



# GALENI METHODI ME-

## DENDI. ID EST DE MORBIS CVRANDIS,

LIBRI QVATVORDECIM,

Thoma Linacro Anglo interprete :

Denuo magna diligentia Augustini Gadaldini recogniti.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

*Theſſalum ac reliquos methodicos reprehendit, qui in ſanitate ac morbo dignoſcendo plurimum aberrarunt; docetq; principia methodi, qua morbus tum dignoſci, tum curari debet.*

*Retardatam ea de cauſa fuiſſe horum librorum editionem, quòd ignaviſſimi ad bonas artes excolendas, maiorumq; ſtudia amplexanda, Galeni tempore homines extiterint.* CAP. I.

C



Vanquam & tu ſæpe aliàs, chariſſime Hiero, & alij quidam amici me nunc hortantur, vt ſibi medendi mothodum conſcribam: & ego ſanè, tum vobis in primis gratificari, tum vero poſteros pro viribus iuuare cupio: ſemper tñ ſum cunctatus, ac diſtuli: idq; multis de cauſis, quas nunc quoq; ſatiùs (opinor) fuerit, prius, q̄ opus ipſum aggrediar, exponere: ſunt enim ad ea, quæ poſt dicentur, ſanè non inuſiles. Earum igitur omnium illa præcipua fuit, quòd fruſtra me ſcripturum timebã: cum nemo propè dixerim, hac noſtra ætate veritatis inqueſitiõni ſit deditus: ſed pecuniam, & ciuilem potètiã, & inexplebiles voluptatum delicias, omnes eoſq; ſuſpiciant, vt ſiquis ſapientiæ quoduis ſtudium

ſectetur, pro inſano hunc habeant. quippe qui primam ipſam & vere ſapientiã, quæ diuinarũ humanarumq; rerum eſt ſcientia, ne eſſe quidem oĩno exiſtiment. Medicinam vero, Rhetoricẽ, Geometriã, Arithmetice, Muſicẽ, ac reliquas id genus artes, eſſe quidem autument: cæterum ſinem earum ſtudioſe perſequendum minime cenſeant. Me vero ex ijs, qui me vnice diligere ſunt viſi, nonnulli ſæpe increpant, quòd plus iuſto veritatis ſtudio ſim addiãtus, quaſi nec mihi ipſi vſui, nec ipſis in tota vita ſim futurus, niſi & ab hoc tanto veritatis indagandẽ ſtudio deſiſtam, & mane ſalutando circumeam, & veſperi apud potentes cœnem. His enim artibus tum amari, tum amicitias conciliari, tum vero pro artificibus haberi: nequaquã ex ijs quæ in propria profeſſione ſint cõſequuti. Neq; enim eſſe qui de ea iudicẽt, vbi omnes totum diem diuerſis ſtudijs tranſigant: mane quidem omnes ſimul ſalutationibus occupati, poſt autem diſtraãti, ad forũ quidem & lites nõ exigua turba: ad ſaltatiões autem & aurigas alia maior: iam vel alex, vel amoribus, vel balneis, vel ebrietati, vel comefſationi, vel demũ alicui corporis voluptati deditus ſanè nõ exiguus numerus. veſperi vero ruruſum oēs ad ſympoſia ſimil collecti, vbi poſtquam vino ſe impleuere, non lyra cithara ue, aut aliud muſicum inſtrumentum in orbem circunferũ, (quod ſicut olim in eiufmodi congreſſu tetigiſſe, honeſtum: ſic cõtra, non tetigiſſe admodũ erat turpe) ſed nec ſermones vlli abẽtur, quales in ſympoſiis agitari ſolere veteres prodiderunt, nec aliud honeſtum quicquam ſimmo inuicem ſibi propinant, & de magnitudine poculorum certant, vtpote inter quos optimus cenſetur, non qui plurimis inſtrumentis muſicis, aut etiam ſermone philoſophico vti nouit: ſed q̄ multos, eoſq; maximos calices exſiccavit, adeo vt mihi mane etiã num ebrij ex his pleriq; videantur: nonnulli vero etiam euidenter adeo vinum olere, q̄ ſi modo hauſſent. Eoq; iure lit, vt cum ægrotare cœperint, medicos aduocent, non quidẽ optimos, vtpote quos per ſanitatẽ noſcere nunquam ſtuderunt: ſed eos quos maxime familiares habẽt,

Septima Claſſis.

aaaaaa ij quiq;

D  
τὴν τῆς ἀμελείας  
παροσμησίαν



## Galeni methodi medendi

quicq; ipsis maxime adulantur: qui & frigidam dabunt, si hanc poposcerint: & lauabunt, cum iusserint; & niuem vinumq; porrigent: postremo quicquid iubebit, mancipiorum ritu facient: contra q̄ veteres illi medici ab Æsculapio oriundi, qui tanquam duces militibus, & reges subditis, imperare agris voluerunt: nequaquam vero Getarum, & Tibiorum, & Phrygum, & Thracum emptiorum ritu parere, atq; obsequi. Itaq; non qui melius artem callet, sed qui adulari aptius nouit, apud istos magis in pretio est: huicq; omnia plana peruiaq; sunt: huic edium fores patent: hic breui efficitur diues, plurimumq; potest: huic discipuli multi a cubiculis, vbi iam fuerint exoleti, traduntur. Quod Thessalus ille intelligens, non solum cetera Romæ diuitibus assentabatur, sed etiam artem sex mensibus traditurum se professus, quamplurimos discipulos facile comparauit. Si enim neq; Geometriæ, neq; Astronomiæ, neq; Dialecticæ, neq; Musices, nec ullius deniq; bonarum disciplinarum indigent, qui medici sunt futuri, (quemadmodum Thessalus iste generosissimus promittebat,) nec etiam longam experienciã, & operum artis vsum desiderant: cui non promptum sit artem aggredi ceu facile medico futuro: Atq; hinc adeo fit, vt nunc etiam futores, & tinctores, & fabri tum materiai ij, tum ferrarij, proprio magisterio relicto, in medicinae artis opera insiliant. Nam qui pictoribus & vnguentarijs mixturas suas præparant etiam de primo loco certant. Atq; ob hæc ipse medendi methodum scribere sum cunctatus. quã utiq; & viri veteres inceperunt, & posteri eorũ perficere sunt conati. Atq; olim quidem non parua hæc erat eorũ, qui in Coa atq; Cnido habitabant, vtri videlicet inventorũ multitudinẽ reliquos superaret. quippe geminum hoc genus Asclepiadarum adhuc in Asia supererat, deficiente nimirum quod in Rhodo viguerat. Certabant autem cum his honestũ illud certamen, quod Hesiodus prædicabat, etiam medici qui Italiã incolebant, Philistion, Empedocles, Pausanias, & horũ sectatores: erantq; tres hæc certantium inter se nobilium medicorum scholæ. Plurimos quidem atq; optimos discipulos Coa fortuna contulit: ab hoc Cnidia. Nec tamen in paruo habenda pretio erat, & quæ in Italia noscebatur. At horum nemo nec mane potentium fores ipsos salutaturus, nec vesperi cœnaturus frequentabat: sed sicut Hesiodus cecinit,

Nanq; alium ditem cernens, cui deest quod agatur,

Ipse solum vertit tauris, & semina ponit.

Ita & illi inter se perpetuo certabant, non utiq; de aranda sereda ue terra, (quippe quæ vt Asclepiadarum genere inferiora, sic Ascræo poetæ erant non indecora) sed de Apollinis Æsculapijque arte tum exercenda, tum vero semper augenda, ac pro viribus perficienda. Nunc vero honestũ illud certamen intercidit, aut certe minimũ eius inter homines adhuc superest. Regnat autem inhonestum, nec est qui hoc auertat, aut malo medeatur, vt Hesiodus.

Lis ne te inducat mala deuitare laborem,

Dulce malum alterius cui sit.

Hæc enim lis, vt Hesiodo etiam diuini poeta cecinit,

Armatum primum tenuis, mox improba cælo

Inferit alta caput, terris vestigia figens.

In Thessalum summae arrogantiae, atq; inscitie hominem, qui se Hippocratem, a quo Academici,

Peripatetici, ac Stoici ratiocinationes de natura mutuati sunt, gloriatum est superasse. CAP. 2.

**H**uius litis stimulis agitatus ille Thessalus Hippocratem ac reliquos Asclepiadas maledictis incessit, ac totius terrarum orbis theatrum in suis ipsius libris constituens, inibi iudicatur, vincitq; & contra omnem antiquitatem coronatur, ipseq; a se victor declaratur. Hæc facit tum in eo libro, quæ de Cõmunitatibus scripsit, tum in Syncriticis: quin in reliquis quoq; omnibus cõtumuliosus esse non desistit, veluti in epistola quam ad Neronem mittit, his ipsis inter initia verbis vsus: Cum nouam sectã condiderim, & quæ sola vera sit, propterea q̄ qui ante me medici fuerunt oēs, nihil vtile prodiderunt, vel ad sanitatem tuendam, vel morbos propulsandos. Pergens autem in epistola, Hippocrates, inquit, noxia præcepta tradidit. Ausus est & Aphorismis eius cum summo dedecore contradicere. Et cum ostendat se in Hippocratica disciplina, nec a quoquam institutum, nec eius opera sub præceptore legisse: tamen non veretur etiam, talis cum sit, palmam sibi ipsi tribuere. Quo magis aliquæ esse meæ partes videntur (quanquam aliàs parum assueti improbos acerbe taxare) aliquid contra hunc ob veterum contumeliã dicere. Quid improbe, quæ bona sunt calumniari tætas, vt multitudinẽ placeas, cum liceret tibi in veritatis contemplatione excellere si diligens esses, ac veritatis amator? Quid ita ruditatis auditorum patrocinio abuteris ad veterum blasphemiam? Num paternæ artis socios, impudentissime Thessale, iudices medicorum statues? Istis scilicet iudicibus vinctus proculdubio, siue contra Hippocratem, siue contra Dioclem, siue contra Praxagorã, siue contra reliquos oēs veteres dixeris. Quin potius viros antiquos, Dialecticos, scientes, qui verum falsumq; discernere sunt periti, qui consequens ac repugnans distinguere, qui demonstrandi methodum a pueris sunt meditati, hos inquam iudices in confessum introducito. His sedentibus aude quippiam Hippocratem accusare. His pronũciaturis aggredere scelerata illa tua barbaraq; voce contra Hippocratem, primum illud differere, Non oportere de hominis natura curiosum esse: deinde, si quis hoc donet, male illud de ea inquisiuisse, ac falso oia præcepisse.

Ergo



- A** Ergo quis iudex erit? Num Plato? quando huic saltem iniurius esse minime es ausus. Ego vero ne discipulos quidem eius refugiam, non Speusippum, non Xenocratem. Aristotelis vero, vel rogem, ut iudicium subeas, & cum eo Theophrasti. Optem utique & Zenonem, & Chrysippum, & eorum qui hos sectantur, quemlibet iudicem eligas. Horum nemo, vir audacissime, Hippocratis de natura hominis scita damnauit: quæ tu mihi nec legisse vnquam videris: nec si legisti, intellexisti: & si intellexisti, iudicare certe de ijs minime gentium potuisti, ut qui sub patre male lanas carpente, in gynæcio sis altus. Nec enim putes nos, vel egregium genus tuum, vel claram doctrinam, latere. Nec te Hippocrati & reliquis veteribus in surdo theatro maledicere, sed qui sis, & vnde venias, quo genere ortus, qua educatione usus, qua disciplina imbutus, prius ostende: atque ita demum dicitur. Illud ipsum prius vir audacissime monitus, non esse cuius in vlla bene instituta ciuitate concilium, publice dicere: sed si quis vir clarus est, qui genus possit, & educationem, tum vero eruditionem concionatore dignam ostendere, huic dicere permittunt leges. Tu cum nihil horum ostendere habeas, audes tamē, homo generosissime, Hippocratem accusare: facisque in nugacibus libellis tuis Græcos sedere iudices: fers autem ipse sententiam, nec illorum expectas. Et palmam tibi ipsi das modo de omnibus medicis, modo de omnibus in vniuersum Græcis. Hæc enim insignis audacia sapientissimi scilicet Thessali est, omnes se medicos vicisse, sed seipso litigatore, seipso agnotheta, seipso iudice: post hos etiam reliquos Græcos in certamen prouocasse, Rhetoras, Geometras, Grammaticos, Astronomos, Philosophos: inter quos constitutum, ac lanificis elocutione usum, censere se omnium primum esse. quippe medicinam reliquas omnes artes præcellere, se vero medicos omnes superasse. quod vnum forte fortuna recte collegit. Si enim medicina est omnium artium præstantissima, in ea vero Thessalus primas partes obtinet, utique omnium hominum ita sit primus, ac Socratem & Lycurgum præcellat, ceterosque omnes quos Pythius, vel ut viros bonos, vel ut sapientes, vel ut musarum ministros, vel ut Iouis famulos, vel denique ut alio quolibet munere dijs gratos laudabit. Agedū igitur Thessalo hymnos de cætero omnes cantent, scribantque victoriæ carmina: & publicum orbis theatrum constituatur: acceditoque aliquis, qui canat eum, qui in textrina sit altus, vicisse Demosthenem, Lysiam, & reliquos Rhetoras: superasse Platonem, Socratem, & ceteros Philosophos: palmam eripuisse Lycurgo, Soloni, & alijs legislatoribus: victorem denique totius hominum generis coronatum esse, Rhetorum, Philosophorum, Legislatorum. Nam si Geometras, etiam & Grammaticos, ac Musicos, nominatim post tantos titulos commemorem, contumeliosus in hominem videar. Vbi enim Lycurgus, Solon, Plato, Socrates, & Pythagoras dant manus: num pulchrum etiam sit, Hipparchi, Archimedis, Aristoxeni, Aristarchi & aliorum quorundam id genus meminisse, hominum (ut Thessalus dicat) nullius pretij? Sed quis tam magniloquus poeta nobis existet, qui hæc canet: Quis nunc dabitur Homerus, qui hexametro tono hanc Thessali victoriam celebrabit: aut quis Lyricus, qui veluti Pindarus alte in dithyrambis canet, quique sicut olim Bacchi, ita nunc Thessali præconiū efferet? An horum potius nullum requiramus, sed eorum qui iambs scribunt, Archilochum aliquem, aut Hipponactem, aut ex Tragica scena quempiam, qui sic hominem compellet:

- ” Quiesce dum miserime in stratis tuis,  
 ” Nanque haud vides, quæ te putas nosse probe.  
 Orestis mihi somnium narras Thessale. Qualenam id theatrum est, in quo tu vinces Hippocratem?  
 Qui iudices erunt? Quinam premia proponent? Vis ne primum Platonis suffragium legamus?  
 fortasse enim hunc iudicem non reijcies. Atqui ille hæc ad verbum ait: Animę igitur naturam apte  
 ” putas intelligi posse, non cognita totius natura: Immo, siquidē Hippocrati vni ex Asclepiadarum  
 ” genere fides est habenda, ne corporis quidē naturam absque hac methodo. Recte ais amice: oportet  
 ” tamen cum Hippocrate sermonem conferentes, num cum eo concordet, estimemus. Sanē quidem.  
**D** Igitur de natura considerare, quid est quod Hippocrates rectaque ratio dicit? Num ad hunc modum  
 ” de cuiusque rei natura primum illud perpēdi oportet, sit ne de quo volumus vel ipsi scientes esse,  
 ” vel alios facere scientes posse, simplex, an varias species habeat? Mox si simplex sit, facultas eius  
 ” æstimanda est, quā videlicet ad quid agendum obtineat, aut quam ad patiendum ab alio sit sortitum.  
 ” Sin plures habeat species, his enumeratis, quod in vna feceris, id in vnaquaque exigere oportebit:  
 ” nempe quid illa facere per suam naturam sit apta, vel quid ab alio pati. Audistin vir bone Platonem  
 simili methodo animæ naturam inueniendam esse censere, qua corporis naturam Hippocrates? An adhuc vis  
 multas hominis dictiones ex multis librorum eius locis deligam, in quibus ille Hippocratem omnium qui ante se fuerunt, maxime admiratur? An potius, cum id alibi fecerim  
 (nēpe in eo ope, in quo de Hippocratis, & Platonis placitis differui) illuc, qui id scire volet, remittam:  
 ubi, ut arbitror, clarissime ostēdimus, in plurimis maximisque rebus horum hominum inter se  
 consensum: atque alio me conferens, alium tibi iam aduocem in testem, coetum nempe Peripateticum:  
 qui & ipse Hippocratis physiologiæ principia confirmat? Quin de hoc quoque proditum a me in alijs  
 commentarijs est: quorum vnus de elementis secundum Hippocratem inscribitur: post hunc alij tres de  
 temperamentis: mox alij duo, alter de inequali intemperie, qui etiam ad tractationem de temperamentis  
 pertinet: alter de optima corporis constitutione: deinde etiam tres de naturalibus fa-

Septima Classis,

aaaaaaa iij cultatibus.

*in phaedro pag. p. 62*



## Galenii methodi medendi

cultatibus. hos igitur si quis leget, clare perspiciet, rationum Hippocratis de natura, Aristotelem **E**  
 interpretem esse. Quin etiam de morborum discrimine, quot hi, quiq; sint, ac de sympto- natis pari  
 modo: preterea de horum utrorumq; causis, primus omnium quos nouimus, Hippocrates recte  
 principia dedisse videtur. post eum vero Aristoteles fusillime ea est interpretatus. **F**acita esse  
 intelliget, qui commentarios nostros, quos de singulis horum scripsimus, legere non grauabitur.  
 Quare si Peripatetici iudicium exercebunt, Hippocrates (arbitror) vincet: Thessalus ut impu-  
 dens, & nequam eijciatur. Sin Stoicis philosophis in confessum admissis iudicium permittetur,  
 ex ijs placitis, que ipsi met statuunt, Hippocrati palmam dabunt. **Q**uippe calidum, frigidum siccum,  
 & humidum, primus Hippocrates inuexit: post eum Aristoteles demonstratione asseruit. Eadem  
 Chrysippi sectatores parata cum accepissent: minime sunt obluati; sed oia ex horum mistura con-  
 stare confirmant; atq; hec inter se mutuo agere ac pati; artificemq; naturam esse. omnia deniq; alia  
 Hippocratis dogmata de natura recipiunt nisi q; in re tenui est illis cum Aristotele dissensio. quip-  
 pe cum recte Hippocrates assermet totum corpus esse (ut graece dicitur) *σύνπυρον καὶ σύσθρον*, quasi **F**  
 conspirabile & conflatile dicas, omnesq; animalis particulas mutuo a se affici, recipiunt quidem  
 hoc utriq; dissident tamen in eo q; Aristoteles qualitates tantum in se mutuo transire, oinoq; mi-  
 sceri; Stoici non has modo, sed etiam substantias ipsas existimant. **Q**uod autem hoc definire medico  
 superuacuum sit, quodq; ad medicinae opus abunde sit, si tantum concedantur ea quae ab utrisq;  
 sunt demonstrata; ite q; qualitates virtutesq; in mistis totae sint totis pmista: hec & ante a me sunt  
 demonstrata, & si res poscet, nunc demonstrabuntur. Quare & Platonis, & Peripateticorum, &  
 Stoicorum iudicio, Hippocratis physiologiae victoria dabitur. Immo vero ex eius physiologia  
 oes, ante dicti sapientiae professores, ostendunt neminem posse morbos comode curare, qui cor-  
 poris vniuersi naturam non perspexerit. Nunquid igitur si de palma sub horum sapientiae pro-  
 fessorum iudicio certasset Thessalus, vicisset, qui omnis suae physiologiae Hippocratem auctorem  
 habent? Quid autem si Geometris, Astronomis, Musicis, aut Rhetoribus iudicium concedet: pu-  
 temus ne hos Hippocrate praetermisso alij vlli palmam duros? Ego sane nec alium quemuis pri-  
 mas esse laturum arbitror, omniumq; minime impudentissimum Thessalum, ut quo nemo Geo-  
 metriam, Astronomiam, Musicen, ac Rhetoricem magis dehonestarit. Ita q; hac saltem ratione apud  
 hos in parum amico theatro certauerit. Verum hos fortassis in theatrum minime iducet, utpote  
 quos ipse prior inimicos reddiderit: sed ijs sapientiae professorum duntaxat, qui in Dialectice sunt  
 periti, ut qui verae falsaeq; orationis iudicandae facultate exercuerint, iudicium partes concedet.  
 Atqui, si Platonem, Aristotelem, & Chrysippum, ceu parum in hac facultate exercitatos transi- **G**  
 bimus: quosnam, quae so, alios inueniemus? Quare si nec aliarum artium professores iudices ad-  
 mittet, nec qui in Dialectice ceteris omnibus sapientiae professoribus praestiterunt, illi suffraga-  
 buntur: qui tandem erunt, qui eum vicisse iudicabunt? Qui illi frequens theatrum constituent?  
 Qui victorem renuntiabunt? Qui deniq; coronabunt? Ipse videlicet seipsum, id quod in illis egre-  
 gijs libris suis fecit, in quibus seipsum iudicauit, coronauit, victoremq; declarauit.

*Aduersus Thessalum, qui nulla methodo duos in totum morbos, fluxum, s. & clausum  
asseruauit.*

CAP. 3.

**A**T fortassis illud sibi glorie memoriaeque inter homines occasionem fore est arbitratus, si opti-  
 mis viris lacessitis, nos sibi respondere cogeret. Verum ita & Zoilus celeberrimus clarusq; sit, q  
 Homeri statuam flagellauit, & Salmoneus, qui Iouem est imitatus, reliquaq; flagitiosorum homi- **H**  
 num non exigua turba, q; vel meliores non sunt reueriti, vel in deos ipsos fuerunt contumeliosi.  
 Verum hi non bonam de se opinionem reliquerunt: nec aemulatur quisquam, qui compositio sit men-  
 tis, nec Homeromastiga Zoilum, nec dementem Salmoneum: quauis maledicis Zoilus in admira-  
 tione sit, & Salmoneus sacrilegis. Sed quid hos memoro? Cum & qui loculos praecidunt, similia  
 perditorum studia, & proditores proditorum, suspiciant: nec est prorsus quisquam, qui proprium  
 coetum, in quo palmam mereatur, non desideret. Adeo si Thessalus inter coquos, tinctorios, lani-  
 ficos, sutores, textores, ac fullones, de victoria certas scripsisset: utiq; & retulisset de Hippocrate  
 victoriam, & nemo nostrum ei repugnasset. Nunc cum omnes homines iudices facit, ex horum  
 aut numero sunt & Plato, & Aristoteles, & Theophrastus, & Chrysippus, nequaquam omne pun-  
 ctum solus feret, sed alicui fortassis prouocare ad alium iudicem licebit. Quanquam Hippocrates  
 certare cum Thessalo, utpote indigno se, nolet: at forte Erasistratus non negliget, multoque minus  
 Herophilus, atq; his etiam minus Aesclepiades, alijq; multi iuniorum medicorum, quibus est ad  
 contentionem natura propensior, minime impune abire contumeliam sinent, qua pariter omnes  
 Gracos Thessalus aspergit: sed producto in medium homine, omnes eius libros crassissima igno-  
 rantia refertos, Graecis ostendent: qui tot ac tantis libris scriptis, & tot nugacissimorum versuum  
 millibus effusis, nusquam in vlllo operum suorum demonstrationem vllam asserere tentauit: sed  
 tyranni ritu duos tantum esse in omni victus ratione morbos iubet, nempe fluxum, & clausum:  
 non intelligens se differentiam quandam morborum dixisse, quam utiq; prisca (ut ostendemus)  
 probe norunt. Ceterum, nemo tam rudis fuit, ut differentias morborum ipsos esse morbos puta-  
 ret: ac remedium indicationem ab ijs sumeret, substantia ipsa praetermissa. Atqui hic Thessalus

paruus

*uit p. d. elem. circa finem  
fol. a. c. b.*

*uit p. d. in hum. com.  
e. d. f. d. not. fac.  
cap. 2. class. f. fo. 24. 291*

*in l. d. Alimeto  
pag. 162.*

*Vit. apud Virg.  
6. Aeneid. 277.*



**A** parvus, scilicet error, quem vel puer in liberalibus disciplinis altus statim aduertisset, hic inquam parvus error, eò insolentia hominem euexit, ut magnum & præclarum aliquid inuenisse se putaret: perinde ac si quis cum omne animal rationale esse, aut irrationale dixerit, non animalium differentias, sed aliud quippiam dixisse se putet, cum, s. huic illud quoque similiter sit dictum. Omne animal mortale est, vel immortale. Quippe oppositio, quæ in singulis differentiis notatur, coniuncta de oibus speciebus dicitur. Omne enim animal, aut mansuetum est, aut ferum. Omne animal, aut pedatum est, aut apes. Omne animal, aut cornutum est, aut cornuum expers. Nec est inter differentias inuenire oppositionem ullam, quæ sit altera præstantior, aut potior, nec quæ magis oibus in sit particularibus. Verum non convenit, cum de animalium numero queritur, unam differentiarum oppositionem respondere. Hoc enim pacto duo erunt animalia uniuersa, nec ullum magis rationale, vel irrationale, quam mortale, vel immortale, aut ferum, vel mansuetum, aut reliquarum oppositionum quælibet. Quod si quis differentiis omissis (sicut plane ratio exigit) equum, bouem, canem, hominem, aquilam, apim, formicam, leonem, & ouem respondeat, reliquaque omnia per species animalia connumeret: constat hunc querenti quot sint in totum animalia, recte respondisse. Quin si multa quidem sermone animalia memoret, testetur autem enumerare se omnia non posse: sic quoque

**B** comodissime responderit. Similis agitata quaestio de morborum numero, & omnibus antiquis medicis est: alii septem eos in totum esse affirmantibus, alii plures his pauciores uel dicentibus: omnibus tamen ad species quæ in substantia, non quæ in differentia essent, respectum habentibus. Nemo enim ita erat indoctus, aut Logicæ speculationis rudis, ut differentiam specierum pro substantia loquendo usurparet: quemadmodum Thessalus iste, qui e gynæcio exiliens, tantis uiris maledicit, ipse nec genus habens quod referat, nec educationem, nec eruditionem, qualem illorum quisque: quorum alius Aristotelis, alius Platonis, alius Theophrasti, aut denique alterius cuiusquam eorum, qui in Logica contemplatione fuere exercitati, familiaris fuit. Veluti igitur rogatus quispiam quot sint in uniuersum uocis elementa: si duo ea esse responderit, quippe aut uocalem omnino, aut consonantem esse quicquid uocis sit elementum, is uerum quidem dixerit: cæterum ad quaestionem non responderit. Ad eundem modum arbitror, si quis oium morborum numerum comprehendere studens, speciem quidem ullam morborum, ueluti phlegmonem, scirrhum, uel oedema, referre non curet, solas autem differentias memoret, siue clausum & fluidum, siue rarum & densum, siue durum & molle, siue tensum & laxum, uerum hic quoque dixerit: minime tamen ad quaestionem responderit. Primum namque in eo error est, quod non ois differentia generi addita, ad speciei constitutionem

**C** aliquid conducit: sed quæ ex generis propria diuisione nascitur, quippe hæc demum differentie sunt, quæ species constituent: reliquæ omnes alienæ. Etenim animalis propria differentia sunt, mortale & immortale, rationale & irrationale, mansuetum & ferum, aliaque id genus. Molle uero ac durum, graue & leue, rarum & densum, magnum & paruum, animalis differentia non sunt, sed substantia. Itaque etiam si cum animal, uel molle, uel durum, uel densum, uel rarum, uel magnum, uel paruum componas: ad speciem constituendam nihil sane plus contulerint. Sin uel rationale & immortale, uel rationale & mortale animal adieceris: efficiet iam illic deus, hic homo. Ita uero & si rationali animal duas illas differentias peculiare addideris, quæ sunt gressile & bipes, sic quoque speciem quampiam effeceris: nepe hominem. Unde fieri non potest, ut ullius rei specificas differentias inueniat, qui eam definitione, siue substantie ipsius oratione ad unguem non circumscripserit. Alius deinde error incidere solet istis, quibus parum exercitata ratio est, quod cum unam aliquam differentiarum oppositionem inuenerint, speciem aliquam propositi generis se putent inuenisse: ceu paulo ante de uocis elementis est dictum. Si quidem qui uocalem & consonantem dixit, nondum omnia humane uocis elementa dixit, sed duas tantum primas & generales differentias. Quod si uocales rursus in longas, breues, ancipitesque diducens: tum consonantes in semiuocales, & mutas: itemque tum longas, tum

**D** breues uocales bifariam, ancipites uero trifariam: sed & mutas primum in aspiratas, tenues, ac medias: dein rursus tripartito harum singulas: mox semiuocales propria (ne frustra multis morer) sectione secet: ita quatuor & viginti elementa uocis, qua Græci utuntur, inueniat: quippe id tamen dixisse quod elementorum uocis quedam uocales sint, quedam consonantes, nondum omnium elementorum artificem, aut plane scientem auditorem reddidit: sed si quis ubi in longas, breues, & ancipites diduxerit, adiciat duas esse breues, nepe e, & o, duas præterea longas, & ω, tres uero ancipites α, ι, υ: sic sane artificem auditorem de oibus uocabulis effecerit. itemque de consonis ad eundem modum. Itidem si quis tradere de morborum numero instituat, quot hi in uniuersum sint, non debet, arbitror, is in prima statim differentia subsistere, sed diuisa ea procedere, donec ad aliquam infimarum specierum, & quæ amplius in aliam distrahi non possit, perueniat. Id uero quod haud cuique sit proprium, sed ei duntaxat, qui in diuidendi methodo magnopere sit exercitatus, intelligere quisque poterit, primum si omnia legerit, quæ de eo genere methodi in principio Philebi à Platone sunt prodita, dein si Sophistam etiam & Politicum legerit. Iam uero difficilior adhuc res uidebitur, si quis primum Aristotelis librum de partibus animalium legerit. Conatur enim in eo libro, omnes animalium differentias enumerare, at ubi multas dubitationes mouit, uix tandem suspecte ac timide pronuntiare quippiam audeat. Et cum Aristoteles & Plato tantam tamque difficilem rem esse cense-



## Galenii methodi medendi

fuerint genera in proprias differentias exacte diuidere, ac post hos Theophrastus, & alij philosophi rationem absoluerent tentauerint, utpote ne apud illos quidem satis adhuc constanter, homo audacissimus Thessalus absolute, citraque ullam rationem adhibitam pronuncians, credendum sibi censeret duos in totum esse in victus ratione morbos, & eos quidem simplices, ac primos, & veluti elementares: nam tertium ab his ratione gignit, ex ambobus compositum. At si vlla methodo haec, sicut iactas, inuestigasti: cur hanc nobis non dixisti? Sed contra plane quod pro grauitate nominis, quod tibi arrogas homo temerarie, atque a methodo alienissime, rem pronunciaisti, qui ne principium quidem ipsum vnum attigeris, a quo coepisse necesse sit eum, qui recte cuiuslibet rei species, & differentias peculiare sit inuenturus. De re enim qualibet, o puer, vnum principium optimum, nosse id oportet, de quo proposita quaestio est: aut profus est aberrandum, Plato quodam loco ait: non ad diuidendum modo quiduis, ab ipsa qualitate rei essentia nobis esse inchoandum censens, sed etiam in omni disquirenda re eiusmodi semper principio utendum. Ergo hic quoque (arbitror) par erat, vbi quid morbus sit, quid symptoma, & quid passio, diligenter prius dixisses, ac dein qua conueniant, differantque ipsorum singula, definiuisses: sic demum tentare in proprias eas differentias diducere, secundum eam quam sapientiae professores tradiderunt methodum: aut siquam potior eam, quae ab ijs prodita est, explorasses, hanc ipsam prius astruere, tum illud ostendere, ac Graecos docere, hunc qui in textrina sit altus, superasse Aristotelem, & Platonem in methodis logicis, humo afflixisse Theophrastum, & Stoicos in Dialectice, clarissime ostendisse oes eorum sectatores, ne primos quidem morbos, qui essent, vnum nouisse. dico & Herophilum illum Dialecticum, & condiscipulum eius Philotimum, & praecceptorem eius Praxagoram, qui ab Aesculapio originem traxit, & qui cum his & ante hos fuerunt Erasistratum, Dioclem, Mnesitheum, Dieuchen, Philistionem, Plistonicum, ipsum denique Hippocratem. Porro, simplici verbo dicere oes in victu morbos esse duos, non methodo, non demonstratione, non ratione vlla probabili, non lenimento aliquo, non alia re profus orationi adhibita, praeterquam eiusmodi in veteres blasphemiam, id facere imperantis hominis est, non docentis. Esto vero taceas qua Logica methodo insistent, haec inueneris: at certe vnde saltem de veritate sermonis iudicasti, adhibitum aliquid oportuit. Nam inueniendi eius quod quaeritur, Logicae methodi facultatem praestant. At quae fidem ijs faciant, quae recte sunt inuenta, duo sunt apud oes homines instrumenta, nempe ratio, & experientia. Quippe ad eum qui interrogauerit, Cur huic febricitanti frigidae bibendae potestatem feceris, duplex responsio est. Altera, quae ortum naturamque febris docet, ac de morborum temporibus disserit, tum ad eundem modum aquae frigidae naturam explanat, vbi haec proposuit, conatur docere in hoc morbo, atque hoc tempore, aquam frigidam congruum remedium esse: Altera de nullius horum natura sollicita, ad experientiam confugit, nempe quod in tali morbo, atque tempore saepe frigidam profecisse vidit. Debebat igitur (opinor) & Thessalus vel experimentum, vel rationem assertioni suae probationem adhibuisse, non sicuti tyrannus imperare, ac sibi citra demonstrationem credendum exigere. At quam (inquiunt) audire demonstrationem postulas? Ita enim contra nos interrogant eius sectatores: neque id iniuria, ut qui nec eodem vnum peruenerint, ut notionem demonstrationis tenerent, cum nec Geometriam, nec Arithmetice, nec Dialectice, nec Resolutoriam, nec denique Logicam ullam speculationem attigerint. Quocirca respondendum his ita est: Nimis sero, quod demonstratio sit, discere postulatis: nec fieri potest, ut breui tempore speculationem, quae subtilitatem mentis desiderat, assequamini: praesertim qui nec subtiles rationes audire sitis assueti, & peruersi in diuturno errore versati. Sed istos mittamus, ut qui ne intelligere quidem, quae verae disciplinae sint, valeant, nedum ipsas discere, aut recte iudicare.

*Quae sit uera methodus inueniendae in unaquaque facultate ueritatis, et quam ab ea*

*Thessalij, et plerique ueterum medicorum aberrarint.*

CAP. 4.

**N**os vero vna cum ijs qui exercitati sunt, & demonstrationem intelligunt, & natura sunt sagaces, (neque enim Thessalios asinos docere profiteamur) ad id quod propositum nobis ab initio est, accingamur: ac statim vna cum ipsa medendi methodo tradenda, etiam causas ipsas vnde errarint medicorum plurimi, qui tradere eam sunt conati, exponamus. quippe ad firmiorem veritatis fidem id quoque non parum conducere videtur. Ac primum quidem illud cauebimus, ne simul de ambobus tum methodo, quae ratione nititur, tum experientia, quae ratione non utitur, agamus. Non enim de omni remediorum inuentione nunc loqui statuimus, sed tamen de ea quae haec methodo explorat: ita utique ut de Empirice ipsa & a nobis in alio ope est prodita, & ab ipsis Empiricis medicis, quos vocant, plurimum elaboratum. Atque vti nam Rationales oes medici propositum ita premerent, nec experientiam & rationem miscerent, atque in vnum confunderent: sed quam vtraque vim habeat, quantumque ad propositum artis finem conducatur, seorsum tractarent, atque perpenderent. Ergo methodo quippiam inquirere inuenireque, ex aduerso opponitur ei quod est fortuito, temereque reperire. Est autem id cum via quadam, & ordine: ita ut in disquisitione aliquid primum sit, aliquid secundum, & tertium, & quartum, atque ita de reliquis omnibus deinceps, quoad demum ad ipsum quod ab initio est propositum, sit peruentum. Ac Empirici quidem rationabiliter factentur, nec inueniendi, nec docendi apud ipsos esse necessarium ordinem, nam nec arte vlla ratione ue

*ut ea p. aph. com. p. v. 1. q. cap. 2. q. 2. in 1. 2. sang. miss. cap. 3.*



**A** tione uel experientiam niti: immo unius fortunę fauorem ad ea quę querit, inuenienda require-  
re. Qui uero rationem, inuentionis suę auctorem statuerunt, ac ordinem, unamq; uiam, quę ad  
finem ducat, proposuerunt, ijs fuerat quidem necessarium à primo aliquo auspicijs, de quo iter  
omnes homines cõueniret, sic trāsire ad reliqua. Cæterum hanc rationem non sequitur pleraq;  
medicorum pars, immo principia quoq; ipsa controuersa sumit, nec illa demonstratione confir-  
mat, tum ad reliqua simili modo transit, legislatorum ritu sanciens uerius, quàm demonstrans.  
Quę omnia inde adeo his accidūt, quòd nihil prius de demõstratione sunt meditati: sed simul &  
inquisitis insistent, & ad eorum fidem demõstratione uti audēt: simile profecto quiddam ijs mo-  
lentes, qui sphaeram, aut cubum, aut conum, aut cylindrum, aliud uel id genus metiri aggrediun-  
tur, cum tñ omnis Geometricę ac Logisticę ratiois sint ignari, immo uero nec cubiti palmi uel,  
aut pedis mēsuram preparatam habeant: ac deinde ijs qui uel demonstrationem ab ipsis exigūt,  
uel tacere cēsant, irascuntur. Veluti enim in illo ridiculus erit is, qui rectanguli trigoni: cuius alte-  
rum (exempli causa) latus circa rectum angulum quinque sit pedum, alterum duodecim, dicat  
aream non esse triginta pedum, sed quadraginta, nec eius rei demonstrationem ullam afferat: ita  
hic quoq; ridiculus est, qui quicquam affirmat, quod demonstrare nō possit. Ergo sicuti in demõ-  
stratione de triangulo (neq; enim recedendum nobis ab exemplo est, qui indoctos istos metho-  
**B** dicos à disputatiõne nostra iam abegimus) ipsum quod propositum est, ex duabus his propositio-  
nibus colligebatur: una quę spatium id quod lateribus pedum quinque & pedum duodecim con-  
tinetur, sexaginta pedum effici dicit: altera, quę triangulum dimidium eius esse spatij proponit, atq;  
ostēdit. harum utraq; rursus ut demõstrationis fidem reciperet, alijs propositiõibus egebat. mox  
illæ alijs, quoad peruentum ad primas esset. hæ uero nec ex alijs, nec per demonstrationem, sed  
ex se fidē faciūt: sic arbitror & in ijs oibus q̄ in medicina demõstratur, ad primas & indemonstra-  
biles propositiones, & quę ex se fidem faciant, omnia esse perducenda. Ac si omnes de meden-  
di methodo sic dicere aliquid instituisent, prorsus sicuti inter Arithmeticos, Geometras, & Lo-  
gisticos: ita inter ipsos quoq; cõuenisset: quippe apud quos discere ab ipso statim initio licet, quid  
quoq; nomine, quo usuri sunt, significetur: quas præterea propositiones indemonstrabiles (quę  
axiomata uocāt) ad disceptationem sint sumpturi: ueluti lineam esse longitudinem citra latitudi-  
nem: superficiem, quę longitudinem latitudinemq; tantum habeat: & triangulum esse hoc, qua-  
drangulum illud: ac reliqua ad eundem modum. Ab ijs ubi axiomata eiusmodi usurpanda sibi ef-  
se prædixerint, quòd scilicet quę eidem sunt æqualia, inter se etiam esse æqualia: & si æqualibus  
æqualia sint adiecta, tota fore æqualia: postea demonstrare theoremata iam tentant, nihil extra  
**C** ea quę à principio præsumpserunt, adijcetes. Plerique tamē medicorum, sicut ipse scis Hiero-  
charissime, interrogati uindenam principium inuentionis suę sumpserint, tantum abest, ut in-  
demonstrabilia principia, & quę omnibus hominibus in confesso sint, proferant, ut nec quò si-  
bi ipsi consona respondeant, inueniāt: sed sursum ac deorsum Euripi more agātur, cõtraria quis-  
que in progressu sermonis ijs quę ab initio statuerunt, afferentes. Siquidem sapientissimus iste  
Thesalus, cum apparentes esse communitates dixisset, paulopost non solum non alium quen-  
quam priorum medicorum uidisse eas asseuerat, sed nec ipsum, qui primus eas peperit, Themio-  
fonem. Huius nãq; unius esse mōstrosas illas communitates fatetur, ceu patris legitimos filios.  
Post hos uero qui secuti sunt omnes, & inter se, & ab ipso Thesalo dissentiuunt, nec easdem com-  
munitates tradētes, nec omnino inter se uel in vno cõcordantes. Id quod sæpenumero tibi, ipsis  
etiam Methodicis presentibus, ostēdi: fortasseq; aliquando maius ocium nactus, de icõstātia eo-  
rum scribam. At nūc tātum saltem ad rem propositam sumi expedit, oportuisse eos præsertim se  
et auctores exposuisse prius de qua re singula nomina dici uellēt, sicut Empirici faciunt, qui ap-  
parere ea dicūt, quę sub sensum cadūt: nosci uero, quę memoria tenentur: apparere simul & no-  
sci, quę & ante aliquando sub sensum uenerunt, & nūc simili modo ueniunt. Num igitur ita ipsi  
**D** quoq; apparere communitates dicunt, ceu sensu cognitæ? An & quę ratione cõprehendimus,  
apparentia nominant? Empirici nanq; non admodum concedunt quicquam ex ijs, quę sola ra-  
tione nosci uidentur, apparens dici. Rursus ueteres philosophi duplex esse genus apparentium  
decernunt. Vnum, quod ipsi Empirici comprobāt, nempe eorum quę sensu aliquo noscuntur:  
ueluti albi, nigri, duri, mollis, calidi, frigidi, & similia. Alterum indemonstrabile, eorum nimi-  
rum quę intelligentiæ primo occurru patent: ueluti quę eidem sunt æqualia, ea etiam inter se ef-  
se æqualia, & si æqualibus æqualia addātur, tota etiam æqualia fieri, & si ab æqualibus æqualia de-  
mas, quę restant etiam æqualia fore. Huius esse generis aiunt, & q̄ nihil citra causam fiat, & quòd  
omnia ex ente quopiam; et q̄ ex eo quod omnino nō sit, nihil fiat. simili modo, nihil corrumpi in  
id quod ante nō sit, item quod affirmare, uel negare de quoq; sit necesse: aliaq; id genus non pau-  
ca, de quibus in logicis tractatibus agitur, & ipse i commētarijs de demonstratione, quàm potui,  
dixi clarissime. De his inter eiusmodi principia, cuiusmodi logica nuncupamus, quidam Philoso-  
phorum contendunt, atq; ambigunt, hi tamē hæcenus saltem sunt modesti, q̄ omni demonstra-  
tioni fidem suam abrogant, intelligentes (arbitror) tametsi id non dicāt, illud saltem se certo scire,  
nihil omnino demõstrari posse, si logicis principijs fides nō sit adhibita, At q̄ eoulsq; rudes amen-  
tesq;



## Galenii methodi medendi

resque sunt, ut ne id quidem intelligere queant, hi demonstrare quidem conantur, ceterum quae, **E** qualia ue- & quot demonstrationis principia sint, nec noscere, nec quaerere volunt, nec alium docentem audire sustinent: sed absolute pronunciant, & verba loquuntur, quae nec quid significent, ipsi clare explicare valeant. Merito igitur eorum æmulis centum voluminum opera scribuntur, partim inuestigantibus de quo quodque dici nomē Thessalus voluerit, partim nihil tale inuenientibus, cui omnia ab eo particulatim dicta consentiant. Nam quae demum apparentes illae cōmunitates sint, aut quo modo apparentes, dicere non possunt, ne si iterum atque iterum totidem libros scripserint, quippe quod apparet, aut sub sensum omnino cadat oportet, aut sub intelligentiam, vno semel occursum vtrunque sine vlla demonstrationis ope. quod vero intellectui se vno occursum non exhibet, protinus id controuersum est, ac demonstratione eget, nec artem vllam à tali principio incepisse conuenit. Hæc si in logicis methodis exercuissent, & ipsi ea intelligerent, & tempus nostrum frustra non conterent. Nunc quoniam in exercitati rudesque, per amentiam audent demonstratione uti prius, quam quid ea sit didicerint, necesse est cum similibus sui, omnes aberrant, prorsusque nugent: ac eos qui recte demonstrant, minime intelligant, sed tempus inaniter consumant. Ergo cum his nequaquam ut cum rationalibus animalibus vel disputandum amplius est, vel ipsidem impense contradicendum prius, quam didicisse, quænam res demonstratio sit, **F** velint: & quatenus exercitatum esse oportet, qui ea probe sit vsurus.

*De descriptione nominis morbi, ac de methodo nominum recte imponendorum.*

CAP. 5.

**T**ecum vero omnem deinceps sermonem conferam, ipsis vsus methodis, quas in cōmentarijs de demonstratione tradidi. Quippe non solum principia omnis demonstrationis esse ea que tum sensui, tum intelligentiæ manifeste se exhibent, sed etiam in omni re quaerenda nomē ipsum assumi in disputationem oportere, in illis docuimus. Nunc neutrum præcipere statui, nec quemadmodum inuenire, nec quemadmodum demonstrare conueniat: sed ijs qui iam didicerunt, & exercitati sunt, simul aliquem laboris opportunum fructum reddere, inuēta nimirum non tenuire, quam nūc instituimus: simul si qui sunt, quibus artium maxima cordi est, quæ circa animum hominis versatur, ipsos quoque in minoribus prius exercitare conuenit. Quippe id tenaciter seruare in omni methodo oportet, ut in ea te multis sæpe leuioribus problematis prius exerceas, quæ maioribus manum admoueas. Hoc igitur nobis veræ disciplinæ principium esto, quod utique statim inter initia facturi fueramus, tum artem ipsi inquirentes, tum alijs præeuntes, qui adhuc peruersi non essent. Quoniam omnis morbi curationem inuenire propositum est, necesse est morborum numerum prius sciri. At quomodo fieri nequit, ut aut differentias generis vllius, aut species inuenias, ipso quod diuiditur non planè explorato, oportet profecto nunc etiã quid morbus sit, narremus, quò sic diuisionem eius rite adeamus. Qua igitur ratione id methodo inueniamus? Quænam alia nisi ea quam in libris de demonstratione præcepimus? Nempe ut de notione ipsa prius conueniat, cum sine hac, propositæ rei substantiam inuenire non liceat. Ipsam vero notionem, quæ omnibus in confesso sit, sumendam diximus, ut quæ aliàs principium iure non dicatur. Quæ igitur est de ægrotando omnibus hominibus cōfessa notio? Et de qua maxime subiecta re verbum hoc ægrotare enunciant? Nunquid vbi citra offensam, omnium corporis partiū actiones obeunt, & valere se tunc dicunt, & minime medicis egere putant: vbi vero naturalium corporis actionum senserint quæpiam vel male geri, vel prorsus non geri, & ægrotare se illa parte corporis existimant, cuius actionem læsam videt, & medicum de remedio consulunt? Ego sanè omnes homines ita video tum morbi, tum sanitatis, nomē vsurpare. Quinetiam eam, quam dixi, notionem, omnes obseruant, non in his modo nominibus, sed etiam nihilo minus in omnibus, quæ cum his coniugata sunt, tum nominibus, tum verbis. Quippe cum & valere illum existimet, cui nullius partis actio sit vitata: & ægrotare, cui sit vitata: & valentem eum nominent, cuius omnes corporis partes actiones suas secundum naturam ædant: & ægrotatem, cui male affecta pars aliqua sit. Nec quicquam omnino Græcorum aut alijs nominibus vitatur, aut de alia re enūciat iam dictorum nominum quoduis, id quod diffuse in medicinalium nominum interpretatione ostendimus. Atque hoc saltem mihi per omnem disceptationem memoria teneri maxime velim, nominum quidem interpretationem ex Græcorum me consuetudine facturum (sicut in cōmentarijs de demonstratione dixi) ipsius autem rerum essentiæ tum inuentionem, tum inquisitionem, tum demonstrationem, non ex ijs, quæ multitudini videtur: immo ex summationibus scientificis, quæ lemmata græce vocant, de quorum inueniendi ratione in illis est proditum. Ergo accepto eo quod omnes confitentur principio, nempe illud in medendi methodo propositum esse, ut ægrotata corpora in sanitatem vindicet, id vero est, ut naturales partiū actiones, si quæ vitatæ sint, corrigas, iam quod deinceps est, inquiramus, quot numero in totum res sint, quæ loco inter se sibi sunt propinquæ: nec ubi aliqua procedente sermone, vel pro morbis accipiamus, cum sint his similia: vel ut sanitatē, cum ad huius naturam propè accedat. Proponamus autē claritatis causa particulas aliquas, in quibus cōfirmetur quod dicimus, ac primum quidem ante cæteras oculum. De hoc igitur omnibus hominibus non medicis modo, sed etiam alijs quibuslibet conuenit, eius opus eē, ut videat. Seu vero opus, seu actionem inter loquendum dicam, in præsentia saltem non refert. Ad eundem modum,

*it. ut p. 4. morbi. diff. cap. 2. a. prin.*







## Galenī methodi medendi

mal videat, alterari vero nō potuit, nisi purum omnino perspicuumq; esset. At purum ita perlu-  
cidūq; esse non posset, sine eo, quod nunc obtinet, temperamento. Quippe ostensum est vnam-  
quāq; rerum talē esse, qualis est pp̄ calidi, frigidi, humidi, & sicci temperamentum. Ideoq; siquid  
horum magnopere immutatū sit, aut planē non videbit, aut male videbit aīal. Verum hoc nobis  
parum adhuc constat, modo artem quærere orlis. nec oportet aliquid ex ijs, quæ post sunt inqui-  
rēda, velut scitum præsumere, nec ipse huius gratia, eorū quæ de crystallino alibi demōstrauī, mē-  
tionem feci, sed claritatis causa eorum quæ nunc sunt dicenda. Vidētes. n. oculum probe munus  
suum obire, ac rursus nequaquā videre, atq; illud sanitatem eius, hoc morbū, vel vitium, vel  
quid libet vocātes, (nihil ad rē ppositā refert) quærimus deinceps, q̄ demum sit eius noxæ causa.

*Aduersus Thessalum, Iulianum, Olympicum & reliquos methodicos, de sanitatis  
ac morbi definitione.*

CAP. 7.

**V**Nde, inq; aies, ad hoc moti: Certe ex indemonstrabili axiomate, de quo tñ inter oēs conue-  
nit, propterea q̄ intelligentiæ euidentis est. Quod ergo est id axioma: Nihil absq; causa fie-  
ri. quippe hoc non cōcesso, non datur aut lesæ visionis, aut prorsus amissæ causam requirere. Sed  
qm̄ id ex ijs est, quæ intelligentiæ sunt manifesta: præsumentes iam aliquam subesse lesionis cau-  
sam, ad eius inquisitionē venimus. Ergo hanc causam seu affectū aliquē corporis, seu corpus cer-  
to modo affectum appellare velis, nihil sanē ad rem propositam interest. Illud oīno fateberis, aut  
morbū ipsum hanc esse: aut, si quidē morbus est ipsa actionis lesio, affectum q̄ huic officit, mor-  
bi causam esse. Existitq; hoc loco rursus de noīe controuersia, ipsum ne oculorum affectū, à quo  
visus leditur, morbū vocemus: an ipsum actionis vitium. Verum siue quis actionem vitiatā mor-  
bum dici velit, vtq; multo prius statuatur necesse est sanitatē esse naturaliter se habētē actionem,  
siue affectum, qui actioni incōmodat, multo quoq; ante qui fm naturam est, siue hunc affectum,  
siue constitutionem dici velit, sanitatis vocabulo appellet. Quippe cōmittere, vt cum in actioni-  
bus posueris sanitatē: in affectibus existimes statuendū morbū: aut cōtra, cū in partiū cōstitutio-  
ne sanitatē, in actionis vitio morbū: tū reliqs methodicis, tum vero principe huius insanię Thessalo  
digna sententia est. Etenim oēs ferē qui sunt indocti huius insanięq; dogmatis sectatores, sanitatē  
esse naturalitū actionū firmitatē ac robur aiūt: morbū vero nequaquā actionis lesionē & ifirmita-  
tem, sed alij corporis quendā affectū, alij corpus certo modo affectū. Qua quenam, obsecro, ma-  
ior dementia sit? Hoc. n. vel quiuis deprehendat, non oportere in altero sanitatē, in altero mor-  
bum, sed in eodē oīno genere ambo constitui. Siquidē contraria sunt, quæ in eodem genere plu-  
rimum inter se dissident: veluti cādidū, & nigrum. etenim vnum est horum genus, color. Ideoq;  
si contraria inter se sunt, sanitas, & morbus: in quocunq; genere eorum, quæ naturaliter se habēt,  
statuetur sanitas: in eodē, cum præter naturā se habet, ponetur morbus. Quare si sanitas actio est,  
quæ fm naturam se habeat: oīno morbus præter naturam actio fuerit. Sin aut affectio quæpiam,  
aut constitutio naturaliter se habens, sanitas est: & morbus affectio, cōstitutio ue præter naturā  
necessario fuerit. Ac Thessalus quidē finire morbum ne aggressus quidem vsquā est, qn̄ potius  
hariolandum nobis reliquit, de qua re vocabulum id enunciet. Quod enim nihil interesse cen-  
seat inter morbum & pathos, iam tibi ex ipsius hominis cōmentarijs ostendimus, in quibus trās-  
latitē ambo ponit, trāsferitq; vtrunq; in alterius locum, ceu nihil intersit, hoc, an illo modo loqua-  
ris. Eius vero sectatores vniuersi sursum deorsumq; aguntur, ratiocinantes, ac se tegentes, oīaq;  
facientes, vt vel obscure loquantur, vel omnino nihil, vt Thessalus ipse, atq; ante hunc Themiso,  
qui fundamētum illis huius insanię iecit. Quod si tibi ea quæ Proclus, & Rheginus, & Antipater,  
ad hæc quæ Eudemus, Mnasæus, Philo, & Dionysius in hoc genere prodiderunt, dicere velim:  
vtiq; à proposita tractatione, quæ & scientifica est, & ipsum quod vtile sit docere conatur, impru-  
dens excidam. Verum de horum dissidentia licebit aliquando, fortasse etiam in sequentibus, mē-  
tionem facere: vnaq; cum his Menemachi, qui oēs eorum res astutius turbauit, atq; confudit: &  
nugacis Olympicī, cūq; hoc etiam Apollonidæ, & Sorani, & qui adhuc viuūt Iuliani, quem vtq;  
& nos conuenimus, vt viua videlicet hoīs voce meras nugas cōdiscerem, sed nec is explicare po-  
tuit quid morbus pathos ue esset. Cuius rei vel maximū signum est q̄ cum viginti plus anni iā  
sint, ex quo illum Alexandria cōuenimus: scripseritq; iterum atq; iterum institutiones: (nam has  
assidue trāsponit, transformatq; nunq; ijs, quas scripsit, contentus) nusquam tñ earum est ausus  
quid morbus sit prodere, tamen certe adeo ea quæ nihil ad rem pertinet, in ijs agitet, vt etiam il-  
lud inquirat, Sit ne pictura medicis ex vsu. & tamen tam multa taliaq; cum scribat, nec dissimula-  
re queat, (sicut nec Menemachus) quin methodicæ sectæ absurditatem clare norit, ne in hodie-  
num quidem diem in institutionibus suis vsquam scripsit quid morbum pathos ue nominet. Mi-  
hi certe ipsum interroganti, adeo multa obscuraq; respondit, vt nihil eorum quæ dixit, planē in-  
telligerem, cogererq; illud tantum homini dicere, quod mihi desciscere ab Olympicō videretur,  
quanquam is auus doctrinæ ipsius fuerat. Nam Iulianus hic Apollonidæ Cyprii, ille Olym-  
picī discipulus fuerat. Ergo Olympicus (vt dixi) sanitatem morbūq; finire ausus, illam esse af-  
fectum dixit, qui absentia sit morbi. Rursus morbū mutationem à naturali in id quod præ-  
ter naturam sit, stabilem. Quorum sanē vtriq; permulta insunt à ratione aliena, quæ & tunc Iu-  
liano

*i. causam actionis  
legat*

*et vā t diff. morb. cap. 2.*

† pathos &  
morbus

\* pathosq;  
\* pathos



- A** liano exposui, & nunc summam dicā. Quod enim (inquā) confusionē facit, id est q̄ Olympicus non illud tm̄ absolute dicit, sanitatē affectum esse positum extra morbum: sed ē illud definitioni adiicit, quem affectum definimus naturalium actionum constantiam, & firmitudinē. haud enim conijcere valeo, in solā ne actionum constantia, an in corporis affectu, an in ambobus sanitatem statuatur. sed forte, vt utiq; cum reliquis methodicis assolet, cōfuse alieneq; abuti Græcorum vocabus, ita nunc quoq; affectum non ad corpus, sed ad actiones refert: vt nimirum ad hunc modum definitionē intelligas, Sanitas affectio est actionis in absentia morbi. Porro iustum (arbitror) fuerat, alterum duorum definitioni adiecisse, aut actionum, aut corporis: vt videlicet aut ita se haberet finitio, Sanitas est affectus actionum in absentia morbi: aut certe talis, Sanitas est affectio corporis in absentia morbi. Quinetiā si ambo iungere voluisset, ita quoq; licuisset, vt dilucide, sic breuiter dicere, Sanitas est affectio tū actionum, tum corporis in absentia morbi. Quid aut̄ cum subiicit: Quē affectum definimus constantiam, ac robur actionum naturā suam tuentium: vtrum ne pars hæc putanda est eius quod prædictū est, iungēdaq; tota definitio est ad hunc modū: Sanitas est affectus corporis in absentia morbi, & constantia actionum, quæ fm naturam se habent, ac robur. an ista ipsa per se ipsam perfecta definitio est, ac quid sanitas sit docēs, prout sanē nōnullis methodicorum placuit, qui sanitatē esse dixerunt constantiam fm naturam se habētium actionum?
- B** Verū si hæc absoluta est, haud scio quid doceat ea quæ ante dicta est, quæ affectum esse sanitatem præcipit. Quippe illud quod dixit in absentia morbi, eiusmodi planē est, quod vel puer rideat: cū si ita definire permitteret, manifestū sit & morbum fore affectū corporis in absentia sanitatis. ita videlicet, vt vtraq; definitio, non quid sit id quod quæritur, sed quid non sit, doceat. Sed mittamus (inquam) si placet & hæc, cum sint ad rem nō admodum necessaria. Illud certe præterire dissimulareq; non licet, q̄ in sanitatis explicatione oīa actionibus tribuātur, vel solis, vel ē confundendo inuoluēdoq; ac obscure quodā modo miscendo ipsum affectionis vocabulum, quēadmodum fecit Olympicus: in ipsius vero mōrbi definitionē, nulla sit actionum mentio. nā illud dicere satis habuit, mōrbum esse mutationē corporis à naturali statu ad eū, qui præter naturā sit, constantē & stabile. At debuerat, inquā, aut in actionibus, aut in affectibus vtrūq; cōstituere. Quid vero mihi responderit, & saepe tibi itā mi Hiero narraui, & nūc repetere non erit alienum. Nihil (inquit) miri est in actionum quidē constantia cū robore sanitatē poni: in affectu aut̄ corporis præter naturam: morbum. Neq; enim cōtraria sunt, vt tu reris, inquit. Est. n. eorū aliquid medium, quod nec sanitas sit, nec morbus. Quo ego sermone audito, abij stupefactus simul ac dolens, fatēdum enim est quod accidit. Antea enim neminē vnquā eorum, qui in ea opinione prorsus sunt stupidi, cōuenēram: tum aut̄ primū conueniēs merito obstupui: nō q̄ is solus adeo sine sensu esset, sed q̄ multo se etiā agrestiores tot haberet discipulos, qui cum statim in initio doctrinæ suæ methodicos ita errare viderent, tm̄ à secta non desciscerent: aut si oīno non viderēt, prorsus essent attoniti. Nam quid, quæso, ad rem, morbum sanitati non esse cōtrariū, propterea q̄ aliquid eorum sit medium? Patet. n. hac scilicet ratione non fore album nigro contrarium, p̄pterea q̄ eorum sint medīa, flavum, & fuscum, & rubrū, & pallidū, & reliquorum colorū singuli: nec calidū frigidū, quippe horum quoq; sunt media, tepidum, & tēperatum. Ac sapientes istos methodicos, cum nec leui, nec spernendo lapsu sic sint inter initia statim lapsi: speremus ne veritatē vllam eorum, quæ sequant̄, posse intelligere: minime p̄fecto. q̄ppe q̄ in arte medica spectant̄, oīa ex his p̄dere docebimus. idq; merito. siquidē in ijs artibus, quæ methodo aliqua tradūtur, earū constituēdarū principium, ē finis ipsius notio. Ac in huius quidē notitia, alijs quoq; p̄ multis varie est erratū: alijs medicinæ finē esse affirmātibus, vt plurimū sanare: alijs ea facere, quæ sint ad sanitatē conducibilia: alijs morborum causas adimere: alijs p̄ se quæq; oīa peragere: alijs prout cuiq; succurrit. ac de his definire seorsum cōueniet. Nemo tm̄ adeo fuit stupidus, vt in alio genere poneret sanitatē, in alio morbū: sed vel actionibus naturaliter se habentibus tribuit, vel partium constitutionibus, quos aliqui affectus vocant. Siue autem in actionibus naturaliter editis sit sanitas, in ijs quæ p̄ter naturam sunt, erit morbus: siue in constitutionibus naturaliter se habentibus, in ijsdem præter naturam se habentibus erit morbus: siue in affectibus, in his ipsis erit & inualetudo. Neq; enim profunda vlla spectatione ad hoc est opus: tm̄ sufficit non esse peruersum. Nam quis, obsecro, dubitet, si videre sanitas sit, esse morbum vel agre audire, vel prorsus non audire: Pari modo si concoquere, bona valetudo est: male cōcoquere, vel planē nō cōcoquere, inualetudo est. Et si suo aliquē arbitrio moueri sanitas est, utiq; morbus fuerit & cōuulsio, & palpitatio, quæ palmō vocāt, & neruorum resolutio, & tremor: & deniq; quicquid volūtariū motū vel penitus destruit, vel ē certo mō impedit. Ad hæc si naturaliter sentire sanitatis opus sit: insensibilitas: & difficilis sensus, & stupor, & dolor, egritudines erūt. Rursus, si ordinate respirare sanitas ē: utiq; spiradi defectus, vel difficultas, morbus ē. Atqui si hi morbi sunt, dubium nō est particularū affectus, ex quibus hæc edunt̄, morborū esse causas: nec oportere aut phlegmonē, aut scirrū, aut erysipelas, aut abscessum, aut vlcus, aut oedema morbos dicere. Quod si hęc egritudines sunt, manifestū ē nullū illorū eē morbū. Quippe duo rerū genera sunt nusquam inter se similia, sed omnifariam dissidentia, & tota natura differentiū.

alterum

pathus  
pathos



## Galenii methodi medendi

alterum horum generum corpus vocant, alterum actionem. Ergo oculus, & lingua, & auris, & crus, atque id genus singula, corpora sunt certo modo affecta. visus, auditus, sermo, incessus, actiones praedictorum sunt corporum. Si itaque in certo quodam corporum habitu aegritudo constituit, certe in certo quodam actionum habitu non statuatur. Quoniam si in hoc morbus consistat, planum rursus est in corporum affectu non esse. Verum quod affectus ipse causa sit, actio vero id quod ab affectu corporis efficitur, id vero est quod omnium maxime & fatendum medico sit, & tenendum. Adeo quisquis hoc ignorat, is in re labitur, quae plane est ex necessarijs. At qui vel actionis lesionem, vel corporis affectum, morbum, vel quoquo nomine, appellat: quaeque parum convenienter nominat, potest tamen de rebus ipsis rectam habere sententiam. Contingit autem non ex nominum, sed rerum recta opinione, recta morborum curatio. Iam hoc ipsum multos medicorum ignorantes inuenias, putantesque in rebus dissidere eos, qui corporum affectus morbos esse censent, ab ijs qui in actionis vitio eosdem constituunt. Atque horum omnium errorum (quod & saepe iam dictum est, & post dicetur) unica causa est, quod qui inuenire quiduis logice sunt aggressi, non fuere in logica methodo exercitati: sed simul veluti ratione cogitationeque exercitati fuissent, ab experientia desciverunt: simul, cum in illis in exercitati fuissent, magnopere sunt lapsi. siquidem millies eos de nominibus tanquam de rebus litigantes inuenio. Rursum ubi rem quampiam maximam ignorarint, nomen se ignorare putantes, veluti in eo quod nunc est propositum, discernere nequeunt corporis quidem statum causae rationem sustinere, actionem eius quod ab eo perficitur: sed nec quod sanatur, id esse corporis affectum, quippe comitatur necessario hunc naturaliter se habentem naturalis actio. Contra, si a natura recesserit, actio statim praeter naturam se habeat, necesse est. Porro in hoc totum vertitur, estque hoc principium, ac veluti primum quoddam elementum omnis methodi, quae de medendo instituitur. Caeterum an hoc ipsum appellare morbum oporteat, an actionis vitium, id est de nomine dubitare. Dicemus autem aliquid & de nominum usu, sicut in alijs prius iam fecimus. Verum nunc de ipsis nondum distinguo, quod videlicet hoc ipsum, rerum fide magis comprobem, ostendamusque quodnam sit huius de medendo methodi principium & radix. In quo cum alij multi ex ijs qui rationales se dogmaticosque appellant, tum vero probi isti methodici sunt falsi, atque illud quidem ijs qui prudentes sunt, iam quodam modo apparet nihil esse aliud quod a medicis curetur, quam corporum affectum, veluti proximo libro monstrabitur.

*De causarum, affectuum, actionum, ac symptomatum generibus, ex quibus uniuersa  
diagnoscendorum ac curandorum morborum methodus pendet.*

CAP. 8.

**N**unc illud nobis propositum erat, ut ignorantiam eorum corrigeremus, qui quot in uniuersum res sint, quae in praesenti disputatione proximae inter se habeantur, ignorant. Videatur enim unum harum genus esse ipsorum corporum, alterum actionum. Ac corporum quidem genus praecedere actiones, easque gignere: has vero sequi, idque, si corpora naturaliter se habeant, inculpabiles ac naturales: si praeter naturam sint affecta, aut nullas prorsus, aut omnino certe impeditas. Tertium praeter haec genus est causarum, quae hos affectus creant, nam quam rationem habet affectus ad actionem, haec alterum quippiam ad ipsum affectum omnino habeat oportet, illud taxat euarians, quod affectus cum actione una consistit; nec potest usquam aut proba actio esse sine corporis naturali affectu: aut vitiosa, nisi cum corpus sit vitio affectum. Eius autem affectus qui actionem impedit, causae possunt quidem non etiam esse: possunt autem & adhuc nunc manere. Ergo diuersae omnino ab affectibus causae sunt. Ac tertium hoc iam inuentum genus diuersum est, & ab actione, & eo qui hanc gignit affectu. Ab hoc quartum aliud genus est affectus praeter naturam, qui cum corporibus & naturalibus, & praeter naturam se habentibus insunt, actioni nec commodant, nec incommodant, sicut, exempli causa, color corporis ex diuturna in Sole mora niger ex candido factus, aut contra, ubi versatus in umbra quis sit, ex nigro candidus; aut ruber lotis: aut pallidus expauesactis. Quippe haec nec actiones sunt, nec corporis affectus, qui sint actionis causae: multoque minus ipsae causae, quae affectus, qui praeter naturam sunt, creant, sed sunt symptomata, quae diuersas corporum alterationes necessario sequuntur, siue haec secundum naturam, siue praeter naturam se habeant. Ergo cum quatuor definita genera iam sint, ex quibus vel noscendis, vel non noscendis, probe secusue incipiendam esse medendi artem monstrabimus, liceat de cetero cuius, prout volet, ijs nomina imponere, veluti affectum corporum praeter naturam se habentem, cum actionem aliquam vitiat, morbum, si placet, appellato: ipsum vero functionis vitium, insignis quoddam morbi symptomata. Quae alia ratione accidunt, ceu colores: ea quoque, si volet, appellato symptomata. ceterum ea distinguat a functionum vitio, & si illa insignia, morbi symptomata vocet, haec familiaria propriaque nominet. Quaedam etiam praeter haec, si volet, nec familiaria, nec propria, sed forte quadam incidentia. Quartum vero ab ijs genus statuimus, quod sit insalubrium, siue (ut ita dicam) morbificarum causarum. Atque harum quae quidem in ipso animalis corpore consistunt, internas nominet: quae extrinsecus, externas. nisi malit (ut nunc vulgus medicorum insuevit) illas antecedentes, has primitiuas vocare. Politis autem pro arbitrio vel hoc vel alio modo nominibus, dummodo clare, & ex usu legentium, nec mutet postea, nec transponat eorum usum: sed perpetuo per omnem disputationem obseruet, quod & quae dicat facile intelligamus, & refutationes redargutionesque

*ut in t. morb. caus. cap. 2.  
in fine. ut f. t. son. inu.  
cap. 2. E.*

\* προνομι-  
να  
\* προκατά-  
χοντα



**A** tionesq; omnes ad aliquid clarum distinctumq; referamus. Qualiter, inquis, & ad quem modum: (nam id ipsum quoq; indicandum adhuc arbitror propter stupidos istos methodicos) nēpe esto dicat aliquis; phlegmonem affectum esse præter naturam: ipsam vero læsam phlegmone laborantis particulæ functionē morbi insigne symptoma, veluti pedum quidem {læsum} ingressum, oculorum visum, aurium auditum: ruborem autē, tensionem, & renixum, & tumorem qui præter naturam sit, ac phlegmonis succedat, diuersum quoddam genus siue symptomatum, siue accidentium, siue quo alio nomine appellare malit: illud modo sciat, clareq; definiat, non esse idē genus cum vitio actionis; rursus sanguinis redundantiam (si forte hæc fuit) internam phlegmones causam: externam vero & quæ hanc præcessit, ciborum abundantiam. Ergo sicuti ipse exēpla sermonis habendi clara posui, & quatuor genera distinxi, ac notiones eorum dixi: ita & Thessalio arbitror faciendū fuit, præsertim post tot & tantos viros, quos se vicisse prædicauit, nouam sectam condituro. Nunc vero nec ipse apertum quicq; attulit, nec sectatorum eius quisquam.

\* al. causas

*Refelluntur quæ Olympicus ac Thessalus, de ea, quæ est inter pathos & symptoma, differentia prodiderunt.*

CAP. 9.

**B** Olympicus enim cum ausus sit definire quid pathos sit, non eius, sed symptomatis retulit notionem. In summa igitur nec quid pathos sit, nec quatenus à morbo differat, intelligit. Verum hoc nos in sequentibus docebimus. simul. n. omnia dici nō possunt. Verum concessio ijs idem esse morbum ac pathos, inspiciamus ea quæ dicit Olympicus. Pathos (inquit) est conuersio corporis à naturali habitu in eū qui præter naturā est, permanens. Post paululum progressus ait, Sciendum est differre à symptomate pathos: q; pathos, vt paulo ante dixi, affectus corporis est præter naturā permanens: symptoma quod huic accidit, quodq; in ijs quæ præter naturam sunt, specialē ac magis etiam particularem figurationē habet. Hæc est egregia interpretatio sapientis Olympici, qui pathos ac symptoma finire est ausus. Quæ sanē tot vitijs scatet, vt mihi in mentem veniat illud stulti ad cribrum, negantis inuenire se quid eius obturet, aut nō obturet. Quid enim primum ex ipsis dicas, aut quid omittas: quippe oīa refutare, quæ perperam sunt dicta, longū sit. Num oīs mutatio ab eo quod secundum naturam se habet, ad id quod præter naturā est, morbum censetis, si modo permanentia illi adsit? At vos tum coloris vitiū, tum atrophiam, i. affectum in quo corpus non nutrit, symptomatis, nequaquā morbis annumeratis. Quid autē cacochymia, i. vitiosus succus: quid cachexia, i. malus corporis habitus: quid succi defectus: quid vero ipsa redundantia: non ne præter naturā sunt? Si ergo permanentia his accedat, inter morbos numerabunt.

**C** At qui nec ipsi id vultis, & merito sanē. Etenim supra id quod præter naturam sit affectus, adijci oportet etiam aliquā ab eo lædā actionē, nam quoad illæ hæc oēs seruantur, etiā si millies corpus sit alteratū mutatumq;, nullus tñ eorum affectuū adhuc morbus est. Quod. n. curationē desiderat, aliud planē non est q̄ affectus, qui vitiat actionem. Siquidem quod primum maximeq; oīum desideramus, id naturalis est actio: propter hanc, & naturalē siue affectum, siue constitutionem nominare velis. Videre nanq;, & audire, & loqui, & ingredi indigemus, non autē oculis, auribus, lingua, aut cruribus. nā si videre alia particula liceret, quis oculorum esset vsus? Et si alio quouis instrumento audire liceret, quæ aurium esset vtilitas? Pari modo & lingua, & cruribus minime profecto esset opus, si loqui atq; ingredi sine his possemus. Ac videre qdem, nostra ipsorum causa indigemus: oculis non nostra, sed ideo vt videamus. Iam linguā, aures, crura, non propterea requirimus, vt instrumentis & multis affluamus partibus; sed loquelæ gratia, & auditus, & incensus, quippe demortua quauis particula, quæ abscindi potest, veluti digito, pede, aut summa manu, non patimur hanc ociosam gestare, ac veluti pondus alienum circūferre: illud clare hoc ipso declarantes, haudquaquā nos particulis illis, sed functionibus egere. Veluti igitur totam particulam actionis causa requirimus, eodem (arbitror) modo naturalem quoq; eius constitutionem actionis gratia desideramus. Sicuti. n. supra diximus, causæ vicem ad actionem constitutio præstat.

\* al. ociosis.

**D** Quæ vero constitutionem vnde actio nascitur, necessario sequuntur, sanis qdem nobis accidentia, ægrotantibus symptomata nuncupant. Atq; hæc quatuor genera sunt oīum, quæ in corpore nostro habentur, seu secundum naturā nos, seu præter naturam habeamus, actiones, constitutiones, quæ has præcedunt, quæ sequunt. his dehinc nomina qui volet, imponito, singulis seorsum: & si Dionem, aut Theonem appellare velit eorum quodlibet, mea nihil refert: illud modo intelligat seruetq; ubiq;, quatuor in vniuersum res esse, quæ sitæ inter se proxime sint. Et quoniam huc sermonis veni, videor mihi hoc iuste exigere, vt sicuti nos illis permittimus quæ velint nomina indere: ita illi inuicem nos vsitatis & antiquis vti sinant. Alioqui sanē grate atq; adeo iniurium sit, si illis solœcismum committere tyrannorum ritu licebit, nobis vel grece, {vel latine} loqui non concedetur. Vocanto, si placet, sanitatem, ipsarum functionum constantiam, quanq; ostensum à nobis est affectum constitutionemq; partium, cuius ope functiones secundū naturam edimus, hygiā, i. sanitatem ab omnibus Græcis appellari. Atq; id cum statuerint sanitatem, morbum tamen censento non actionis vitium, sed qui præter naturam sit affectum. Tanquam ergo nos illos nec græce {latine} ue, nec dialectice nominantes, non impedimus: ita illi nobis permittant, & græce {latine} ue, & dialectice non omnem qui præter naturam sit affectum, sed qui actioni incommodat,



Gal. methodi medendi lib. I.

incommodat, morbum nominare; qui præter naturam sit, nec tamen actionem obturbet, non morbum, sed morbi symptoma. Rursus, sicut illi permanentiam adijciunt, nec indicant quot horas eiusmodi affectus moratus, morbus sit censendus: ita illi nobis concedant illud permanentie nomen subtrahere. Nam si quis siue tribus horis, siue quatuor, siue horæ tantum dimidio, toto corpore vehementer sit arreptus sic, ut neq; sentiat, neq; moueatur: hunc nos apoplecton siue attonitum dicimus. Æque si quis cõuulsus toto corpore sit, hunc etiã comitiali morbo laborare, nulla nec horarum, nec dierum ratione habita, quippe nomina id genus, naturæ rei, non tēporis modi sunt indicia: non aliter q̄ album & nigrum, & calidum & frigidum, alioqui mirum mehercule sit, si aqua calida, calida non sit, nisi perpetuum diem talis perduret. aut qui sex horis febricitauit, non febricitauerit: oportuisse. n. ut febricitauerit, durasse malum. quanq̄ quod tempus id sit quod durationem illã iusta ne fuerit an secus, determinet, nemo eorũ tradidit: vtrum ne dierum aliquis numerus sit, an mēsiũ, an horarum: aut cur durabilẽ dicant, cum licuerit diuturnum dicere: aut cur hoc quidem mutant nonnulli eorum, difficile solubilem dicant. At certe hoc nõ generaliter morbi, sed longi morbi proprium est: perinde ac facile solubile, breuis. Verum existimare referre, ægre solubilem, an durabilem, an diutinũ dixeris, non ne extrema est ruditatis: iam illud profecto magis mirum, q̄ ipsi veluti à graui somno ex perrecti, distinguere pathos à symptomate aggrediuntur: cum auctor stupiditatis eorum in secundo de methodo, sic scribat: Eadem nanq; cum præcedunt, pathe dicunt: cum succedunt symptomata. Quãuis etiã longe mirabilius hoc ipsum sit, q̄ ea quæ ab illis dicuntur, utiq; iecinoris phlegmonẽ, si primo statim die irruat, pathos esse concedere: sin alteri cuiuspiam secundo, aut tertio die succedat, abire in symptoma, quanq̄ quid diem secundam memoro: cum melius sit horam secundam à morbi inuasiõne dicere. An. n. in secundo die phlegmone iecinoris in symptoma migrabit, in secunda ab initio hora non migrabit, nec symptoma erit: cum illud saltem quod est, alicui quod præcessit, superuenire illi omnino competet. At quod tam celeriter, inquit, superuenit, ab eo quod vnã irruit, nõ distat. Rursus igitur dictum ab illo clare oportuit, quot horis determinet, distinguatq; quod superuenit, ab eo quod vnã inuadit. Ac Thesalus quidem eiusmodi est. Olympicus vero, ceu in arcem ipsam sapientiæ euectus, non ita pathos à symptomate discernit: sed pathos id esse quod dictum est, symptoma vero quod huic accidit, mirifice videlicet ac dilucide essentiam eius interpretatus. quippe quid ipsum symptoma quod pathos comitatur, sit, adijcere (ut arbitror) ac definire oportuit, num corporis aliquis affectus, num læsio quæpiam actionis, num pariter vtrunq; esset. At ille quidem minime id dicit: sed nobis videlicet diuinare est opus. Illud vero quod definitioni apposuit, nempe specialem atq; etiã magis particularem in ijs quæ præter naturam sunt, figurationem habens: quam non excellẽtiam claritatis habet, atq; etiã nominum græcam perlepidamq; interpretationem: Si magis specialem quandam figurationem, in ijs quæ præter naturam sunt, symptoma habet: quid ergo est quod magis generalem notam habet: non. n. dixit, an sine collatiõne ad generale, magis speciale liceat inuenire. Sin ad nihil omnino referẽs, magis speciale pronunciat: oppido q̄ diligenter clareq; interpretatur: quanq̄ & paucis, & dilucidis verbis dicere ei licebat, omnia quæ circa corpus animalis præter naturam sunt, vel morbum esse, vel causam, vel symptoma. Quibus omnibus cum illud præter naturam sit cõmune, morbus actioni officit, causa ipsum præcedit, symptoma eum sequitur: ipsum videlicet natura duplex: alterum actionis læsio, alterum affectio quædam morbum sequens. Verum (ut dixi) si quis omnes eorum errores excutere velit, finem dicendi nõ inueniat. ipseq; mi Hiero, optime scis eorum nos ne millesimam quidem ipsorum partem refutare conatos. Ergo si illud tantum adiecero, primum huc librum hoc loco claudam: nempe q̄ in ipso statim methodi principio non pauci medicorum falluntur, utiq; qui Thesali ac Themisonis sunt æmuli, quiq; methodicos se appellant, insignibus ac maximis erroribus. cum his vero nõ pauci eorum qui se analogisticos, dogmaticos ac logicos nominant. Siquidem nisi quis omnes affectus à quibus actio læditur, inuenerit: numerum ipsum morborum, quantus qualisq; sit, ad vnguem definire non potest. Id cum quidam eorum facere nunquam vel tentauerint: tyrannorum more quæ ipsis videntur, citra demonstrationem pronunciant. Alij non modo ipsi non demonstrant, sed nec à demonstrantibus discunt. Ac plurima (ut scis) medicorum pars, qui nunc sunt in pretio, eiusmodi est. nec id fortasse mirum. Nam vbi philosophorum pleriq; citra demonstrationem credendũ sibi postulãt, quid de medicis mirere, quibus nec vacat veritatis inquisitioni vacare: ut qui mane in salutationibus (ita enim appellãt) sint occupati, vesperi cibo distenti, ac ebrij. Verum ego veteris tibicinis exẽplo, mi Hiero, vel cũ musis ipsis certauero. cum alioqui turpe putem, tibicinẽ, qui præsertim haud magnam rem prospere moliebatur, adeo repertum fuisse laudis cupidum: me autem, qui medendi methodum ab antiquis inquisitam, non tamen hæcenus exacte proditam, inuestigare absoluereq; valeã, propter eam quæ hac tēpestate regnat ignauiam, grauari atq; cunctari ac differre. Quare contra nũc affectus, q̄ ante, mihi videor. Non enim proprium vobis, qui me ad medendi artem totam ordine perscribendam hortati estis, hoc munus dedico. Ac primus liber hic mihi finiat: totius quod sequitur operis secundus ad hunc modum deinceps incipitor.

Galenus

Idem lib. 7. cons. ant. mod. cap. 15.

vid. de f. d. u. p. 10. c.



9

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST  
DE MORBIS CURANDIS,  
LIBER SECVNDVS.

ARGVMENT. LIBRI.

*Quid sit morbus, ac quæ prima ipsius genera: & quo pacto statuendæ sint  
indicationes, quibus uniuersa morborum curandorum me-  
thodus, tanq̃ fundamentis subsistit.*

*Affectum à quo immediate actio leditur proprie dici morbum, quando & ad ipsum  
remouendum uniuersa curatio dirigitur.*

CAP. I.

B



Væ corporibus nostris à naturæ suæ modo egressis, Hiero dulcissime, accidunt, eorum quatuor traditæ differentiæ sunt. Vna ipsius functionis vitiatæ. Altera eius qui hanc peperit affectus. Tertia causarū, quæ ipsum præcesserunt affectū. Quarta symptomatum, quæ hunc necessario consequuntur. Quod itaq; vel cuncta hæc esse morbum oporteat, vel horum quædam, vel certe ex his vnum, id promptum colligere cuius est. Cum enim ægrotantibus præter hæc nihil insit, utiq; præter hæc morbus non fuerit. Quod ergo reliquum est, aut omnia hæc collecta morbus erit: aut horum quædam; aut vnum saltem omnino. Sed enim omnium esse collectionem, præter id quod neminem vsq̃ habuit authorem, etiã dici non potest. Nam quæ, quæso, morbi causa, aut quod morbi symptoma erit, si omnium pariter collectio morbus censebitur? Neutrum pfectò erit. Ergo duo præter morbos genera relinqui necessum est: alterū causarum, quæ hos creant: alterum eorū quæ necessario sequuntur, non tñ homini officiant. Verum si hæc abstuleris, reliquum est vt in altero duorum statuatur morbus, aut ipsis functionibus afflictiis, aut q̃ has edunt affectibus. Fuitq; & antiqua sanè de hoc controuersia, & hodie dissident inter se oēs, non modo medici, sed etiam philosophi: alij ipsius actionis vitia; alij affectus vnde actio prodit, morbos nominantes. Et dissidere viros in rebus tam obscuris minime est mirū: non intelligere

C

tñ eos q̃ de nomine contendant, sanè taxatione est dignum. Quippe si inter oēs cōuenit, ad affectum qui functioni obest, curationis consilia dirigi: quid ad artis officia conferat definiuisse affectus ne, an læsa functio morbus sit appellandus? Vitruuis enim modo appellandus ager sanitati restituet, modo quis affectui cōmodis presidijis occurrat. Hic nanq; est quæ alterare mutareq; & profus submouere oportet, nō vitium functionis, Nemo. n. ipsam claudicationē sanat, (id enim esset ridiculum) sed affectum qui hanc efficit. Veluti phlegmonē, si huius vitio claudicatur; atq; hanc & perfundit, & cataplasma superimponit, & scarificat, & per halitum digerit, & omni ratione discutere tentat: utpote cum hac abolita, reddatur rectus incessus: nec hac submota claudicationem corrigere profus sit opus: cum nec remaneat quicq̃ prauæ functionis, si qui huic obfuit, profus sit amotus affectus. Quoad vero huius quicq̃ relinquit, necessum est ad portionē eius, actionem vitiose edi. Hunc itaq; affectum, seu morbum appellasse, seu pathos, {vitium ue,} seu morbi causam, seu pathos {vitij ue} causam quis velit: id nihil ad curationē nec proffit, nec oblit. Sed neq; si Theonem aut Dionem hunc vocet quis, modo rite sanet, ne hic quidem ægrotanti officiat. Quinimmo si quis profus innominato eo, tamen quæ ex vsu ægrotantis sunt, adhibeat remedia: non solum hic nihil offendet, sed etiam bellissime curabit. Verum qui alterum docere volet, quæ ipse tenet: huic profus nominibus propter res vt est opus. In quorū vsu claritas quasi meta spectanda erit. Nam qui sic nominare quæq; studet, vt qui discit, clarissime intelligat, is optimus præceptor fuerit. Quoniam igitur & nos iam docendi munus ingredimur, necesse est alicubi rebus nomina imponamus: an vero dilucide, id vos estimetis licet? Ergo affectus, qui actionem vitiat, morbus appellatur. Hunc si quid sequitur, symptoma. Quod illum excitat, causa.

*Vit. ca. p. d. comp. med. sep. lo. cap. 2. F.*

D

Qua ratione veteres medici nomina morbis imposuerint, & quibus ex libris morborum, ac symptomatum numerus, & causæ declarentur.

CAP. 2.

**H**is ita distinctis, inspicienda diligenter est nominum diuersitas, quæ ægritudinibus imposuerunt ipsorū primi authores. Subinde enim à læsa particula sunt indita, vt Græcis Pleuritis, id est laterum compunctio. Peripneumonia, id est pulmonum phlegmone. Ischias, id est coxendicum morbus. Podagra, id est pedum vitium. Nephritis, id est renū vitium. Arthritis, id est articularū vitium. Ophthalmia, id est oculorum phlegmone. & Cephalalgia, id est capitis dolor. & Dysenteria, id est intestinorū tormina. Subinde ab ipso symptomate, vt Eileos, id est tenuioris intestini morbus. Tinesmos, id est desidendi assidua cupiditas. Spasmos, id est cōuulsio. Palmos, id est palpitatio. & Tromos, id est tremor. Paralysis, id est neruorum resolutio. & Apepsia, id est cruditas. Dyspnœa, id est difficultas spirandi, vel inordinata spiratio. Apnœa, id est

*Vit. ca. 5. g. ca. 1. c.*

Septima Classis

bbbbbbb defectus



## Gal. methodi medendi

defectus spirandi. & Agrypnia, id est vigilia. & Paraphrosyne, id est delirium. & Coma, id est sopor. Sæpe ab ambobus simul: vt Cephalalgia, & Otagia, id est aurium dolor. & Cardialgia, id est cordis dolor. Odontalgia, id est dentium dolor. Hysteralgia, id est vteri dolor. Sæpenu-  
 mero à causa putata, vt Melancholia, ab oibus: Cholera, ijs qui sunt à Cnido medicis. Hinc etiam  
 fortassis & Leucophlegmatias hyderos, q̄ aque intercutis est species, nomen accepit. Nonnunq̄  
 à similitudine ad aliquid extra positū, vt Elephas, siue Elephantialis, Cancer, Polypus, Staphyle,  
 id est vna. Leuce, id est vitiligo alba. Myrmecia, id est Formica, siue sessilis verruca. Atheroma,  
 id est tuber, cui pulticula simile quid inest, quam Græci Atheran dicunt. Steatoma, quod seuo  
 simile quid continet. Staphyloma, id est oculi morbus, {cum in summa tunica quiddam acino  
 simile eminent. } Meliceris. Anthrax, id est carbo. Alopecia, id est areæ in capite. Ophiasis, id est  
 vitium serpentis formā representans. Sycolis, id est ficus. Satyriasmus, & Priapismus, pudendi præ-  
 ter naturam erectiones. Ipsorum vero morborum, quæ nec locum affectum nomine represen-  
 tent, nec causam quæ eos efficit, perpauca sunt nomina. Phlegmone. Gangræna. Scirrhus, id est  
 durities vix sentiens. Erysipelas. Apostema, id est abscessus. Oedema, qui tumor est laxis citra  
 dolorem. Empyema, id est collectū in thorace pus. Vlcus. Exarthrema, id est luxatio. Catagma,  
 id est oclis fractura. Spasma, id est conuulsus. Rhegma, id est ruptum. Coloboma, id est mutilū,  
 siue curtum. Dothien, id est furūculus. Ionthos, id est varus. Phyma, i. laxarū partium phlegmo-  
 ne. Quanq̄ horum quoq; nonnulla partim locum corporis siue particulam afflictam subindicare  
 videntur, partim à prægrauate symptomate nominari. Quod siquid citra huiusmodi insinuatio-  
 nem est nominatum, at certe differentias suas multiformes habet: veluti vlcus tamen ipso noie  
 vnitatis solutionem in carnosa parte non indicet, atq; ita afflictam partem vnā insinuet. At parti-  
 culares eius differentie varie sunt nominatæ, Chironium, Telephium, Cancer, Herpes, Phage-  
 dena, omniaq; id genus, partim ab ijs qui primum ea sanarunt, vt Chironium: partim ab ipsis qui  
 iisdem sunt affecti, vt Telephium. Cancer autem à similitudine ad animantē. Phagedæna à sym-  
 ptomate, similiter Herpes. Verum Phagedæna vlcus oino est, idq; depascens, siue exedens, siue  
 quomocunq; appellasse libet. Herpes non semper vlcus est, quotiesq; cum exulceratione est,  
 non utiq; seruata veteri sede, vicinas partes depascit: sed sicuti nomen ipsum indicat, ritu serpen-  
 tis bestia, relicto priore loco transit ad alterum. Cauum vero vlcus, & sordidum, & purum, &  
 æquale, & quod hyperfarcon græce dicitur, i. cuius supercrefcit caro: hæc magis proprias sortita  
 sunt appellationes, non tñ similiter oēs, sed æquabile à propria nimirū differentia, sicuti & cauū,  
 & supercrefcens. At cruentum, & purum, & sordidum, non à proprijs differentijs, sed ab externis  
 symptomatis sunt appellata. Ergo cum tam impar nominū impositio veteribus fuerit, multoq;  
 etiam magis cū Epinyctida, & Acrochordona, id est pensilem verrucam, & Nyctalopa dicant:  
 primum, quod noctu est enatum: alterū, quod summam occupat cutē: tertiu, quod noctu visum  
 aufert, aliaq; eiusmodi multa faciunt: nam si omnia numerem (quod ipse fugere iussi) superuacua  
 persequi videar. Id omni modo agendū est ei, quem veritatis studium tenet, vt ab ea quā nomina  
 imaginationē faciunt recedens, ad ipsam rerū substantiā se conferat, atq; hæc inspiciat: tum quot  
 in vniuersum sint, & morbi, & symptomata, & proximæ siue internæ horum causæ, requirat. Nos  
 igitur id alijs cōmētarijs fecimus, quorum vnus de ægritudinū numero est, inscriptus autem est  
 de morborū differentia: alter de symptomatum est differentia. Adeo vero in eo opere causas ho-  
 rum vtriusq; seorsum explorare studuimus (dico tñ morbi, tum symptomatis cuiusq;) vt ad præ-  
 sentem disputationē nihil amplius desideret, sed præparata oia iam sint. Itaq; ne legēda qdem quæ  
 hic dicemus, vlli suaserim, priusq̄ in illis sit exercitatus. Quippe siquis illis tā numerosis theore-  
 matis neglectis, huc se cōtulerit, nec ipse fructū percipiet: & quæ recte sunt tradita, temere icusabit.

\*Al. oia q̄  
i. no pauca.

\* Epinyctides quid sint vid  
paul. Agri. lib. q. cap. g.

dem  
cap.

CAP. 3. H

Quid differat morbus & pathos, & quod omnis morbi dignotio ex ijs pendeat que cor-  
 pori secundum naturam insunt.

**A**C in illis quidem particulatim oia, tum morbos, tum symptomata, tum causas inquirō. Hic  
 duobus adhuc additis, quæ necessaria erunt ijs qui medendi artem exercebunt, tum me ad  
 vsum inuentorum pendendum conferam. Quænam sunt, inquires, duo illa quæ dicere paror? Certe  
 vnum, quid inter morbum, & quod Græci pathos vocant, inter sit, indicabit. Alterum q̄ sine cor-  
 poris elementis, ex quibus primum consistit, noscendis, non possint morbi inueniri, ostendet.  
 Hæc igitur nos accuratissime tradere studebimus. Qui ea legent, oro ne prius ad ipsam metho-  
 dum medendi se conferant, q̄ & ipsi quot in totum morbi sint, per se inquisierint, & quæ prodita  
 à nobis sunt, curiose inspexerint. Ergo ceu hæc fecerint, incipiam quæ promisi. Tres esse in cor-  
 pore affectus præter naturam, ostensum iam est. Causas, morbos, symptomata. Causas, veluti re-  
 dundantiam, vel corruptelam. Morbos, vt phlegmonem, vlcus. Symptomata, vt malum colorē,  
 & gracilitatem. Diuersa ab his sunt quæ immodice à corpore excernuntur, aut quæ præter naturā  
 retinentur, & functionum vitia: oia scilicet cōmuni nomine symptomata dicta, ceterum non vni  
 generi subiecta. Quippe affectus quidam corporis est vitiosus color. Quod excernitur aut reti-  
 netur, affectus non est, sed affectum sequit. Similiter actio vel læsa, vel integra, affectus sanè non  
 est: particula autem vnde editur, affectū necessario comitatur. Ac oedema quidē & phlegmone  
 ex ijs

Vid in l. st. diff. sympt. in  
prin.

s. l. p. cap. ubi. g. et. & conse.  
m. m. cap. is.







## Gal. methodi medendi

naturam, qui actioni incommodat, applicamus remedia. Quisquis igitur ex ijs quæ particulis naturaliter insunt, & quæ temere accidunt, & quæ actionis sunt causæ, distinguere non potest: quomodo credibile est ut ipse affectum ex quo primum actio læditur, inuenire possit: Nam quæ temere corporibus accidunt, etiã si milles sint alterata, nocere pfectò actioni non possunt quãdiu à quibus fiebat, omnia naturam suam tuentur. Horum vero si vel vnumquodlibet sit alteratum, actionem quoq; ipsam statim lædi intantum est necesse, inquantum ab eo, cum secundum naturam se haberet, est adiuta.

*\* Tribus exemplis ostenditur dignotionem morbi ac curationem, ex intellectu affectus, qui secundum naturam inest, pendere.*

CAP. 4.

**A** Cmihî quidem res tota explicata iam est, clareq; ostensum, ijs præsertim q̄ intelligere vera possunt, fieri non posse ut omnium morborum numerum methodo quis comprehendat, nisi idem omnium causarum actionis numerum, corpore secundum naturam se habente, norit. Nihil tñ ex iam dictis intelligere adhuc possunt, quicunq; vel rudiõres sunt, & ingenio crassiore, vel methodicæ sectæ nugis innutriti. Denuo igitur quod nũc generatim dictum intelligentibus est, illis quoq; speciatim exponamus, vnum aliquod atq; alterum veluti exẽplum sermoni proponentes. Cur lingua sapes percipit, nec vlla pars alia? Num propter colorem, aut sitũ, aut magnitudinem, aut figuram? Quippe ea affecta, nec cõmode sapes sentiente, aut colorem eius ad naturam suam reducemus, si videlicet huic actionem debet: aut iam dictorum quoduis, si ab illo agendi vim accipit. Quòd si propter aliud ab ijs quippiam, constat si illo tñ tenus ad naturalẽ habitum sit restituta, nullo etiã reliquorum fore opus. Nam esto, exẽpli gratiã, densitas certa pororum causa sit, cur succi saporem diiudicet: Nunquid horũ symmetriam, quæ in sanitate visitur, tuebimur? rursusq; ametriã, id est à iusto modo recessum, quoties laborat, corrigemus? Esto (si placet) mediocris calor causa sit, cur saporem intelligat: Num hic quoq; manifestum est, cæteris neglectis, vnam adhibendam curam, ut illud seruemus à quo agendi facultatem accepit: lam si propterea q̄ ita in sicco humidoq; attemperata sit, idcirco sentiat: quis non reliquis posthabitis, huc tñ intendat, ut neq; iusto siccior sit, nec etiã humidior? Quis rursus, si hoc verum est, non facile prompteq; colligat duos esse vniuersos linguæ morbos, alterum siccum, alterum humidũ? Veluti rursus si per moderatum calorem, & frigus habet quod sentiat: quis non hic quoq; duos esse morbos eius intelligat, caloris frigorisq; à modo recessum? Non aliter quoq; si ppter tenuiũ meatuum competentiam sensum est nacta, promptum pfectò hic quoq; colligere est, omnino eam ex horũ {contrario habitu} esse vitandam, duplexq; vitium fore, densitudinem eiusmodi meatuum, & raritudinem. Sed num etiã plura dicã, quò stupidos istos inducã, ut si nihil aliud, illud saltem intelligant, non posse quenquam, nec inuenire, nec demonstratione asserere morborum numerum, qui nõ ex ijs quæ particulis insunt, tum quæ causæ actionis sint, tum quæ temere accidant, norit: Num etiã alterum adhuc tertiumq; exemplum adijciam? Sæpe nanq; multitudine exemplorum, stupidorum animi veluti à somno excitantur. Age igitur ita homines interrogemus: Idcirco ne corpus calida, frigida, dura, mollia, lenia, & aspera, omnia deniq; tangibilia sentit, q̄ candidum colore est, aut nigrum, aut rufum, aut vno verbo, q̄ talis coloris est? An propter horum nihil, sed aliud quippiam? Neminem enim arbitror latere, quin si quid probe sentiendi munere utetur, id tñ illi tuẽdum custodiendumq; sit, ex quo vno probe sentiendi facultatem accepit. Nam si ex eo q̄ candidum fuit, id dotis obtinuit: eius nimirum tuendi maxima erat habenda cura, sicut nigri fugiendi. Sin contra ex eo q̄ nigrum fuit, sentiendi vim habuit: oēs (arbitror) alios colores fugere formidareq; oportebat. Ad eundem modum & si inde adeo sentit, q̄ flauum, vel rufum est, fugiendi (arbitror) alij colores sunt, ceu sensum vel penitus abolentes, vel vitiantes. Præterea, si eo q̄ durum sit, sensu est præditum: si molle fiat, deterius sentiet: Æque ut si eo q̄ densum sit, si ad raritudinem mutetur. lam si tenuiũ meatuũ symmetriã acceptam sentiendi vim refert, vbi ab hac recesserit, vitiabitur. Et generaliter, ut sentiat, id tantum ipsum adsit oportet, vnde sensum obtinuit: atq; id tantum corrigatur, vnde sensus est læsus, cum à natura recessit. Num igitur tertio exemplo est opus? an hæc abunde satisfaciũt? Sanè prudentibus vel hæc superuacua puto, ut qui vniuersale intelligere sine exemplis possint: rudibus autem, & auẽrlis, & contentiosis ne si tertium quidem addam exemplum, quicquã fortasse profecero. Verũtamẽ quando duo iam dicta sunt, & inaniter tempus nostrum semper terunt: non fuerit alienum, vnũ etiãnum ijs exemplum adijcere. Proponatur itaq; iam quemadmodum ventriculus male concoquens nobis sit corrigendus. Verba autem faciemus, non solum cõtra methodicos, sed etiã contra eos rationalium, qui non cognita ipsius actionis prima causa, quam continentem etiã nominare sunt soliti, methodo quadam ac ratione constitui posse artem putant. Esto igitur quispiã dicat (ab ijs enim quæ obuiam promptamq; absurditatem exhibent, cœpisse præstas, quò eos, si fieri potest, ad ea quæ cõfusa magis sunt, intelligenda sensim perducamus.) Esto inquam, aliquis dicat hunc quẽpiã, qui nunc cruditate laborat, q̄ multos deinceps dies solo lacte est altus, ventris colorem mutasse, albumq; ex rubro reddidisse, idcircoq; ventris sui functionem vitiasse. Fortasse iam rides, & iure pfectò rides. Verum si scias quã sit simile, & huic de coloribus citra vllam

**E**

\* σκαλιποι

**F**

† ametriz

**G**

**H**

\* σκαλιποι

100  
cap.



**A** vllam demonstrationem adhibitam quiduis pronunciare, & tibi de exiguorum meatuum (verbi gratia) symmetria, aut alio quolibet affectu, non arbitror iure ridebis. Nam aut in tete risum vertes, aut non in hunc. Nam esto impudens sit, qui causam minus, pbe concoquendi colori imputet, dicatq; qd quoniam ex naturali colore ventriculus ruber est, nunc vero redditus est plane albus, idcirco cruditate laboret est necesse. Libens sane audiam, quid tu contra huc obijcias. Ego enim aliam rationem non inuenio, qd vt iubeam qui ita dicit, prius ostendat an omnino propter colorem, iustam ac naturalem actionem ventriculus edat. Tu si quam aliam habes, libens audia. Sed nec habes, nec habere aliam contradicendi rationem potes contra eum, qui colorem cruditatis ventriculi causam esse dicit, qd exigere vt doceat quo modo ex naturali colore consecutus, vt concoqueret ventriculus, sit. An igitur huic, qui colori cruditatis causam imputat, fides non adhibebitur antequam doceat etiam hoc nomine agere ventriculum: tu cum vel tenuium meatuum symmetriae vitio, vel alij cuiquam hanc ascribas, credi tibi postulabis, priusq; doceas quo pacto ex symmetria in illo genere agat? At non hoc aio, inqt, nec aliud quicq; esse concoctionis continentem causam, sed prorsus id ignorare me fateor. Atqui si ei qui colori actionis causam tribuit, necesse est etiam eidem laesionem actionis imputet: qui vero tenuium meatuum symmetriam actionis causam dicit, etiam horum ipsorum a iusto modo recessum, eandem vitare fateatur: tum qui temperamento quatuor qualitatum, caloris, frigoris, humoris, & siccitatis, actionis causam assignat, etiam eorundem ipsorum intemperiei offensam eius ascribat: Vtiq; & tibi necesse erit, eo quod secundum naturam est, prius presumpto, ita quod praeter naturam est, inquirere: aut si ipsum quod secundum naturam est, non nosti, nec quod egressum a natura est, nosti. Etenim vos etiam ipsos audio contra Empiricos dicere, fieri non posse, vt qui id quod secundum naturam sit, non norit, dignoscere id quod praeter naturam sit, possit. At nosco, inquit, quod secundum naturam se habet. Quare, totum ne an partem eius aliquam? Atq; pars ipsa quam nosti, est ne actionis ipsius causa, an ventriculo inest ociose? Nam quid demum eius nosti? situm videlicet, & magnitudinem, & contextum, & figuram? At nihil horum actionis est causa. Sed nec Empiricos horum quicq; latet: quippe qui & se partium dissectione, cum occasio hanc offert, vti fatentur: & ex illa se hac intelligere, non tm actiones vsusq; particularum. At noui, inquit, & actionem. Est. n. circūplexus & attritio. At nisi causam eius noueris, nec morbum intellexeris. Nam si quatuor qualitatum mediocris temperies, actionis sit causa: earum intemperies, oino vitij causa erit. Tu vero reris phlegmonem, & scirrhum, & oedema, & abscessum, aliaq; quae oculis vsurpari possunt, solos esse ventriculi morbos, quis ne haec ipsa quidem veluti Empirici solis oculis, manibus, & reliquis sensibus apprehendas: sed ad ipsam essentiam eorum tentas ascendere, atq; hanc diligenter disquirere, videlicet non contentus ijs symptomatis, quae sensui apparent. Quae tm symptomata Empiricis definiunt, ac circūscribunt suam syndromen. Sic enim ipsi appellandam censent symptomatum congeriem, quae in affecto sunt loco. Sed nec curationis indicationem ex apparentibus symptomatis accipis. Non enim an tumor praeter naturam, nec an renitens, nec an cum dolore, nec an ruber: sed an sit in finibus arteriarum impactio ex coincidentia, consideras: ac curationem (vt ipse fatetur) ad hoc referens, exploras. An non ea est Erasistrati docendi ratio, vbi de febribus agit? sicuti rursus alia Dioclis, alia Praxagorae, alia Asclepiadis: itaq; non a symptomatis quae in phlegmones apparent loco, indicatio praesidij his sumitur: sed ab ipsa substantia. Neq; enim an tumor a natura egressus, neq; an renitentia, neq; an dolor pulsatilis: sed an & coincidentia, & impactio in finibus pulsatiliū, aut obstructio in exitu venarum, aut putredo aliqua succorum, aut corpusculorum ratione contēplabiliū, in laxitatibus aequae ratione speculabilibus, intentio sit, aestimant.

**B** Quare hi omnes ab affectu phlegmone laborantis partis, non a symptomatis, quae hanc sequuntur, praesidiorum indicationem sumunt. Ad eundem arbitror modum, & si quis calidum, frigidum, humidum, & siccum, causatur. Verum hic etiam si ventriculus citra phlegmonem, aut vlcus, aut abscessum, aut alia id genus, eo tantum qd frigidior euaserit, non recte concoquat: tm remedijs non destituitur. At qui phlegmonas, scirrhos, aliaq; quae oculis videre licet, tantum esse morbos putant, ridicule plane cruditates, quae sine ijs fiunt, ex imbecillitate ventriculi incidere dicunt: ceu affectum aliquem priuatum seiunctumq; imbecillitatem esse velint, non autem velut in suppurantibus, aut scirrho grauatis, aut phlegmone affectis, aut alia quauis ratione laborantibus inesse. Quippe omnia haec vitia, siue in ventriculo, siue in iecinore, siue in pectore, siue in alio quouis accidant: illico partem in qua sunt, ad propriam functionem edendam imbecillioem reddunt. Sed id non satis illis erat ad indicanda remedia: alioqui frustra inquirent affectus, frustraq; ad ipsam morbi essentiam subeunt, tanquam non aliter detur idonei compotes esse remedijs. Non igitur (qui imbecillitatem vitium esse dicunt, vbi nullo ex ijs quae ipsi morbos definiunt, affecto ventriculo, animal cruditate laborat) ij, dum a nobis refellant, expectant, sed ipsi seipsos redarguunt. cum non proprium aliquod, sed commune omnium dicant, quodq; nec illis ipsis iudicibus, remediiorum inuentioem indicare facile possit. Quippe illud roborare imbecillitatem, nomen nudum, ac veluti meta potius est, quod curans dirigit; non curatio. Nam quid faciendo ijs qui inualidi ad actionem sunt, robur vindices, non dicunt. At in hoc curatio consistebat, & nisi ventriculi

**C** Septima Classis, bbbbbb ij affectu

**D** *Vit. e. in libro de osibus a prin.*

\* arteriarū.

\* πύλοσ  
\* πύλοσ



## Gal. methodi medendi

affectu inuento, vt remedium sit cōpos, fieri non potest. Quippe si refriguit, calfaciendus est: si humentior est effectus, siccandus est: pari modo si immodice incaluit, refrigerandus est: si siccatus, humectandus est. Atq; hæc quatuor simplices curationis rationes sunt: Altere quatuor compositæ sunt. Si frigidior ac siccior temperamento redditus ventriculus est, calfaciendus simul humectandusq; est. Sin humidior & calidior iusto euasit, siccandus ac refrigerandus est. Pari modo si calidior ac siccior est effectus, tum refrigerandus, tum humectandus est. Sin humidior ac frigidior, q̄ pro natura est: siccandus ac calfaciendus est. ¶ Quare octo tum ventriculi ipsius affectus sunt, quas illi imbecillitates dicunt: } tum octo medendi rationes.

*Aduersus eos medicos, qui naturalis actionis causam negant inquirendam, ut methodus dignoscendi & curandi morbi constitueretur.*

CAP. 5.

**N**ec sicut Empiricis, sic vlli dogmatizantium dicere licet, sint hæc, an nō sint, nihil esse opus intelligere. Funditus namq; logicam sectam subuertent, si ignorato affectu, curationis tñ facultatem abunde sibi superesse dicant. Etenim ab vsu ipso omnes quomodo curandum sit, intelligent, si ab ipsius rei natura indicationem non sument. Ac Empirici quidem & q̄ inuenire posse non putent quicq; eorum quæ abstrusa sunt, & q̄ id etiam si inuentum sit, non desiderent, (quippe obseruatas à se esse curationes in apparentibus concursibus) merito nec scire se an octo affectus sint, quibus ventriculus imbecillus sit, aiūt: & citra eiusmodi superuacua morositate remedijs se abundare. Qui vero & rationem se habere profitentur, cuius ope etiam abstrusa inquirant, & ipsorum inuentionem præsidiorum præstare indicationē dicunt: hos quomodo non pudeat dicere, aut non nosse se, an octo affectus sint, aut eos ad medendum se non requirere? Neq; enim id tantum dicere satis est, non nosse se: sed refellere par est eos, q̄ se scire affirmant, ceu parum vera professos. Quoad vero nec ipsi id faciunt, alijq; non pauci demonstrationis fide cōfirmant omne corpus pro certo quatuor qualitatum temperamento opus suum edere, rationabilius est illis accedere: nisi forte qui nuda afferunt verba, plus sibi credi postulabunt, q̄ qui cum demonstrationum fide loquuntur. Atqui illi si nō aliud, saltem suadere ac docere auditorem student, non cogere iubereq;. Hi totum cōtra, tyrannorum ritu iubent, ne queramus actionis causam. Verum nos hoc nomine Dionysium, Phalarim, cæterosq; tyrannos odio prosequimur, q̄ iubent imperantq;, nō suadent, ac docent, sicut Solon, Draco, & Lycurgus. At, inquit, ego intra limites artis maneo: vos & ab ijs exceditis, & ad naturalis philosophiæ principia nos reducere conamini. An igitur homo lepidissime, ne hoc quidem ipsum demonstrabis, qui nam videlicet medicinae artis sint limites, quæq; nouisse expediat ei qui ratione remedium inuentionem molietur, sed terrifico vultu tuo nos reddere attonitos putas? Audio quidem & te illud dicere, non oportere actionis inquiri causam. Audio & Empiricos dicere, nec actiones ipsas esse considerandas. Audio non minus illum qui dicit, non tantum has esse æstimandas, sed etiam causas vnde nascantur quærēdas. Num igitur ex eo esse me iniquorum iudicum numero iubes, qui priusq; oēs qui inter se dissideant, audierint, vni statim ferunt suffragium? An primum quæ vestrum quisq; dicat, seorsum audire vis: dein conferre, atq; perpendere quis tum sibi, tum apparentibus cōsentiat: quis rursus nec secum, nec cum ijs quæ apparent? Atqui si ita faciam, Empiricos audiam, et si quæ dicunt, stabiliter non demonstrant, saltem ea lenire conantes. Vos ne id quidem facitis. Nam sanè libenter audierim quis vestrum, vel lenimen aliquod, vel demonstrationem aliquā afferre sit conatus, cur actionis causam inquiri nō expediat. Quæ enim à me methodus supra est posita, inquirendam esse demonstrauit. Vos q̄ inquirenda non sit, nec demonstrationem vllam, nec rationem vllam pbabilē afferre conamini: sed tm elato supercilio tetricè nos obiurgatis, abscedere à summa physiologia iubentes, nec sic querere hominis naturā intelligere, vt philosophi faciūt, qui ad prima vsq; elementa ratione ascendunt. Illud quoq; vobis vel dixisse tantum satis videt, nempe arteriam, & venā, & neruum, principia continentia, & veluti elementa eius physiologiæ, quæ de homine instituitur, ponenda esse. In quo quidam Herophilum laudauit, q̄ ita ad verbum dixerit, Esto hæc prima esse, tametsi prima non sint. Sed qui ad demonstrationē prouocat, ac hypotheses istorum, qui sic opinantur, pugnare secum ostēdit, hunc auersamini ac fugitis, prorsusq; non auditis, & contemner e simulatis, ibiq; rationem fastiditis, ijdem scilicet qui contra Empiricos rationem demonstrationemq; extollitis. Nam q̄ secum dissideant rationes omnium, qui vel ex dimidio dogmatizant, etiam ijs qui tenuiter in demonstrandi methodo sunt exercitati, facile perspicere licet. Cum enim phlegmone vētriculus laborat, atq; inde adeo concoquere nō valet, quænam phlegmones causa sit, quærendum censent, atq; inde præsidiorum copiam coniectant, spreta Empiricorum inuentione. Cum vero citra phlegmonē, aliud ue id genus vitium, solius intemperantiæ culpa concoquere non valet, hic rursus auxiliorum facultatem ab experientia petunt. Atqui hæc secum non conueniunt, cum Empiricorū opinio sibi constet, præterea demonstrer efficiatq; quod volunt ex ijs, quæ vos ipsi non inficiamini, lēmat. Quippe si fieri vllō modo potest, vt ex ijs quæ apparent symptomatis curandi ratio coniectetur, ignorato affectu: vtiq; non hic possibile, in alio fuerit parum possibile: sed æque in omnibus possibile erit. Ergo ne hoc quidem loco rationem vllam afferre poteritis, quo minus, vbi affectum explorare nequitis, experientia

**E**  
† In antiq; legitur vt Linacetur vertit. Ex ima pressis tamen ita verti pōt. quare & octo sunt ipsius vētriculi affectus, q̄ sunt causæ ipsius (vt ipsi dicunt) imbecillitatis.  
**F**

**G**

**H**

100  
cap



**A** perientia ipsa satis sit ad remediorum inuentionem. Omnia igitur tyrannorum ritu imperatis: uti vero demonstratione nec ipsi vultis, (præstat enim ita fortasse dicere, quæ non posse vos) nec ijs qui uti tum volunt, tum possunt, acceditis. Itaque quid aliud sunt disceptationes vestrae, quæ lites, & contentio, & prouocatio ad conuitia, & pugnas: cuiusmodi præceptorum vestrorum quidam perpetuo exercuit: aut irridens si quis calidi, vel frigidi mentionem faceret, tanquam balneatoribus magis, quam medicis ea nomina conuenirent: aut vehementer increpans quasi longissime à medendi arte digressum: aut Erasistrati grauem illam auctoritatem obijciens. Verum hæc ut primo auditu oblectabant, ita cum secundo & tertio audiui, molesta sanè fuerunt, ceu scurris, quam medicis magis congrua. Si enim semel auctoritas eorum, qui ultra non esse procedendum iubent, legitimus testis esse ad demonstrationem putabitur, omnia iam meræ nugæ erunt, nec finis in disputatione ullus, nisi qui nunc visitur, inimicitia, pugna, conuitium. Quippe qui à logicis demonstrationibus digressi, credi quippiam censent, propterea quod Herophilus, aut Erasistratus ita iussit, hos necesse est omnis generis conuitia pugnasque sequi, admiranda scilicet disputationum quæ nunc habentur præmia. Fingamus enim alius dicat, huic qui comode non concoquat, ventriculum frigidam & siccam intemperiem contraxisse, proindeque humidum, ac calidum esse: Alius,

**B** quod naturalis eius habitus mutatus ad frigidum, & humidum sit, calidum siccumque victum adhibendum suadeat. Tertius autem quispiam accedens, quod quæ comprehensa sunt, non recte sint dicta, id ne tentet quidem ostendere, sed tantum eos qui dixerint, obiurget, quasi superflua scrutentur, & testes adhibeat Erasistratum, vel Herophilum: nonne (ut dixi) dissidij hinc mutuique conuitij initium excitabitur: Quippe illos contra necesse est Athenæum, & Mnesitheum, & Dioclem, & Plistonicum, & Hippocratem, & Philistionem, & sexcentos alios tales opponere testes. Si enim testibus decidenda lis erit, non modico hi vincent. Nam quod tum insalubris intemperamenti plures sint species, tum cuiusque earum diuersa curatio, ubi non Hippocratis modo, & plurimorum aliorum medicorum, sed etiam Platonis, Aristotelis, Theophrasti, Zenonis, Chrylippi, & omnium illustrium philosophorum testimonio comprobantur: utique & quod citra naturam corporis exacte inuentam fieri nequeat, ut vel de morborum differentia quicquam inuenias, vel auxiliorum conuenientium copiam sis compos, ipsi tum philosophis, tum medicis confirmabunt: hisque non tyrannorum ritu, sicut isti, iubentibus, sed euidenti ratione probantibus. Contra hæc igitur, qui calidum, & frigidum, balneatorum, non medicorum dicunt esse vocabula, dicentibus videlicet ventur, & risus mouebunt, moriones, phrygas, aut scholasticos narrantes. Quippe conscijs sibi sunt

**C** non modo nihil demonstratione confirmatum scire: sed nec quid demum demonstratio sit intelligere. Ergo ex his dicentibus necesse est oriatur dissidij initium. Ut enim primum omnium memorem que nugantes sine demonstratione dicere non dubitant, considera quo pacto necesse sit ex eo pugnam subsequi. Nam ubi contra dicta eorum nuda, & demonstrationis expertia, ac contra testes ipsos quibus credendum censent, alij tum celebriores, tum longe plures testes opponunt: necesse est, vel cedere, vincique utroque nomine, & quod demonstrare recularunt, & quod numero testium sint impares: vel perfricta fronte Erasistratum omnibus illis testibus dicere maioris esse fidei. Siquidem hic necesse est alterum negare esse maioris fidei, aut Hippocrate, & Mnesithæo medicis, aut Aristotele, & Platone philosophis: alterum esse maioris fidei instare: deinde varie utroque citro tam immodesta, contentiosaque contradictione iactata, alterum eorum impelli, ut dicat non esse, alterum bene sanè, si tu Erasistratum in ordinem redigas. Hæc. n. quotidie fieri in medicorum disputationibus, o Hiero, vides. Ea vero semel data porta, omnia iam muliercularum verba ingeruntur: & cum mutuis se maledictis asperferint, inutiliter amisso tempore discedunt. Atque hæc turpitudinem non est quod dicat aliquis non esse ab ijs qui demonstrationem fugiunt, incepta. Fugiunt autem multifariam, ut scis: alij cum grauitate tantum increpantes: alij scurrile aliquid commenti: alij in risum sannasque disceptatione abrepta. Quod si quis sermoni stare, demonstrationesque audire audeat, primum quidem omnino non intelligit: neque enim potest qui demonstratiuæ methodi sit imperitus, eos qui ipsa vtuntur intelligere. Quod si aliquatenus intelligit, at quod dogma suum in quo est innutritus, propugnare omnino decreuit, contra tendere aggressus, dein deprehensus, quæ nec rite cludant, nec colligant, sed vana nugaciaque sint dicere, irascitur, & deuouet Dialecticos, ceu malorum authores, quod videlicet pituitam à naribus ipsorum detergent, ipsisque mederi conantur, adhibitis scilicet non melle, & placentis, sed allijs, & capis, quæ etiam pituita tentatos gallinacos sanare solent. Quippe millies affuisti ijs, cum à diuersis cludentibus argumentis non aliter quam ab ipso allio, & capis cogentur lachrymari. Nec te profecto latet, multos sæpe nobis priuatim falsos, sentire iam se suam sectam, quæ sit absurda, nec tamen hanc posse publice mutare: cum alio qui nec alia nossent, unde haberent in pretio, & iam vulgo, propter hæc, & noti, & in pretio forent. Itaque ob hæc ipse quoque sæpius distuli commentarios de medendi methodo scribere, pro cõperto plane habens paucissimos huius tempestatis ab ijs adiutum iri. Etenim nisi magna quepiam miracula mutatio humanarum rerum fiat, actum de bonis studijs est, utpote confusis ac corruptis, nemine veritate ipsam, sed tamen scientiæ famam quærente. Optime. n. profecto scis, ne quinque quidem vsquam inuenisse nos, qui esse potius quam videri docti cuperent. Atqui nisi quis sapientiam ipsam propter

Septima Classis,

bbbbbbb iij scipiam

\* vocat ovq. i. morboſi, vt ipſe alias verſat.

† Af. vt dicat, nõ tibi ſane ita bñ erit, ſi Eraſiſtratum negli- gar.



## Gal. methodi medendi

seipfam expetat, ne tempus quidem vllum inueniet, quo se in Logica methodo exerceat, immo E  
diuitijs, & famæ, & potentia ciuili inhians, in horum ambitu vitam omnem consumet.

*Aduersus eos qui morbos à sola plerumq; intemperie fieri negarunt: & quot sint prima morborum gene-  
ra, quæ in similaribus, & instrumentalibus partibus oriuntur.* CAP. 6.

**E**rgo dimissis his, rursus ad propositum redeamus. Est autem ab initio propositum illud, qui  
omnem morborum numerum methodo non inuenierit, hunc maxime in ipsis medendi me-  
thodi foribus lapsurum: cum constet totidem esse medendi rationes, quot sint morborum ideæ.  
Ergo sic in enumerandis morbis egisse, vt neq; priuatis proprietatibus attentus infinitos statuatur,  
nec in primis statim generibus subsistat, id in promptu cuiq; non est, sed ei tamen, sicut antea dictum  
est, qui in diuidendi methodis sit exercitissimus. Principium vero diuisionis eorum est, vt etiã  
aliubi diximus, vt essentia ratio rei diuidendæ, constituatur. Igitur illud monstratum nobis est,  
morbum omnino vnum ex ijs esse, quæ præter naturam sint. Hæc autem quatuor cum sint, actio  
offensa, affectus vnde actio provenit, affectus ipsius causa, & quæ hunc subsequuntur sympto-  
mata; siue functionem ipsam vitiatam, siue vnde hæc provenit affectum, morbum nominare ve-  
lis: nihil id medendi methodum immutare ostensum est, modo vnum illud intelligatur, primam  
ipsam curationem, quam etiam nonnulli continentem appellant, affectus esse qui actioni incō- F  
modat. Porro ostensum à nobis diximus, rationabilius hunc morbum appellari, non tamen vetare nos  
quin, sicuti id cordi sit, actiois noxam morbum nominet: affectum qui hanc creet, morbi causam.  
Præsumpto igitur quod morbus vocetur affectus is præter naturam, qui functioni officiat, inquisi-  
uimus deinceps quot in vniuersum morbi essent. Vbi clarum obiter fecimus, si quis via ordineq;  
processurus sit, nec (sicut vulgus medicorum facit) tyranni ritu imperaturus, huic primum inue-  
niendum esse affectum illum, qui functionis effectrix sit causa. Hunc sanè nos eucrasian diximus  
esse calidi, frigidi, humidi, ac sicci. Proindeq; primum morbum in similaribus esse, ex horum in-  
temperie ostendimus. Alius quispiam corpusculorum, & meatuum symmetriam statuet, eoq; ex  
indebito meatuum ipsorum modo agrotare animantes. Ceterum, si quis nec ipse actionis causam,  
in quo nam entium sit genere, audebit statuere, nec ijs qui statuunt contradicet, ac nihilo secius  
tamen ratione methodoq; se procedere arbitrabitur, hunc egregie improbum esse diximus: vt q  
nec  
tutum se ab Empiricorum accusatione facere possit, & secum planè pugnet, quippe eiusmodi ho-  
mines ex dimidio logicos esse, q qua ratione phlegmone, scirrhus, œdema, & alia id genus fiant,  
multo labore disquirunt: lædi autem etiam citra hæc omnia ex sola intemperie actionem, non in- G  
telligunt: sed empirice talia curant. Quisquis igitur quantum hi aberrent scire volet, tamen quot mor-  
bos transilient, quantoq; plures ignorent, q norint, librum de morborum differentijs perlegat.  
Intelliget enim Hippocratem primum omnium recta instituisse via. Quæ cum à posteris absoluenda  
fuerat, non modo nemo eorum absoluit, sed plerumq; etiam quæ probe fuere inuenta, corruerunt.  
Proxime autem vt viam quæ inchoata est ab eo, perficerent absolueruntq;, Aristoteles, & Theophras-  
tus accesserunt: & si fateri verum oportet, potestate absoluerunt. cum constituerint aliud esse in  
corporibus similaribus morbi genus, aliud in ijs quæ instrumentalia dicantur. Quippe à simila-  
ribus functiones ede; eoq; esse cuiusq; instrumenti vnam tamen similem: Reliquas vero, quæ cum  
hac quoduis instrumentum perficiunt, eas, vsus alicuius gratia, illius quæ prima erat actionis causa  
factas esse. Sed & horum tamen rursus cuiusq; esse per se actionem, veluti in oculis. Satius enim  
fortassis sit, quæ in alijs diffuse ostendimus, strictim hic commemoremus. Ipsum visus instru-  
mentum est crystallinus humor. reliquæ oculi partes, eius causa sunt factæ. Quarum omnium  
vsus narrauimus in decimo operis de partium vtilitate libro. Ceterum, quanquam crystallini maxi-  
me causa omnes sunt factæ, singule tamen earum aliquam seorsum actionem sunt factæ: ac vena  
quidem, & arteria, & neruus, toti animanti communem. Membranule oculi omnes cum sint nu- H  
trimenti participes, omnino naturalibus facultatibus sunt præditæ, ac perinde etiam functioni-  
bus quæ ab his proficiuntur. Quoties igitur crystallinus humor ex intemperie laborat, omnino  
læditur oculorum functio. ceterum, non est eorum, vt organa sunt, morbus. At quod hypochy-  
ma vocant, nullius similarium est morbus, sed oculi totius, vt instrumenti. Ad eundem modum,  
si in finibus venarum, quæ in cauo iecinoris habentur, obstructio ex lentis, aut crassis succis sub-  
hæsit, digestio quidem in corpus per has morabitur, ægritudo tamen totius iecinoris, ceu instru-  
menti censebitur, nulla similarium eius partium agrotante. Quod si intemperies venas eius in-  
festauerit, ipsarum quidem illarum morbus primum erit, ex accidente vero etiam iecinoris. Ac  
Erasistratus quidem in phlegmone substantia tradenda est lapsus, cum nec in particulis, quæ  
phlegmone laborant, in finibus pulsatilium impactio necessario cernat, nec arteria spiritum tamen, \* arteriarum,  
cum in naturali habitu sunt, contineant: veluti in tractatione de his ostendimus. Si igitur phlegmo-  
ne eius generis morbus sit, cuius autumat, & scirrhus eius generis, cuius ille opinat, & reliquo-  
rum singuli, sicut ipse obscure, & multi sequaces eius clarius explicare conant: utiq; solidas ipsas  
partes liberas propemodum à morbis relinquit, nisi quatenus vlcerari, collidi, incidiq; valeant,  
atq; id genus aliud quippiam pati. Laborare vero eas se totis, eiusmodi morbis, quales nos octo  
intemperantias ostendimus, id nusquam dicit. Atqui corpora vniuersa etiã quæ difficillime afficiun-  
tur,

20  
208  
Vid. ea. et diff. morb. cap. 6.  
ca. 7. l. 7. cap. 2. b.



A tur, veluti aes, lapis, ferrum, saltem cal fieri, frige fieri, sic cari, humescereq; cernuntur: vt utiq; mi- rum sit, si tantum arteria, & uena, & neruus, nihil eiusmodi sentient. Atq; hoc etiam magis miru, si patientur quidem, functionem tamen legitimam edent, veluti (si ita fors tulit) in corde facultas quaedam est, (ut ipse quoq; Erasistratus confirmat) qua laxatur, & contrahitur. Hanc autem laedi profecto oportet, si viuenti animali cor sit exemptum, quemadmodum saepe factum in sacrificijs videmus. Quippe si non laeditur, perpetuo mouebitur, nec tantum ad tempus aliquod, ut nunc cernitur. Manifestum est igitur laesam esse, proindeq; mouere desinere. Illud igitur consideratu non inutile erat, cum potest saltem facultas ea laedi, etiam antequam cor sit exemptum, quanam sit eius laesio. quanam alia, praeter intemperiem? Nam neq; figura eius mutata apparet, nec cauitas, nec ligamentum, nec osculum, nec alia vlla pars perdit, sed tantu naturalis temperies mutata. Ergo omnes hi simularium partium morbi omnino, ut dictum est, ab illo sunt omis si. Siquidem vbi sanguis in finibus arteriarum impactus actionem uitiat, id arterias ipsas quatenus instrumen ta sunt, male habet. Vt vero similiae particulae sunt, octo quidem secundum nudas qualitates intemperies habent, octoq; rursus cum fluxione. Oportet igitur, quisquis horum cum certa sciētia demonstrationes coepisse velit, a libro de elementis incipiat. post deinde reliquos singillatim (vt dictum est) legat. Sunt vero proximi huic commentarij de temperamentis. Ab ijs proximus

B est, qui de inaequali intemperie inscribitur. Mox, qui de naturalibus facultatibus. Alij q; qui de animae affectibus sunt proditi: idq; de unoquoq; deinceps, & seorsum. Hos excipiunt qui de par ticularum vsu sunt inscripti: quos sequuntur qui de morborum, symptomatumq; differentijs ti tulum habent. Pleriq; vero medicorum, nec tantum experientie applicantes animum (cum tamē liceret ex Empiricorum institutione bonis esse medicis) & perfectioris rationis cupidi, cum aut ijs quae citra demonstrationem sunt enunciata, credant, aut vitiosis demonstrationibus fallantur, non solum nihil excogitant boni, sed etiam quae per experientiam sunt cognita, corrumpunt. Si quidem ratio non leue momentum obtinet ad experientiam, uel ornandam, uel corrumpendam, sed quantum recta ratio ornando adijcit, tantum, uel etiam amplius, vitiosa detrahit. Atque haec me saepe medicorum vulgo praedicantem audis, qui priusquam in methodis Logicis se exercue rint, vel cum demonstrare aliquid tentant, seipos fallunt. vel cum diuidere quiduis in species, ac differentias, hic quoq; imperitorum coquorum ritu non per membra incidunt, sed coeterunt, col lidunt, ac dilanant, ueluti in eo quod nunc est propositum. Consulo igitur (vt scis) talibus omni bus, experientie animum intendant, cum non leue instet periculum ijs, qui supra vires aliquid mo liuntur, ne & id non consequantur, & quae intelligere alia possent, omnino amittant. Ergo cum ijs qui tum recto sunt ingenio, tum discere parati, ipsi rursus sermonem conferamus, illud tantum ex ijs quae inter initia diximus, commonentes, non esse committendum, ut vtraq; simul confun dantur, misceanturq; & quae per experientiam sunt inuenta, & quae sola ratione sunt inuestiga ta: sed cum vtrunq; seorsum sit tractatum, post ambo coniungantur. Ergo cum ipsi de experimē tali inuentione alibi egerimus, de logica in his commentarijs differere proposuimus. At mihi uideor ijs praesertim qui commentarios nostros de morborum symptomatumq; differentijs ple gerunt: cum quibus scilicet mihi deinceps sermo erit, iam clare ostendisse maxime in ipsis statim foribus lapsum Thesalum esse. Lapsus enim non leui lapsu, & Asclepiades erat, ubi inter initia de elementis corporis male sensit. Caeterum, multo & maiore & grauiore Thesalus. quippe qui omnes in victus ratione morbos in duos similiter illi contulit affectus, multos uero medicinaliu scoporum ademit, quibus ille est usus. Pessimum autem grauissimūq; illud admisit, quod nec ip sas actionum noxas, nec affectus qui earum causae sunt, morbos ceter: sed solis vacationibus, uel statis, uel praecipitatis intentos esse vult, cum nec quid sit plus iusto sisti praecipitari ue vacua tionem, clare nos doceat. Quippe uel ad vires, uel ad causam, uel ad affectum, uel ad id quod p sanitatem semper est obseruatum, referri iudicium oportet. Ex quo factum arbitror, vt pugna inter eius sequaces non parua sit orta, vt qui tum de reliquis omnibus inter se dissideant, tum de eorum, quae pathae vocant, & notione, & subsistentia. Verum si nunc de pugna eorum historiam moueam, deflectam ad inutilia sermonem. Omnem igitur deinceps sermonem faciam ceu cum illis agam, qui commentarios de morborum ac symptomatum differentijs, praeterea de causis eo rum legerint. ad haec, qui ea omnia quorum pauloante memini, reuoluerint. Atq; hinc ordiar.

C ijs qui tum recto sunt ingenio, tum discere parati, ipsi rursus sermonem conferamus, illud tantum ex ijs quae inter initia diximus, commonentes, non esse committendum, ut vtraq; simul confun dantur, misceanturq; & quae per experientiam sunt inuenta, & quae sola ratione sunt inuestiga ta: sed cum vtrunq; seorsum sit tractatum, post ambo coniungantur. Ergo cum ipsi de experimē tali inuentione alibi egerimus, de logica in his commentarijs differere proposuimus. At mihi uideor ijs praesertim qui commentarios nostros de morborum symptomatumq; differentijs ple gerunt: cum quibus scilicet mihi deinceps sermo erit, iam clare ostendisse maxime in ipsis statim foribus lapsum Thesalum esse. Lapsus enim non leui lapsu, & Asclepiades erat, ubi inter initia de elementis corporis male sensit. Caeterum, multo & maiore & grauiore Thesalus. quippe qui omnes in victus ratione morbos in duos similiter illi contulit affectus, multos uero medicinaliu scoporum ademit, quibus ille est usus. Pessimum autem grauissimūq; illud admisit, quod nec ip sas actionum noxas, nec affectus qui earum causae sunt, morbos ceter: sed solis vacationibus, uel statis, uel praecipitatis intentos esse vult, cum nec quid sit plus iusto sisti praecipitari ue vacua tionem, clare nos doceat. Quippe uel ad vires, uel ad causam, uel ad affectum, uel ad id quod p sanitatem semper est obseruatum, referri iudicium oportet. Ex quo factum arbitror, vt pugna inter eius sequaces non parua sit orta, vt qui tum de reliquis omnibus inter se dissideant, tum de eorum, quae pathae vocant, & notione, & subsistentia. Verum si nunc de pugna eorum historiam moueam, deflectam ad inutilia sermonem. Omnem igitur deinceps sermonem faciam ceu cum illis agam, qui commentarios de morborum ac symptomatum differentijs, praeterea de causis eo rum legerint. ad haec, qui ea omnia quorum pauloante memini, reuoluerint. Atq; hinc ordiar. Quoniam actiones omnes a simularibus corporibus proficisci ostendimus; reliquas uero omnes singulorum instrumentorum particulas, vsu quempiam ipsis praebere; duplex sanè morboru genus erit, alterum in partibus simularibus, alterum in totis organis. In simularibus intemperan tia: in totis organis unum in figura spectatur, aliud in particularum numero, aliud in cuiusque quantitate obseruatur, quartum in positura. Vtrunq; vero partium, id est simularium instru mentaliumq; communis est ipsa vnitatis diuisio. Ergo sex in vniuersum morborum sunt gene ra. Vnum ipsorum simularium proprium: nempe intemperies. quatuor, vt modo dictum est, in strumentorum cuiusq; & cum his sextum, quod tum simularibus, tum instrumetalibus est com mune, ipsius vnitatis solutio. Horum cuiusq; differentiae ad vltimas vsq; species in libro de mor borum differentia sunt traditae.

\* ὁρῶσα id est articulos.

Affecta

D ἡ Ἐρασελεγιε μόνως δὲ τὰς κινήσεις ἐπιε χόμενασθε καὶ πλιοναζου σαις ἀξιοῦσι προσέχοντὸν νοῦν. ἔνδ' ὄνν ὄνδ' ἐτι ποτ' ἐστὶ τὸ πέρα τοῦ δέοντος ἢ κεν νοῦσθαι τὰ ἐκ τοῦ σώματος ἢ ἐπιχεσθαι. διδάξαντις ἢ μᾶς σαφῶς. id est. sed solis vacationibus uel q; uel cohibeant uel exuperet, intentos esse vult; cum nec qd sit plus iusto uacuari materias e corpore, uel cohiberi, dare nos doceat.

5. 9.

Vit. v. 7. lib. 5. cap. 2. et morb. diff. cap. 4. c. 1. et cap. 55. etc. mod. v. 2. de caus. morb. cap. 1. h.

Quid



# Gal. methodi medendi

Quid sit indicatio, et quo pacto ex intellectu eorum quae multitudine differunt, ac specie unum sunt, methodis communis indicationis oriatur de affectibus passionibusque ac symptomatis amouendis.

CAP. 7.

**H**is sic se habentibus, iam de medendi indicationibus est dicendum: sed hoc ipso indicationis vocabulo prius exposito. Quippe ipsam sequentis, siue agendi insinuationem, indicationem dicimus. Nam inuenit quidem, & ab ipsa experientia id quod consequens faciendum uel sit: ceterum, non ita quasi in praecedenti aliquo designatum. proindeque nemo Empiricorum dicit id isto indicari: quam certe hoc sequi illud dicunt, & hoc praecedere illud, & consistere hoc cum illo. Denique omnem artem horum observationem memoriamque esse dicunt: nempe quid cum quo, & quid a quo, & quid post quid idem sit visum. Ergo ex ipsa rei natura ordiri, atque ab ipsa quae sequens sit, citra experientiam inuenire, id est indicatione inuenire. Definito iam hoc quoque, ac rursus quod ante diximus, ad memoriam reuocato; omnem medendi methodum seiunctam ab experientia procedere, nec recte facere eos qui ambas doctrinas Empiricam, Logicamque in unum cogunt, atque confundunt: quae reliqua sunt, prosequamur. Fuerit autem omnium quae reliqua sunt, ordine primum, quod & proposita iam proxime sequitur. Sequitur autem primum ac maxime illud, quod omnis medendi methodus, per indicationem fit. Quippe quicquid ab experientia seiunctum est, id totum indicatio nominatur. Quare quisquis condere medendi methodum ad unguem parat, huic a primis est indicationibus auspicandum: atque hinc ad eas quae deinceps sunt, transeundum: rursusque ab his ad proximas. Itaque pergenti, non prius desistendum, quam ipsius compos sit finis. Porro, finis propositae nunc nobis tractationis est, inuenire cuiusque morbi remedia. Quod nam igitur viae, quae huc perducit, statuatur principium? Nempe morbi ipsius cognitio, qualis scilicet is natura sit, ut prius est ostensum. Quippe si id quod curatur is est, ratio profectio est ab ipso quoque indicationes esse incipiendas. Ergo primum quae generalis communisque morborum omnium indicatio sit, inuestigandum est: ab hac deinde ad alias speciatim descendendum. Quippe necesse est omnes morbos unius eiusdemque participatione morbos appellari. veluti arbitror, & hominem, & bouem, & canem, & reliquorum singula. Vnum namque idemque in omnibus hominibus habetur, cuius gratia omnes eandem appellationem hominis sortimur. Pari modo canibus unum idemque in omnibus inest, cui cogitatione innititur, cum canem intelligere uolumus. Similiterque in omnibus equis unum idemque inest, propter quod omnes equi dicuntur. In homonymis autem hoc clarius perspicere licet. Nam omnibus quadrupedibus animalibus, quae latrant, unum idemque inest, utique quod & quadrupedia sunt, & latrabilia. At marinis illis rapacibus belluis, quas ipsas quoque canes appellamus, unum rursus idemque inest, quod terrestribus non est: ita ut his cum illis in canum natura nulla sit, nisi tantum nominis convenientia. At hominis cum homine, veluti Socratis cum Alcibiade, non nominis modo, verum etiam eorum quae ipsi insunt, societas est. Nam & animalia, & bipedes, & pedestres, & rationales, & mortales sunt: denique nihil vili singularium hominum qua homo est, inesse deprehendas, quod non & reliquis hominibus inest. Ceterum terrestribus canibus, ab ipsis qui sunt marini, multa insunt diuersa: seu corporis spectes formam, seu animi mores. Quippe ille cicur est, hominisque amans: hic insidiator, & ferus: ille terrestris, hic marinus: ille quadrupes, hic non. Rursus, ille latrabilis: hic ad latrandum minime habilis. At non terrestrium canum hic latrabilis est, ille non: nec rursus hic quadrupes, alter non quadrupes: sed omnibus ipsis una forma inest, qua canes nominantur. Nec uero substantiis modo id inesse uidetur, verum etiam ipsis accidentibus, vel ut affectus sunt, uel ut actiones, uel ut passiones. Verbi gratia, homo inambulans ab homine inambulante nihil differt secundum ipsam inambulationem: sed necustus ab usto, nec caesus a caeso, nec albus ab albo, nec niger a nigro. Verum in maioris minorisque ratione singuli horum non paruum obtinent differentiam, veluti magis minus uel albus. Verum quatenus albus, unum idemque cum altero albo possidet: ita nimirum, ut qua homo est, unum idemque cum alio quolibet homine. Et in singulis denique significatorum, unum idem omnibus inest. Ita igitur & ipsum aegrotare, & ualere se habent. Illud, n. aegrotantibus omnibus inest, hoc ualentibus: utique unum idemque utrumque. Et veluti nomine hominis unum, ita et nomine sanitatis unum significatur. Declarat autem & quotidianus inter nos sermo, quod in quibus homonymia non est, in his unum est quod significatur. Si enim dicat quispiam uulneratum sibi esse lapide caput, nemini qui audiat, sermo est obscurus, aut ambiguus: sicut est cum dicitur deuoratum esse a cane Coriscum. Siquidem a quo cane, statim rogabit auditor: propterea uidelicet quod duo sunt canum genera: terrestre alterum, alterum marinum. At non quo lapide, aut quod caput, rogabit: cum & omnis lapidis qua lapis est, una species sit; & omnis capitis qua caput. Canis uero, ut canis, sane non una: sicut nec linguae qua lingua, quando & tibiae, & calceamenti, & animantis pars lingua est. Ac si quem audias ministro iubentem, ut linguam afferat, incertum est quam linguam dicat: Sin uetrem, aut uelicam, aut iecur afferre iubeat, non item. Ergo singulis significatis una certa subiecta res est: non tamen cuique uocis una res subijcitur. Interdum enim tantummodo significatur per uocem, nec quicquam subijcitur. Verum de his quae ita dicuntur differere, praesentis propositi non est. Quibus autem non tantum significatur aliquid, sed et res aliqua subiecta est, his quotquot significata fuerint, totidem sunt & rerum ideae.

Ac uocis

E

τὴν γὰρ οἶον  
ἐμφαν τῆς  
ἀπολοῦσας.

F

G

\* ἀποῦν ἐστὶν  
ἀντικεῖν ἢ  
πέδιον.

H

de  
cap.

de  
cap.



- A** Ac vocis quidem vnum significantis, vna necessario erit & rei species: numero tamen plures has esse licet, sicuti  $\alpha$ . Eoq; septem esse uocales dicimus: elemēta Græcorum idiomate quatuor & viginti: ad communem videlicet omnium speciem, quæ una est, referentes, nō ad particulares, quæ chartis, lignis, membranis, & lapidibus sunt scriptæ: quarum maximus numerus est, nec potis numerari, peneq; in infinitum extensus. nam possunt in toto temporis spatio infinita scribi tum  $\alpha$ , tum  $\beta$ , tum  $\gamma$ . Eodem modo & reliquarum literarum singulæ. Verum ea in vniuersum quatuor esse & viginti numero dicimus, non particulares intelligentes, sed tantum species, quibus (vt arbitror) ipsa nomina indimus. Quippe non hoc quod in charta scribitur,  $\alpha$  dicitur: illud quod in ligno pingitur, non  $\alpha$  dicitur: immo tum hoc, tum illud. idq; siue describas in terra, siue in lapide: siue scalpas, siue coloribus pingas. Sed nec pueros docet quispiā multa  $\alpha$ , &  $\beta$ , &  $\gamma$ , & reliquorū singula: immo quodq; horum vnum, simul autem oīa viginti quatuor. Simili gñe, si equum vnū puero indices, aut camelum: ubi alium rursus equum, aut camelum aspexit, non rogat quod animal id sit, sed illum equum, hanc camelum nominat. Atq; illum quem prius, cum hoc, quem nunc cernit, eundem esse dicit, quāuis fortassis alter mortuus iam sit, alter (hic videlicet quē cernit) superfit, iam vinum homines heri hodieq; idem bibisse se dicunt: nempe specie idem. Interim tria
- B** se uina hodie bibisse narrant: aut etiam vnum, ad speciem vbiq; respicientes. Præterea quindenarum fores uno sigillo obsignatas, ad speciem scilicet in omnibus his sermonem referētes. Adeoq; est euidentis, ac omnibus natura insitum, tum hominibus, tum brutis, ut aliud quid ceu in substantia subiectum, aliud ceu specie vnum intelligant: ut uel asinorum (qui tamen omnium brutorum stupidiissimi videntur) aliud esse specie vnum, aliud numero, notitiam non fugiat. Conspicua namq; camelo, asinus se retrahit, & fugit, ac timet, si nūquam antea camelum conspexit. Sin autem videre iam assueuit, quāuis aliam aliamq; illi demonstras, tamen propter consuetudinem nō amplius timet: sed ueluti unam speciem intuetur, & illam cui insueuit, & hanc quæ nunc primum apparet. Ad eundem modum, nec homines timet, propter consuetudinem: sed hos quoq; uelut unā speciem videt. Verum, si curatorem inspexit, non solum ut hominem, sed etiam ut hunc hominem agnoscit, & micat auribus, & caudam quatit, & rudis, & lasciuat, cum eum aspexit, utiq; indicans se familiarem agnoscere. Hunc itaq; tum ut hominem, tum ut familiarem noscit: Eum autē quē primum iam videt, ut hominem similiter, ut familiarem non similiter. Quare non nos modo, verum asini quoq; iam aliud vt numero idem, tum vident, tum etiam noscunt, ac meminerūt: aliud vt specie. Ac Dionem curatorem (esto enim ita vocetur) aliter ut hominem, aliter planē, ut curatorem suum agnoscunt uernaculi asini, utiq; communem eius cum alijs hominibus speciem, ut hominis capientes: priuatam uero ac secretam, vt Dionis tantum. Ergo tantum abest, ut ueteres philosophos laudem, tanquam amplum aliquid magnæq; subtilitatis inuenerint, quod idem ac diuersum, vnum ac non unum, non solum numero, sed etiam specie sit inaudiendum: ut etiā ipsis asinis hoc inesse natura dicam. Sanē adijciunt ueteres philosophi non tantum numero, ac specie aliquid idem dici, uerum etiam genere. Verum id iam ad rem propositam non desidero. Mihi enim unicum illud satisfacit, quod ipsis asinis stupidiore ostendi, qui non concedūt aliud specie vnum, aliud numero dici: magisq; his etiam, qui unum esse phreniticum, & unum Empiricum dicunt, unum tamen esse hominem non concedunt: aut qui non intelligunt specie quidem unū esse hominem, numero non unum, nec Socratem unum esse, tum specie, tum numero: phreniticum autem specie esse unum, multitudine non unū: cū fieri non possit ut Dion, Socrates, Theon, & Coriscus, pariter, si ita fors tulit, phreniti laborantes, cum quatuor sint, vnus multitudine sint, sed specie unus, multitudine non vnus. Absurdius autem multo est, quod Empirici dicunt, cum unum esse Empiricum dicunt, deinde rogati quomodo unum dicant eum qui uiuit, cum eo qui mortuus est, & eum qui est in Græcia, cum eo qui est in Ægypto, mirificum responsum afferunt:
- D** Quatenus (inquiunt) Empiricus est, hætenus etiam unus est. Hoc enim extremæ stupiditatis est, si adiectis illis/ quatenus & hætenus/ nec quæ ipsimet loquuntur, intelligunt. Si, n. hætenus Serapion, & Menodotus unus sunt, qua Empirici sunt: profectō in alijs unus non erunt. Quādo si omnifariam vnus essent, supuacue arbitror, ac frustra addita essent illa/ quatenus & hætenus/ cum promptum esset simpliciter dicere unum esse Serapionem & Menodotum: ita nimirum, vt si de ipso tantum Menodoto loquens, adiectione non egeres, sed absoluto sermone diceres, Menodotus est unus. Ergo si unus absoluto sermone est Menodotus, Serapion autem & Menodotus non absoluto sermone unus, sed quatenus Empirici: omnino profectō ipsis alia quæpiā inerunt, quibus duo sunt, & non unus ambo. Efficiturq; hoc illud quod antiqui philosophi dixerūt, aliud numero, & idem, & unum esse, aliud specie. Nec esse mirum si Menodotus Serapiōi in aliquo idē sit atq; unus, in aliquo nō idem, necq; unus: quatenus, n. Empiricus, idem: quatenus autē hic resimus, ille naso adunco, aut cædidus, aut niger, aut magnus, aut paruus, non idem. Nunquid igit sic est uterq; eorū homo, ut uel naso est adunco, uel resimus: an sic ut Empiricus est? An hoc quoq; puer intelligat, q qua homo, unus sunt: qua hic resimus, ille grypus, non vnus? Num igit extremi stuporis est, aut pertinaciæ, aut nescio quo nomine merito appellē, fateri unū esse phreniticum, qua phreniticus, simili modo lethargicum, & pleuriticum: hominē uero, qua homo est,
- non



## Gal. methodi medendi

non vnum: Præterea Empiricum vnum dicere qua est Empiricus: equum vero, vt equus est, nō  
 vnum: Cum audire liceat Aristotelem, & Theophrastum affirmantes, specie quidem posse alte- B  
 rum alteri idem esse, numero uero non idem. Atque etiam ante hos, illum qui ipsos huiusmodi  
 significatorum distinctionem docuit, audire dicentem nihil esse miri unum esse multa, & multa  
 vnum. Quippe adeo dilucide omnem hanc disceptationem Plato in principio Philebi absoluit,  
 vt mihi uel ipsis stupidis uideatur esse dilucidus. Asini nanq; norunt, tum hominem, tum came-  
 lum, tum bouem: præterea hunc hominem quendam, hanc camelum, hunc bouem. Eodem mo-  
 do viam norunt, non tantum absolute vt viam: sed etiam vt hanc aliquam viam. Nam in ingres-  
 su viæ quam non nouit, asinum statue, attendeq; vt illam perambulet, ac totam peragat, in neu-  
 tram partem declinans, nisi sicubi in diuersa scinditur, utique declarans se speciem ipsam viæ me-  
 minisse, & clare agnoscere. Quippe in ambulat eam, quæ trita est, quatenus autem ignorat, falli-  
 tur. Neque enim ex recordatione eius, quæ insectilis, vnaq; numero est, hanc quam non nouit,  
 peragere potest. Manifestum uero est eum hanc viam, qua nunc primum insistit, quatenus via  
 est, vt specie noscentem in ambulare. quatenus uero numero una est, eatenus ignorare, propter-  
 ea quod & nusquam ad non tritam diuertat, & qua in duas scinditur, nesciat utra sit eundem. Quod  
 tamen omnino non ignoraret, si secundo, aut tertio, nunc per hanc ingrederetur. Nam quoniam F  
 alterum nouit, alterum non nouit, propterea uidelicet quod communem viæ speciem cognoscit,  
 propriam autem huius, uel illius ignorat: utiq; quatenus nouit, non fallitur, quippe qui trite insi-  
 stit, quatenus ignorat, fallitur subinde in triuis, nescius quam eligat. Duplicem ergo cognitionē  
 habet & asini: communium specierum alteram, priuatarum alteram. † In summa, siue vnā spe- † λαιπὸν  
 ciem appellare cōmune illud uelis, siue genus, siue cōmunitatem, si illius hanc quam ipse nunc in-  
 terpretor notionem custodias, de nominibus contendes, rem tamen mutare non poteris. Et de  
 nominum quidem impositione, alius fortasse quispiam tecum contendet, utique qui æque in re-  
 rum contemplatione, vt tu, parum est exercitatus. Ceterum, nos saltem non contendemus. Illud  
 potius te monebimus meminisse, quod Plato ait: Multa enim vnum esse, & vnum multa. Mirifi-  
 cum sanè dictum. Nec facile est contēdere cum eo, qui horum vtrumlibet statuat. Etenim si hoc  
 obserues, non erit quod contendas, vt nunc contendis, partim ignorantia, partim adductus per-  
 tinacia. Sed siue quis unum esse phreniticum dicat, vnum esse consenties: siue multa, ita quoque  
 consenties. Simili modo & Empiricum, & Dogmaticum, & Methodicum. Nō aliter sanè & me-  
 dicum vnum esse, ac multos dices, vnum quidem qua medicum, nō vnum vero particulari mul- G  
 titudine. Non enim de Empirico loquens, illud/ quatenus/ adhibebis, de medico loquens id tol-  
 les. Neq; rursus de medico loquens adijcies, de homine loquens auferes. Nec phreniticum vnū  
 esse dices qua phreniticus, ægrotantem uero non unum. Siquidem hic quoq; qua ægrotans est,  
 vnus est. Dedisce igitur tandem nugas illas, quibus in alijs libris captiose vtens, censeres ostendi ti-  
 bi ipsum hominem solum, & seorsum à particularibus hominibus: tanquam ipse ostendere pos-  
 sis Empiricum citra Menodotum, & Serapionem, & alios particulares Empiricos: aut et phre-  
 niticum seorsum à particularibus phreniticis. Vbi igitur est error, vndeq; hæc mutatio, vt asinis  
 adeo ipsis sint stolidiores: Nempe unde in alijs quoque infinitis falluntur. Quippe ubi à notio-  
 nibus ad rerum substantias transire tentant: deinde per Logicæ contēplationis imperitiā fallunt,  
 utiq; subuertentes cum rerum addubitatione et ipsas notiones. Siquidem excipit eos hic quæstio  
 de generibus, & speciebus: quæ nō modo homines qui in Logicis methodis non sunt exercitati,  
 sed et, nisi acriter intēdant, aliquos ex ijs qui sunt exercitati pōt fallere. Cæterū, non oportet pro-  
 pterea q̄ de rerum substantia dubitant, à manifestis recedere notionibus: nec putare consultum  
 aliquid inuenisse vtrosuis, vel Empiricos si vnū dicant, non adiecto quo significato vnum sit: uel  
 Methodicos si pro genere vel specie, uel cōmuni, cōmunitatem usurpent. Mihi enim melius vi-  
 sum est notione ipsa clare iam definita (nempe qua phrenitici sunt, hac esse omnes unum: qua ve- H  
 ro hic iuuenis, ille senex, aut gracilis, aut obesus, aut vir, aut mulier, hac multos) veteri elocutione  
 de cætero uti, ac cum Aristotele, Theophrasto, & Platone loquendo periclitari, qui oia id genus  
 specie esse vnum dicunt, multitudinem uero non unum, non phreniticum modo, aut lethargicum,  
 aut Empiricum, sed et Dogmaticū, & Methodicum, & hominem, & equum, & virū, & mulierē,  
 & reliquorū singula. Quod si ad particularia descenderis, ueluti hanc mulierē, q̄ indicari digito po-  
 test, hanc sanè non possis specie quidem vnā dicere, multitudinem uero multas. Quippe hæc mu-  
 lier, quæ indicari digito potest, una est utroq; modo, & specie, & multitudinem, quod etiam ali-  
 ter numero dicere solemus. Hi uero ita non faciunt, sed alij communitates nominant, ceu uero  
 non magis dubitari de ijs, quam generibus, & speciebus possit. Alij quatenus hoc quippiam est,  
 vnum esse dicunt, quatenus autem non unum, nequaquam explicāt. Etenim par erat hos quoq;  
 quemadmodum ostendunt, quod Menodotus, & Serapio, & Theodas, & Glaucias, & Apollo-  
 nius, & Callicles, & Diodorus, & Heraclides, & Lycus, vnus omnes sunt qua Empirici: ita rur-  
 sus quemadmodum non vnus omnes, sed multi sunt, exponere. Siquidem in his exponēdis ali-  
 cubi planè deprehendissent idem, tum unum, tum multa, non modo esse, sed etiam dici posse. Me-  
 nodotus nanque & Serapio, qua Empirici sunt, vnus sunt: immo uero & qua medici, & qua ho-  
 mines.



- A** mines. Quid vero qua animalia? Nam id quaeri ab his operæpretiū est. Num hæcenus quoque Menodotus & Serapio vnus sunt? Nam si id negent, nec nos concedemus quatenus Empirici sunt, eatenus duos homines esse vnum. Sin concedant hac quoque duos esse vnum, nempe quatenus ambo sunt animalia, protinus illud subiiciemus: Recte igitur ab antiquis philosophis dictū est, aliud numero, aliud specie, aliud genere esse quod tum idem, tum vnū est. Dehinc rursus interrogabimus, Phreniticus Menodotus, phreniticus Serapio, idem ne est, an diuersus? Si respondent eatenus {vnum phreniticum esse, vnumque & eundē ambo} qua phrenitici: rursus percontabimur: Quid autem qua ægrotantes? num hac quoque ambo vnus sunt? Si negent, neque nos illis concedemus qua phrenitici. Sin annuent, utique rem aliquam ponemus, cuius vna sit species, de qua omnes homines morbi nomen enunciant. Non enim phrenitis res aliqua fuerit, cui vna sit idea, atque eatenus omnes qui ea sunt affecti, vnum efficiens. Morbus autem similiter vnum non faciet eos, quos occupauerit. At nulla est, inquit, ita distincta species, aut animalis, aut morbi, sicut hominis, & phrenitidis. Quid ais improbe? An nihil tibi significare videntur hæc voces, animal, & morbus, sed similiter efferri, ut blityri, & scindapsus? An significant quidem, verum nulla res substat, quæ vocibus respondeat, veluti in Scylla, & Centaurus? an et significant, atque id quod significatur, unum est? Quippe si nulla sit res, quæ ijs vocibus animal, & morbus indicetur, non recte dicis hominem esse animal, aut phrenitim morbum. Sin est res aliqua, & vere dicis, tum hunc qui aduenit, animal esse, tum hunc qui decumbit, ægrotare: est utique omnino aliquid eorum, quæ ipsis insunt, de quo uocem utranque enuncias. Verum ad hæc intelligenda, parum es exercitatus, tametsi ea ex primis sint, quæ in Logicis institutionibus tradantur. Cæterum, quid hoc ad ipsam veritatem? Non enim profectō ex ijs quæ tu non intelligis, iudicanda veritas est: sed ex ijs quæ quispiam intelligit, qui & natura prudens sit, & ea didicerit, ac exercuerit. Nec idem contentiosus sit: sed veritatem amet. quorum nullum in te est, quanquam mediussidius haud scio, an ista, natura prudentem desiderent. Quis enim nescit non idem significare Socratem, ac resimum: sed Socratem totius esse subiectæ substantiæ nomen. Reliquorum autem nominum nullū de tota corporis substantia dici: non simum, non uentrosum, non caluum: sed horum aliud figuræ nasi esse nomen, aliud defectus capillorum in capite, aliud magnitudinis esse ventris? Atque hæc sunt, quæ respectu partium dicuntur. At si candidum aut nigrum Socratem dicā, de omnibus arbitror corporis partibus nomina pronunciam: cæterum non totam substantiam, sed vnum ex ijs quæ illi accidunt, indicem: nempe colorem. Quinetiam si obesum dicam aut gracilem, durum aut mollem, hirtum aut glabrum, aut cætera id genus, quæ Socrati accidunt, ne sic quidem de omni eius substantia appellationes assero: sed vnum aliquid eorum, quæ ipsi accidunt, ostendo. Ad eundem modum & sedere ipsum, & inambulare, & moueri, & dormire, & uigilare, & singula id genus nomina, de nulla profectō substantia dicimus: sed aliquid eorum, quæ Socrati insunt, his significamus. Quæ nimirum in superioribus uel actiones esse, uel passiones, uel affectus quosdam diximus. Satius ergo fuerit, nunc quoque sub hac te formula exerceam, quemadmodum etiam in superioribus ostendimus, non à nominibus, sed à rebus orsum. Incipe uero à teipso primum, æstimaque simplex ne res sis, an composita: Vtrum ne pes sis, an nasus, an oculus, an caput. Constat enim nullum te horum esse, sed nec sine his. Verum & ex his & ex reliquis partibus uniuersis, quarum singulæ debitam habeant posituram, totus es compositus. Esto igitur nomen Themiso. At cum Themisona claudum esse aio, eò quòd dico claudum, pedum affectum significo. Themiso uero totius est nomē. Quinetiam simus cæcusque à parte dicitur Themiso. Rufus uero & crassus non à parte, sed ab affectibus qui toti insunt, non aliter quā inambulans, sedens, disputans, & uiuens. Num igitur intelligis non esse hæc totius substantiæ tuæ signa: sed alia à parte quapiam esse nominata, alia ab vno affectu? Cum uero bonum te iustum uel quispiam dicit, num etiam prospicis hæc esse affectuum nomina, qui in animo tuo consistunt? Atqui si noris quæ hæc ad portionem se habent cum albo & nigro (quippe sicuti ista corporis, ita illa animi affectionum sunt nomina) intelliges (arbitror) & artificem & inertem {vel si quod nomen artificis est contrarium,} ab animi affectibus esse imposita. Iam si artifex unde nomen accepit scias, scies (arbitror) medicus quoque unde sit appellatus. At hunc si unde dictus sit cognoris, non est quòd magnopere labores, ut inuenias cui demum inditum sit nomē Empirici. Sanè ipsum quod à vobis exigo, nec adeo difficile, nec magnum est. Quippe ipsa prædicamenta diuidere, logicæ speculationis est initium. Cuius esse vos omnino expertes, facile declarant ea quæ temere nugamini. Vel nunc igitur respiscentes, posthac incipite quæ corpori accidunt nominare, ueluti quòd hic albus est & niger, aut certe vehementer calidus, adeo ut ægre ferre calorem possit. Deinde calorem ipsum, qui adeo auctus sit, ut occasione eius corpus laboret, nec probè perfungi actione possit, permittite uolenti appellare febrem. Siquidem omnes homines eum qui ita sit calidus, febricitare dicunt. Nec sanè rem magnam faciētis nomen mutant, nisi quòd tempus uestrum perdetis. Illud potius vir bone facito: Cum Themisonem febricitare dices, & Dionem febricitare, & multos deinceps ad eum modum febricitantes nominabis, perpende diligenter, nunquid in ijs omnibus vnum idemque sit ipsum (ut sic dicam) febricitare, an diuersum. Inuenies enim vnum esse idemque specie: multitudi-

ne autem

Vid. or. lib. 5. cap. 9. et  
lib. 9. cap. 14. fol. 77. et  
59.



## Gal. methodi medendi

ne aut quod est numero dicimus, non vnum. Cum aliter tibi nec ut respondeas fas sit, nec intelligas. **E**  
 Ergo qui febricitat, is qua febricitat, vnus plane est: quoniam et qui delirat, quatenus delirat, est vnus.  
 Quid vero & qui simul febricitat & delirat, nunquid & is vnus est, qua simul & febricitat & de-  
 liratur? Sanè id neminem latere arbitror. Ponatur igitur ambobus istis vnus nomen, febricitanti dico  
 ac deliranti, voceturque phreniticus, qui ita laborat. Quod si non intelligis quemadmodum ambo-  
 bus vnus nomen sit positum, admonebo te fortasse nominum quae ipse vsurpas. Quippe equum  
 aliquid appellas, nempe animal (vt ita dicam) hinnibile, siue quod ad hinnitum sit habile. An igi-  
 tur interesse censes, equum dicas, an animal quod ad hinnitum sit habile? Ego sanè non ceseo.  
 Atqui si id ita est, ambobus illis nominibus, & animali, & hinnibili, quò utique breuior est sermo,  
 equum indidisti. Ad hunc est modum si quod pedestre & bipes animal sit, pro tribus nominibus  
 vno interpretari velis, hominem vocabis. Et sanè solutio cuiusque nominis in suam orationem, ad  
 eum modum absoluitur. Quinetiam vt conicias componasque orationem in vnus nomen, non  
 aliter quam iam dicto fit modo: cum videlicet & simplicium cuiusque notionem secundum ipsius  
 nomen tenes, & simul ex duobus simplicibus rursus alteram notionem efficere compositam po-  
 tes: mox illi nomen imponere: subinde rursus ipsi compositae alio simplici adiecto, vbi ex tribus  
 iam simplicibus vnus notionem feceris, huic quoque nomen aliquod imponere. Quomodo, in-  
 quies, & qua ratione id? Siquidem non grauabor exercendo eos, qui respicere à diuturna ista **F**  
 ignorantia non recusant, longius progredi. Calor, simplicis rei nomen est. Praeterea actionis læ-  
 sio, simplex quaedam res est. At tantus calor quantus iam actioni officiat, non est simplex res est:  
 Quod si est totum vexet corpus, multo profecto minus iam simplex est. Ergo quò minus multis  
 vtantur homines, ad compendium alioqui natura procliuus, eiusmodi calore febre vocat. Quip-  
 pe expeditius dictum est febricitare Dionem, quam tamen in toto corpore caloris habere, ut multas fun-  
 ctiones corrumpat. Ergo cum affectum ipsum significare volunt, febrim: cum vero eum qui affectu la-  
 borat, ab affectu ipso nomen declinant, vocantque febricitantem, ad eum modum quo à candore candi-  
 dum, & à nigrore nigrum. Itaque compositae rei nomen febris est, atque hoc est magis febricitans. Sim-  
 plex autem est delirium: verum si simplex hoc cum composito copules, homo ipse phreniticus, affe-  
 ctus phrenitis nominatur. Quemadmodum et homo ipse, ne animal rationale mortale dicamus, bre-  
 uitatis causa homo est nominatus, ipso hominis vocabulo orationis vim quandam comprehendente.  
 Atque id est quod veteres philosophi orationem nominis dicere appellant. Ceterum non du-  
 cunt in infinitum, sed vsque ad simplicia subeunt. Nam cum hominem in animal & rationale &  
 mortale solueris, postea ipsum animal solues in substantiam sensibilem: at non ipsam substantiam **G**  
 amplius soluere poteris, nec est sensibile. Quippe simplex primumque est horum vtrunque. Quo fit, vt  
 mihi mirari subeat de istis qui phreniticum & hominem esse concedunt: morbum vero & animal  
 esse non concedunt. Quippe quod perinde est, ac si composita esse des, de simplicibus dubites:  
 quasi non priora compositis natura simplicia sint. At non vidi (inquit) ipsum per se animal. Sed  
 nec hominem in se vidi: & tamen te ipsum ais hominem esse. An illud fateberis, animal autem  
 esse te non fateberis? Nusquam (inquit) vidi per se morbum. Sed nec phrenitum vnquam solam vi-  
 didisti, sed in Theone, aut Dione, aut alio quopiam homine. Quare hoc plane puerile est, eo quod  
 nusquam morbum ipsum per se solum videris, idcirco putare morbum non esse. Quippe ita nec  
 febrim, nec phrenitum, nec aliud quippiam id genus esse dabis, ut quorum nullum vsquam ipsum  
 per se solum videris. Sanè expediebat potius non ita, sed vt dictum supra est, à rebus ipsis coepisse,  
 cogitationeque ipsa spectasse quot essent in totum simplicia: mox proprio nomine cuique im-  
 posito, ex ipsis iam composita necere. Ergo subiecto corpori vnus hoc primum insit, quod sentit.  
 Num cui id inest, animal non appellabis? Non, inquies. Atqui de nomine hoc pacto haesitabis.  
 Sed nec sensibile corpus esse concedes? Iam ita de rebus ipsis falso opinaberis. At si & corpus ali-  
 quid sensibile esse, & nomen hoc animal de eiusmodi corpore dici concedes: audebis postea dicere **H**  
 animal nihil esse? Ergo nec album aliquid erit, nec inambulans, nec currens. Quippe ab istis quae  
 ipsi accidunt, dicitur corpus album, inambulans, & currens. Ipsorum vero accidentium hoc al-  
 bedo, illud inambulatio, tertium cursus dicitur. Eodem modo sensus vnus quid est ex istis quae  
 corporibus accidunt: sentiens vero ipsum est corpus. Hoc vero etiam animal nominatur. Quis  
 igitur ubi sentiens corpus aspexit: omisso hoc nomine, animal, aliud quaerat quod de eo dicat? Nunc  
 corpus duntaxat intelligitur, tanquam Centaurus: an res quoque aliqua huic appellationi est subie-  
 cta? Patet proculdubio esse subiecta aliquam. Age quid sensus? intelligitur ne tantum, an aliquid  
 est eorum quae corpori insunt? Mihi vero est id clarum esse videtur: nempe sensum vnus esse ex  
 istis quae corpori insunt. Atqui si neque corpus tantummodo intelligitur, sed etiam subsistit: nec est  
 sensus, immo is quoque subsistit: qui fiet, vt ambo coniuncta compositum efficiant non ens? Nam  
 id iam perridiculum sit, corpus quidem esse ac sensum, nihil tamen esse sentiens corpus. Sicut  
 illud magis ridiculum: sentiens quidem corpus esse, animal autem nihil esse: ceu aliud quiddam  
 animal sit, & non hoc. Aut quicquam intersit, oratione, an nomine indicare aliquid velis. Aequè  
 absurdum sit & morbum negare aliquid esse. Quippe si affectus nihil sit, morbus quoque nihil  
 erit. Sin affectus aliquid esse detur, utique & morbus aliquid fuerit. Quicumque enim affectus fun-  
 ctioni

\* λόγος

F

G

H







## Gal. methodi medendi

*vit. ca. 7. l. 9. ca. 6. cap. 1.*

sa parte vlcus: sicuti etiam vulnus; & ruptio, quod Rhegma: & conuulsio, quod Spasma dicitur. **B**  
 Vulnus quidem solutio quaedam ex vulnerando in carnosa parte relicta. Ruptio, & conuulsio  
 citra vulnerationem facta. Prior enim carnosa partis diuisio est; posterior nervosa. His omni-  
 bus vnitio molienda indicatur. Quae an praestari vbiq; possit, an in multis non possit, hoc vtrique  
 internoscere primum iam artificis est. Quippe nemo plebeius nouit nec nervosam transuersi se-  
 pti partem, nec intestina tenuia non posse quem indicant finem recipere. Sed & de praeputio, &  
 de tenui buccarū parte, quod similiter se habet, idem ignorat. Praeterea an caries in osse, quae Te-  
 redon graece dicitur, sanari queat; sicut erosio in carne, compertum non habet. Iam an coalescere  
 fractura possit, veluti vulnus; praeterea an callo agglutinari possit, non intelligit. Pari modo in ca-  
 pitis fracturis vulgus omnino non nouit, sit ne expectanda calli generatio, an aliter curandum.  
 Porrò multo adhuc magis ignorat an corde vulnerato, aut pulmone, aut ventriculo, aut iecino-  
 re, fiducia sanationis sit. Nec in summa quicquam vltra primam indicationem vulgaris quisquā  
 nouit. Itaq; hoc ipsum primum artis est opus, vt intelligas sperare ne id quod tendis debeas, an  
 fecus. Eius rei duplex cognitio est, nec potest addi tertia: Altera per experientiam, cui longo vsu est  
 opus: Altera per ipsius rei naturam, siquidem haec tum cuiusq; particulae substantiam aestimabit,  
 tum actionem, tum vsu, situmq;. A quibus procedens, non solum quod sanari non potest, praui-  
 debit: sed etiam de inueniendis ei remedijs deliberabit, quod recipere sanitatem potest.

*De inuentione remediorum, quae cauum vlcus carne implent.*

CAP. 2.

**C**onstat autem quod a simplicissimis incipiet. Porrò nihil est simplicius vlcere quod in sum-  
 ma carnosa parte sit. Huius ergo, si quidem vlcus tantum sit, curationis scopus vnitio est.  
 Sin etiam cum cauitate sit, duplex eius propositus est finis: sicuti etiam duplex est affectus, nem-  
 pe vlcus, quod est vnitatis solutio; & cauitas, quae ex amissa aliqua animalis propria substantia est  
 contracta. In quo genere sapere fieri non potest, vt alterius propositorum finium sis compos: ve-  
 luti si non modo caro ipsa, sed etiam subditum illi os perierit. Quippe impleri ad vnguem caui-  
 tas eiusmodi non potest, cicatrice induci certe potest. sed haec vlceris sanatio est, cauitas autē in-  
 sanabilis remanebit. Hoc igitur ipsum aut per experientiam, aut rationis ope dignosci omnino  
 oportebit. At Thessalus nec his vtitur, nec tertium quicquam adijcit: & tamen nugari non eru-  
 bescit. Sed id mittamus. Illud potius doceat imitator Thessali medicus, quo pacto cauum in car-  
 nosa parte vlcus, nullo ex ijs quae subsunt laeso, sanabimus. Sarcotico (inquit) medicamento, id est  
 quod carne impleat, imposito. Bene sanè, magna facilitas, fortasse autem stupiditas potius erat di-  
 cendum, si cum sarcoticum dixit, satisfecisse se quaestioni putat. Quippe si sarcoticum iam scimus,  
 quid amplius requirimus? Dic nobis, quod illud sarcoticum sit, quo es vsurus? **G** Thus reor, in-  
 quies, aut irim, aut aristolochiam, aut erui farinam, aut panacem. nam de siccis medicamentis  
 principio mentionem faciam. Age igitur, haec medicamenta quo pacto inuenisti? Experientia,  
 inquis. Quid igitur est, quod per te amplius est adiectum? Siquidem quod cauum implendum  
 sit, id quidem vel priuatus nouit. At ex quibus id, & per quae medicamenta fiat, experientia do-  
 cuit. Thessalus vero nec vt empiricus, nec vt logicus, medicamentum id nouit: Vt empiricus,  
 quia videlicet non vult: Vt logicus, quia non potest. Nam ego cum vt empiricum id scire, planè  
 noui. Cum enim duo sint omnis inuentionis instrumenta, nempe experientia, & ratio: qui quod  
 inuentum est nouit, sed tamen rationem eius dicere & in promptu non habet, is prodit se per  
 experientiam id inuenisse. Vt igitur quantum erret intelligat, aurium nobis operam paulisper  
 accommodet. Volo enim paucis cum solius experientiae professore agere. Etenim hunc quoq;  
 dicere par est, quo pacto siccum hoc, quod carnem producat medicamentum inuenierit: quod  
 vtiq; Cephalicon nominant. Porrò componitur id ex iride, & aristolochia, & eruo, & thure, &  
 manna, & id est purgamento thuris. Est autem & aliud, quod praeter iam dicta corticem pana-  
 cis recipit: sicuti etiam aliud, cui elota cadmia admiscetur. Dicat itaq; mihi, haec quomodo sint in-  
 uenta. Et quid (inquit) attinet de inuentione eorum quaerere, ac non recte potius inuentis vti?  
 Atq; haec quidem initio statim respondent: post uero interim ex somnijs inuenta esse potuis-  
 se talia dicunt: interim forte quapiam aliud fuisse in aliud effusum: mox aliquem vti misto ausum.  
 Caterum audaciae eius spem non dicunt. Haec igitur manifestae sunt nugae. Tertius his inueniē-  
 di modus planè est rationalis. Siquidem simplicium illorum priuatum quispiam vnumquodque  
 vt sarcoticum expertus, mox carnem aliquando non facere cernens, ratione deprehendit non  
 omni naturae eorum quodq; competere. Si enim cui aristolochia vlcus carne non impleuit, huic  
 thus contulit: cui autem thus non profuit, huic iris admota fuit utilis: rationabile erat (arbitror)  
 non omnes ab omnibus similiter affici. Hoc vbi semel in ratiocinationem venit, optimum factu  
 est visum quam plurima eiusdem speciei in idem miscere, quo nulli corporis naturae deesset quod  
 conueniat. Atqui amice in commistis speciebus non seruetur actio suae cuiusque substantiae,  
 sic vt in vnaquaque corporis specie adsit, quod morbo curando conueniat. Nam si aut corpo-  
 ris naturam inuenire possent, aut adhibiti medicamenti vim, non esset fortasse ijs tali varietate  
 opus, vt quibus vnum illud medicamentum, quod vni corpori conueniret, inuenire in promptu  
 semper esset. Nunc cum ignorant vtrumq;, parū recte omnia miscēt: vnum scilicet quod om-  
 nibus

*sarcotica quae*

*vit. ca. 5. lib. 1. cap. 2. ca.  
 1. aph. com. 1. ca. in 1. t.  
 sang. mis. cap. 3.*

\* σαρκοτῆρ, &  
 ubiq; dictio  
 ne hac asteris-  
 sco notata vti-  
 deris, scopos  
 graece legitur  
 τὸ τῆλεσ  
**F**

**H**  
 † Addendum  
 ex codicibus  
 grecis impressis  
 & manuscrip-  
 tis. In cōgres-  
 su uero (id est  
 κατὰ συνθεσιν  
 σιν) sic, n. ipsi,  
 hoc uerbo vo-  
 cāt, interim quod-  
 dem ex insom-  
 nijs &c.  
 † in aliquibus  
 antiqs haec no-  
 leguntur.  
 † οὐκ ἀναγκαῖον  
 non male est  
 antiqs quibusdā



nibus naturis quadret, moliri medicamentum studentes. Hanc ego componendorum medicamentorum rationem primis illis medicis excogitatam arbitror, atque ut antiquum inuentum recipio. Ceterum tamen eam a vera medicinali methodo abesse reor, quanto certe rationabilior est transfusis in se mutuo cribris. Quippe nisi illud primum cogitet, solius se compositionis quae ex similibus specie medicamentis conflatur, non eius quae ex contrariis inicitur, methodum dixisse: mox in eius miscellae multitudine vnum fortasse esse medicamentum quod laboranti sit utile, fortasse vero nec vnum, contra septem octo ue quae ex usu non sint, ita ut pluribus numeris obsit eiusmodi medicamentum quod proficit: haec inquam nisi reputet, plus eum ignorare de re ipsa quam nouisse dixerim.

**A** Oleum namque cauo ulneri infusum, aduersissimum omnium medicamentum est: cum si ita mederi velis, usu ipso intelliges sordidum ac male olens vlcus fieri. Quod si tempus quoque anni calidius sit, ac vitio mali succi homo laboret, aut fluxionibus obnoxius natura sit, aut etiam in victus ratione delinquat: timor est, ne illi pars ea computrescat, in qua vlcus est factum. Timor vero est & si cera, siue sola, siue in oleo soluta vtare. Atque haec quidem putrescere vlcus facient. At si aruginem ad leuorem tuncam insperges, ea quidem nullo modo putrefaciet: dolorem tamen ac mordicationem inferet non paruum, praeterea exedet, ac phlegmonem excitabit. Quod si largius vtare, conuulsionem quoque accerset. Quoniam igitur neque oleum, neque arugo, neque cera cauum vlcus implere carne potest: constat quod ex istis qui experientiam profitentur, nemo vlquam ea miscebit. At ego sane haec miscebo, immo debita mensura non haec modo verum etiam alia mille pharmaca ex istis quae cauo vlceri sunt inimica. Quippe si non istidem facultatibus legunt, sed quodam modo contrariis: imparia quidem immodicamque profectio fuerint, ut ad cauum vlcus implendum. Verum quemadmodum ex duobus temperamentis immodicis vnum efficiatur modicum, id in medicamentorum componendorum rationibus docuimus. Non est igitur difficile, ex oleo, cera, & arugine, medicamentum quod carnem producat, conficere. Si enim noris eiusmodi vlcus mediocriter siccandum esse, non siccare autem nec ceram, nec oleum, utique intelliges nec alterum seorsum, nec ambo simul cauum vlcus implere posse: immo vero nec aruginem solam, ut quae immodice siccet. Ergo si omnia miscueris, modice siccum efficere medicamentum poteris. Quis vero cuiusque esse modus debeat, id mihi in libris qui de medicamentorum compositione sunt inscripti, iam traditum est: nunc quoque, si res postulet, indicabitur in sermonis progressu. Nam primum omnium abigendus mihi a sequentibus libris amethodus iste Thessalus est, sed indicato prius illi quantum a recto aberret. Nam prudenti vel quae nunc dicta sunt, satis ostenderint qualis esse debeat mendendi methodus. Verum non est cum talibus sermo. Itaque etiam necesse est cum istis adhuc disputemus, hinc sumpto initio: Omnis quae praeter naturam est cauitas, impleri postulat. quare & quae in carnosa etiam accidit parte. Ipsa vero impletio, inueniendorum remediorum finis quod tenditur, est. Ut vero quae impleant inuenias, & multa ratione opus est, & multiplici particulatim indicatione, & methodo rationali exacta. Etenim saepe vidisti difficilia sanatu vlcera curare nequiuisse, nec eos qui experientiam profitentur (istos inquam qui remedijs scatent) nec etiam eos qui rationem sibi vindicant omnes. Quippe Thessalij isti quos Methodicos nominant, sunt autem re vera a methodo alieni tanquam alini ad lyram, ne ad audiendam quidem eiusmodi speculationem sunt idonei: nedum quod rectum est, ratione inueniant. Vidisti autem subinde in eiusmodi vlceribus Empiricos quidem aliam se ad aliud medicamentum transferre, cum nulla profectio ratio transitum ipsum monstraret. Verum quoniam multa sunt experti, quae cauum vlcus impleant, ipsam vero ut istidem vocant idiosyncrasiam, id est, corporum proprietatem, in qua singula eorum pollere sunt visa: nec dignoscere, nec meminisse possunt. ideo nunc quoque ad quod transferent non intelligentes, sed sperantes in multis particularibus experiendis, obiter quod conueniat omnino inuentum iri, aliam ad aliud transiliunt, fortunae potius, quam rationi eius quod conducatur, inuentione permissa. Similes his sunt, tametsi id nolunt, & qui ex Dogmaticis ad naturalia corporum principia subire ratione non valuerunt. Quippe hi (ut ante ostendimus) ex dimidio Dogmatici sunt. De istis vero amethodis Thessalijs quid etiam loquar? Soli igitur isti qui vera methodo curant, tum singulis id genus vlceribus idonea medicamenta & victum aptum inueniunt, tum liquidissime rebus ipsis ostendunt quantum opere conducatur, quantumque ad medendum lumen praestet ipsa de natura tractatio. Etenim praetermitti negligique aliquando quod utile sit, istis qui ab alio pharmaco ad aliud assidue transeunt, non semel tibi ostendi, vno aliquo ex medicamentis, quibus illi fuerant vsi, eiusmodi vlceribus sanatis. Spreta vero eiusmodi medicamenti facultas ab istis merito est, quod videlicet & propter intempestiuum usum non solum non prodesse, sed etiam obesse est visum, & quod in primo usu nihil aliquando quod esset euident, effecit. Vidisti porro non minus oculorum nos grauissimos dolores sanare aut balneo, aut vini potione, aut fomētis, aut sanguinis missione, aut purgatione; quibus nihil aliud adhibet medicorum vulgus, quam medicamenta haec quae ex opio & mandragora & hyoscyamo fiunt, maximam plane oculorum perniciem, utpote quae nulla re alia sublata ad praesens doloris speciem praestant, quam quod ipsum sensum enecant. Multosque nosti ab eiusmodi medicamentorum usu, cum liberalius fuissent admota, nunquam postea naturalem statum recepisse, sed ex his principio quidem obscure atque aegre

Septima Classis. cccccc vidisse,

\* Ap. ὀφθαλμῶν. i. inuenisse.

\* vlceri.

\* μέτρον

† In ipsi codices graeci haec addunt, Qui ne prima quidem elementa potuerunt assequi, quae tamen antiquis non habent, & superflua esse videntur.

\* Ap. ὀφθαλμῶν. i. obstupescit

Vid. in lib. 2. sec. cap. 2.



## Gal. methodi medendi

vidisse, tempore vero suffusione, quam hypochysin vocant, vel pupillae nimia dilatatione, quam mydriasin appellant, vel tabe, vel corrugatione, quam rhetidosin vocant, occupatos. Nosti profecto non minus & illud, cum ab ephebis usque mecum sis versatus, nec sub villo me usquam praecceptore vidisse eiusmodi opus, sed id per me ratione excogitalse, & quae longo tempore aphorismum illum, Dolores oculorum meri potio, vel balneum, vel fomentum, vel vena incisa, vel purgatio tollit, considerauerim, quamque ex reliqua Hippocratis diligentia sperarim ne in hoc quidem vel falsum quippiam, vel quod fieri non possit, praecipere, idque fuisse quod me ad inquisitionem incitauit, quoad ipsa Hippocratis insistens via, inueni quo pacto discernere, quando, quomodoque doctorum quoque sit utendum. Qua ratione multis qui talia viderunt, manifestum feci quanta medicinalis methodi vis sit, quanti que mali occasio fuerint qui non seruata veteri medicina, nouas sectas condiderint. Itaque & vos praeterea me, quamquam a principio recusantem, orando tamen impulsistis, ut omne hoc opus tractandum suscipere. quod, Deos precor, alijs quoque hominibus alicui sit vsui. Certe minimam spem habeo, propter eum qui nunc regnat bonarum artium contemptum, diuitiarum vero existimationis, & ciuilibus potentiae admirationem. Ad quae quisquis se conuertit, is nulla in re veritatem inuenire poterit. Verum haec prout Deo placebit, ita finientur. At nos medendi methodum, quae veteribus quidem exulta est, nunc vero neglecta iacet, pro virili restitueamus: repetita nimirum, quam de cauo ulcere inchoauimus, disputatioe. Ac de prima quidem inuentione eorum quae eiusmodi vlceris carne impleant, satisfaciant quae paulo ante diximus, concedamusque, si libet, Empiricis quae dicunt omnia. At de inuentorum vsu & saepe tibi in ipsis rebus ostendi, & nunc nihilominus ratione demonstrare conabor, quemadmodum Empirici ubi solenne cuique medicamentum nihil profecit, apte ad aliud, certa que ratione transire nesciant. Atque id iure accidit, siquidem cum causam improperi successus prioris medicamenti ignorent, nec quod eam in secundo declinent, habent. Quippe cum causam ignorent, cur munere suo medicina fungatur, nec cur fallat intelligere valent. Hoc vero ignorato, neque ad aliud transire rationabiliter possunt: quando nec in illo vitare eandem causam possunt.

*6. aph. 31.*

*Qua methodo ulcus cauum curari debeat.*

CAP. 3.

**A**gedum igitur ipsi iam Hippocraticam veramque caui vlceris sanandi methodum tradamus. Porro hanc ab ipsa rei substantia ordiri oportet. Itaque quoniam in cauo ulcere id nobis proponitur, ut caro quae perijt restitatur, scire licet generandae carnis materiam, sanguinem bonum esse: opificem (ut ita dicam) authoremque naturam. Verum non satis est naturam simpliciter dixisse, nisi etiam quorum natura, sit adiectum, & ubi. Constat autem quod subiectorum corporum, quibus superinduci caro debet, natura ipsa gignendae carnis opifex est. Porro cuiusque corporis natura monstrata est ex calidi, frigidi, humidi, ac siccis temperatura consistere. Quare manifestum est, iustum horum temperamentum in subiectis particulis, quibus restituri deficientem carnem sumus, opificis habere rationem. Ac primum quidem in omni cauo ulcere duo illa consideranda nobis sunt, & quod subiectum est, iusta ne temperie sit, id est an secundum naturam se habeat, quippe monstratum est sanitatem in similaribus corporibus, ipsarum quatuor qualitatum esse iustam temperiem: Et praeterea sanguis qui affluit, bonus ne, ac mediocris sit. Si igitur horum alterutrum vitiosum sit, multi sane affectus praeter naturam existunt. Nobis tamen vna cauitas in carnosa parte proponitur. Fingamus igitur & sanam esse partem, & sanguinis confluxum citra vllum vel in qualitate vel quantitate vitium. Porro his ita se habentibus, nihil est praeterea quod obstat, quod minus prima carnis generatio prospere contingat, idque nullius externi medicamenti ope. Quippe causis ambabus vnde nascitur praesentibus, nulloque extrinsecus quod impediatur obstante, non potest prohiberi carnis generatio. Verum in ipsa primae carnis generatione duplex provenire excrementum necesse est, veluti etiam in commentarijs de natura docuimus, quod omnem qualitatis alimenti mutationem alterum crassius, alterum tenuius excrementum sequitur. His excrementis etiam per vniuersum corpus semper provenientibus, quod tenuius est, ipsa inuisibilis est perspiratio. Quae etiam subinde fit visibilis, quoties vel naturalis calor languet, vel nutrimento vitur quae iustum sit ampliore, vel motus quispian vehementior animali contingit. Alterum est sordes, quae in summo corpore nostro colligitur. Quinetiam in vlceribus tenuius excrementum sanies, (graece ichor) appellatur: quod crassum est, sordes. Ac ex tenui quidem excremento vlceris humidum redditur, ex crasso sordidum, eoque duplicibus medicamentis eget: utique ut humidum est, siccantibus: ut sordidum, quae ipsum expurgent. Ergo cum nullo vnquam tempore natura cesset, certe nec tempus vllum erit, in quo non ambo haec in cauo ulcere colligentur. Quare nec tempus vllum erit, in quo non vtrunque medicamentorum genus desiderabit, utique & quod siccet, & quod expurget. Ac cuiusmodi quidem genere esse medicamentum debeat, inuentum iam est. Verum non est id satis. Si quidem specie aliqua inuenta est opus, quae sit vlceri admouenda. Haec igitur quomodo & qua methodo inuenietur? Nempe ea, quae in libris de simplicium medicamentorum viribus est tradita. Ostendimus namque in his quaedam medicamenta siccare, quaedam humectare, quaedam refrigerare, quaedam calfacere; nonnulla per coniugationem vel calfacere & siccare, vel frigefacere & humectare, vel calfacere & humectare, vel refrigerare & sic care;

*p. d. san. luvn. cap. p. 22  
lib. d. opa. coop. consp. n. prim.*

\* λογισμός

H



- A** care: esseq; in singulis eorum maioris minorisq; rationem, multitudine sanè infinitam: cæterum ad vsum medicinale limitibus qui facile comprehendantur, circūscriptam, primo quodam in his, & secundo, & tertio, & quarto statuto ordine gradu'ue. Cuius igitur ordinis erit medicamētum, quod carni producendæ sit aptum: quodq; modice tum siccare debere, tum detergere proposuimus: Certe primi ordinis. Quippe quod super hunc fuerit, ita vt non modo humoris qui influit redundantiam consumat, sed etiam affluentem sanguinem ipsum populetur: id refici carnem ceu materiam eius absumens, prohibebit. Porrò talia esse ostensum est thus, & hordeaceam, & fabaceam, & erui farinam, & irim, & aristolochiam, & cadmiā, & panacem, & pompholygē. Omnia vero hæc tum maioris minorisq; discrimine inter se dissidere, tum alia eorum simplices quālitates vincentes habere, alia cōpositas, monstratum est. Siquidem aristolochia & panax tum cæteris plus siccant, tum natura magis calent. Hordeacea fabarumq; farina multo his minus siccant, nec vllum calorem obtinent. Thus vero moderate calet, minus tamen illis siccant, adeo vt quaedam corporum naturas omnino non siccet. Erui farina, & iris, horum atq; aristolochiæ & panacis medium locum tenent. Verum quod sermo noster vtiliter attigit, denuo repetamus. Quippe thus in humida corporis natura carnem pducere potest, in sicca nō potest. Scire nanq; licet duas esse primarum indicationum differentias: quod secundum naturam se habet, custodiā sui indicante, & propterea quæ similia sui sint postulante: quod præter naturam est, sublationem sui, eoq; contraria requirente. Perit. n. quidq; in contrarium, & à contrario. Atq; vlcus quidem quò est humidius, eo sanè medicamento quod magis siccet, indiget. Corporis vero natura quāto est humidior, tanto quod minus siccet, medicamētum postulat. Quare siqua sunt vlcera, quibus par est humiditas, quod in sicciore corporis temperamento consistit, utiq; magis siccari postulat: quod in humidior, hoc sanè minus, quo natura naturæ interest. Siquidem productam carnē ei, quæ ante erat, similem esse oportet. Vbi igitur pristina sicciore fuit, nouellam quoq; sicciorem fieri conueniet. Quare vberius hæc siccari, quantoq; magis sicca fuerit, tanto quod admouetur medicamentum, magis siccam facultatem habere debet. At in humidior natura tanto rursus ijs quæ minus siccant medicamentis est opus, quanto caro ipsa minus est sicca. Thus igitur, vt ad humani corporis naturam, eiusmodi obtinet temperamentum, quod cum temperatis & medijs naturis cōsentit, humidiores autem paulo liberalius siccant: sicuti rursus ijs quæ ad summum sunt sicca, paulo est humidius. Merito itaq; thus in quibusdam tum vlcibus, tum naturis, pus quidē mouet, carnem non producit: in quibusdam etiam carnem producit. Itaq; si obseruaueris, rationi respondere euenta deprehendes. In humidior nanq; natura producere carnem potest, in sicciore non potest. Præterea in modice humidis vlcibus carnē efficere potest: in ijs quæ præhumida sunt, prorsus non potest. Vides ne igitur clarissime, qui recta methodo curare vlcus velit, quot huic theorematis sit opus: Nam postquam inuentum est humorem omnino huic vitio inesse, utiq; siccans parandum medicamentum indicauit. At quoniam ipsorum siccantium quædam magis siccant, quædam minus, partim ex vlcum diuersitate, partim ex ægri natura, quod expedit, est desumptum. Itaq; non modo de corporis natura meditatus sit, oportet, quisquis cōmode sanare vlcus debet: verū etiam diligenter speculationem omnem de medicamentis didicisse, tum sicci humidiq; corporum temperamenti notas callere. Contemplare igitur quanta sit Methodicorum istorum pronuntiandi temeritas: qui vnum id sibi ad cauum vlcus sanandum satisfacere putant, si sciant q; carne est implendum. Non enim in hoc curandi ratio consistit, immo in eo inueniendo quod carne sit impleturum. At quod implebit, iam (inquit) experiētia est inuentum. Dic proinde & quod sanabit, inuentum experientia esse: nec frustra gloriare, nec methodū extolle. Quanquam apud ipsos quoq; Empiricos experientia, quæ sine certa limitatione sit, dānatur. Scribunt nanq; in commentarijs de medicamentis, ad hunc modum: Emplastrum ad eos qui molli sunt corpore, & pueros, & mulieres. Noruntq; thus in naturis eiusmodi carnem in cauis vlcibus (modo aliud nullū symptoma sit) producere, eademq; implere. Vtrum tñ eiusmodi corpora humida sint, atq; idcirco modice siccantia desiderent, an alia euentus causa sit, sanè non norunt. Rursus enim ad senilia corpora aliud scriptum medicamentum inuenies, aliudq; ad ea vlcera quæ ægre ad cicatricem veniunt, orasq; prætumidas habent, quæ ochthode Græci vocāt, multasq; alias discretionēs in omnibus suis medendi cōmentarijs scribunt, quibus quoad licet, ad curandæ naturæ proprietatem appositum pharmacum inueniunt. Quippe discretionēs in quaq; arte proprium à communi secernere conantur. quantoq; plura quis discreuerit limitaue- ritq; eò propius ad proprietatem accedit. Ipsum vero ad vnguem proprium nec scribi omnino potest, nec dici. Eoq; tum Empirici ij qui in arte fuere diligentissimi, tum Dogmatici ferè omnes fatentur nullam scribi posse curationem ad vnguem exactam. Sed id quod ad coniecturam de laborantis natura desideratur, alij ex proprio cuiusq; medentium vsu, alij ex artificiose ratiocinando adijciendum esse affirmant. Nemo tamen eorum adeo fuit præceps, vt omni vlcere cauo vnam se habere medicinam, quæ carnem restituerit, profiteretur. Non enim apud vllum inuenies eiusmodi pharmacum, quod omne vlcus cauum sanet; immo pro modo humoris fordissq; atq; ipso laborantis tēperamento, imutandum medicamentum esse. Missa ergo hic Methodico-

Septima Classis.

cccccc ij rum

*vit. s. t. simpl. cap. ult.**a. s. v. i. i. facultates.**idum p. ad glan. a. prin.*



dem p. ad glam. cap. 8. A.  
 ne in l. 4. p. 1. pila  
 v. 1. cap. 7. F. 2. 4. 9.  
 in lib. 2. sang. m. 1. 1. 1.

rum impudētia, agē videamus quid Empirici dicant, qui ex proprio cuiusq; vsu exercitationeq; **E**  
 adijciendum aliquid censent ad propria laboranti inuenienda remedia. Siquidem (vt saepe dixi-  
 mus) nulla est in arte medica nec res nec medela, quæ specie dicibilis non sit. Sed quod nec dici,  
 nec scribi, nec omnino præcipi potest, id quantitas in quoq; est. Nam in vlcibus humor & for-  
 des dici possunt, quantitas in neutro dici potest. Quamq; hic quoq; accedere propius ad indicandam  
 eam studemus, exiguam copiosamq; sordē dicētes, præterea tenuem, & crassam, & profusam  
 multam, & admodum paucam, & mediocrem, & competentem, aliterq; ad hunc modum varie  
 nominantes: quò videlicet quamproxime licet, ad quantitatem indicandam accedamus. Diligen-  
 ter igitur attendas nunc velim, vt intelligas quantum præstet methodo quiduis, q̄ sola experien-  
 tia facere. Esto nanq; notum sit hoc vel illud pharmacum ad cauum vlcus implēdum facultatem  
 habere in ijs qui, vt nos loquimur, humidiores sunt temperamento: vt autē obseruator & Empi-  
 ricus ijs, qui molli sunt carne, ac mulieribus & pueris: deinde nunc tali ad motū nihil pro-  
 fit. Nos igitur cuius causa nihil profuit, inuestigabimus, atq; hanc in duo æstimāda reducemus. Nam aut  
 parcius siccauit medicamentum, aut nimium. horumq; notas habebimus sordem, & sanie. Nam  
 si plusculum sordis sit, totumq; vlcus humidius, intra modū siccauit: Sin purum, & absq; humore  
 cernitur, vltra. Statim igitur mensuram quoq; excessus defectusq; ex ipso notarum modo intel-  
 ligemus: tantoq; pharmacū quod deinceps applicabitur, vel siccius, vel non tale admouebimus. **F**  
 Empiricus autem, si ad motum cuiuspiam medicamentum carnem non restituit, id quidem videt:  
 cæterum ignarus parcius ne, an nimium siccaudo id euenerit, transire ad alterum non potest. Ad  
 eūdem planē modum & Erasistratus, Herophilusq; ex dimidio (vt dictum est) Dogmatici, male  
 vlcus sanabunt. quippe qui ea tantum vitia curare ratione tentant, quæ instrumentalium partium  
 sunt propria: vlcus vero (vt iam dictū est) commune similarium instrumentaliumq; est. Ideoq; id  
 quatenus in similaribus prouenit, eatenus empirice curabunt. Quinetiam si ea curare tentent,  
 quorum substantia omnino perijt, aut etiam manca curtaq; est: in his quoq; necesse est, à logice  
 curando multifariam aberrant. Si enim quod perijt, substantia quæpiam similis sit, necesse est  
 eum qui regnandæ huic consulet, totius esse naturæ peritum. Ac de his quidem post dicetur.  
 Illud interim clarissime ostensum arbitror, non esse cuiusq; probe vlcus curare, primamq; oīum  
 indicationem, quæ vel plebeijs patet, minimam esse curationis partem. Nam & calorem, frigus,  
 humiditatem, ac siccitatem, actiuas qualitates esse, demonstratione accepisse necesse est: & dein-  
 de quæ nobis tum de temperamentis seorsum dicato volumine sunt scripta, tum quæ huc perti-  
 nent in alijs voluminibus, omnia nouisse. Atq; hæcenus quidem de vlcere cauo sermo est habi- **G**  
 tus, ipsam tantum cavitatem curantibus nobis. Siquidem quæ vlcis propria curatio sit, nondū  
 traditum est. Perficitur autem ea quoq; iuxta eandem methodum, quippe quæ tum à laborantis  
 partis temperamento, tum à medicamentorum facultate accipitur. Porrò ambo hæc à tractatio-  
 ne de elementis pendent. Etenim nisi illud in methodo concessum sit, quatuor qualitates geni-  
 turæ corruptelæq; causas esse, nec methodum inchoasse, nec prouexisse, nec absoluisse fas est.  
 At vero vt illas agentes mutuo patientesq; ostēdas, id ad speculationem de elementis pertinet.  
 Quod igitur in præcedentibus ostendimus, id nunc præsentī sermone confirmatur. Nempe ni-  
 hil posse medicum de vlla similarium partium agitare, sine naturali, quam vocant, speculatione.  
 Verum illic de similaribus duntaxat id est ostēsum; hic iam sermo noster quodā modo insinuat,  
 ne in ipsis quidem instrumentalibus cuiq; integram inuenire curationem licere, qui illam nō at-  
 tigerit. Porrò idem in toto opere etiam euidentius monstrabitur.

De ratione curandi simplex vlcus, & planum.

CAP. 4.

**V**ERUM ad ipsam vlcis, quod solum consistit, curationem transire nunc tempestiuū videt.  
 Fuerit autem solum, si nec affectus vllus simul adsit, nec symptoma. Esto igitur quæ exulce- **H**  
 rata est particula, nec fluxione vexata, nec malo succo vitiosa, nec omnino extra naturalem tem-  
 periem: sed nec vlla ei cavitatis adsit, nec vlla cutis amissio. Nam id quoq; bona pars medicorum  
 præterit, non intelligens postq̄ cauū vlcus carne iam impletū, ac planum effectum, nihilominus  
 tamen hiat, duplicem adhuc particulæ affectum superesse, alterum substantiæ cutis amissionem,  
 alterum continui solutionem. Ergo quoties vnum id habetur, nempe continui solutio, siue ea  
 summæ est cuticulæ, (quam epidermida vocant) siue cutis totius, siue etiam pariter subiectæ car-  
 nis, vitium quod vlcus dicitur, ita existit, postulatq; tantum agglutinari. Quippe si cōmissæ simul  
 sint cutis oræ, nihil erit in medio cutis generis diuersi: quemadmodum in eo quod iam repletum  
 est, planumq; redditum. In hoc. n. oræ vlcis se non contingunt, sed totius vlcis partem cutis  
 perijt: quam utiq; restituere oportet. At in eo quod acuto aliquo est diuisum, vna agglutinatio  
 requiritur, non etiam cutis generatio. Quoties ergo vlcis simplicis propositū sit inuenire cu-  
 rationem, præsumendum in sermone est diuisam esse carnosam particulam citra vllius portionis  
 amissionem. Nam latum quod cicatrice induci postulat, omnino cuticulam, quam epidermida,  
 græce vocauimus, desiderat. Hanc igitur tum gignere, tum sibi vnire oportet. duoq; tibi hoc  
 loco existunt, ad quæ sicuti in cauo vlcere consilium diriges, propterea q̄ affectus ipse geminus  
 in ambobus est. Quo igitur (ipforum inquiet forte aliquis) planum vlcus à cauo discernitur, si &  
 geminus



- A** geminus utrobique est affectus, & geminus curanti propositus finis: Nempe multitudinem amissarum partium. Quippe in cauo ulcere non ipsa modo perijt cuticula, verum etiam reliqua cutis natura vniuersa, & subiecta carnis portio aliquando non exigua. In repleto ulcere caro non deest, exterius tamen cooperimentum desideratur. Ac quae eius generis ulcerum curatio sit, post dicemus. Nunc eius quod vlcus tantum sit, nec alium vllum affectum adiunctum habet, quamnam debita curatio sit, praecipiamus. Ergo quoniam hic sola diuisio proponitur, diuisorum oras vna coniunctas esse oportet. An non id solum, verum etiam coniunctas manere? Porro bifariam simul manent, quae commissa sunt, cum alia per se, alia ope aliorum maneant. Per se quidem, quaecumque secum concreverunt ac coalescunt: Aliorum ope, & quae colligantur, & quae glutino aliquo tenentur. Ac quae coalescant, omnino mollia naturaliter sint oportet. Talis sane est tum caro ipsa, tum quaecumque ex carne consistunt. Quaecumque vero dura siccaque sunt, eorum diuisae partes coire simul nequeunt: sed glutinum aliquod vinculum ue, quo commissa maneant, requirunt. Et talium quidem corporum sanatio in sequentibus praecipietur. Nunc de ijs quae vniri possunt, inceptum sermonem peragamus: hic quoque ipsam coitionis coalescentiaeque causam inuestigantes. Est vero sicuti in cauis vlcerebus ut caro producat, ita in simplici ulcere ut orae ipsae secum coalescant, natura certe causa: adeo, ut si quae dissident, in idem ad amulsum componas, citra omnem reliquam extrinsecus motionem coalescant. Oriturque tibi iam alius attendendus finis, nempe orarum adductio: a quo orsus, quibus id efficias, inuestigabis. Quippe aut vinculo ex duobus iniunctis circumdato, aut futura, aut fibulis (quas graece ancteras vocant) impositis, aut horum quibusdam, aut omnibus, quae diducta sunt, in idem adduces. Expediit autem quod circumiicitur, neque molle nimium sit, & algere rite fragile, (bryodes graece vocant) quod videlicet tuto contineat: neque rursus ita durum, ut premendo offendat. Tum vero ipsa circumductio nec ita laxa sit, ut nihil efficiat: nec ita vehemens, ut premendo dolorem excitet. Haec si feceris, fueritque vlcus solum citra vitiosum succum, aut fluxionem, aut intemperiem, aut phlegmonem, aut aliud quodlibet vitium, proculdubio coibit. At si vel praeter eius magnitudine fieri nequeat, ut dissinctae ipsae partes exacte ad inum vsque sibi coniungantur, videlicet nec futura, nec fibulis, nec deligatura pertingere ad eas valente, vel etiam sanies iam illuc sit collecta, vel dolor quispiam adiunctus: eiusmodi vlcus ex sola partium commissione agglutinari omnino non potest. Quando quod dolet, plus aliquid affluere facit: atque etiam si quod affluit, pro iusto naturae modo se habeat: attamen vires ipsae partium, quae tum propter dolorem, tum etiam ex vulnere sunt imbecillae, ne quod iustum est ferent, sed veluti ab iniusto grauabunt. Atque hinc omnino superuacua sanies proueniet, mirum etiam nisi & phlegmone. Iam vero si etiam citra dolorem sanies in medio adductorum labrorum vlcere interuenierit, aut etiam locus quisque medius interfuerit, qui sanie quidem sit vacuus, sed aere plenus: non potest eiusmodi vlcus sola dissidentium partium coniunctione glutinari. quando & sanies iam unionem dispescit, & quae coniungendis interueniunt loca vacua, interiorum laterum frontes prohibent se contingere. Quare istae saltem vlcerebus partes ut coeant, etiam carne prius impleri naturae opera postulant. Porro haec adeo plane sunt exiguae, si modo diuisae vlcerebus partes rite sint coniunctae, ut vnus diei spatium desiderent, aut ad summum bidui. Hoc igitur tempore medicamento opus est quod particulam siccet, ut & siqua sanies iam subsit, hanc consumat: & siqua in vacua loca influxura est, hanc prohibeat. Nunc igitur medicamentum quod carnem producat, & mediocriter siccet, rursus mihi ad memoriam reuocabis, ut intelligamus siccius ne eo esse glutinatorium debeat, an secus. Sane quod carnem producit, si totum qui confluit sanguinem consumeret, ipsam materiam creandae carnis sic adimeret. At glutinatorium aut omnino carnis generatione non eget, aut plane exigua. quare plus siccet, oportet, quam quod carnem producit. Ergo tum hac ratione tenui quadam differentia inter se dissident, tum vero altera non parua, quatenus scilicet quod carnem producit, statim etiam detergendi vim obtineat oportet, quod non modo redundantiam humoris siccet, sed etiam sordem auferat. Glutinatorium vero nec detergeat, nec expurget, sed contra prorsus substantiam omnem in idem cogat. Cuiusmodi facultatem habent medicamenta ea, quae austera & adstringentia vocantur. Haec namque in idem cogendi, ac stipandi, non detergendi, neque purgandi facultatem habent. Quo fit, ut vbi carni producendae studemus, maxime cauendum sit a medicamento quod adstringat, utpote quod sordem vlcerebus arctius affigat, quam ut facile possit absolui. Vinum igitur, omnis vlcerebus, qua vlcus est, optimum est medicamentum. Quod si nec illud, quae vlcus/sermoni sit adiectum, idem tamen arbitror intelliges. Quippe recordationis tantum causa est additum, (nequis obaudiat) non sicut necessarium aliquid definiens. Adeo si memorem te eorum omnium quae in proximo libro sunt tradita de rebus singulis tum nominandis, tum vero subiectis, praestiteris, nihil est quod talia tibi de caetero definiam. Illud tantum abunde mihi erit, si per singula eorum simplices affectus a compositis secernam. De quibus mihi nonnihil prius est dictum, ac nunc nihilominus est dicendum, non adeo mehercle rei ipsius causa, quam quae plerique medicorum dictione ipsa decepti, cauum & aquabile, recens & inueteratum, sordidum & purum, liberum phlegmone, & phlegmone impeditum, putant differentias esse vlcerebus. Necesse igitur est distinguere quae propriae vlcerebus differentiae sint, & quae aliorum affectuum comple-



## Gal. methodi medendi

xiones. Verum hoc posterius paulo. Sanè solennis veteribus doctrina (quæ utinam nunc esset in usu) maxime naturalis est. Quippe ij simplicis cuiusq; affectus propriam curationem dicunt, præcipueq; omnium Hippocrates. Medendi nanq; methodus ad hunc modum bellissime procedet, si de singulis simplicibus seorsum præceperimus: post deinde de compositis omnibus alteram aliquam methodum indicauerimus. Veluti enim si duo vere essent in victus ratione morbi, clausus & fluens, {id est qui in retentione & fluore spectarentur, } cū seorsum vtriusq; curationem dixissemus, de coniunctione amborum esset agendum, sicut Theffalus ipse censet: eodem (arbitror) modo, quoniam vlcera qua vlcera sunt, vna omnino est species; tum phlegmonarū qua phlegmonæ sunt, altera item species vna est: oportet vbi seorsum vlcera, seorsum rursus phlegmones curationem tradideris, post deinde ambas in idē coniungere. Id igitur si fecerimus, omne profectō vlcus tum sicari debere, tum etiam adstringi, pro dicta iam methodo inueniemus, non tamen detergeri. contra, cauitatem in carne sicari quidem postulare & abstergeri, minime autem adstringi. Quinetiam ad eūdem modum, quem prius diximus in cauis vlcibus, nunc ad portionē naturā corporis æstimabimus, mollis ne ac laxa sit, an dura, sicca, & compacta. Siquidē prior quanto est humidior, tanto medicamentis minus siccantibus eget. Posterior quatenus est siccior, eatenus rursus quæ vehementius siccant, magisq; adstringant, desiderat. Empiricus enim (arbitror) hic quoq; pueros, & fœminas, & q; tenero sunt corpore, memorabit; iuuenes, agricolas, & nautas his opponens. Cæterum cum non intelligit q; in pueris & fœminis propter humiditatem temperamenti eiusmodi medicamenta visa sunt conducere, rursus altera messoribus ac nautis propter siccitatem conuenire, nec cuiusq; corporis curationē exacte coniiciet, nec erroris causam deprehendet. Quo fit, vt nec intelligat quemadmodum se ad potius transferet, vbi parum cessit ijs quæ per experientiam prius nouit. Hæc igitur summam de glutinatorijs medicamentis diximus. Hinc vero altera quædam methodus succedit ad eorum præparationem compositionemq; pertinens. Siquidem cauo vlcere quicquid volumus, statim applicamus: siue siccum id, siue humidum medicamentū sit. Licet enim omni parti vlcera ea tum inspergere, tum illinire. at in vulneribus quorum maior est profunditas, id non licet. Quippe vbi semel oras coniunxeris, contingere quæ in imo sunt diuisa, non possis. Considerandum igitur est non modo, an siccans adstringensq; modice medicamentum sit, verū etiam an peruenire ad imum valeat. Nam & cerussa, & lithargyrus siccant, adstringuntq; modice: sed si ea cineris ritu circa vulnus inspergas, nihil proficies. Neq; enim ad fundum peruenit medicamentū vis, quod ita sit siccum. humiditatem igitur quandam desiderat, quod simile emplastici sit, vel etiam humidioris cuiusquam medicaminis. Verum hæc operis eius quod de medicamentorum compositione præcipit, propria speculatio est, non eius quod de medendi ratione instituitur. Quod si quid ea ad rem propositam indigebimus, id procedente opere attingemus.

*Quid differant glutinatoria medicamenta ab ijs quæ cicatricem inducunt.*

CAP. 5.

**N**Vnc ad vlcus quod cicatrice induci postulat, reuertar: de quo paulo ante dixi eius quoq; primum quod tenditur finem ex eodem esse genere, cuius est & caui. Quippe regnere aliquid opus est quod perijt, non tantum vnire quæ dissidēt: cæterum diuersa ratione hic gignere quod desit, quam in cauo. quando illic sanguis, hic caro pro materia sit. Siquidem quod cauum est, impletur ex gignenda carne: quæ ex sanguine ortum habet. At ad cicatricē perducitur quod iam est impletum, ex gignenda cute, quæ ex subiecta creatur carne. Cæterum caro eadem specie cum ea quæ perijt, gigni in cauo vlcere potest: Cutis talis omnino qualis erat quæ perijt, prorsus restitui non potest. sed simile quiddam cuti, & quod eius officium suppleat, potest: non tamen planè cutis. Ac causa quidem cur sicuti caro adepsq; regnuntur, ita cutis quæ prorsus perierit, regigni nequeat, ex naturalibus problematis est petenda, quemadmodum autem tum naturam, tum usum cutis imitemur, hinc accipiendum. eiusq; rei methodum iam tradamus. Quoniam tegere carnem naturali aliquo tegumento propositum est: quippe id est ducere ad cicatricem vlcus, aut cutis nobis generanda est, aut summa caro cuti similis efficienda. Verum vt cutis regeneretur, fieri omnino nequit. quod superest igitur efficere est tentandum. At quæ igitur huius efficiendi est ratio? Nempe alteratio. Quippe vt carnis pars quæpiam non amplius caro permaneat, sed veluti cutis euadat, postulamus. Quo pacto igitur (inquies) alterabitur? Profectō alicuius alterantium qualitatum ope. Incidit enim rursus hoc loco, vel nolentibus nobis, de elementis sermo: sine quo nec quod cicatricem inducat inuenire medicamentū licet, nedum quod carnis producendæ, aut agglutinandi facultatem habeat. Ergo quoniam cutis carne ipsa tum siccior est, tum etiam densior, si carnem siccabimus & adstringemus, cuti etiam per similem reddemus. Habes medicamenti quod cicatricem inducit, summam. Verum ea non satisfacit, nam & glutinatoria tum siccabāt, tum etiam adstringebant. Ergo quo hæc ab illis distent, id, si ipsam rerum substantiam inspicias, inuenies. Nam quoniam in glutinatione vlcera siccanda quod affluit est, quod videlicet affecta pars superuacuis vacet; in cicatrice ducenda non modo quod affluit, verū etiam humor, qui in ipsa carne continetur, est consumendus: multo profectō siccior quod



In antiquis  
dario lectio.  
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς  
τοῦ τοῦ κατὰ  
φύσιν ὑποῦ  
ἀφαιεῖται. νε-  
κρῆταιν ὡς εἶ  
quæ fm natu-  
rā se hēt, humi-  
ditatem aggre-  
diatur.  
† Antiquus ad-  
dit, & balau-  
stia.  
† Ἀλ. ἀφαιεῖται  
τοῦ. i. minime  
mordens.

**A** quod cicatricem inducat, quàm quod agglutinet, esse conueniet. quando glutinaturò vnum id propositum est, vt eius quod secundum naturam est, redundantiam consumat. qui cicatricem inducet, non hoc modo, {veruetiam vt ei quod secundum naturam se habet, aliquid deradat.} Galla igitur immatura hoc loco, & mali corium, & Ægyptiæ spinæ fructus, modice siccantia pharmaca sunt. Chalcitis, & æs vstum, & æris squama, & misy, & fissum alumen, multo his sunt valentiora. Misy quidem & chalcitis præcipue. mitior autem æris squama, atq; etiam hoc mitius æs vstum. Quod etiam si lauabis, utiq; {minus mordens} medicamentū habebis. Porro hoc quoq; ad speculationem de componendis medicamētis pertinet, quæ sanè medendi methodum ordine sequitur. Nam medicamentorum facultates nosse, id quidem medendi methodum præcedit, tractatumq; de his alibi est. Compositio vero medicamentorum, medendi methodum sequitur. Quippe vbi hæc vniuersale præcepit, dico autem siccandum, aut humectandum, aut calfaciendum, aut refrigerandum esse: tum vel modice id faciendum esse, vel valenter, vel leuiter, intelleximusq; cuiusq; simplicium medicamentorum facultatem, hancq; per se & seorsum pensam: tum profectò quo pacto quis ea commode ad vsum miscuerit, considerare conueniet. Existit igitur eo pacto duplex de medicamentis peritia, altera de eorum viribus, altera de cõpositione ac preparatione. Verum ad id quod superest methodi de vlcibus, redeundum est.

Vit. ca. 3. de comp. med. loc. cap. 2. ful. 1. q. 1. 4. opposi-  
ti in quibus cap. ubi nota  
medica in fine [cap. 2]  
72. 8.

De methodo ulcerum curandorum, quibus caro supercreuit. CAP. 6.

**S**uperest autem (vt arbitror) de supercrecente carne dicere, quam hyperfarcosin græce vocat pleraq; medicorum pars. Est porro is quoq; morbus ex eo genere, quod in quantitate magnitudine ue partium spectatur, licet enim pro arbitrio voces. Ex eodem genere & cauitas erat, de qua iam egimus. Ergo veluti quod vlcus cauum vocant, non vnum est vitium, sed pariter & cauitas & vlcus: ita vlcus quod supercrecentem carnem habet, non vnus est morbus, sed simul caro supercrecens, & vlcus. Indicat autem magnitudo quæ præter naturam est, primam indicationem, (quam etiam veluti metam inueniendorum remediorum diximus) ipsius scilicet exuperantis ablationem. At hæc sola medicamentorum ope perficitur, non opera nature: videlicet contra quàm in carne restituenda aut glutinatione se habuit. Hæc enim nature ipsius sunt opera, pharmacis tantum quæ actioni eius obstant, submouentibus. At supercrecentis carnis detractio, nullum quidem nature opus est, sed medicamentis perficitur, quæ vehementer siccant. Porro proxima sunt eiusmodi medicamenta tum ijs, quæ valenter detergent, tum ijs, quæ cicatricem inducunt: sic vt non pauci interim per errorem medicamentum quod carnem minuit, vel pro eo quod sordem deterget, vel pro eo quod cicatricem inducit, accipiant: vt (ne ab exemplo nostro recedamus,) misy & chalcitis si humidæ nature applicabis, potius carnem demere q̃ cicatricem inducere deprehendes. Vnde, si quando ijs vti ad cicatricem inducendam in aliorum penuria cogimur, parcissime ipsis vtetur: summum tantum specillum in ea ad exactissimum leuorem tunsa demittentes, ac post velut tenuissimum quendam pollinem partibus, quæ cicatrice induci postulant, imponentes. Quod si minuere quæ supercreuere, studemus, liberalius imponentes. Sanè ærugo magis etiam quàm hæc minuere carnem potest, ita vt genus eorum quæ cicatricem inducant, omnino sit egressa. At si illa etiam aduras, vt minus acria, sic ad cicatricem inducendam reddes magis apta: Si vero etiam laues, adhuc fient mitiora. Meministi vero (arbitror) & tu eius qui celebri illo viridi medicamento sordidum vlcus citra rationem curabat, mel quidem ei admiscēs, multis autem deinceps diebus æque sordidum reperiens, deinde inops consilij, nec habens quò se verteret, (Accidebat enim vt non modo non purgaretur sordes, sed etiam vt de subiecta quoq; carne non nihil vnà detraheretur, & colliquaretur, propterea q̃ medicamentum valentius quàm pro laborantis natura erat.) plus deinde (vt erat egregius medicus) mellis assidue medicamento adijciebat, quò videlicet adhuc valentius purgaret, ceu non satis id medicamentum prius adhibitum fecisset. Eueniebat autem planè contra, quippe quantum ille intendebat medicamenti acrimoniam, tantum caro subiecta colliquabatur. Quod vero in vlcere ex liquata carne sordis apparuit, id medico, ceu medicamentum nihil efficeret, imposuit. Atq; huius quidem ignorantia etiam in discernendi peritia erat, non solum in medendi methodo. Etenim si quàm maxime similiter sordidum {& humidum} ex utroq; medicamento vlcus deprehenditur: at certe cauitas maior ex valenti, & quod colliquat medicamento efficitur: quin etiam labijs præaltis, rubrumq; & phlegmone quodam modo affectum vlcus cernitur. Aliquādo vero mordicationem quoq; manifestam ex huiusmodi medicamento æger sentit. Quod vero minus quàm par est siccet, nec mordet, nec quicquam efficit eorum quæ retuli. Patere autem & in his arbitror Empiricum etiam si experientia quàm maxime distincta discretaq; vtatur, transire tamen, vbi quid non cessit, ad id quod expedit artificiose non posse. immo vni illi id licere, q̃ vera methodo (quam ipse nunc instituo) medetur.

Vit. ca. 3. de comp. med. q. 1. g. 1.  
cap. 5. 4.

Quid differat ratione recta curare à curatione Methodicorum, ac Empiricorum. CAP. 7.

**Q**uippe quam Thessalij isti amethodi methodum profitentur, nomen duntaxat esse nudum intelligis, omnis effectus vacuum. Qui, cum tanta, tamq; multiplex saltē methodus sit in vlcere sanando, neq; Empiricorum discrimine ad inuenienda remedia sunt Septima Classis. cccccc iij vli,



## Gal. methodi medendi

A.
 vfi, neq; sicut Dogmatici ab ipsa rerum natura indicationem agendorum sumpserunt: sed solum id, quod nec vulgares lateat, proponentes, nempe cauum vlcus carne impleri postulare, plenum cicatrice induci, quod carne supercrescente luxuriat minui, sordidum expurgari, & mūdum vel cicatrice induci, vel agglutinari, & vlcerum curationis methodum quandam explicasse se putant: tantum scilicet absunt, vt intelligant humidioribus naturis minus siccantes medicinas conducere, siccioribus quæ magis siccant. Ergo quod in tota disputatione nostra manifeste apparuit, id denuo resumendum est: vt & nos illi quàm maxime simus attentī, & reliqui omnes, qui veterem methodum corrumpunt, quantū aberrent, clarius intelligant. Incipiam vero ab eo vlcere quod carne impleri postulat, vnum id pro exemplo proponens: quando etiam proxime de eo sermonem feci. Ab hoc, de omni simul in vniuersum curatione loquar. Ergo illud non ratione modo, verū etiam experientia considerantibus apparuit, non omnem naturam eadem medicamenta requirere, sed infirmiores mollioresq; mitiora, validiores siccioresq; valentiora. Ita vero tum in ijs quibus cicatrix inducebatur, se habebat: tum etiam quæ glutinatione egebant. Omnino enim nullum vehementium pharmacorum ferunt molles naturæ. In eiusmodi vero sermonis nostri decursu perspicuum planè fit, tum ægri naturam esse considerandam, tum cuiusq; hominis propriam esse curationem, tum supra hæc illud tertium, nempe quoniam cuiusq; naturæ proprietates ineffabilis est, nec exactissima scientia comprehensibilis, hunc esse optimum cuiusq; particularis ægritudinis medicum, qui iam methodum quandam comparauit: ex qua & dignoscere naturas possit, & coniectura cōsequi quæ sint cuiusq; propria remedia. Porro, existimare cōmunem quandam esse omnium hominum curationem, sicuti stupidissimi methodici putant, extreme est dementiæ. Atqui illi ob id stata esse putant omnia medicinæ artis theoremata, hoc est eiusmodi esse quæ scientes homines faciant, firmamq; sui notitiam præstent, & ipsorumq; artem, notitiam quandam esse & communitatum, non proprietatum, tanquam communem & generalem hominum, non particulares curarent. Ergo sicuti in alijs omnibus statim inter initia sunt lapsi, sic in hoc quoq;. Siquidem curatur non homo communis & generalis, sed nostrum quisq; alius videlicet aliud temperamentum naturamq; obtinens. Hi vero vnam esse omnium hominum curationem existimant. Ego contra, si cuiusq; priuatim naturam explorare ad vnguem scirem, vtiq; qualem fuisse Æsculapium mente concipio, talem me esse putarem. Sed quoniam id fieri non potest, certe vt, quoad homini licet, quàm proxime accedam, tum ipse me exercere decreui, tum alios vt idem faciant, adhortor. Ac conantur quidem quantum possunt & Empirici, vt à communibus secedere, ita propius ad ea quæ propria sunt, accedere. Verum quantum hi quoq; ab eius rei perfectione absint, supra est dictum. Non enim hæc in pueris, vel mulieribus, vel senibus, vel mollem carnem albamq; habentibus, aliaq; id genus, pro certis discretionibus (sicuti illis placet) sunt ponenda; immo quemadmodum in humore & siccitate corpus se habeat. Ac Empiricos quidem medicos, tum ob alia multa, tum ob id probare maxime conuenit, quod accedere quantum licet ad ægri proprietatem conantur. Post enim reliquas discretionibus omnes, quas adhibent, etiam quæ à consuetudine sumitur, adijciunt, tanquam hinc remediorum, quæ ægro magis sint propria, compotes futuri. Dicitur autem à nobis in sequentibus de consuetudine fufius, vbi pro cognoscenda proprietate laborantis naturæ, etiam discrimen à consuetudine præscis inuentum esse probabimus. Hanc itaq; cum reliquis Empirici recipiunt, & præter hanc, ipsum etiam medicum qui sæpe egrum inuisit, quàm eum qui non viderit, commodius curaturū aiunt. Postea tamen cum hæc omnia adiecerint, stabilem se atq; scientificam habere notitiam propriæ curationis ægri adhuc non dicunt. At vero impudentissimus Thessalus illud modo vnum intelligēs, qd cauum vlcus sit implendum, constantia tamen & firma dicit esse medicinæ theoremata. quanquam hoc saltem omnes (vt ante iam dictum est) homines sciunt, non ij modo qui nunc sunt, postquam Thessalus iste alter videlicet Æsculapius, in lucem hominum venit: sed etiam, arbitror, qui ante Deucalionem, & Phoroneum fuerunt, si modo hi rationales erant. Immo vero præter hoc quod carne esse implendum cauum vlcus nouerunt: etiam illud non ignorarunt, qui medicamenta nosset, quæ tale vlcus carne implerent, hunc medicum esse. Atq; hæc si per experientiam sunt inuenta, constat empirice nobis esse curandum: sin ratione inuenta sunt, logice. Non enim profectò aliud inuenit, alio autem nunc commode vtetur. Verum de eo nobis cum Empiricis lis est. Quod autem dicere cœperam, vera ipsa medicina de laborantis natura coniecturam fecit. Nominat, arbitror, id vulgus medicorum græce Idiosyncrasian: omnesq; id incomprehensibile fatentur, ideoq; ipsam veram medicinæ artem Æsculapio, Apolliniq; concedunt. Pendet porro omnis hæc ratio ex duplici principio, Empiricis obseruatoribusq; ab ijs, quæ manifeste apparent: Logicis autem, ab ipsis elementis. Nam qd alij aliud medicamentum prodest, etiã pueri iam ferme sciunt, & ratio pariter, quæ ab elementis ducitur, id confirmat. Si nanq; quindecim differentias in hominum temperamētis ex minoris in ijs maiorisq; ratione, idq; in humida tantum natura statuas, necesse profectò est medicamentorum etiam quibus sis vsurus, quindecim differentias noueris, quarum alia magis, alie minus siccant, quò nimirum quod cuiq; naturæ cōgruat, inuenias. Quòd si etiam in sicciore natura alijs quindecim positis, ad has quoq; pari modo alia

B  
 † Codices græci legunt, munitur dicitur cicatrice induci, reces agglutinari.

F  
 † Ita legunt antiqui cod. vt Linac. f. h. v. a. r. e. n. v. t. e. x. v. n. v. d. u. r. a. n. v. v. a. s. i. v. a. d. c. i. p. r. e. s. i. f. a. u. t. v. i. c. e. p. l. a. h. v. a. n. v. v. a. s. i. v. a. d. v. t. e. s. x. v. v. t. i. v. a. i. i. p. s. o. r. u. m. q. u. e. n. o. t. i. t. i. a. m. a. r. t. e. q. u. a. d. a. m. e. s. s. e.

G

H

do alia



**A**do alia quindecim medicamenta requiras, habebis in totum triginta medicamenta, quæ triginta naturis conuenient. quibus uti is demum solus commode poterit, qui in corporum temperamētis diligenter se exercuerit. Nunquid igitur si totum corpus temperamēto sit sicciore, ab ijs quæ magis siccant medicinis iuuabitur: si uero pars quæpiam eius, cæteris partibus natura sit sicciore, quæ minus siccant requireret? An liquido patet hic quoq; quæ pars siccius temperamentum obtinuit, hanc etiam quæ magis siccant postulare? quæ humidius sit sortita, minus siccantia? Atq; hoc totum prætermittunt amethodi isti Thesalij, qui vnam omni particulæ congruere medicinam putant, Empirici autem quantum in hoc Thesalios istos Methodicos superant, tantum à veris Methodicis Logicisq; superantur. Habēt enim profectò illi quoq; ab ipso scilicet vsu edocti, aliud medicamentum ad ea vlcera quæ in oculis accidunt, aliud ad ea quæ in auribus, aut articulis, aut carnibus, aut sola cute. Cæterum quòd nec in ijs se transferre ad aliud possint, ex ijs quæ supra diximus, facile patet.

*Quo pacto in curandis ulceribus corporum temperiei aerisq; ac partium nature ratio sit habenda. CAP. 8.*

**Q**uoniam autem & de his satis iam dictum est, rursus ad disputationis initium reuertamur, misceamusq; vlceri omnes qui simul cum ipso incidunt affectus, ab intemperie primum orsi. Si enim exulcerata caro, vel prius etiam ex quauis occasione, vel ipso vlcerationis tempore, iusto calidior frigidior ue est effecta, utique medelam exigit, quæ nō modo moderate siccet, sed etiam intantum calfaciat, refrigeret ue, in quantum subiecta caro à naturali suo habitu recessit: cum fieri non possit, ut in vlcere, vel carnis productio, vel sinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio, recte vnquam cedat, nisi subiecta caro pro naturali modo se habeat. nec frustra dictum supra est hæc omnia naturæ eē opera. purgari tñ fordida, minuiq; supercrescentia, etiam carne naturalem statum non seruante possunt, propterea quòd tantum hæc medicamentorum sunt opera. Quocirca legitimi vlceratarum partium temperamenti, quoties eas vel carne implere, vel glutinare, vel cicatrice inducere studes, maior tibi sollicitudo erit. Seruari namq; debent naturæ motus, quos comprehensorum singula comitantur. At aliàs non seruantur, nisi prorsus se pro naturæ suæ ratione pars habeat. Veluti igitur si phlegmone cum vlcere vnà esset, priusquam hæc discussa sit, nemo id uel carne implere, vel glutinare, uel cicatrice inducere tentarit: ad eundem (arbitror) modum etiam si sine phlegmone sola sublit intemperies, nullum horum fore prius sperabimus, quàm illa sit sanata. Rursus igitur hinc indicatio quædam ad medicamentorum, quæ superius comprehensa sunt, inuentionem oritur. quippe omnia ea

**C**siccantia erant: sed dissidebant inter se pro intensiōnis remissionisq; modo. Cæterum, definitum antea non est, quatenus in calefaciendo frigefaciendoq; se haberent: sed methodus hoc quoque inuestigare quodammodo cogit. Non enim tantum an siccet, sed an etiam non valde calfaciat, aut refrigeret, expendi oportet. Ergo altercum, & mandragoram, & mēconium, ceu supra modum refrigerantia fugies, tamen si siccant ea quoq; quantum sit vlceri ex vsu. Resina uero, & pix, & asphaltus, quanquam modice siccant, tamen immodice sunt calida. Ideoq; eis nemo utetur solis, nec aliter, nisi cum leuiter refrigerantibus admistis vnum ex omnibus medicamentum fecerit, quod sit temperatum. Si igitur hæc ita se habent, sicuti profectò habent, inspici etiam conueniet & circundantis nos aeris temperiem. Siquidem veluti medicamentum quoddam, is quoq; corporibus nostris forinsecus incidens, ubi immodicus calore, uel frigore est, sanationem moratur. Danda igitur opera est, ut medicamenta eius excessui occurrant. Ideoq; Hippocrates in calidioribus anni temporibus, ijs quibus frigidior facultas sit, medicamentis utitur; calidioribus autē per frigidiora. Non ignoras profectò hic quoq; ex stupidis Methodicis quendam fateri, quo pacto in calore, & frigore se habeat, qui ægrum continet aerem se inspicere, non tamē anni tempora inspicere: quasi nomina ipsa temporum anni prosint obsint ue, non eorum temperamenti ratio: aut non huius causa veteres medici ad ea respexerint. Verum quòd qui certa methodo curare vlcus debet, huic necesse sit, tum ad prima elemēta vel maxime venire, tum anni tempora, & corporum temperamenta non in toto modo, uerū etiam in singulis partibus considerare, abunde monstratum reor. Rursus uero repetendum hoc etiam loco est, quod prius diximus in indicatione, quæ à sicco humidoq; sumitur. Nam sicuti in illis humidior natura humidiora, sicciore sicciora medicamenta exigebat: ita nunc calidior calidiora, frigidior frigidiora requireret: contrariam. s. semper ijs quæ præter naturam, & ijs quæ secundum naturam sunt, indicationem præstantibus. quippe quæ secundum naturam sunt, similia sibi indicatiua sunt: quæ præter naturam, contrariorum. si modo illa seruari, hæc submoueri necesse est.

*De curando ulcere cum indicationes contrarie inuicem extiterint, ac de triplici fonte indicationum curatiuarum.*

CAP. 9.

**A**C quòd tum corporum temperies, tum anni tempora, tum partium naturæ, consideranda ab eo sint qui probe vlcus sit sanaturus, clare me docuisse existimo. ad hæc, quæ prima quidē medicationis indicatio à solo sumatur affectu; remedia tamen inde inueniri non posse, nisi prius ad corporum elementa sit ascensum, & ægri temperamentū ppensum, non corporis mō vniversi, sed et afflicte particulæ: cum hoc quoq; ambientis temperie æstimata. quæ utiq; cum ad præfentes

\* Antiq. cod. le  
gūt. μασαί. nov.  
ipressi. καύσιον  
i. cicutam.



## Gal. methodi medendi

sentes status, tum vero regiones extenditur. Quod autem contrariae subinde in vna curatione E  
 indicationes sint, atque has quemadmodum tractare conueniat, latius quidem dicitur in sequen-  
 tibus, non tamen alienum sit nunc quoque paucis de ipsis egisse. Etenim quod aegri temperamen-  
 tum sit humidius, particula ipsa quae laborat, siccior: aut contra, quod haec sit humidior, totius te-  
 peramentum siccior, mirandum non arbitror, pari modo in calore, & frigore, quod contrario te-  
 peramento sit pars cum toto. Veluti igitur si totum corpus medio temperamento esset, (quod  
 esse optimum docuimus) nihil plane quantum ad laborantis naturam attineret, in medicamentis  
 nouaremus: ita ubi vel siccior, uel humidior, uel calidior, uel frigidior iusto cernitur, eatenus in-  
 tendere vires medicamentorum oportet, quatenus corpus ad naturalem intemperiem est ver-  
 sum. Non enim, arbitror, excidit nobis quae naturalis intemperies sit, & quae praeter naturam.  
 dictum enim de ipsis est in alijs, ac praecipue in libro qui de inaequali intemperamento est inscri-  
 ptus. Pone igitur totum laborantis corporis temperamentum humidius esse, eoque medicamenta  
 desiderare, quae minus siccant: ipsam uero aegram particulam ex earum numero esse quae siccio-  
 res sint, (qualia esse diximus, quae minus sunt carnosae, cuius generis sunt, quae circa digitos, & ar-  
 ticulos habentur, praeterea quae circa aures, & nasum, & oculos, et dentes, sunt. ac ut semel dicam,  
 ubi crebrae cartilagineae, & membranulae, & ligamenta, & ossa, & nerui sunt: adeps uero, & caro F  
 vel omnino nulla est, vel perquam exigua,) diuersa in his est ea quae a patiente particula acci-  
 pitur indicatio, ab ea quae ex aegri sumitur natura. Quare si quanto aegri temperamentum iusto  
 est humidius, tanto particula iusto sit siccior: nec adijciendum, nec detrahendum pharmaco quic-  
 quam est, sed tale adhibendum, quale si vlcus in medio temperamenti particula corporis medio-  
 criter temperati consisteret, adhiberemus. Sin siccior debito particula magis fuerit, quam corpo-  
 ris temperamentum iusto est humidius: utique in tantum intendi siccitatem medicamenti conue-  
 niet, quantum particulae temperamentum totius temperamentum excedit, veluti si quatuor nu-  
 meris sit exulcerata pars medio temperamento siccior, aegri natura gradibus tribus humidior,  
 manifestum est particulam quae nunc exulcerata est, siccior uno gradu desideraturam medica-  
 mentum, quam quae pars sit temperata. Quod autem haec omnia coniectura sint accipienda, tum  
 quod optime conijcere poterit, qui in ratiocinando de his sit exercitatus, liquido patet. Ac in ta-  
 libus quidem omnibus contrariae subinde indicationes vno tempore fiunt. Neque enim est quod  
 de indicationibus quae a calido & frigido sumuntur, etiamnum dicam, utpote quae ad portionem  
 dictorum intelligi possunt. In alijs uero, etiam temporibus quibus perficiende sunt, indicationes  
 separantur, oportetque in principio praesertim curationis alteram cessare, alteram officio fun-  
 gi. Sicut, exempli causa, cum vlcus cauum simul sit, & admodum sordidum, quippe affectus pre-  
 ter naturam in hoc triplex est, vlcus, cauitas, & sordes. Ordo vero sanationis a sorde expurgan-  
 da ordietur, quod videlicet, nec glutinari quicquam, nec carne impleri potest, priusquam purum  
 fuerit. Secundum locum exiget cauitatis sanatio. Si namque uel glutinabimus, uel cicatricem indu-  
 cemus, vel (ut summatim dicam) curabimus vlcus, cauitatem implere non poterimus. Pone ergo  
 non solum tria haec particulam obsidere, sed etiam phlegmonem, uel erysipelas, uel gangraenam,  
 vel intemperiem aliquam simplicem compositam uel innum nam hic manifestum est, quod nisi  
 quis illam prius sanauerit, implere carne cauum vlcus non poterit. Quippe dictum supra est car-  
 nis generationem ex sana quae subiecta sit, ortum habere. Ex ea uero, quam phlegmone premit,  
 & intemperata, & vno uerbo aegrotata, caro gigni noua non potest. Ergo in omnibus eiusmodi  
 complexionibus triplex tibi propositus finis erit, unus ueluti a causis sumptus, eius quod post fu-  
 turum est, alter ut quod ratione obtinet eius sine quo non, tertius eius quod ueluti accelerantiu,  
 & urgentium nominatur. Siquidem iusta subiectae carnis temperies, causae rationem habet, ut  
 quae concresecere secum quod ulceratum est faciat, & cauitatem impleat. Puritas vlceris rationem  
 eius sine quo non, atque haec sordes interpellans, curationem moratur. Habet uero & ipsa ca-  
 uitas ad vlcus rationem eius sine quo non, quando nisi cauitas prius impleta sit, induci cicatrice  
 vlcus non possit. Ergo si ad haec respexeris, ordinem sanationis inuenies, veluti si phlegmone,  
 & cauitas, & vlcus, & sordes, simul in eadem particula constiterint: primum phlegmonem, secun-  
 do loco sordem, tertio cauitatem esse sanandam, & quarto vlcus. Ac in iam dictis quidem, tum  
 ordo, tum agendorum inuentio ex his sumitur. Urgentis uero indicatio inter ista non habetur:  
 in alijs autem habetur. Nam affectus, unde primum maxime que imminet homini periculum,  
 hic primus curari debet: interim uero non primus modo, uerum etiam solus, ueluti si punctio  
 musculi capite, conuulsio quae nulla convenientium medicamentorum vi remittatur, superue-  
 niat: quippe praeciso per transversum toto musculo, conuulsionem quidem sanaueris, aliquem  
 tamen ex particulae motibus uitaueris. Ad eundem modum cum e vena, vel arteria, sanguis im-  
 modice profluit, si totum uas per transversum praecideris, vlcus quidem eius sanare postea non  
 poteris, periculum tamen quod ex profluuio sanguinis impendebat, sustuleris. Iam neruum pun-  
 ctum saepe cogimur transversum praecidere, quoties, vel conuulsiones, vel deliria, vel ambo, ma-  
 gna aegreque sanabilia, superuenire vulnerationi cernimus. Pari modo, ubi luxatio cum vlcere in  
 aliquo maiorum articulorum incidit, vlcus sanamus, luxationem autem insanatam relinquimus.  
 quando

† Al. iudicid e  
statim.

G

H

† ex cod. apres-  
sis & manuscri-  
ptis grecis, uer-  
tendum: Hic aut  
& vlcus ad cas-  
uitate rone ei  
sine quo non:  
quod si vlcus in-  
ductu cicatris  
ce fuerit, non  
amplius caui-  
tas impleri car-  
ne poterit.

vit. Hip. in l. de vlceribus  
pag. 659.

vit. 7. m. a. h. cap. xij. F.



**A** quando si hanc quoque sanare conemur, conuulsiones omnino sequentur. Tertius itaque propositus medendi finis is est, qui ad id quod vrget, dirigitur: diuersus nimirum a duobus illis modo dictis. Neque enim idem est, aliquid vel ut causam considerare, vel ut id quod rationem obtinet eius sine quo non, vel ut id quod vrget. Sed & quod vrget, tum eiusmodi interdum esse, ut alium insanabilem affectum relinquat, dictum iam est: tum vero affectum ipsum nonnunquam a nobis ipsis induci partim in neruo puncto, uel tendone, vel vasorum cuiusque sanguinis profusione, partim in musculo cuius caput est vulneratum. Nam ubi luxatio cum ulcere una consistit, non ipsi affectum facimus, sed tantum eum qui factus est, non sanamus. Dicitur vero de ijs accuratius in sequentibus.

† οὗκ ἔστωι est in antiquis Librariis uertit.

De proprijs ulcerum differentijs, ac quae ex ipsis indicationes praebent. CAP. 10.

**I**n praesentia namque redire ad proprias ulcerum differentias placet, ac propositum sermonem breuiter complecti: quod si qua ex his etiam indicatio remediorum sit reliqua, eam non praetermittamus. Ergo phlegmone laborans, & putrescens ulcus, & quod exeditur, & quod gangraena, & quod erysipelate affligitur, & cancerosum, & dolens, & indolens, quaeque alia id genus ueluti ulcerum differentias loquuntur, si quis Empiricam curationem prodens, nec aliud cogitans pertractet, non est cum eo contendendum si ulcerum ea differentias nominat. millies enim dictum est non oportere de nominibus contendere. Sin tanquam artificiosum aliquid de indicationibus diciturus, docendus est omnes iam dictos affectus compositos esse. alias uero esse differentias simplicis soliusque ulceris, & cui nullus alius adiunctus sit affectus. Nam si ab acuto aliquo facta tantum diuisione, forma eius quod vulnerauit, parti diuisae impressa est, existent profectio sic multae ulcerum differentiae, obliquorum, rectorum, pampini modo retortorum, hami ritu uerorum, aliter quocumque modo se habentium. Atque haec quidem differentiae omnes a figura sunt. A magnitudine rursus pro maioris minorisque ratione mille aliae. Nam & magnum & paruum, & maius & minus ulcus ulcere tum dicitur, tum uero est. Quinetiam breue & longum, in summo residens, & in profundum penetrans. Atque in singulis horum, tum quod magis tale, minusque est, siue in spatij, siue magnitudinis, siue quantitatis, siue quocumque modo appellasse libet differentia. Quae si haec ita se habent, omnino profectio & aequale ulcus, & inaequale, penes diuisionis profunditatem, erit. Quippe dissilso, si ita fors tulit, per longitudinem femore, potest superior diuisionis pars alte descendere, inferior in summo corpore haerere: aut contra, in summo esse quae superior est, profunda quae inferior. Iam illa quoque, nempe diruptum aliqua ex parte, aut ex toto fuisse, & incisum fuisse, & ubi quod vulnerauit, oblique sub cutem se dedit, alteram ulceris partem in conspectu esse, alteram sub cute latere, idque uel ex supernis partibus esse, uel infernis, uel lateralibus: omnia haec ulceris differentiae sunt. Ab ipso tempore rursus aliae ulcerum differentiae sumuntur, cruentum, recens: exigui temporis, & diuturnum. Atque in omnibus his ipsa maioris minorisque ratio numerosa est. Atque ab ipsa ulceris natura haec differentiae sumuntur, maxime quidem propriae quae a substantia rei capiuntur. Nempe quae a figura ducuntur, & a diuisionis magnitudine, idque uel in longitudine, uel in altitudine, uel in ambabus dimensionibus: praeterea aequalitate in his, & inaequalitate: extrinsecus uero accedentes, & quae scilicet rationem obtinent eius sine quo non, tum a tempore in quo factum ulcus est, (ita enim aliud recens, aliud uetus uocatur) tum ex eo quod totum pars uel conspectum fugit, uel conspiciendum se praebet. Iam uero & a generationis ratione, eo quod totum sit incisum, uel totum diruptum: uel pars incisa: pars dirupta. Quae si quae a loco quoque in quo est ulcus differentias censeas, ueluti si finis musculi, uel principium musculi, uel medium musculi, uel cutis sit quod ulceratum est, uel iecur, uenter uel sit, in quo ulcus consistit: fuerint profectio & ipsae ulcerum differentiae; non utique a propria ipsorum natura, sed a locis in quibus consistunt desumptae. At cum phlegmone quis obsessum ulcus dicit, aut supercrescente carne pressum, aut cauum, deinde similes ulceris differentias dixisse se ijs quas modo retuli putat: hunc necesse est in medendi methodo falli. Quippe graece φλεγμῶνον ἔλκος ex formula dictionis similem habet interpretationis figuram cum paruo ulcere: ceterum, quod significatur, simile non est. Siquidem profundum, aut summotenus factum, cum de ulcere dicimus, propriam eius differentiam ostendimus, φλεγμῶνον uero omnino ulceris differentia non est. cum possit phlegmone pars affici, etiam ubi ulcus non sit. Quo fieri arbitror, ut hic immutare dictionem liceat. Si enim accidisse alicui ulcus cum phlegmone dixeris, propius ad rei naturam, & clarius interpretatus sis. non autem si alij cum magnitudine, alij cum paruitate factum dicas. quippe cum & magis ex natura rei & clarius loquere, si huic magnam accidisse ulcus, illi paruum dixeris. Adeo si fieri possit, ut mutata dictione & rei naturae conuenientior, & auditoris clarior sit, committendum non est, quod minus id fiat. Quippe caput ad effugiendam in rebus deceptionem est, ut definita locutione utare. Quamnam igitur in talibus methodum statuamus? Etenim tradenda quaequam praecipio est, ac ueluti scopus, quod semper intentis discernere statim liceat differentiam ne alicuius affectus dixerit quis, an alterius affectus complexum. Esto igitur tibi discrimen hoc. Quod consistere seorsum, & per se potest, id nullius unquam alterius fuerit differentia. Ergo magnitudo, paruitas, aequabilitas, inaequabilitas, tempus, & figura, ex eorum numero sunt quae alijs accidunt. Ulcus uero, & phlegmone, gangraena, & putredo, singula seorsum, & per se consistere

\* δισημισθη .i. diuisum. † Antiq codices graeci λεγούτων τόπων .i. locum

\* Προῖναμον, legendum, πρῶτον .i. uetus stū: ut paucis post lineis indicatur.

**D** Quae si haec ita se habent, omnino profectio & aequale ulcus, & inaequale, penes diuisionis profunditatem, erit. Quippe dissilso, si ita fors tulit, per longitudinem femore, potest superior diuisionis pars alte descendere, inferior in summo corpore haerere: aut contra, in summo esse quae superior est, profunda quae inferior. Iam illa quoque, nempe diruptum aliqua ex parte, aut ex toto fuisse, & incisum fuisse, & ubi quod vulnerauit, oblique sub cutem se dedit, alteram ulceris partem in conspectu esse, alteram sub cute latere, idque uel ex supernis partibus esse, uel infernis, uel lateralibus: omnia haec ulceris differentiae sunt. Ab ipso tempore rursus aliae ulcerum differentiae sumuntur, cruentum, recens: exigui temporis, & diuturnum. Atque in omnibus his ipsa maioris minorisque ratio numerosa est. Atque ab ipsa ulceris natura haec differentiae sumuntur, maxime quidem propriae quae a substantia rei capiuntur. Nempe quae a figura ducuntur, & a diuisionis magnitudine, idque uel in longitudine, uel in altitudine, uel in ambabus dimensionibus: praeterea aequalitate in his, & inaequalitate: extrinsecus uero accedentes, & quae scilicet rationem obtinent eius sine quo non, tum a tempore in quo factum ulcus est, (ita enim aliud recens, aliud uetus uocatur) tum ex eo quod totum pars uel conspectum fugit, uel conspiciendum se praebet. Iam uero & a generationis ratione, eo quod totum sit incisum, uel totum diruptum: uel pars incisa: pars dirupta. Quae si quae a loco quoque in quo est ulcus differentias censeas, ueluti si finis musculi, uel principium musculi, uel medium musculi, uel cutis sit quod ulceratum est, uel iecur, uenter uel sit, in quo ulcus consistit: fuerint profectio & ipsae ulcerum differentiae; non utique a propria ipsorum natura, sed a locis in quibus consistunt desumptae. At cum phlegmone quis obsessum ulcus dicit, aut supercrescente carne pressum, aut cauum, deinde similes ulceris differentias dixisse se ijs quas modo retuli putat: hunc necesse est in medendi methodo falli. Quippe graece φλεγμῶνον ἔλκος ex formula dictionis similem habet interpretationis figuram cum paruo ulcere: ceterum, quod significatur, simile non est. Siquidem profundum, aut summotenus factum, cum de ulcere dicimus, propriam eius differentiam ostendimus, φλεγμῶνον uero omnino ulceris differentia non est. cum possit phlegmone pars affici, etiam ubi ulcus non sit. Quo fieri arbitror, ut hic immutare dictionem liceat. Si enim accidisse alicui ulcus cum phlegmone dixeris, propius ad rei naturam, & clarius interpretatus sis. non autem si alij cum magnitudine, alij cum paruitate factum dicas. quippe cum & magis ex natura rei & clarius loquere, si huic magnam accidisse ulcus, illi paruum dixeris. Adeo si fieri possit, ut mutata dictione & rei naturae conuenientior, & auditoris clarior sit, committendum non est, quod minus id fiat. Quippe caput ad effugiendam in rebus deceptionem est, ut definita locutione utare. Quamnam igitur in talibus methodum statuamus? Etenim tradenda quaequam praecipio est, ac ueluti scopus, quod semper intentis discernere statim liceat differentiam ne alicuius affectus dixerit quis, an alterius affectus complexum. Esto igitur tibi discrimen hoc. Quod consistere seorsum, & per se potest, id nullius unquam alterius fuerit differentia. Ergo magnitudo, paruitas, aequabilitas, inaequabilitas, tempus, & figura, ex eorum numero sunt quae alijs accidunt. Ulcus uero, & phlegmone, gangraena, & putredo, singula seorsum, & per se consistere



## Gal. methodi medendi

se consistere possunt. Sunt namque corporis nostri affectus quidam præter naturam, minime ea que affectibus necessario accidunt. Quippe omnibus his necessario accidit, ut vel parua sint, vel magna, uel æquabilia, uel inæquabilia, uel recentia, uel inueterata, uel euidenter appareant, uel condantur, nec videantur. Phlegmone uero affici, ex ijs quæ ulceri accidunt non est, ueluti nec putrescere, nec gangræna tentari. Sunt enim hæc omnia ex morborum genere: siquidem affectus præter naturam sunt, & actionem vitiant. Alio rursus modo ulcus crucians, & ulcus sordidum, ceu quædam ulceris differentia dicuntur. Cæterum, compositum quippiam hic quoque indicatur, sed diuersa ratione, quam ut phlegmone tentatum, aut putrescens ulcus dicebatur. Quippe hic affectus sunt phlegmone, & putredo: illic dolor, & sordes ex symptomatum sunt genere. Pari modo & cum dicitur cacochymon ulcus, id est vitioso succo obsessum, aut fluxione uexatum, aut arrosum, causa cum affectu copulatur. Manifestumque ex talibus est, methodi eius quæ de medendo instituitur, primos ac simplices, sineque ulla compositione morbos, ueluti elementa quædam esse. Quo magis in commentarijs qui de morborum differentijs sunt scripti, omnes eos enumerauimus. Sanè nihil referat, primos, an simplices dixeris. quando quod primum est, simplex est: & quod simplex, primum, & ideoque etiam elementare. Indicatio uero curationis ex differentijs fit, sed non omnibus. Nam recens uetus uel ulcus nihil indicat: quanquam indicare videtur nonnullis, sed hi se ipsos fallunt non aliter, quam in ijs quæ ad uictus rationem spectant, cum aliam initionem, aliam incrementi, aliam summi uigoris, aliam remissionis indicationem esse dicunt. De quibus latius in sequentibus dicturus, non est quod nunc sim uerbosior. Verum quod tantum ad rem præsentem sit satis, id adijciam: Recens ulcus cum omnino ab altero quolibet affectu est liberum, nec symptoma ullum habet adiunctum, aliam putant indicare curationem, quam uetus. Id uero non ita se habet. Siquidem quod ulcus tantum est, nec quicquam aliud: (est porro eiusmodi, cui nec cauitas adest, nec dolor, nec sordes: quodque & omni alio affectu est liberum) ipsam tantum ulceris sanationem desiderat: cuius utique propolitus finis, uel unio, uel agglutinatio, uel coitio, uel continuatio est. Quippe millies diximus, licere appelles ut lubet, modo rei nihil mutes. Eiusmodi igitur ulcus, siue recens, siue antiquum sit, eandem semper curationem requirit, nihil planè proprium indicante discrimine eo quod à tempore sumitur. At si cauitatem alte receditam sub cute habet, considerare oportet, utrum ea in superiore parte sit ita, ut sanies ex ea prona effluat: an in inferiore sic, ut illic listatur. Eius igitur cui effluxus patet, eadem quæ aliorum curatio est. Cui non est, huic ipsi moliamur effluxum quendam oportet. Eius duplex ratio est, aliàs tota cauitate desecta, aliàs in fundo tantum aperta. Quando uero harum alterutra sit ineunda, docebit tum locorum ipsa natura, tum uero ulceris magnitudo. Si namque & loca ipsa periculosa sectionem faciant, & ulcus magnum fuerit, in fundo aperire magis expedit: Sin contra se habeant, percindere præstat. Deligatio uero eius incipiat quidem superne, sed finiatur infra, ubi scilicet patet effluxus. Quod autem differentia ea ulcerum, quæ à uulneratis omnibus particulis sumitur, ad indicandam curationem sit maxime opportuna, id in superioribus est dictum. Verum ea quidem ut simularium, hæc autem, cuius nunc memini, ut instrumentalium est indicatio. Sanè dicitur de ea que uel ut simularium corporum, uel ut instrumentalium indicatio est, in sequentibus uberius. Nunc ad proprias ulcerum differentias est redeundum, ac de ipso seu transuersum sit, seu rectum, seu profundum, seu in summo corpore, seu paruum, seu magnum, definiendum. Transuersa nanque ulcera, eo quod labra eorum magis dissident absuntque à sese, coniungi diligentius postulant: ideoque tum futuris, tum fibulis in his est utendum. Quæ uero per longitudinem musculorum sunt facta, hæc si à duplici initione deliges, nec futuris, nec fibulis egebis. Sin aliter deligare placebit, uel fibulis, uel futuris utere: Sufficiens autem paucissima omnino futura. Et magna quidem ulcera, si recte ea quæ prius dicta sunt, meministi, ijs quæ ualentius siccant medicamentis curabis: Parua uero, uel quæ moderate siccant, abunde sanauerint. Profunda uero ulcera, omnino etiam magna sunt, uoluntque tum à duobus initionibus deligari, tum uero ne labra sua præpropere glutinari. At quæ profunda multum longaque sunt, ut duplici ratione sunt magna, sic duplicem quoque indicationem præstant. Itaque & quæ ualenter siccant, postulant: & ne immature labra coniugas, & ut à duobus initionibus deliges, & ut altis futuris consuas. Ad eundem modum & si multæ simul differentia coierint, quarum sua cuique sit indicatio, si quidem inter se minime pugnent, omnibus uti maxime expedit. Sin aliquatenus secum pugnent: quemadmodum distinguere de talibus oportebit, dictum quidem alicubi in præcedentibus est: locupletius tamen dicitur in sequentibus. Nunc enim finiens hoc loco tertius hic liber uidetur. In quarto qui sequetur, de ijs affectibus qui ulcera comitari plurimum solent, disceptatio erit. Tradentur autem cum his etiam internarum causarum curationes.

Galeni

F  
† Multi. cod. græci legunt ut Linacer uertit. nonnulli tñ sunt qui hnt & gra nca soixatid ne e vdrisig i' d'ore 105 i. Quare & elemētāris idis catio curatōis Melior tñ vñ Linacri lectio.

G

H



GALENI METHODI MEDENDI, ID EST DE MORBIS CVRANDIS, LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Methodum tradit, qua maligna ulcera, qua graeci cacoethe dicuntur, curentur.

Quot sint species solute unitatis, ac qua differentiae ulcerum egre sanabilium. CAP. 1.



Num esse morborum genus, ipsam quoque continuitatem solutam diximus. Hæc in omnibus animalis partibus incidit: non tñ unum nomen in omnibus sortitur. Quippe quæ in carnosa parte, Vlcus: in osse, Fractura (Græcis Catagma) dicitur: in nervo, Conuulsio, Græci Spasma vocant. Eiusdem generis sunt & quæ Græci Apospasma, & Rhegma, & Thlasma dicunt. Illud in ligamētis, hæc in valis musculisq; ex violento ictu, uel graui casu, uel alio quopiam valente motu excitata. Quæ vero Ecchymosis græce dicitur, plurimū vnā cū contusione ruptioneq; incidit. Fit aut aliqñ & ex oris uasorum apertione, quam Anastomosis vocant, & ex ea que a nonnullis Diap-

vid. de. s. l. 7. cap. p. 22  
l. 6. cap. 6. fol. 26. 9

7. fo. 30. A. B.

\* Ita etiā est in antiquis.

\* efficere.

pedelis dicitur, aliud vitioque tunc solutæ continuitatis est genus. Iam uero & ex erosione, quæ Anabrosin græce uocant, soluitur interim in animalis partibus continuitas. Verum is iam mistus affectus est, ut qui aliud quoddam morbi genus adsciscat, quod in quantitate partium consistit: ueluti supra, cum de cauis ucleribus egimus, est monstratum. Est enim horum ipsorum duplex ortus: aliās ab excisione, sæpē ab erosione proueniens. Verum excisio quo pacto eueniat, nō latet. Erosio si intrinsecus ab ipso animali prouenit, vitiosi succi soboles est: Sin extrinsecus, aut a ualētib; medicamentis fit, aut ab igni. Et sanē (ut dictum supra est) diligenter attendere oportet, & simplices affectus a compositis discernere. cū simplici morbo simplex adhibēda curatio sit, cōposito non simplex. At quænam in compositis curandis tenēda methodus sit, supra est dictum. Caterum non tantum generalitatem eius didicisse, sed etiam in singulis eius partibus exercitātū esse oportet: cum in his quoque alijs non paucis methodis (ut ita dixerim) particularibus sit opus, propterea quod cuique morborum speciei sua sit methodi species. Ergo quod reliquum est uclerū curationis, in hoc libro exequamur, hinc sumpto initio: Omne uclcus aut solum est, ipsumque per se, nullo nec cum eo simul inuadente, nec ipsum precedente, aut sequente alio affectu, aut cū alio quopiam uno multis uel consistit, quorum alij non modo statim ab initio uclcus excitarunt, sed et nunc maius efficiunt: alij eius sine quo non, ut ad curandi opus, rationem obtinent. Verum de his prius dictum est. At quæ maius uclcus reddunt, de ijs hoc volumine agetur. Ac duplex in his curationis cōsiliū est, ut uel eiusmodi affectus e corpore prorsus eximas, uel incommodum quod inferunt, uincas. Verum hoc ubi exiguus planē affectus est, fieri licet. ubi magnus est, ducti ad cicatricem uclcus prius non poterit, quā illi affectui remedium attuleris. Ergo quinā & quot numero eiusmodi affectus sint, diligenter nobis considerandum est. inde nimirum sumpto initio, unde supra est coeptum: Omne uclcus, siue solum sit, siue vnā cum cauitate, & subiectam sibi carnem naturaliter habere postulat, & nequid inter oras conglutinandas intersit, quod tamē sæpe fit, ita ut pilus, arena, sordes, oleum, aliud uel id genus glutinationem prohibeat. Caterum, hæc ceu symptomata quædam uclcerum sunt, & quæ morari sanationem, si sint, possunt: officere, si nō sint, nō possunt. Subiectæ uero carnis affectus causæ rationē obtinet ad id quod efficitur. Quippe ex hac, & per hanc, tum quæ dissident, glutinantur: tum quæ caua sunt, carne implentur. ea ergo planē pro natura sua se habeat oportet, quod hæc utraq; commode perficiantur. Atq; ea recte quidem se habuerit, si id quod reliquis etiam omnibus est commune, proprium temperamentum tueatur. Itaque temperatam esse subiectam carnem ad uclcera tum glutinanda, tum carne implenda, prorsus oportet. Nunquid igitur hoc tantum satis est? An etiam sanguinem qui affluit, & bonum esse, & mediocrem quantitate oportet? Mihi id quoque multo maxime uerum esse uidetur. Nam & qui corruptus sanguis est, tantum abest ut ad glutinandum & carne implendum sit utilis, ut etiam ipse nonnunquam corpus erodat, atq; exulceret: & multus humor cum in uclceribus excrementa creet, sanationem (ceu prius diximus) moratur. Atq; hi tres egre sanabilium uclcerum modi uidentur. qui ex intemperie subiectæ prouenit carnis. qui ex uitio affluentis sit sanguinis. & tertius qui ex mensura confluentis nascitur. An non ita faciēda diuisio est, sed sic potius? Nempe egre sanabilium rebelliumque uclcerum, alia propter uclceratæ carnis intemperiem, alia ob affluentem humorem talia fieri. tum intemperiem rursus ipsam bifariam diduci. cū aliās in qualitate sola naturæ modum egressa subdita caro sit: aliās etiam cum accessorio quopiam tumore. Iam ipsum confluxum bipartito etiam scindi, nempe in confluentis succi, tum qualitatē,



## Gal. methodi medendi

tem, tum quantitatem. Interim vero misceri dictorum affectuum, aut aliquos, aut etiam pariter omnes. Porro tradenda est medendi methodus non omnium simul, sed cuiusque seorsum.

*De methodo curandorum ulcerum, quae vel carnis intemperie, vel succi affluentia maligna sunt. C. 2.*

**A**Carnis quidem intemperies si squalens siccaque videtur, aqua temperata fouens humectansque corriges. Quoties autem eo remedio vteris, esto tibi perfusionis humectationisque meta, ut cum primum rubescit attolliturque particulae moles, tum desinas. Quippe si ultra perfundas, quod attraxisti, id euocabis, itaque nihil profeceris. Quinetiam medicamentorum humectandi facultas plenior esto, quam ut in sana carne praecipitum est. Si vero humidior quam pro naturali habitu caro fuerit, contraria ratio ineunda est, ac medicamentorum facultas ad siccus transferenda, aqua uero nullatenus admouenda: immo si lauandum vlcus videtur, vinum, aut posca, aut decoctum austeræ cuiusquam herbæ preparandum. Eodem modo & calidiorum quam par est carnis habitum refrigerabis, & frigidiorum calefacies. Agnosces vero horum utrunque partim colore, partim tactu, partim laborantis sensu. Quippe alias vitionem sentire se fatentur, alias manifestum frigus in particula, gaudentque vel frigidis medicamentis, vel calidis. Et alijs quidem rubor leuis insidet, alijs color magis albicat. Verum hæc distinguere, propositi operis officium non est. quippe in quo non dignoscendi, sed medendi methodum instituimus, sed consequentia quadam sermonis inuitante digressi in hanc sumus. **R**ursus igitur ad ea quæ proposuimus, reuertamur. Partium quæ cum aliquo praeter naturam tumore exulceratae sunt, earum prius sanandus tumor est. Quæ uero omnis praeter naturam tumorum curandi ratio sit, in sequentibus dicitur. Nunc quantum eius rei coniunctum cum vlcerum curatione est, tractabitur. Cum labra tantum vlceris decolorata dura uel plusculum fuerint, excidenda ea sunt ad sanam usque carnem. Cum vero amplius progressus eiusmodi affectus est, deliberatio incidit, excidendum ne omne id sit quod praeter naturam visitur, an spatium potius curandum. Procul que dubio est ægri animum hoc casu consulendum esse. Aliqui enim longiore tempore curari citra sectionem malunt: aliqui quiduis subire, dummodo citius sanentur, sunt parati. Æque uero & mali succi qui ad exulceratam partem confluit, ut vlcerans quidem est, sanatio eius hic dicitur: ut malignus succus est, aut copia redundans, in proprijs ipsorum locis tractabitur. Cum ergo qui exulceratis partibus influit succus, nec multo plus iusto, nec multo deterior sit, auerti hunc reuertereque conueniet, adstrictis scilicet refrigeratisque ijs particulis, quæ ante exulceratam sunt. Inchoanda quoque deligatio est à laborante ipsa particula, deducendaque uersus sanam: ueluti in fracturis ossium praecipit Hippocrates, sed & quæ ulceribus ipsis admoventur pharmaca, siccant ualentius oportet, quam ea quæ simplici admoventur vlceri. Quod si sisti compescique medicamentis influxus nequeat, causa eius inuestiganda est, atque hæc prius adimenda. Ac si quidem ob partis quæ fluxum recipit imbecillitatem aliquam id fiat, huic nimirum medendum est. Fuerit autem hæc vlceratae quoque partis propria quædam curatio. Sin propter sanguinis copiam, vitiosum uel succum, uel corporis totius, uel aliquius suprapositarum partium, illa scilicet prius sunt corrigenda. Ac imbecillitas quidem partis, propter quam plus iusto succorum illi influit, omnino ab intemperie prouenit, non tamen ab omni. Eoque fit, ut exulcerata caro nonnunquam intemperata tantum sit, non autem imbecilla: nonnunquam utrunque, & intemperata, & imbecilla. Quippe imbecillitatis affecta partis ualentior intemperies causa est. Hanc autem, sicut prius dictum est, curabis utique calidam refrigerando, siccam humectando, frigidam calfaciendo, humidam siccando. Quod si per coniugationem frigidior pariter humidiorque locus sit, calfaciendo pariter ac siccando, & in alijs ad eundem modum, uincentem uidelicet qualitatem contraria semper oppugnans. Huius rei ratio hæc est: Quicquid rectum est non in animalibus modo plantis uel, uerum etiam alijs quibusque: id symmetrionem est, mediumque, & omnis vitiosi excessus expers. Cui enim nec demere quicquam, nec adijcere non partem aliquam, non qualitatem possis, prorsus id recte se habet. Contra, quod demi sibi aliquid, adijci uel postulat, id iam ab optimo statu recessit. Ad quem utique redire aliter non est, nisi & quod superuacuum est tollatur, & quod deficiens est adiungatur. Ac de ijs quidem quibus partes quæpiam abundant, deficiunt uel, alibi sermo erit. Vbi uero qualitas aliqua plus iusto inualuit, ibi & continuo uinci contrariam illi necesse, & continuo vitium corrigi ex ea que uicta ante est, restituenda. Quippe refrigerans quod immodice incaluit, uenâ & quod deficit restitues, & quod superat diminues. Quare quæ per intemperiem aliquam à naturali habitu recesserunt, eorum sanationem per ea quæ contraria uiribus sunt, fieri omnino est necesse. Atque ad hunc modum caro, alia uel carnosâ quæpiam pars quæ fluxione humoris ob imbecillitatem affligitur, sanari debet. Vbi intemperie affectum iam sanaueris, deinde etiam exulcerationis affectum sanabis: non aliter planè nunc curata intemperie, quam si citra vlcus incidisset. Quo manifestum fit, non esse vlceris, sed intemperie propriam omnem eiusmodi curationem. Ad eundem modum si aut alterius cuiuslibet particulae occasione, aut etiam totius corporis, cum in eo sanguis mali uel succi redundant, vitiosum aliquid exulceratis partibus influxerit, medendum prius est, uel ei quod fluxionis est causa, uel etiam toti corpori. Ita igitur & varices qui sæpe supra exulceratum locum sunt, prius sanabimus, ut deinde mox vlcus sanemus. Etiam qui ex liene, aut alia quauis notabili parte laborant,

*dem. fol. 25. B.*

\* cod. antiqui multi et impressi hinc ut supra dicitur mou. sunt tri q. ut motus uel uoy .i. suppositarum legant.



**A** laborant, ipsa prius parte percurata, mox ad vlcis curationē accedemus. Ceterum, nulla harum curationum ipsius est vlcis, sed alterius cuiusquā affectus, qui vlcus uel gignit, vel certe auget.

*Externam causam ad morbi quidē cognitionē necessariā, sed tñ nullā ex ipsa indicationē curationis p̄beri. C. 3.*

procatatē  
arum.

**N** Am illud quoq; iā definiri tēpestiuum videt, nullam extēnarū, {vel (vt nunc loquunt) pri-  
mitiuarū} caularū curationis indicatricem esse; sed huius indicationē ab ipso affectu initiū  
habere, quæ uero particulatim sunt agenda, hæc tū ab eo quod prima indicatio dicat, tum uero  
ab ægrę partis natura, tū ambientis tēperie, quæq; alia sunt his cognata, inueniri. Nā (ut breuiter  
dicam) a nullo eorū quæ adhuc non permanēt, indicatio sumi eius quod ex usu sit, pōt. Sed p̄p̄ea  
q̄ ad eum affectum noscendū, qui omnino tum rōnē, tum sensum lateat, sæpe cogimur de exter-  
na cā inquirere: opinatur vulgus hanc quoq; sanationis rationē indicare. Quod planē secus est.  
Apparet id liquido in ijs quibus nosci affectus exacte pōt. Siue. n. ecchymosis, siue vlcus, siue ery-  
sipelas, siue putredo, seu phlegmone, in parte aliqua consistat, superuacuum est cām, quæ horum  
quodlibet efficit, inquirere, nisi iam et faciat. Sic. n. simul quod iam factū est, curabimus: simul qd'  
adhuc facit, facere inhibebimus. Si vero fecit illa quidē, ceterum iam abiit: utiq; quod factum est,  
curabimus. Quod adhuc non est, nec si velimus, submouere id possumus. Quippe rei præsentis

**B** est curatio: eius aut quod futurū est, prouidentia. Quod uero nec nunc lædit, nec læsurū timetur,  
id ab utroq; artis munere, tum eo quod curat, tum eo quod prouidet, excessit. Quare nec indica-  
tio ab hoc ad curationē vlla, nec prouidentia rō sumitur: sed uti dictum est, ad eos tantū affectus  
qui nostrā notitiam fugiunt, externæ causæ cognitio est utilis. Empiricis tñ ceu pars totius syn-  
dromes. i. concursus, in quo curationē obseruarunt, externa causa interim sumitur. veluti in ijs q̄  
a rabido cane, & omnibus qui a venenosis bestijs sunt læsi. Quinetiā ex Dogmaticorum quoq;  
numero ijs qui sine rationali indicatione, sola experientia curare se talia confirmant. Quippe his  
quoq; externa causa seu pars totius syndromes, id est concursus, queritur. Iis uero qui ex priore  
usu venenosarū animantium vim norunt, atq; ab hac indicationem curationis sumunt: non sanē  
ad curationis indicationē conducit externa causa cognita, sed ad præsentis affectus cognitionem.  
Nā pone sciam scorpionis venenū frigida vi esse, sumamq; veluti a frigido remedij indicationē:  
nullo tñ signo intelligam talē esse in hoc corpore affectum: manifestum est si scorpionem percussis-  
se didicero, q̄ calfacere tū corpus totū, tū p̄ciā ab eo particulā conabor, nulla amplius expectata  
experientia, sed ab ipsa rei natura indicatione sumpta. Mōstratū. n. in ijs libris est qui de medica-  
mentis sunt inscripti, in quibus exercitū esse censui quisquis ex his cōmentarijs fructum perci-  
piet, nullam eiusmodi facultatem sine experientia inueniri. Esset enim profectō felicitatis cuiusdā

**C** munus, siquis inspecto lithargyro, aut castoreo, aut cantharide, protinus eorū vires intelligeret.  
Verum sicut in omnibus peccata, tum ab ijs qui modum excedunt, tum qui citra consistunt, cō-  
mittuntur: ita nimirum hic quoq; ac Dis dia pasōn (vt in proverbio Græco est) non semel (arbi-  
tror) inter se discordant, & qui neq; in hodiernum vsq; diem affirmant sciri medicamentorū vi-  
res, idq; post tantam experientiam, & qui ex vna experientia sciri eas censent. Nam & hoc præci-  
pitanter inconsulte q; dictum est, si utiq; inconsultum est quod fieri omnino non pōt: & illud ho-  
minū est, aut omnino attonitorum, aut planē litigiosorum. Verū de his plura expectare nūc non  
oportet, utpote de quibus dictum latius est, tum in tertio de temperamētis, tum in ijs libris, quos  
de medicamentis inscripsimus. Ceterum, (vt dixi) ad noscendos affectus aliquæ extēnarū cau-  
sarum conferunt. Vbi uero præsentis affectus nihil latet, nulla iam externæ causæ est utilitas. Ac  
diximus quidem in superioribus, non esse in idem coniungendas vtrasq; doctrinas, sed seorsum  
empiricem, & seorsum tradendam rationalem. Memoria autem tenēdum nunc quoq; est, quod,  
quoniam propositum nobis in his commentarijs est solam rationalem tractare, quanquam ad q̄-  
piam horum quæ dicimus, non apponitur q̄ absolute vera non sint, { sed tantū ex Methodico-  
rum sectæ sententia: aliquem tamen id per se ratiocinari, vltroq; apponere debere. } Nunc. n. ipsi  
apposui nullam extēnarum caularum ad curationis indicationem cōducere, sed ad affectus  
aliquando agnitionem, fatentes videlicet externam causam ijs qui empirice quiduis curant, vnā  
esse partem totius concursus, idq; siue ij ratione reliqua curāt, siue omnia empirice. In ijs autem  
quæ deinceps scribentur, non erit necesse hoc adscribere. Rursus igitur ad propositū redeamus,  
indubitatum illud principium præsumentes, quo etiam in præcedētibus sumus vsi, vbi diximus  
primum scopum quod medicus tendat, affectum ipsum qui curari desideret, indicare. ex hoc uero  
& reliqua omnia sumi. Quod uero cum hoc scopo nulla externæ causæ societas sit, ex ipsis maxi-

**D**  
† sed solis ijs q̄  
methodo cur-  
rant, aliquis tñ  
eorum id p̄ se  
ratiocinari ul-  
troq; appone-  
re debet.

† si ἀπορρημα-  
τος est in anti-  
q; ut et uertit  
in acer. ἐξ ἀπο-  
ρηματος at est  
in impressis. i.  
ex abcessu.

me vlcibus, a quibus sermo est ortus, intelligas. Finge enim { ex eo quod in partem aliquam  
procubuerit, } natum vlcus esse. Quod si sit, ex vitiosis prouenire succis manifestū est. Ita enim  
in morbis facere natura solet: cum corpus expurgat, omne excrementū ad cutim trudit. Atq; hæc  
quidem vlcari, totum uero corpus purgari accidit. Quænam igitur est eiusmodi vlcis sanatio?  
Nempe quæ reliquorum omnium, quibus nullus affectus malignus, quem cacoethe græce  
vocant, est adiunctus. Verum si hoc sic se habet, manifestum est nullam esse ad curationē a causa  
quæ vlcus excitauit, indicationem. Atqui si vitiosus succus remaneret, oīno aliqua ab hoc quoq;  
indicatio sumerēt. Verum alioqui et absurdū esset, si curationē postularet, quod amplius non sit,  
aut si



## Gal. methodi medendi

aut si curationem indicaret, quod nullius indigeat. Quare dicere indicationē curationis ab externa causa sumi, omni modo est absurdū. Quoniam ergo non ab hac, perspicuum est ab ea quæ præfens est, indicationem fore. At qualis tandē ea est indicatio? Nempe ei qui exacte loquetur, quæ ad prouidentiam pertinet: (prophylactice Græci vocant) qui abuti vocabulo volet, medicina lis. Quandoquidē ipsorum etiam vlcera, siue tantum vlcera simpliciter sint, siue etiam cū cavitare, si quis diligenter æstimet, ex fugiendis prospiciendisq; ijs quæ naturæ officient, sanatio perficitur. Et in summa in quibus quod efficitur, naturæ ipsius opus est, veluti vlcera glutinatio, & ex carne impletio: in ijs ad eam quæ prouidet artis partem, omnis pertinet cura: Ceterum sanatio vulgo dicitur. Ideoq; etiam huius quæ prouidet partis artis in altero genere constitutū est quod morbosum affectum iam præsentem submouet: in altero, quod eum qui nondum vrget, prohibet. Itaq; hic quoq; iuniores medici de nominibus contendere se non intelligunt. Par autē erat, si de rebus studiosi essent, illud inuenisse, duas esse functionum medici primas differentias. Aut. n. eos qui nunc vrget affectus, ijs quæ moliantur curant: aut eos qui non sunt, fieri prohibēt. Ergo præsentem iam affectus tollere, siue amouendis ijs quæ naturæ opus impediunt, id fiat, siue per medicamenta quid ipsi moliamur, omnes profectō homines curare dicunt: cauere autem ne accidant, prospicere. Et sanē ea quæ succorum vitio sunt exulcerata, curant ij qui ratione ac methodo artem administrant, simul illos purgantes, simul ea quæ naturæ motus impediunt, auferentes. Quorum vtraq; qui exacte loquitur, prophylactica vocat. Vetant namq; (vt in proximo ostensum est libro) omnia talia, aut sordem vlcera, aut humiditatem nimiam vitiosam uē innasci.

*Falsa methodo ac improprie nominibus usum fuisse Thessalum, cum de curandis vlcibus diuturnis loqueretur, ac de more loquendi Hippocratis et veterum medicorum.* CAP. 4.

**N**on est igitur de nominibus anxie contendendum, sed methodus potius aliqua sanandum vlcera tradēda. qualem (arbitror) ipse tum in proximo libro, tum in hoc præcipio. Ego namq; vel stupiditatem Thessali demiror, ita de vlcera, quæ cacoethe dicuntur, curatione scribentis: Sunt autem perq; necessaria, & cōmunitates vlcera diuturnorum, ac non sanescunt, aut post cicatricem inductam redeuntium, ad hoc vt in ijs quæ non coalescunt quidē, æstimetur quid sit quod prohibeat, idq; tollatur. in ijs vero quæ post cicatricem inductam renouantur, vt cicatricem tenere cogas, roborans scilicet (sic enim τὸ μετὰ στυγερὴν vertimus) vel patientem particulam, vel etiam communiter totum corpus: atq; ne facile patiat, id præparans per ea quæ hæc faciant præsidia. Atq; hæc quidem Thessalus cum in principio statim libri de Chirurgia proposuisset, postea de ijs ipsis latius ad hunc modum scripsit: Diuturna vlcera & quæ nō sanescunt, aut quæ ad cicatricem perducta denuo reuertuntur, hæc indicant. Quæ quidem ad cicatricem non perueniunt, vt quæ coitionem fieri vetant, auferas, ac locum affectum noues. Postq; simile recentī vulneri feceris, rursus vt cruentum sanes. Quod si non processerit: vt phlegmonē mitiges, & reliquam diligentiam adhibeas. Quæ vero ad cicatricem veniunt, & rursus se aperiunt in accessionibus quidem, & exulcerationibus, vt simili modo cures ijs quæ recēs phlegmone vrget, ex ijs quæ mitigare solent, cataplasma inducens, idq; donec deferueat ira. vbi deferueat, adiuues ad cicatricem inducendam, post hæc vt partes circumpositas late complexus malagmate, qd ex sinapi sit compositum, rubere facias, aut alio quopiam quod mutare possit, ac vt minus male pateant efficere. Quod si ita non cessent, et totius cōiter corporis curā habeas, ipsum per varias exercitationes, & gestationes, & vociferationes, adhibitis scilicet earum rerū peritis, robōrans etiā victus ratione gradatim tum aucta, tum diminuta, principio à vomitiōe per radículas facta. Vteris et alio veratro, alijsq; omnibus, quibus vtimur in ijs qui diuturni agrēq; submoti morbi victus rationi subiiciunt. Atq; hæc quidem est Thessali dictio. Operæpretium vero est æstimare hominis vel stuporem, vel audaciam. vtiq; si recte se dicere sibi persuasit, stuporem: sin cōfcius sibi nihil dicere, imponere omnibus legentibus sperat, audaciam. Ex diuturnis vlcibus quæ nam est, o generosissime Thessale, curationis indicatio? Ego sanē neq; ex his, neq; ex recētibus, nec omnino à tempore in vllō morbo curationem vnquam inueni; sed ex ipso quem sanandum mihi proposui affectu. Prorsus enim si tempus spectabitur, tanq; ab eo indicatio sumatur, alteram omnino secundus, alteram tertius dies indicationem dabit, ad eundem modum, & quartus alteram à quinto, & ab his omnibus sextus, & à reliquis singuli qui post istos. Sic affectus quos curamus, non vltra nobis ad considerationem proponentur, nec ab his indicatio sumetur. quo tamē ne cogitari quidem magis alienum à ratione potest. Quomodo ergo necessaria sunt diuturnorum vlcera cōmunitates, vbi nihil indicare tempus ipsum per se potest? Non enim profectō vbi à malis succis vlcus eroditur, diuersam ex eo post quatuor menses indicationem sumemus ab ea, quam statim ab initio sumpsimus. Ego sanē nec sinerem quidem eiusmodi vlcus diuturnum esse, sed protinus in principio causam eius adimerem. Nam & nosse affectū à principio plerunq; licet, & indicationem ab affectu sumi est necesse. Tempus vero quid amplius quàm dierum numerum docere nos possit, non hercle possum conijcere: nisi id voluit Thessalus, ad eiusmodi vlcera noscenda tēpus omnino esse manendum. Verū sic primū idiota prorsus sit, si videlicet fateat non prius agnoscere se affectum, quàm vlcus inueterauerit. Deinde illud quoq; aperte fateatur oportet,

*idem in l. 2. op. scilicet ad  
Zrasib. i. pag. fol. 27. 28*

ἰατρικὴ δὲ τῆς

F

G  
\* Galenus non  
mto post, hæc  
dictionem des  
clarat.

τὸ μετὰ στυγερὴν

H



**A** oportet, ex alio suggeri sanationis indicationem, ex alijs præberi affectus notitiam. Nam esto conferat aliquid tempus ad agnitionem, certe indicatio curationis à tempore non sumitur. Quid enim ad rem pertineat, si quod vlcus inueterauit, adimere quæ coitionem impediunt, & nouare locum qui affligitur? Nam si propter fluxionem malignam, quam cacoethe dicunt, vir inepte vlceris labra hoc vel illo modo sunt affecta: quid cōmodi erit, si ea excideris anteq̃ fluxioni sistēdæ consulueris? Videlicet vlcus latius efficiet, veluti nonnulli faciunt eorum qui similiter vt tu vlcerant curant. Si quærem causa, quæ ea & dura, & callosa prius reddidit, adhuc manente, nihil aliud ex his excidendis p̃cedet, q̃ vlceris amplificatio. Quippe illa ipsa quæ excideris, perinde & dura, & callosa rursus erunt, atq; ea quæ prius. Quanq̃ ne id ipsum q̃dem adiecit prudens scilicet Thesalus, callosa, & dura, & decolorata exulcerata partis excidenda esse: sed absoluto sermone abscindendi quæ coitionem morantur, iubet, ac nouari. Ac si quidem submouere causas, quæ glutinationē morantur, suaderet, & vetus ea ratio esset, nec ipse eum accusarem. Præcipitur enim ab omnibus ferè antiquis medicis quicunq; ratione quadam, ac methodo de vlcerum curatione scripserunt, causas quæ illa creant, abscindendas esse, æque profectò vt caterorum omnium morborū. Non enim (arbitror) in vlceribus manente adhuc causa quæ ea excitauit, hanc prius tolli expedit, in alijs

**B** morbis non expedit, sed omnino in oibus in quibus effectrix causa adhuc manet, ab hac inchoanda curatio est. Quod si quæ coitionem impediunt non dixit de oibus causis, quæ eam impedire possunt, sed de labris tantum, veluti ex ijs quæ subiecit, ostendit: plus certe nescire, q̃ scire eorum quæ ad vlceris curationem spectant, videtur. Quippe fieri aliquando potest, vt & hæc causa sola sit, quò minus sanescat vlcus. Potest etiam (vt dictum est) causa esse, & quæ citra tumorem præter naturam sit in exulceratis partibus intemperies, & quæ cum tumore quidem aliquo coniuncta sit, non tamen qui oino sibi labra excidi desideret. Potest & varix superiacens, vel lienis auctior, vel in iecinore vitium aliquod, præterq; hæc oia imbecillitas partis ægre, quæ ipsa quoq; intentia quædam est intemperies: quinetiam vitiosus in toto corpore succus, cacoethian vocant, maxima scilicet causarum, quæ incōmodare vlceribus possunt. Vexat sanè non minus vlcera, & succorum æqualiter se habentium exuperantia, quam plethoran vocant. Horum quodq; si adimi

\* Antiqui etiā legunt κίρσος vt Linacer nō κίρσος vt in impetis.

idum. i. fol. 29. g.

**C** Thesalus iubet, laudo hominem, ceu veteribus subscribentem: sin labra tantum, vnum nouit ex multis, sed quod nec opiliones lateat. Quippe si opilio vlceris labra dura, & callosa, & liuida, & nigra, & alio quopiam notabili coloris vitio videat, prorsus ea circūcidere non dubitabit. Est enim circūcidere res promptissima: maius vero quippiā, atq; artis egens, medicamentis sanare: Thesalus autem nec quæ labra molliri medicamentis possunt, vnq̃ nouit. Quippe fatentur eum penitus hanc artis partem declinasse, ita utiq; vt ipse quoq; indicat, nec omnino experientiam rationalem ue scientiam de vilo medicamento visus est habere. quod ipsum quoq; ex libro eius de medicamentis ostenditur. Verum de ijs, quæ ibi non recte ab eo sunt prodita, in progressu operis dicemus. Nunc de diuturnorum vlcerum sanatione, quam in prius posita dictione tradidit, paramus differere. Sanè melius fuerat non diuturna, sed cacoethe ea vocasse, tum naturam eorū narrasse, & causas generationis eorum exposuisse, curationemq; cuiusq; primum quidem cōmunē omnium, quatenus vlcera sunt: qualem in tertio libro descripsi. deinde priuatam cuiusq; pro efficientis causæ specie: veluti in hoc libro docui. Hic cum nihil horum fecerit, & nouandum vlceratum locum censet, & vbi instar recentis vulneris fecerit, vt cruenta sanandum. Hoc sanè quis in operibus artis exercitatus non euidentissime intelligat ab eo esse scriptum qui nunq̃ vlcus curauit: Sanare ne vlcus diuturnum, vt cruentum quisquam potest, vbi id simile recenti vulnere fecerit: Vtrum ne labris eius fibula adductis, an sutura coniunctis, an potius horum nullo, sed medicamento quod cruentis sit aptum, & cum hoc sola deligatura fretus: Quis est qui non norit vl-

**D** Thesale fieri potest, vt coalescat cauum vlcus priusquam cauitas carne sit impleta: an nō est hoc vt cruentum sanare: Ergo ipse tu frustra cauorum vlcerum curandorum indicationem non esse glutinationem, sed impletionem scripsisti. Quod si etiam nō esset ex se cauum omne vlcus cōtumax, certe dum (vt tu præcipis) excisis videlicet labris, vt cruentū efficitur, ex necessitate cauum fit, maximamq; cōquirat labrorum distantiam: adeo vt non videā quomodo id glutines, & coire vt cruentum facias. Nam si adducere violenter labra, quæ plurimum distant, tentabis, phlegmonem necessario accersent, nec coalescent. Id quod tantum intelligere mihi Thesalus videt. Subdit enim: Si non fuerint victa, vt phlegmonē mitiges. Satius vero fuerat scribere: Cum non vincuntur, vt phlegmonē mitiges. Nam necesse est non esse vincenda. Verum vt hoc quoq; Thesalo donetur, atq; id transeamus, nec valde anxie examinemus: illud cuius apertum est, q̃ à cōmunitate, quā ipsemet tradidit, prorsus recessit. Quippe si quod obstat auferemus, nihil amplius de cōmunitate diuturnorum vlcerū, qua diuturna sunt, sumemus. Sed detur hoc quoq;. Videamus quæ sequuntur. Scribit enim ad hunc modum: Quæ ad cicatricem veniunt, & rursus se aperiant, hæc in accessione & vlceratione similiter curabis ijs, quæ recēter vexata phlegmone sunt. Post hæc subdit, Malagmate quod ex sinapis semine fit, circūpositis partibus ruborē excitandū. Quid ais insane, etiam si acre & calidum sit quod influit, rubrefieri particulam ex sinapis semine

Septima Classis.

dddddd oportet:

\* cacoethe



## Gal. methodi medendi

oportet: vt quod in multo tēpore contrahere ex fluxione debebat, id statim ex tuo medicamen- **E**  
to obtineat, tota videlicet vlcera, atq; erosa: Nam veteres eas partiū imbecillitates, quæ vel ex  
frigore, vel plurimo humore citra manifestum calorē acciderant, rubefaciendo curabant. Tu ru-  
breificatione in oībus deinceps vteris, primum nullo facto discrimine, propter ne partis imbecil-  
litate, an propter fluxionis malitiam non sanet vlcus. Deinde ordinē inuertis. Nam cum sinapi  
particulam vseris, nec quicq; pfereris, tum ad corporis totius curationē accedi- **Cum contra** (vt  
arbitror) tum ratione, tum experimēto de ijs sit statutum, vt toto prius corpori **superuacuis li-**  
berato, tum calidū aliquod acréq; medicamētum parti admouere sit audēdum. **quippe eiusmo-**  
di medicamenta oīa cucurbitæ ritu ad se trahere à toto corpore sunt habilia. Itaq; nisi id prius va-  
cuaueris, materiam fluxionis acri medicamēto relinques. Hoc enim tum Empirici medici faten-  
tur, tum Dogmatici. hoc philosophorum optimi senserunt. Nam cum eorum quoq; meminerit  
Thessalus, non alienum sit eos citare testes. Quòd oculum recte sanare ante totū caput non licet,  
neq; hoc ante totum corpus: sic Aristoteles, ac Plato, de morborum curatione senserunt, sanē &  
Hippocrates, & Diocles, & Praxagoras, & Plistonicus, & veteres vniuersi. Thessalus vero solus  
nō sic, sed primū ad medicamētū ex sinapī venit. post de toto corpore sollicitus est, ne hic qdem  
prudēter quicq; docens. Nam cum liceat corpore medicamēto quod purget semel vacuato, mox **F**  
salubri victu ipsum reficere, hic vociferationū meminit, exercitationumq; & gestationum, & vi-  
ctus certo ambitu mutati, tum vomitionis ex radícula. mox summam his imponit, ipsum vera-  
trum: Idem scilicet qui sine vlllo magno negotio oīa sanare promisit. Ego vero ne intelligere qdē  
possum, quomodo quisquam aut deterius, aut maiore tēpore dispēdio, aut inani magis opera vlcus  
sanauerit. Age igit sicut vsu nonnunq; vidimus, sic verbis quoq; hominem fingamus, cui sanari  
vlcus contumax sit opus. Esto aliquis qui cætera qdem sit sanus, sed ex scabenda derepente qua-  
piam particula, veluti brachio, pustulam statim excitarit, mox eadē ipsa particula iterum atq; ite-  
rum pruritu vexetur, pustulaq; dirupta vlcus decolor inæqualiter erosum gignatur, atq; hæc in  
tribus quatuorue diebus à principio inciderint. Dicat mihi hoc loco quispiam ex medicis, qui  
Thessalum imitant, quō nam pacto sanare eiusmodi vlcus conueniat. Ego nanq; cacoethes oīno  
id dico, & ob id qualis sit totius corporis affectus, statim considerabo. Inueniam nāq; tum ex vl-  
ceris ipsius symptomatis, tum ex notis quas totū corpus præ se feret, cuius maxime generis sit  
is qui redundat succus. Atq; hunc medicamēto protinus educam, nec protraham dum totus ho-  
minis cubitus affectum quendā contumacem rebellemq; curationi contrahat. At Thessali secta- **G**  
tores, ipsius videlicet præcepta seruantes, primum expectabunt dum vlcus inueteratum sit, quò  
in mirificam illam inueteratorum vlcum cōmunitatem recidat, quasi non longe melius esset  
contumacium vlcum, non aut inueteratorum cōmunitatem, quæ curationē indicaret, tradere.  
Mox duorum alterum, aut excident, & ceu recēs vulnus reddent, ac veluti ad glutinandū partes  
eius adducent: aut primum quod ex sinapī conficitur, medicamēto vtenī. Quo non proficiente,  
ad sublatas voces, & gestationes, & reliquas exercitationes, & victum per circuitus mutandum  
confugient. ab ijs vomitionē ex radícula mouebunt. Quòd si his vlcus non sanabit, veratrum  
dabunt. Sin nec id profecerit, hominem in Libyam ablegabunt. Nam id quoq; adijcere debuit  
Thessalus, post eximiam illam cōtumacium vlcum curationē. Quippe in vociferationibus, ge-  
stationibus, & alijs eiusmodi immoratur: quasi malum habitū corporis (quam cacherixian Græci  
vocant) non vitium humorum (quam cacoethem dicunt) curent. Et quid miri, si tum fatentur  
se vlcus cacoethes statim vt est natum nō nosse; tum vero dum sit inueteratum, ac sæpe cicatricē  
ducat, sæpe se aperiat, manent, antequam quid facto opus sit intelligant: vbi etiam eos q quoquo  
modo febricitent, accessionem quæ tertio die futura non futura ue est, transire censent. Adeo vi-  
delicet ad vnguem contemplationem de crisi pernouerunt, aut summum morbi incrementum  
futurum prospicere possunt. Quid igitur sæpe accidit? Nempe tabescere in lectulis horum culpa  
homines, qui statim secundo die explicari potuissent. Quippe non semel nos, aut bis ter ue, sed  
sexcenties tum ipsi multos febricitantes simul vt prima accessio desiiit, lauimus: tum præceptores  
nostros id ipsum facere vidimus, intrepideq; de cetero viciitare permisimus, ceu post febrici-  
turos, quos sapiens scilicet Thessalus, qui primam diatriam, (id est tridui inediā) excogitauit,  
prorsus arefecisset, totis (puto) tribus diebus fame confectos: mox dein (arbitror) modice scilicet  
in quarto die nutriuisset: ab hoc paulatim reficiens, vix sexto aut septimo ad consueta munia qui  
semel febricitassent, dimisisset. Adeo semper homines in morbis tabefaciunt, à quibus vtiq; fa-  
cile possent liberari. Nam cum paucissimis diebus sanari vlcus cōtumax incipiens posset, The-  
ssalus id in annum, aut etiam longius tēpore incurere sinit. Manere nāq; dum id cicatricem sæpe in-  
ducat, sæpe etiam se resoluat, vt scias an contumax sit, mox vbi curationē inceperis, ne tunc qdem  
corpus statim purgare, sed primum medicamēto ex sinapī, dein gestatione, & vociferatione, &  
certo victu, post radícula, ab his veratro vti. hæc quid aliud q̄ annum expectantis sunt? An per  
deum immortalem, cum sex diebus, aut plurimum septē posset homo curari: multos mēses tra-  
hemus, quò videlicet primum an cacoethes vlcus sit sciamus, dein curationem inchoabimus?  
Et quæ demum necessitas erat propriam inueteratorum vlcum cōmunitatem tradendi, præ-  
sertim

\* Imp̄ssī cod.  
& manuscripti  
qdam legūt vt  
Linacex: alij  
περὸς τὸ ἕως  
vau. v. vt intellis-  
gant quid fas-  
cto &c.

H



- A** fertim cum nihil ad curationem conducatur: licueritque non inueteratorum, sed contumacium, nec horum mehercle cōmunitate, in indicatricem, sed curationem scriberet: Quippe accidit quibusdā tum vlcibus tum morbis veri contumaces rebellesque ad curandum sint: nec tñ inde curationis indicatio sumitur, sed affectus ipse primam curationis indicationem suggerit. Ex ea vero & quæ sunt agenda inueniunt, ad eum modum quem ipse tradidi. Quare hoc est methodo curare, quod nos facimus, veteres imitantes, si modo methodum esse oportet vnā quandam vniuersalē viam, quæ omnium particulariū sit cōmunis. Hic vero etiam in hoc fallitur: putatque quicquid omnino in ijs habetur, qui methodo aliquid faciunt, ipsam methodum esse. Nam notitiā certe habeat oportet tum similis tum dissimilis, qui methodo quiduis molitur, non tamen ipsum hoc methodus est, similis scilicet dissimilisque notitiā. neque hoc Aristoteles Plato'ue affirmat, quos falsō Thessalus citare audet. Verū hæc ad præsens refellere non attinet. Quare rursus ad medendi methodum reuertor, promittoque ostensurum me tum vnum esse eius in omnibus curationibus principium: tum viam quæ ab eo principio ad finem vsque ducit, in omnibus particularibus similē esse. Quare et si in singulis morbis priuata quædam methodus sanandi videtur, cōmune tñ in omnibus genus vnum est. Auspicari namque perpetuo oportet ab indicatione quæ ab affectu, cui mederi paramus, accipitur. Estimare vero ac discernere an causa quæ affectū excitauit, iam desierit: an nunc quoque ipsum tum augeat, tum faciat, dein, si desit, ad eam, quæ in tertio huius operis libro traditur, methodum est veniendum. sin adhuc facit, ad eam quæ hic docetur. Quippe eadē hac methodo tum phlegmones, tum febris, tum omnium vno verbo morborum remedia inuenias: utique si nihil etiamnum sit, de præcedentibus causis non laborans, sed ab ipso tantum affectu ordiens. sin nunc quoque aliquid sit, duos tibi curationis fines præponens, tum alia deinceps, ut dictum est, faciens. Sed enim mirari stupiditatem eorum, qui Thessalum sequunt, est operepretium: non utique quæ in talibus delinquant, sed quæ dyspathias, & metasyncrisas, & imbecillitates, & firmitudines, & alia id genus nomina non pauca proferentes, quæ per ea significantur, ne nunc quidem, si interrogas, respondere possunt. Nam quid sit quod in omnibus diuturnis vlcibus græce dicunt μετασυγκρίνειν τὴν ἐξιν, nec similiter inter se omnes, nec clare, nec prudenter respondent. Atqui si vel antiquum nomen esset, vel ab vllō Græcorum vsurpatum, ex ijs fortassis quæ illi scriberent, intelligi posset de quo id negotio dicerent. Nunc quoniam stupiditatis ipsorum proprium est, utique ex Asclepiadis hypothesi natum, sicut & reliqua eorum placita, æquum profectō est ipsi sua somnia interpretetur: vnde scilicet quod græce dicitur συγκρίνειν τὰ σώματα καὶ διακρίνειν αὐτὰ, quasi misceri secernique corpora dicas, solis ijs, qui corpuscula, & meatus, aut indiuidua, & vacuum, aut denique impatibilia, & inalterabilia, prima elementa statuunt, liceat vsurpare, sicut certe vsurpant, & assidue ipsis nominibus vtuntur. Quinetiam ipse Thessalus in canone, cū hæc principia confirmat, nouat quidem aliquid ibi quoque præter ea quæ à Themisone & Asclepiade sunt posita: ceterum quod sentit, docet sanè non obscure. Non enim prorsus sicut Asclepiades cū in symmetria quadā, (id est competentia) exiguorum meatuum sanitatem; in ametria, (id est inconuenientia) morbum constitueret, reditum ad pristinam meatuum symmetriam sanationem putauit: ita Thessalus quoque est arbitratus, sed totum exiguorum meatuum statum censet immutandum. Atque ex hac opinione processit metasyncriseos nomen, idem planè indicans potestate, quod græce μεταποροπæσεως, id est exiguorum meatuum status mutatio. Ceterū non decebat ipsum in quibus fugere ab incertis obscurisque iubet, & tantum ijs cōmutationibus quæ euidenter apparent, animum intendere, in ijs quoque Dogmaticorum uti nominibus. At noli (inquiunt sectatores eius) cū his vtitur, dogmatice eum audire, sed ἀφελῶς, id est simpliciter. Nam ita ferre suppetias ex sectatoribus eius quidam solent, videlicet ad aliud rursus nomen nos reuocantes, nepe ἀφέλααν, & quam nos simplicitatem vertimus. } quam ne ipsam quidem quid significet, ipse sanè intelligere possum. Si enim, sicut ipsi hoc quoque rursus exponunt, ad aliud scilicet magis friuolū nomen nos remittentes, nempe græce βιωτικῶς, quod ipsum rursus exponentes significari per id dicunt, idem quod vulgo hominum similiter, utique tantundem fuerit ἀφελῶς ei quod non definite, nec exacte, sed sine omni tum arte, tum scientia. Siquidem loquuntur homines qui magis sunt ad loquendum præcipites, artium nomina sub sensibus quibusdam, qui nullo fundamento nitantur: rogati vero quid significant, ostendere clare non possunt. Quod si hoc Thessalij isti accidere sibi fatentur, loqui se quæpiam, nec intelligere se exacte quæ loquuntur, id ipsum profectō fatentur, quod nos illis obijcimus. Nam metasyncrisis illa, si quidem de immutanda poropæia, id est exiguorum meatuum statu, dicatur, certe intellectus aliquid habuerit, significaueritque rem aliquam, ceterum friuolam multis modis. Nam nec ex corpusculis & meatibus corpora nostra constant, nec si hoc verum esset, posset tamen aliquis docere, qua ratione sinapi meatuum illorum statum immutaret. Nec si id quoque ostendere aliquis posset, consentiēs eorum secta esset, qui se apparentibus cōmunitatibus contētos esse dicunt. Ne igitur vtantur hoc nomine, nec nobis negocia facessant. Licet enim & sine metasyncriseos nomine, diuturnorum vlcum curationem alijs verbis dicere, sicut Empirici faciunt. Quod autem & in Atonias, id est imbecillitatis vocabulo, simili modo nugentur, monstratū prius est in secundo libro. Si enim sicut Empirici nomen

Septima Classis,

ddddddd ij vsurpant:



## Gal. methodi medendi

vsurpant: aliud prorsus non significant, q̄ q̄ actio non seruatur. Si autem facultates aliquas gubernare animal proponunt, quales tū nos asserimus, tum oēs ferētes: prāter id q̄ Asclepiadis dogmatis contradicunt, etiam incerta, & de q̄bus parum interurbithores conueniat, attingūt, q̄uis ea fugere iubeant. Sed dic nobis Thessale clare, quid sibi velit illud μετασχηματισμῶν. Si namq̄ exiguos meatus mutare: & falleris, & quæ incerta sunt vsurpas. Si firmari sanamq̄ reddi corporis particulam, vel hominem totū: nihil hic prāter nomen plus q̄ Empirici doces. Quippe sciunt hi quoq̄ remedijs quibusdam admotis reddi hominem sanum: cāterum qua ratione remedia id faciant, utiq̄ nesciunt. Neq̄. n. an exiguos meatus mutet medicamento facultas, neq̄ an symmetrian efficiat, neq̄ an totam patientis particulæ qualitatem alteret, potest Empiricorum quispiā dicere. Atq̄ illi saltem sunt modesti: ut qui vnum se solum scire dicant, huic scilicet morbo in hoc tempore si medicamentum ex sinapi adhibeatur, saepe notasse se vtilitatem secutam. Non tamen methodos loquuntur, nec supercilium attollunt, nec tali sibi notitia placent, nec antiquis maledicunt, nec Hippocratem pro nihilo habent: imo vero ipsum laudant, fereq̄ oīa vere dixisse affirmant. Hic vero Thessalus qui tum hunc, tum reliquos oēs medicos contemnit, Empirica contumacis vlcere præcepta se scribere non intelligit: quanq̄ si vel hoc cōmode faceret, utiq̄ aliquid operæpretium faceret. Atqui ne id quidem fecisse videtur, cum ordinem remediorum inuertat, & prius partis remedijs vtatur, q̄ totum corpus præparauerit. Nam hoc insignis inscitiae argumentum est: cum in vno eo ferē oibus medicis conueniat, quāuis in plurimis dissentiant, q̄ totū corpus vacuum purumq̄ ab excrementis ante sit reddēdum, q̄ vlla pars valentibus remedijs sit subijcienda. Nam siue experientia iudicare quis velit, siue etiam ratione (tertium. n. quo iudicet, neq̄ in alia quapiam arte, neq̄ in vlla vitæ parte quisq̄ habet) maximum esse incōmodum deprehendet: cum, toto corpore suam curam requirente, priusq̄ illi sit prospectum, afflictæ parti acre aliquod & calidum medicamentum sit admotū. Trahit. n. ad se, cucurbitæ more, ex toto corpore superuacua: atq̄ ita in graui parte affigit, ut ægre auelli possint. Quo magis operæpretium est Thessalios istos percunctari, vnde nam Thessalo in mētem venerit de contumacium vlcere curatione talia nugari, cū nec Empiricus quisq̄ ante, nec Rationalis ita scripserit: sed nec ipse Thessalus, nec eius sequacium quisq̄ eiusmodi remediorum ordinem aut cum experientia consentire, aut cum ratione, affirmare ausit. Adde q̄ nec docere possunt quomodo tempus indicet, non aut affectus. Sed neq̄ (quod hoc maius est) quomodo Thessalus, qui æstimandum censet quid sit quod cicatricem vlcere moretur, atq̄ id tollendum, non prorsus sit stupidus: simul cum hoc tantum satis esse non videat, diuturnitatem autem vlcere nihil esse ad rem: simul cum non in vlcere modo, verum etiam reliquis morbis omnibus id esse faciendum, veluti veteres morient, non aduertit. Verum ad hæc nobis nihil respondent: sed semper non recte intelligere nos dictantes, tanq̄ videlicet ipsi vel Hippocratis, vel veterum cuiusquam sententiam ad vnguē intelligerent, recte Thessalum dixisse affirmant diuturnorum vlcere vnam quandam cōmunitatem esse. Ita. n. Hippocrate quoq̄ sensisse in libro de vlcere, cum ita scribat: Etiam ab inuenteratis vlcere id agere, ut sanguis crebro effluat, conducit, quomodocunq̄ videtur opportunum esse. Fortassis ergo ad rem pertineat, tamen si non prædixerim me de Hippocratis mēte hoc loco disserturum, vel summam aliquid de ea perstringere. Fuerit vero quod dicemus, non minus & prisorum sensus interpretatio. Hos namq̄ viros, ceu nullius adhuc dogmatum sectæ addictos, sed pura & simplici mente studētes vtile quippiam ad sanitatem inuenire, credibile sanè est, quædam vsu, quædam inuenisse ratione: tum scripsisse quæ inuenerant, subinde nō adhibita inuentionis suæ ratione, aliquā vero & adhibita: atq̄ id fecisse ipsius legentiū vtilitatis causa. Quippe vbi ad dextrum inuentorum vsu conducturū posteris sperabant, si rationē inuentionis nouissent, tum eam diligenter, pdiderunt. vbi secus, & superuacua relatu putauerunt, & propterea omiserunt. Nam q̄ sermonis cōpendium prisici in primis coluerunt, id oēs vel me tacente iā norunt, atq̄ ob hanc maxime causam nō Hippocrates modo, verum etiam reliqui prisorum medio interim transgresso, primo tertium adnectunt. Si. n. primum secundi sit signum, atq̄ hoc tertium ex necessitate sequit: ita tertium primo subijciunt, secundū prætereuntes. Ostendi vero persæpe tū reliquos antiquos, tū vero maxime oīum Hippocrate talia scripsisse. debetq̄ qui callere prisorum interpretandi genus volet, in illis exercitari. Nūc vero ipsum qd' ppositū est, tm exponā.

*Quid sit vlcus quod græcis appellatur cacoethes, ac de methodo vlcere omnium curandorum ex Hippocrate.*

CAP. 5.

**N**Am quæ vlcera, omnibus rite decenterq̄ factis, tamen non sanantur: ea medici græce cacoethe (nos maligna, contumacia, rebellia ue) dicimus. Diuturna autem prorsus sūt, cum duntaxat, ut vlcera sunt, curantur. Quæ vero sit vlcere ut vlcera sunt curatio, in libro qui hūc præcedit, definitum est. Hæc igitur vlcera & cacoethe, & inueterata, & diuturna vocant, indifferenter his nominibus in ipsis vtentes. Quinetiam ad noscēdum q̄ affectus ipse cacoethes, id est contumax ad sanandum sit, vnā cum alijs notis, etiam id q̄ peractis etiam quæ decent omnibus, diuturna fiant, aliquam portionem habet. Non tamen aut ipsa diuturnitas, aut q̄ diuturna & vocentur & sint, idoneam curationem indicat: sed ex hoc q̄ male affecta sit vlcereata pars, licet colligere.

*Tex. 7. de vlcere  
interpretatione*



**A** gère. Hoc vero inuento, & curationis ratio constabit. Quo, inquit modo? Nempe ubi tantum  
 ex partes, quibus vlcus insidet, ita sunt affecta, si has sanaueris: ubi totum corpus vitioso aliquo suc-  
 co abundat, si hunc vacuaueris. Ac signum quidem vitiosi succi est ipsa vlcis diuturnitas. Inuen-  
 tio autem eius quod expedit, non ex diuturnitate, sed ex succi vitio suggerit. Quare tria haec deinceps  
 se habent, signum, affectio, & curatio. Signum quidem, ipsa diuturnitas: Affectus, succi vitium: Cu-  
 ratio, eius vacuatio. Atque hac ratione subinde veteres inuenias medio pretermisso tertium statim  
 primo subijcere: veluti Hippocrates fecit cum dixit. Tum ab inueteratis vlcibus confert, ut assu-  
 due sanguinem effluere facias, utcumque id opportunum videbitur: non utique curationem indicat  
 vetustate, sed sanguinis vitio. Quippe ipse mox subiicit: Prohibet namque maxime quod eiusmodi  
 vlcera sanescere. Post vero etiam reliqua omnia, putredo sanguinis, & liquidum ex sanguinis transmu-  
 tatione est ortum. Quinetiam post paulo cum de vlcibus, quae ad cicatricem non veniunt, disserit:  
 Nec si (inquit) quae vlcus ambiunt, nigricent, sanguine putri, aut etiam varice fluxionem suppedi-  
 tante, id genus vlcera coire possunt, nisi quae vlcus ambiunt, sana reddas. Post etiam de varicum sa-  
 natione scribit. Ad haec etiam purgationis meminit totius corporis, tum in alijs quibusdam vulne-  
 ribus, tum ijs quibus cariem, quam sphacelon vocant, instare est metus. Praeterea herpetibus, &  
 esthiomenis oibus, (id est quae exeduntur.) Ita enim graece nominare solet ea quae humor aliquis  
 erodit. Iam vero in ijs, quae mox sequuntur, rursus ad hunc modum subiungit: In quocumque vlcere  
 erysipelas superuenerit, purgatio totius corporis adhibenda est. Et in summa, si curiose librum de  
 vlcibus reuolueris, inuenies semper eum ab affectu indicationem sumere. uti vero interim &  
 tempore, sed ad affectum noscendum. Quod vero haec ita se habeant, ex ipso libri ingressu agnoscas,  
 qui talis est: Vlcera madefacere, quaecumque ea fuerint, nisi vino non oportet. Tum causam adijciens,  
 ait: Nam siccum sano vicinius est: humidum vero non sano. Et mox: Vlcus enim humidum est:  
 sanum autem siccum. Ideoque per totum librum cum totius vlcis curationis finem siccationem sta-  
 tuat, mox particularia inuenit, etiam finis ipsius subinde nos comonefaciens. Cum enim ita scribit:  
 Quodcumque vlcus acuto telo caesim percussim, ue diuisum est, medicamentum quod cruentis sta-  
 tim imponit, Ene mon graeci vocant, ac siccans, & quod suppurare vetet, admittit. Fit enim effluen-  
 te sanguine siccus: Et rursus: Quaecumque probe & opportune purgata, semper ad siccum promo-  
 uentur, & ijs caro magna ex parte non supercrefcit, nisi si contusa sint: Et rursus: Siquid coire  
 nequit, humecta caro in causa est: In his oibus primae sanandorum vlcis indicationis nos ad-  
 monet. Siquidem vlcis qua vlcus est sanatio, mediocris siccatio est. Cuius rei demonstratio in  
 libro qui hunc praecedat, tradita est. Verum vlcis quod cum alio affectu coniunctum est, cuius vi-  
 delicet praecedere curationem oportet, eius curatio ut vlcis solius non est, sed prior illius affe-  
 ctus, secunda vlcis. Nam siue phlegmone quapiam, siue nigritia, siue ecchymosis, siue erysipe-  
 las, siue oedema, vlcis carnem obsederit, primum eius molienda curatio est. At vero quod vlcus  
 interim non solum non comode curat, sed multo etiam maius redditur, id neminem lateat. Nam  
 siue contusa fuerint circumposita vlcis loca, seu phlegmone alius, ue tumor in his constitit, pro-  
 pria eius affectus sanatio inuenienda nobis est: illud pro certo habentibus, fieri non posse ut vlcus  
 sanet, nisi locus in quo consistit, prius sit sanatus. Ac proinde Hippocrates ipse redigens nobis in  
 memoriam ea quae statim in libri initio tradiderat, tum quae reliqua paulo ante sunt comprehensa,  
 tum vero haec adscripsit: Quodcumque vlcus caesim percussim, ue acuto telo est diuisum, medicamen-  
 tum enemon, & siccans, & quod suppurare vetet admittit. Sin caro aliqua telo tum contusa, tum cesa  
 sit, huic ita medendum est, ut celerrime suppuret, nam & minus phlegmone vrgebit, & necesse  
 est carnes quae contuse caesaeque sint, putrefactas, & in pus versas liquari, postea nouam carnem nasci.  
 Indicat. n. hoc sermone manifeste solos eos vlcis partium affectus non esse siccandos, in  
 quibus grauius celerrime pus cupimus: utique quod cum aliqua putrescentia pus fiat, obiter docens. Porro  
 omnia quae putrefiunt, ex calido & humido sic afficiuntur. Ideoque etiam ea cataplasmata, quae ex hordei  
 farina componuntur, seu quae calefaciant humectentque, oibus ijs affectibus quibus moueri pus ex-  
 pediat, admouemus. Hordei namque farina ex aqua & oleo, itemque panis ex aqua & oleo, praeterea  
 fomentum multae calidae aquae, & tetrastaphylae vis, omnia denique quae calefaciunt & humectant, ce-  
 lerrime pus mouent. Ideoque etiam ijs partibus quae phlegmone infestantur, ubi vehementius iam pul-  
 sitant, sic ut iam desperet de horum citra pus curatione, veteres omnes eiusmodi applicant medica-  
 menta: ante vero nequaquam. Atque hoc Hippocrates ipse aperte nos docet in memoratis iam verbis,  
 quibus iubet quae sine contusione vulneratae partes sunt, quam maxime siccare; quae cum contusione  
 quadam sunt laesae, ijs primum pus mouere. Quinetiam cum dixit: Quaecumque vlcera non probe &  
 ut conuenit expurgata, semper prius pullulare incipiunt, ijs maxime caro supercrefcit. Quae vero  
 probe & ut decet, expurgata, semper ad siccum promouentur, ijs, nisi sint contusa, caro ut plurimum  
 non supercrefcit. Quippe hic illud, nisi sint contusa, quod adijcit, redigit nobis in memoriam, quod  
 in superius praedictis verbis est dictum. nempe oportere omnia siccari praeter ea quae contusa sunt. Neque  
 enim sicubi cataplasmate quod calefaciat humectentque, illinum quae phlegmone infestantur, ex prima  
 ratione id fit, hoc est ut remedium affectus, sed ut symptomatis mitigatio. Siquidem ipsius phlegmo-  
 nes remedia sicciora sunt viri. Audi namque loquentem Hippocratem: Cataplasmata oedematum, &

Septima Classis.

ddddddd iij phlegmones

pag. 15.

pag. 17.

pag. 6.

pag. 13.

\* Haec non sunt  
 in Graeco ex-  
 plari, nec eo  
 sensu, loco pau-  
 lo post sequen-  
 te, sunt ab Hip-  
 poc. posita.

\* οὐκ ἔστιν ἔτι  
 ἐν ἀντιγράφοις

pag. 17.

pag. 659.

pag. 659.

pag. 659.

pag. 659.

pag. 659.

pag. 659.

pag. 660.

ut ea s. t. simp. med. cap. 3



## Gal. methodi medendi

phlegmones quæ in circa positis consistit, verbascum coctum & lilia trifolij cruda, & epipetri fo-  
 lia cocta & poliū. Quippe oīa hæc siccandi vim habent: veluti in cōmentarijs de simplicibus me-  
 dicamētis docuimus. Et cōpendiaria obfessarum phlegmone partium curatio per id genus pre-  
 fidia obitur, quæ sanè vel affectum prorsus submouent: vel liquidum exiguum quod suppuret, reli-  
 querint, alterum medicamentū acre, quod educere pus queat, requiritur: vel si tenuis circūposita  
 cutis sit, velisq; celerius explicatum egrum, sectio petēda est. Caterum curatio phlegmones per  
 hordei farinam dolorē lenire studentis est, non medētis, & contra malum pugnantis. Verum de  
 talium differētia in sequētibus plenius docet. Illa porrò mihi demonstrata manifeste puto, Hip-  
 pocratem tum vlcera quæq; siccāda esse iussisse, tum hūc esse curationis finē sanxisse, ipso scilicet  
 affectu indicationem præbēte, nō tēpore. Quod si quis hoc magis etiam sibi psuasum cupit, librū  
 eius de vlcibus totum diligētius euoluat. Intellet. n. illud ipsum perspicue, tum vnam esse vl-  
 cerum oīum generalem curationem, nempe quam nos proximo libro docuimus: tum vero non  
 minus illud, nullam esse à tēpore nec in vlcibus, nec in phlegmone, nec deniq; in alio quopiam  
 affectu indicationē. Quoniam vero in hunc sermonis locum puenimus, æquum est ostēdere nō  
 modo horum quæ iam retulimus fuisse inuentorem Hippocratem, sed etiam reliquorum oīum  
 quæcunq; hunc scire qui cōmode vlcus sit sanaturus, est opus. Videtur. n. is non solum vlcis F  
 quæ citra alium affectū consistunt, sanandorum rationē inuenisse, vt quæ in siccando cōsistat: sed  
 etiam priuatim p species affectuum cuiusq;. Nam aut vitiosus succus ad partem cui vlcus insedit,  
 amplius nō fluit, aut etiam fluit. Ac si non amplius fluit, ipsi tm̄ quod laborat, succurrēdum est: si  
 qdem vel liuidum, vel nigrum, vel rubrum conspicit, scarificando, ac sanguinem emittēdo. mox  
 (vt ipsius verbis vtar) spongiam statim sicciorē magis, q̄ humidiorē superimponēdo. Neq; n.  
 arbitror, ignorabit quispiam particulam illam / q̄ negationis hoc loco vim habere, tanq̄ ita dice-  
 ret, sicciorē, non humidiorē. Post hæc vero etiam siccātia remedia applicando. Ab his, si res po-  
 stulet, rursus sanguinem auferendo, ac mox iterum talia peragendo, donec parta oīno sanitas sit.  
 Quod si labra vlcis dura callosaq; appareant, etiam ea excidendo. Etenim de his quoq; ita ait: pag. 699.  
 Circularia vlcis, si subcaua sint, circulo præcidere quæ abscesserunt, oportet, vel oīa, vel ex di-  
 midio circuli secundum hoīs longitudinem. Scripsit vero & de tumoribus, qui coniuncti cū vl-  
 cere sunt, vniuersis, quæadmodum curandi singuli sint. simili modo & de varicibus. quando ho-  
 rum quoq; occasione contumax ad sanandū vlcus reddi, qm̄ aliqua ex his humiditas ad exulce-  
 ratas partes defluat. Ad eundem modum & cum ex toto corpore humor confluit, totū purgare G  
 iubet, nusquam videlicet in his indicationē à tempore sumens. Nam & ridiculum planè sit adeo  
 multas ac varias sæpe etiam contrarias indicationes ab vna cōmunitate fieri. Nam si etiā demus  
 indicationē aliquam à tēpore sumi: quæ tandem ea sit dicere par est, ac summa quapiam vna eam  
 cōplecti: veluti in reliquis oībus ipse quoq; Thesalus facit, nedum nos. Quippe vnum illi ppe-  
 tuo indicat adstricti corporis affectus. nēpe vt remittatur ac relaxetur. vnum rursus soluti, vtq;  
 vt adstringatur. Quinetiam in ipsis vlcibus quod sordidum est, abstergeri postulat: quod caui  
 est, impleri: quod æquabile est, cicatrice induci: cui caro supercreuit, hanc sibi detrahi: etiā eo ipso  
 authore. Ergo sicut in horum singulis, ita in diuturnis quoq; alterum aliquid ad portionē osten-  
 dat quod vnum sit. verum non potest. nam & excidenda ea præcipit. At quænam, quæso, sit ista  
 rationalis à tempore indicatio, tum remedio ex sinapi vtī, de quo vanum illud nomen meta-  
 syncriseos vsurpat: ab hoc ex radice vomitu: & postremo, cum nihil ultra inueniat, veratro.  
 Verum hæc qdem (quemadmodum dixi) etiam in sequētibus plenius dicent, vbi nihil vsquā vllō  
 in morbo à tempore indicari, sed signum id nonnunq; affectus esse docebimus.

*De indicationibus uenæ sectionis, & humorum purgationis, quæ ab ulceratarum partium  
 temperamento, & substantia sumuntur.*

CAP. 6. H

**V**erum rursus ad Hippocratē reuortor: Quæ sanè diligentia noīe admiror, cū in alijs oībus,  
 tum vero q̄ scopum, q̄ medico ad indicationē non in vno altero ue, sed prorsus omni mor-  
 bo sit spectādus, non omiserit. Est porrò is qui ab affectus magnitudine sumit, quem non modo  
 Methodici p̄termiserunt, (non. n. est id mirum) sed etiā rationalium plurimi, atq; etiam Empiri-  
 ci (quanq̄ alio modo) oēs. Nam vbi in redundantis sanguinis (vt illi loquuntur) concursu, } va-  
 cuationem à se obseruatā dicunt: manifeste fatent ob nullius alterius eorum quæ in egro visunt  
 respectum, se ad vacuationē accedere. Neq; hoc dico, p̄pterea quod purgatio vacuatio sit, quam  
 redundantis sanguinis concursus nō indicet, sed q̄ etiā tametsi redundantis sanguinis concursus  
 nō adsit, ad ipsam tm̄ sanguinis missionē interdum sit confugiēdum: qm̄ si valens morbus sit cum  
 viriū robore, nemo est q̄ sanguinē nō mittat, q̄ vtq; in artis opibus sit exercitatus. Quippe ipsos  
 Empiricos videmus cum lapsus ab alto quis sit, aut aliàs plaga aliqua contusas vehemēter corpo-  
 ris partes habuerit, ad sanguinis missionem confugere, quanq̄ idem homo paulo ante sanus fue-  
 rat, prorsusq; redundantia sanguinis expers. Ex quo patet non hoc esse quod mittendum san-  
 guinem indicet, sed magnitudinē morbi, ac viriū robur. exceptis tm̄ à sermone pueris. Nam &  
 alia ratione si quis etiamnum sanus, nec adhuc quicq; læsus, in sanguinis redundantis concursu sit;  
 positus, non statim huic mitti sanguinem est necesse: immo alij satisfacit inedia, alij cibi parcitas,  
 alij

*rit ea q̄ t̄ uis. rōne  
 in morbo. neu. cōm. 19. H.  
 et t̄ cur. rōne. p̄ sang.  
 miss. cap. 9. 15. et in her.  
 lib. 13. cap. 5. c.*

*τίπι τῆ πλῆθ  
 θορακῆ καλοῦ  
 μέν σπυδρῶ  
 μῆ.*



**A** alij soluta aluus, vel purgatio, vel frequentius balneū: alij sola exercitatio, vel multa frictio abunde fuit. Missio vero sanguinis ne ab ipsis quidem Empiricis, ijs qui ita se habent, necessario adhibetur. Ad eundem modum nec purgatio in sola vitiosi succi abundantia conuenienter suscipit. Sed sicut missio sanguinis vel propter ipsius abundantiam, vel propter morbi magnitudinē: ita purgatio & propter abundantiam alterius cuiusquam succi, & propter vim morbi adhibetur. Ac de sanguinis missione tum in alio libro egimus, tum vero in sequentibus agemus. De purgatione in hoc libro disseram. desiderant enim agri hanc nō modo, vt quod noxium superuacuum, quo vrgentur, educat: sed etiam vt quod tum ad diuersum trahat, tum vacuet. Atq; ob eam rem Hippocrates tum in reliquis oibus operibus, tum in eo quod de vlcerebus prodidit, etiam morbi magnitudinem ad purgationis indicationem considerat: Purgatio, inquit, per aluum plurimis vlcerebus prodest. præterea vulneribus quæ in capite sunt accepta. item quæ in ventre & articulis. ad hæc ijs, in quibus ossi caries impēdet. Præterea quæ suuntur, & quæ exeduntur, & herpetibus, & reliquis quæ vlcera diuturna reddunt, etiam quæcunq; deliganda sunt, p aluum purganda sunt. His verbis clare docuit vlcerebus oibus, & vulneribus quoties prævalida sunt, purgationem esse vtilē. Cum. n. trifariā non hæc modo vitia, verū etiam reliqua oia, grauiā magna q;

pag. 659.  
re. 10.

**B** reddant: nempe vel propter afflictæ partis præstantiam, vel propter affectus magnitudinem, vel propterea q; sunt cacoethe: cuiusq; horum seorsum videt Hippocrates mentionem fecisse, utiq; in capitis ventrisq; vulneribus præstantiam læsæ indicans partis, Ventrem autē hoc loco nō solum inferiorem intelligendū esse, sed etiam superiorē, patere cuius arbitror. Diuiso nanq; quod inter collum & crura est trunco in duas capacitates maximas, prior sub thorace, secūda sub membrana quæ abdomini subtenditur, (Peritonæon Græci vocant) continetur. Et sanē vulnus quod intra thoracem, intrā ue etiam peritonæon penetrauit, non paruū periculum affert, potissimum siquid interiorum vnā sit vulneratum. Quinetiam cacoethe statim fieri quæcunq; in articulis accepta vulnera sunt, id quoq; oēs ferē sciunt: Empirici qdem ex sola ipsa experiētia, cui soli attendunt: qui vero corporis nature scientiam cōparare studuerunt, ex ipsa vulneratarum partiū natura. Vbi. n. tendones, & nerui, & carne vacua, atq; ossia loca sunt: hic doloris, vigiliariū, conuulsionis, & delirij periculum instat. Tum hæc igitur vulnera; tum quæ suuntur, id est quæ adeo sunt magna vt futuris indigeant, aut si nō his, certe deligatura, alui purgationē desiderāt. At vero iam dictū in pximo libro est, quæ magna vlcera sunt, ea vel futuris, vel deligaturis esse coniungenda. Quinetiam quibus corrūpendi ossis periculum impendit, ea utiq; cū magnitudine phlegmones sunt. Iam quæcunq; exedūtur, ea tum cacoethe sunt, tum malorum succorum soboles. Herpetes quoq; à bilioso excremento ortum habent, reliqua q; quæ inueterātur oia, ex huiusmodi quapiam causa, pueniunt. Quare in oibus his nō sine ratione purgare per aluum iubet. In progressu vero hæc insuper adijcit: In omni vlcere cui erysipelas superuenit, purgari corpus oportet qua parte vlceri maxime conducit, siue id per superna, siue per inferna sit. Cuius etiam ipsius rei discrimen in libro de succis nos edocuit; auertere nos iubens ad contraria, deriuare vero ad latera. quinetiā cum maxime influit, tum ad diuersa reuellere. Dicitur vero & de hoc in eo libro est. Quare nūc quoq; si etiamnum fluxio valenter irruat, reuellere ad contraria studebimus. utiq; si in superioribus vlcus consistat, p inferna purgantes: sin autē in inferioribus sit, superiorem ventrē vacuantes. At si iam fluxio restitit, atq; in membro inhæsit, deriuare per vicina magis expedit. cum & in ppinquiora translatio sit, & purganti medicamento promptior tum accessus, tum attractus ē vicino detur. Hanc vero rationem ad aliam quoq; artis partem spectare, nempe quæ de succorū medicatione præcipit, neminem latere arbitror. Proindeq; in sequentibus etiam repetere eā erit necesse, ac totam absoluere. Nunc illud docere volo, tum ipsam morbi siue vim, siue magnitudinem appellare velis, pro indicatrice quadam sanguinis detrahendī, vel purgationis adhibēde,

idem q. morbi. cap. 12.  
va com. q. 2 humo. pag

**C** statuendam esse: tum vero Hippocratem hanc oium quos nouimus primum, indicationem adinuenisse. Ac de alijs qdem morbis in sequentibus libris id ostendā, de vlcerebus vero in hoc, q in manibus est. Ac de purgationibus qdem mihi explicatum iam est. Nam cum triplici genere morbus quisq; sit grauis, aut propter præcellētā partis, aut propter affectus magnitudinem, aut propter ipsius cacoethæan, omnium horum meminit Hippocrates, vbi de purgatiōe egit. Quid igitur, dicet aliquis, nunquid etiam sanguinem detrahi interdum suadet propter has ipsas causas? Mihi vero id quoq; iubere videtur, verum breuiter nec sine demonstratione: veluti tum ipsi, tū reliquis mos fuit. Id ita esse intelliges, primum qdem si hæc eius verba relegeris: Omni recens facto vulnere, nisi in ventre sit, expedit ex ipso statim sanguinem plus minus ue effluere. quippe phlegmone minus tentabitur, tum vlcus ipsum, tum quæ circūposita loca sunt. Post hæc autem si verba quæ in libro de vlcerebus ab eo sunt scripta, tum quæ in alijs oibus libris sæpe proposuit, recorderis, debere scilicet imitatore esse medicum non tantum nature, sed etiam eorum quæ cum sua sponte veniunt, conferunt: clare iam senis mentē intelliges de sanguine cum magna sunt vulnera, detrahēdo. Si nanq; expedit in talibus sanguinem effluere, non autē effluxit, quod deest, ipse adijcias oportet. declarant id ea quæ subiungit. qppe hæc statim cū iam dictis verbis copulat.

videt v. 7. l. 5. cap. 3. d.

**D** Et ab ijs, quæ inueterata sunt vlcera, vt sanguis crebro fluat, efficere prodest, utcunq; opportunū

Septima Classis,

dddddd iij videbit,

\* dicitur qd. i.  
reuellere, & sic  
linea seq. p. tit.

\* Græce pro,  
nec, legit, &c.  
in lib. de vlcerebus  
pag. 659. text.



## Gal. methodi medendi

videbitur, tum ab ipsis vlceribus, tum à circumpositis vlceri partibus. Nam quoniam prædix-  
 rat omni vlceri recens facto sanguinem emitti debere, cernens, nisi etiã de inueteratis mentionē  
 faceret, fore vt ab aliquo putaretur de recentibus tm̄, ita pronunciaſſe: idcirco illud recte adiecit,  
 & ab inueteratis vlceribus sanguinem mittēdum eſſe. Ac ſi ppetuum eſt, quod ab eo didicimus,  
 incipiētem fluxionem ad contraria trahendã eſſe; fixã vero iam in laborante particula vacuandã  
 eſſe, vel ab ipſa particula quæ affligitur, vel à maxime vicina: in promptu nobis & de ſanguinis  
 detractiōe colligere nunc eſt, q̄ in principio hæc è longinquo, poſtea ab ipsis exulceratis parti-  
 bus ſit emolienda. Quinetiam ſi ijs, quæ iam dixi, illud quoq; adijcias, nempe q̄ ipſum qui redun-  
 dat ſuccum vacuandũ eſſe. Hippocrates ſuadet, aliã ſanguinis detractiōem adhibebis, cū vide-  
 licet is vincit: aliã pharmacum quod ad bilē flauam, vel atram, vel pituitam educendam vim ha-  
 bet, dabis: Illius interim in oibus his non immemor, nō eſſe vlceris, qua vlcus eſt, vllam id genus  
 curationē, ſed vel vitioſi qui coniunctus eſt ſucci, vel redundãtiã, vel phlegmoneſ, vel herpetis,  
 vel eius generis alterius: Sed nec illius oblitus, q̄ aliquid interim ex ijs, quæ vlceribus accidunt,  
 indicationē propriam ſuggerat, veluti magnitudo. Dictum aut̄ & de ipsis vlceribus eſt in libro  
 qui hunc præcedit, vbi vlcerũ differentias oēs, & quot, & quæ ſint, & quæ ſit vniuſcuuſq; indica-  
 tio, expoſuimus. Præberi tm̄ vacuandi indicationem ab ipſa ægritudinis vi, in eo libro non dixi,  
 propterea q̄ & longiorem demonſtrationem requirebat, & totius corporis curam cum vlceri-  
 bus in eo non coniunxi. hic vero executus ſum quantum ad rem propoſitam erat vtile.

*De reliquis indicationibus vlcerum curandorum, maxime vero de ijs, quæ à poſitu, & figu-  
 ra partium oriuntur.*

CAP. 7.

**N**Am abſolutus ſermo de hoc genere indicationis, quã à magnitudine morbi ſumi diximus,  
 etiam in ſequentibus habendus reſtat. pari modo de indicatione quæ ab ætate ſumit̄, præ-  
 terea de ea, quæ ab humoribus ſanandis accipitur. Ad eundem modum & quæ ab afflictiſ partibus  
 indicatio exhibetur, conſumatiuſ in ſequentibus libris tradet̄. Nunc enim quod ab earũ na-  
 tura, id eſt temperamento, & ſubſtantia ſumi ad curationē potuit, tm̄ diximus. Quæ vero tum à  
 poſitu, tum à forma, itemq; vſu, præterea ſenſus acumine, hebetudinē ue, indicatio ſuggeritur, hanc  
 non attigimus. Dicatur itaq; & de his, quantum ſit ad vlcerum curationem vtile. Igitur quæ  
 acuti ſenſus pars eſt, eam q̄ maxime citra dolorē curare tentandũ. Tradita vero eiſmodi reme-  
 diorum materia eſt in ijs libris, qui ſunt de ſimplicibus medicamentis inſcripti. Quæ parum acri  
 ſenſu eſt: hæc, ſi affectus ita ſuadet, valentiora remedia recipit. Et principis quidem mēbri robor  
 ſeruari oportet: veluti latius, vbi de phlegmone agemus, docebitur. Quod tale non eſt, licet huic  
 eam medendi rationem tuto adhibeas, quæ relaxando remittendõq; mitiget, Chalaſticen Græci  
 vocant. Atq; hæc quidem in ſequentibus fuſius tractabimus. In hoc libro indicationem, quæ &  
 à poſitu, & à figura partium ſumitur, trademus, atq; ita quarto huic libro finē imponemus. Hinc  
 igitur excogitatum eſt ei, cui exulceratus ventriculus ſit, medicamenta eſſe bibenda: Cui gula, nō  
 ſemel, nec tota ſimul aſſumenda, ſed paulatim & aſſidue, quando ex tranſitu & contactu vulne-  
 ribus, quæ hic ſunt, vtilitas accedit; non ex continendo, & diutius adherendo, ſicut ijs, quæ in vē-  
 triculo ſunt. Quinimo & q̄ craſſiora hæc, & magis lenta ſint adhibēda, id quoq; à poſitu figuraq;  
 eſt indicatum. Nam quoniam gula trãſitus quidam comeſtorum bibitorumq; eſt, idcirco reme-  
 diorum eget quæ adherere, & vndiq; quali concreſcere, & agglutinari poſſint: non autem quæ  
 elui ac deſuere ſint prompta. Ac circa partes eius, veluti concreſcunt quæ craſſa ſunt: agglutinã-  
 tur quæ lenta ſunt. Quæ vero vlcera in craſſis ſunt in teſtibus, ijs, quæ per ſedem inſiciunt, remedijs  
 magis egent, quippe cui magis ſunt propinqua. Quæ in tenuibus habentur (qm̄ & longinquiora  
 ſunt, & medio ſitu poſita) ambo requirunt, & quæ ſuperne ſumuntur, & quæ per ſedē in fundun-  
 tur. Sanè cōmunis oīum internarũ partium indicatio eſt, vt ea eligant̄ quæ animalis naturæ ma-  
 xime ſint familiaria, ſiue ea cibi ſint, ſiue medicamēta: fugiãtur reſpuanturq; huic cōtraria, quanq̄  
 in ijs, quæ foris ſunt vlceribus, innoxius etiam taliũ medicamētõrũ eſt vſus, æruginis, æriſq; vſti,  
 & æriſ ſquamæ, & cadmiæ, & pompholygis, lithargyri, & ceruſſæ. Hæc igitur, & ſimilia interio-  
 ribus exhiberi non debent. Porrò, pditum de natura horum eſt tum in tertio de temperamētis  
 volumine, tum in libris de ſimplicibus medicamētis. Eligenda vero alimēta ſunt, ſi qdem ad ci-  
 catricem pducere, aut glutinare vlcus ſtudemus, tum auſtera, tum glutinoſa, tũ quæ minime mor-  
 deant: Sin emundare, quæ modice abſtergeant. quod munus mel non coctũ præter cætera præſtat.  
 Auſtere vero potiones, & eiſdē rationis alimēta cuiq; ſunt nota. Voco auſterũ id qd̄ Styphon  
 quoq; græce, id eſt adſtringēs, dicit̄: Acerbũ vero, quod intenſum auſterũ eſt, græce Stryphon.  
 Quæ vero medicamēta citra internarum partium moleſtiã ſumantur, ea tradita ſunt in his libris  
 qui de medicamētis ſunt ſcripti. Dicitur tm̄ & nunc eorũ formula. Ergo internis vlceribus opi-  
 tulantur hypocyſtis, & balauſtium, & cytini punicatorũ, & galla, & mali corium, & terra ſamia, &  
 lemnium ſigillum, & rhoiſ roſarumq; ſuccus, & acacia, aliaq; id genus, quæ vlceribus internis p-  
 ſidium afferunt, nec vllam viſceribus noxã inferunt. Danda vero hæc ſunt ex aliquo adſtringen-  
 tium decocto: vel mali cotonei, vel lentifci, vel ſummorũ rubi vitis ue, vel myrtorũ, vel deniq; ex  
 vino aliquo auſtero. Non latet aut̄ & de vini vſu, quod cauendũ id eſt, vbi phlegmoneſ ſuſpicio  
 adeſt.

cap. 7.

vlt. l. 1. 7. cap. ult.

ist. 6. 4. locis aff. cap. 2.

\* avd'v'v'v'

G

H

\* ad'v'v'v'



**A** adest, alias dari nihil vetat. Nec illud obscurum est, eiusmodi medicamina præparanda, ac iam dictis humidis excipienda esse, tum vero tragacanthem, & gummi illis admiscenda: potissimum si quis ea ijs quæ in gula sunt, exhibebit. Sed & gargarizare quoque iubendum est ei qui ad fauces & paristhmia his vtetur. At ad vlcerum quod in aspera sit arteria, vt lupinus quãdiutissime in ore teneat, ac omnes qui illic sunt musculos relaxet remittatque, præcipiendum. Influit enim sic sensim & paulatim de medicamento aliquid sensibiliter & manifeste in ipsam arteriam. Nam & cum naturaliter se habet, scire licet potionis nonnihil huc pcolari. Sed veluti in secunda valetudine, ita nimirum in aduersa cauendum est ne largius influat, utpote quod tussim excitabit. Nam quoad humor vndique iuxta tunicas arteriæ, ceu iuxta murum aqua descendit, tussim utique non cit: siquid per mediam spiritus viam incidit, tussis statim excitat. Tum hæc igitur à situ & forma partium omnia sunt desumpta, tum vero non minus illud, quod omnibus medicamentis, quæ thoracis & pulmonum vlceribus sunt destinata, mel sit admiscendum, quando si austeria ijs duntaxat medicamenta exhibebis, ea in ventriculo morabuntur. Ergo digestionis eorum in corpus, instrumentum mel erit, ac celeris transitus veluti vehiculum: cum eo quod nec vlceri nocebit. Ad eundem modum quoties in vesica, & renibus vitium consistit, non solum mel ipsum, sed etiam eorum quæ vrinas mouent quippiam, vlcerum medicamentis misceri oportebit. Illud quoque patere, uel me tacete, cuius arbitror, exulceratas partes, tum ex earum substantia, tum functione, tum utilitate, tum positu, tum figura discerni. Monstratum autem id abunde est in libro de notis affectorum locorum. Verum non est de illis nunc locus. Rursus igitur ad medendi methodum reuertor. Aio igitur non hæc modo, sed etiam alia non pauca ex figura partium posituraque indicari, quippe quando nec deligare commode ægram particulam possis, nisi prius uel ex figura, uel positura, uel utrisque indicationem sumpseris, sed nec immittere in sedem clysteris fistulam commode queas absque eius generis indicatione. Iam per penem iniicere medicamenta in vesicam sæpe necessum est. Illud de cathetere apponere opus non est, quod eo probe uti omnino nequeas, nisi & positum & figuram totius vesicæ planè perspectam habeas. In talibus ergo omnibus clare patet, non parum ad totam curationem affectum ipsum locum indicare. In ruptis autem, (quæ Rhegmata Græci vocant,) plures indicationes in idem concurrunt, siquidem & quæ à positura capitur, recte ad examen venit. Nam propterea quod & in profundo corporis sunt, & latent, idcirco diuersam curationem ab ijs quæ apparent, postulant. Quoniam uero cum ecchymosi quidem omnino, aliquando uero & cum contusione circum ipsam præruptam carnem consistunt, idcirco plures curationes indicabunt.

**C** Semper enim pro affectuum numero, etiam medendi indicationes respondent. Ac docebit quidem, ubi de phlegmone differemus, locupletius, quod ualentiora medicamenta requirant quæcunque in profundis partibus laborant, quam quæ in summo corpore sunt affecta. Nunc id saltem arbitror patere, quod solui necessum est præsidiorum, quæ foris applicantur, vim, ubi quod ab his iuuandum est, in profundo latet, quare intendere hanc eatenus oportebit, quatenus per transitum ad profundum est remittenda. Sanè ecchymosis omnis vacuationem pro remedio curationis indicat, quare calfacientibus huic & modice siccantibus medicamentis est opus. Quippe quæ uehementer siccant, digerunt illa quidem in principio euentius, quam quæ sunt imbecilla: cæterum, non nihil ipsius vitij scirrhosum difficileque curatu relinquunt. Ac dicemus de his in sequentibus diligentius, sed & nunc quantum ad rem pertinet, abunde est dictum. Quæ enim humectant calfaciuntque pharmaca, præterea hæc quæ omnes iam græce vocare Chalastica, id est relaxantia, solent, atque ex his quæcunque ad siccus paulo vergunt, nec tamen adhuc clare manifesteque contractantia sunt, quæ Syntactica vocant, hæc omnium sunt ecchymomatum remedia. Curandum uero est ut vnà cum ruptis, quæ in profundo hærent corpore, hæc tum uires magis habeant intentas, tum ipsa magis acris magisque dissipantia sint: tum (vt semel dicam) tanto efficaciora, quanto magis à cute ad profunda ecchymosis recessit. In talibus sanè nec cucurbitæ usus sit inutilis. Id est instrumentum ad violentum attractum à medicis excogitatum. Cæterum, cum totum ecchymoma digestum per halitum est, siccare iam uehementius ruptum ipsum permittitur, ac deligatura coniungere, omniaque in summa facere quæ ut ulcus coalescat, efficiant. Ergo si euocatum celeriter ecchymoma sit, facile coalescet rupta ipsa caro. Sin longiore spatio, sordes multa subnascens mediū inter ulceris labra spatium occupat, ita ut iam coire ruptio non possit. Atque inde adeo fit, ut qualibet leui de causa nos hæc sui admoneant. Nam siue quis obrigit, siue parum concoxit, siue febriliter laborauit, siue se uehementius fatigauit, eiusmodi particulis illico dolet. Non enim in idem coire ruptionis labra, sed tantum prope sunt admota. Quo fit, ut leue momentum ea facile separet, & mediū locum superuacuo humore repleat. Et quid, quæso, aliud quam assidue nouū ecchymoma his gignitur? & primo illi, cum uidelicet primum caro est rupta, simile: nisi quod nunc ex tenui magis sanie constat, cum in principio è sanguine ecchymoma esset: ideoque facilius etiam nunc quam intra initia digeritur. Hæc itaque quæ hæcenus diximus, disputationi de vlceribus satisficient, Finemque iam quarto huic volumini impono.

Galen

\* Αἰ. ὑπερτακτικά  
i. exiccantia.

\* τμητικώτε  
i. i. incidētia.

**D**



GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

DE MORBIS CVRANDIS,

LIBER QVINTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Sanguinis profluua quaecunq; uenis uel arterijs laesis contingunt,  
sanantur, ac ulcera in pene uel in sede.*

*Epilogus uniuersae ulcerum curationis superioribus libris explicatae.*

CAP. 1.



Vemadmodum quis vlcerum curationem optime moliat, cū duobus ante hūc libris docuerimus, illud obiter ostendimus, reliquos omnes medicos, q̄ simpliciū in nobis particularū elementis minime inquisitis artem adeunt, non posse quicq̄ certa rōne sanare, minimeq; omniū qui Thessali dogma profitenī. Reliqui nanq; ea saltem vlcera, quae in diuersis sint partibus, diuersis rōnibus sananda censent, ipsa nimirū experientia docti. Qui uero Thessalū authorem sequuntur, propter excellentem scilicet sapientiam, omne vlcus, quacunq; in parte animalis sederit, similis egerere curationis putant. Quippe si cauum sit, impleri: si aequale, cicatrice induci: si caro supercrescat, hanc detrahi: si cruentum recensq; sit, agglutinationem postulare aiunt. ceu uero qui hec norit, eum recte mederi sit necesse. nec sit haec ratio ēt cuiuslibet ē plebe communis, cum nemo sit qui horum quicq̄ ignoret. Caeterum, nec quemadmodum carne implendus sinus sit, nec quē admodum ad cicatricem perducere quod impletum est, debeat, aut comprimi quod suprauctum, aut coalescere quod purum citraq; sinum est, intelligunt. Sunt enim eiusmodi opera tantum medicorum, quae uel ratione, uel experientia, uel utriusq; ope sunt inuenta. Rursus igitur repetentes, summam ea percurramus, quō dicendorum caput cum dīctorum copuletur calce. Mōstratum est, omne vlcus siccantia medicamenta requirere. Caeterum, quod sinum habet, ut minus sanē quam reliqua, sic ea quae praeterquam quod modice siccant, etiam abstergendi facultatem obtineant, desiderare. Quod uero coniungi sibi labra postulat (cuiusmodi scilicet sunt quae medicis latine Cruenta, graece Enama dicuntur) huic tum quae magis etiam siccant, tum uero quae citra abstersionem leuiter adstringant opus esse. Nam quae vlcera perducere ad cicatricem postulant, haec non solum magis adhuc siccantibus, sed etiam strenue adstringentibus remedijs egerere: Quod si caro eorum praeter naturae modum intumuit, acris & demolientia (quae eadem calida siccaq; necessario sunt) desiderare. Si quod uero aliud symptoma vlceri adiunctum erat, ab eius natura curationis indicatio sumebatur: atque ex hac rursus remediorum facultas petebatur. Si nanque fordes innasceretur, quae hanc tollerent opus esse: eaq; omnia abstergendi vim habere multo sanē maiorem, quam ea quae carne implerent. Si uero copiosior in his humiditas cerneretur, etiā quod magis siccaret medicamento opus esse: caeterum, quod propriam speciem non egredere- tur. Ac si agglutinaturum medicamentum esset, siccans adstringensq; id esse debere: si carne impleturum, liccans & abstergens, atque in singulis reliquorum, uti dictum est. Si uero intempera- ta subiecta caro esset, primum eius intemperantiae succurrendum esse: utique quae siccior iusto esset, hanc humectantibus: quae humidior, siccantibus: tum quae calidior esset, refrigerantibus: quae frigidior, hanc calefacientibus: & si gemina qualitate esset intemperata, pharmacū quoq; eligentibus quod gemina esset qualitate contrariū. Quippe id oīum q̄ praeter naturā sunt, cōe esse, non posse ad naturā suā redire quicq̄ sine ijs quae ipsi facultatē haberent contrariā. Considerandas praeterea & intemperantiae cās hoc tpe esse, siue hae totius corporis essent cōes, siue quarundā partiū, ppriae, q̄ uidelicet per societate (quā Sympathean uocant) exulceratū membrū infestarent. Mēdendum uero primū esse cause, q̄ intemperantia adhuc foueret: post hanc uero, ipsi q̄ iā facta esset intemperantia. Quippe hanc cōem indicationē esse omniū, q̄ ex cā quapiam oriant. Ostendimus aut̄ tum ab vlcerum differentijs diuersas praebere indicationes: tum eas quae a laborantis corporis tēperamēto sumunt, diuersam ab his habere rationē. Siquidem illa, cū ex ijs quae praeter naturam sunt, sumant, oēs contraria esse adhibenda dicant: haec cum ab ipsa natura capiant, similia. Nam si qua siccior pars est: ea magis siccare postulat. quae minus talis est, ea minus est siccanda. Ad eundē certe modū, & de calefaciendo refrigerandoq; est praecipitū. Nec illud omisimus, ex praecellentia mēbri, aut contrario statu, itemq; ex sensu acris hebetē ue diuersum medicandi consilium peti.

*De unitatis solutione in uena, uel arteria.*

CAP. 2.

ERgo quod reliquum est huius morborū generis curandi, id nunc apponamus. Nos genus id, lucidioris doctrinae cā, unitatis solutionē appellauimus. nec refert si continuitatis solutio- nē uoces. Incidit haec non in similaribus modo, & simplicibus partibus; sed ēt in cōpositis, & in- strumentalibus. At uero remediorū indicationes aliae a similaribus sumunt, aliae ab instrumentali- bus.

*idem cap. 39. art. med. E.*

*id. ex. 5. lib. 2. cap. 6. b. et  
f. 16.*



- A** bus. Quarū ambas norunt, qui methodum Hippocratis conſectantur, p̄pterea q̄ vtrarūq; partiū naturam intelligunt: alteram aut̄ duntaxat (nempe quæ ab instrumentalibus præbetur) qui Eraſi ſtratum, & Herophilum ſequuntur. Quare in ijs qui ſequentur ſermonibus quæcunq; à calido, frigido, humido, & ſiccò corpore morbo'ue indicationes ſumuntur, nullius certe methodum hi habebunt, quæ verò forma, poſitu, præcellentiâ, ac ſi ſenſu, aut his contrarijs, præbentur, has nō ignorabunt. Illuſtrius erit quod dicimus, ſi partes ipſas propoſuerimus. Quoniam igitur de ijs maxime vlceribus, quæ in carnoſis accidunt partibus, hæctenus abunde tractauimus, nunc tempeſtiuum videtur de ijs agere quæ in arteria, vena, & neruo contingunt: nec de ijs absolute, ſed vt in quouis ſunt viſcere, uel deniq; instrumentali animalis parte. Ergo ſicuti arteria vena'ue magna vulnerata eſt, & copioſum ſanguinis profluuium cōtinuo ſuperuenit, & glutinari id vulnus difficile quidem eſt in vena eſt: in arteria vero non ſolum difficile, ſed etiam quod fieri (ſicut non nullis medicorū eſt viſum) omnino fortatte non poſſit. Dicendum ergo viciffim de vtriſq; eſt, ac prius de ſanguinis profluuiō: ſecundo loco de agglutinatiōe. Quoniam aut̄, & per anastoſin, & per diapedeſin, vt mox docebimus, profluuiâ huiusmodi fiunt, non alienum ſit, propterea q̄ curationem cōmunem habent, eſt hoc loco de ijs meminiffe: tametiſi ex alio eſſe morborum genere videantur. Sanè profluit ex vena, vel arteria ſanguis, aut reſerato earum ore, aut tunica earū diuiſa, aut (vt ſic dicam) tranſcolatus, ſiue ſudoris modo tranſmiſſus. Porrò diuiditur ipſa tunica, tum ex vulneratione, tum contuſione, tum ruptiōe, tum eroſione. Anastoſiſ accidit propter tum vaſis imbecillitatem, tum ſanguinis qui ad os eius impetu ruat copiam: ad hæc, acrem q̄piam quæ illi extrinſecus incidat qualitatem. Diapedeſis vero ex tunica quidem ipſa rarefactâ, ſanguine vero tenuato oritur, accidere præterea interim poſſit, & ex gracilium vaſorum ore adaperto. Dicendum igitur eſt de horum affectuum vnoquoq; ſeorſum, ac primum de diuiſiōe, quam vel ex eroſione, vel vulnere, vel contuſione, vel ruptione diximus accidere. Quæ itaq; vulnerant, ea ſunt acuta, atq; ad ſecandum habilia, quæ contundendo ſoluunt, ea grauiâ duraq; ſunt, quæ rumpunt, omnia id tenſionis interuentu faciunt, idem & intensior actionis vehementia facit, tū ſucci abundantia, non vtiq; virium reſpectu, ſed cum à vaſe ſuo non continetur, etiam caſus ab alto, tū graue quippiam durumq; incidens. Quippe eiſmodi aliquid cum vel vaſis vacuis, vel puſillam omnino rem continentibus in ea incidit: ſi durum ex oppoſito obiectum habet, cōtuſa reddit, at ſi plenum vaſ ſit, prius id rumpit, quàm cōtundat, cum ſit quod tū accidit, perſimile ac ſi vtrem veſicam'ue impleas, atque in hanc lapidem iactes, vel contra lapidē vtrem violenter illidas. Sanè huic perſimile eſt quod accidit in calibus ab alto. Quam nanq; rationem vter habet ad lapidem, hanc homo habet ad ſolum. Quiſquis vero ex maximo acutiſſimoq; clamore, in pulmōibus vaſ perſregit, is violentiæ actionis acceptum malum referet. Similiter huic, & qui ex eo quod prægraue onus, aut humeris imponere eſt conatus, aut aliâs manibus attollere, vaſ fregit. Atq; hoc etiam magis, cui ex concitatiſſimo curſu, aut valentiſſimo ſaltu, aut aliter particula vlla violenter extenſa, id accidit. Eſt enim id quoque perſimile, ac ſi funem, aut lorum, quàm maxime diſtēdas. Porrò perrumpi quoque non pauca, propterea quòd ſanguinem quem in ſe habent, non continent, potiſſimum cum flatulentus is ſit: indicio ſunt tum dolia, quæ ſæpe muſto rumpuntur, tum alia multa valentiſſimorum corporum.

*Quibus remedijs uenarum & arteriarum ulcera agglutinari, & fluxus ſanguinis deriuari, ac reuelli queat. C 3.*

- A** C ſi ex vulnere, vel clamore, vel caſu, vel cōtuſione perruptū vaſ eſt, vtiq; in his cauſa ipſa deſiit. Si vero ex abundantia, fieri pōt ut uas eſt amplius rumpatur, effectrice ſaltem adhuc manente cauſa. Atq; in hoc quidē affectu vacuanda quæ primū abundantia eſt: abhinc ſanguis ſupprimendus: mox vlcus ipſum curandum. Vbi vero effectrix cauſa iam deſiit, primum ſiſtere ſanguinem expediet, poſt vlcus ſanare. **¶** Quomodo igitur ſiſtemus ſanguinem? Obturato quidē quod perruptū eſt, auerſo aut̄ atq; alioſum tranſlato quod per id ferebatur. q̄n ſi id eo quo inter initia impetu confluat, oſculūq; vaſis parī modo pateat, citius planè moriatur animans, quæ pfluuiō laborat, q̄ ſanguis ceſſet effluere. Porrò, vlcus ipſum claudetur, uel labris eius quæ diſſident in idem adductis, uel oſculo eius obſtructo. Adducentur in idem labra eius, tum noſtrarum manuū opera, vbi ſic ad manum vlcus ſe exhibet: tum per deligaturam, tum vero per ea remedia, quæ refrigerent, & adſtringant. Neq; n. ſuere fas eſt arteriæ venæ'ue vulnus: veluti dixerint qui nullam à vulneratæ partis ſubſtantia naturaq; ſumi indicationem aiunt. Obſtruetur vaſis oſculū & ſanguine ipſo concreto (qui Thrombos græce dicitur) & ijs quæ foris illi imponuntur. Poſſunt aut̄ ſuperimponi tum carnoſæ ipſæ, quæ circa vlcus ſunt partes, tum in nonnullis vulneribus ipſa cutis: ad hæc quæcunq; ipſi cōminuſcimus. Ea ſunt & linamenta, quos Motus græce vocant, & medicamenta ea quæ idcirco quòd ex lenta craſſaq; ſubſtantia conſiſtant, meatus obſtruunt, (Græci Emplaſtica vocant) præterea quæ cruſtam, quâ Græci Eſcharan vocant, efficiunt. Quippe hanc quoq; ceu ſeptū quoddā huiuscemodi vlceribus veteres excogitarunt. Efficiunt hanc tum ignis ipſe, tum q̄dā medicamina quibus ignea vis ineſt. Atq; his quidem rebus obſtruit vaſis oſculum. Auertitur aut̄ ſanguis, atq; ad alia membra conuertit, tum ad proxima deriuatus, tum ad cōtraria reuullus. Illud Parocheteuſin, hoc Antipalin græci vocat. Nam hæc q̄q; Hippocratis inuēta ſunt,

omnis

*Viſ. ſ. 3. & ſymp. cauſa  
cap. 2. fol. 2. h. 27. A.  
et ſymp. diſt. cap. ult.*

*Ex hoc colligo q̄ am  
Reuullio q̄ breuiſſimo  
Auerſio à Gal. dicitur*



## Gal. methodi medendi

*Ita b. Epid. par. 2. com. 7.  
a. clasi. 6. fo. 2. I. u. a. q. I. F.  
2. cap. 99. not. med. va 5. l.  
cap. 6.*

*Ita ca. 7. fol. 85. B. ca. 6.  
ol. 9. 9. ca. 18. 9.*

*Ita ca. in l. t. sang. mifs.  
at. 21.*

omnis scilicet immodicæ uacuationis cōmunia remedia. Deriuatio ad uicina loca fit, cum id quod **R**  
per palatum vacuatur, per nares deriuatur: reuulsio autem ad contraria cum ad inferna reuellit.  
Rursus quod per sedem profluit, id per uulnam deriuamus: sursum uero reuellimus. Ita nanque  
& natura ipsa facere solet. Mulieri enim, inquit Hippocrates, sanguinem u<sup>er</sup>mentimenses super  
uenientes remedio sunt. Hac igitur de causa, si uel menses confertim eru<sup>er</sup>int, uel sanguis ab  
utero quoquo modo profluxerit, sursum reuelles, cucurbitam maximam si<sup>u</sup> nammis defigens.  
Nam & hoc Hippocratis inuentum est. Eandem ob causam cum e naribus sanguis erumpit, id  
retinent maximæ in præcordijs defixæ cucurbitæ. Infigendæ autem sunt, si ex dextra nare pfluat,  
super iecinore: sin ex sinistra, super liene. si ab utraq; nare, super utroq; sunt imponendæ uiscere.  
Quod si resolutus adhuc æger non sit, etiã uena ex eo cubito incidenda est, qui profusioni e di  
recto respondet. Vbi paulum detraxeris, mox unam horam intermittens, rursus detrahes, post  
iterum atq; iterum, pro laborantis uiribus. Ad hunc modum & reliquas omnes fluxiones (quip  
pe communis ratio est) tum ad contraria reuocabis, tum per uicina deriuabis. utiq; quæ per aluū  
fluunt, ea uel per urinas, uel uterum transmittens. quæ uero per urinas, ea uel per uterum, uel per  
sedem transferens: pari modo quæ per uterum erumpunt, uel per urinas, uel per aluum. quæ ue  
ro in oculis, aure, uel palato fluxiones accidunt, eorum ad uicina deriuatio per nares est. **R**euul  
sio uero in ijs quæ supra sunt omnibus, deorsum semper agitur: sursum, in his quæ sunt infra. Præ  
terea à dextris ad sinistra, sicut ab his rursus ad illa. similiter ex ijs quæ intus habentur, ad ea quæ  
foris sunt: contraq; ab his ad illa. Ergo frictio contrapositæ partis, potissimum per ea medicamē  
ta quæ calefaciant: præterea uincula ualentius adducta, ijs quæ ad contrarium reuocant remedijs  
sunt annumeranda. Non secus profectio & naturalium meatuum qui positi ex aduerso sunt, re  
clusio. Quæ uero id præstare medicamenta possint, tradita eorum materia à nobis est in libris,  
quos de medicamentis prodidimus. sed de omni fluxione in sequentibus eēt libris tractare neces  
sum erit. Nunc ad sanguinis profluuium est redeundum. Quippe de genere obturantium quo  
dammodo est, & uinculum ipsis profluentibus uasis iniectum: ipsiq; nostri digiti dum ea cōmit  
tunt, stringuntq;. Est & alia huc pertinens ligatio, quam Græci Epidestin vocant. quanquã ipsum  
vas circulo nō complectitur, sicuti uinculum: uerum cum ex parte complexu suo cōmittat quo  
dam modo vulnerati membri dissidentia labra, & quæ superimposita sunt contineat, merito in  
ter claudentia remedia numeratur. Præter omnia iam dicta, inter hæmorrhagiæ remedia censea  
tur, & appositus vulneratæ partis situs. Porro appositus fuerit, si ad geminum hunc finem sit di  
rectus: nempe ut & dolore pars careat, & sursum spectet. Si uero uel prona spectet, uel doleat: nō  
solum profluuium non sistetur, sed etiam, si non sit, prouocabitur. Ergo qui hæc norit, si quando  
astiterit ei cui ex vulnere sanguis profluit, (de his enim primum agam) illico digitū super os vul  
neris uasis imponat, blande innitens, ac sine dolore comprimens: quippe simul tum sanguinem  
sistet, tum eum concrefcere in vulnere faciet. Quinimmo si vas, unde profluit, alte sit demissum,  
certius ipsius tum positum intelligat, tum etiam magnitudinem: præterea, uena ne sit, an arteria.  
Post hæc iniecto uinco attollat, ac modice intorqueat. Quod si ne tunc quidem sistitur sanguis: si  
vena fuerit, tentet citra uinculum sanguinem suppressere aliquo ex ijs medicamentis, quæ san  
guinis suppressendi facultatem habeant. Sanè optima horum sunt emplastica ea quæ ex frixa re  
sina, & farina triticeæ tenuissimo polline, & gypso, alijsq; id genus, sunt confecta. Sin arteria sit,  
duorum alterum, aut uinculo amplectens, aut totum vas præcidens, profluuium sistes. Sanè uin  
culum magnis quoq; uenis iniicere interdum cogimur: atq; eēt interdum totas præcidere utique  
transuersas. Incidet autem huius necessitas in ijs quæ ex profundissimo loco recte assurgunt: præ  
sertimq; per angustas, uel principes particulas. Quippe ita retrahitur ex utraq; parte pars utraq;  
celaturq; ac integitur à superiacentibus corporibus uulnus. Tutius tamen est utrunq; facere, &  
uinculum uasis radici iniicere, & quod deinceps habetur præcidere. Radicem uasis uoco priorē  
eius partem, quæ uel iecinori propior est, uel etiam cordi. hæc in collo ab inferiore est parte: in  
brachijs & cruribus à superiore: in singulisq; reliquarum partium, prout ex disseciōe intelligere  
licet. quam nec ipsam amethodi isti Thessalij admittunt.

*Quo pacto implenda carne sint ulcera, cum sanguinis impetum sisterimus; ac de  
medicamentis quæ crustam inducunt.*

CAP. 4.

**H**is pactis, implendū carne uulnus q̄primū est prius, q̄ uinculū à vase decidat. Nisi, n. produ  
cta caro prius locū qui circa præcisam arteriā est, impleuerit: sed locus aliqs uacuuus supfue  
rit, utiq; quod Græci Aneurisma dicunt, sequit. Quā ob rē eo potius gñe sanguinē sistentiū uen  
dū suadeo, qd̄ sua lentitia meatus obstruat, (emplasticon uocat) q̄ qd̄ crustā efficit, p̄p̄ea q̄ & citius  
& minore cū piculo {post ipsum} implet uulnus. Quippe piculū in altero est, ne si desinat cru  
sta, rursus sanguinis p̄fusio ex vase exciteat. Optimū igit oium q̄ noui medicamentorū, quo eēt ad  
cerebri mēbranarū hæmorrhagias tutissime utemur, est, qd̄ nunc subijciā: Thuris pars vna, aloes  
partis vnus semissi misceat. mox cū utendi t̄ps instat, t̄m huius cum oui candido subigit, quantum  
mellis reddat crassitudinem. hoc dehinc leporis mollissimis pilis excipitur. deinde tum uasi ipsi,  
tū uiceri toti liberaliter imponit, alligandū aut id forinsecus fascia est ex tenui linteo. Cuius fasciæ  
primi

*Ita ca. et cur. ma. g. sang.  
mifs. cap. ula.*



- A** primi quatuor quinqueue amplexus ipsi profluenti vasi iniiciuntur: ab hinc vasis radicem uersus ducetur, in quibus uidelicet partibus radicem uersus ducere licet. Licet autem ferè in omnibus præter quæ cerebri membranis. His factis, ubi tertio die solueris, si tutò adhuc medicamen vlceri adhæret, aliud rursus super impones: ac ueluti linamentum id quod ex pilis factum inhæsit, madefaciens deligabis, ita ut initio deligasti. Sin prius sua sponte linamētum decidat, radicem vasis digito blande comprimens, quatenus uidelicet nihil confluat, hoc quidem suspenſa manu adimes, atque alterum impones, ad hunc modum quoad carne muniatur, curare uas debebis, utique à principio ad finem usque particulam supinam seruans: custodito tamen in hac sitis figura, modo. Vitandum, ne dolor incidat, ac rursus profluuium excitet, cum nihil sit quod profluuium magis quam dolor proritet, & phlegmonas augeat. Hoc medicamento multifariam utor, aliàs (ut dictum est) duplum thuris, aloë admiscens, aliàs parimodo ambobus utens, aliàs paulo superante aloë thure, aut et plusculo, sed nondum duplo: et mannam pro thure aliquando iniiciens. Est autem manna medicamentum, quod magis quam thus adstringat: Thus uero quam manna magis emplasticum. Porro constat in duris corporibus plus aloës esse immiscendum, in mollibus plus thuris. Eritque alterum eorum magis adstringens: alterum lentitia & crassitudine sua tenuibus spiramentis magis inherens, quod emplastico teron uocant. Itaque etiam magis tenax, ac (ut sic dicam) resinosis deligas thus oportet, ubi magis esse emplasticum medicamentum studebis. id sanè tum mollius est, tum albidius, tum quod mansum ritu aloës & mannæ non cõminuit, sed partes suas sibi cohærentes defendit, ueluti Chia mastiche. Verum hæc eius tractationis sunt propria, quæ de componendis pharmacis præcipit. quam in hoc opere non alicubi attigisse omnino non licuit. Siquidem aut nusquam nobis particularis exempli faciendæ mentio fuit, sed ipsis tamen uniuersalibus contentos esse methodis oportuit: aut si particularia poneremus, etiam præparatio eorum fuit attingenda. Verum (ut ante est dictum) eius generis remediorum quæ methodo sint inuenta, uno altero uel exemplo hic posito contentos esse conueniet. Id uero semper mihi teneri memoria uelim. Sed reuertamur rursus ad id quod dicendo, parum absoluius. Mentionem enim iam dicti medicamenti idcirco pluribus feci, quæ cæteris id omnibus præstare mihi persuasi, mirorque sicui melius inuenire continget. Iamque tum in cerebri membranis semper: tum in collis vulneribus eo utor: etiam ipsarum uenarum irregularium, quas Sphagittidas uocant, utpote cum harum quoque profluuium citra uinculum sistat. Non est autem in his committendum ut in opere properes, ueluti quidam stolidi chirurgi faciunt: sed altera manu inferiorem uasis partem comprimens, aut complexus tenebis. altera medicamentum vulneri impones, ac blande ei apprimes, donec concretum adhæserit. mox deligabis superne deorsum, non (ut in artubus) inferne sursum. siquidem radicem uersus vasorum ducere deligationem oportet, ac quod confluit reprimere. Sunt porro & alia non pauca pharmaca, quæ citra omnem dolorem emplastice vim obtinent: uerum nullum ita carne implet. Expediit autem quæ maxime in eiusmodi casu, ut priore medicamine cadente, caro circum uas ipsum sit producta. At quæ crustas generant, ubi crusta decidit, magis nudam partem, quam pro ipsius naturali habitu derelinquunt. Est namque ipsius crustæ generatio ex subiectis circumpositisque corporibus (ut sic dicam) semiustis: sic, ut cuiusmodi in hyemem extinctos hos carbones rem parant, eiusmodi ipsæ crustæ carnis exustæ sint reliquæ. Quare quantum particulæ adustum ad crustam est, tantum profectò ipsi de naturali carne deperditur. Id itaque omne particulæ decedit, cum crusta cadit, atque ob eam rem nuda sineque carne uisitur. Multisque postea quam crusta decidit, profusio sanguinis, quæ egre supprimi potuit, superuenit. Quare in his quoque quisquis methodo administrare omnia uolet, istum modos omnes, quibus sanguis supprimatur, longe ante considerabit, tum eum eliget qui minus sit cum periculo, utens non minus & reliquis omnibus quoties necessitas urgetur. Maximam autem necessitatem, uel crustificis medicamentis, uel ignitis ferramentis utendi animaduerti, ubi ex erosione putrescentis alicuius profluuium sanguinis concitatur. Quinetiam ubi in tali affectu totum quod computruit est sublatum, tutius est uel ipsius ueluti radicem adurere, uel certe crustificis medicamentis uti. Hac uero ratione tum in pudendis, tum sede ad talem necessitatem sæpe deuenimus, quod uidelicet hæc partes tum propter naturalem humiditatem, tum quod excrementorum sunt canales, ex leui causa putrescant. id uero quod pro incrustantium pharmacorum delectu consilium diriges, erit non utique solus calor, sed cum quo adstringendi facultas sit coniuncta, qualis in chalcitide, & mysi, & atramento sutorio, siue ustis his siue inustis utere, uisitur. Quæ uero ex calce non extincta conficiuntur, ea utique ualentiora his sunt: cæterum calx adstringendi vim non habet. Excidunt igitur citius quæ ab his fiunt crustæ, hærent autem corporibus diutius quæ ab adstringentibus. Quod utique longe est utilius: quando ita prius nascitur in imo earum caro, efficiunturque profluenti vasi uelut operculum quoddam. Unde nec nosmet præcipites esse (ueluti nonnulli sunt) ad crustas, ubi hæmorrhagias periculum imminet, detrahendas oportet, nisi in illis tantum affectibus, in quibus propter putredinem candens ferrum corpori hominis admouere coacti fuimus. Appellat nescio quomodo eum affectum omnes nunc medici Græci *ρῶμιν* à uerbo quod pascere significat, propterea quod pergere pascendo id uitiū ab ægris particulis ad eas quæ integræ sint, soleat: atque harum semper aliquid ægris adijcere: ita ut non à substantia indicatæ rei, sed ab accel-

\* ΑΥΘΕΡΜΟΤΗ  
ταὶ caliditate

Vid. ca. 9. d. simpl. med. 4.  
hs. 4. ca. 5. d. comp. med.  
& gen. cap. 19. s. 5. p. 25

forio



## Gal. methodi medendi

torio appellationem indiderint. Copia materiae medicamentorum omnium, quae hac praedita facultate sunt, in proprijs commentarijs dicetur. Proprios intelligo, & qui de simplicibus medicamentis, & qui de compositione eorum sunt scripti.

*Capita methodi sanguinis profluvium sistendi, ac de eo profluvio quod de profundo corporis erumpit. C. 5.*

**E**rgo recēditis huius methodi, qua sanguinis profluvia quae ad manum sunt cures, capitibus: mox ad eorum quae in alto sunt corpore, tractationem accingemur. Qui igitur est valis profluit sanguis, aut propterea quod amplius non confluet, sistetur, aut quod occlusa diuisio erit, aut etiam propter vtrunq; simul, id quod reor tutissimum. Porro confluere prohibet, & propter animi deliquium, & cum ad contraria reuellit, & cum ad vicina deriuatur, & per refrigerationem tum corporis totius, tum vero praecipue ipsius partis afflictæ. Hac enim ratione etiam frigida pota saepe hæmorrhagias suppressit. Idem facit & frigida foris in fotu affusa: sed & pulsa, & vinum acerbum, aliaq; quaecunq; vel astringendi, vel simpliciter refrigerandi, vim habent. Claudii ipsa diuisio, si vel contrahatur, conuieatq; id quod diuisum est, vel obstruatur. Sanè contrahitur tum adstrictione, tum refrigeratione, tum deligatura, tum uinculo exceptum. Obstruitur uel intrinsecus, uel extrinsecus: Et intrinsecus quidem, à sanguine concreto, Græci Thrombon vocant: Extrinsecus tum hoc ipso, tum uero linamentis, & spongijs, & crustis, & medicamentis ijs quae lentitia crassitieq; sua meatus obserant, (Græci Emplastica vocat.) ad hæc corporibus ijs quae circūiacent, propius admotis. Quorum singula quemadmodum perficiantur, dictum iam est. At quae de profundo sanguinis profluvia erumpunt, ea nec uinculo nec deligatura sanes, ueluti nec ignitis ferramentis, nec (vt semel dicam) ijs quae diuisum ipsum corpus partem uel contingere machinamur: immo per reuulsionem, ac deriuationem ad vicina. praeterea cibum potionemq; qui & emplasticam vim habeant & refrigerent, & medicamenta quae adstringant. Habes uero uberem talium materiem in proprijs operibus. Quae uero à partibus indicatio sumitur, ea communibus quae iam dictæ sunt curandi indicationibus, ueluti auctarium in singulis affectibus accedit, siquidem instrumentis aliquando utimur, pro partis ipsius proprietate, alijs ad uterum, alijs ad vesicam, alijs ad omnia intestina crassa. Quippe in hæc, per clysterem: in uterum, per ea quae Metrenchytas Græci vocant, idoneorum aliquod medicamentorum immittimus: Sic & in vesicam per in directum foratas fistulas. Sanè rariora ex his profluvia sanguinis fiunt: sed tamen aliquando fiunt, & quanquam non profusione ipsa, periculosa, at certe ob diuturnitatem non sine periculo. Siquidem quaternis diebus uidimus e vulua profluere sanguinè, nec potuisse villo remedio sisti, quoad quarto die plāntaginis succo utentibus nobis prorsus constiterit. Est porro id medicamen- & ad ea quae ex erosione excitantur sanguinis profluvia, utilissimum, cui etiam ualentius aliqd hoc casu medicamentum, aliàs aliud ei miscere soleo, utiq; ad totum respiciēs affectum. id quod semp est faciendum, ac pro maximo documento in omnibus habendum. Nam in his ipsis quae ex vulua, vesica, & intestinis profluvia citantur, aestimari debet ipsius profusionis quantitas: ut videlicet hanc iam vel ut primam, vel ut secundam indicationem curationis habeamus, nec tamē obiter totius affectus non habentes rationem. Nam si perruptum uas aliquod magnum est, aut uehementer reclusum hiat, utiq; adstringentibus medicinis est opus, ueluti balauftio, & hypocystide, & rhoë, & omphacio, & acacia, & gallis immaturis, & malicorio. Sin uel exiguum uas est, quod perruptum est, uel modice reclusum, licet ut non multus sit qui in eo profluit sanguis: etiam aloe, et manna, & pini cortex, & lemnium sigillum, & spinæ ægyptiæ fructus, & crocum, & lapis hæmatites, aliaq; id genus ex uino nigro aultero, utilia medicamenta sunt. Quod si nec genus id uini præstò sit, nec plāntago, nec solanum, (quippe hæc quoq; sunt idonea) coquemus in aqua & rubi- & germi- & cynosbatii, id est canini rubi, & myrti, & lentisci, & hederæ. in summa omnium quibus adstrictoria vis inest, siue radix sit, siue fructus, siue cortex, siue germen. ideoq; etiam adstringentium malorum, maximeq; cotoneorum, itemq; myrtorum, & mespilorum decoctum idoneum ad proposita præsidium est.

*De profluvio sanguinis ex erosione, uel Diapedesi.*

CAP. 6.

**A**t si ex erosione profluvium quoddam incidit, non est id magna ex parte profusius: sed exiguum & paulatim effluens. eoq; Pasionis, uel Andronis, uel Polyædæ pastillis utendū est, aut et (vt dictum est) nostro, qui genere eandem vim obtinet, cæterum magis potentē. Sistunt enim hæc erosionem, si tamen etiam toti corpori sit cōsultum, ut prius est dictum. Sin profusior hæmorrhagia sit, ijs quae uehementissime adstringant, utendum medicamentis est, quoad uehementis eius impetus frangatur. mox deinde admiscendi illis pastilli sunt, postea ad ipsos solos ueniendum, cum aliquo ex ante dictis succis aut decoctis. At uero quae extrinsecus profluenti partícula admouentur, tum adstringentia, tum citra adstrictionē frigida, hæc ipse (ueluti pleriq; medicorū) non ubiq; probò: sed mihi cōtra omnino q̄ fieri res postulat, ipsum sanguinè intrò cōpel- lere, ac uenas q̄ in alto sunt, implere uidentur. Vidimus. n. quosdam eorum qui ex pulmonibus sanguinè reijcerent, ex thorace refrigerando manifeste lesos: q̄ ut qui sanguinè uomuerūt non- nullos, q̄ ueter foris esset refrigeratus. Eodē mō & eorū quibus ex naribus sanguis pfluxit, aliq̄ ex capitis refrigeratione deterius habuerunt. Ergo nec oino, nec sine discrimine, nec oī tpe, loca quae

**E**  
\* Al. & p. u. i.  
ducta est, & ita  
legendum est.

**F**

**G**  
\* arnoglossi.

\* arnoglossū.

**H**

impressi cod.  
et manuscripti  
qdam ut Lina  
cer transtulit,  
habēt. sunt tñ  
qui addant rō  
diā χάρου. i.  
ex charta cons  
fecto.



\* Hypochondria. Quam di-  
ctione Linacer  
fere semp pæ-  
cordiatrañtulit

**A** quæ circa particulam, vnde sanguis profluit sunt posita, refrigeranda suaserim; immo postea q̄ in  
alia prius auerteris: vt exempli gratia, in naso, vbi sanguinis missione (vt diximus) sis vsus, vel ar-  
tuū frictione, deuinctione q̄, vel ad præcordia defixis cucurbitis. Quin ne sic quidē ad frontē &  
caput illico refrigerantibus vtendū, sed prius est contraria reuellendū, vtiq; affixa in summa cer-  
uice cucurbita. Quippe duplex est in sanguinis ex naribus profusione auersio: & quæ est ad to-  
tius corporis inferna: & quæ est ad capitis posteriora, propterea videlicet q̄ ipsæ nares & in su-  
periore, & in anteriore parte sunt sitæ. Aduersat autē ei quod supra est, id quod infra: & ei qd' post  
habetur, id quod ante. Verū de sanguinis profluuiō vel hæcenus dictū abunde sit. Patet nāq; &  
diapedesin quā vocant, refrigerantibus adstringentibusq; esse curandam: & si propter tenuitatē  
sanguinis aliquando incidat, crassiore victu. Is vero cuiusmodi sit, dicitur in sequētibus. dictūq;  
iam † ad quendam modum est in libro, qui de attenuate victu est scriptus. Jam vero ad memo-  
ratorum affectuum curationē est redeundum. Ergo quod venæ insedit vlcus, vbi ad manū est,  
eandem desiderat curationē ijs quæ in carne accidunt: de quibus, duobus ante hoc voluminibus  
disputaui. Nam siue ex recenti vulnere factū est, id agendum est, vt medicamētis ijs quæ Enema  
vocant, coeat: siue ex erosione, quæcunq; dicta de rebellium vlcereum curatione sunt, ea prius ra-  
tione discernenda: mox vt opere perficiantur, tentanda. Quinetiam ubi uinculo uas sis comple-  
xus, aut medicamentis sanguinem supprimentibus, aut ferramentis ignitis usus, illudq; tibi cura-  
tionis propositum restet, vt quæ circa vlcereis labra sunt, carne impleas, iisdem omnino medica-  
mentis vtete, quæ in methodo sinuorum vlcereum nobis sunt præcepta.

De vulnerate arterie curatione.

CAP. 7.

f. cap. 2. A.

**D**E arteria aut vulnerata iam dictum est, nonnullis medicorū videri non posse fieri ut coeat.  
Atq; id asserunt aliqui quidem sola experientia se contentos professi: alij vero et ratioe vli  
eiusmodi. Siquidem duram esse ac chartilagineā aiūt alteram arteriæ tunicam, talium vero nihil  
posse in unum coire, cū sit mollium tantū corporum in vnum coeundi habitas. ut tum in exter-  
nis uidere licet, nullo nec lapide cum lapide, nec testa cū testa unquam coeunte: tum vero in no-  
bis ipsis, qñ nec chartilago cum chartilagine, nec os cū osse coalescat. Non. n. fracta ossa per uni-  
tionem cohærent, sed per callum eū, quem pæron Græci vocant, ceu glutino iunguntur. Igitur nos  
quoq; ab experientia nostra primum incipiamus, in mediumq; proferamus ea, quæ ipsi visu vsur-  
pauimus. Vidimus, n. in mulieribus & pueris tum conglutinatas arterias, tum carne vndiq; cir-  
cūdatas, idq; in fronte, malleolo, & articulo brachij, summæq; manus medio. Simile quiddam  
aliquando & agresti contigit iuueni, dum sanguinē sibi mittendū ueris tēpore curaret, quod no-  
stratibus maxime est in usu. Cum enim medicus, qui uenam incisurus erat, brachiū hoīs deligaf-  
set, contigit attolli uelut in gibbum arteriam. itaq; hanc pro uena medicus diuisit. Exigua sanē in-  
cisio erat, sanguis aut flauus & tenuis & feruidus statim eiaculabatur, idq; † cum quodam ueluti  
saltu. Ac medicus quidem, ut erat admodū iuuenis, & operum artis parum peritus, uenā se inci-  
disse putabat. Ego uero cum quodam alio ex ijs qui aderant medicis, utiq; seniore, ubi quod acci-  
dit aduertī, præparato ex emplastrorum genere † quod sanguinē supprimit medicamento, † tū  
incisionē curiose coniunxi, tum super medicamen illico imposui, ac spongiam mollissimā extrin-  
secus super hoc deligauī. Mirante uero qui arteriam inciderat, † insolitam nostram in hoc casu  
prouidentiam, † indicauimus homini rē factā, sed postea q̄ incisi hominis diuersorū exiissemus;  
iussimusq; ne uel solueret nobis absentibus, uel ante quartū diē id aggredere: sed ita ut erat deli-  
gatum haberet, spongiam dūtaxat de super madefaciens. Postea uero q̄ in quarto soluentes planē  
conglutinatam incisuram inuenimus, rursus idem medicamen imponere iussimus, tū simili mo-  
do deligare, nec multis postea diebus soluere. Atq; ita percurata est huius hominis incisa arteria,  
sola omnium quas in cubito incisas uidi. Nam reliquis omnibus aneurysma, alijs maius, alijs mi-  
nus superuenit. Ac quemadmodum quidem aneurysmata curare conueniat, in progressu dicei  
suo loco: utiq; cum reliquorum omnium præter naturam tumorū curatio tradetur. Nunc coeptā  
disputationem absoluaui. Siquidem arteriæ natura difficultatē quidem durioris tunice suæ cō-  
glutinandæ prorsus indicat, non tñ eiusmodi quæ euinci omnino nequeat. Neq; enim ita est sicca  
duraq; vt os uel chartilago, immo longe his mollior, ac magis carnosa. Quo utiq; minus de uni-  
da sectione eius est desperandum, ubi tum ipsa sit parua, tum hoīs corpus natura molle. Videtur  
aut experientia quoq; ipsa rationi subscribere: cum & in pueris & in mulieribus propter corpo-  
rum humiditatem & mollitiam, eam uiderim glutinari, & in uno iuuenē, cui (ut dictum est) exi-  
gue erat incisa. Cum uero sanatu difficilior sit arteria q̄ uena, non tamen est medicamentorū ad-  
modum diuersus in utraq; usus, immo specie planē idem maioris minorisq; ratione euarians.  
Quippe tanto siccioribus medicamentis eget arteria q̄ uena, quāto ipsa est suapte natura siccio-  
ris temperamenti q̄ uena. Quod si carnem circa gigni est opus, eadem ambæ requirunt. Siquidē  
ad eundem modum prouenit carnis generatio in his circundandis, quo in cauis ulceribusp roue-  
nire est traditum. At quæ in utero, uesica, uel intestinis uenæ arteriæq; sunt, cum eadem genere  
medicamenta ubi exulcerata sunt, requirant, etiam instrumenta quibus infundantur, metren-  
chytas. i. uterinos clystexes, & syphonem rectum, & clysterem desiderant. Ad ea uero q̄ in recto  
intestino

Vit cap. 91. m. med. ca  
lib. 5. cap. 3. b.

† Græce τὴν λε-  
γί, κερπίφ.

† Græce σφυ-  
μοδός

† Græce ἐν αὐτῷ  
φάρμακῳ.  
† Quidā cod. le-  
gunt τὸν τρῶς  
πὸν τῆς ἀν-  
θεῶς & c. i. mo-  
dū insolite nob  
in hoc casu pe-  
uidentie. Alij.  
τὸν λόγον τῆς  
ἐπιθεώσεως  
& c. i. rōnē seu  
modū puiden-  
tie q̄ nobis in  
hoc casu suc-  
cunt.

**D**uraq; vt os uel chartilago, immo longe his mollior, ac magis carnosa. Quo utiq; minus de uni-  
da sectione eius est desperandum, ubi tum ipsa sit parua, tum hoīs corpus natura molle. Videtur  
aut experientia quoq; ipsa rationi subscribere: cum & in pueris & in mulieribus propter corpo-  
rum humiditatem & mollitiam, eam uiderim glutinari, & in uno iuuenē, cui (ut dictum est) exi-  
gue erat incisa. Cum uero sanatu difficilior sit arteria q̄ uena, non tamen est medicamentorū ad-  
modum diuersus in utraq; usus, immo specie planē idem maioris minorisq; ratione euarians.  
Quippe tanto siccioribus medicamentis eget arteria q̄ uena, quāto ipsa est suapte natura siccio-  
ris temperamenti q̄ uena. Quod si carnem circa gigni est opus, eadem ambæ requirunt. Siquidē  
ad eundem modum prouenit carnis generatio in his circundandis, quo in cauis ulceribusp roue-  
nire est traditum. At quæ in utero, uesica, uel intestinis uenæ arteriæq; sunt, cum eadem genere  
medicamenta ubi exulcerata sunt, requirant, etiam instrumenta quibus infundantur, metren-  
chytas. i. uterinos clystexes, & syphonem rectum, & clysterem desiderant. Ad ea uero q̄ in recto  
intestino



# Gal. methodi medendi

intestino sunt vlcera, etiam per vesicam, cui sit fistula recta ad finem annexa, inijcere liquatū me-  
dicamen tepidum licet. Variabitur itaq; remediōrum consistentia pro instrumentorum specie,  
neq; enim fas est eiusmodi instrumentis crassa medicamenta infundere: sed humidiora postulat,  
atq; idcirco mediocriter plerunq; calida. Proinde sicca medicamenta, magis sunt idonea, quā ea  
quae liquabilia vocantur: quoniam facile, vel plantāginis, vel alterius eius generis succo, miscean-  
tur. Eiusmodi medicamenta sunt & crocū, & pompholyx, & aloe, & q̄ Cephalica graece dicuntur.  
In ipso autem primo producendae carnis tempore, quod suppressionem sanguinis continenter  
excipit, etiam lemnia terra salutare auxilium est.

*De ulceribus pulmonis, et sanguine de pectore erumpente.*

CAP. 8.

**A**T quae in pulmone haeserunt vlcera, difficiliora ad curandum sunt. Quibusdam vero non  
difficilis modo eorum curatio, verum etiam quae perfici omnino nequeat, videtur: idq; tū  
ratione coniectantibus, tum experientia. Ratione, quoniam pulmo inter viscera propter anhel-  
tum perpetuo sit in motu: cum utiq; quietem requirant ea quae sint sananda. Experientia, quod  
neminem vnquam eorum qui ita sunt affecti, sanatum viderint. Atq; de experientia quidem (nā  
hinc coepisse par est) dubitare fortasse licet, propter agnitionem. Nos enim vidimus alium ex eo  
quod maxime vocem in clamore intendisset, alium quod ab alto cecidisset, alium in palaestra per-  
cussum, non solum statim grauissime tussiuisse, sed et simul cū tussi alios vnam duas ue, alios plu-  
res heminas sanguinis spuisse. Qui vero ita erant affecti, aliqui omnino sine dolore erant, alij in  
pectore dolebant. Quinetiam sanguis ijs qui doluerant, nec confertim reiectus est, nec multus,  
minusq; tum ruber, tum calens, ceu e longinquo veniens. At quibus citra dolorem est reiectus,  
ijs & confertim, & plurimus, tum ruber feruensq; expuebatur, clare docens q̄ non procul veni-  
ret. Porro aliam dubitationem facit, ne hanc leuem, ipsa sanguinis ex thorace in asperam arteriā  
transumptio, propositam videlicet a medicis, ijs qui transmitti eum per membranam, quae pul-  
monem inuoluit, posse non putarunt. Forteq; (nisi multis eorum qui ita sunt affecti, tum statim  
ortus dolor, tum vero quibusdam eorum phlegmone superueniens quae postea suppurauit, ma-  
nifestum indicium praebuissent in pectore consistentis affectus.) pronunciaissent sanguinem ex  
pectore per fauces nunquam reijci. Nunc vero his indicijs confusi, a pectore quidem venire cō-  
cedunt. Caeterum dum aliam viam, quam per pulmonis membranulam inquirūt, multa, eaq; ab-  
surda proferre coguntur, quāuis in ijs quos Empyus graece vocant, ipsum pus quod medio spa-  
tio inter pectus & pulmonem contineri ipsi fatentur, videant (arbitror) apertissime ex pulmone  
expui. Nos vero in ijs quibus erat in pectore tantus abscessus, vt etiam ossium aliquid carie cor-  
rumperetur, manifeste ipsis ostendimus mulsam quae iniecta in pectus fuerat, ex pulmone ex-  
pui. Sanē nouimus in vrbe Roma, † loco profectio fluxiōibus maxime obnoxio, † eiusmodi af-  
fectus in pectore non raro constitisse: vt necesse fuerit ipsum os quod affectum fuerat, excidere.  
In plurimis vero etiam membrana quae costis intra subtenditur, vnā cum corrupta costa inuenit  
putrefacta. Solemus ergo in curatione, mulsam per vlcus infusa, iubere aliquando quidem vt incli-  
nati in laborantem partem tussiant, saepe vero molliter concutere, interim etiā organo quod pus  
extrahit (Pyulcon Graeci vocant) educere quod intus ex mulsam reliquum est. Hoc factio, vbi tum  
pus vniuersum, tum et saniem vlceris eluisse confidimus, mox medicamenta inijcimus. Ergo in  
eiusmodi affectibus, si quem in medio pectoris ac pulmonis spatio humorem reliqueris, statim  
hunc tussi eiectum contemplabere. Mirandi profectio sunt ij, qui de via per pulmonem haesitēt,  
quo pacto non magis haesitent, quemadmodum crassus sanguis in fracti ossis callo effundatur.  
Nam & ipse qui effunditur, non paulo naturali est crassior, & cutis substantia longe utiq; crassior  
pulmonis inuolucro est. Quod igitur diximus, cū vel casu, vel praeualida acutaq; voce, vas aliqd  
in pulmone rumpitur, citraq; dolorē confertim sanguis feruens floridus multusq; cū tussi expuit,  
scire licet in viscere vulnus esse. Aggredienda vero curatio est, prout nos saepe sumus aggressi,  
quibus utiq; non raro successit. Igitur laboranti ipsi iniungendū est, vt nec magno vtatur respira-  
tu, ac semper agat silentium, praeterea vena cubiti interna protinus incidenda, a qua bis terq; po-  
stea sanguis est detrahendus, utiq; eius auertendi causa, tum artus oēs fricandi, vinciēdiq; ita vt  
ipsi solemus, vbi haec sunt facta, primū posca tum diluta, tum tepida potui est offerenda. quod siq;  
in viscere thrombus, i. cruor concretus latitet, resolutus expuatur. atq; hoc nihil vetat bis ter ue  
ternis horis facere. Ab ijs vero et aliquod eorum quae tum emplasticam vim habent, tum adstrin-  
gunt, medicamentū exhibendū, idq; aut ex posca diluta primum, aut ex malorum, myrtorum ue,  
vel alicuius eiusmodi adstringentium decocto. Rursusq; vesperi medicamen hoc similiter dan-  
dum, circunciso, si valentior sit, omni nutrimento, sin aliter, sorbitionis quod satis est, exhibēdū.  
Maxime vero ad rē pertinebit, si et postero die, modo fortis cubans sit, parū sanguinis ab incisa  
iam vena rursus detrahatur, tum victu medicamentisq; eodem modo in quartum vsq; diē vtaē.  
pectore interim, si aestas sit, vndiq; melino, rosaceo ue madefacto: sin hyems, nardino vnguento.  
Q; si emplastico aliquo vti medicamento placet, habes a nobis optimum, quo et ad reliqua vul-  
nera cū fiducia vtare, constat id ex bitumine & aceto, † alijsq; quae illis misceri medicamentis so-  
lent quae enema barbara a medicis dicuntur. Q; si mulieri mederis puero ue aut deniq; corpori,  
quod

ut q. et lo. aff. cap. 8. g.

ut q. et lo. aff. cap. 8. g.  
ca. 8. aph. 13.

ut q. et lo. aff. cap. 8. g.  
ca. 8. lib. 10. cap. 16.

ut q. et comp. med. p. gon.  
in fine.

† Linacer vñ le-  
gisse τὸ πρῶτον  
ματικῶν. codi-  
ces tñ gr̄ci ha-  
bent τὸ πρῶτον  
πνευματικῶν  
ut τὸ πρῶτον πνευμα-  
τικῶν, vt sic ha-  
taf Sane nouis-  
mus in vrbe  
Roma eiusmodi  
diaffectu rheu-  
matico mō in  
pectore nō raro  
constitisse.  
& ita legit etiā  
uetus interps.

† Graece aliq;  
legitur.

<sup>a</sup> Nota q̄ viciata ista sanguinis misio nō graua euacuandi, sed tñ deriuandi conuenit,  
non enim, ut inquis Accius, euacuazione indigens valet, nimirum ab affectione ipsa euacuaz.  
pag. 455.



**A** quod mollis sit carnis, quod ex chalcitide fit, satis habile medicamentum fuerit. cuius vires in primo libro eorum quæ de medicamentorum cōpositione inscripti, explicauimus. Hac nos ratione multos, ad quos statim vt malum senserunt, accessimus, pcurauimus. Quippe hoc maximum est, cuiq; te attentum esse magnopere oportet, an videlicet statim à ruptura valis facta curationē incipias, quò cruentū adhuc vulnus priusq; phlegmonem excitet, glutines. Nam si ea semel inuaserit, exigua spes est eius postea glutinandi. in longius tñ trahere potest ips. Quòd vero eiusmodi vlcera vel difficulter, vel planè nunq; curari possint: hoc in causa est, q; cum phlegmone soluitur, eluenda pus vlceris & sanies sunt. Atq; ex vtero qdem, & vesica tum sua sponte excernunt, qm videlicet pronis delabi licet, tum elui præterea à nobis possunt. In pulmone neutrum oīno fieri potest. Quare oibus quæ huic loco herent vlceribus, vna reliqua expurgatio est, ea quæ p tusses fit. At si recte his tum reliquā omnē quietem sualimus, tum vero vt sensim respirarent, nec quicq; loquerentur, vt vulnus glutinaref, iniunximus: quæ potest tussientibus esse sanationis spes. Non igitur propterea q; in ppetuo propter respirationē motu viscus id est, desperata curatio est, velut qui ante nos fuere senserunt, sed ppter saniei & puris vacationē. Ideoq; si statim quis sit aggressus, ac iam dicta ratione medeatur, coeunt. In phlegmone prius occuparit, difficilem incertamq; curationem recipiunt: qñ pus & sanies prorsus totaq; ex spacijs pulmonis non expellunt; & tussis agras partes valde lacerat. At quæ ex pectore educunt, triplex cōpendiū præ ijs, quæ ex pulmone vacuant, habent. Nam & vasa ipsa multo sunt minora; & sanies in spatium interius effluit. & in summa magis carnosum pectus est q; pulmo. Nam asperæ arteriæ substantia, quæ admodum carnis expers siccaq; est, nulla alia aīalis in parte inuenitur. quæ etiam ipsa in eiusmodi rēiectionibus rumpi solet; cum siqua reliqua vena vel arteria sit rupta, ipsis asperis illæsis manentibus, p solas osculorum (vt sic dicam) coapertiones trāslatio sanguinis fit. Itaq; nec calidus in talibus, nec ruber, nec multus sanguis emittit. Ac videntur qdem prima saltem fronte leuiores eiusmodi affectus, vt qui copia vacationis minime terreant. Sunt vero vel ob hoc ipsum grauiiores. Quippe cōcretus circa ruptū vas cruor, cui facilis trāsitus in asperas arterias nō est, glutinationē phibet.

*De vulneribus septi transuersi, ac earum partium quæ intra peritonæam continentur.* CAP. 9.

**S**imili modo & transuersi septi vulnera, quæ foras non perueniunt, in carnosis quidem partibus subinde coalescere sunt visa, eius motu non obstante. Quæ in neruosis eius herent, insanabilia sunt. Sanè difficilis grauisq; curatio est etiam eorum quæ in carnosis sunt partibus, si has iam phlegmone occupauit. Idq; non ipsi modo diaphragmati, verū etiam oibus quæ intra peritonæon sunt contenta, q; in ea. l. sanies defluat. Cæterum danda opera est, vt ea quacunq; ratione siccemus, tum per ea præsidia quæ extrinsecus imponuntur, tum per ea quæ ex aqua vino'ue tenui bibuntur. Porrò horum maxime idonea sunt, & quæ propterea q; ex seminibus fiunt, Diapermaton græce dicunt. & quod solenne nobis est, quoq; in pectore perforato semper vtimur, quod ex calia componitur. Cæterum tum hæc, tum hūmida quædam foris applicanda, quæ eiusmodi vulneribus sunt accōmodata, ad tractationē de medicamētis pertinent. Hic methodos tñ tradimus, quæ præsidiorum indicent genus. Quare si quando quædam à nobis particulatim pro exemplis adhibeantur, hæc addita claritatis causa fuisse existimandum.

*Aduersus methodicos, quòd medicamentorum genera è partium ulceratarum substantia immutentur.*

CAP. 10.

**R**ursus igitur propositas methodos repetamus, monstremusq; quantum generalis omnium vlcerum curatio per singulas animalis partes speciatim immutetur. Hinc nanq; discemus præcipue quidem id quod in toto opere est propositum: nempe minime in curationibus errare: velut appendicem vero, etiam eorum qui se Methodicos vocarunt, audaciam. Qui (siquid mihi, qui nec ad gratiā quicq;, nec ad odiū loqui soleā, est credendum,) cū oīum ipsi medicorū maxime à methodo sint alieni, dānant (quatenus saltē scribunt,) non solū reliquos veteres, sed etiā ipsum omnis nobis methodi authorem Hippocratem. Ac Empiricus quidem omnia, quæ nos per indicationem inueniri ostendimus, ea dicit per experientiam sibi cognita. Cum vero præter indicationem & experientiam nullum inuentionis organum tertium præterea sit, isti neutro vtenes, tñ appellandos se Methodicos cēsant. Ergo sequantur nos, & nunc saltem ostendant vlceribus omnibus per singula membra curandis vnam esse sanationis rationem. Audiamus homines quo pacto vlcus curent, aut quales indicationes ab eo sumant. Num alias vllas, q; q; planum cicatrice sit inducendum, sinuosum carne implendum, cruentum glutinandum? At quo pacto inueniam quod cicatricem inducat, & quod carne impleat, & quod coalescere faciat? Ne labora, inquit, sunt enim inuenta. Atqui haud scio an recte, aut an omnia. Fieri enim potest, vt vel ex deteriorum nota quædam inuenta sint, potiora inuenta non sint: vel vt quæ inuenta esse videant, etiam ipsa sint mala. Inde q; adeo accidere, vt quædam vlcera prorsus non sanentur, quædam longiore spatio, & cum dolore, & famis cruciatu minime necessario. Neq; enim audet quisquam no uam aggredi experientiam, priusquam sibi persuaferit priorem curandi rationem recte se damnassee: veluti in ijs vlceribus quæ in pulmone consistunt, quæ ne agnouisse quidem omnino fas est citra dissectionum actionumq; notitiam, quorum nimirū vtrunq; auersantur. Cæterum con-

Septima Classis.

cecece cedatur

2 gūa cap. 4.

πρόσι. i. calibus.

πρόσι. i. calibus.

Vit. 4. cap. ii. E.

Vit. 4. et 10. aff. cap. 5. H.



## Gal. methodi medendi

cedatur ad præfens cognosci ab istis Theſſali ſectatoribus vlcus, quod pulmone inſederit. Nun- **E**  
quid igitur ſicuti hoc illis conceſſimus, ſic etiam & q̄ ſordidum ſit intelligant, an purū, an equale,  
an ſinuofum, an ſaniei, vel puris plenum, concedemus, videlicet vel ex diuino afflatu, vel per in-  
ſomnium ea videntes. An hæc quoq; quomodo agnoſcant percontabimur? An vero citra horū  
agnitiones, pharmacum quoduis exhibere concedemus? Ego nanq; exiſtimo primum expur-  
gandam eſſe immundorum vlcerum ſordem, implēda vero carne eſſe quæ pura & ſinuofa ſint,  
rurſus pus ſaniemq; expurganda quibus hæc circum hæreant, mox ita cicatricem inducendam.  
Iſti vero haud ſcio quonam modo talia vlcera ſanauerint, nam Theſſalus de his prorsus nō ſcri-  
pſit, ne videlicet vel ignorantiam ſuam, vel inconstantiam proderet. Quippe vel rationi parum  
conſona, & falſa de his dicent: vel ſiquis vera dixerit, eorum indicationem ex mēbri ſubſtantia,  
præterea ſitu formaq; accipiat neceſſe eſſe. Nam eſto, vlcus in pulmone ſordidum purumq; &  
cum phlegmone, & line phlegmone, & ſinuofum, & planū dignoſcere norint, etiam illud ſcire  
eos detur, quanq̄ ne eius quidem, tametſi minimi, inuentionem ſibi vindicent, nempe q̄ tale vl-  
cus viridi medicamento expurgetur, Macherionis (ſi libet) vel Iſidis, nihil enim refert. Reſpon-  
deant igitur mihi, ſi vlcus in viſcere hæſerit, quid facient? Num viridis medicamenti aliquid de-  
uorandum dabunt? Omnino ridicula res eſt. Sed dicant, vndenam medicamen id in pulmonem **F**  
deferendum ſciunt? Quod ſi id quoq; ſciant, illud certe intelligere non poterunt, an ipſam vim  
ſuam, quam in extrinſecus poſitis vlceribus habuit, ſeruabit. At eſto ſciant hæc quoq; q̄ & ean-  
dem tuebitur vim, quam in externis vlceribus obtinuit, & q̄ ſordes deterget: certe an tuſſim mo-  
uerit, intelligere non poterunt. Cum tamen niſi per tuſſim ſordes expurgetur, nullus ſit deter-  
gentis medicamenti vſus. Ergo id quoq; iſtis detur. At illud ſaltem eſſugere non poſſunt, quin  
diuerſam curationem in vlcere femoris, & vlcere pulmonis adhibeant. Siquidem alterum aqua  
perluunt, alterum tuſſibus expurgant. Pone vero rurſus vlcus quod in pulmone ſedit, craſſo eſſe  
pure circūdatum. Nunquid tum quoq; viride medicamen exhibebūt, an mel potius lingere iu-  
bebunt? At id dicant, vndenam inuenerint. Non. n. profectō id respondebunt, qm̄ tenuandi in-  
cidendiq; vim quandam obtinet: cum ipſi à facultatibus eiufmodi diſquirendis vltro diffugiant.  
Sed nec q̄ Empiricis in eiufmodi notarum concurſu inuentum eſt mel prodeſſe, propterea iſtis,  
ſicuti illis, eo vti fas eſt. Primum, q̄ experientiam contemnunt: deinde q̄ Empiricus in eiufmodi  
concurſu, quanam ſit in pulmone affectio, ignorare ſe fatetur, cæterum, quæ conducant, ſe p̄ ex-  
perientiam obſeruaſſe. At Theſſalo non ſatis eſt curare quod omnino non norit, ſed ab affectuū  
indicatione procedit. Sanè ſi oīa illi ſcire donemus, ſicuti prius, non minus q̄ nos: at nunq̄ p̄fectō **G**  
effugiet, quin in diuerſis corporis partibus curationis ſpecies mutetur. Non enim eadem cura-  
tionis ſpecies profectō eſt, aut muſſam in vterum propter ſordidum vlcus inſundere, aut melco  
medendum exhibere, aut ſpongia vlcus dētergere. Cæterum hæc adhuc parua: illa planè maxi-  
ma ſunt. Fingamus diutinum vlcus citra phlegmonem in multis eſſe partibus, oculo, aure, naſo,  
ore, femore, ventre, vtero, ſede, pudendis. Fingamus & illud, ſi placet, vlcus eiufmodi vel planū  
omnino eſſe, vel exiguo minus planum: respondeantq; nobis iſti ſectatores Theſſali, qui hæc  
nuſquam diſcreuit, quomodo id cicatrice tegemus? Nempe eo medicamine quod ex cadmia cō-  
ficitur. Id enim vlceri quod in femore conſtitit, belle cicatricem inducere poteſt. Sed num igitur  
& ei quod in audiendi meatu conſtitit? Dicam fortassis incredibile, cæterum dijs ipſis notum.  
Deprehendi aliquando quendam ex ſapiētiffimis iſtis Theſſali ſectatoribus ſic vlcus medican-  
tem diuturnum. Cum citius homini auris putruiffet, ac vermes creafſet, q̄ medicamēto quod ex  
cadmia componitur, inductum cicatrice fuiſſet: cæterum, permiſſo homine pluribus diebus me-  
dicamento ſimiliter vti, poſtea q̄ in dies grauius auris oleret, & ſanie impleretur, etiam incredi-  
bilis q̄dā q̄ prius, auſum vidimus. Quippe ratus meatū ipſum in profundo cōtraxiſſe phlegmo-  
nem, confugit ad tetracharmacum, quod planè multo magis augere putredinem partis debuit. **H**  
vtpote quod ſiccāre vlcus prorsus non poteſt, maturare phlegmonē poteſt. Ergo vbi hoc me-  
dicamento ad affectum ſanandum vno die eſt vſus, vt facile videres id maxime eſſe contrarium,  
& multiplicata ſtatim ſaniei vis eſt, & fœtor intolerabilis obortus. Itaq; qui propinqui laboran-  
tis erant, contingere amplius aurem Theſſalium non ſinebant. Ille vero præ impudentia ſtulti-  
tiaq; volebat non modo medicamenti tetracharmacum aliquid iniicere, verū etiam extrinſecus ca-  
taplaſma relaxans imponere. At cum eum propinqui hominis abigerent, timerentq; ne in ma-  
gno periculo æger foret, nos vnum diem amplius permitti Theſſalio aſino curationem exora-  
uimus. Erat autem profectō poſtridie tum ſanie multo copioſior futura, tum odor grauiffimus,  
quo die tentauit an fieri poſſet, vt ſententiam Theſſalij aſelli mutarem, ne omnes perderet egros,  
immo aliquos iam, tametſi paucos, ſeruare aliquādo poſſet, tam aliena ſcilicet ab omni vera me-  
thodo deſerta ſecta. Ergo ſic agere cum homine ſum orſus. Nunquid (inquam) phlegmone tibi  
eſſe videtur in intimo meatu, proinde relaxantibus vteris auxilijs? Ille tum ita eſſe magnopere  
contendit, tum aliter eſſe non poſſe. An igitur (inquam) aliquando vlcus, quod cum phlegmone  
coniunctum eſſet, aceto acerrimo cum glaucio curatum vidisti? Minime gentium (inquit) immo  
ſiquis paſtillis andronijs ex aceto liquatis vtatur, etiam conuulſionem fortalle accerſat. Ergo  
(inquam)

\* κατὰ πλῆθος  
vni. i. eluere.



- A** (inquam) si quis alio quopiam medicamento, quod sit andronijs multo valentius, ex acerrimo aceto vtetur, idq; ad aurem ita propinquā cerebro inuolucrisq; eius particulam, nunquid planē te authore conuulsionem accerret, si phlegmone præsertim aliqua subsit. Hæc tum ipsi, tum ijs, qui adstant vniuersis recte dici sunt visa. Ergo quantum (inquam) ad ipsarum partium habitū spectat, quæ ea quæ ad summū siccant, desiderant, tametsi nunc curatione tua sint veluti effœminata, iam tali medicamēto vterer. Nunc qm̄ plures iam dies male ipsas assuefecisti, transferre eas ad contrarium vno impetu, & semel non licet. Nam tibi ac Thessalo contēnere consuetudinem licet, non minus q̄ partium naturam: nobis autē non licet. sed primo die aceto vtar cum glaucio: secundo vtar andronio: tertio ad valentius aliquod, q̄ ipsum sit androniū, transibo. Atq; hoc tribus quatuorue diebus vsus, si mihi vehemētius etiam medicamentum requirere vlcus videbit, eo etiam vti non dubitabo. Extrinsecus vero (inquam) imponam capiti ea parte qua auris infestatur, non, me Hercules, sicuti tu, cataplasma quod relaxare potest; sed eorum medicamētorum aliquod quæ vehemētissime siccare possunt, cuiusmodi est quod ex salice conficit: aut etiā ipsum androniū ex aceto illiniam: aut ex ijs aliquid quæ hoc magis siccant. Nam, qm̄ particula cui medetur siccissima est, necesse est valētissime siccet. Indicat. n. veluti vitium ipsum, vt curetur, sibi applicandum esse contrarium: sic particula ipsa quod sit sibi simillimum. Itaq; & prout dixi, egis: sanauitq; hominem, nullo potentiore requisito remedio. Quibusdam vero qui potentiora desiderabant, qbus vno altero ue anno vlcus aurem infestauerat, valentius oibus iam dictis medicamentum adhibuimus. Id fuit ferri scoria tunsa, cribrataq; tenuissimo cribro, mox in tenuissimum veluti pollinē leuigata, post cum acerrimo aceto ad mellis sordiumq; crassitudinē cocta. Constat aut̄ multiplex esse debere in mistione acetū. Verum (quod sæpe iam dixi) materiæ medicamētorū copiam ex alijs cōmentarijs petes. Nunc quæ ad methodū spectant, absoluant. Nam audiendi locus, qm̄ est siccissimus, idcirco medicamētis eget, quæ vehemētissime siccant. Quorum nullum reliquarum partium cuius applicasse expedit, sed oculo exulcerato collyriū fortasse, quod ex thure conficit. naribus vero, qd̄ multo sanē magis siccet, q̄ vt oculis conueniat, minus vero q̄ vt auri quadret. Itaq; & prius cōprehensi oēs pastilli vtilis sunt, & medicamen quod ad Musam referit, aliaq; generis eiusdem. Vlcera vero quæ in ore accidunt, quæcunq; admodum sunt humida, ea medicamētis egent, quæ vehemēt siccant, veluti diphryge, tum ipso p se, tum ex melle, & vino, & mulso. præterea & quæ iris dicit, & quæ anthera; hisq; vel siccis, vel ex melle, vel mulso, vel vino. Vtile vero ad talia est & Musæ medicamen. præterea rhois succus, & omphacium, aliaq; quæcunq; strenue siccant. Quid. n. materias percensendo morer? At quæ simpliciora oris vlcera sunt, hæc sanare cōmode possunt, etiam medicamēta quæ modice siccant, veluti hæc ipsa, quæ propterea q̄ in assiduo sunt vsu, Stomatica græce sunt dicta. Ea sunt quod ex moris conficit, & quod ex rubi fructu, & quod ex succo corticis iuglandiū viridis, atq; etiam his magis quod ex mulso, & cupressi sphaerulis cōponitur. Quæ vero in ore admodum humida vlcera sunt proxime ossa, vnde carie tentari ossa periclitent, hæc propter ossium naturā quæ sicca est, vehemētissimis medicamentis indigent. Itaq; ego iam comprehensos pastillos semper leuigo, ac siccum ipsum medicamentum superimpono.

*De indicationibus quæ à substantia, ab affectu, à forma, atq; à situ partium sumuntur, exemplo ulceris in pulmone.*

CAP. II.

- P**orrò dicta paulo ante sunt, & ad vesicam, & vterum, & intestina, & pulmone, idonea medicamentorum genera, qbus sit in singulis vtendum: genere quidem medicamenti ab ipsa curandarum partium substantia desumpto, sed cum affectu prius etiā æstīmato, modo vero vtendi eius, tum à forma, tum etiam situ. Hinc nanq; excogitati sunt, & oricularij clysteres, quos Otenthytas vocant: & vteri clysteres, quos Metrenchytas: & recti syphones, quibus in vesicam aliquid infunditur, quos Catheteras dicunt: & ipsi clysteres. Hinc rursus quæ in vetriculo, pectore, & pulmone, vlcera cōsistunt, p ea quæ edunt, ac bibunt, esse curanda: Quæ vero in intestinis, bifariam. Nā quæ vicina vetriculo sunt, his p comesta, & bibita succurrūt: quæ vero inferius sunt sita, p ea quæ iniiciuntur, qm̄ neq; ad ea quæ vicina vetriculo sunt, subire potest quod p sedem infunditur: nec integris viribus ad inferiora ptingere quod p os sit ingestum. Ideoq; etiā quæ vlcera in thorace, & pulmone consistūt, tum difficilius ijs, quæ sunt in vetriculo sanant, vt quorū situs longius absit, atq; idcirco medicamentorū vis remittat: tum propter hoc ipsum multo valentiora ea quæ deuorent præsidia requirunt, q̄ si ipsis statim vlceribus admouerent. Inde q; adeo excogitata medicis sunt, vbi expurgandū ex pectore, & pulmone pus est, fortissima, quæq; maxime dissent pharmaca, taliaq; oino, quæ si vlcus in vetriculo esset, ipsum exacerbarent. Quinetiam q̄ hæc p tusses expurgent, non aliunde q̄ ex forma particularū est desumptum. q̄ hæc nullum talem exitum habeant, qualē vterus, vesica, sedes, auris, nasus, & os. Hinc etiam fit, q̄ vetriculus vtrinq; expurgari possit, sursum p vomitum, deorsum secundū naturam. Quippe hoc genus indicationū ab instrumentalibus, quatenus instrumētalia sunt, est sumptum. sicuti quæ siccandum esse docent, ab ipsarū similitū substantia sumunt. Ab ipsis vero morbis rursus tales, veluti ab vlceribus (qm̄ de his disputatio erat) & q̄ siccanda sint, vt supra est comprehensum: & q̄ qui è vetriculo eluere

Septima Classis,

eeeeee ij pus

*5. d. comp. mod. p. gon. uq. ii. ca. 12.*

*Vid. 2. d. simpl. mod. 1.*







**A** auersus à Sofo. Quòd si etiam in temperato orbis loco collis sit, veluti is qui ad Tabias conspici-  
 citur, longe magis ad rem pertineat. Hoc in colle sunt herbae quidem, agrostis, & lotus, & po-  
 lygonon, & melissophyllon: Frutices vero lentiscus, & arbutus, & rubus, & hederà, & cytisus,  
 alijsq; his similes. Atq; ita tibi collis praearetur. Pecora vero quae in colle ad Tabias pascuntur,  
 boues sunt. Estq; eius animalis lac spissum, ita vt asinorum tenuè. Ego vero, ne quod lactis ge-  
 nus vsui desit, ex vaccis crassum, ex asinis tenuè, ex capris medium: & boues, & asinos, & capras  
 in pascua depulerim. Veteres vero etiam mulierē lactantem ijs, qui phthoe cōsumerentur, ad-  
 stare voluerunt. Quorum sententiē ipse quoq; accedo, & q; familiare id sit, & q; priusq; ab ambiē-  
 te refrigeretur, id sumi voluerint. Porro hoc tibi de lactis vsu pro maximo p̄cepto sit, vt ijs  
 quibus eo est opus, oino id astante animali statim multum bibant: etiam melle iniecto, si cui co-  
 gi in ventriculo solet: q; si ipsum descēdere ad aluum citius cupis, etiam sale. Atq; ille quidē adole-  
 scens cum vlcus in arteria ex pestilentī morbo haberet, sanatus est: ac post eū similiter alijs. Alter  
 vero adolescēs annos natus circiter decē & octo, cum multis diebus ex dēstillatione laborasset,  
 primum quidē sanguinē floridum cum tussi expuit, non sanē multum: postea vero etiam tunica  
 ipsius partem, quē tegens intrinsecus totam arteriam, in fauces & os per ipsum arteriē caput (La-  
 rynga vocant) ascēdit. Videbatur autē mihi tum ex crassitudine eius coniectanti, tum ægri sensu,  
 ipsius laryngis esse interna tunica. Quinetiā laesa illi ex eo vox est. Atq; hic quoq; longiore qdē  
 tempore, sed tñ sanatus est. Cæterum, qui ex pestilētia hoc vitio laborarunt, propterea mihi facie  
 le sanati videntur, q; praescitatum ijs praeurgatumq; totū corpus fuerit, quippe cum & vomue-  
 rint ex ijs nonnulli, & omnibus venter profluxerit. Atq; cum ita iam vacuati essent, qui euasuri  
 erant, ijs pustulæ, quas exanthemata vocant, nigrae toto corpore cōfertim multae apparuerūt, vl-  
 cerosae qdem plurimis, oibus certe siccae. Eratq; intuenti perspicuum reliquias eas esse sanguinis,  
 qui in febris putruerat, quas veluti cinerem quempiam natura ad cutim trussisset: sicuti alia ex su-  
 peruacuis nonnulla trudit. Verum medicamentis ad eiusmodi exanthemata opus non fuit, cum  
 siderent sua sponte, ad hunc modū, alijs qdem, quibus videlicet exulcerata summa pars fuit, de-  
 cidit ipsa vlceris crustula, quam Ephelcida nomināt. deincepsq; quod reliquum fuit, propinquū  
 sanitati erat, ac post vnum duosue dies ad cicatricem peruenit. alijs, quibus scilicet vlcerata sum-  
 mitas non est, exanthema quidē ipsum, & asperum, & scabiosum erat: decidit vero veluti squam-  
 ma quaedam, ac dehinc oēs fuere sani. Nihil itaq; miri si etiam ijs quibus eiusmodi exanthemata  
 in pulmone sunt orta, propter vlcerum siccitatem sunt sanati. Quod nanq; in catarrhis vlceribus  
 vniuersis supra monstrauimus curationis esse propositū, hoc iam ijs, quae ex pestilētia sunt orta,  
 praestō fuit. Omnia nanq; sicca, & aspera fuere: plurima quidē scabiei: quaedam vero etiam lepra  
 similia. Ergo cum experiētia rationi attestetur vlcerum curationē hunc vnum habere finē, vt  
 siccetur, poterit quispiam ex ijs qui sanguinem ex pulmone reijciunt, seruare permultos, ita vt  
 nos fecimus.

Vit. 3. d. alim. cap. 15.  
 H. ca. q. ibi.  
 Vit. ca. 7. lib. 7. cap. 6.  
 ca. d. cib. bo. ca. ma. su.  
 cap. 7. A. ca. in lib. d.  
 marcor. cap. 9.

\* Catarrho.

\* σωμα. i. cor-  
 pus.

\* λεμμα. i. cor-  
 tex.

De curandis statim ijs, qui ob dēstillationem, aut membrorum spiritus refrigerationem  
 sanguinem reijciunt.

CAP. 13.

**A** quemadmodum quidē medendum ijs sit, qui notabile in pulmone yas fregerunt, inde  
 adeo q; ab alto sint lapsi, vel immodice clamarint, vel pondus supra vires sustulerint, vel q;  
 durum magnumq; aliquid extrinsecus ipsorum pectori inciderit, dictum prius est. Quemad-  
 modum vero, qui ex catarrho sanguinem reijciunt, cōmōdissime tractentur, nūc dicemus, pro-  
 posita claritatis causa curatione, quā Romē in splendida muliere peregit. Hæc nanq; cū eius-  
 modi sermones audisset, quales nūc de ijs, qui sanguinē ex pulmone reijciunt, habuimus, siue ex  
 catarrho id, siue vehemēti tussi paululum qddam p noctē expuerat, illico ad me misit, & se qd  
 exigerem praebituram promittens. Audiuerat vero ante id tps, nisi quis illico praesidiū strenue  
 afferret priusq; vlcus phlegmonen contraheret, eum operā amissurum: atq; hanc esse p̄cipuam  
 eorū qui sanguinē reijciunt, interitus causam. Igitur incidere mulieri venam, quē iam quatrīdū  
 propter catarrhum propemodū sine cibo egisset, non placuit: sed iussi vt acri vteretur clysteriū  
 crura manusq; calfacienti pharmaco plurimū fricaret, & vinciret, mox caput raderet, cui deinde  
 medicamen quod ex palūbium stercore constat, imposui. interpositisq; tribus horis in balneum  
 duxi, ac laui, nullo caput contingens pingui, dein caput idoneo pileo contexi, & pro eo qui tum  
 erat tēporis statu, nutriui sola sorbitione: post quā statim fructū aliquē autumnaliū austerū dedi.  
 Deinde cū dormitura esset, quod ex viperis conficit medicamentum dedi. Theriacen vocāt. Cir-  
 citer quatuor menses ante confectum. Habet. n. id etatis adhuc praeualentem papaueris succum,  
 qui in antiquatis ignauus redditur. ideoq; & somniferum est: & fluxiones tum siccit, tum leuiter  
 crassat. Finito vero profus catarrho, liquido apparebat, tum ex respirandi specie, tum sonitu se-  
 mel excitatae tussis, pulmone purgatione egere. Cæterum exhibere hanc non placuit secūdo sal-  
 tem die. sed in omni taciturnitate, & quiete muliere seruata, tum artubus eius p̄fricatis, vinctisq;  
 iussi reliquas quoq; oēs partes p̄fricari, excepto capite, quod adhuc ex medicamēto incalefce-  
 bat, rursus autē vesperi dedi theriaces ceu fabae nostratis magnitudinē. Erat vero quod pridie ac-  
 ceperat, hoc longe amplius. Postea vero q; hac quoq; nocte probe dormiisset, tertio die mane

Septima Clasis, ececece iij mel

\* Al. graueqs  
 \* καλασα est  
 in impressis vt  
 Linacem vertit.  
 in manuscrip-  
 tis autē καλα-  
 σα. i. celerrime  
 legitur.  
 † Ex grecis clas-  
 sus. Promit-  
 tens p̄bere se,  
 qd vellē, fa-  
 cturā, id est vt  
 vetus et trans-  
 latio habet ois  
 bus p̄ceptis  
 meis quantūli-  
 bet arduis, se  
 obsequaturā.  
 neq; n. de prez-  
 mio hic intelli-  
 gendum est.



## Gal. methodi medendi

mel coctum copiose exhibui, ac in quiete seruauit. Procedente vero die totum corpus similiter perfricui; ac ptisanæ cremorem cum pane exiguo pro cibo sumere iussi. Mox quarto die mane quidem dedi medicamentum, quod ex viperis fit, sed quod iam in ætate vigoris esset, idq; cū copioso melle. Capiti vero mulieris eodem pharmaco, quod vehemēter tum siccatur, tum calefacit, imposito; ac deinde ipsa lota, nutritaq; modice, valentius iam pulmonē expurgare in quinto sum aggressus. Ac dehinc rursus rursusq; ex interuallo ad caput qdem consueto cerato, quod thapsian recipit, sum vsus. Totam vero corporis curam, in gestatione, frictione, ambitione, lauādiq; abstinentia, ac victu, tum moderato, tum vero boni succi, ad reficiendum direxi. Hæc itaq; mulier recte se habuit, minime lactis opem requirens. **A**lteri vero adolescēti, cui non ex destillatione, sed ex refrigeratis spiritus instrumentis orta tullis fuerat, cum sanguinē & ipse ad dimidiā heminam reiecisset, statim venam incidi, ac bis eodem die ex ea sanguinē detraxi: deinde rursus postridie bis, sed artuum frictione, & vinctura priore die vsus, ad vesperam dedi pharmacū nostrum, quod diaspermaton dicitur. Secundo die post alteram detractionē imposui toti pectori ceratum, quod ex thapsia conficit: mox vesperi, ne supra modum calfaceret, id auferens. Tertio die rursus ad tres horas imposito, hoīem laui. Cibauit autē similiter tribus his diebus: prioribus qdem duobus, sorbitiūculis, tertio vero ptisanæ primum cremore, deinde pisce statim aliquo, qui & facilis concoctus esset, & simplici ratione præparatus, adiecto. Dedi quoq; medicamentū diaspermaton, & secundo, & tertio die similiter ad vesperam, quippe quod & somnum conciliat, & sensum doloris eleuat, & siccandi vim habet. Tum vero, cum & spiritui delegatæ partes in naturali temperamēto essent, & totū corpus vacuatum, ac nulla phlegmones suspicio circa ruptū vas superesset, expurgare cœpimus. Mox bibito medicamēto quod vyperas habet, ætatis iam vigētis, ad Tabias dimisi. Sic ego oēs qui primo se die mihi curandos permiserunt, sanauit.

*De curando pulmonis ulcere quod tribus, quatuor'ue diebus insedit.*

CAP. 14.

**Q**ui vero post duos, aut tres, nō oēs: sed aliquibus eorū insanabile vlcus fuit. Quotquot autē phlegmone sic occupauit, vt iam febricitarent, horum nullus est in totum persanatus. Sed qui postea sic per oīa præsidia rite transierunt, vt siccaretur vlcus, ij tm saltem lucrifecerunt, vt illud nec vltra progredetur, nec maius fieret; sed siccatur, ac callo duratum, longiore vita frui hominem sineret. Ex ijs vero qui vlcus in pulmone habent, ij demum insanabiles mihi esse videntur, qui ex succi vitiosi erosione id possident. quorum aliqui ceu salislaginem spiritum suum sentire se aiunt. nam longo arbitror tempore oīno opus esse, vt succi corrigatur vitium. In tempore vero necesse est duorum alterum, aut siccando vlcus, ceu callum fieri, eoq; fore oīno insanabile: aut non siccando, tum ipsum putrescere, tum quæ circa sunt depascere, atq; ita spatio pulmones putrefacere. Porro multi ex ijs, qui eiusmodi succum vitiosum cōgessissent, cum ex eo tussirent, non tm etiamnum sanguinē reijcerent: huius nostræ prouidentia cōpotes facti, prorsus sunt persanati. Oportet autē in principio nullius rei eque esse sollicitum, q̄ vt neq; tussiant, neq; ex capite aliquid in pulmonem defluat. Cauetur id triplici præsidio, purgatione primum: secundo, medicamine quod diaspermaton dicitur: tertio, ipsi capiti prouidendo. Quod purget, diuersas facultates habeat oportet, cuius generis nostræ sunt pilulæ quæ ex Aloe, Scammonia, Colocynthide, Agarico, Bdellio, & Gūmi Arabico conficiunt, ad plures videlicet excrementorū purgandas species. Sanè satisfaciunt ad vsum, & quæ sine gūmi cōponunt. Postea vero si res postulabit, etiā ijs, quæ nigrabilem expurgēt, vtare. Capiti prouidebitur cerati vsu quod fit ex thapsia. Atq; hæc qdē in principio peragenda sunt. Post vero reficiendus eger salubriter est cibus boni succi, frictione, inambulatio, & balneo. Tradet autē de his methodus in idoneo operis loco. Porro ij sunt qui maxime lac requirunt, neglectoq; eo, oīum maxime sunt insanabiles. Cæterum, de mittendo his sanguine scire illud licet. Quicūq; parū habere sanguinis videbunt, ijs ad quendā succū pbiorum (sicuti prædixi) reductis detrudere sanguinē poteris, tum rursus reficere: eosdē etiā rursus purgare, ac rursus reficere. denuoq; si res suadet, sanguinem mittere, potissimum quibus veluti limus vitiosus & crassus, totus est sanguis. At qui validi sunt, multiq; sanguinis, ijs statim à principio est detrahendus.

*Quam perperam Erasistratus, ac Thessalus sanguinis reiectionem curarint, ac de ulceribus quæ in sede, ac pene consistunt.*

CAP. 15.

**H**orum quæ retuli, vel modo, vel ante, siue ea iueni ipse, siue iuxta Hippocratis viā vsurpauit, nihil planè non examinatum, ac iudicio cōprobatū est, sed p̄ experientia oīa iudicata: in quibus erroris pericula ipsi ptulimus. Fructum ex eorū vsu habituri sunt quibuscunq; artis opera sunt curæ. Siquidē alij veri sunt, alij sophistarū sermones. Quanq̄ quid sophistas memoro? Cum etiam nō contēnendorū medicorū aliqui, etiā qui integra volumina de sanguinis reiectione pdiderūt, alia qdē multa, & parua recte pscripserint, maximorū autē auxiliorum nullius meminerint, parū intelligētes p̄ multa illa & parua quæ recte admonent, longū ipsis ægrotis cōparandum interitū. Per hæc autē tria, q̄ planè deplorati non sunt, oēs seruant: per sanguinis missionē, & purgationē, & ea quæ caput roborāt. Sanè in sequētibus, cū de succorum curatione p̄cipiemus, dicemus de sanguinis missione diligentius. Minime igit̄ (sicuti medicorum nōnulli censent) à paruis incipiendum auxilijs



- A** auxilijs est. nec sicut illi dicunt, sentiendum, ista scilicet prius esse tentanda, mox si nihil profecerint, aggredienda maiora. nam in morbis in quibus periculum non impēdet, vera ea opinio est. at ubi moriendum aegro prorsus est, si phthoe semel exceptus sit, alienissimum à ratione est à minoribus inchoasse. Nam sicuti reliqua oia ab Hippocrate tradita, ita illa quoq; sententia recte est dicta: Nempe ad vltimos morbos vltima prorsus remedia maxime valere. Quanam igitur inductus opinione Erasistratus in talium affectuum principio segnis tardusq; est, post diligens cum perijt occasio? Nam sanguinis missione cum sanguis reijcitur, nusquā prorsus vititur, vitiosissima ratione inductus. sed nec purgat quenq; nec caput siccatur. Quibus nimirum si quis phthoe occupari periclitantes fraudet, quāuis reliqua oia probe peragat, nihilo plus arbitror agat. Nam sanguinem mittere recusat, ac solis artuum deuinctiōibus ad eum auocandū vititur. quō (vt ipsemet ait) ad phlegmone tempora sat nobis sanguinis super sit, nec propter inopiam eius aegrum nutrire cogamur. Sed heus tu Erasistrate, dicat arbitror aliquis, si post venam ruptam phlegmone iam pulmonem occuparit, non est quod speres hominem sanandū, propter ipsas quas paulo ante cōprehendi rationes. Quare amplius opera tua non egebit proditus videlicet per te inter initia. Quippe idem facis quod gubernator, qui ubi per eius incuriam euersa nauis est, vectorū cuiuspiā asserē in manū dat, indeq; salutē cōparare suadet. Sed Erasistratus fortasse existimabat phlegmone esse ex ijs quæ necessario vulnus comitētur. Verum si ita sentiebat, in magna planē erat ignorantia, cum videre cuiq; liceat sexcentis eorū, qui quotidie singulari certamine decertant, maxima citra phlegmonē glutinata vulnera, sic, vt secundo vel quarto die sint oīno in tuto. Nos vero etiam plurimos ex ijs, q; vas in pulmone ex casu, clamore, plaga ue rupissent, priusquā phlegmone in vase rupto excitaretur, curauimus. Quōd si horum quoq; pulmones phlegmonē inuasisse asserit, ipse suis ipsius placitis repugnat, simul princeps viscus, quod maxime vicinum cordi sit, phlegmone laborare affirmās, simul hominē febrī carere, itemq; rupta phlegmone nihil expuisset. Ergo à nobis quoq; inuicem audiat, nec fieri posse vt glutinetur vlcus, si phlegmone pulmonem inuasit, omninoq; si inuasit, febricitaturum, ac purulenta deinde cum phlegmone soluitur, tussis exputurum. Ergo si quis nec febricitabit, nec tussiet, nec sanitē aliquā ex vlcere & phlegmone spuet: quæ ratio est vt huius inesse pulmōni phlegmonē dicas? Itaq; tum hoc maximū certe præsidium non recte ab eo damnatū est, tum purgatio sine vlla mentione p̄mittit̄. Ac nec vllum pharmon quod efficax sit, contra vllum ex comprehensis generibus ab eo est positum. Quin siue caput fluxionem mittat, eo statu seruabit: siue ex intēperie ipsorum spiritualium tussis incidat, etiā ipsa sic manebit. Ergo Erasistratus statuario illi assimilis videtur, qui reliquis oibus partibus scite p̄fectis, statuā reliquit cæcam. Nam quæ, quæso, reliquæ pulchritudinis gratia, cum oculos desideres? Postea, si dijs placet, cum tanti viri maxime aberrent, egregius vir Thessalus, q; artem ne nouit quidē, Methodicum se censet appellandum. Ac nunc ferme oēs sectatores eius sanguinē mittere videmus, tum alijs egrorum non paucis, quibus non solum non vitile, sed etiā noxium existimare id præsidij oportebat, præsertim si proprijs ipsi hypothelibus starent: tum vero ijs, qui sanguinē, siue hunc p̄ vomitum, siue etiā cum tussis, reijciunt, modo valētes vires habeant. Sed quomodo cohærebunt hæc secum, vt venā ubi sanguis reijcitur, incidere iubeant: & in commentarijs suis scribant remedium id adstrictis vitijs conuenire? Ergo ne se Methodicos amplius nominent, sed Empiricos, si reiecta ratione, quā esse rectam putabant, experiētia vtuntur ad inuenienda præsidia. An igitur in ijs quidē clare deprehendunt nec methodo, nec oīno ratione aliqua quicq; facere: ubi vero partes inutiles esse ad curationis inuentionē aiunt, non multo magis? Atqui si quis ad memoriam reuocet ea quæ de auribus, naribus, oculis, ore, pectore, pulmone, p̄terea vtero, vesica, & vētriculo, diximus: errare eos tota via videbit. Talis igitur erat qui ad phlegmonē quæ in pudēdo erat, macedonico medicamēto est vsus, ac cum eo etiā cataplasmate, quod relaxandi vim habebat, nēpe solēni hoc quod ex pane, aqua, & oleo cōficitur. Etiā alius quidā illi p̄similis, qui ad sedē exulceratā iisdē est vsus. Verum de talibus, ubi de phlegmonis disputabitur, agemus. Caterum vlcera quæ citra phlegmonē in pene sede ue cōsistunt, nullū cataplasma desiderant, sed medicamen quod cicatricē inducat, non tñ, me hercules, eius naturæ quæ vlcera, quæ in carne sunt, inducere cicatrice possit, immo quæ tanto magis siccare possit, quanto hæ partes sunt carne sicciores. Quinetiam quod magis admirare, ipsorū quæ in pene sunt vlcera, magis etiam siccari postulant, & quæ in toto cole hæserunt, & quæ extra hunc etiā finē eius qui glans dicit̄ infestant: minus vero quæ in præputio sunt: atq; etiā his minus, quæcunq; in reliqua sunt cute, quæ totum colē vestit. Cum igitur humidū in glande vlcus quidā ex amethodis istis medicis, istis in quā Thessalijs, sanare aliquā non posset medicamētis ijs quæ epulotica vocant̄: id est quæ cicatricē inducunt, adhibuit in consilium me. Vbi igitur ex me audiuit longe sicciorē medicamēto particulam egere, propterea q; siccioris naturæ esset, primum nō credidit: vt vero coactus necessitate est aliquo ex nostris medicamētis vtī, tribus diebus sanatum vlcus est, perspicuumq; erat medicum nō tam fuisse de salute hominis latatum, q; inde adeo tristatum q; in mala disciplinæ secta fuisset educatus. Siquidem medicamē quod ex papyracea charta cōbusta fit, hoc scilicet nobis vsitatum, id genus vlcera sanat, sicuti etiā anethum vltum simili modo inspersum: itemq; cucurbita sicca



## Gal. methodi medendi

atq; vsta ad eundem modum: alia præterea multa ex ijs, quæ vehementer sicut illa siccant. Siqua vero eiusmodi vlcum sine madore sunt, ac recentia, ijs sola aloë salutare medicamen est. Insuper gigitur autem sicca, sed in tenuissimum ceu pollinē redacta. Hęc vero etiam quæ in sede consistunt sicca vlcera probe pcurat. Simillimā huic vim habet & cadmia vino elota, & sicca. Ab hac quoq; non longe abest argenti spuma Lithargyros græce dicta. Deinceps vero molybdæna sequitur. Omnibus vero tum minus inferens doloris, tum nullo minus efficax pompholyx est. Sin humidiora sunt, ipse per se pini cortex, itemq; lapis hematites vocatus idoneus est. Quod si profunditas quæpiam ipsis adlit, vbi exiccata fuerint, dictorum alicui tantulum mannæ admiscendum est, quantū sit ad carnē gignendā satis. Neq; igitur horum quicq; vel per somnium norunt, qui istius sunt alienæ à methodo sectæ: cū omne vlcus, in quacunq; animantis sit parte, eandem postulare curationē opinentur: neq; etiam quemadmodum suere quædam vlcera oporteat, veluti ea quæ abdomine contingunt, de quibus in sequenti libro cum ijs, quæ restant, vniuersis agetur.

### GALENI METHODI MEDENDI, ID EST DE MORBIS CURANDIS, LIBER SEXTVS.

ARGVMENT. LIBRI.

*Neruorum, tendinum, ligamentorum, partiumq; quæ illorum natura participant, ossium quoq; curationem absoluit.*

Prolixitatis librorum excusatio, ac quæ hætenus monstrata sunt.

CAP. I.



Non dubito fore nonnullos quibus esse prolixus videbor, qui vnum hætenus morborum genus, quemadmodum methodo curet, exponam. Par est autē non tam mihi longitudinē hanc imputet, q̄ ijs qui parum intelligētes quæ rectissime ab Hippocrate sint scripta, ea calumniari sunt conati, quos ne quemadmodum vlcus quidē recte curent, scire ostendi: nedum quod maius sit quicq;. Atq; ipsum quidem morbi genus, cuius vna species vlcus est, seu continuitatis, seu vnionis solutionem voces, nihil referat. Illud monstratum est methodū curandi eius, in quocunq; corporis mēbro sit, quæ qdem ab affectu ipso sumant indicationes seruare cōmunes: quæ vero ex partibus pbeantur, alias atq; alias habere. Cum, n. in carnosus particulis inciderit, nominatur qdem vlcus: habet vero curationis indicatōnē oīum qdem quæ præter naturā sunt cōmunem, sui scilicet ademptionē: quā vero ceu affectus præstat, vt per contraria tollat: quam vt diuisio est, vnitionē. Quippe generatio huius viri in diuisione vnitatis cōsistit. Ideoq; in osse vocatur fractura, græce Caragma: in neruosis fibris Spasma: in musculis, vlcus & ruptio: quorū differentia prius iam dicta est. Idem tñ morbus cum in neruū & arteriam, & venā inciderit, nullā propriam appellationē est sortitus. mutuatur autē interdum vlcus, interdum vulneris vel ruptionis appellationē. Cæterū parum esse de noibus sollicitum debere eum cui rerū scientiam inuenire sit appositum, sepe iam diximus. Itaq; huc potius noibus neglectis pperemus: q̄ non ex horū exposita impositione, sed ex appositis remedijs ægro salus paritur. Rursus igit reuocandū ad memoriam est, quæadmodum audacissimus Thessalus, cū nullā curandi vlcus methodū tradiderit, oēs tñ dixisse se arbitrat. Siquidem q̄ sinuosum vlcus postulet impleri, & simplex glutinari, hæc nec idiotis sunt ignota. Quæadmodum tñ methodo quis pharmaca inueniat, qbus vel impleat quod sinuosum est: vel glutinet, quod simplex est, hæc vulgus nō nouit, at id est quod medicis considerandum pponitur, atq; in eo alius alio est pstantior. Quippe veluti in pcedentibus ostēdimus, & inueniet remedia, & inuentis recte vtetur quisquis in medendi methodo est exercitatus.

*Aduersus Thessalum de nerui punctura; ac de medicamentis quibus curatur.*

CAP. 2.

Vt enim iam aliquid psequamur quod pcedentibus sit deinceps, fingamus quempiam ad nos venire, cui tñ cutis acu sit puncta. Hunc hoiem, si is sit cui facile vlcera sanescant, etiam si citra medicamentum nudoq; mēbro ad opera consueta dimittas, nihil sentiet mali. Sin cui difficulter sanent, primum qdem dolebit, post etiam tum pulsu particula infestabit, tum phlegmone. Ac Empiricus qdem examinando pcontandoq; hois naturam discet: Nos vero tum ex eiusmodi examinatione oibus his vli quæ per experientia inueniant: tum nihilominus ex ijs notis quas de boni succi maliq; naturis habemus, præterea de ijs, qui acris hebetisq; sunt sensus, tum plenitudine grauatis, modiceq; se in succis habētibus: nō ignari q̄ qui vel plethoricus est, vel vitiosus succis premitur, vel acris est sensus, vel horum quibusdam oibus ue premitur, phlegmone tentabitur: qui contra est affectus, nihil mali sentiet, atq; hæc prospicientes, non equidem medicamen quod glutinet imponemus, cuiusmodi plurima sunt eorum quæ Enæma vocant, (ea sunt quæ recentibus

*lib. 3. ca. 4. cap. 1.*



**A** recentibus statim applicantur vulneribus) immo molle & blandum, & quod dolorē mitiget. si quidem ubi magna diuisio est, ibi studium impendi debet, vt magis siccantibus remedijs labra vlcis vniant, atq; coalescant, vbi autē acu stilo ue facta diuisio est, id duntaxat curandum est, ne phlegmone particula tentet. Atq; ex hoc manifestum est cruentorū vlcis indicationem, quæ a Thessalo est prodita, nihil nos maius adhuc docere, quàm sit cuiuslibet e plebe notum. Non enim scire quid fieri oportet, id magna res est, vt quod omnibus hominibus natura insit, sed quibus rationibus illud efficias, id vero scire artificum est. Nam si nauem quispiam sit ædificaturus, scimus profectò omnes, et qui nauium fabri non sumus, quo loco poni gubernacula debeant, quo loco puppis, quo prora, ac reliquorum quiduis. Et ceterum nihil nobis hæc ad rem conferunt, vtpote nescientibus quemadmodū ipsa struantur. Æque & qui ædes molitur, utiq; non ignorat nec q̄ iacenda primum parietum fundamenta sint, nec q̄ super his erecti minimeq; inclinantes erigē di sint parietes, nec q̄ super his strui tectū oporteat, nec q̄ ostia, & fenestræ, singulæq; reliquarū domus partium proprijs collocandæ sint locis. Et verum hæc ad domum ædificandam quid conferant, quoad ipse fabrilis artis ignarus ea fabricare nesciat. Vni igitur Thessalo omnium hominum sapientissimo, nosse quid fieri oporteat, ad artificiosam notitiam satis esse videtur. Sed nos per superius comprehensa monstrauimus id esse operum quæ ex artibus expectent, veluti principium quoddam, nondum aliquam eorum propriam partem, sed quæ et sit cuius e plebe communis. Quippe primæ in omni arte indicationes omnibus hominibus natura sunt præstò. Quare si hæc satis sunt ad opifices faciendos, nihil vetat quin & naues ipsi ædificemus, & materiam fabricemus, pròptumq; sit omnibus tum calceos facere, tum uestes, tum domos, sed & architectos esse, & cithara personare, & rhetoricari. Verū non ita se res habet, nec qui vulneratæ parti naturalem vnitionem esse moliendam nouit, is medicus est, sed qui quibus id rebus perficiat, intelligit, quanq̄ ne hoc quidem ipsum p se satis est, si quis etiam quò pacto his sit vtendum nesciat, sed qui viam oēm curationis eousq; percalluit, ut ipsum consequi destinatū finē queat, is demum est q̄ mederi nouit. Ergo istis amethodis Thessali æmulis illud accidit, vt cū maiora viribus audeat, nec ad ea q̄ consequi alioqui possent, accedat. Quippe cū dudū stilo quidam vulneratus in manu esset ita, ut tota diuisa cute aliquid neruorū qui suberāt, pungeretur, sapiens scilicet Thessalius in principio emplastrū quoddā imposuit, quo sæpe in maximis vulneribus usus prospere fuerat. Putabat. n. (arbitror) omne vulnus eandē curationē requirere. Phlegmone uero oborta, ad cataplasma quod ex farina tritici cōponitur se conferens, atq; interim hominē putrefaciens, intra septimū diem iugulauit. Nec sanē comprehendere numero est, quot, vbi in Pæonias istorum manus incidere, conuulsione perierint: quò, si dijs placet, sanctio illa Thessalia seruetur, Omne cruentum vlcus similiter esse curandum, idq; partibus ijs quæ laborent, nullam indicationem conferētibus. Ceterum vera ipsa methodus, non perinde atq; hæc Thessali est amethodos: immo pōt vel nunc et post tot tantosq; medicos non solum meliora medicamēta, quàm prius fuere, sed etiā vniuersum curationis modum inuenire. Nemo enim statim ab initio ijs vsus q̄ nos inuenimus, ex nerui vulnere in conuulsionem incidit. Aduerti nanq; vbi punctus neruus esset, ei ex sentiendi quod obtinet acumine, necesse esse tum dolorem incidere, quàm reliquis partibus maiorem, tum ex necessitate phlegmonem consequi: nisi quis & medelam dolori inueniret, & phlegmones generationem prohiberet. Rationabile igitur mihi est uisum, cutis quidem vulnus apertū in glutinatumq; custodire, quò per id ex neruo vulnerato sanies efflueret: totum uero corpus superuacuis humoribus liberare, ac ne quis dolor vulneratam partem vrgeret, in primis sollicitudinem habere. Itaq; etiam medicamenta excogitauī non pauca, quæ vulnere imposta ad vtrūq; mire sunt cōparata, tum ut dolorem mitigent, tum vt exitum saniei patefaciant. Tutius uero fuerit etiā si quis cutem latius incidat, ac totū corpus sanguinis missione inaniat, utiq; si fortis sit virtus. Si uero vitiosis succis repletum corpus sit, protinus purget. Aqua uero calida, quanquam reliquas phlegmonas valde mitigat, vulneratis tamen neruis est inimicissima: cum præsertim eorum substantia ex refrigerata concretaq; humidior materia sit condita. Omnis enim eiusmodi constitutio per ea quæ simul calefaciunt & humectāt, resoluit ac putrescit. Itaq; ab aqua calida eos qui ita vulnerati fuerant, omnino prohibui, vtilius iudicās oleo calente fouere, propterea quòd demonstratū a me est, hoc quoq; si frigidum applicetur, tenues meatus obstruere: sin calidum, digerere. Porro fugi ex huius quoq; generibus & crudum, quò Omotribes græce dicit, & quò deniq; adstringendi vim haberet. Delegi autē tenuissimū, cuius generis Sabinum est: quò etiā vtilius fuerit, si bīmū trimū ue sit. Quippe id quàm recēs magis per halitum digerit, quòq; magis est antiquū, hoc semper magis digerere est potens: verū dolorē minus sedat. In pharmacis autē huc omne cōsiliū direxi, vt esset eorum facultas tum tenuis, tum modice excalfaciens, & quæ siccare citra dolorem posset. cum sola hæc trahere ex profundo saniem, neq; cōtracta neq; demorsa particula possit. Vsus sum autē primū terebinthina resina, tum per se, tum et paulum euphorbij admiscens: Et p se quidē in pueris, & mulieribus, & generaliter ijs qui molli essent carne: Cum euphorbio uero in ijs, qui dura. Non secus autē & propoli, non per se modo, verū etiam cū euphorbio ipsam molliens: quòd si durior esset, cū tenui quopiā oleo. Quin & sagapeno in duris corporibus sum usus, utiq;

vitiū n. H.



## Gal. methodi medendi

vtiq; cum oleo & terebinthina id miscens: sed & opopanace ad eundem modum, quo & sagape-  
 no. Mihi vero & lachryma cyrenaica non inutilis fore videtur, si quis emplastrū ex ea faciat, cuius  
 modi est quod nos ex euphorbio cōposuimus. uerū nondum id experientia, quēadmodum re-  
 liqua omnia, cōprobauimus. Quippe præcedere oportet eam quæ à vera methodo proficiscitur  
 remediorum inuentionē, huic uero experientiam ad certiore[m] et fidem subscribere. Siquidē ex  
 tali methodo est sulfur, quod ignē expertum non sit, quodq; lapidosum nō sit, sed omnino tenuiū  
 partiū, ei cui neruus vulneratus esset, conducturū sperauimus, tantum eius tenui oleo miscentes,  
 dum quod ex vtriusq; mistum erat, sordium haberet crassitudinem. In valentioribus uero duriori-  
 busq; corporibus, et si ad mellis spissitudinem redigas, sic quoq; iuueris: nam id quoq; compro-  
 batum experientia est. Quinetiam lotam calcem similiter oleo admistam his applicandam excog-  
 itauimus, quæ et si mari lauetur, magis proficiet. Lauatur optime per æstatem in æstu caniculæ.  
 Quod si bis ter ue eam laueris, vtilius medicamen efficies. Quo pacto aut talia præparanda sint,  
 ex cōmentarijs, quos de medicamentorum cōpositione edidimus, intelleges. Nunc mihi tantum  
 dixisse sufficit, me tum hæc, tum alia multa medicamenta aduersus neruorum vulnera inuenisse,  
 cum nec sub aliquo magistro ea vsurpata viderim, nec in veterū alicuius aut medendi libris, aut  
 quos De facultatibus inscribūt, prodita: sed ex ipsa rerum natura indicationes sumpserim. Id qd  
 proprium esse medici methodo vrētis existimo. Mirificus autem Thessalus, cum ne vnum qui-  
 dem medicamentum inuenerit, iam pridem materiam eorum notam esse affirmat. Atqui multo-  
 rum medicamentorum quæ nos excogitauimus, non modo Thessalo, & qui ante eū medici fue-  
 runt, materia nota non est: sed nec ijs qui post eum in hunc vsq; diem fuerunt. Siquidē ipse cum  
 accersitus aliquando essem ad quendam qui à Thessalijs istis amethodis medicis putris fuerat fa-  
 ctus, ac cernerem eū cataplasma, quod ex triticea farina sit, impositurum: vbi nullum ad præsens  
 mihi medicamentū erat, poposci ex figulo quodam quē viderā a gri vicino aquā lixinā: tum co-  
 quens in ea farinam hordeaceam, non aut sicut illi in oleo & aqua triticeā, imposui. Postea uero  
 farinā erui simili modo coctam, iam { phlegmone inflāmato & putri } ex bella horū curatione,  
 neruo imponens, vindicaui ab ea putrefactione hominem. Verum de ijs quæ cum phlegmone  
 putrescunt, alia disceptatio sequetur, eaq; diffusa in opportuno operis loco. De neruis vero vul-  
 neratis satisfaciant, quæ dicta iam sunt. Et sanē ex ijs quæ ipsi inuenimus, plurimi uno illo empla-  
 stro vtuntur, quod ex euphorbio, & cera, & fricta resina est compositum. Cui nescio quomodo  
 aliqui sinopidis aliquid postea miscuerunt, aliqui ochræ, quod videlicet fucatum, vnde componat,  
 lateret: ægre ferentes, si meum id esse videretur. Verū non est à principio sic à me cōpositū. Mi-  
 scuerint fortassis ei nōnulli & è salis flore aliquid, aut aliud quippiam tale, quod colorem eius im-  
 mutet, nec vim eius minuat. Potest quis per ignorantia[m] etiam tale aliquid immiscere, quod facul-  
 tatem eius immutet. Verum nos illud ex cera, resina terebinthina, pice, & euphorbio, composui-  
 mus, immiscentes ex cera partem vnam, ex terebinthina, & pice, vtriusq; partis vnus dimidiū,  
 sic vt quod ex vtriusq; conflaretur, ceræ par esset. licet autem interim & plus sit quod ex ambobus  
 confit, quam cera. licet rursus & alterum eorum tantum ceræ admiscere. Quinetiam in penuria  
 terebinthinæ tum humidam pineam, tum etiam frictam commode admisceas: non minus etiam  
 his & abietinam immittas. Strobilina uero duris tantū corporibus idonea est: ad mollia uero im-  
 miscenda nō est. Si itaq; humidā resinam immiscebis, tunc sum cribratumq; euphorbium reliquis  
 immittes liquatis. esto vero pondus eius, ceræ pars duodecima: etiam plus aliquando, vbi scilicet  
 valentius efficere est in animo: Sin siccam, sicuti quæ fricta est, vtiq; olei pusillum desiderabit eu-  
 phorbium. Quare ego tum id cum oleo contundens, ac ad sordium spissitudinem redigens, mox  
 reliquis post liquationem refrigeratis tērens misceo. Sape etiam tantulum aquæ immiscui medi-  
 camento conficiendo, quantum in mistis ipsis liquandis tum absumi, tum euanescere prorsus po-  
 tuit. Verum omnia huius generis ad tractationem de medicamentorū cōpositiōe magis attinēt.  
 Nunc suffecerit, sicuti antea fecimus, indicato quale esse debeat medicamenti genus, pauca parti-  
 culatim exēpli causa apponere. Vberem nāq; omniū materiā in opere de simplicibus medicamē-  
 tis inuenies. Præparare aut debebis, ut in opere de eorū cōpositione est traditū. Nunc igitur satis  
 est hoc tū dixisse, atq; ad alia transire. **V**ulnerati nerui curatio medicamenta postulat, quæ &  
 tepidū calorē excitent, & valenter siccent: tum quæ ex substantiæ suæ natura & trahendi vim ha-  
 beant, & tenuiū sint partium. Sanē nō ad medicamentorū modo victusq; inuentionē ipsa medē-  
 di methodus proficit, sed et ad ipsum inuentorū vsum. Nam veluti in superioribus ostendimus,  
 quisquis citra methodū quæ vlceri apta medicamenta sunt, molitur, eum ne minimo quidē eorū  
 probe vtī posse: ita & nunc ostendere licet. Siquidē intellexisse quantopere affectum uel siccarit,  
 vel calefecerit, vel mitigarit, uel lacefferit medicamenti applicatio, is demum potis est qui metho-  
 do quadā curat. Idem vero ipse solus et intendere ea quibus inter initia est vsum, uel remittere no-  
 uit. Cū nāq; quod dicitur *εὐφορβίον*, propterea quod euphorbium accipit, vocant, quidā vulnerato  
 neruo statim imposuisset, idq; subinde prius prospere fuerat expertus, tertio die indicauit mihi  
 vulneratam partem tum dolentem, tum phlegmone tentatam, miratus medicamen nihil contu-  
 lisse. Percontatus igitur laborantem sum, num primo die cum impositum medicamentū esset, ca-  
 lorem

6.3. de comp. med. gen. cap. 2.

vitiā 3. d.

**E**  
\* ΑΙ. φάρμακον  
ἐπιπύσον.

**F**  
f addunt eod.  
greci δὲ δὲ αὐτῶν  
σοφίαν id est  
ppria sapiētia.

† φλεγμονὴν  
τὸς τε καὶ οὖν  
πομίνου id est  
phlegmone la-  
boranti ac put-  
rescente.

**G**  
\* εἶσας quod  
& derades ab  
alijs uertitur.

**H**



- A** Iorem quempiam veluti ex Sole suauem sensisset, is se quicquam eiusmodi sensisse negauit. Rursum itaque percontabar & medicum quanto iam tempore preparatum apud se medicamentum habuisset, ac quos eo sanasset. Ille plus anno apud se habuisse: sanatos vero à se aiebat pueros duos, & adolescentem unum. Cum autem & de corporis habitu adolescentis rogassem, alium eum, molliumque corpore fuisse affirmabat. His ergo auditis, cum intelligerem ut ad propositi adolescentis temperiem euphorbium deesse, postulans tum ipsum emplasticum medicamentum, tum et euphorbium, sumensque ex his quantum ad ea inter se miscenda satis putavi, iussi manibus medicamentum subigere, ac euphorbium diligenter contundere. postea quae haec facta sunt, miscere ea simul iussi. Ipse vero oleum Sabinum utique subantiquum modice calefaciens, foui vulneratam partem. Resectoque leuiter puncturam quod conuiebat foramine, imposui medicamentum, iniunxique homini inediam. Medico uero praecipere, ut uesperis rursus eum solueret, ac simili modo quo me uiderat, oleo uteretur. Atque his peractis apparuit postridie pars aegra & sine dolore, & sine phlegmone. intellexeruntque qui huic operi aderant omnes, verissimum esse (quod nos saepe usurpamus) non esse adeo magnum quod medicamentum praestare possit, nisi nactum sit qui eo dextre utatur. Est autem dexter usus, qui tali plane methodo, qualem ipsi iam saepe in commentariis qui ante hunc sunt, ostendimus, procedit. omnium medicamentorum usu ad calidum, frigidum, humidum, & siccum, ueluti ad normas relato. Quam nimirum methodum non solum a methodi Thessali sectatores probe tractare non valent: sed nec Erasistratus, nec alius medicorum quisquam, qui corporum elementa, aut prorsus non inuestigarunt, aut alia quam quae comprehensa à nobis sunt, posuerunt. Sed de his haec tenus.

*De curandis neruis per longitudinem, uel transuersum uulneratis, ac contusis.*

CAP. 3.

προνειμένον  
i. praeposita.

- S** I autem non punctus, sed plane caelum uulneratus neruus sit, considerandum est quò pacto facta uulneratio sit, utrum ne per transuersum neruum, an per longitudinem eius: tum uero quantum interuenientis diuisum sit cutis. Proponatur igitur primum, multum esse cutis adaperitum, adeo ut neruus nudus appareat, isque per directum non per tranuersum diuisus. Huic neruo nullum iam memoratorum medicamentorum quae ex euphorbio ac similiter acribus, emplastris specie fiunt, applicabis, nudatus namque non feret eorum vim ita, ut cum interposita cutis erat, tulit. Optime igitur eo casu calce elota in multo oleo soluta utere. Salutare uero est & quod ex pōpholyge medicamentum sit, si in largo rosaceo sit liquatum, quod utique melius fuerit, si tum rosaceum ipsum, tum oleum salis sit expers. Siquidem nudato neruo, omnis curationis consiliū huc tibi dirigendum est, ut minima cum mordicatione lices. Possunt uero id praestare plane paucissima medicamenta. Esto igitur hoc casu calx salubri aqua aestatis tempore saepe elota. Esto praeterea (ut dictum est) & pōpholyx elotus, ita uidelicet ut elotus habetur in eo composito medicamentum quo publice utimur, quodque alia elota in se non pauca continet. Quippe quae ex metallis consistunt, ea elota esse omnia oportet, si modo citra morsum vllum sint siccatura. Salubre uero medicamentum est & quod ex melle sub emplastris specie componitur, utique cum ex optimo fit melle. Solui uero & id rosaceo oportet, quod tum reliquis conditionibus sit optimum, tum salis omnino expers. Quinetiam ceram quae eiusmodi medicamentis sit miscenda, elotam esse conuenit. Aequum & siquid terebinthinae resinae iniicies, haec quoque elota sit oportet, atque hac magis, si alterius cuiusquam resinae quid immittes. Quippe medicamentis omnibus quae laueris, acris mordensque sanies eluitur, atque abstergitur. Si uero robustus sit qui uulnus accepit, & cui corpus sit à superuacuis humoribus mundum, in hoc fas est etiam ualentioribus remedijs nonnullis uti: ueluti ipse aliquando cum id genus uulneris in carpo accepisset iuuenis quidam philosophiae studiosus, alioqui corpore bene habito, & tum in aestiuo Sole perusto, ex Polyidae pastillis sapa solutis, postea super calida aqua tepefactis linamenta imbuta imposui. Nam id quoque uel in primis semper habendum curae est, nequid ex his quae uulnus contingent, frigidum sit, quandoquidem ipsa laborans pars & sensilis maxime est, & principum partium primati continua, & temperamento suo frigida, quorum omnium occasione & ex facili à frigido offenditur, & suam offensam impertit cerebro. Quae si ex his fuerit quae in musculos perueniant, etiam conuulsionem facile accersit. Siquidem monstratum est musculos uoluntarij motus instrumenta esse. Idem fore & in tendonibus expectabis, hisdem de causis. Caeterum cum memoratum remedium tum uulneri ipsi iuuenis imposuisset, tum uero partium, quae supra erant, non parum eodem complexus fuisset, quae circa axillas, collum, caputque eius erant, omnia calente oleo assidue madefeci. Detraxi uero illi & primo statim die sanguinem scarificata uena. In quarto igitur hic quoque iuuenis recte habuit, adeo ut & rugosum, & paruum, & contractum ulcus iam cerneretur. Veruntamen consultius uisum est, usque ad septimum nihil nouare. post quem diem plane redditus est sanus. Sane oleo perfundere tale ulcus non oportet, praesertim cum, ut nunc comprehensum est, curatur. Nam oleum pastilli huius uiribus est aduersum, ac sordidum ulcus reddit. Neque enim parum interest, nudo ne neruo oleum, an per interpositam cutem admoueas. Abluenda igitur à uulnere sanies est molli lana specillo circumuoluta. Madefacere uero lanam si placet, ne scilicet sicco ulcus attingas, sireum, id est sapa, suffecerit: quam & hepsēma uulgo apud nos in Asia uocant. In hac igitur lanam intingens, mox exprimens, ulcus detergebis. Esto uero haec quoque ipsa tepida primis maxime diebus. Quae si omnia ex sententia



## Gal. methodi medendi

sententia successerint, etiam vino dulci madefacere citra periculum licebit. verum dulce id omni **B**  
 mordente qualitate careat, cuiusmodi tum theracum est, tum scybelites, atq; ab his quod caryinū  
 vocant. Quæcunq; vero & dulcia pariter & fulua sunt, veluti falernum, inutilia sunt, quippe acria  
 sunt omnia talia, ac supra modum calida. Ulcere vero iam ad cicatricem veniente, quæ alba plane  
 sunt & tenuia, nec multam aquā tolerant, nec odora sunt, ea dulcibus præstant. Aquæ vero vsū  
ad neruum vulneratum, semper fugies; sicuti etiam relaxās cataplasma. Ad iam dicti vero pastilli  
 vsū prope etiam accedit, & medicamenti vsus, quod Diachalciteos vocamus, quo publice uti-  
 mur. Liquari vero etiam hoc debet ætate rosaceo; hyeme sabino oleo. Descriptum autem est  
 medicamentum hoc à nobis in primo de medicamentorum compositione. Polyidæ vero pastilli **\* Cydiscus.**  
 lus, vel trochiscus, vel quomodocunq; appellasse libet, omnibus ferme notus est. Cuius si copia  
 non est, Andronis, vel Pasionis, pro eo est sumendus; vel noster, qui etiam omnibus illis est valē  
 tior. Sanè iam dictum est robustis corporibus valentiora medicamenta, imbecillis mitiora esse  
 adhibenda. Ista & vera methodus inuenit, & experientia cōfirmat. Thessalus vero cum suis vnā  
 sophistis in alto throno residēs ἐν κρημύβοις ἀνδρῶν. i. apud pecuinos & brutos homines (vt Cer-  
 cidas ait) in pretio erit, dum suis rationibus confirmat omnis vlceris recentis eandem esse cura-  
 tionem, neq; hanc vllam ex partium natura indicationem sumere. Vnus tñ magni in eius sapien- **F**  
 tia nominis, admirandam vulneratorum neruorum curationem excogitauit. nam protinus eos  
 totos præcidit, ne admonito quidem qui vulneratus fuerat. quanquam in hoc quoq; à secta sua  
 desciuit. Siquidē par erat vel & musculos vulneratos, & arterias, & venas, & aliud quiduis totum  
 præcideret: vel nec neruū. Alioq; sic quod fugiunt, id facere deprehendunt, vt diuersam p disci-  
 mine partiū indicationē accipiant. Verū hos iā mittamus, ac de transuerso nerui vulnere aga-  
 mus, in quo maior cōuulsionis metus impendet, phlegmone. s. à defectis fibris ad non sectas cōi-  
 cata: cæterū cōuulsionē ab ipsis nō sectis excitata. Ac quæ ad vlceris curationē attinēt, his quoq;  
 sunt eadē. Cæterū, detrahere largius sanguinē, ac tenui magis, q̄ in illis uti victu, tū in quiete oīno  
 ac lectulo molli hoīem continere oportet; tū oleo calenti vbertim in axillis, collo, tēdoibus, liga-  
 mētis, & capite uti. Quod si vulneratus neruus ex ijs sit q̄ in crure habent: sicuti cū in manu erat,  
 alē; ita in his bubones largo oleo imbuēdi: tū per totā spinā ad collū, & caput ascendēdū. Contusi  
 vero nerui, vbi cū his vnā cutis quoq; contusa exulcerataq; est, medicamēta postulant q̄ in sicca-  
 do quidē cōe nerui vlcera sanantiū consiliū seruent: cæterum quæ partes, quæ per contusionē à se  
 distideant, contrahere constringereq; sint apta. Qui vero absq; cutis simili affectu sunt contusi, **G**  
 hos oleo calente, cui euocandi facultas insit, sepissime pfundere oportet, ac totius corporis similē  
 curam habere. Semel hoc incidere vidī, sanauitq; id mature, ipsa ex oleo perfusione. Verum vnā  
 cum cute neruos contusos sæpenumero vidī. & propter eius symptomatis frequentiam athletæ  
 ipso vsu edocti habent cataplasma, quod ex oxymelite & fabacea farina cōficitur, quod planē sa-  
 lutare medicamentū est. At si dolor vnā cū contusione vexat, et picem liquidam immiscere, ac bñ  
 coquere, tum calens medicamentū imponere oportet, vbi vero magis siccans efficere voles, erui  
 farinam iniicies. Quod si ut amplius quoq; siccet desiderabis, irim illyricam immittes. Totius aut  
 corporis cura his quoq; cōmunis est, sicut si totus præcisus neruus sit, metus præterea nullus instat:  
 debilis tamen particula manebit. Curatio vero eius cōmunis est cum ea quæ aliorum est vlcerū, **\* ἀνέτηρος. i.**  
 quamq; vnā Thessali imitatores norunt. Ergo de neruis hæc abunde sint dicta. Phlegmonæ  
 vero quæ his superuenient: quæadmodū curandæ sint, vbi de phlegmonis agemus, docebit.

*De uulneribus ligamentorum, intestinorum, peritonæi, & omenti, & quo pacto future fieri de-  
 beant, cum partes abdominis internæ uulneratæ sunt.*

CAP. 4.

**L**igamenta vero (quæ græci Syndesmus vocant,) cum simillimam habeant tendonibus spe-  
 ciem, valentissimorum remediōrum vim tolerant: quod nec ad cerebrum pertingant, & sen-  
 sus sint expertia, nam nerui omnes alij ex ipso statim cerebro ortum habent, alij spinali interue-  
 niente medulla. Tendones quoq; quoniam compositam eorum esse substantiam ex neruo liga- **H**  
 mentoq; ostendimus, quatenus nerui participes sunt, eatenus ex cerebro oriuntur: cæterum mi-  
 nus saltem quā ipsi nerui conuulsionem accersunt. Ligamēta vero, cum ex osse ortum habeāt,  
 quæcunq; rotunda sunt, ea neruis assimilata sunt, duritie tamen plurimum distidēt. Verum in eo  
 quod alba sunt, & exanguia, & cauitate carentia, & in fibras diuiduntur, similitudo illis cum ner-  
 uis, & tendonibus constat. Ergo vbi teretia ligamenta tendonesq; visuntur, qui dissectionū sunt  
 ignari, neruos eos imaginantur, potissimum qui multo duriora ea neruis esse non intelligunt, at  
 vbi lata sunt, ibi ea à neruis diuersa esse intelligunt. quanquam ne id quidem omnia. cæterū ipsa  
 à sese discernere non valent. Verum tu, qui præsertim cuiusq; trium partium naturam perspectā  
 habes, tum vero & formam, & quā in toto corpore posituram obtinent: in quocūq; mēbro vul-  
 nus fieri contigerit, statim intelliges neruus ne sit quod in eo vulneratū est, an ligamentum, ten-  
 do' ue. Et de nerui quidē ac tendonis curatione iam dictum nobis est. Ligamentum vero vulne-  
 ratum si id est quod ab osse ad os permeat, & maxime sine periculo est, & quod siccans quibusli-  
 bet medicamentis, nihil hoīem offendet. Sin id quod in musculum se inserit, quanto est neruo &  
 tendone minus periculo opportunum, tanto utiq; nisi rite curetur, reliquis ligamētis magis ter-  
 rere

et genera cap. 4.



**A** rere debet. Horū nihil peragi methodo ab ijs medicis pōt, qui indicationē quæ à particulis sumit, vtilem esse ad vlcera curationē negant. nec ab ijs qui id quidem confitent, sed tñ cuiusq; particulæ naturam ignorant. quæ nimirū (sicut ostendimus) ex ipso elementorū constat tēperamento. Verum ij q̄q̄ nihil aliud, saltē quæ ex instrumentaria partiū constitutione indicant, intelligūt. Thessalus vero, & qui sequaces eius sunt, et hæc ignorant. Veluti statim si diuisum abdomen tam alte sit, vt intestinū ex eo procidat, nec quēadmodum id reponere conueniet: nec si omentū exciderit, abscindendum ne id sit, an non: nec an vinculo id excipiendū, an secus: nec an suendum vulnus sit, nec ne: nec si suendum sit, qua rōne suendum, quicquā intelligunt. vt quæ ne nos quidem intelligeremus, nisi ex dissectionis rōne omnium quæ istic cōtinent partium naturā didicissemus. quā et exponere necessum est, non claritatis modo gratia eorū quæ dicenda sunt, sed et probationis. Cutis extrinsecus omnibus antestat. hæc vero in mēbranam finitur. A cute, medio circiter loco, neruea tenuitas musculorū (quam Aponeurosin Græci vocāt) gemina tenditur, mēbranarum ritu. Eas pleriq; anatomicorū duas esse minime norunt. cum & vnā cohæreāt coalescātq; sic, vt labor sit eas separasse, & summa præterea sint tenuitate. Post has deinceps habent duo musculi recti, & carnosī, qui à pectore ad ipsa pubis ossa perueniunt. Atq; hæc quidē memorata oīa, & sibi coherent coalescuntq; & quod conflatū ex ipsis est, Græci, † qui quēadmodum diuisum ventrē sui conueniat, † prodiderunt. Epigastrium, id est abdomen, nominarunt. Quod uero hoc deinceps excipit, ab illis quidē vocat Peritonæon: putantibus videlicet vnum, & simplex id esse corpus, minimeq; cōpositum, sed falsū. cum id cōpositum ex duobus corporibus sit, quorum vtrunq; & exangue, & nervosum sit. Verū alterum eorum nervosa tenuitas eorum musculorū est, qui per transuersum se agunt: Alterum membrana prætenuis velut aranea, quæ vtiq; vere est peritonæum. Ac tale quidem in medio sui est abdomen. Partes vero eius quæ vtrinq; ad latus ad quatuor quasi digitos recedunt, hæc statim à cute obliquos musculos habent: priores quidem, q̄ à pectore demittunt; secundos, qui ab ilibus ascendunt: deinde post hos transuersum musculū, sub quo est peritonæon. Ergo & minus periculi in hoc loco, quā in medio est, cum tenuem eiusmodi membranam, qualem aponeurosin vocant, nullam habeat: & sutūra in medio difficulter administrat. quippe cum & procidant hac parte maxime intestina, & ægre inibi cōtineri queant. Qui enim constrinxerant contraxerantq; ea, recti illi carnosiq; musculi erant, quos ex pectore ad pubis ossa demissos diximus. Ergo quoties horum aliquis est vulneratus, duplici de causa procidere intestinum est necessum: à partibus quidem quæ sunt ad latus, propterea quod musculis, q̄ istic sunt, constringitur: à medijs vero, quod nec musculum eum qui contineret, habet etiamnum validum, & quod locus opportune ad procidentiam est comparatus. Quod si maius etiam vulnus fuerit, tum plura necesse est intestina excidere, tum difficilius denuo immitti. Porro alia ratione parua vulnera tractatu sunt difficilia. Nam nisi quod procidit, illico in locum suum reponas, inflatur, surgitq; in tumorem. quo euenit, vt per angustum foramen immitti nequeat. Minus igitur graue in eiusmodi vulnerationibus mediocre foramen est. Atq; hæc quidem præscisse oportet. Proximum est, vt quemadmodum quis hoc genus vulnere commodissime contrectet, consideremus. Nam Thessali præceptum, quo censet enamis ea præsidijs glutināda esse, parum satisfacere manifestius puto, quā vt quenquam latere qui compos sit mentis, possit. Quoniam igitur principio id agendum est, vt intestina quæ exciderunt in suum locum recondantur; secundo loco vt vlcus suatur; tertio vt medicamen imponas; quarto vt nequa præstantior pars simul afficiatur prospicias: age iam de primo horum agamus. Cum igitur triplex (vt dictum est) discrimē horum vulnerum in magnitudine sit, propriam à quoq; indicationem sumere tentemus. Esto autem principio vulnus adeo paruum, vt inflatum iam quod excidit intestinum remittere amplius non sit. Nunquid igitur hoc loco alterum è duobus est necessum, aut flatum educere, aut vulnus ampliare? Præstiterit autem (vt arbitror) prius, si modo id consequi liceat. At nō alia potius ratione id consequare, quā si causam vnde excitata inflatio est, submoueris. Ea igitur quæ demum est? Certe ambientis aeris refrigeratio. Itaq; etiam sanatio ex calefaciendo petet. Ergo spongia molli & ex calente aqua madenti, ac mox expressa calfacere intestinum conueniet. Præparetur vero interea vinum austerum calidum. quippe id magis calefacit quā aqua, ac robur intestino acquirit. Quod si huic etiam præsidio intestini inflatio non cesserit, incidendum peritonæum tantulum est, quantum ei quod excidit reponendo sit satis. Apposita porro ad eiusmodi incisionem sunt ea, quæ Græci Syringotoma vocant. i. quæ ad fistulas incidendas sunt comparata. Scalpellī vero quibus acies vtrinq; habetur, aut quibus cuspis acuta est, omnino fugiendi sunt. Situs vero laboranti appositus fuerit, cum in inferiore parte factum vulnus est, si sursum vergat, cum vero in superioribus, si deorsum. Vnum autem vtrōq; cauetur, ne quod exciderit, ab alijs quæquam intestinis degraueatur. Itaq; ex hac ratione conueniet, vt si in dextris vulnus sit, corpus in contrariam partem inclinetur. sin in sinistris sit, in dextram: sic vt quæ vulnerata pars est, semper altiore locū occupet. Atq; hoc tum in magnis, tum etiam in mediocribus vulneribus conducibile fuerit. Quippe id omnibus cōe consilium est. Cæterum, repositio intestinorum in suum locum, vbi ex magno exciderūt vulnere, plane ministrum postulat dextrū. Debet enim vbi manibus

† ex græco ad  
verbu q̄ q̄no  
uocatas Gal  
strophaphias  
(i. ventris seu  
abdominis su  
turas) fieri o  
porteat,

\* ΗΑΤΑΞΕΛ  
ΑΙΟΨΑΙ ΗΙC CŌTI  
NERI LINACER  
TIT, CŪ TŪ INFE  
RIUS, DENUO IM  
MITTI AC REMIT  
TI VERTERIT.

**C** fuerit, tum plura necesse est intestina excidere, tum difficilius denuo immitti. Porro alia ratione parua vulnera tractatu sunt difficilia. Nam nisi quod procidit, illico in locum suum reponas, inflatur, surgitq; in tumorem. quo euenit, vt per angustum foramen immitti nequeat. Minus igitur graue in eiusmodi vulnerationibus mediocre foramen est. Atq; hæc quidem præscisse oportet. Proximum est, vt quemadmodum quis hoc genus vulnere commodissime contrectet, consideremus. Nam Thessali præceptum, quo censet enamis ea præsidijs glutināda esse, parum satisfacere manifestius puto, quā vt quenquam latere qui compos sit mentis, possit. Quoniam igitur principio id agendum est, vt intestina quæ exciderunt in suum locum recondantur; secundo loco vt vlcus suatur; tertio vt medicamen imponas; quarto vt nequa præstantior pars simul afficiatur prospicias: age iam de primo horum agamus. Cum igitur triplex (vt dictum est) discrimē horum vulnerum in magnitudine sit, propriam à quoq; indicationem sumere tentemus. Esto autem principio vulnus adeo paruum, vt inflatum iam quod excidit intestinum remittere amplius non sit. Nunquid igitur hoc loco alterum è duobus est necessum, aut flatum educere, aut vulnus ampliare? Præstiterit autem (vt arbitror) prius, si modo id consequi liceat. At nō alia potius ratione id consequare, quā si causam vnde excitata inflatio est, submoueris. Ea igitur quæ demum est? Certe ambientis aeris refrigeratio. Itaq; etiam sanatio ex calefaciendo petet. Ergo spongia molli & ex calente aqua madenti, ac mox expressa calfacere intestinum conueniet. Præparetur vero interea vinum austerum calidum. quippe id magis calefacit quā aqua, ac robur intestino acquirit. Quod si huic etiam præsidio intestini inflatio non cesserit, incidendum peritonæum tantulum est, quantum ei quod excidit reponendo sit satis. Apposita porro ad eiusmodi incisionem sunt ea, quæ Græci Syringotoma vocant. i. quæ ad fistulas incidendas sunt comparata. Scalpellī vero quibus acies vtrinq; habetur, aut quibus cuspis acuta est, omnino fugiendi sunt. Situs vero laboranti appositus fuerit, cum in inferiore parte factum vulnus est, si sursum vergat, cum vero in superioribus, si deorsum. Vnum autem vtrōq; cauetur, ne quod exciderit, ab alijs quæquam intestinis degraueatur. Itaq; ex hac ratione conueniet, vt si in dextris vulnus sit, corpus in contrariam partem inclinetur. sin in sinistris sit, in dextram: sic vt quæ vulnerata pars est, semper altiore locū occupet. Atq; hoc tum in magnis, tum etiam in mediocribus vulneribus conducibile fuerit. Quippe id omnibus cōe consilium est. Cæterum, repositio intestinorum in suum locum, vbi ex magno exciderūt vulnere, plane ministrum postulat dextrū. Debet enim vbi manibus

**D** vulnus ampliare? Præstiterit autem (vt arbitror) prius, si modo id consequi liceat. At nō alia potius ratione id consequare, quā si causam vnde excitata inflatio est, submoueris. Ea igitur quæ demum est? Certe ambientis aeris refrigeratio. Itaq; etiam sanatio ex calefaciendo petet. Ergo spongia molli & ex calente aqua madenti, ac mox expressa calfacere intestinum conueniet. Præparetur vero interea vinum austerum calidum. quippe id magis calefacit quā aqua, ac robur intestino acquirit. Quod si huic etiam præsidio intestini inflatio non cesserit, incidendum peritonæum tantulum est, quantum ei quod excidit reponendo sit satis. Apposita porro ad eiusmodi incisionem sunt ea, quæ Græci Syringotoma vocant. i. quæ ad fistulas incidendas sunt comparata. Scalpellī vero quibus acies vtrinq; habetur, aut quibus cuspis acuta est, omnino fugiendi sunt. Situs vero laboranti appositus fuerit, cum in inferiore parte factum vulnus est, si sursum vergat, cum vero in superioribus, si deorsum. Vnum autem vtrōq; cauetur, ne quod exciderit, ab alijs quæquam intestinis degraueatur. Itaq; ex hac ratione conueniet, vt si in dextris vulnus sit, corpus in contrariam partem inclinetur. sin in sinistris sit, in dextram: sic vt quæ vulnerata pars est, semper altiore locū occupet. Atq; hoc tum in magnis, tum etiam in mediocribus vulneribus conducibile fuerit. Quippe id omnibus cōe consilium est. Cæterum, repositio intestinorum in suum locum, vbi ex magno exciderūt vulnere, plane ministrum postulat dextrū. Debet enim vbi manibus

bus



## Gal. methodi medendi

bus suis totum vulnus extrinsecus apprehenderit, intrò reprimere, tum constringere, ac exiguum **E**  
 semper suenti prænudare. quinetiã id ipsum quod assutũ est, modice cõprimere, quoad totũ per-  
 suat. Nam uero quæ cõmoda ratio suendi abdominis in talibus vulneribus sit, deinceps doceamus.  
 Quoniã coire coalescereq; cũ peritonæo oportet abdomen, incipiendũ quidem à cute est, atque  
 ab externo introrsus acus iniicienda. Vbi uero tum cutem, tum rectũ musculum totum trãsierit,  
 præterito quod ei subest peritonæo, p̄ reliquũ peritonæum eam ab interno extrorsus iniicies, atq;  
 inde per reliquum abdomen ab interno extra transmittes. Vbi hoc penitus transiit, rursus ab  
 externo introrsum idẽ abdomen est perforandũ. Mox ubi peritonæum quod illi quoq; subhæ-  
 ret, præterieris, atq; ad contrarium ueneris, hoc quoq; ab interno extrorsus perpungẽdũ, vnaq;  
 cum eo totum ipsi vicinum abdomen. Deinde ab hoc rursus incipiendum, atq; id cum contrario  
 peritonæo consuendũ, ac rursus vicina quoq; cute transmissa, iterũ ab ea parte acus introrsus est  
 iniicienda, consuendumq; abdomen id cum contrario peritonæo, ẽt inibi vicina cute transmissa.  
 Atq; hæc iterum iterũq; facienda, quoad totum vulnus similiter consuerimus. Interuallum uero  
 quod futuris interuenit, quod ad compescenda pertinet ea quæ subsunt, breuissimũ esse postulat.  
 Quod uero ad firmitudinẽ ipsius cutis quæ in interuallis futurarũ est, necubi rumpatur, breuitas  
 parum tuta est. Quare utriusq; vitato excessu, eligenda mediocritas inter utrunq; est. Iam hoc **F**  
 quoq; omniũ vlcera cõe quodãmodo est sicuti ẽt ipsius quo suuntur fili consistentia. Nã quod  
 iusto durius est, cutẽ rũpet necesse est, quod mollius, ipsum prius rũpitur. Æque uero si proxime  
 summas oras acũ transegeris: quod reliquũ est cutis, qm̄ minimũ est, dũ uolenter adducitur, co-  
 gitur perrũpi. Si plurimũ ab ijs recesseris, multũ cutis inglutinatũ relinques. Hæc tametsi oium  
 sint vlcera cõia, maxime tñ fugienda in abdomine suendo sunt. Ipsa uero abdominis futura, aut  
 iam dicto modo administrabit, utiq; si quis huc studiũ dirigat, ut peritonæum abdomini coalesce-  
 re faciat, vix. n. cũ eo coalescit, utpote neruosum, aut (sicut nonnulli faciunt) qui quæ cognatæ na-  
 turæ sunt, ea cõmittunt, utiq; peritonæo peritonæum, abdomini abdomẽ. Id fiet ad hunc modũ.  
 Oportet à vicino nobis abdomine incipere, atq; ab externo introrsum per id tantum acum trãf-  
 mittere, post præteritis utriusq; peritonæi labris, ex aduersa parte ab externo introrsus p̄ utrunq;  
 eius labrum acum reuocare, deinde rursus hanc reuocare, atq; ab interno extrorsum per aduer-  
 sum abdomen traicere. Hic modus à publico, & exprompto, quo uidelicet vno adactũ per qua-  
 tuor labra acum transmittunt, hoc discriminis habet, qd totum peritonæon intra abdomen pro-  
 fus abscondit. Deinceps uero de medicamentis præcipiamus. Sanẽ hæc quoq; eiusdẽ esse ma-  
 teriæ debent, cuius sunt ea quæ Enæma dicuntur: quæq; aliarum quoq; partium vnire vulne- **G**  
 ra in superioribus commentarijs ostendimus. Deligatio uero extrinsecus, vel præcipue in his ne-  
 cessaria est. Quarta uero curationis in his pars non paulo ab alijs distidet. Siquidẽ quod inter bu-  
 bones, & axillas est, id totũ molli lana ex oleo mediocriter calido imbuta circumdare oportet. Sa-  
 tius item fuerit, & si per clysterem intestinis aliud simile infundas. Quod si quod ipsorum intesti-  
 norum sit vulneratum, quæ extrinsecus fieri debent, omnia similiter, ut diximus, sunt peragen-  
 da. Cæterum, quod iniicitur, vinum nigrum, austerũ, & tepens erit, eoq; magis si totum perfora-  
 tum vsq; ad internum meatum sit. Ac crassa quidem intestina facilia sanatu sunt: e contrario diffi-  
 cilia quæ tenuia sunt. Ileium tamen omnino incurabile est, tum propter magnitudinem multi-  
 tudinemq; valorum: tum quod tunica eius prætenuis neruosaq; est. adde quod tum bilem synce-  
 ram hoc intestinum recipit vniuersam; tum quod omnium iecinori maxime est vicinum. Vẽtri-  
 culi uero quæ carnosæ partes infernæ sunt, curare cum fiducia tentabis. Nam fieri potest etiam,  
 ut bene cedat, non solum quod hæc crassiores sunt, sed ẽt quod sanantia medicamenta facile hoc  
 loco ipsius subsistant. At quæ in ore eius, ac gula vlcera sunt, duntaxat contactu medicamento-  
 rum in transitu fruuntur. Quæ uero in ore eius sunt, ijs sensus quoq; acumen sanationi obstat. **H**  
 Verum quam ratione ventriculi vulnerati, aliorumq; exitialium vulnerum Hippocrates sana-  
 tionem moliat, ab ipso peti est satius. Ego nanq; non eo consilio ut nemo Hippocratis libros le-  
 gat, ad hoc opus scribendum accessi. Verum quoniam is mihi primus idonea vsus esse via videt,  
 nec tamen eam totam compleuisse, cum quædam minime limitata, quædã imperfecta obscuraq;  
 ab eo prodita inuenire liceat: idcirco ipse tum omnia ea lucide explicare, tum quæ parum discre-  
 ta sunt distinguere, tum quæ deficiunt supplere studui. Vbi igitur aliquis se in his nostris primi-  
 tus exercuerit, tunc se ad libros Hippocratis legendos conferat: ac tum eius de vlcibus librum  
 relegat; tum quæ de vulneribus exitiosis scripsit. Porrò simul maximum adiuuẽtum ex his no-  
 stris libris habebit, simul certo intelliget neminẽ methodicæ sectæ, quæ nomine specioso se vendi-  
 tat, re aut maxime est à methodo aliena, cõmode vlcus sanare posse: sed nec reliquorum Rationa-  
 liũ quẽpiã, quicunq; parum cognitis similariũ partiũ elementis, artem aggredi censent. Quippe  
 nesciunt hi quoq; rationalẽ simplicium animalis partium curationem, ut qui ab instrumentalibus  
 tñ indicationes sumant. Cæterum, paucis etiamnũ contra Methodicos additis de istis quæ in vẽ-  
 triculo accidunt vulneribus, aliò stylum cõferemus. Vulnerato peritonæo excidit subinde omẽ-  
 tũ, quod primaria ne pars sit, an non primaria, vel ex quibus condatur, vel quã habeat actionem  
 vsum ue, hi cõpertũ non habet. Itaq; si iã liuet, aut nigricat portio ea quæ excidit, ibi quid faciant,  
 audire

*vit. 7. lib. 9. cap. 5.*



- A** audire est operæ pretium: vtrum ne præcident; an intra peritonæon remittēt. Omnino. n. vel ab ipsa experientia quid agendum sit, intelligent; vel ab ipsa particulæ natura indicationem sument. Atqui refugiunt hæc vtraq; eam quidem quam experientia suppeditat cognitionē, dum uenerandum. s. hoc sectæ suæ nomen methodum extollunt: eam uero quæ ex particulæ natura suggeritur, q̄ nec substantiam eius norunt, nec actionē, nec usum, dum a dislectione ceu inutili abhorrent. Itaq; nesciunt sit ne ex ijs quæ necessariae ad vitam sint; an quæ necessariae quidem non sint, non tamen omnino infimæ notæ: sed nec an cum eius affectu simul afficienda pars aliqua primaria sit, an secus: adde q̄ nec an vasorum quæ in eo continent, aliquod possit per sanguinis profusionem hominem interimere: nec si quis post nigrum eius abscissum, quod integrum est vinculo cōplectatur, quò sanguinis profluuium declinet; an id ipsum periculo vlli sit futurū: nam leui saltem intuitu omentum nervosum videtur. proinde nisi quis exacte naturam eius habeat cōpertam, nunq̄ audebit vinculo uti, cōuulsionis. s. metu. Horum cum nihil mirifici isti Methodici intelligant: vbi nigrum redditum omentum est, sanè dicere quid agendum sit, non possunt. At nos (arbitror) possumus, qui cum usum eius non adeo esse animalī magnū, substantiamq; eius ex mēbrana tenui ac arterijs venisq; compositam sciamus, horum tñ initia ex maximis orta, tum arterijs, tum venis intelligamus: sanguinis quidem profusionem cauebimus; coafficiendos uero nervos non timebimus. proinde id quod supra nigrum positū est, vinculo excipiemus: quod post vinculum est, amputabimus: atq; ut in imo sine iam cōprehensæ gastroraphiæ uinculi fines pendeant, curabimus: quò nimirū facile eas cū ex vulnere suppurante euomentur, recipiamus.

*De ratione fracturarum ossium curandarum.*

CAP. 5.

- A** C de reliquis quidem corporis partibus dictum abunde sit: nunc de ossibus agendum superest. quando his quoq; de quo nunc agitur, morbus accidit, quem unionis siue continuitatis solutionem appellamus. Huic cum in hanc inciderit partem, proprium nomen inditum græce est Catagma, omnibus ferè hominibus qui græce loqui norunt, tritum. Apagma nanque, medicorū appellatio propria est, plebi inusitatū. Solent autē ita nominare quoties ossis finis, qua parte maxime cū alio cōmittitur, abruptus est. sed & è fracturis ipsis quæcunq; fracti ossis partes iam prorsus separarunt, eas Cauledon factas græce dicunt. Patet uero eiusmodi diuisionem per transversum esse factam: veluti alteram per longitudinem magis esse: in qua sanè non omnino separant à se partes sic affecti ossis, sed veluti per rectitudinem finduntur. quod genus Schidædon fieri dicere solent. Non desunt ex medicis iunioribus qui adeo ambitiose oēs fracturarum differentias proprijs interpretentur nominibus, ut èt aliquā Raphanedon, id est ad raphani speciem fieri dicant: non contenti oratione os quod uarie sit fractum, explicasse. At non Hippocrates huius fuit sententiæ: sed quoad fieri licuit, vsitatissimis vtens nominibus, oratione interpretari non est grauatus non has modo fracturarū differentias, verū etiam earū quæ in capitis ossibus eueniunt. Ac si ad eum modum de omni vitio egisset, profectò breuis mihi proposita tractatio fuisset. Nunc cum plurimorum viā qua sit insistendum indicarit, sed quæ particulatim sunt agenda, inchoata indefinitaq; reliquerit, necessum est in illis immoremur. nec tamē in ipsis plus iusto: sed quæ tradita illi perfecte sunt, ea summam cōmemoremus, quibusdam èt demonstrationem adijciamus, utiq; ijs quæ ab eo ratione parum sunt munita, eorum præterea quæ parum sunt definita, quædam definiamus. & quæ inordinata sunt, ea in ordinē disponamus. postremo ex ijs quæ ille parū lucida reliquit, quibusdam lucem addamus. Verum si in singulis verba eius adscripsero, expositorij cōmentarij longitudinem liber noster habebit. Nec deerit fortassis aliquis, q̄ immodicam longitudinem nostram hic merito accusabit: qui de hac in tertio, & quarto volumine parū merito est questus. In his. n. necesse fuit mihi multa Hippocratis ex eo libro, q̄ de vulneribus inscribitur, loca apponere: quibus reliquis medicis ostenderē cuiusmodi res sit methodo quadam
- D** vlcereum curationē conscribere. In libro autē quo de fracturis præcipit, quis adeo est stupidus, ut doctrinā eius omnem, ceu lucidam planēq; absolutissimam non suspiciat? Quisquis èt, vnus vide licet alter ue dicat parum se id opus mirari, his opportunissime respondeat illud poetæ: Hos vnū atq; alterum permittite tabescere. **Q**uamnam igitur sit fracturæ curandæ uera methodus, quāq; ipsa rei natura præscribat, iam tempestiuum dicere videtur, atq; hinc sumpto initio. Quoniā fracti ossis soluta partium cōtinuitas est, utiq; finis quò tendet is qui eas curabit, saltem primus, unio est. Quòd si is per affectarum partium siccitatem perfici posse non videatur, restat alter, q̄ est ut alterius cuiusdam interuentu glutinentur. qui si nec ipse comparabilis aduertitur, insanabile esse vitium dixeris. Quòd igitur coalescere nequeat tam durum os, quàm id quod in iuuenibus & adolescentibus, & viris, multoq; magis in senibus cernitur, id profectò vel cuius patere pōt. Potest certe illud tantum unionem recipere, quod abunde molle est: cuiusmodi conspicitur in puerulis. Quæ autem alia quapiam interueniente substantia ceu glutino quodam agglutinari colligariq; secum separatae fracti ossis particulæ queant, hinc maxime speret quispiam. Monstratum est omnem animalis particulā proprium ac simile sibi trahere alimentū. Id si verū est, ossiū certe idoneum nutrimentum, & crassius, & magis terreum, quàm aliud quoduis nutrimentum in toto animali fuerit. Non est igitur nec à ratione alienum, nec quod fieri omnino non possit, ut quæ ex hoc

\* vlcereibus.

*Vitæ 3. lib. 5. cap. 7. B  
ca. exp. 91. nra. med.*

hoc



## Gal. methodi medendi

hoc ipso proprio alimento redundat, & in labris fracturæ concrefcit, suo ipsius interuentu illa quoq; conglutinet. Quinetiã ita vſu euenire conſpicit: ſubſcribitq; ſpei, quã rō ſuppeditat, et experientia ipſa. Itaq; conſiderandũ deinceps eſt quanã potiſſimũ rōne corpus hoc quod fracturis innaiſcit, quantũ qualeq; ſit, prouenire poſſit. Nam q̄ nec quãtũlibet, nec qualecunq; , ſed qd̄ mediocritatē in vtroq; ſeruet requirimus, id planē eſt euident. Porro huius ſymmetriæ, tum qualitate, tum quãtitate inuenta, deinceps eſt ut qua maxime quis vtrunq; aſſequatur, rōnē ipſam quaerat. Sed nec tēpus, quo hæc effici conueniat, minus neceſſarium quaſitu eſt, vtrum ne ſtatim à fractura facta, veluti ſtatim in vulneribus moliebamur unitionē: an id cōmodum tēpus non eſt, ſed aptius aliud requirendũ. Sanē inuenias hoc quoq; , ſicuti & reliqua omnia ex ipſa rei natura edoctus. Quenã igitur eſt ipſius rei natura? Nēpe os fractum ſub aliqua paulo ante cōprehenſarum differentiarũ. Age igitur videamus, nunquid à ſingulis differentijs aliquid deſumi ad eius curationē poſſit: ab ea quã Cauledon, id eſt per tranſuerſum fieri diximus, orſi. Diſſident ſic à ſe in hac fracti oſſis partes, vt è directo non iaceant. Quare patet primum id eſſe agendum, vt in directum agantur: tum eorũ quæ deinceps ſunt, aliquid gerat. Sanē eum ſitum habuerint, ſiquis ea quæ ſic diſſident, integræ partis exemplo vſus, in contrariũ adducat. à qua nimirum certiffima indicatio tranſpoſitionis eorũ erit. Fieri. n. pōt ut tum prorſum, tum retrorſum, tum in hanc partē, tum in illam mēbri facta tranſlatio ſit. Quæcunq; igitur retrorſum magis ſunt acta, ea prorſum impelli conueniet: nec minus alterã quoq; fracti oſſis partē modice ad contrariũ retrudī. Contra, q̄ prorſum ſunt emota, hæc rurfus ipſa quidem retrorſum, reliquam uero partem ſenſim duci prorſum. Eodem et modo, & eorum quæ ad dextrã ſunt detorta, medicatio eſt ſi ad ſiniſtram ducant: contraq; eorũ quæ ad ſiniſtram, ſi mutent ad dextrã: ſemper ſcilicet altera parte modice in contrariũ acta. Cæterum, in adducendis contrario motu partibus, ne quæ frangant earum extantia, nō leue periculum eſt. Neq; . n. (veluti in ferra defectis viſitur) læuis eſt vtriuſq; partis ſinis. Nã ſi illæ frangant, non poterunt ad amuſſim ſecum coaptari fracti oſſis fines, duplici de cauſa. Nam ſiue ipſa fragmenta inter partes coniungendas interciderint, non ſinent ea quæ adaptant, ſe contingere: ſiue quid forte oſſiũ extra ceciderit, ne ſic quidē eorum quæ effinixeris, exacta coniunctio erit ſic, ut priſtinam vnionē imitent, quippe quæ ſolum tum demũ erit, cum oſſis extantia in ſuas cauitates fuerint recondita. Quod ſi ſemel cōminuta perierint, neceſſum eſt inter applicata ſimul oſſa vacans interueniat ſpatium, in quod ſanies collecta, atq; in tēpore putreſcens, totum pariter mēbrum ſecum corrumpet. Atq; ob hæc quidem, quæ diſſident oſſa, è directo admota eſſe oportet, quod cōmode certe fieri nequit, niſi retrorſum prius ſint tracta: Antitalin vocant. Oportet igitur aut manibus ipſis, vtiq; ſi paruũ ſit mēbrũ, aut vinculis circũpoſitis, aut vnã cum ijs et inſtrumentis, cuiuſmodi nos Hippocrates docuit, antitalin oſſium facere. Poſtea uero q̄ abũde retracta fuerint, nec vllus ſuperſit metus ne ſe in adducendo tangant, tum in directum opponere, vinculaq; remittere, ac muſculis ipſis diductorũ in idem cōmiſſionem permittere: interim vero teipſum quoq; manibus ſeruire, ac ſicubi aliquid paulũ ſubſultet, corrigere, atq; formare. Ab ijs ſecũdũ, quod diriges, fuerit, ut immotũ prorſus mēbrũ conſiſtat, nequid eorum quæ effinixeris, moueatur. qm̄ ita neceſſe eſt ea rurfus diſſidere. Ac ſi ipſi quidem ægrotanti, vt quietudini mēbri proſpiciat, permiferis, vigilans fortassis probe id curauerit: at dormiens omnino membrum mouebit. Vt igitur non dormientis modo hominis, ſed et ad deſidendum, itemq; cum cubile reſternitur ſurgentis, eorũ quæ formata ſunt, poſitura ſeruet: tuta deligatura complecti fracturam oportet, quæq; fracti oſſis partes ſecum coactare ad amuſſim poſſit. At uero cum laxior deligatura oſſibus moueri permittat, arctior uero conſtringendo, dolorem excitet: danda opera eſt, vt vitato ambarũ incōmodo, vtriuſq; fruamur cōmodo. Id fiet, ſi quod nimium eſt, declinabimus. Ergo nec adeo arctare deligaturam debemus, vt iam cōprimat: nec adeo remittere, vt laxa ſit. Ac ſi quidem equalis eſſet craſſitudinis mēbrũ quodq; , vtiq; latiffima fascia eſſet cōmodiffima, vt pote quæ totũ æqualiter continenterq; ex omni parte fractum os complectere. Sed qm̄ id non eſt, pectori quidem latiffimam licet circũponas: artubus certe & iugulo non potes, ſed in talibus vtilior eſt anguſta, vtpote quæ nec rugas contrahet, & totius mēbri cui circũdata eſt, cutem cōtinget. Verũ ſi paucis complexibus fracturam continet, parum tuta eſt. Quantum igitur ſecuritatatis ex anguſtia deficit, tm̄ ei ex iniectionis numero, & verſus integrum deductione eſt adijciendum. Sed qm̄ deligationum quæcunq; citra dolorem carnem conſtipant coarctantq; , id virium habent vt ex ijs partibus, quibus primum injiciunt, ſuccos exprimant, in eas, in quas ipſæ ſunt finite, reponant, atq; figant: non alienum à ratione arbitror, deligaturæ principium ſuper ipſam fracturam injici, abhinc uero ad reliquũ mēbrum diſpenſari. Etenim qui contra deligat, is ab integris ad ægram partem ſanguinem cōpellit. Atqui ſi ab ægro loco incipiat, in integrum finiat, nō ſolum innoxia eiufmodi deligatura in ijs quæ diximus erit: ſed et vtile quiddam contulerit. quippe cũ nullã circũ fracturã ſinet excitari phlegmonē, cuius rei curã habere in primis oportet. Timendum. n. eſt, ne tũ ex illa in diuerſum vullione, quã membrũ in ſuã formã effingentes, adminiſtrauimus, tũ vel magis ex eo quod cauſa, quæ fracturã faciunt, plerunq; circũdata oſſibus carne conſtipando contundendoq; prius lædunt, magnæ ſubſequatur phlegmonæ. Nec ſanē mirer ſi phlegmones



- A** si phlegmones quiddam simile etiam ipsis fractis ossibus ad portionem accidat, quando etiam que parum probe sunt curata, magis humida, quam pro natura sua manifeste cernantur. ubi videlicet una cum vulnere os perfractum sub aspectus notitiam venit. Quinimmo nec ossis caries, quem sphacelon vocant, ex alia occasione oboritur, quae ipsa totius ossium substantiae corruptela quaedam est. Non igitur negligendum quin totum superuacuum humidum ex omnibus, quae circa fracturam habentur, partibus exprimas. Incipies itaque ab aegra parte, ac cum bis terve circumdederis, inde sanum versus progredieris. Siquidem qui ita deligat, & ab integris ad laborantem partem sanguinis confluentem arceat, & quod iam collectum in ea est, exprimit. Cum vero duae partes sint, quae & recipere aliquid a laborante particula, & transmittere ad eam possint: utique quae superiacent, tum propter multitudinem, tum magnitudinem ad ambo magis sunt habiles. Extreme vero, propter contrarias conditiones, exiguum quidem aliquid vel recipere, vel transmittere possunt. multum vero nec aegris partibus subministrare, nec ab ipsis recipere. Quocirca, cum duas primas fecerit Hippocrates deligaturas, priore quidem tum quod in laborante particula continetur, ad superposita expellit: tum quod ex his confluit, repellit: reliqua vero primis quidem complexibus, quos super ipsam fracturam facit, itemque fasciae ad inferna progressu, eoque quaedam extrudit, quaedam ne quid illinc confluat, prohibet.
- B** Reliquis deinceps omnibus, quibus videlicet ab infimis partibus sursum recurrere deligaturam censeat, ut eodem videlicet loco cum priore finiatur: tum ad superiora repellit, tum confluxum ab ipsis prohibet. Muniunt igitur ac stabiliunt fracturam, nec phlegmonem oriri sinunt prima duo lintea. non tamen ea quae dicta sunt, ad ambos hos usus satisfaciunt, praesertim sola. Unde ad eorum quidem tutelam Hippocrates praesidium excogitavit, ut splenia una cum exterioribus fasciis adhiberetur, quae haec quoque ipsa stabiliant. Ne autem phlegmone oriatur, medicamento quoque ipsa, quae phlegmonem prohibet, uti iubet, quale nimirum est ceratum humidum. Haec igitur omnia ratione, ut comprehensum est, dictante, sunt inventa, & praeter haec ipsa repositionis figura: quae ipsa quoque geminae indicationi subiicitur, priori quae ex solis communibus notionibus pendet, alteri quae ex curandorum organorum naturali constitutione praestatur. Prior igitur eam quae maxime a dolore abest, eligendam figuram suadet, quod nec phlegmonem particula contrahat, & eger persistere in una ea diutissime immotus possit. Secunda quae ex curandorum sumitur natura, arterias, venas, nervos, & musculos quam rectissimos poni praecipit. Sed & consentiunt inter se haec indicationes: quoniam & rectissima cuiusque partis figura maxime est a dolore aliena: & quaecumque magis quam alia est a dolore libera, ea maxime naturalis membro est: brachio quidem angulosa, quae Engonios graece dicitur: cruri vero quae paulominus porrecta est. Porro ad dolorem vitandum non modo naturalis habitus cuius instrumentum est utilis, verum etiam consuetudo quoque conducere non nihil videtur. Atque haec quidem figurae, in qua custodire membrum conveniat, inveniendae ratio est: eadem porro inveniendae figurae ratio est & in retractione partium a se: quam Antitalsin vocant, & cum in naturalis situm aptant fracti ossis partes. Etenim expedit, ut in rectissima atque a dolore alienissima forma membrum tum retrorsum retrahas, tum in naturalis habitum coaptas: multoque etiam magis ut sub eadem figura tum deliges, tum ad quietem reponas. Siquidem sub alia deligare, in alia vero mutare, non dolorem modo incitare potest, verum etiam ossa intorquere, nam nisi eorum quae praecipita sunt in commentariis, quos de musculorum motibus scripsimus, obliuio obrepserit: necesse est ubi figura mutatur, alios musculorum tendi, ac velut contractos rotundari, alios solui, ac remitti. Ergo ubi tenduntur, tum premi eos a deligatura est necesse, tum ex compressione ipsa dolere, ubi vero tensio remittitur, ea in parte deligaturam esse laxam, fracturamque fulcumento destitui. Horum igitur omnium causa tum extedere, tum effingere, tum deligare, tum reponere una ea figura, quae doloris minimum habeat, praecipue est studendum. Atque ad primum quidem opus, quod in fracturis molimur, nullum iam relictum est praecipitum. Soluere autem ex Hippocratis sententia tertio die debetis, quod in membro praeter solitum cooperto, nec dolor nec pruritus creetur, nec eius quod iam infixum fracturae est, perspiratio prohibeatur. Cuius occasione non modo noxius pruritus quibusdam accidit, sed etiam cutem ex acrimonia saniei erosam exulcerari. Infundendum igitur tamen temperatae aquae est, quantum ad euocandam eiusmodi sanie est satis. Quod si rursus quoque simili modo facies, utique septimo id a primo die facere debetis. Apparuerint vero iam omnia, modo nihil impediatur, phlegmone libera, ac quam pro naturali habitu magis aliquam gracilia. Tum igitur licebit & ferulas circumponere, & soluere ex maiore intervallo. Nam antea, cum phlegmones scopus vinceret, tutum non erat ferulis premere. Nunc cum ea desit, ac stabilire fracturam est opus: sanie non incommodum his utare. Sed & soluere ex maiore intervallo licet, videlicet non desiderantibus praeterea partibus sanie excernere. Quinetiam callus, quem Paron Graeci dicunt, feliciter ita prouenit: quoniam ad hunc gignendum (sicut dictum est) cogi concreescereque aliquid proprii ossium alimentum oportet. Non est igitur hoc a labris fracturae eluendum, aut foras euocandum, quod certe assidua solutio faciet. At vero nec tanto intervallo intermittendum, ut nescias quemadmodum fractura procedat. Vidimus enim non semel cum valenter sicarentur ossa, aegre prouenisse callum. Expedit igitur istis tertio vel quarto die modice aquam calidam infundamus, hanc metam finiendae perfusionis habentes, cum carnes in rubrum tumorem attolluntur. Atque in his quidem priusquam

Septima Classis.

ffffff sublidere

\* AP. diatafin. i. extensionem

† διατάσσει. i. extendas.



## Gal. methodi medendi

sublidere incipiant, desistendum est. Contra, ubi digeri quid volumus, non prius est desistendum **B**  
 quod ex perfusione intumuit, sublidat. In quibus vero, quod minus callus in fractura proveniat,  
 humiditas abundantior obstat: ibi hanc siccare (sicut prius est dictum) convenienti deligatura, &  
 perfusione aque, quae vel minima oino sit vel plurima, conabimur. Quippe minima cum prius desi-  
 stat quod aliquid confluat, & qui ad manum humores sunt, per spiritum digerit: & qui in alto sunt, mo-  
 dice liquat. Expediunt autem ita solui liquarique ea quae per deligaturam sunt expellenda. Plurima vero  
 digerit, plus quae attrahit. Sane constat in ea quidem deligatura quae exprimet, minus esse arctandos  
 fasciarum fines: in ea vero quae ad renutriendum est comparata, nec minus hos arctandos, & uniuersos  
 circumductus laxiores faciendos. Quoniam autem non solum quo tempore subueniendum callo  
 gignendo sit, sed etiam quo pacto est inuentum: reliquum fuerit de uniuersa victus ratione pre-  
 cipere. Ac quod in principio quidem sit tenuissime cibandum, id, ubi de propria phlegmonarum cu-  
 ratione agemus, dicitur. Porro monstrabitur & quod venam incidere interdum oportet, & per ven-  
 trem superuacua expellere. At quo tempore callus gignitur, nutriendum corpus est cibis boni  
 succi, & qui multum nutriant, ex quibus provenire succus soleat non solum bonus, sed etiam tenax,  
 ex quali fieri callum maxime expedit. quippe cum ex serosa humiditate ac tenui gigni profus  
 nequeat: ex crassa vero, sed quae fragilis sit, ac pinguitudinis expers, gigni quidem poterit non se-  
 gniter: ceterum tempore siccescens, friabilior atque ita fractioni obnoxius reddetur. Magnitudo  
 calli ea sit, quae & ossibus tuto vinculo sit, nec musculos tamen comprimant. Nam qui minor iusto est,  
 hic ossa parum reddet tuta: qui maior est, dolorem musculis inuehet. Attendendum vero diligen-  
 ter est, ut vel promoueatur, si minor iusto proveniat: vel inhibeatur, si immodice increseat. Sunt  
 vero quibus haec efficias, & ipsius perfusionis, tum quantitas, tum vero qualitas: praetereaque ci-  
 borum quantitas, & ac medicaminum quae illi extrinsecus imponuntur facultates. Ac de perfun-  
 dendo quidem & victus ratione supra est dictum. Ex medicamentis vero quaecumque emplastica  
 substantiam habent, ac modice calfaciunt, ea callos tum promouent, tum vero augent. Quae vero  
 digerendi vim obtinent, ea magnos iam callos diminuunt. Si vero nec augere callum, nec minue-  
 re studes, sed eo sicut ultro provenit, es contentus: medicamento aliquo eorum quae cruentis adhi-  
 bentur vulneribus, utere: quae cum modice siccant, etiam coagulari ac concrecere mediocriter  
 callum faciunt. Ac de transversis quidem fracturis haec satisfaciunt. De longis vero reliqua omnia ad  
 eundem se habent modum. ceterum comprimenda haec magis in ipso fracturae loco sunt, tum quod  
 recessit, retrudendum introrsus est. Quae vero contra fracta multifariam sunt, potissimum cum vlce-  
 re, quemadmodum fieri plurimum solet, in splenia circumdanda asciae ritu incurua Hippocrates  
 praecipit, eaque vino imbuta tum austero, tum nigro, aestate potissimum. Quippe putrescunt siue  
 oleo quis utatur, siue cerato: cum postulent amplius quam reliqua siccari, utpote vitio ipso reliquis  
 maiore. Quinetiam medicamenta quoque omnia ex siccantium sint numero: sicuti ille praecipit, sed  
 simul modum ipsum siccationis definiens. etenim ex enemis eiusmodi esse pharmaca vult. Quod  
 si protinus ab initio quis ipsis utatur, tale esse debere anemon suadet, quod imbui sit aptum. Ac  
 reliqua quidem omnia ex illius praecipitis sunt peragenda, non in istis, quae dicta sunt modo, verum etiam  
 siue nudatum os & defecari serra postulet, siue fragmenta quaequam vel teipsum eximere, vel ex-  
 pellenti naturae subseruire oporteat. De istis vero quae cruribus supponunt organis, quos Solenas  
 graeci vocant, quaecumque Hippocrates addubitavit utenda ne sint, nec ne, & oes norunt, & lau-  
 dandas esse rationes censeo. Quod autem neotericis inuentum est glossocomon, quo maxime tem-  
 pore gignendi calli utimur, laudandum id quidem quantum aliam quamuis eiusmodi machinarum  
 ducimus. Verum non videtur id Hippocrates nouisse, quamquam alias in organis, quae vsui forent,  
 excogitandis non indiligens. At vero quod cruribus subiicitur instrumentum, recte illis excogitatum  
 est: quod per unicum axem, qui in sine machine ad infernam eius partem est collocatus, con-  
 trarium nixum toti membro gemina tensione efficit. Nominatur earum altera (quae utique mem-  
 brum tendit in directum) graece Euthyporos, id est in rectum procedens: quae vero prius sursum,  
 mox deorsum, ea Metaleptice graece dicitur, quasi translatiuam dixeris. Obeuntur ambe per la-  
 queorum circumplexum. Porro aptissimus in hunc usum laqueus est, & qui duas habeat appendices. Hic  
 igitur, cum in partibus membri quae infra fracturam sunt, iniectus est, priorem siue euthypo-  
 ron efficit tensionem, brachijs scilicet ipsius axi circumpositis. Cum vero in partibus quae supra fra-  
 cturam sunt, idem laqueus imponitur, metaleptice tensionem efficit, abactis videlicet ipsius bra-  
 chijs prius sursum, mox deorsum. quippe haec quoque circumdanda axi sunt. Porro circumactum ac  
 veluti flexum brachiorum laquei, qui a superioribus partibus ad inferiores agitur, per trochilia  
 fieri oportet, quae in lateribus glottocomi sint posita. Licebit & Solena voces eiusmodi machinae  
 & cum adiectione sic, Solena mechanicum, aut Glottocomion mechanicum. Verum de instrumē-  
 tis vberius praecipiemus, quando de luxatis agemus. ubi etiam de varietate deligaturarum, quae  
 superimponuntur, non minus dicitur. Nunc vero postquam de mechanico Solene mentionem feci,  
 qui plurimum cruri commodat, tum alias cum reponitur, tum vel magis cum aeger cubile mutat,  
 aut etiam e ventre aliquid excernit: non ab re fuerit, quod nihil tractationi de eo desideretur, mul-  
 to magis illud glottocomion laudare, cuius alterum laterum itemque tabellulam, in qua pedes col-  
 locant,

† Al. Exantiq-  
 tum ipsius pe-  
 fusionis quatis  
 tas, tum cibos  
 ru quatis ac  
 qlitas. legit. n.  
 to, te ποσόν  
 τῆς ἀσπληνίας  
 καὶ τὸ ποσόν  
 καὶ ποσὸν τῶν  
 ἰδιομάτων.

† Cod. ant. les-  
 gūt ἀποπλε-  
 σίας ut etiam  
 Linacur vertit.  
 impressi ἀπὸ  
 γρησίου ἢ πε-  
 foratione.

† δὲ δὲ δὲ δὲ  
 διατρέων.

† Deluxatoriū  
 curatione

it. 239. et 310. et 7.  
 Zusan part. 24. 14. H.



**A** locant, quò nulli non quadret membri magnitudini, mobilia faciunt. Ac de reliquis quidem fracturis hæc nosse, cum ijs, quæ Hippocrates præcepit, sat fuerit.

*De curandis fracturis ossium quæ in capite consistunt.*

CAP. 6.

**D**e ijs vero quæ in capite accidunt, Hippocrates certe integrum volumen scripsit, ubi oia præcipit quæ in his sunt agenda, & nos cum huic operi finem imposuerimus, enarranda eius opera aggrediemur. Ad præsens vero, quæ in his commentarijs, & quæ supra ea quæ ille dixit sunt inueta, adijcimus, & quæ indefinite dixit definimus, necesse est primò de cauis excisorijs scalpri quos græce Cycliscus vocant, mox de ijs quos à lenticulæ specie Phacotus vocant, post hos de angustis scalpellis, demum de medicamentorum usu, aliquid agamus. Ergo de fracturis caluariæ quædam vsq; ad secundam laminam, quam græce Diploen vocant, perueniunt: quædam vsq; ad internam ossium faciem: quædam etiam simplices fracturæ: quædam contusiones: quædam vestigia eorum quibus inflata plaga est. Quæ igitur simplices fracturæ ad secundam vsq; laminam perueniunt, ijs quos modo diximus angustis scalpellis indigēt. Expediunt autem hos ut numero multos, ita magnitudine impares esse, necubi desit quod operi sit commodissimum, postea vero nudato, prout fieri solet, vitiatò ossi, utèdum primo quidem latiore, secundo loco, eo quod illo est angustius, mox ita reliquis deinceps vsq; ad angustissimum. Hoc vero in ipsa diploe est utendū.

**B** Post hæc tum protinus, tum ad finem vsq; siccis medicamentis est medendum. Quæ ob id ipsum κεφαλαία græce, id est capitalia, sunt dicta. Ea componuntur ex iri illyrica, & erui farina, & manna, & aristochia, & panacis radicis cortice, in summa, oibus quæ extergere citra morsum possunt. ipsa namq; generatio carnis, naturæ opus est. Itaq; ægro ad eam rem nihil opus est arte medica. Ut autem quæ prouenit caro, coalescat circumhæreatq; omni ossis parti, id inde maxime eueniet, si neq; sordes super eo sit, nec oleosa quæpiam pinguitudo. Id igitur est quod ægris medici ad carnis productionem præstant, ut totus locus siccus sit, tum quælibet vitiatò ossis pars planè pura. Atq; hæc quædam oium fracturarum cum caro in his produci incipit, communia sunt. Ex fracturis vero quæ ad cerebri vsq; membranas peruenerunt, si simplex tantum fractura sit, iam dictis scalpellis angustis utèdum: Sin cum contusione aliqua, quod contusum est, excidi debet, idq; vel terebellis prius in circuitu perforatum, mox deinde scalpri admotis, vel protinus ab initio cycliscis. Ac quæ per terebellam quidè ratio fungitur, parum tuta est, propterea quod dum audacius eam tractant, duram membranam quæ ossi substrenitur, non raro violant. Quod vero per cycliscos opus administratur, ne id quidè oino vitio caret, cum quatit immodice caput, quod potius quietem postulat. Mihi igitur hic quoq; placet, si magnæ sint fracturæ, & ossa quæ fracta sunt, vehemèter mota, cycliscis uti. quippe paucis excisionibus facies lenticulatis excisorijs locum. Sin firma plurimùm ossa sint, foranda terebella sunt. Quidam autem, quò minus vsquam aberrēt, eiusmodi terebellas excogitarunt quæ mergi non possint, quas ab argumento Abaptistas dicunt. Circūcurrit enim parum supra terebellæ acutam cuspidem circulus quidam parum extans. Sanè expedit cōplures id genus præparatas habere, ad omnem caluariæ crassitudinem. Nam crassiori longior terebra cōueniet, (voco autem ita cuius spatium quod inter summam est cuspidem, & circulum qui extans circūcurrit, maius est: ) tenuiori breuior. est autem huic quoq; quod interest inter cuspidem & quod circūcurrit, minus. Aliqui vero (siue illos his timidiores, siue tutiores appellem) etiam ijs quas Chœnicidas vocant, sunt vsi. Tu vero, si neq; improvidus eorum quæ fallere possunt sis futurus, neq; plus, quàm satis est, timidus, cōmodissime cycliscis utere. & primo quidè aggressu, latioribus: postea magis angustis, donec ad crassam membranam perueneris. Cæterum quod excidi oportet, id totum circulo cycliscis nudandum non est, sed ex ea maxime parte qua fractura est grauissima. Nam præter alia, etiam membrana ipsa ab ossibus quæ vehemèter sunt afflicta, celerrime recedit: adeo ut nullus sit metus eam, quæ iam seiuncta est, tetigisse. Si vero vnam semel nudaueris partem, ac scalprium qui in cuspidem præfixam habet obtusam leuemq; lenticulæ speciem, aciem vero per longitudinè erectam, submiseris: ubi latam partem lenticulæ super membranam statueris, feries malleolo, ac sic caluariam diuides. Euenient enim ita agentibus quæ requirimus oia. Nam membrana, ne si dormitans quædam quis agat, lata tantum lenticulæ parte occurrens vulnerari potest. Qui sicubi adhæreat caluariæ, huius quoq; adhærentiam innoxie dirimit ipsa lenticulæ rotunditas. Subsequit vero præeuntem eam à tergo ipse scalper caluariam secās. Quare nec qui minus cum periculo, nec qui celerius perficiatur, forandi modum alium inuenias. Maxime autem hunc in vehementissimis fracturis laudabis, quas utiq; recentiorum nonnulli medicorum græce Engesomata & Camaroses nominant. Engesomata quidè, quæ in medio sui membranæ innituntur: Camaromata vero, quæ eandem ipsam partem, exaltatam habent. Cæterum qua primum ab integris fracturæ partibus diduci ægram cœpit, intro magis recedunt, ac membranæ innitunt. Quippe celerrime in talibus quod egrum est, totum exciditur: utpote cum promptius subintret lenticulati scalpri finis in ijs quæ plurimum à naturali habitu recesserunt. Quinetiam instrumento quod Ostagran vocant, aliquibus ossium quæ vehemèter sunt cōminuta, vel exaltatis, vel conuersis: ea potissimum parte, ut demittatur lenticulatum scalprium, præparabimus. Quo factò, succedunt deinceps omnia quibus est opus, cum securitate simul ac celeritate: ut fermè dixeris celebre illud dictum in reliquis

Septima Classis.

fffff ij quidem

† Cod. impressi  
siac antiqui et  
multi habent ut  
Linacem vertit.  
Sunt tñ q ad  
dāt καὶ λεπὶς  
ἄος χαλαρὸν ἔξ  
ἴσου. & si qua  
ma eris, æqua  
portione.

\* ἴσως ἰ. labrū,  
siue supciliū.



## Gal. methodi medendi

quidem omnibus probe se habere. Dimidium facti qui bene cœpit, habet. Hic vero non totius **E**  
 dimidium, sed vel totum, vel paulominus totum habeas, vbi lenticulatum scalprum immiseris.  
 Atq; hæc optima est fracturarū, quæ in caluaria sunt, manualis tractatio: quā Cherurgian vocant.  
 Quantum vero excidere conueniat eius quod affectum est, deinceps exponā. Quod vehemēter  
 est confractum, id totum est auferendum. Si vero ab eo fragmenta quædam longius excurrant,  
 (queadmodum aliquando cernitur accidere) hæc persequi ad finem non expedit: illud psuasum  
 habentibus, minime futurum vt ex eo noxa sequatur vlla, modo reliqua omnia rite sint peracta.  
 Nos enim non semel aut bis, sed planè persæpe sic facientes voti cōpotes fuimus. Indicatio vero  
 agendorum hic quoq; ex natura ipsarum partium affectarum subministrata est. Nam deligaturā  
 quam in alijs fracturis ceu maxime phlegmonas arcentē ratio inuenit, capiti adaptare nō possis.  
 itaq; nec quod affluit reprimere, nec quod in egris partibus cōtinet, exprimere queas. sine qui-  
 bus presidijs nec reliquorū ossium vllum seruari sanum potest. Nam pone in brachio ad medul-  
 lam vsq; fractū os esse, neminemq; postea pro fracturæ legibus id deligasse: Omnino necessum  
 erit saniem non solum quæ foris sub cute & sub musculis est collecta, sed etiā quæ in medulla con-  
 tinetur, tum ipsam primum ac maxime corrumpere, tum cum ipsa os vniuersum, quando etiā **F**  
 nunc quoq; oibus rite peractis aliquando talia contingunt. Quomodo ergo non vel magis in ca-  
 pite ea accidant, cum nec deligaturam quæ fracturis debetur admittat, & omnis sanies prona fe-  
 ratur sic, vt super membranam vniuersa coaceruetur? In alijs igitur fracturis deligatura cum rite  
 adhibetur, tantum abest vt superuacuam aliquam humiditatē colligi in læso osse patiatur, vt etiā  
 gracilius q̄ pro naturali habitu membrum reddat. In capite vero ratio, quæ per deligaturā est ex-  
 cogitata, nec potest ita tum os ipsum confractū, tum quæ illi circūstant siccare, vt neq; phlegmo-  
 nen contrahant, neq; penitus vllam efficiant saniem: nec medicamentum est vllum, quod vel in  
 alijs quidem partibus citra deligaturam os fractum quatenus nunc dictum est, siccum atq; ab su-  
 peruacuis purum reddere valeat. Necessum igitur est nobis primū fracturæ aliquid nudare: quò  
 videlicet detergere & abluere saniem à membrana liceat. post vero, cum phlegmones ipsæ præte-  
 riūt, omniaq; sicca ad vnguem sunt, carnem producere, ac cicatrice locum includere. Non est hic  
 sermo nudus, rerumq; vacuus, cuiusmodi est ille sophistarum, qui operū artis nescij quærunt cur  
 capitis fracturæ callum non ducant. Ducunt enim, viri boni. Vosq; tam demētes estis, vt eorū **\* λυπέως**  
 quæ non sunt, tanq̄ sint, causas assignetis. nouimus enim aliquando sincipitis os fractum, quod  
 aut os huic ossi protinus succedit, temporis os vocatur, in quo ipsas squamatim cōpactas cōmis-  
 suras esse accidit, in eo luculenta fractura longissime pertinebat, quam ipse equidem minime cō-  
 tingens, sed tantum sincipitis os excindens, hominem sanauit sic, vt nūc quoq; multos iam annos **G**  
 viuat. Quòd si sincipitis quoq; os dimissem, putruisset citius quæ illi suberat cerebri mēbrana,  
 q̄ callum fractura duxisset. Nam si nulla ex læsis partibus sanies intrò cōflueret, superfluum esset  
 os excindere. Ergo illi, prout solent, nugentur. Ego vero in alia similiter se habente fractura co-  
 gitaram supernum os dimittere, ac quod à lateribus erat, quò sanies deflueret, eximere. mox cū  
 & crassitudinem eius & duritiam aestimassem, vtilius fore iudicaui supernū os potius eximere, q̄  
 ob defluxus sollicitudinem cerebrum valenter concutere. Cogitavi præterea accidere posse, vt si  
 à latere magnum fieret in ossibus foramē, prominere fortassis hac parte cerebrum. Est porrò &  
 in lateribus non vno in loco etiam neruorum, horumq; non leuis momenti, quidam exortus: cū  
 in supernis capitis ne minimus quidem vsquam oriatur neruus. His admonitus abstinui ab exi-  
 mēdo osse, quod in latere capitis esset. At callum semper duxit, modo rite curaretur. Ac iā quod  
 disquiramus, hoc ferè superest, quænam sit, postq̄ foratum os est, tum medicamentorum, tū vni-  
 uersæ diligentie nostræ præcipua omnium ratio. vtrum ne blandissima, & quæ maxime volupta-  
 ti cubantis subscribat, veluti qua nunc pleriq; vtuntur: an quæ huic maxime est aduersa, nempe **H**  
 quæ p̄ medicamenta, quæ vehementissime siccant, perficitur, cuiusmodi & Mege Sidonius lau-  
 dat, & cuius quidam noster semper est vsus, sic, vt etiam emplastrum quod lsin vocant, illico nu-  
 datę membranę imponeret, & super hæc foris oxymeli. Sanè is senex erat satis exercitatus in hac  
 artis parte. ceterum neq; alium quempiam his vsus vidi, nec ipse vti sum ausus. Tantum tamen  
 testificari Eudemo possum (nam id seni nomen erat) magis fuisse seruatos qui ab illo curabant, q̄  
 qui ab ijs qui blandis utebantur. Aggressus vero fuisset aliquādo ipse quoq; experiri eiusmodi  
 curationis rationem, si perpetuo in Asia mansissem. Sed cum Romæ plurimum agerem, ciuita-  
 tis morem sum secutus, permitta ijs quos Cherurgos vocant, maxima eiusmodi operum parte.  
 Cæterum ipsam rei naturam aestimans, talem quandam determinationē longa nostra experien-  
 tia confirmatam concipio. Qui auditorius meatus dicitur, non solum vsq; ad cerebri durā mem-  
 branam pertinet, sed etiam neruum contingit, qui in ipsum à cerebro descendit. Is autem quanq̄  
 ita positus in vicino, tamen vehemētissima (sicut dictum prius est) medicamenta tolerat. Nihil  
 igitur miri sit, si post foratiōes crassa cerebri membrana, anteq̄ notabiliter phlegmone occupet,  
 valentissimis gaudeat medicamentis, ceu siccam naturaliter substantiam habens.

Galenī



*Ventriculi exemplo uniuersas partium intemperies curare docet, siue illæ quidem simplices, siue cum succorum affluxu consistant.*

*Galenum ueritatis ac scientiæ studio inflammatum ad exercitationem tantum, ac ob amicorum preces, hos, & reliquos omnes libros scripsisse.*

CAP. I.



B

*Ἡμετέρας  
ἀπορίας*

Edendi methodum, Eugeniane charissime, quam olim in Hieronis gratiam scribendam susceperam, postea quæ illum subito longum iter ingredi coactum, non multo post diem obiisse nunciatum, ipsi quoque persequi destitimus. Tu, n. mihi conficius es, neque hoc me opus, neque aliud ullum, popularis aures studio fuisse aggressum: sed quo vel amicis gratificarer, vel me ipsum simul utilissima ratione ad rem propositam exercitarem, simul et ad obliuionem senij (ut Plato inquit) commentarios mihi reponerem. Quippe multitudinis laus, commodum ad usus nonnullos instrumentum uiuentibus aliquando est: mortuis certe nihil prodest, sicut neque uiuentium quibusdam. Nam qui uiuere in tranquillo optarunt, ac fructum ex philosophia ceperunt, & his quæ corpori curando sufficiunt, sunt contenti, his utique impedimento non paruo est apud uulgum fama, ut quæ eos à rebus pulcherrimis plus iusto tranuersos auferat: ueluti me quoque non ignoras ab his, quæ sunt molesta, sic nonnunquam tædio affectum, ut bono interim spatio ne tangere quidem librum possim. Ego uero (haud scio qua ratione) ab ipsa usque adolescentia mirifice, siue inspiratus, siue furore percitus, siue quomodocumque dixisse libet, & uulgi famam contempsi, & ueritatis scientiæque studio flagraui, nullam esse hominibus nec honestiorem nec diuiniorem possessionem ratus. Atque ideo nulli librorum meorum nomen meum præscripsi: immo uos (sicut ipse testis es) rogauit ne me immodice (ut soletis) apud homines laudaretis: nec nomen meum operibus quæ proderem, inscriberetis. Ob hæc igitur omnia etiam medendi methodus quæ inceperam, à me est deposita, cum capita inuentorum breuibus commentarijs mihi ipsi scripsissem, nec ullam pleniorum docendi rationem etiam adiecissem. Nunc quoniam & tu, & alij ex amicis non pauci exigitis quæ subinde me ope in egris peragere uidistis, ut ea in commentarios redigam, adijciam huic operi quod reliquum est.

*Quid superioribus libris est actum, quid sequentibus agendum, & quod imbecillitatis affectum*

*Empirici & Dogmatici non recte intellexerunt.*

CAP. 2.

Ergo in horum commentariorum tertio, quarto, quinto, & sexto, quemadmodum similarium instrumentaliumque partium communem morbum curari conueniat, scripseram: idcirco nimirum ab eo auspicatus, quod & conspectior reliquis esset, & euidenter omnes propemodum priores medicos, qui certa methodo artem tradere polliciti, a methodi in ipsis curationibus deprehenduntur, confutaret. Nam cum ab Hippocrate discesseris, qui nobis omnium salutarium præceptorum semina præbuit, reliquorum certe nemo uel conatus est genus hoc morbi methodo curare. Postulat autem & quæ Hippocrates ipse reliquit, non malos agricolas, qui ea tum seminant comode, tum augeant, tum perficiant. Id autem fecisse ante nos neminem, sed plerisque etiam semina quæ reliquit, corrupisse, his qui animu aduerterunt, clare monstratum arbitror. Itaque hoc morbi genus uel continuitatis solutionem, uel uisionis, uel qualitercumque est libitum, appellare cuiusque similis: quoniam de nominibus nec in hoc opere, nec in alio medicinalium uel laboramus, sed quo pacto artis maxime finem consequamur. Reuertamur autem nunc ad morbum eum qui omnium est primus, nempe qui in similaribus nascitur, quibus scilicet primum animantis functiones referunt acceptæ. Siquidem monstratum in alijs operibus est, quemadmodum instrumentalium quæque partium aliquid agere dicamus, ueluti oculum uidere, aut crurum ambulare. Esse, n. sicuti id quod precipuum est actionis crurum, non cruris totius, sed musculosi in eo generis: sic uisionem non oculi totius, sed crystallini in ipso humoris: ac in reliquis quibusque organis ad portionem. Porro ostensum in secundo horum uoluminum est, genus hoc morbi non solum cognitu esse maxime necessarium, sed etiam neminem ipsum ratione curare posse, qui prima corporis elementa non norit. Preterea non intelligere ea quæ dicant nonnullos eorum, qui rationales se nominant, quoties imbecillitatem esse dicunt uel uentriculi, uel intestinorum, uel iecinoris, uel oculorum, uel alterius cuiuslibet partis. Si namque ita nominant infirmitatem impotentiamque ad naturale opus, nihil plus plebeio intelligunt, quippe quæ dicere audias imbecillum sibi uentriculum esse: non enim concoquere eum uel minima leuissimaque quæ sumpsit. Quod si imbecillitatem quæ est in uentriculo affectum quæpiam esse aiunt, interpretentur quæso nobis quem nam demum hunc esse uolunt, quemadmodum in phlegmone fecerunt. nam Empirico sat fuerit, si symptomata labo-

Septima Classis,

fffff iij rantis

*Uit. 5. l. 2. cap. 6. 9. et  
t. diff. morb. cap. 6. 11.*

*Uit. 2. t. diff. morb.  
cap. 5. 6. et Superioribus  
lib. 2. cap. 4. 5.*



## Gal. methodi medendi

*it s. t. lo. aff. cap. 3. b.*

rantis particulae exposuerit: nempe tumorem praeter naturam, & renixum, & pulsatilem dolorem, & tensionem, & ruborem, aliaque id genus: imponiturque nonnunquam breuitatis docendi causa cunctis simul collectis unum nomen, sicuti comprehensis iam phlegmonem. Dogmatici vero non itidem: sed ipsam morbi naturam inspiciunt, quam symptomatum illorum collectio necessario sequitur. Siquidem Erasistrato videtur sanguis qui in arterias incidit, ubi spiritu impellitur, in exitu earum impactus haerere: idque phlegmone esse. At par (arbitror) erat vel Erasistratum ipsum, vel aliquem ex sectatoribus eius, simili modo affectum, qui in imbecillitate cuiusque partis subest, interpretari. Tanquam. n. de phlegmone in quid nam translatus naturalis partis habitus sit, explicuit: ita ratio exigebat, ut & translatio cuiusque particulae in imbecillitate, ab eo explicaretur. Non. n. cum pro naturae ratione est affecta, ad propriam actionem est imbecilla: sed accessit omnino aliqua praeter naturam occasio, quae eam dissoluit deiecitque, & mortuae similem effecit. quam utique nec Erasistratus dixit, nec Herophilus, nec alius quisquam medicorum, qui de primorum corporum natura ausi aliquid pronuntiare non sunt.

*Communis methodus intemperiei dignoscendae, & curandae.*

CAP. 3.

*dom p. t. temp. cap. 1.*

**C**eterum, immorandum in his diutius non est, cum praesertim abunde prius monstratum sit & genus hoc morbi utilissimum esse quod a medicis disquiratur: & qui commode id sit tractaturus, huic necesse prius esse de elementis considerasse. Itaque qui nobis habendus sermo est, is totus ex prius demonstratis elementis absoluit, de quibus unum (ut scis) volumen edidimus, quod de elementis secundum Hippocratem inscripsimus. Sanè eadem opinio de corporis natura est tum Diocli, tum Mnesitheo, tum Dieuchi, tum Atheneo, tum probatissimis ferè quibusque medicorum, itidem ut praestantissimis philosophorum: ut qui ex calido, frigido, humido, & sicco mista putentur tum alia corpora uniuersa, tum vero animantium in primis. Ceterum ei qui de his omnibus primum pronunciauit, demonstrauitque, iustum est arbitror reddere quod inuenit. Ideoque & nos ea secundum Hippocratem elementa vocamus: etiam si maxime Chrylippus, Aristoteles uel, aut alius quisquam medicus philosophus uel similiter de ijs sit opinatus. Ergo, quam uinaqueque animalis particula propriam actionem edit, quae tamen ab aliarum actionibus differt, quantum ipsa particula ab alijs quae illas edunt, est diuersa. (Differt uero ab alijs particula quaeque eo quod calidior, uel frigidior, uel siccior, uel humidior sit, aut quibus horum quibuslibet sit affecta.) qui tueri actionem uult, hic temperamentum earum custodiat oportet. Custodiet autem, si id quod ad calidius est conuersum, refrigerabit: quod ad frigidius inclinatum est, calfaciet: Pari modo si quod ad siccius est alteratum, humectabit: & quod ad humentius est uersum, siccabit. Rursus quoque si siccabit pariter ac calfaciet quod humidius est redditum, & frigidum: siccabit & pariter & refrigerabit quod humidius simul & calidius euasit: & in reliquis duabus coniugationibus ad portionem. Semper. n. pro eo quod exuperat, inducendum eousque contrarium est, quoad particulam in symmetriam, & naturalem habitum vindicaueris. Ac genere quidem, omnis aegritudinis, quae in similaribus consistit, iam dicta mihi medendi est methodus. Cum. n. octo earum sint differentiae, ueluti in libris de morborum differentia est traditum, octo nimirum erunt & medendi rationes. quarum una (quod medentis consilia diriguntur) curationis meta communis est ipsius similaris corporis alteratio. quandoquidem etiam morbus ipse ex intemperie & naturalis temperamenti alteratione est ortus. Atque membratim medicatio agitur, ex his duobus conficitur, nempe materiae copia, & huius congruo usu. Ac medicamentorum quidem copiam, tum ex libro de simplicium medicamentorum uiribus, tum ex eo qui de eorum compositione praecipit methodo, haurias licebit: Eorum quae ad uictus rationem pertinent, hinc sumimus. Sed & quemadmodum cuiusque morbi intemperiem agnoscere oporteat, ex tribus operibus intelligas, primo eo quod de Temperamentis, secundo eo quod de Partibus afflictis, deinde eo quod Ars medica inscribitur. Non est igitur ad ea quae nunc ordimur, ijs qui prudentes natura sunt, ac cogitationem in primis exercitarunt, multis praeterea opus, cui neutrum horum adest, huic certe ad praesentem disputationem non parua re est opus. Quod si in parua doctrinae secta praeterea sit altus, hic geminum tempus requirit: alterum in quo prauas opiniones dediscat, alterum in quo melioribus se exercent.

*Quid rationalis curatio intemperiei quae in uentriculo est, differat ab Empiricorum curatione.*

CAP. 4.

**S**anè te scimus & ex ijs quae in uniuersum dicta sunt, particularia per te inuenire posse: & alioquin multos id genus morbos a nobis percuratos uidisse sic, ut utraque ratione particularium tractationem minus requiras. Sed quam (ut Plato ait) non possunt quae scripta sunt, non è manibus excidere: quod siquam liber in alterius non exercitatae rationis manus deuenierit, facilius huic doceat, adijci particularium quaequam oportet: ex quibus etiam praeclare id quod proxime dixi, intelligetur fieri posse, ut per te ipsum particularia inuenias. Siquidem ipse ea per me ipsum omnia inuestigauit, ratione ipsa uiam monstrante: quam si praecipitores secutus fuisset, ipse quoque uentriculo imbecillis fuisset, ut cibis adstringentibus, & subamaris uerentur, uino quoque similiter austero, praeterea ablinthio, & quod ex mali cotonei conficitur succo, aliisque eiusmodi quae deuorantur medicamentis. At uero quod ad ea pertinet quae extrinsecus applicantur, primum perfundi uentriculum ex ablinthio & oleo crudo iussissem: mox hapsum lanae, tum ex iisdem ipsis, tum uero ex unguentis melino, & masticino, & nardino imponi: ab ijs ceratum ex iisdem compositum: post alia pharmaca,

\* μορί ου. i. particulae.

† Antiqui cod. habent *αυτῶ τὰ κατὰ μέτρος ποσίσυρσκησιν* .i. ut (ille alter) per se ipsum particularia inueniat.

\* ἀμοτρίβουδς .i. ex oliuis imaturis expellens.

vtique



\* Ap. Carpobal  
sanum.

\* & utroque v. i.  
sponte nascen  
tium.

\* ad. camillani

**A** vtiq; ceratis valentiora, quæ à medicis vocantur epithemata. Ea tum ex dictis vnguentis, tum ex  
ijs, quæ similem vim obtinent medicamentis cõponuntur. In quibus est aromatum quoq; mul-  
tudo non parua: spica nardi, & amomum, & calamus aromaticus, & iris, & ladanum, & mala-  
bathri folium, & styrax, & bdellium, & opobalsamum, & balsamũ, & xylobalsamum, reliquusq;  
aromatum catalogus. Quod si horum nihil profecisset, cõmune omnium remedium, quibus im-  
becillitas nocet, in sine adhibuissẽ, nempe rubrificationem, (φουριγγμόν græce vocant) quæ vel p-  
thapsiã, vel sinapi, vel tale aliquid excitatur, deinde ad vsum aquarum calidarum ablegassẽ.  
Quippe vltra hæc Empiricus nihil nouit, veluti cõmentarij eorum docent. Quintus vero ijs, qui  
de cruditate, aut inappetentiã quererẽtur, primum quidem exercitari suadebat, tum esse quæ &  
concoctu quàm facillima essent, & non multa, quibus hæc non cõtulissent, cogebatur ipse quoq;  
ad Empiricorum dogmata confugere. Nam quis nescit quemadmodum calidum, frigidum, hu-  
midum, & siccum mordere sit solitus, balneatorũ esse nomina dictitans? Sine quibus tñ metho-  
do curare partium imbecillitatẽ oïno non est. Quare per hos nihil obstitit, quo minus ipse quoq;  
eadẽ instituissem via in eiusmodi affectibus sanandis. Verum ratio me docuit octo imbecilli ven-  
triculi curationes. Vidisti igitur & tu quosdam vno die, vel potius hora, frigidæ potiõe leuatos.

Vit. ca. 7. t. san. m. cap. 4.

**B** quorum alijs non aquam modo dedi fontanam recentem; sed etiam quæ niue esset refrigerata,  
veluti Romæ præparare solent, calfaciens scilicet prius, quam ipsi dicoctam appellant. cibos præ-  
terea ad eundem modum refrigeratos identidem me illis permittere vidisti. in quibus est & quæ  
Melcam vocant, vnus is quoq; Romæ laudatorũ ciborum, veluti etiam aphrogala; sed & frigide  
facultatis fructus, similiter refrigerãs iisdem dedi; & ptisanam probe coctam, pari ratione refrige-  
ratam, aliãq; id genus sexcenta. In quibus vnã rē mihi, pposui, ipsam scilicet refrigerationẽ. Vetui  
aut̃ absinthium & quicquid adstringeret cõtingere; veluti alios rursus à refrigeratibus abstinui.  
Calfeci aut̃ omni ratione, vinũ vetus ex eorum genere quæ facultate valde calfaciunt exhibens:  
(cuius maxime generis sunt Falernũ, & Surrentinũ) tum nutrimentũ quod calfaciẽdi vim habe-  
ret, cũ largo pipere. In nõnullis omne consiliũ curationis ad siccãdum direxi: dabamq; ijs tum ci-  
bos qui natura essent sicci, ac pbe affati: tum prorsus exiguã portionẽ. Iniunxi aut̃ & adstringen-  
tium oïum vsum, quẽ vnum q illis citra rationẽ medentur, norunt. Alium vero non pridem, qui  
iam adeo siccatus fuerat, vt simillimũ habitum pferret ijs, qui marasmo marcescunt, sanauit, con-  
trarijs oïno exhibitis ijs, quæ egregij isti medici suaserãt. Quippe non ex alia occasione eò peri-  
culi venerat, (cũ inter iniãtia exiguã intẽperiem ex siccitate, quæ madesieri postulabat, habuisset) q̃

**C** q̃ ij, qui eum curandũ susceperunt, tum absinthio potãtes, tum amaros asparagos, & bulbos edẽ-  
dos dantes, itemq; mala cotonea, & cestiana, & punica; post quoq; vbi venter nihil horũ conti-  
nebat, etiã rhois succũ bibere cogentes; tum quæ paulo supra dixi extrinsecus imponẽtes, paulo  
minus omnis madoris expertem reddiderunt. hunc nos sanauimus omni ratione humectantes,  
ipsiq; materiã inuenientes ex ea methodo, quæ in opere de medicamentis est tradita.

\* diphoroq; est  
i impressis, sed  
i manuscriptis  
diphoroq; i. in-  
uentione.

Quæ ventriculi intemperies citius, ac securius, quæ longo tempore, & cum periculo sanentur. CAP. 5.

**N** Am sicuti in libro de demonstratiua sc̃ta dixi, numerosis medicorum inter se dissidijs  
vndiq; confusus, vbi me ad iudicandum de his conuerti, intellexi prius in demonstratiua  
methodo exercitandũ me esse. Quod cum multis deinceps annis fecissem, singula ipsi dogmata  
subieci: atq; prout inuentorum indicatio me ducebat, ita curationes institui. Verum qm̃ id non  
oës saltem possunt, expediet ipsis scribi p octo curandi indicãtiones particularis materiæ cõpa-  
randæ meditationes, à ventriculo rursus sumpto initio, qm̃ huius primum mentionem modo fe-  
cimus. Ac facillimæ quidem ad curandum alterationes sunt, quæ ex calido, & frigido consistunt,  
propterea q̃ maxime actiuis qualitatibus corriguntur. Aegrius curant quæ in humido, siccoq; ha-  
bent; q̃ imbecillis & (vt sic dicam) magis materialibus qualitatibus eorũ curatio perficit; potissi-  
mumq; cum humectandum esse requiritur. Ac tempus qdem caloris frigidisq; reparandi, par-  
quodam modo est; securitas tñ impar, Nisi. n. cuncta quæ ei quod curatur circũdata sunt corpo-  
ra, valida planè sint, metus est ne ab ijs quæ refrigerent, noxam contrahant non leuem. In relijs  
duabus qualitatibus securitas similis est. Tempus curationis in sicca intẽperie multo amplius.  
quippe quod leniũ in sanis est, id sicca intẽperies est in ægris. Itaq; etiam insanabilis est, si prorsus  
sit consumata. Est aut̃ prorsus cõsumata, vbi solida similariũ partium substãtia reddita est sicciõr.

Vit. p. t. cais symp. cap. 12

Vit. ca. 7. lib. 12. in fine

De quadruplici corporum curanda siccitate, ac de optimo melle, & lacte, ceterisq; cibis, qui  
siccatis corporibus conueniunt, eligendis.

CAP. 6.

**N** Am est & altera siccitas, vtiq; cum ea, quorum substantia ex humore cõcreto constat, sicut  
caro & adeps, sunt liquata. Etiam tertia, cum propria humiditas vnde partes nutriuntur,  
omnino est absumpta. Continetur ea in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per eas spar-  
sus, de qua dictum aliubi sepe est. Hanc igitur inserere particulis sine nutrimento non est. Ideoq;  
difficillima est omnium eiusmodi affectuum curatio. Diuersa ab ijs siccitas est, quæ in proprijs cu-  
iũq; particulæ exilibus arterijs venisq; consistit. Provenit & hæc ex sanguinis penuria. Oibus  
itaq; his siccitatibus maxime contrarius est austerorum vsum, siue ea cibi sint, siue potiones, siue  
etiam medicamenta, quippe quæ siquid in ijs. superest naturalis humoris, id absument, partim

Septima Classis. fffffff iij ebibẽtia,



## Gal. methodi medendi

ebibentia, partim in sinum ventris per exiguos meatus exprimentia, partim ad continentes par-  
 tes trudentia. Curabis igitur ipsas, si meatus, qui contracti sint, dilataueris: ac quod in vicinas par-  
 tículas est cōpulsū, reuellas. præterea singulas simularium partium propria humiditate, hume-  
 ctantis nutrimenti ope, repleas: veluti nos quem memorauimus à medicis siccatum, curauimus.  
 Is in ea contrarietate, quæ in frigido & calido consistit, nullam euidenter vincentem habebat in-  
 temperiem, nec in vniuerso corpore, nec in ventriculo: siccus tamen & gracilis admodū est red-  
 ditus, propterea quòd ventriculus eius ex sicca intēperie imbecillus male concoxerat. Huic nāq;  
 omne curationis consilium huc tendebat, vt humectaretur tum ventriculus ipse, tum reliquum  
 omne corpus. Quibus autem singillatim agendis, quibusq; maxime materijs sim vsus, vt voti  
 compos essem, non sit ab re dicere. Dōmum ei parauī maxime balneo vicinam, quales multas  
 esse in diuitum domibus non ignoras. Ab hac statim in balneum super linteis mane intuli, vtq;  
 ne si ipse se moueret, tum siccaretur, tum antequam cōmodum esset, exolueretur. Horum enim  
 alterum contrarium affectui est: alterum moram in balneo minuit. Longissime nanq; in aqua  
 versari hominem expedit. ideoq; etiam natationes vtiliores sunt quàm parui aluei, quos Pyelus  
 græce vocant, atq; ex ipsis natationibus potissimum quæ propinquæ sunt foras egressui, quò  
 scilicet illi ab aqua foras non longa sit via. Nam aerem balnei in ijs, qui ita sunt affecti, haud-  
 quaquam desideramus. Esto autem aqua ad vnguem temperata. cum quæ frigidior est, laten-  
 ter frigus corpori infirmo insinuet, calidior autem cogat constringatq; tenues meatus, ac denset.  
 At nos eos cum coacti sunt, remitti, laxari, ac dilatari postulamus. quod temperatissimæ aquæ  
 qualitas præstat, vtpote quæ iucundissima cum sit, naturam ad explicandā se, atq; ad dulcedinem  
 quam præstat, quoquo versus extendendam prouocat. contraria videlicet ratione ijs, quæ sunt  
 iniucunda, ab ijs enim recedit, fugitq; ad profundū. Quo minus mirum est ex offendentium cō-  
 tactu sit pari, constringi, ac durari corpora, tenuesq; eorum meatus cogi, ac densari: contraq; ijs  
 scilicet quæ iucunda sunt, succedere contraria; vtq; fundi ac molliori corpora, dilatariq; meatus.  
 Ab eiusmodi lauacro statim alinū exhibui lac: sed inducta in ipsam qua iacebat domum asina.  
 Quippe sic mihi persuaseram maxime quidē celeriter hominem sanandum, si fieri posset, vt ipse  
 alinam sugeret: sin id grauaretur, expedire vt q̄ minimo tempore in aere ambiente lac moraret,  
 propterea q̄ celerrime mutari sit aptum, vtq; genitalis feminis ritu, quod nec ipsum aliquandiu  
 extra propria vasa, si modo suas vires seruabit, morari patit: sed vel in ipsius maris partibus con-  
 tineri, vel ipsius sceminae partibus sitū esse postulat. Et sanē vtilissimū lac est, cum ex ipsis ma-  
 millis quis hauserit: veluti Euryphon, & Herodotus, & Prodicus censent, qui tū in eo ad cor-  
 pora reficienda fiduciam habuerūt, vt etiā qui phthoe contabuerant, ex ipsa mulieris papilla lac  
 sugere iuberent. Verum cum hoc plurimis nō placeat, melius est calens adhuc ex mamillis id in  
 ægri ventriculum, quàm ocyslime transferre. Ac optimum qdem, vtpote cognatū, muliebre lac  
 est. Sed qm̄ id exhiberi sibi ceu pueris pleriq; recusant, vtq; ceu alinis, alinimum ipsis dari cōue-  
 niet. Id enim reliquis oibus ad propositum affectum est vtilius. quippe cum tenuissimum sit, &  
 minime coagulatur, & quoquouersus ocyslime in corpus digeritur. Eget aut horum vtriusq; cui  
 ventriculus laborat, vtq; ne coaguletur, cōmunis cōmodi gratia, omnibus enim id est incōmo-  
 dum: vt quoquouersus digeratur, propterea q̄ & celeriter nutriri est opus, & q̄ via per quas ali-  
 mentum transit, iam conuiuent. Igitur tum lac ipsum per se est his dandum, tum etiam mellis te-  
 pidi pauxillulum immiscendū. Maxima vero habēda cura est in eiusmodi affectibus de vtriusq;  
 bonitate. Quod igitur mel colore flauo sit, & odore suauī, tum purum adeo, vt totū pelluceat,  
 ac gustanti parum acre iucundissimumq; præterea tam sibi coherens, vt si digito attollatur, con-  
 tinuum sibi nec intercisum ad humum defluat: id omnium est optimum. Si vero abruptū, nec  
 demissum ad terram vsq; continuitatem seruat: id aut crassius iusto est, aut tenuius, aut anomæo-  
 meres. Voco aut Anomæomeres, (quod sanē & nomen ipsum indicat,) quod ἐξ ἀνομοίων μερών, H  
 id est ex dissimilibus partibus est compositum. Deprehēdas autem id, si diligentius inspicias, aut  
 crassitudines, aut humiditates habere innatantes, quæ nec inter se sint similes, nec etiam toti. Ce-  
 rosum itaq; magis mel est quod & crassius est, & cui tales quæpiā crassitudines innatant. Excre-  
 mentosius vero ac perfici concoquiq; difficilius, tum quod totum humidū est, tum in quo multe  
 in partibus sparsæ apparent humoris guttæ. Porrò in quo vel ceræ qualitas aliqua, vel ppolis, vel  
 id genus alia gustu deprehendit, adeo non est optimum, vt etiā malum sit. Quippe nullam peni-  
 tus alterius cuiusquam rei eminentem in se continere qualitatem debet. Quocirca quod thymū  
 planē redolet, non probo. Est enim id parū consummatum, nec planē quodā modo mel. Quanq;  
 non ignoro à quibusdam id laudari, eoq; fieri vt nōnulli venditores incisum thymum illi iniiciāt,  
 quò id redolet, videaturq; optimum. Ipse tamen quod tam improbe thymum olet, non laudo:  
 multoq; minus si cui iniectum thymum sit. Quod autem cōfusam quandam qualitatem odore  
 gustu ue præfert, id non vitupero. Ad eundem modum & lac nullam externam qualitatem  
 odore gustu ue præ se ferat, sed esto quàm dulcissimum, & sibi ipsi continuum, & prout lacti con-  
 uenit splendens. super omnia, quoad eius fieri potest, similes habeto partes. Nanq; hanc dotem,  
 veluti mel optimum, ad perfectionem non recipit. Quo vero tale lac fiat, & idoneis nutrimentis  
 alendum

it ca 3. et san. eu. cap. 8.

it ca. 5. fol. 35. ca in  
ib. et marcoro cap. 9.  
ca et bo. ca ma. sue. cap. 9.

it ca 3. et alim. cap. 15. n.

it 4. et anhidot. cap. 2. E.  
in 4. et san. tuen. cap. 6.

cap. 4.  
in fine

\* δίκμη. i. δος  
micilium

\* κολυμβία  
θρου. i. natatος  
πα.  
H

G  
\* συνίφθα  
† Plures cod.  
græci habet &  
Linacur vertit.  
sunt tñ q, Her  
rodot. & sunt  
q Prodicus nō  
habent.

\* ἄμυρα



**A** alendum animal est, & exercitationibus mediocribus adiuuendum: & pullus si quem lactat, auferendus. Quod autem ætatis quoque maxime florentis esse debeat, id neminem latet. Curandum item ut quam optime concoquat: contemptis videlicet ijs, qui si asinis quoque victus rationem prescribimus, ridebunt. Si enim Veneti, & Prasini studiosi sectatores, equorum stercore, quod intelligat quemadmodum alimenta concoxerint, odorantur, tanquam ex eo omnem eorum bonam habitudinem cognituri, multo profectio magis nostrum fuerit pro hominis salute nihil tale non prospicere, atque herbas animalis, quæ non admodum sint humidæ, fœnumque & hordeum quod sit mediocre, obijcere: sed nec illa omittere, ut asinæ corpus refrigeremus, & fricemus, & detergamus, & mundemus. Porro si humidiora, & olentiora, & flatus plena excreuerit, planum profectio est non concoxisse probe. Quare aut detrahendum aliquid de alimēto est, aut exercitationi aliquid adijciendum, aut qualitates immutandæ, aut refrigerationis frictionisque cura varianda. Sin duriora reddat animalis aluus, ad contraria est inspiciendum, atque illorum aliquid immutandum. Nam si ipse omnia quæ consideranda circa animal sunt, cuius lacte vsuri sumus, deinceps persequar, totam tuendam sanitatis artem commemorem, quam teneat necesse est, quisquis idoneum lac preparabit. nunc

**B** vero dici opus non est, cum alibi de ea traditum sit absolutissime. Sed ad propositum reuertor. Ac mihi iam rursus memoria repetes hominem, qui & lautus est, & lac sumpsit. Huc itaque ad secundam usque lauationem quiescere permittemus, tum modice fricabimus, & pinguius: utique si lac quod sumpsit, iam ad vnguem confecit, id quod tum ex ructu, tum ventriculi mole licebit coniungere. Modicum vero temporis inter primam & secundam lauationem intervallum erit, si quatuor, aut quinque æquinoctialium horarum spatium intersit, scilicet si tertio adhuc lauare paras: sin aliter, plurimum. Sanè tertio lauabis, si multis lauationibus fuit assuetus. Hi namque & delectantur, et iuuantur, si sæpe lauent. Quinetiam post quamque lauationem hominem vngemus priusquam se vestiat. Quippe conducit ad renutritionem id quoque, sicut & frictio. Reddita vero de horum omnium facultate ratio est in libris, qui de sanitate tuenda sunt scripti. non tamen inutile fuerit nunc quoque summam ea repetisse. Nam siue cuiuslibet parti corporis temperatam infundas calidam aquam, siue frices, siue aliter quomodocumque calfacias, idem fieri cernes quod Hippocrates de ijs dixit, quibus aqua calida desuper infunditur. Nam primum attollitur, mox gracile efficitur.

**C** Ideoque ubi carne implere quodlibet corpus studemus, id eatenus calfaciendum nobis est, dum intumescat. Vbi vero digerere, & vacuare cupimus, eatenus continuandum est, dum quod prius intumuit subsidat. Sanè qui eiusmodi operibus præficitur, sollicitus esse debet, potissimumque ubi carne implere studetur. Nam digerendi certe tempus adeo late patet, ut, etiam si velis, in eo non aberres. At carne implendi planè præceptum est occasio. Siquidem cum primum intumuerit, tum est desistendum. At intumescere hoc singulis corporibus suum est. Non enim fieri potest, ut qui nunc nobis propositus gracilis est, ita intumescat, ut illi qui sani sunt: immo postquam leuiter intumuit, protinus digeritur. Itaque attendendum diligenter est, ne clam te elabatur propositus temporis articulus. Siue igitur hominem qui extrema gracilitate est, perfrices, sufficiat tibi solus rubor: siue laues, satis esto mediocris calor. Si quid ultra peragas, resolues hominem magis, quam nutries. Vngendum vero post lauationem oleo est, ne videlicet plus iusto digeratur; sed obstruantur exigua cutis spiramenta. idem protinus & siccitatis remedium fuerit: & aduersus incommodum quod ab aere ambiente contingit, veluti munimentum. Ac si quidem delectatur lacte, post secundam quoque lauationem id exhibebis. sin aliter, ptisanam diligenter coctam; aut aliam ptisanam ritu præparatam. Hinc ubi rursus quieuerit, ad tertiam reducendus lauationem est, aut illico ad cenam. Sit autem præparatus illi panis purus, & qui curiose in furno sit coctus, & tum fermenti, tum salis quod satis est, habuerit. Obsonium quoque ex saxatilibus piscibus, aut ex albo iure asellus. Præterea alæ, testesque gallinacei, qui lacte sit altus, idonei sunt. Quorum si copia non est, alijs utendum. Ad eundem modum & perdicibus, & passeribus qui montani sint, & mollis carnis, vescendum. Vitanda autem & quæ palustria sunt, & quæ carne sunt dura. Et (ut paucis alimenti summam complectar) sit coctum facile, & nutriens, minimeque glutinosum, atque excrementosum. Porro omnium quos nouimus, ciborum maxime nutriens suilla caro est. Verum non æque, ac prædicta concoctum facilis est: præterea glutinosum succum crassumque generat. Alioquin nec alio esse habitu potest, quod in summo sit nutriens. Quippe adherere id debet, & firmiter affigi, non autem præ tenuitate diffuere. Non tamen ad propositum affectum uti hac conuenit. Si enim nutrimentum ipsum seipsum concoqueret, ac in partes digereret, præterea alēdis partibus assimilaret, & quibus alimento plurimo est opus, adheresceret: proculdubio maxime nutriente cibo esset opus. Verum, quoniam non aliud est quod nutrimentum desiderat, aliud quod ipsum conficit: sed quod nutriendum est, ipsum sibi & nutrimentum attrahit, & mutat, & concoquit, & adiungit, & assimilat: ad duo nimirum nobis in opportuno cibo eligendo spectandum esse dicitur: unum ipsius cibi naturam, alterum vires suas proprias insitasque. Itaque ex his illud patet, nec planè quod maxime nutriat, optimū esse ijs corporibus quæ refici magis egent, utpote quibus concoquendi facilitas non est: nec est quod facillimū concoctum est, cum scilicet ipsum nequeat maxime esse nutriens. Cum igitur hæc indicationes ex aduerso pugnent, committendum non est, ut dum alteri nimum

lis

id est graucolentiora.

id est graucolentiora.

\* At. ὑψίος. i. agrestibus. \* σποδός. i. auiculis. Nam σποδός genus est ad auiculas oīs montanas. ὑψίος sunt passeribus: libro. 4. & 5. historię animalium.

† ἑπίπευ τῆς ἀπὸ τῆς οἰκίας, id est alterius ex cessui.

Vid. 2. 3. et alim. fr. cap. 2. 9.



## Gal. methodi medendi

sis intentus, alterius omnino obliuiscaris: sed vtriusq; memor, quoad licet vtrunq; misceas, quod **B**  
 mihi præceptum vbiq; memoria teneri velim. | Iam vini tum qualitatem, tum quantitatem me-  
 moremus, vtpote quod maximam ad talia vim habeat: qm̄ vno hoc in potu vtendū cēseo oibus,  
 quibus refici corpus est opus; modo non febricitent. Esto igitur vinum (quod exēpli loco dicat)  
 quale est Sabinū in Italia, Arfiniū vero in Asia, ac (ut summa quadā ac generatim cōprehendā)  
 quod aquosum quidē alioqui est, cæterū leuiter adstringit. Aquosum natura appello vinū, † & qd̄  
 tenue est, † & purū, & Oligophoron, ut Hippocrates græce nominauit. Est autē Oligophoron,  
 quod si diluat, minimā sustinet aquæ mistionē. Id est sanē imbecillissimū, & vt in vinis aquosissi-  
 mū. Nā quod plurimū aquę in mistura sustinet, id tum vehementissimū, tum validissimū est. Eius  
 modi vinū Hippocrates Oenodes, hoc est (ut uerbi uim exprimā) uinosum, nominat. Verum ab  
 hoc cauendū est, qm̄ imbecillas vires feriat. At quod aquosum natura est, cæterū austerū, id per-  
 eōmodum est, q̄ & ab aquæ imbecillitate recessit, & vini noxā nondū habet. Ad hæc itaq; respi-  
 ciens, tum ætatē eius, tum tēperamentū inuenias. Quippe quod nouellum est, id tum aquosius,  
 tum vero imbecillius quodāmodo est, q̄ vt vino conueniat. Adde ēt q̄ ægrius concoquit, ac ma-  
 gis excrementosum est. Antiquius uero, ut uinosius est, ita vehemētius est, q̄ vt propositis sit ex-  
 vsu. Quocirca citius sexto anno nobile Sabinum idoneū non est, q̄ & diutissime in stomacho, ac **F**  
 ventriculo innatet, & fluctuationes faciat. Nobile uoco, quod austerū est, non Sabinū modo, ve-  
 rū etiam Adrianū, & Albanum, & Arfinium, & Titacazenum, omniaq; id genus. Dicitum nāq;  
 fufius de oibus uinis seorsum est. Ad has igitur veluti metas respiciens, ēt misturam eius cū aqua  
 temperabis. Quinetiam exactius coniecturam de iam dictis facies, si vitiorum aquæ capita me-  
 moria tenueris. Porro pendent ea ex frigiditate eius omnia: cuius culpa & in præcordijs diutissi-  
 me moratur, & fluctuationes excitat, & in flatum mutatur, & corrumpitur, & ita vētriculi resol-  
 uit robur, sic vt deterius proinde concoquat, sed nec digerendo per corpus alimento aliquid ma-  
 gnopere conducit. At uero memoratorum uinorum virtutes, comprehensis iam aquę vitijs, ad-  
 uersam quodāmodo naturam habent, cum nec inflent præcordia, immo si inflata sint, sublidere  
 faciant: nec inibi moram trahant, propter caloris mediocritatē. Adde q̄ cum digestiōis vias ape-  
 riant, & pariter impellant, ac nutrimentum sursum agant: ad celeritatem deductionis in corpus  
 conducunt. Sunt præterea boni succi, & ad miscēda concoquendaq; ea quæ in ventriculo & ve- **G**  
 nis sunt, idonea. Iam vires quoq; organorum adaugent, & expellendis excrementis viam fa-  
 ciunt. Eoq; fit, vt etiam talia uina præter cætera vrinas moueant, quando & ipsa totū corpus cele-  
 riter transeunt, & impetu cursus sui excrementa secum expellunt. Ac dicitum quidem alibi dilige-  
 tius est de uinorum facultate, æque ac ciborum. Conuenitq; vt qui artem methodo tradi sibi stu-  
 det, omnis materiæ vires prius prædidicerit, nec expectet vt eas in singulis affectibus audiat, sed  
 simul ac curationis tantum speciem norit, debitam victus rationem inuenire possit. Ego uero ijs  
 consulens, qui ueritatis discendæ sunt auidi, eiusmodi doctrinam attingere saltem non grauabor:  
 quod scilicet qui minus exercitata cogitatione sunt, exemplis à generalibus ad particularia, ueluti  
 manu ducti descendant. Ergo quod reliquum est, apponendum. Potiōis is modus erit, ut nec in  
 ventriculo innatet, nec fluctuationis vllius sensum inuehat. Ciborum uero, potissimū si fieri po-  
 test, vt ne grauent quidem ipsum. Quod cum difficile sit, uel fortasse eiusmodi, quod vitari in im-  
 becillo ventriculo omnino nequeat, proximum est vt quā citissime grauis esse desinat. Ab hoc  
 tensio inflatioq; præcordiorum vitandæ ijs sunt. Quod si tale quippiam primo die inciderit, pro  
 magnitudine symptomatis ad portionem detrahendum postridie de cibo est, sin recte omnia ce-  
 dunt, paululum adijciendum. Ad eundem modum & in tertio die, vel demere, uel adijcere con-  
 ueniet, cum præcedente conferentibus. Atq; ita semper omnia pro renutriendi reficiendiq; ra-  
 tione, frictionibus, gestationibus, inambulationibus, prout corporis incrementum procedit, ad-  
 ministrare, ēt reliqua oia pro refectione uocata ratione adijcientibus. Quæ sanē genere à propo- **H**  
 sita ratione non differt, sed in eo q̄ sub illa perinde totum corpus est affectum, sicuti sub hac vētri-  
 culus. Accidit autem sic affici corpus in diuturnis potissimum morbis: utiq; cum natua cuiusque  
 partis humiditas, ex qua prima nutritur, propemodum omnis exhausta iam est, nam vt solidarū  
 ipsarū siccitas corrigat, id fieri omnino non pōt, sicuti nec senium: ueluti in libro de marasmo do-  
 cuimus, hanc uero humiditatē ēt si omnino sit absorpta, regigni modo dicta victus ratioe licet.  
 Atq; in alijs refectionibus ventriculus egregie præ cætera non afficitur: in proposito autē affectu  
 morbus est ipsius ventriculi. tēpore uero totū corpus, vtpote parum probe nutritum, macescit.  
 Quo rationabilius est exquisitiorem hos victus rationem requirere, propter cōcoctionis imbe-  
 cillitatem. Cæterum, cum meliores sunt effecti, transferēdi sensim sunt ad renutritoriam refectionem  
 riamq; uocata victus rationem, Analepticen Græci uocant. Id fiet si pluribus, & frictionibus,  
 & gestationibus, quā ante utemur. Mutanda uero interea est, & ciborum tum qualitas, tum  
 quantitas, sic vt tum plures, tum ualentiores, quā prius exhibeantur. Ac tempore procedente,  
 cum ad sanitatis statum prope ventum iam est, seponēda sunt ptisana, & lac: præterea sorbitio ex  
 alica: ac ad consuetos cibos ueniendum. post etiam pisces detrahendi, nisi si in consuetudine fue-  
 runt, ac uolatilibus cibandū: tū suillas carnes esse, à pedibus in ptisana elixis incipient: post uero  
 etiam

\* Arfiniū.  
 † Antig legūt  
 τὸν λιπτόν,  
 καὶ λιυόν καὶ  
 λαμπρόν. i. qd̄  
 tenue est & cal-  
 bum & splens  
 didum.

\* κατὰ κτηρασι-  
 νοί. i. contem-  
 peranda.



**A** etiam imum crus recte sumant: ab hoc etiam reliquas partes: primum quidem iuuenis porcelli: si hyems sit, etiam pridie iuguletur. Nam hesternum, quam recens necatum, facilius concoquit.

**E**state sat fuerit, si mane immolatus porcellus sit, ac circa Solis occasum comedatur. Quippe quod in superioribus suavis, cum ualentius alimentum uesperis exhibendum censuimus, id semper obseruare studebimus: utique non leue percepturis commodum his qui ita cibabuntur, quod sane diligentius inspiciens agnosces. Satius enim est a principio rem coepisse. Quoniam qui ita se habent, plurimo nutrimento indigent, nequeunt autem uel quod mediocre est concoquere, paulatim hos & saepius cibare melius fuerit. Atque idcirco fieri non potest, ut semel eos cibasse sit satis, sed nec bis, quoad scilicet sunt gracillimi. Atque hac de causa ipse ter eos cibare sum solitus. Verum quoniam iam manifeste meliores facti apparent, etiam bis nutruisse sit satis. Ergo tantam exhiberi primam cibationem est rationabile, quanta, priusquam secunda sumatur, tota prorsus erit concocta. Id contingere ualentiori alimento non potest. Quare primo loco leue sumendum his est, quod uidelicet concoquatur celerrime, & excrementum eius discedat, & uacuum purusque uentriculus secundum excipiat. At quoniam non solum quies, & somnus, sed etiam longius tempus huius naturalem administrationem excipit, rationabile est, ut ualentiores ciborum hoc maxime tempore offerant. Itaque

**B** etiam athletae omnes sic faciunt, qui cum usum non solum aliqua ratione inuenerunt, sed et longa experientia comprobarunt. Sed enim & quod illi faciunt, nihil mali sit, si ij qui conualescentium uictu utuntur, etiam faciant, ut illico post coenam non bibant, uidelicet antequam cibus fuerit coctus. Siquidem innatant cibi si bibant, ita ut eos uentriculi corpus propter interpositum humorem non contingat. Verum si sitibundi fuerint, prohibere eos in totum ut graue est, ita nec expediens: sed tantillum indulgendum, quod & molestiam soletur, & sitim leuet. Postea uero quam nutrimentum concoxerint, abunde bibere sunt sinendi. Quippe celerrime, si ita faciant, per corpus digeritur. Mane uero post somnum cum deiecerint, & paulum inambulauerint, modice sunt fricandi. Est autem modica his frictio, quae eatenus administratur, dum corpus incaleat, mox gestationibus utendum, dein rursus tum lauandi sunt, tum fricandi, idque intra meridiem, aut plane circa ipsum meridiem: quod uidelicet inde ad uesperam abunde spatium interueniat. Quod autem et de domibus, in quibus conualescens nutritur, habenda in primis cura sit, potissimum ne frigidiores calidiores uel iusto sint, superuacuum dicere arbitror: pari modo & de alijs eius generis, quae inuenire sibi quisque sine nostra opera potest, doctus uidelicet non solum ex his quae hic, sed etiam quae in opere de sanitate tuenda sunt dicenda. Est namque conualescentium uictus ratio media quaedam

**C** inter eam quae sanorum propria est, & quae aegrotantium. Quare difficile non est ex his quae de utraque sunt prodita, ut per se ipsum quis mediam inueniat. Nam sicut nec altarum rerum, ita nec uictus una omnibus species in consuetudine est: cum alijs semel esse, alijs bis: & alijs citius, alijs ad uesperam incipisse cibum, moris sit. Iam cibus ipse alijs piscis plurimum est, aut denique aliquid ex mari: alijs olera magis, aut denique hortensia: alijs pomae: alijs legumina: alijs nuges: alijs aliud quippiam: alijs quadrupedum carnes, atque harum alijs aliae: alijs auium, idque alijs aliarum. Quinetiam caseo & lacte utuntur nonnulli plus, quam ceteris cibis, generaliter quidem caprarum, uel bouum. Sunt tamen qui & aliorum animalium. Bibunt quoque alij calidum, alij frigidum, & uinum uel liberaliter, uel parcius, uel omnino nullum, uel hoc genus, uel illud. Ad ea igitur reducendus quisque est, quibus insueuit. Scriptum autem diligentius de consuetudine seorsum est. Nunc illud dixisse abunde sit, non modo in conualescentium uictus ratione, sed etiam in morbis magnam partem ad totius uictus medicamentorumque inuentionem ex consuetudine sumi. Ratio enim totum genus indicare potest. Materia cum ex alijs quae retuli, tum uero ex consuetudine non minime est sumenda. Sed & naturarum inspiciendae sunt proprietates. Noui enim quosdam, qui si quod uigilantium opus nocte obire fuissent coacti, dormire praeterea non poterant. Talibus igitur ut noctu bibant, consulendum non est: ne uidelicet ea occasione uigilare coacti, maximam inde noxam sentiant. Siccat namque totum corporis habitum uigilia: eoque infestissima est his qui ex siccitate laborant. Sunt & qui si ptisanam gustent, protinus nauseant: eadem in quibusdam facile accescit. Esse uero aliquos qui facile carnem bubulam concoquant, iam unum ex publice iactatis est. praeterea alios esse qui ad alios cibos potusque recte se aut non recte habeant. Non solum autem ex his materiae quae ad uictum pertinet, copia suggeritur: sed etiam ex regione & tempore. Scriptaque iam haec sunt a multis qui me praecesserunt. quo minus ipse istis insisto, qui ideo tantum ea commemoro, nequid uidelicet sit omissum. Quod uero ab omnibus iunioribus medicis est omissum, id persequar: nempe quemadmodum affectus corporum methodo curentur, eam methodum ueteres (ut ante dixi) probe inchoarunt: nemo tamen eorum ipsam absoluit. Verum rursus ad propositum redeundum. Siccae intemperies ubi solida ipsa corpora contigerunt, si quidem in una quapiam parte consistant, ueluti nunc in uentriculo propositum est, nunquam ad perfectionem sanabuntur, nec in eum statum qui ante morbum fuit, reuertentur. Sed quod dici in consuetudine vulgo solet, re scilicet ipsa edocto, id talibus maxime intemperantibus accidit, morbum uentriculum afflixisse, & in reliquam uitam imbecillum reddidisse. Quippe senum ij uentriculum obtinent priusquam consenuerint: quo fit, ut facile ex leuibus laedantur causis, inde acenes: nec probe conco-

quere

Vit. in l. t. ad. uic. o. rae.  
cap. 8. r. fol. 95. F.

\* ἀρχοῦται τῆς  
προσφορῆς.  
\* ὁ πρῶτος, id est  
fructus autu-  
nales.  
\* ἀκρόσπουα.

\* Ὡς. i. μα-  
τηρια.  
\* Non est in  
antiquis.  
\* ἰατρικῶν.

**D** etiam imum crus recte sumant: ab hoc etiam reliquas partes: primum quidem iuuenis porcelli: si hyems sit, etiam pridie iuguletur. Nam hesternum, quam recens necatum, facilius concoquit. Estate sat fuerit, si mane immolatus porcellus sit, ac circa Solis occasum comedatur. Quippe quod in superioribus suavis, cum ualentius alimentum uesperis exhibendum censuimus, id semper obseruare studebimus: utique non leue percepturis commodum his qui ita cibabuntur, quod sane diligentius inspiciens agnosces. Satius enim est a principio rem coepisse. Quoniam qui ita se habent, plurimo nutrimento indigent, nequeunt autem uel quod mediocre est concoquere, paulatim hos & saepius cibare melius fuerit. Atque idcirco fieri non potest, ut semel eos cibasse sit satis, sed nec bis, quoad scilicet sunt gracillimi. Atque hac de causa ipse ter eos cibare sum solitus. Verum quoniam iam manifeste meliores facti apparent, etiam bis nutruisse sit satis. Ergo tantam exhiberi primam cibationem est rationabile, quanta, priusquam secunda sumatur, tota prorsus erit concocta. Id contingere ualentiori alimento non potest. Quare primo loco leue sumendum his est, quod uidelicet concoquatur celerrime, & excrementum eius discedat, & uacuum purusque uentriculus secundum excipiat. At quoniam non solum quies, & somnus, sed etiam longius tempus huius naturalem administrationem excipit, rationabile est, ut ualentiores ciborum hoc maxime tempore offerant. Itaque etiam athletae omnes sic faciunt, qui cum usum non solum aliqua ratione inuenerunt, sed et longa experientia comprobarunt. Sed enim & quod illi faciunt, nihil mali sit, si ij qui conualescentium uictu utuntur, etiam faciant, ut illico post coenam non bibant, uidelicet antequam cibus fuerit coctus. Siquidem innatant cibi si bibant, ita ut eos uentriculi corpus propter interpositum humorem non contingat. Verum si sitibundi fuerint, prohibere eos in totum ut graue est, ita nec expediens: sed tantillum indulgendum, quod & molestiam soletur, & sitim leuet. Postea uero quam nutrimentum concoxerint, abunde bibere sunt sinendi. Quippe celerrime, si ita faciant, per corpus digeritur. Mane uero post somnum cum deiecerint, & paulum inambulauerint, modice sunt fricandi. Est autem modica his frictio, quae eatenus administratur, dum corpus incaleat, mox gestationibus utendum, dein rursus tum lauandi sunt, tum fricandi, idque intra meridiem, aut plane circa ipsum meridiem: quod uidelicet inde ad uesperam abunde spatium interueniat. Quod autem et de domibus, in quibus conualescens nutritur, habenda in primis cura sit, potissimum ne frigidiores calidiores uel iusto sint, superuacuum dicere arbitror: pari modo & de alijs eius generis, quae inuenire sibi quisque sine nostra opera potest, doctus uidelicet non solum ex his quae hic, sed etiam quae in opere de sanitate tuenda sunt dicenda. Est namque conualescentium uictus ratio media quaedam inter eam quae sanorum propria est, & quae aegrotantium. Quare difficile non est ex his quae de utraque sunt prodita, ut per se ipsum quis mediam inueniat. Nam sicut nec altarum rerum, ita nec uictus una omnibus species in consuetudine est: cum alijs semel esse, alijs bis: & alijs citius, alijs ad uesperam incipisse cibum, moris sit. Iam cibus ipse alijs piscis plurimum est, aut denique aliquid ex mari: alijs olera magis, aut denique hortensia: alijs pomae: alijs legumina: alijs nuges: alijs aliud quippiam: alijs quadrupedum carnes, atque harum alijs aliae: alijs auium, idque alijs aliarum. Quinetiam caseo & lacte utuntur nonnulli plus, quam ceteris cibis, generaliter quidem caprarum, uel bouum. Sunt tamen qui & aliorum animalium. Bibunt quoque alij calidum, alij frigidum, & uinum uel liberaliter, uel parcius, uel omnino nullum, uel hoc genus, uel illud. Ad ea igitur reducendus quisque est, quibus insueuit. Scriptum autem diligentius de consuetudine seorsum est. Nunc illud dixisse abunde sit, non modo in conualescentium uictus ratione, sed etiam in morbis magnam partem ad totius uictus medicamentorumque inuentionem ex consuetudine sumi. Ratio enim totum genus indicare potest. Materia cum ex alijs quae retuli, tum uero ex consuetudine non minime est sumenda. Sed & naturarum inspiciendae sunt proprietates. Noui enim quosdam, qui si quod uigilantium opus nocte obire fuissent coacti, dormire praeterea non poterant. Talibus igitur ut noctu bibant, consulendum non est: ne uidelicet ea occasione uigilare coacti, maximam inde noxam sentiant. Siccat namque totum corporis habitum uigilia: eoque infestissima est his qui ex siccitate laborant. Sunt & qui si ptisanam gustent, protinus nauseant: eadem in quibusdam facile accescit. Esse uero aliquos qui facile carnem bubulam concoquant, iam unum ex publice iactatis est. praeterea alios esse qui ad alios cibos potusque recte se aut non recte habeant. Non solum autem ex his materiae quae ad uictum pertinet, copia suggeritur: sed etiam ex regione & tempore. Scriptaque iam haec sunt a multis qui me praecesserunt. quo minus ipse istis insisto, qui ideo tantum ea commemoro, nequid uidelicet sit omissum. Quod uero ab omnibus iunioribus medicis est omissum, id persequar: nempe quemadmodum affectus corporum methodo curentur, eam methodum ueteres (ut ante dixi) probe inchoarunt: nemo tamen eorum ipsam absoluit. Verum rursus ad propositum redeundum. Siccae intemperies ubi solida ipsa corpora contigerunt, si quidem in una quapiam parte consistant, ueluti nunc in uentriculo propositum est, nunquam ad perfectionem sanabuntur, nec in eum statum qui ante morbum fuit, reuertentur. Sed quod dici in consuetudine vulgo solet, re scilicet ipsa edocto, id talibus maxime intemperantibus accidit, morbum uentriculum afflixisse, & in reliquam uitam imbecillum reddidisse. Quippe senum ij uentriculum obtinent priusquam consenuerint: quo fit, ut facile ex leuibus laedantur causis, inde acenes: nec probe conco-



## Gal. methodi medendi

quere possint: quo euenit, vt et totum his corpus deterius se habeat. Ad eundem modum & si alia **B**  
 quavis afficiant parte. Quod si ipso et corde sint affecti, celeriter arescunt. vocatq; ariditate siue  
 marasmu eiusmodi Philippus ex morbo senium. Is igitur marasmus breui mortem affert: Proxime  
 huic, qui ab iecinore est inceptus: Mox qui a ventriculo: Qui ab alijs particulis ortu habet, tanto  
 sane tardius, quanto quaelibet harum minoris est praestantia q; illa. Si vero leuiter cordis corpus  
 siccatum sit, senescunt quidem celeriter: caeterum plures annos trahunt, q; qui vehementer sunt  
 laesi. Ad eundem modum in iecinore, & vetriculo, ceu dictum est: ac in reliquis oibus ad portionem.  
 Caeterum victus ratio eadem genere est tum in hac siccitate; tum in illa quae solam eam humidita  
 tem absumit quae solidas nutrit: praeterea et in tertia, quam supra memorauimus, siccitate. Facilli  
 ma vero omnium sanatu quarta est, in qua venae succo sunt inanita. Immo hic affectus vt frigiditas **cap. 6. 3.**  
 potius habitus curatur, quam vt siccitas: vel (vt clarius loquar) frigiditatis respectus in hac siccitate  
 exuperat, periculumq; in ea vertitur. Siccitas secundum locum obtinet, habetq; proinde sanatio  
 nem tum exprompta, tum celerrimam. Siquidem si biduo quis victus ratione his caute exhibeat,  
 modice calfaciens, & tuto nutriens, statim in tertio pleniorum victum citra noxam admittunt: mul  
 toq; id magis in quarto & quinto. Atq; hoc sane erat, quod Hippocrates praecipit: Quae longo  
 spatio extenuata corpora sunt, ea segniter reficere oportet: quae breui, breuius. **»**

*Ratio curandi frigidam et siccam intemperiem ventriculi.*

CAP. 7.

**S**icere autem licet solidorum corporum siccitatibus, si perdurent, succedere necessario frigiditatem.  
 Quippe permanere siccitas ipsa per se, non mutata oppositione, quae ex calido & frigido co  
 sistit, non potest. Celerrime, n. ex nutriendi defectu refrigerant partes, propterea scilicet quae ex cali  
 do succo sanguinis nutriuntur. Sed quod inter initia dictum est, nunc siccitatis eurationem executi  
 sumus, & quae ab initio sola est contracta, & quam nulla diutissime secuta est notabilis frigiditas.  
 Ergo proximum fuerit frigiditatem illi copulare, quae euidentes quidem habeat notas, caeterum  
 magna non sit. Est itaq; curationis consilium non simplex, vt prius: cum non modo tibi vt hume  
 ctes danda sit opera, sed et ut calefacias. Quare intendendum acriter est ad praesidiorum materiam,  
 necubi imprudentes ijs quae humectant, ea quae nimium calefaciant, adiungamus. quippe his ve  
 hementer siccandi vis subest. Iam vero quantitas noxae in vtraq; intemperie ad materiae inuen  
 tionem potest viam ostendere. vt iamiam maxime quidem siccitatis sanationem modo perscripsimus.  
 Modicae vero adeo scrupulosa victus ratione non indigent. quandoquidem nec vires ipsis fun  
 ditus sunt collapsae. Etenim nulla alia de causa difficilis redditur valida siccitatis in corpore com  
 moda curatio, q; quae refici quidem corpus postulat, cibis uero per se coalescere cum eo non potest: sed **G**  
 eius quod nutritur, operam qua praeparatur requirit, quod est imbecillum: Ergo cum id modice  
 siccum fuerit, propterea quae vires non penitus conciderunt, vberius cibare licet: nec metus est vl  
 lus ne a modo aberres. Quo magis ipsi de difficillima intemperie differere instituiimus: ac in ea ve  
 luti exemplo studiosos exercuimus. Hinc namq; orsi ipsimet, ad mediocres siccitates corrigendas  
 idoneam materiam inuenient. Proponatur autem & nunc siccitas quidem similis priori, copuletq;  
 ei frigiditas: Ergo calefacientis materiae admiscendum iam dictis tantum erit, quantum particula  
 ad frigus inclinauit. Proponamus igitur eam primum modice refrigeratam: Ergo ijs quae paulo  
 ante retulimus, in lactis quidem vsu mel vberius adijcietur. Vinum vero, quod quidem ad genus spe  
 ctat idem; caeterum quod minus aquosum q; prius, & plurium annorum sit, dabimus. Quinetiam elcu  
 lenta omnia calidiora exhibebimus, idq; non naturalibus modo ipsorum temperamentis, verum etiam re  
 centibus {ex igni} qualitibus. Nardino praeterea vnguento vngendus assidue venter est sic, vt  
 nunquam remaneat siccus. Sin id vnguentum non adsit, mastichinum satisfecerit. sed & opobalsamo  
 eum perungas, tum ipso per se, tum uero cum iam dictis misto. Quod si corpori ea magis adhae  
 rere studebis, etiam cerae aliquid admiscebis. Si uero etiam aer ambiens sit frigidus, lanam ex his  
 imbutam impones. Quinetiam chiam mastiche in opobalsamo aut nardino vnguento liquans,  
 lanam inde madentem ventriculo impones. Sane vtilius fuerit, si quod madefacies, etiam optima sit  
 purpura: qualis est Tyria: {quando & adstringi ipsum modice, & cutis eius meatus obstrui ex  
 pedit.} Siquidem quae rarum habitum faciunt, & relaxant, ea tum digerunt succos, tum particu  
 las frigidis extrinsecus aduenientibus obnoxias reddunt. Quae uero ualenter adstringunt, ea sic  
 cant. Quo fit, vt medicamentum quod eiusmodi corpora excalfaciat, id nec euocantem vim ha  
 bere expediat, nec adstrictoria multam sibi immistam. Memineris, n. velim tum eorum quae in  
 aegris es contemplatus, tum quae in opere de medicamentis es edoctus, nempe acerbam qualita  
 tem sua quidem ipsius virtute & refrigerare & siccare. quae sicui ualide calfacientium sit admista,  
 quod ex ambobus compositum est, minus quidem in calfaciendi munere efficere q; alterum: sicca  
 do uero non minus q; vtrunq;. Maxime contraria faciunt ijs quae praecipimus, nostri temporis  
 medici: qui siccae parti, & quae nutrimento male fruitur, compositum saepe medicamentum ex ca  
 lida & acerbam materia imponunt. Est autem eorum quae *σευφρα* graece dicuntur, nos inopia como  
 dioris vocabuli acerbam diximus, nullum profecto modice adstringens, ideoq; nec modice siccas:  
 quo videlicet magis prohibenda ea in iam dictis affectibus sunt. At uero si cum siccitatis intemperie  
 multa frigiditas sit, sic vt fortius calfacere subigat, oium primum intemperamenti genus ad memoria  
 reuocabis, **H**

**H** codices graeci impressi habent ut Linacer vertit. q; antiquo ad Tyria referunt. itan. hnt. *συρα τε γαρ μαρμαρινη, εμπλαττω τε του δευματος του προυου.* ea enim modice adstringit, cutisq; meatu obstruit. vtraque tamen lectio uera est. \* codices impresi & plerique et manuscripti habent ut Linacer uertit. Sicut tamen habent *σευφρα* i. refrigerans.



**A** reuocabis, quippe quod oīum grauissimum esse ostendimus. Quocirca ad corrigendum quoque esse difficillimū, multaque sollicitudine egere, id minime est ignorandū. Incipere vero simili modo à cōprehensis prius materijs tentabis, sperans scilicet fore vt longiore tēpore per tutiores sanet affectus. Sunt porro tutiores hæ, (nā repetere ea quæ sunt tam necessaria, est satius.) In nardino vnguento solues maltichem chīam quæ pinguis, ac purpura excipiens vteris. Eritque vtilius, mō copia eius sit, si opobalsamū adieceris. Dādū præterea uberius cū lacte mel est: sed detracta prius spuma: quò & minus sit excrementosum, & magis nutriat. Quinetiā mel ipsum despumatū, p se optimū nutrimentū frigido ventriculo est: ita ut calido aduersissimū. Atque hæc ambo meminisse in primis oportet, vtique plurimis medicis ignota. Ac neque aliquid in frigido corpore melle magis expetendū; neque in calido magis respuendū. Ergo plurimū huic affectui pro nutrimento mel optimū esto: sed quod prius super prunas ex quercu vite ue ad summū cādentes, fuerit decoctū, accuriose despumatū. Vinum autē eligendū semper est antiquū: eoque antiquius, quo maior fuerit frigiditas. Tū si res postulabit, totū genus immutandū: ac primo loco Adrianū, mox Tyburtinū, aliud ue similis generis eligendum: uetera quidem oīa, ceterum non adeo, vt amara iam sint. Sic cant. n. quæ amara sunt, immodice. Sanè optimum medicamentū talibus oībus sit, quo picatores quotidie vtunt. ergo illinire eo totū ventrem conueniet, ac post auelli, priusquā refrigeret. Atque hoc si bis uno die deinceps feceris, abunde erit; sapius autē non expedit: quā ita per halitū digeris, non sanguine bono particulam impleas. At nos ex propinquis locis attrahere, non id quod cōtinetur educere studemus. Idem oībus particulis quæ ex nutrimento fructū non sentiunt, (atrophusas Græci vocant) mirificum medicamen est, siquis eo moderate sciāt vtī. Sed & calcācere vtrū triculum ita, vt in qualitate calorem eius non intēdas, sed quā maxime naturale eius temperamentū tuearis, ac substantiam inaugeas: id ex leuissimis in eiusmodi affectu consilijs non est. Efficit hoc in victu simul cum ijs quæ iam dicta sunt, maxime vinum. Ex ijs uero quæ ventri extrinsecus applicantur, boni habitus puellus vnā sic accubans, vt semper abdomen eius cōtingat. Sunt qui catellos pingues in hunc vsum habeant, neque id in aduersa modo valetudine, uerū etiam in prospera. tales itaque ijs qui propter siccitatem quoque solam imbecillum ventriculū habent, sunt idonei. Seruandumque ante oīa est, ne puellus humecta sit cute. qui, n. noctu sudore perfundunt, refrigerant potius, quā calefaciant. Nocent præterea tali affectui & calida fomenta: quæ quidē sicca sunt, eo quod rorem simularium corporum depascunt: quæ humida sunt, quod hunc digerunt, potissimū ubi largius his vtimur: præterea quod nimis rarum frigori que opportunum corpus efficiunt. Ac de hac intemperantiarum coniugatione hæcenus sit satis.

*De curanda ventriculi siccitate, cui caliditas iuncta sit.*

CAP. 8.

**A** B hinc multæ, vt propositum est, siccitati iuncta caliditas esto non admodum multa. In eius modi intemperie primum curationis modum seruabimus: sed vini vim, mellisque copiam diuinentes, non solū non augētes: ita vt mel prorsus nō degustetur; vinū uero exhibeatur quod minime sit antiquum. Iam cibos apponemus: sed sub lactis tepore, sed si æstas est, sed sub aquæ fontanæ frigore. Sed & ventriculū vngemus oleo tum crudo, tum melino. Ac multo sanè magis si pluscula caliditas sit, ipsum vinū tum aquosius exhibemus, tū sub eo frigore quod fontis aqua per mediū ver exhibet. Illud nobis persuadentes, eiusmodi affectum febris proportionē respondere. Quippe quod illa vel in toto animali vel in corde est, id propositus nūc affectus in ventriculo est. Atque ipse scio me vnā cū præceptoribus primum omnium vidisse hominem quendam maturæ ætatis non paucos iam menses vexatum, sed nec eorum quisquam affectum eius intellexit, nec et ipse, postea vero cum iam medendi eius affectus methodum inuenissem, venit mihi in mentem hunc vtique illum esse affectum, quem olim fueram contemplatus. Melius autem est rem et exponā. quippe utilis omnino erit ijs qui audierint, non secus ac fuit mihi. Homo erat

**D** quadraginta annos natus: medio, dum valebat, crassitudinis, & gracilitatis habitu. Is sitū vehementer affligebatur, ac calidam auersari se dicebat, cum illi frigidam nemo daret, tamen hanc impese flagitabat: febricitare tamen medicis non videbatur. & ventriculus, quæ sumpserat, tribus aut quatuor horis post euomebat simul cum potione. Itaque gracilis iam effectus erat, ac periculo propinquus, minime videlicet adiutus ab austeris acerbisque tum cibis, tum medicamentis. Sumebat vero & post cibum, austerum vinum is homo, cum nec ultra sitim toleraret, ac (vt aiebat) mori mallet quā in cruciatu viuere: aquam frigidam simul multam super cibum hauriens, protinus sitire destitit, paulo vero post plurimum eius euomuit. Ab hinc horrore in toto corpore sensit, pluraque opera poposcit, cum prius oīa abijceret. tūc igitur reliquum totum diem, quo id fecit, noctemque totam in quiete egit, cooperimentis se fouens. Venter vero circa mediam noctem semel excreuit, quæ mediocriter erant coctā. Itaque nec siticulosus præterea erat. Postero autē die tū coloratior multo, tum firmior est effectus. Ac deliberabant iam medici an hominem lauare expedit: alij quidē suadentes, alij dissuadentes. vicit autē sententia eorum qui lauare suaserūt. Itaque etiam lauatus citra offensam est, ac modice cibus, tum melius ei quā pridie veter concoxit. Questus autē est quod difficulter transglutiret, visumque omnibus est propter vomitum, qui præter consuetudinē inciderat, vellicatam illi gulam fuisse, ac proinde male habere. Caterum vt et secutis diebus

† tepetes, quos medici γλακκ τ αδνι lacteos vocare cōsueuerūt. Sic legitur in exemplaribus græcis. † quos vocant κρυωδουε id est fontanos.

\* ουτεστα, i. compacta.

\* σόμαχον, i. ce legitur.



## Gal. methodi medendi

bus symptoma permansit, constabat nobis omnibus ventriculi imbecillitatem esse sanatam; gulam aut esse perfrigeratam. Nec sane mirandum erat, sicut potione illa quod immodice calfactum erat, ad mediocritatem est reuersum: sic quod mediocriter calebat, fuisse refrigeratum. Ceterum gulam eius nemo potuit sanare: sed vitio in vitium mutato, tandem mortuus est. Alium uero huic similem non paucis annis post vidi, cum omnem ventriculi intemperiem discernere iam possem. Visum igitur est mihi statim maiore conatu refrigerandum esse, priusquam homo magis extenuatus simile quippiam priori ex refrigeratione pateretur. Tutius igitur visum est primum refrigerantia medicamenta, quae praecordijs imponuntur, experiri. Quo facto, aestus sane ventriculi est remissus: ceterum homo suspiranti similiter respirabat, tanquam aegre totum thoracem moueret. Quin ipse quoque interrogatus, talem quampiam sentire se offensam fatebatur. Aduerti itaque illi transuersum septum refrigeratum esse: proindeque abiectionis refrigeratorijs, foui locum oleo calido. Cum aut respiratio statim naturalem motus sui ordinem recepisset, a fouendo destiti: statui aut hominem longiore spatio moderate refrigerare. Ergo & quae extrinsecus applicui, infra magis imposui a septo vmbilicum versus recedens: & cibum potionemque omnem (excepto lacte) sub fontanae aquae frigiditate exhibui. Atque ita longiore spatio sanatus est, nusquam alibi offensus. Sciri tamen illud ante omnia debet, ubi valide in ambabus qualitibus immutata quaeuis particula est, omnem eius actionem perire, nec facile quod sic est affectum, ad suam naturam reuerti posse. Vbi vero altera tantum qualitas plusculum immutata est (veluti nunc siccitatem finximus) reliquarum aliqua mediocriter se habet, utique qui ita affectus est, sanari potest.

*De caliditate ventriculi curanda, cui humiditas uel siccitas coniungantur.*

CAP. 9.

**P**roponamus itaque rursus exuperare intemperiem calidam, huic aut adiunctam esse modo humiditatem, modo siccitatem, sed mediocrem utranque; ac prius humiditatem. Hanc intemperiem minore metu aqua frigida curabimus: quam minime ex ea laedentur vicinae partes, quae mediocriter se habeant. Nam in siccis affectibus necesse est non ea modo quam proxima sunt, sed et totum corpus gracilius reddi. Ventriculo aut ipso non dum siccato, ut nunc est propositum, nec totum attenuatum esse corpus potest: quare nec frigida potu laedi. Sicubi vero adeo uehemens caloris intemperies ventriculum occupet, ut usque ad cor ipsum perueniat, febricitare hominem necesse est. Quo minus mirum est, si eius modi intemperie maius periculum insequitur, sanatio tamen genere eadem est. tradit autem postea, ubi de februm curatione differet. Qui autem cum siccitate coniunctus calor est, eadem genere remedia poscit: ceterum non adeo securus est refrigerantium usus, propter eas quas retuli causas. Humida uero intemperies, siue sola consistat, siue cum calore, frigore uel coniuncta sit: omnium facillime curatur. Et quam tres haec intemperies creberrime ventriculum affligunt, suntque curatu facillimae: harum curationem in memoria habent quicumque absque methodo, hoc est via & ratione, morbis medentur: ac ad alias eam intemperies (ut dictum est) transferunt, ignorantes videlicet plures esse. Sunt porro ipsius humidae intemperantiae, cum sola consistit, remedia, cibi qui citra valentem calefactionem refrigerationem uel siccant: praeterea consuetae potionis parcitas: Eius autem quae cum caliditate coniuncta est, adstringentium & ciborum & potionum usus. Sint autem & hi austeri sine calefactione. At eius quae cum frigiditate est coniuncta, optima praesidia sunt, acris omnia, quibus admisceri debent quae acerbata, sed citra manifestum frigus sint. Optimum est & his praesidium exigua potio, atque ea vini cuiusquam insigniter calentis: constat autem id minime nouum esse. Ad portionem uero eorum quae comesta & bibita sunt, etiam reliqua omnia quae foris applicantur, adhiberi debent.

*Epilogus curationis intemperierum simplicium & iunctarum.*

CAP. 10.

**E**t quoniam de his abunde tractatum est: repetito rursus sermonis initio, capita eius colligamus. Calida ergo intemperies refrigeranda est, frigida uero calfacienda: Similiter humida siccanda, & sicca humectanda. Quod si per copulationem aliquam duarum qualitatum intemperies consistat, miscenda amborum consilia sunt: ac quae humida calidaque est, siccanda & refrigeranda: quae uero humida & frigida, siccanda ac calfacienda. Ad eundem modum sicca & frigida humectanda ac calfacienda: sicca uero & calida humectanda & refrigeranda. Scire uero licet omnium harum pessimae esse inter simplices siccam: in compositis siccam simul & frigidam. Atque hoc loco finem habeant ventriculi intemperies, quas scilicet extrinsecus nullus alit superuacuum humor.

*De curanda ventriculi intemperie, cum vitiosi humores uel in eius cavitatem, uel in tunicis continentur.*

CAP. 11.

**D**einceps ad eas quae ex eiusmodi quapiam occasione fiunt, stilum conuertam. Saepe igitur in ipso sinu ventriculi contentus humor, qui aut calfaciendi, aut perfrigerandi, aut humectandi, aut siccandi, aut et horum aliqua per coniugationem efficiendi naturam obtinet, intemperie creat: interrim uero & in ipsas ventriculi tunicas (ut ita dicam) imbibitus siue impactus. Ergo prior affectus si semel constitit, per vomitum expurgatus, facile quiescit. Sin rursus ex alia quapiam uel alijs particulis humor confluit, diligenter discerni indiget. Curatio uero post effectricis causae cognitionem statim se exhibet. Dicitur enim nobis est tum alibi, tum uero in ipsis quae de differentijs febrium scripsimus, confluere nonnunquam ex alijs in alias particulas id quod in his redundat: ueluti ex capite ad oculos. Quo casu oportet curata ea parte, quam transmittit, duntaxat firmitati prospicere oculorum: quod videlicet eorum

† Quin & frigida potio eis est ex usu. Ad dicitur in codicibus graecis.



**A** eorum quae ad sese conflunt, minus propterea quae admittant. Ita igitur & in ventriculi affectu oportet ubi id quod superuacuum transmittit inueneris, omnem huc curam conferre: de ventriculo autem tantisper esse sollicitum, ne quae confluant, propterea recipiat. Id quod duplici (ut arbitror) ratione fiet: una omnium fluxionum communi, quippe quae ab adstringentibus repercutiuntur, altera uero non minus ipsa quoque omnium partium quae ad bonam habitudinem reducuntur communi: nempe ex ipsarum temperiei mediocritate.

Ergo primum inspiciendum totum corpus est, an excrementosum, an plethoricon, id est nimia aequalium humorum copia redundans, fluxionem ventriculo immittat. Secundo loco si id non uideatur, singulae partes expendenda. Atque in toto quidem corpore aestimando, tum redundantia, tum excrementorum notas, & ex opere de sanitate tuenda, & ex libro de plenitudine didicisti. Super has tamen illa quoque aestimabis: primum quidem in mulieribus an naturaliter non purgentur: mox in uiris an excretio aliqua consueta his retenta sit. Plerisque, non ora uenarum quae in sede habentur, vacuare superflua sunt sueta. Alijs profluens est naribus sanguis, aut vomitus, aut alio quopiam modo in certis periodicis

\* ἄρπυριον ἐστὶν ἀντιγὸν ὡς ἡ λινὰ ἄρπυριον ἐστὶν ἀντιγὸν ὡς ἡ λινὰ  
cer uertit. rōs  
mā est in im-  
pressis. i. loco.

spas aliquod reclusum. Noui, non tum in ore, tum in faucibus id multis contingere. Non desunt quoque & per ventriculum sanguinis expulsio certo tempore fiat: potissimum ijs qui cum uehementi exercitatione deposuerunt, a priore tamen victu non destiterunt: aut et artuum toto aliquo sunt priuati: ueluti et Hippocrates indicauit. Sunt quibus diarrhoea, & cholerae certis interuallis omnem corporis re-

**B** dundantiam educant. Ab his illud aestimandum, quam uictus ratione sit usus: utrum ne frequenti cruditati aut satietati inciderit, idque in ociosa uita, ac praecipue praeter consuetudinem: an contra. Illud deinde praecipuum, an aliud membrum corporis certo temporum circuitu uexari solitum, nunc non uexet. Alijs, non articularis morbus, aut coxedicus, aut podagra: alijs cephalaea; aut et fluxio aliqua, quae in oculos uel aures procubuit, nunc migrauit ad ventriculum. Non paucis uero catarrhi & coryzae

id est destillationes per guttur & nares, quae assidue uexabant, conuersae certo tempore in ventriculi loca sunt. His igitur omnibus consideratis, si quidem ex minus momentaneis translatio facta est, quod superfluum est, rursus ad ea reuelles. Sin ex ijs quae maioris sunt momenti, ambobus simul consulens, eum semper submouens affectum, qui fluxionem excitet. Fiet id si omnes corporis partes ad bonam habitudinem reducamus: ac omnes naturales expulsiones, fluxiles semper reddamus. Haec quoadmodum efficere possis, in opere de sanitate tuenda est praecipuum. Nec illud latet, si propter aequalium in toto corpore succorum redundantiam uentriculus fluxione tentatus, totum corpus uacuandum esse: Simili modo si propter mali succi abundantiam, eam purgandam esse; atque hinc ad uentriculum ueniendum. Prorsus, non cum plures iam dies delata in eum superuacua sint, aliquid uitij ex malitia eorum contraxit. Itaque non intemperatius qui ita laborat, absinthij potione utetur. Sed nec quae postea adhibenda prouidentia sit, quoad uentriculo pristinum habitum recuperaris, latere arbitror. Quippe si pro temperamento noxiae fluxionis, intemperatius aliquando labore, corrigi nimirum per contraria praesidia postulat. Facillimum uero est eiusmodi noxam corrigere, ubi paucos durauit dies. Nam si desiderio eius qui curasset, longiore spatio permansit, aliquando tunicae eius malo succo implentur: aliquando ipsa similis earum substantia intemperata non leuiter effecta, similis curae indiget ei quam prius de intemperantibus in hoc libro retulimus. Reliquum igitur est, ut exponamus quoadmodum curari succus uitiosus debeat, quod in uentriculi tunicae est receptus. Sunt porro ad eiusmodi affectus idonea pharmaca genere quidem ea quae modice purgant, sic ut eorum uis super uentriculi, & intestinorum loca non ascendat: aut siquid ultra, uasa tantum in mesenterio contingant. Speciatim uero, quae ex aloe componuntur, sunt aptissima. Etiam si illa praesidio non sint, aloe ipsa per se. Haec itaque non elota ualentius uacuat: elota purgat quidem minus, sed roborat uentriculum magis, expedit ergo paratam habere, quam omnes medici Picran, id est amarum uocant: atque hanc dupliciter confectam, utique ex aloe elota, & non elota. Admiscetur autem huic cinnamomum, & xylobalsamum, & asarum, & spica nardi, & crocus, & chia mastiche. Sunt autem horum cuiusque drachmae sex, solius autem aloes drachmae centum. Praestantissimum

**C** hoc medicamentum est ad uitiosos succos, qui in tunicae uentriculi habentur. Utiliusque est eo sicco ex aqua uti dum paruorum cochlearium mensura, ubi mediocriter ac medio quodam modo eo uti studemus, nam maximus eius modus ac absolutissimus est duorum non utique paruorum, sed magnorum potio in aqua temperata cyathis tribus: minimus, unius parui. Utendum uero hoc tempore & pituitiae cremore est, qui primus a balneo sumetur. Nam medicamentum ipsum solito purgantium medicamentorum tempore dabitur. Post id uero, ubi modice inambulauerit, & modice se mouerit, de reliqua uictus ratione nihil est immutandum. Sunt qui reponunt medicamentum, excipientes id despumato melle. Et fit quidem ita durabilius: ceterum non perinde ad propositos hoc loco affectus utile, cum & minus uentriculum roborat, & magis aluum deiciat. Verum

quibus lenta pituita uentriculo est infixata, ijs prius exhibenda sunt quaecumque hanc dissecant, post deinde purgandum. Quod si ad uomendum sunt idonei, non inutile sit per radicales ex oxy melite uomere. Sin uero nec lentus humor sit, nec crassus, utique abunde sit a pituitiae solius cremore uomuisse: item a mulsa. Quo casu sumendum utriusuis plus est, quam uel nutrimenti, uel etiam deiectionis causa sumeretur, idoneum uero est & si mulsa, in qua incoctum absinthium sit, bibat. Nam id quoque tenues succos, quicumque uidelicet in ipsius uentriculi ore continentur, commode deorsum impellit. Sanè communis est totus hic sermo qui de intemperatibus agit, cum sanitatis tuenda

**D** dae

\* ἄρπυριον ἐστὶν ἀντιγὸν ὡς ἡ λινὰ ἄρπυριον ἐστὶν ἀντιγὸν ὡς ἡ λινὰ  
ibi Gal. in com. A. B.

\* ἄρπυριον ἐστὶν ἀντιγὸν ὡς ἡ λινὰ ἄρπυριον ἐστὶν ἀντιγὸν ὡς ἡ λινὰ  
i. ab indigotiam

videt ea 2. et comp. med  
sup lo. cap. p. ca lib. 2.  
cap. 2. ca lib. 6. et sm  
munda cap. 10. ca 7. l  
i. cap. 7. 9.

Noti



## Gal. methodi medendi

da præceptis, ea scilicet sui parte qua de parum firmis actionibus disputat: non enim profectò ea qua de perditis, ac vitiose functis agit. Quippe pars illa à sanitatis tuendæ contèplatione planè se-  
iuncta est. Imbecilla uero actio prout magis minus uè talis est, aut ad sanitatis tuendæ, aut ad me-  
dendi tractationè pertinet: leuiter què ipedita ad priorè, grauius ad posteriorè. Discernit vtraq;  
ex eo quò à còsuetis actionibus obeūdis pp noxè magnitudinè vel desistatur, vel non desistat.

*De ratione curandi cum intemperies, humoresq; in cavitare, ac in uentriculi tunicis contenti con-  
iunguntur, ac de indicationibus, quæ curandi initium sibi uendicant.* CAP. 12.

**D**ictum autè & de his est in opere de sanitate tuenda: quo utiq; celerius transeunda eorū tra-  
ctatio nunc est: præsertim omni methodo, qua uentris intèperies sint curandæ, iam pscri-  
pta, siue hæ firmius ei ex mora inhæserint, siue leuius. Nec uero illud latere puto, esse aliqñ mistū  
ex tribus iam dictis simplicibus in uentriculo affectū, ita ut & ipsæ solidæ partes intèperie labo-  
rent, & mali succi ita uentriculo sint infixi, ut elui ex facili nequeant, & alij in interno eius sinu cō-  
tineant. Pōt nanq; interim fieri ut primus cū secundo consistat: pōt & secundus vnà cum tertio:  
pōt & primus cū tertio: sepe èt oēs simul. Pro quibus methodum, quā prius de uulneribus tradi-  
dimus, ubi oēs affectus simul coniunximus, ad memoriā reuocabis, quā nunc quoq; apponere  
non sit inutile. Primū nanq; in eiusmodi complexu aestimabis, à quo maxime discrimen agro  
impendere uideat. Secundo loco, quid, què ue ex his causæ rōnem obtineant, & quæ ab ipsis ef-  
ficient. Tertio, quæ sanari ante alia possint, & quæ non possint: ueluti de ucleribus quæ vnà cum  
phlegmonis consistere, ostēdimus. Vbi nanq; à quoquā affectuū non leue periculū instat: ad id  
quod urget, dirigi primū curantis cōsiliū debet. Vbi aliud efficiens est, aliud quod ab eo efficit:  
ipsa cā spectanda. At ubi curari hoc ante illud non licet: ad id quod ordo dictat, est respiciendum.  
Atq; in eo quidè curationis cōsilio, quod ab urgente initur, affectus magnitudo perpendēda est.  
Ea triplex est: alia quæ ex læsæ actionis præstantia spectat; alia quæ ex propria affectus essentia:  
& tertia præter has quæ ex facultate, quæ læsum corpus gubernat, aestimat. In eo uero cōsilio quò  
ex causæ ratione initur, animaduertendū est quidnā eorū quæ inter se coniuncta sunt, augere aut  
gignere reliqua possit. quæ rursus ab eo vel gignant, vel incrementū accipiant: In eo uero quod  
ordo præscribit, quid ante quod, vel quid cū quo, vel quid post quid, sanari possit. Fingatur igitur  
in uentriculū defluere ex cerebro superfluū quendā humorē frigidū, atq; eius occasione intèpe-  
riè quandā in uentriculo contractā iam esse: adhuc uero èt magis malū iam succum per totū eius  
corpus media omnia similarū particularū spatia occupasse: In eiusmodi cōplicitis, dignatiōe ma-  
ior est intèperies, ppter ea uidelicet quò & ipsa tēperies, propriæ uero essentiæ ratione, quodcūq;  
utiq; tale fuerit, circa propositū in sermone agrū. Ac ponat ad præsens maximus trium affectus  
esse succorū, qui in tunicis uentris continent. Esto (si libet) ut idē quoq; affectus morsus sensum  
faciat, atq; ex eo ipso animi defectū, & sudores quosdā cū syncoptica dissolutione accersat: ita ui-  
delicet, ut quatenus supra vires est, reliquis sit maior. Constat igitur primā esse adhibendā curā,  
ut ei quod uires resoluit, occurrat. Deinde, quā omniū maximū propriæ essentiæ ratione hoc fin-  
ximus, utiq; ad id primū te uerteris, ac primum id sanes. Vbi id mediocriter se habuerit, ac neq;  
vires amplius labēt, neq; plurimū uitioli succi in uentriculo sit: tum nimirū ad cām accedes: illud  
pro cōperto habens, non posse ad perfectionē vllum affectum sanari, manente adhuc ipsa unde  
natus est cā. Ordo autè curationis, modo cōtraria inter se remedia, sicut in phlegmone & uclere,  
indicat: (offensum nanq; est quæ phlegmonen sanant, ea maius reddere ucleris) modo alteri affe-  
ctui nihil nocet, sicut in proposito nunc casu. Qui. n. educit humorē qui in sinu uentriculi conti-  
nēt, is humorum qui in tunicis continentur alimentum adimit. eque & qui cerebrum ita sanat, ne  
quā sensibilem redundantia creet, is ueluti fontem fluxionis in uentriculum destruit. In his ergo  
ordo curationis cum ordine causarum consentit, quanq; in alijs dissentit. Cæterū, quod ex magni-  
tudine spectatur, id distingui, prout dictum est, debet. Ac primum quidè id agendum est, ut ei  
quod maximum est, propriam medicamentorū materiem accōmodes: deinde pro causarum or-  
dine totum cures. Etenim cū neq; copia notabilis excrementorū in uentriculo sit, nec eorū quæ  
in capacitate eius continentur, nec eorum quæ in tunicis, sed neq; mordicatio quæ uiribus offi-  
ciat: tum omnium primum sanandū ipsum cerebrum est. Ab hoc sinus ipse uentriculi uacuandus  
extergendusq; est: postea ipsæ tunica expurgandæ: postremo intemperiei est medendum. Di-  
cta uero prius sunt cuiusq; horum medicamenta. Itaq; nec prolixus habendus adhuc sermo est,  
sed finis iam libro imponendus. Omnium. n. reliquarum partiū intemperies similiter ijs quas in  
uentriculo proposuimus, sanabuntur. Semper. n. comparandum remedium est, quod sit affectui  
contrarium: ac illi remediorum indicatio, quæ à laborantis natura sumitur, adijcienda, de qua di-  
ctum in superioribus iam est: dicetur tamen in sequentibus uerius. Necessum uero erit & nunc  
paucis de ea mentionem facere.

*Methodus indicationum, quæ a læsæ partis natura desumuntur.* CAP. 13.

**P**rima quidè indicatio à laborantis loci tēperie sumit, q̄ calfaciendi, refrigerandi, siccandi, uel  
humectandi, uel aliqd horū coniuncte cū alio faciendi, mensurā præscribit. Secunda ex eo  
sumit, quò actio eius oibus animalis partibus sit cōis, aut quò cōem uirtutem subministret. Tertia, ab  
ipsa

*uit. 7. meth. cap. 9. 9.*

*uit. 7. meth. cap. 6. 8.*

*uit. 1. 7. cap. 7. F.*

\* κατὰ φύσιν  
\* κατὰ χεῖρα

\* ucleribus

F

\* ἰσχυροῦς  
G

H



A ipsa partis figura. Quarta, ab ipsius positura: Cuius portio est ad vicinas animalis partes societas. Tum prater hec oia, ipsa sentiendi, vel acrimonia, vel hebetudo. Ac dicitur qdem in sequentibus de singulis horum latius, nunc paucis ea trāscurramus. Quęcunq; calidiores natura partes ex frigore laborāt, hę & liberalius & diutius calferi postulāt: sicuti etiā quę frigidiores natura sunt, si ex calore laborent, refrigerari: & sicciore, si ex humiditate male habeant, sicari: Ad eundem vero modū & humectari quę humidiora naturaliter sunt, vbi ex siccitate laborant, tum vberius, tum diutius postulāt. Quippe eatenus redeat ad naturā eorum quodq; necesse est, quatenus a natura recessit: ac veluti quadā via retroferat, quę in diuersum agat ei, quę facta in ipso est, transmutationi. Contra vero pars quę calidior natura est, si calido morbo ægrotat, exigua & breuis ue te poris refrigeratione eget: sicut quę frigidior est calfactione. Ad quę modū in humidis quoq; & siccis se habet. Siqdē paruus est in eiusmodi in id quod pter naturā est, lapsus: quare & rursus in id qd' secundū naturam, reditus. Vnde etiā minus periclitant quicunq; cognato naturę suę morbo laborant. Non latet vero & q sicubi coniugate intemperies inciderunt, eatenus hęc reduci ad naturā postulant, quatenus a natura recesserunt. Atq; ita qdem a temperamēto laborātis partis, auxiliōrū indicatio sumit. Ab eo vero q actio eius oibus animalis partibus utilis sit, aut paucis qbusdā, aut vni sibi, in ijs intēperiei generibus quę absq; humore infestant, vtiq; nihil ex hac indicatione sumit. Nam & refrigerari, & calferi, & sicari, & humectari, & p cōiugationē quiduis horū pati singule particule pro morbi portione requirunt. In ijs tñ quę ex humoribus sunt ortę, si particula soli sibi inseruiat, audacter vacues licet, prout affectus suadebit, sed tñ etiā virtuti attētus: Sin necessarium opus eius sit oibus animalis partibus, veluti ventriculi, & iecinoris, nō leuis habēda sollicitudo de robore virtutis est, ne hanc magna semel vacuatione vsus dissoluas. Est porrō cōmune opus, & venarū, & arteriarum, & cordis, & thoracis, & renū, & vtriusq; vesicę, tum eius quę lotium excipit, tum eius quę bilē, cum valis etiā quę ab vtraq; procedunt. Cerebri vero opus, cum sani sumus, ad voluntarias actiōes necessariū est, ijs. s. instrumētis qbus eiusmodi actiōes obimus. Cum ægri sumus, necessarium nō est, nisi ijs tñ quę ad respiratum sunt deputata. Reliquorum vero organorum actiō certe nō est: ministerium tñ est ad vitā necessarium, veluti pulmonis, & asperę arterię, & faucium. Ergo ex eiusmodi particulis quāprimum vacuare redundantiam licet, prout volueris. Ex vētriculo vero, & iecinore vtcunq; vacuare nō licet: sed cum cautione, vt nequid virtuti officias. Quoniam autē non par est actionū dignitas ad egros seruandos, sed alię magis his, alię minus vtilis sunt: vtiq; ad portionē actionū dignitatis etiā cuiusq; partis prospiciendū est robori. Maxima igit est cordis officij dignitas, atq; ægrotātibus maxime oium necessaria. Cerebri vero ad vitam qdem par est momētum: non tñ par robur eius in egrotis requirimus, cum necesse oibus non sit neruorū ac musculorum opera vti. Itaq; abunde fuerit, si tñ eius seruatum sit, quo respirationis munus sit obeundū. At vero iecinoris opus oibus particulis pernecessarium est: non tñ adeo saltem ppetuam necessitatē habet, sicuti ipsius cordis. Ad portionem autē iecinoris, etiā ventriculi opus se habet. Intelligens ergo oium particularum, tum functiones, tum vsus, quos in alijs cōmentarijs tradidimus: haud difficulter inuenies, quatenus cuiusq; robur custodiri oporteat. Ad eundem vero modū & quęcunq; partes alijs authores facultatum sunt, harū quoq; robur seruare decet pro facultatis earum vsus portione: quo videlicet aialis partibus subministrent. Sanē de his particulis illud (arbitror) didicisti, cerebrum neruis ac musculis, cor arterijs, iecur venis suppeditare virtutē. A figura vero indicatio ipsius modi vacuandi excrementi suggerit, ad hunc modum: Venter vomitu deiectioneq; inanitur. Intestina deiectione tñ, sicuti etiā iecinoris caua. Renes vero, & vesica, ac iecinoris gibba, si multo vitioso succo sunt referta, & per deiectiones, & pharmaca deiectoria (Catoterica Gręci vocāt) expurgant: sin mediocri, per vrinales meatus: Cerebrū vero p palatū, & nares, & aures: Pectus & pulmones per asperam arteriā, & fauces. A situ indicatio dabit, tum ad solidarū intēperies, tum aut ad succorū vitium sanē non leuis. Nam qui per summa corporis intemperie laborant, ijs medicamenta quę intemperies requirit, applicabimus. Quibus aut in pfundo corpore intemperies est, in ijs rationē interualli inibimus. Si. n. medicamentis ijs vttere quę intemperies requirit, vtiq; multo imbecilliora, q pro vsu tuo ad locum affectum puenient. Iam ad vacuationes quoq; nō nihil situs indicat, dum societate laborātis particule cum alijs docet. Nam nisi illud cōpertum haberemus, q cauo iecinoris subiicitur ventriculus, & ieiunum, tum quod ieiuno ipsi tenue intestinum succedit, id vero colon excipit, ac colon, quod appellant rectū: vtiq; inuenisse illud nō licuisset, q iecur & p aluum, & p vomitum expurgari possit. Cæterum aptior sit prior vacuatio, tanq; vsu iam callentibus intestinis iecinoris supflua tolerare. Non spernēda vero indicatio est, & ea quam sensus partium acuitas hebetudoq; suppeditant: qñ omne medicamen contemnunt quę tardī sunt sensus, etiā si non leuiter mordeat. At quę acuti sunt sensus, eorū vires dolore resoluuntur. Expedi igit has nec confertim, nec semel valentibus auxilijs mederi tentes, sed tutō potius in tēpore. At vbi tardus est sensus, in his etiā celeriter obire quod iustum est licet, semel vsis remedio quod sit idoneū. Verum quod supra dixi: de horū indicatione, latius disceptabitur in sequentibus, idq; eo p̄cipue loco, quo de tumorū p̄ter naturam curatione agemus.

† καὶ ἀλλ' ἕτερον  
εἴ ἢ οὐ ἐστὶν ἀντι-  
στ. ἰ. breuisq;  
temporis.

Vit. 2. aph. 37.

B qbusdā, aut vni sibi, in ijs intēperiei generibus quę absq; humore infestant, vtiq; nihil ex hac indicatione sumit. Nam & refrigerari, & calferi, & sicari, & humectari, & p cōiugationē quiduis horū pati singule particule pro morbi portione requirunt. In ijs tñ quę ex humoribus sunt ortę, si particula soli sibi inseruiat, audacter vacues licet, prout affectus suadebit, sed tñ etiā virtuti attētus: Sin necessarium opus eius sit oibus animalis partibus, veluti ventriculi, & iecinoris, nō leuis habēda sollicitudo de robore virtutis est, ne hanc magna semel vacuatione vsus dissoluas. Est porrō cōmune opus, & venarū, & arteriarum, & cordis, & thoracis, & renū, & vtriusq; vesicę, tum eius quę lotium excipit, tum eius quę bilē, cum valis etiā quę ab vtraq; procedunt. Cerebri vero opus, cum sani sumus, ad voluntarias actiōes necessariū est, ijs. s. instrumētis qbus eiusmodi actiōes obimus. Cum ægri sumus, necessarium nō est, nisi ijs tñ quę ad respiratum sunt deputata. Reliquorum vero organorum actiō certe nō est: ministerium tñ est ad vitā necessarium, veluti pulmonis, & asperę arterię, & faucium. Ergo ex eiusmodi particulis quāprimum vacuare redundantiam licet, prout volueris. Ex vētriculo vero, & iecinore vtcunq; vacuare nō licet: sed cum cautione, vt nequid virtuti officias. Quoniam autē non par est actionū dignitas ad egros seruandos, sed alię magis his, alię minus vtilis sunt: vtiq; ad portionē actionū dignitatis etiā cuiusq; partis prospiciendū est robori. Maxima igit est cordis officij dignitas, atq; ægrotātibus maxime oium necessaria. Cerebri vero ad vitam qdem par est momētum: non tñ par robur eius in egrotis requirimus, cum necesse oibus non sit neruorū ac musculorum opera vti. Itaq; abunde fuerit, si tñ eius seruatum sit, quo respirationis munus sit obeundū. At vero iecinoris opus oibus particulis pernecessarium est: non tñ adeo saltem ppetuam necessitatē habet, sicuti ipsius cordis. Ad portionem autē iecinoris, etiā ventriculi opus se habet. Intelligens ergo oium particularum, tum functiones, tum vsus, quos in alijs cōmentarijs tradidimus: haud difficulter inuenies, quatenus cuiusq; robur custodiri oporteat. Ad eundem vero modū & quęcunq; partes alijs authores facultatum sunt, harū quoq; robur seruare decet pro facultatis earum vsus portione: quo videlicet aialis partibus subministrent. Sanē de his particulis illud (arbitror) didicisti, cerebrum neruis ac musculis, cor arterijs, iecur venis suppeditare virtutē. A figura vero indicatio ipsius modi vacuandi excrementi suggerit, ad hunc modum: Venter vomitu deiectioneq; inanitur. Intestina deiectione tñ, sicuti etiā iecinoris caua. Renes vero, & vesica, ac iecinoris gibba, si multo vitioso succo sunt referta, & per deiectiones, & pharmaca deiectoria (Catoterica Gręci vocāt) expurgant: sin mediocri, per vrinales meatus: Cerebrū vero p palatū, & nares, & aures: Pectus & pulmones per asperam arteriā, & fauces. A situ indicatio dabit, tum ad solidarū intēperies, tum aut ad succorū vitium sanē non leuis. Nam qui per summa corporis intemperie laborant, ijs medicamenta quę intemperies requirit, applicabimus. Quibus aut in pfundo corpore intemperies est, in ijs rationē interualli inibimus. Si. n. medicamentis ijs vttere quę intemperies requirit, vtiq; multo imbecilliora, q pro vsu tuo ad locum affectum puenient. Iam ad vacuationes quoq; nō nihil situs indicat, dum societate laborātis particule cum alijs docet. Nam nisi illud cōpertum haberemus, q cauo iecinoris subiicitur ventriculus, & ieiunum, tum quod ieiuno ipsi tenue intestinum succedit, id vero colon excipit, ac colon, quod appellant rectū: vtiq; inuenisse illud nō licuisset, q iecur & p aluum, & p vomitum expurgari possit. Cæterum aptior sit prior vacuatio, tanq; vsu iam callentibus intestinis iecinoris supflua tolerare. Non spernēda vero indicatio est, & ea quam sensus partium acuitas hebetudoq; suppeditant: qñ omne medicamen contemnunt quę tardī sunt sensus, etiā si non leuiter mordeat. At quę acuti sunt sensus, eorū vires dolore resoluuntur. Expedi igit has nec confertim, nec semel valentibus auxilijs mederi tentes, sed tutō potius in tēpore. At vbi tardus est sensus, in his etiā celeriter obire quod iustum est licet, semel vsis remedio quod sit idoneū. Verum quod supra dixi: de horū indicatione, latius disceptabitur in sequentibus, idq; eo p̄cipue loco, quo de tumorū p̄ter naturam curatione agemus.

\* 20: 44009.

C partis prospiciendū est robori. Maxima igit est cordis officij dignitas, atq; ægrotātibus maxime oium necessaria. Cerebri vero ad vitam qdem par est momētum: non tñ par robur eius in egrotis requirimus, cum necesse oibus non sit neruorū ac musculorum opera vti. Itaq; abunde fuerit, si tñ eius seruatum sit, quo respirationis munus sit obeundū. At vero iecinoris opus oibus particulis pernecessarium est: non tñ adeo saltem ppetuam necessitatē habet, sicuti ipsius cordis. Ad portionem autē iecinoris, etiā ventriculi opus se habet. Intelligens ergo oium particularum, tum functiones, tum vsus, quos in alijs cōmentarijs tradidimus: haud difficulter inuenies, quatenus cuiusq; robur custodiri oporteat. Ad eundem vero modū & quęcunq; partes alijs authores facultatum sunt, harū quoq; robur seruare decet pro facultatis earum vsus portione: quo videlicet aialis partibus subministrent. Sanē de his particulis illud (arbitror) didicisti, cerebrum neruis ac musculis, cor arterijs, iecur venis suppeditare virtutē. A figura vero indicatio ipsius modi vacuandi excrementi suggerit, ad hunc modum: Venter vomitu deiectioneq; inanitur. Intestina deiectione tñ, sicuti etiā iecinoris caua. Renes vero, & vesica, ac iecinoris gibba, si multo vitioso succo sunt referta, & per deiectiones, & pharmaca deiectoria (Catoterica Gręci vocāt) expurgant: sin mediocri, per vrinales meatus: Cerebrū vero p palatū, & nares, & aures: Pectus & pulmones per asperam arteriā, & fauces. A situ indicatio dabit, tum ad solidarū intēperies, tum aut ad succorū vitium sanē non leuis. Nam qui per summa corporis intemperie laborant, ijs medicamenta quę intemperies requirit, applicabimus. Quibus aut in pfundo corpore intemperies est, in ijs rationē interualli inibimus. Si. n. medicamentis ijs vttere quę intemperies requirit, vtiq; multo imbecilliora, q pro vsu tuo ad locum affectum puenient. Iam ad vacuationes quoq; nō nihil situs indicat, dum societate laborātis particule cum alijs docet. Nam nisi illud cōpertum haberemus, q cauo iecinoris subiicitur ventriculus, & ieiunum, tum quod ieiuno ipsi tenue intestinum succedit, id vero colon excipit, ac colon, quod appellant rectū: vtiq; inuenisse illud nō licuisset, q iecur & p aluum, & p vomitum expurgari possit. Cæterum aptior sit prior vacuatio, tanq; vsu iam callentibus intestinis iecinoris supflua tolerare. Non spernēda vero indicatio est, & ea quam sensus partium acuitas hebetudoq; suppeditant: qñ omne medicamen contemnunt quę tardī sunt sensus, etiā si non leuiter mordeat. At quę acuti sunt sensus, eorū vires dolore resoluuntur. Expedi igit has nec confertim, nec semel valentibus auxilijs mederi tentes, sed tutō potius in tēpore. At vbi tardus est sensus, in his etiā celeriter obire quod iustum est licet, semel vsis remedio quod sit idoneū. Verum quod supra dixi: de horū indicatione, latius disceptabitur in sequentibus, idq; eo p̄cipue loco, quo de tumorū p̄ter naturam curatione agemus.

† διὰ τὸν ὄψιν  
ἀπὸν τε καὶ  
κατωτέρων  
ὄντων ὁμοζων  
φάρμακων. ἰ. p  
medicamenta  
deiectoria q  
græce hypela-  
tāq; & catote-  
rica nomināf.

† Alexantig.  
ἢ πρὸς ἐπὶ  
τῶν τῶν ἰσ-  
δῶσιν. de in-  
dicatione quę  
a locis sumit.



GALENI METHODI MEDENDI, ID EST  
DE MORBIS CURANDIS,  
LIBER OCTAVVS.

ARGVMENT. LIBRI.

*Absoluit uniuersam curandirationem, quæ Diarijs febribus debet adhiberi.*

De communibus differentijs atq; indicationibus febrium curandarum.

CAP. I.



Ve madmodum vero febres quoq; non secus q̄ alij morbi, qui ex intemperie in nobis consistunt, quosq; in precedenti libro narraui, methodo curentur, tempestiuum nunc dicere videtur. Quod igitur, Eugeniane charissime, simplicium ac primarum partium (quas Aristoteles similes vocat) natura ex calido, frigido, humido, & sicco, inter se mistis constet, vno volumine ostēdimus, in quo de elementis secundum Hippocratem disputauimus. Quod vero ex eo q̄ hæc calidior sit, illa frigidior, vel humidior, vel siccior, vel simul horum aliquibus copulatis affecta, simplices ac primæ particule inter se differant, id in libro de temperamētis est assertum.

cap. 4. v. 2. v. 3. v. 4. v. 5.  
lib. 2. cap. 6. in fine.

At in libro, quo de morborum differentijs agitur, duo in vniuersum esse morborū genera, quæ in simplicibus animalis particulis oriuntur, docuimus: Alterum, quod etiam secundis, & cōpositis, & instrumentalibus sit cōmune: vocauimus autem id vnitionis solutionem: Alterū ipsarum peculiare, quod in calidi, frigidi, humidi, & sicci intēperie cōsistat. Esse autē ex intēperantijs ipsis, quæ quidē in vna sunt contrarietate, simplices: quæ in ambabus, cōpositas. In ea itaq; quæ est inter calidū & frigidū oppositione, duas esse simplices intēperies: Alteram, vbi quicq̄ tanto efficiē, q̄ ante erat, calidius, vt eius lædatur actio: Alteram, vbi pari modo inualuit frigidum. In ea vero oppositione quæ est inter humidum & siccum, alteras etiam geminas, nēpe humidam, & siccam. Copulatis vero inuicem simplicibus, alias existere quatuor; humidam & frigidam; humidam & calidam; siccam & frigidam; siccam & calidam. Traditæ vero sunt & causæ, quæ has intemperies generent, in alio libro, in quo morborum causas reddidimus.

vid. c. 5. lib. 2. cap. 1. fol. 10.  
ca. lib. 5. cap. 1. v. 1. v. 2. v. 3. v. 4.  
caus. morbi. cap. 2. v. 1. v. 2. v. 3.  
d. diff. febr. cap. 3. v. 1. v. 2. v. 3.  
cōm. 1. 1.

Sanē vnus quispiam morborum est, qui per intemperiem fiunt, & febris: vtiq; cum adeo immodice auctus calor est, vt & hominem offendat, & actionem lædat: q̄n si neutrum adhuc efficiat, quantum vis sit homo nunc q̄ ante calidior, non tñ febricitare eum monstrauimus. Quoniam autē quicquid præter naturam in nobis oritur, siue speciale nomen sortitum sit, siue generale, id extra corpus non est, sed tum phlegmone, tum pleuritis, tum morbus, tria simul in vno consistunt corpore, verbi gratia, Dionis: indicat autē & horum quodq; propriam indicationē, æque profectō vt eius quod maxime oīum speciale est, ipsæ differentiæ: ob hæc vtilius visum est seorsum de febrium differentijs tractare: quod oibus prius præparatis, sermo nobis hoc loco citra omnem eorū, qui parum recte de ijs scripserunt, refutationem, absolueretur.

et lo. aff. cap. 2. 6.

Reuocemus igitur ad memoriam discriminis earum capita, quod propriam ex vnaquaq; indicationem sumamus. Est igitur vna earum differentiæ illa, in qua causa adhuc adest febrim creans: aut febris excitata iam desit. Altera vero, qua vel (vt Græci loquuntur) hecetica febris est, quæ iam facta est: vel etiā (vt aliquis eorundem dixerit) schetica. Nam, q̄m eos affectus qui facile discutunt, ἐν ἄεσει græce vocant: qui tales non sunt, ἐν ἔξει: concedendum est, diucidioris doctrinæ causa, etiā febriū ipsarum eas quæ ægre discutunt, heceticas: quæ facile, scheticas nominari. Dicendumq; febriū alias facile solubili affectu esse, perinde vt calfactum in Sole lignum: Alias difficile solubili, veluti quod igni eatenus excalfactum est, vt iam accendatur, & fumum edat. Hæ sunt primæ febrium differentiæ. Quas vbi cum summis primū indicationibus iunxerimus, mox ad magis illis speciales veniemus. Prima enim omnis febris indicatio veluti à morbo est, ablationē eius præscribens: Secunda vero ceu abs tali est morbo, quæ non absolute sublationem, vt prior, sed certam quandā sublationem indicat. Nam cum febricitantes ex intemperie laborant, necesse est sanationem quoq; eorum intemperatię depulsionem esse. Omnis autē excessus per contrarium excessum sanatur. Etenim id quoq; ante est ostensum. Quare febrilis quoq; intemperatiæ excessus per contrariū excessum sanabitur. Est autē febrilis intemperatiæ excessus in caloris abundantia. Huic ergo ad temperamētum via erit per id quod refrigeret. Itaq; si iam præsens febris est, sed causa quæ eam excitauit, iam desit: huc tñ sanandæ eius consilium dirigetur, vt refrigeretur. Quare quærenda nobis talis materia est, quæ cum redundante calore paria refrigerando faciat. At si in generatione adhuc febris est: causa quæ eam accendit, submouenda est. Sin pars eius iam genita est, pars in gignendo adhuc est: vtriq; consulendum est. Primum quidem submouendo quæ eam accendit causam, deinde extinguendo quæ ab hac accensa est febrim. Ergo nisi quis ad vnguem memoria teneat, & quæ causæ febres generent, & in quo cuiusq; corporis affectu: is nunquam methodo febrim prospiciet.

\* eucrasian\*  
\* γυγονάγ. i.  
genita

Deratione



**A** Deratione curandi febrem diariam ex meatuum constipatione in calidis & ficcis naturis; ac aduersus eos, qui hac febre correptos tridui inedia excruciantur. CAP. 2.

**D**ictum nanq; est in ijs corporibus meatuum constipationem febrem excitare, in quibus quod transpirat halituosum non est (Atmōdes Græci dicunt) cuiusmodi visitur in ijs qui boni sunt succi: sed mordax & acra, fumo fuligini ue nō ablimile. His igitur corporibus saluberrima est ex aqua dulci, & temperata lauatio, tum frictio que rarefaciat, & exercitationes mediocres, & victus, qui dulces efficiat succos: Aduersissima vero sunt lauatio frigida, & aluminosa, & lauationis abstinentia, & exercitatio acuta, & frictio vel planè nulla, vel dura, & victus mali succi, & vigilie, & ira, & tristitia, & cura, vstioq; in Sole, & fatigatio. Verum de reliquis post dicā. De stipatione vero meatuum, vnde digressus sermo est, liquido scire licet solam eam, si reliqua oīa desint, accendere febrem posse. Si itaq; eiusmodi naturas à cōuenientibus sibi lauationibus prohibeas, protinus febricitant. Vidisti aut̄ profectō, quo tempore Romæ nobiscū egisti, aliquos ita laborare. In quibus qui mirificā diatriton transmittere eos in cibi inedia censent, ipsi difficillimās febres faciunt, qm̄ protinus in primæ accessionis inclinacione, in balneum eos ducere oportebat: ibiq; sinere crebro, si vellent, nedum semel, aut bis lauare. Ego nanq; reliquis oībus omīssis, eum

**B**tibi in memoriam reuocabo, qui in aquis aluminosis (quæ Albula vocant) lauerat: ac ex eo cute densata, post cōperat febricitare. Quippe satisfaciet is pro claritate sermonis nostri, veluti exemplum. Sanè hominem inuisebant medici quidam non incelebres, alter Erasistratius, alter Metho dicus. Visum aut̄ est ambobus hominem à cibo cōtinere. Quod tñ nos, cum post illos digressos superuenimus, non permisimus; sed statim in balneum perductum, & tepenti oleo largissime perfusum, tum blandissime perfrictum, q̄ plurimum temporis in calidi solij aqua versari iussimus. Mox egresso, ac frigida ex consuetudine vso, tum sindone cooperto, considere paululum ad vires recreandas præcepimus. Postea denuo in balneum perducto, ac rursus similiter tum vncto, tum perfrictio, ac in calida morari iusso. dein rursus educito, ac frigida merso, detersoq; exhibuimus cibum, protinus quidem, vt egressus est, atq; aquā bibit, ptisanæ cremorem: dein paruo interuallo, lactucam, ac post hanc ex simplici albo iure piscium aliquid eorum qui molli sunt carne: cuiusmodi saxatiles sunt oēs, & aselli quos vocāt. Porro non alienū sit, quò nihil narrationi desit, oīa recensere. Tempus anni erat quo hæc agebant, paululum post caniculares quos vocant dies. Homo ipse circiter quinq; & triginta annorū, colore nigello, & habitu corporis gracili, atq; hirtotum qui tangentibus etiā cum valeret, manifeste calorē exhiberet mordentem. Vrinæ quoq;

**C**habebat abunde flauas: ac si plusculum cibo abstineret, etiā mordētes. Aluus assidue sicca erat, tum quæ excernebat, exigua, acriaq; & sicca. Mores animi ad iram & cogitationē propensi. Ipse pauci oīno somni, & qui ppetuo de vigilijs quereretur. Hic quodam loco, quò negociorum gratia cōcesserat, Albulis (quæ haud longe aberant) est vsus septima (vt aiebat) diei hora: ac ter quaterq; se lauit, salubriter sibi consuluisse ratus. Hinc quoq; vbi rursus in agrum se recepisset, ac cibum sumpsisset, & paululum indormisset, venit ad urbē sero vespere: vbi destitutus idoneo balneo, nocte febricitauit. Cum aut̄ tertia ferè diei hora contemplati eū medici essent, iusserunt non eum modo diem, verū etiam posterum totum per inediā transigere: quò tertie diei noctē obseruarent. Atq; his dictis abierunt. Nos tum lauato, tū vt p̄dictum est, cibato: ministris præcepimus, si medici vesperi venirent, quiescere hoīem dicerent: eosq; statim remitterēt, ac postridie mane redire iuberent. Vt vero abierunt, rursus hoīem simili modo lauātū, ac cibatum, ijs ipsis quæ egimus, dormire probe fecimus. Accedentes aut̄ mane postridie medici, censuerūt etiā eo die cibo illi abstinentum, etiā si q̄ maxime sine febre prorsus esset. Illo vero promittente se facturum quod iuberent, scis quantus illis digressis risus sit excitatus: quem nos paulo post superuenientes deprehēdimus. Non fugit vero nec quomodo cum laborante ipso sit actum. Nam qm̄ (inquam)

**D**cū valeres, bis lauare solebas, ac medici cibū tibi oīno circūcidunt: nec illis iure in totū obsequendum esse, & aliquid eorū qbus per sanitatem es vsus, immutandū arbitror. Eo vero putante me sibi suadere vt lauaret qdem, sed non bis: tum paratū se affirmāte quicquid iusserim exequi: ergo (inquam) neq; inediā tolerabis, neq; lauabis bis. si quidem & laborasse mihi videris iam triduo, & calfactus vehementius à Sole fuisse. Propter igitur laborem (inquā) & vstionem, vnā te adijcere lauacionem ad duas oportet, ac ter mihi audientē lauari: qm̄ id mihi facturum te pollicitus es. Ille subridens, dura (inquit) imperas. Cæterum, qm̄ stare pacis est iustū, faciam quæ iubes. Quæ vero medici post hæc egere, nosti planè quanto erāt digna risu. Bis iam lauatus fuerat, pransusq; dormierat, cū circa occasum Solis ministrorum quispiā adesse medicos nunciat. Hic vero febricitare se simulat: ac veste circūdatus inuolutusq; quò minus bibisse vinū ab ipsis deprehēderet, amico cuidam mandat, medicis, siquid percontentur, pro se respondeat. Erant autem de more, vbi inuolutum curiose hominem etiā cum capite viderent, primum illud solenne ipsi rogaturi, quota hora accessio inualisset. Cum autem amicus respondisset, ferme ne vnam quidē integrā ex quo cœpisset, intercessisse horam: cum horrore ne, an frigore cœpisset, rogant. Eo cum horrore respondente, tangunt hominem iam corpore propter risum, & operimentum madentem. Itaq; vbi hominem laudassent q̄ sibi obtemperasset, nec quicq; ante tertia diei accessionem deli-

Septima Classis,

ggggggg ij quisset:



# Gal. methodi medendi

quisset: ob id ipsum (inquiunt) nunc te deseruit horror, estque sudoris indicium, ac multa humiditas circa cutem: quæ haudquaquam evenissent, nisi in ediam tolerasses, & triduum transmississes. Iussis igitur propinquis, si quæ guttulæ illi manarent, diligenter detergerent, ne frigore afficerent: tum mane se redituros præfati discedunt, ne tum quidem post sudores iusso homine nutriri. Visque namque sunt illis noctes eo tempore breves: vtiliusque esse postridie mane nutriri. Digressis igitur ipsis, perfusus sudore iuuenis, ita ut involutus vestibus fuerat, in balneum cucurrit, ac tertio lauit: & similiter est cibus. Postridie, priusquam aduentarent medici, egressus domo dedita opera est, ne se deprehenderent. Itaque cum paulo post venirent, & egressum intelligerent: mirati inter se sunt, quid tandem hominem egredi subegisset iam bidui passum in ediam. Ergo si hoc vno male ab eiusmodi medicis ægri afficerentur, quod pluribus diebus in cubilibus detinerentur, cum liceret sine interpestitiua hac in edia multo citius ad consuetam vitam munia redire: esset profecto vel id pergrauum. Verum longe grauius est quod accidit. Cum, n. memoratae naturæ, ubi sub tali victu reguntur, grauissimis occupentur febribus: qui hunc iniungunt medici, nihil mihi à carnificibus differre videntur. Non, n. veluti qui humidi, ac boni succi sunt, ubi in febris diaria transmittere mirificam diatriam coguntur, vnum id tamen patiuntur incommodum, quod frustra cruciantur: sic etiam naturæ iam comprehensæ: immo ex longiore in edia acerrimis acutissimisque corripuntur febribus: à quibus promptus est in heclicas transitus: atque ab his rursus in torridum marasimum, aut si os ventriculi facile iniurijs patet, in eum qui Syncopen, id est animi defectum infert. Audisti enim subinde nonnullis talium medicorum dicentem me, licere ipsis euidenter intelligere quantum mali committant, dum eiusmodi naturas in in edia custodiunt, si velint, dum sani omnino sunt, biduum eos in ediam iubere tolerare. Cernent, n. illico febricitantes, idque ob nullum profecto aliud quam famem. Siquidem cui nec suberat prius quicquam in corpore quo grauaretur, nec quicquam illi interim accessit extrinsecus noui, is planè ex in edia febricitauit. Quando enim (ut dictum est) non vnus, alterue sic intemperatorum, sed planè omnes ubi in ediam tolerarunt, & balnei folio abstinerunt, febris corripitur: ne vel leuis quidem amplius relinqui nobis suspicio potest, quasi ob aliud quippiam & non in ediam febricitarint. Quibus namque in corporis temperatura siccum præualet humido, & calidum frigido, his corporis habitus gracilis, hirsutus, & nigrior est, ac reliquis tribus intemperamentis quæ hoc sunt minus calida, tactu calidior aduertitur: plurima quoque his flaua est bilis, vrinæque, ac deiectio bili saturata, & pulsus magni, & somni leues & pauci, & animi impetus vehemens. Ergo recte horum Hippocrates tum generalem victus formulam, cuiusmodi esse conueniat, tum quot ac qualia symptomata in eiusmodi homines incidant, non solum ubi totum diem in cibi in edia transegerint, verum etiam ubi altero cibo, qui pro prandio datur, abstinerint, prodidit. Quippe in sexto de populatim grassantibus morbis, ita inquit: In calida natura refrigeratio, aqua potio, quies. In libro autem de acutorum victu, quæ aliqui Gnidij sententijs adscribunt, cum de ijs disputat qui solitum prandium dimittunt, etiam huius naturæ hominum meminit. Picrocholus eos græce, quasi amaræ bilis homines, ab redundante, s. succo nominans. Habent vero eius verba se ad hunc modum: Sed & qui bis die comedere consueuerunt: si non prandent, ægrotant, tum imbecilli & infirmi fiunt, ac timidi ad quoduis opus. præterea cordis dolorem, sentiunt. Siquidem suspensa illis viscera videntur, & calidum, pallidumque mingunt, & deiectio vritur. Sunt præterea quibus os ventris amaricat, oculi cauantur, tempora saluunt, & extremæ partes frigent. Hæc ubi prædixit, mox alia quædam, tum de cæna, tum de nocte, ad finem sermonis ait, huiusmodi notæ homines (quos Picrocholus vocat) tum vnicum in die victum, tum in ediam, quam alios homines difficilius ferre: vnam nimirum in eo libro exponens partem eorum, quæ in sexto Epidemion monuit in vniuersum: nempe quod ad victum spectat. Nam refrigeratio, quam calidis naturis frasis, efficitur cum ex alijs quibusdam, tum non minime ex cibi exhibitione. Qui namque originalem temperaturam parum moderatam habent, horum insitum calorem, si squalens acerbumque est, cibi mitiorem minusque mordentem reddunt. Sanè illud non latet, & boni succi, & exquisita debere esse, quæ his exhibeantur, nutrimenta: non tamen ea quæ boni succi, propterea quod exiguum huiusmodi substantiæ in se habent, nominentur, ac nutriri nequeant: immo quod vtile plurimum in se contineant. Sunt namque & malua, & brassica, & betæ, & lactuca, & denique omnia olera, & fructus, nutrimenta, cum substantia in his habilis ad alendum contineatur. Verum sicut in his exiguum est quod nutrit, non exiguum quod est inutile: ita in pane puro, & ouis, & carne, & alicui plurimum est quod nutrit, minimum quod est inutile. Quod si id inutile quod admittitur vtili est, præterquam quod non nutrit, etiam acrem, aut acutam, aut acerbam, aut amaram, aut denique vitiosam quampiam qualitatem habet: non modo non proprie nutrimenta sunt, sed etiam medicamentosæ facultatis non parum in se habent. Expedi igitur tales homines illis nutriri cibis, quicunque nec medicamentosam vllam sensu perceptibilem vim habeant, sed nec ipsum quod nutrit plurimum: quando hoc quoque si exuperat, vitio non caret. Principio namque nec quæ in ventriculo eorum agitatur concoctio est exacta; nec, si ventriculus ea superet, quæ in venis obitur, est absoluta. Quod si hic quoque haud magnus sit error, saltem tertiam (quæ singulis partium propria est) difficile fuerit in omnibus illis rite perfici. Conueniet profecto huic, & ut frigidum humidumque quodam modo ei nutrimentum

lib. 10. cap. 5. f. 9

seca. p. 10. 15.  
lib. 2. cap. 29.  
3. d. ont. uic. com. 2. 38.

ut. c. 2. succ. bon. v. 2.  
uicio cap. 5. A. v. 4. f.  
ian. anen. cap. ula. B.

B

F

H

H

H

\* ΑΥ. ΕΥΡΟΤΑΣ  
ΤΟΙΣ. Ι. ΣΙΧΙΣΣΙΣ  
ΜΙΣ.  
† ΔΕ ΤΩΝ ΟΥΧΟ  
ΠΙΣΤΗ. Ι. ΙΝ ΣΥΝ  
COPΟΣΥΜ. ΣΥΝC  
COPΟΣ ΑΤ ΜΑ  
RΑΙΜΟΣ ΝΟ ΙΝS  
FERT SYNCOPΑΣ  
ΙΜΟ ΣΙΤ ΥΒΙ Q  
ΙΙ ΣΥΝCOPΑ FUE  
RIT CORREPTI, VE  
HEMENTIÀ QDÈ  
PENCULI CUITAS  
RINT, RELICTUM  
TÙ ΙΠSIS FUERIT  
ALIQD SYNCOPO  
SÈ AFFECTIONIS.  
† ΝΟ ΕΣΤ ΙΝ ΑΝ  
TIQVΙS.

\* ΘΥΜΟΣ. Ι. ΙΡΑ.  
† ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΚΥΤ  
ΡΙΑΣ ΥΝΩΜΕQ  
ΕΠΥΡΑΦΟΥΣ. Ι.  
ΑΔΥΕΤΣ CΝΙS  
DΙΑS ΙΝΙΑS ΙΝS  
SCRIBUNT.  
† ΚΑΡΔΙΑΛΓΙΑ  
Ι. Ι. ΔΟΛΟΡΕ Ι ΟΡΕ  
VENTRICULI.  
\* VETRIS, NEC ΙΝ  
GRÆCO ΕΣΤ ΕΧΕS  
PLARI, NEC FORTE  
ADDENDUM.  
\* ΠΑΛΛΟΙΤΑΙ  
Ι. Ι. PALPITANT.

\* ΟΠΙΡΑ  
† ΕΞΑΥ. Ι. ACIDÀ



**A** ei nutrimentum exhibeas, vbi corpus tum calidius, tum siccius solito est redditum. Quare cōmo-  
dissimus huic est ptisana cremor ad vnguem coctus, in quo nullum sit superfluum condimentū:  
vtpote qui & refrigerare, & humectare, ac sine siti seruare hominem potest: cum eo q̄ nec hali-  
tuosum, nec humidū, nec siccum detinet excrementū. Voco halituosa quaecunq; per cutim foris  
effluere sunt apta: Humida, quę per vesicam: Sicca, quę per aluum. Quippe à vincti in singulis  
eorum substantia, noia ipsis imposui. Quod aut nullum horum retinebit ptisana cremor, manife-  
stum est. Quę n. per aluum excrementorum deiectiones sunt, eas adstringentia retinere solent:  
Quę per vrinas, & vniuersam exeunt cutim, hæc detinent ea quę exiguis meatibus inhærent:  
Emplattomena vocant: p̄terea quę valenter adstringunt, ea Stryphna Gręci vocāt. Ptisana vero  
nec exiguos cutis meatus obturandi, nec adstringendi vim habet vllā. Ac q̄ non adstringat qdē,  
vel gustus ipse docet: cuius vnus est p̄prium, quod adstringendi vim habeat, discernere. Quod  
vero nec cutis meatibus {lentitia crassitudine ue sua} inhæreat, id ratiocinari ex alijs eius effecti-  
bus est promptum. Nā siue fordidū corpus extrinsecus ptisana defricet, vtiq; sicut aphronitru,  
& mel deterget: Siue ex ventriculo p̄ vomitū educere mediocrem pituitam velis, nihilo minus  
mulla vtilem ptisana cremorem experieris. Additum tñ in dictionem est, mediocrē: qm̄ si multa

**B** & vehementer glutinosa, & crassa pituita sit, hanc radice ex oxymelite, non mulla, aut ptisana  
detergere est habilis. Est sanē & mulla ad omnes ante dictas expulsiones idonea: verum nec si-  
tim restinguat, vt ptisana: & in amara bili abundantibus naturis, facile vertitur in bilem. Opti-  
mum igitur (vt prædiximus) in eiusmodi temperamentis nutrimentum est ptisana. Proximum  
ab hoc alicia, cui paululum aceti sit adiectum. Tertium, quę sine aceto liquida est, non crassa:  
qualem nonnulli preparant assimilem puli: Iniecisse vero huic, dum coquitur, aliquid porri fa-  
ctius est. Nam quod tum anethi, tum salis aliquid necessario habebit, neminem latet. Quinetiā in  
furno coctus panis vtilis est cibus: sicut etiam ē piscibus saxatiles oēs: Nec ipsis minus aselli: nisi si  
propē lacum, aut magnum flumen, quod in mare decidat, depasti, humidam magis glutinosamq;  
habeāt carnē. Proxime asellos sunt solea, & torpedo, itemq; lupus, & mulus, post mugil ē pelago.  
Omnis aut piscis deterior est, qui prope lacum qui mari coniungitur, aut magni fluminis ostium  
pascit. Ex volatilibus aut optimi sunt perdices, ac montani oēs passerēs. Ab his gallinacei, & pha-  
siani, & iuuenes colūba. Sed nec hæc tñ intus claudenda, cum excrementosa sint oia quę exer-  
citatione carent. Excrementosa vero non minus sunt, tum lacustria, tum palustria oia. Quo fit, vt  
etiā ex ipsis suillis carnibus optima sit montana. Ab his deinceps hæc sunt. In oibus iam dictis  
fugienda, tum vetula, tum recens edita, sunt. Illa nanq; duriora, concoctuq; difficiliora sunt: hæc  
immodice humida, & excrementosa: ac potissimum quęcūq; ex animalium generibus sunt, quę na-  
turaliter humida sunt, vt oues, suesq;. Verū de oium ciborum facultate alibi præcepimus. Nunc  
veluti alia in hoc opere, sic ista quoq; exēpli causa sint dicta. Siquidem p̄positū nobis in hoc est,  
non tanq̄ in ijs quę de alimentis, & medicamentis scripsimus, materias inuestigare, sed solas fa-  
cultates generales. Nihil aut profectō referat, generales ne facultates, an vniuersales, ipsas appel-  
les. Reuertamur ergo rursus ad p̄positum. Quibus acre aliquid quotidie trāspirat, ij, si cutis ipsis  
stipetur, prompte febrī corripuntur. Stipant vero hanc tum quę adstringunt oia, veluti paulo  
supra memorauimus de Albulis aquis: tum quę {lentitia crassitudine ue sua} exiguis meatibus  
inhærent. Aliqñ aut ipsius cutis immoderatior siccitas, exiguos ipsius meatus densat. Proinde q̄  
cœnanthe in balneo vtebat, hunc, nos vidisti, quo tempore inæqualitatē sentire se quereretur, vt  
vetuisse. Simili modo & qui largo vino, cum oleo exiguo vtebat: item, qui lentiscino, tum cum  
densitudinem sentiebat, hunc quoq; de cetero (vt scis) vti phibuius. Inhibuimus non minus &  
eum qui quotidie insolabatur, & eū qui puluere vtebat. Alteri vero qui iam ad inæqualitatē fe-  
brilem puenerat, vehemētā remittere frictionis iussimus. Iam alium (vt scis) curauimus mirantē  
quo pacto vna lauatione, ac debita frictione horridam eius multorum dierum inæqualitatē dis-  
soluerimus. Vtebatur aut & ille adstringente oleo: hoc inquā iure propter alios vsus celebri: Hi-  
spanum vocant. Hoc igit mutantes, ac Sabino tum pinguius, tum molliter vberius perfricātes,  
ac bis lauantes, illico sanum reddidimus. Non solum igit hæc oia vitanda ijs sunt, qui humidum &  
fuliginosum ē corpore exhalant: sed etiam quę glutinosum, & quę crassum gignunt succum: qñ  
hec paruis meatibus inhærentia transpirationē morantur. Retinent non minus (vt dictum est)  
transpirationē, & quę cutim immodice siccāt. Multos siquidē talium cū Sole vterent, alios vero  
cum vberiore nitro, alios cum sale, aut exercitatione multa, aut frictione dura, p̄terea frictione  
sicca, (Xerotribian vocant) & calidis fomentis & puluere, & horū occasione quotānis agro-  
tarēt, ipse testis es, vt ab his phibitos, multis iam annis sanos seruauerimus. Sunt aut merito eius-  
modi præcepta, tum valentium, tum eorum qui de valetudine querunt, cōmunia. Non. n. ei quę  
iam facta est febrī consulunt: sed ei quę nunc in generatione est, prospiciunt, tollendis. f. ijs, quę  
illā excitāt, causis. Quippe quę adhuc in generatiōe febris est, dum auferit causa, ipsa vnā interit.  
Quare quę in libris de sanitate tuēda de eiusmodi tēperamētis sunt pdita, ea oia ad eos q̄ febrici-  
tare incipiūt, siue id sanationē appellasse oportet, siue puidētā, sunt trāsferēda. Siquidē sanamus  
id febris qd iam inuasit, etiā si exiguū est. Prospicimus neq; amplius, pueniat, adimētes causam.

Septima Classis.

ggggggg iij De curanda

Vit. ca. p. & alim. facult.  
cap. 5. E. ca. in lib. & pass.  
cap. 5. ca. Hig. p. & uic.  
num. 18. 29. ca. 30.

† Ita hnt antiq  
codices vt Lis  
nacer vertit.  
Impsi tñ ad-  
dūt x̄ap̄v̄v̄v̄v̄  
s̄d̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄  
i. distri-  
butionis gra-  
tia. Vidi porro  
hec verba in  
margine codi-  
cis antiquissi-  
mi repōita vt  
glossēma ac de  
claratio cur a-  
cetū adijciat.  
\* sp̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄v̄  
culæ.

\* In antiquis  
nō inuenitur.

Vit. in l. & cib. 60. ca. m.  
fol. 37. 9. cl. 55. 2.



## Gal. methodi medendi

De curanda febre Diaria ex vstione, ira, refrigeratione, vigilijs, tristitia, curis, ac lassitudine. CAP. 3. **E**

**V**eluti vero iam dictarum maxime naturarum, & cum valent, & cum de se queruntur, illud commune consilium est, vt fluxile & transpirabile vndiq; corpus reddatur: ita illud quoq; vt tum vigilijs, tum iram, tum tristitiam, tum curam, tum vstionem, tum frigus, tum lassitudinem fugiant, cum promptissime post hæc, eiusmodi temperamenta febre capiatur. Sanare vero ea quoties ex aliqua dictarum occasionum febricitarint, oportet, partim similiter ijs quos ex stipata cute laborare diximus, partim dissimiliter. Quippe in prima accessione inclinante ducendi in balneum omnes sunt: tum pinguius simul ac molliter fricandi n̄ quidem, qui ex aliquo quod cutim adstrinxit, laborant: sicut dictum est, qui vero ex siccitate, fricandi quidem & ipsi, sed parcius: lauandi aut vberius. Respicendum vero semper ad virtutis modum est in omnibus eiusmodi auxilijs. Atq; iræ qdem, & tristitiæ, & vigiliæ, ac curæ, nec frictionibus, nec lauationibus multis indigent. Sed omnibus qui ex eiusmodi occasione febricitarint, oleum infundendum tepidum large est, cui minime adstringens vis insit: tū paululum fricandi, atq; ex cōsuetudine lauandi. Vstio vero protinus ab initio refrigerationem desiderat, tum crebriore lauationem: minime vero aut oleum largum, aut crebram frictionem. Sint aut quæ refrigerent, & rosaceum, & omphacinum, quod etiam (arbitror) omotribes, id est crudum oleum nominant. Vtiliora vero ex his sunt quæ nihil in se salis omnino habent. Efficies hæc magis frigida, si ita vas in quo continentur, in puteo suspendas, vt aquam tangat. Præterea si defluxus frigida aquæ vasi se illidat, magis humorem refrigerat. Quod si largius refrigeratam cupis, vas niue circūdabis. Infundere aut incipiti, sublata in altum manu, per mediocrem lanæ modum oportet. Hæc vsq; ad inclinationem faciens, in balneum duces. Si vero qui memorato est temperamēto, de quo omnis hic sermo est, ex frigore febricitet, etiam ducendus ad balneum in remissione is est. Si aut cum grauedine & destillatione febricitet, priusq; hæc concocta sint, lauandus non est. At qui ex vstione febricitant, n̄ vel cum hæc adsint, lauari debent: veluti in libris de sanitate tuenda ostēdimus. Post lauacrum vero, iisdem quibus ante, madefacienda amborum capita sunt: eorum quidem qui ex vstione febricitarūt, refrigerantibus: qui ex frigore, calfacientibus. Sunt aut & hæc post balneū mediocria: cuiusmodi irinum est, & nardinum vnguentum. Verum de his immorandum pluribus non est, præsertim in libris de sanitate tuenda iam proditis. Sed suffecerit dixisse reliqua simili modo in febricitantibus esse facienda, quemadmodum in vstis & refrigeratis citra febrē, facienda præcepimus. Non tū quouis tēpore lauandos febricitantes esse, sed in accessionis remissione. Præterea qui ex vstione febricitant, ijs intendendam quæ ex refrigerantibus constat, curationem esse: ijs vero qui ex frigore, eam quæ ex calfacientibus cōsistit, remittendam. Reliquum autem fuerit, vt cōmunitatē ac differentiam in victu omnium cōprehensarum conditionum in proposito temperamēto, vbi febre diaria laborat, exponamus. Omnium igit cōmunis victus species esto, quæ & boni sit succi, & concoctu facilis, & quæ nusquam exiguis cutis meatibus inhæreat. Sed ijs qui exusti sunt, cum eo quod refrigeret & humectet. Pari modo ijs quos ira male habuit, ijs vero qui refrigerati fuerunt, cum eo quod calfaciat modice. Ijs qui per uigilio, & tristitia, & nimia cura sunt affecti: qd humectet ac somnum conciliet. Ad eundem modum ijs qui fatigati sunt, magis nutriens. Ijs qui refrigerati sunt, minus nutriēs. Reliquis quod medium sit amborum. Vinum vero ipse cōscijs es omnibus me eiusmodi naturis concedere: sed quod tum aspectu, tum viribus sit aquosum. Id enim ad omnia vtilius q̄ aqua est, vtpote quod & concoctionem iuuat, & vrinas ac sudores prouocet. Constat autem & Hippocratem non in diarijs modo febribus, verū etiam in acutis, ex ijs quæ de acutarum victu prodit, vinum dare. At in sexto Epidemion, siue ipse sit, siue Thessalus eius filius, vinum calidis temperamentis prohibet: idq; non modo cum febricitant, sed etiam per sanitatem. Quippe in calida natura suadet tum refrigerationē, tum aquæ potionē, tum quietem. Nisi forte copiosius vtendum esse aqua q̄ vino eiusmodi naturis suadere eum dixeris: quæ admodum nonnullis placet. Hoc igitur seorsum per se disquiratur. De potione vero frigida decidendum. Ego igitur censeo eius generis naturas, & dum valent, eiusmodi potione magnopere iuari: nec in diaria febre, ijs quibus in vsu fuit, eam circūcido. Siquis vero non assuevit, huic per febre dare non inceperim, nisi pristina planè sanitate prius reddita. Quod si vel propter timiditatem, vel propter consuetudinem à pueris, vel falsam opinionem, frigidam timeat: tū opere homini persuadeam, obseruans in æstate cum æstuat, tum oratione post opus. Nam vbi post vsum eiusmodi potione liberatus statim ab vrendo æstuat, est, visusq; firmiorem ex eo stomachum q̄ ante habere, tum ventriculus illi biliosum deiecit, & probe concoxit, ac corpus, cum ea iterum iterumq; vsus fuerit, reficitur, tum vero alijs quoq; et indicatis, quibus simili ratione contuli, exposuerim primum quidem, illud esse omnium longe verissimum, q̄ contraria contrariorum sunt remedia. Proditum autem mihi de hoc prius est, mox illud, q̄ temperamentum eius, sanitatis symmetriam egressum, morbo est propinquum. Tum q̄ sanitas eiusmodi corporum dubia est, ac potius in affectu, quam schelin vocant: q̄ in habitu, quam hexin. Præterea q̄ si boni temperamenti esset, hoc illi omni studio tuerer: cum vero vitiosi sit temperamenti & naturæ, in melius immuto. Porro dictum & de his fusius est in libris de sanitate tuenda. Vnde nec immorandum

\* Ap. diabēz  
σινος. i. affectus  
tionis

300. f. 100. is.



cap. 13.  
7.

**A** dum mihi hic multis est eos imitanti scriptores, qui cum pauca prorsus sciant, ipsa in oibus libris inculcant. Id. n. non multa est docere, sed multa scribere, & multas chartas consumere, cum liceat paucas: ac multum temporis nulla necessitate contere. Itaq; nec notas diariarum febrium hoc loco describo, utpote iam praedictas mihi in secundo de crisi propemodum vniuersas: siquæ vero reliquæ fuerunt, etiam in primo de febrium differentijs proditas. Quinetiam in libris de pulsibus, quantum ex ipsis sit vtile, exposuimus, soli (vt scis) omnium qui ante nos fuerunt {Idq;} adeo (arbitror) clare, vt nec puerum quod tradidimus, lateat: cum Archigenes (vt ostendimus) nō docuerit, sed deblaterarit plurima tum in opere de pulsibus, tum in eo quod de febriū significatione inscribit. Tanq̄ autem eum, qui in aluminosa aqua se lauit, medici vsq; in tertium diē cibo ab-

† Addit antiq  
cod. xxi no πω  
δέντωρ. i. & q  
fatigati fuerūt

stinere iusserunt: ad eundem scis modum neminem eorum qui vel exusti fuerunt, vel alia quapiam ex iam dictis causis febri tentati, lauisse, aut nutriuisse, priusquam diatriton transmisissent. necesse enim profectō est & me diatriton dicere, ne in hoc quoq; nugis eorum me exponam, dicentium aliam esse tertij diei accessionē, aliam ipsam primam diatriton. quippe haecenus eorum nugas processisse, ipse aliquando audisti. Sed siue primam diatriton, siue aliud quiduis appellasse velint, non semel nos bis ue aut ter, verum sepius, q̄ vt meminisse possimus, tum in primo statim

**B** die ad vesperam eos qui diaria febrī laborarunt, lauimus, tum vel magis in secundo, immo etiam in ipso tertio, ceu paulo ante diximus de eo cui stipata cutis fuerat. Verum hanc causam rarerer vidi febrem accendere: (itaq; etiam hanc maxime tractandam desumpsi) vltionem vero, & lassitudinem, & cæterorum singula planē sæpe. Vidisti autem eos omnes quarto die mane ad solita redire munia: ac medicis, qui ipsos tertium diem prorsus in cibi inedia exegisse fuerant opinati, occurrere. Itaq; etiam miranti tibi ac quærenti quid demum causæ esset, cur vel nunc saltem eiusmodi medici ab ijs, quæ perperam opinantur, non recedant: conuenienter (vt arbitror) respondi, q̄ neq; veram speculationem noscerent, & nunc eam incipere discere erubescerent. Aliqui tñ (veluti confitentem aliquē ex ijs quendam, idq; cum lachrymis, veritatem nobis solis audiisti) nec vitæ sibi necessaria aiunt affutura, siqui eos scire aliqd existimant, discentes iam videant. Verum tu hoc semel audisti: Deos aut omnes testor, multos id mihi sæpe soli confessos, idq; lachrymantes, ac infelicitatē suam deplorantes, q̄ sub malis præceptoribus tempus perdidissent. Iuroq; tibi rursus deos, illud quoq; mihi persæpe à cōdiscipulis dictum esse, cum essem adhuc ætate ado-

† Addit antiq  
cod. d'vva μιν  
i. facultatē vel

**C**lescens. Nam cum mihi mos esset, vbi aliquis me de se cta aliqua num sana esset percontaretur, dicere, me respondere nō posse, nisi reliquorum oium dogmata didicissem, ac † methodum quampiam mihi comparassem, qua quod potius esset discernere: non pauci ex cōdiscipulis qui hæc audierant, mihi responderunt, me & excellenti natura, & singulari propter patris mei liberalitatem esse eruditione, tum & ætatem ad discendum idoneam, & impensas vnde disciplinis vacem suppeditatas habere: secum non ita agi, qui & rudes in primis disciplinis essent, nec acuto vt ego ingenio, nec quod impenderent habere. itaq; cōtentos esse oportere ijs, quæ nunc nosset, qualiacunq; ea forent. Minime igitur mireris cur plerq; medicorum non pudeat diatriton in ore habere: etiam si sexcenties nos prælagire in agris viderunt, diaria ne febrī laborarent, an ea quæ tertio, quarto ue die accessionem aliquam esset habitura. Illud potius æstima quod Hippocrates monuit, homo aliās ingenio maxime philosophico: Cum † {in acumine} morbus est, statim

† peracutus  
\* At tenuiss.  
mo

tum vltimos labores infert, tum tenui ad vltimum victu necesse est vti. Vbi vero non, sed licet liberalius cibare: tantum est de vltimo remittendum, quantum morbus vltimis est mitior. Labores nanq; dicit omnia quæ hominem offendunt: vltimos vero, maximos: quales utiq; in summo vigore fiunt. Iubet autem reseruari in id temporis summam victus tenuitatem: nihil profectō docens diuersum ab eo quod alibi dixit: Cum in summo vigore morbus est: tum victu vt tenuissimo est necesse. Atqui fieri non potest vt summam victus tenuitatem ad summi vigoris tempus differas, nisi inter initia conieceris circiter quotum diem in vigore morbus sit futurus. Sed & insanire Hippocratem dicunt, qui hæc scripserit, & tamen si nos opere ea ostendimus, omnia potius putāt, q̄ posse quempiam in prima aliquando accessione certam notitiam affectus ipsius ægrotantis habere. Ego vero nec in omnibus ægrotantibus fateor exacte me scire in primo die affectum, nec vllam diariam me febrem posse fugere. at vero vt nihil in victus ratione primis saltem diebus pecces, hoc satis est, si discernere diariam à reliquis queas. Ac propterea quarto die, in quo illi hominem quem iam siccarunt, primum nutrire incipiunt: nos ad consuetam dimittimus: ac à diarijs in acutas febres transitum fieri hac victus ratione prohibemus: cum si quis aliter cibat, excipient necessario iam dictas naturas ardētissimæ febres. Sunt. n. aliæ nature, quibus aut nihil, aut non magnopere incōmodet tot dierū inedia: sicut è diuerso aliæ, quibus non modo innoxia, sed etiam vtilis est trium dierum inedia. Verum de cæteris naturis post decernā. Propositum vero nunc nobis ab initio temperamentum inedia in summum ducunt discrimen, in quacunq; iniungantur febrī, non solum ijs quas modo cōmemorauī diarijs.

Quo pacto diaria febris ex obstructione curanda sit, ut præcaueamus ne in putridā pertranseat. CAP. 4.

**E** Tenim si propter obstructionem aliquando (vt dictum est) morata transpiratio est: si parua ea sit, qui recte deterferit, secundam fore accessionem vetabit: sin momentanea, non possis

Septima Classis,

ggggggg iiij ita



## Gal. methodi medendi

ita promittere. Quod si & multi, & crassi, & glutinosi impacti succi sint: quæ hos excipit febris, fieri non potest ut intra fines diariarum consistat. quando ex necessitate huic in mali succi naturis ea quæ ex putredine humorum accenditur, succedet. Nam in alijs saltem temperamentis, quæ in sequentibus exponam: excitari ex tali causa potest citra humorum putredinem aliqua continentis febris species. Porro capere eiusmodi sermones omnino non potest, qui prius in memoratis operibus non sit exercitatus: ac potissimum in eo quod de febrium differentia inscribitur. Nam ubi obstructio quæpiam mediocris est, ob quam febricitant quibus vitiosus est succus: in primo die, atq; etiam secundi aliqua parte, nullum est in pulsu putredinis signum, æque ut nec cruditatis in urinis. Protracta tñ inclinatione, nec amplius pro ratione, sicut post summum vigorem inceperat, cedente, suspectus affectus est: veluti e diverso in quibus ad solutionem festinat, vel halitus aliqui vel sudores exierunt, vel multa bona vrina, cū signis in pulsu bonis: in ijs pculdubio diaria febris est. Sed quæ ex parua orit̄ obstructione, ea (vt dictū est) saltē inter initia similis diarijs est. Protracta tñ inclinatione, suspecta reddit̄: quæ putredinis indicia in pulsu adhuc nō appareant. Quippe nisi vitiosus succus penitus transpiret, necesse est putrefiat. Ergo ut transpiret, maiore iam auxilio est opus. Ac si qdem vel puer, vel senex sit, sanguinem detrahere nō licet. Inter has ætates: ubi robur egro nō deest, secunda vena est, etiā si plenitudinis signa nō adsunt. Prestat enim vitiosi succi maiore parte emissa, ad detergēdas obstructiōes accedere: cū alioqui metus sit, si obstructiōibus liberandis priusq̄ vacuaueris studeas, ne ipsas magis impingas. At soluent quæ obstructiōes, quæ deterforiā facultatem obtinent, seu foris cuti sint admota, seu intrō in corpus accepta. Periculum vero est etiā ne quæ foras trahunt, vnā cū ijs, quæ obstruunt, etiā aliud quipiam attrahant: & quæ ab interno sursum ferunt, aliquid secū in ijs, quæ in vasis continent, rapiāt. Quod ipsum si tenax sit et crassum, obstructionem planē geminabit. Sin aliter, multitudine certe sua non parum oīno nocebit. Cernimus. n. aliqñ etiam quod multum est, cū simul totū confluit, obstruēdo herere, infigiq; nō minus, q̄ ea quæ glutinosa sunt & crassa. q̄ si per meatus angustos est transitus, multo pfecto magis retineri. Quod igitur & his iter liberū, & ijs quæ foris admouentur, attractio tuta sit, vtilissimū est corpus inanisse. Quinetiā fumosa fuliginosaq; succorū excrementa quæ transpirāt, succis ipsis imminutis pauciora restabunt. Quare inde quoq; minor reddetur febrilis calor, sic vt foras trāspirare, si exiguæ obstructiōes sint, queat. Ergo cū suspicio erit cutim esse ex obstructione oclusam, (id quod tum ex eo conijcies, q̄ nō fuerit in primæ accessio nis remissione vacuatio satis magna, tum q̄ similis sibi pdurauerit remissio) si homo ex nulla manifesta febricitauit causa, etiā certius argumentū obstructiōis habes. Sin ex euidenti aliqua causa, fieri potest, vt duæ simul coierint causæ, nam si altera tñ causarum, nēpe quam externa impressit, subellet, imminuta remissio fuisse cum sensibili alicuius expulsiōe. Haudquaq; igit̄ differendum est: si sanguinis aliquid vita laborantiū mittere. i. tum ad virtutis, tum ad obstructiōis modū proportionē. Discerne aut̄ obstructiōis magnitudo ex ipsa magnitudine febris: vt quæ ex maiore obstructiōe maior, ex minore minor inciderit. Vbi vero modice vacuaueris, haud multo post aut nutrimentū aliquod, aut pharmacū ex ijs, quæ detergeāt, exhibebis. Sunt porrō nō multa, quæ in febribus id p̄stent. Sed, sicut dictū prius est, in alimētorū ratiōe sunt ptissana, & mulla: in pharmacorum, oxymeli; & quæcūq; incoquere in mulla licet, ceu calaminthā, & hysopū, & origanū, & serpillū, & irim, & apium. Verum hæc oīa iusto sunt calidiora, ideoq; febres accendūt, ita vtiq; vt vinū. Oxymeli vero solū nec febres accēdit, & strenue deterget sic, vt ea q̄ glutinosa crassaq; sunt, dissoluat, & meatus obstructos liberet. Porro inter mullam & oxymeli medium locū habet quod Apomeli græce dicit̄: cuius plurimus in Peloponneso est vsus. Non immerito arbitror & saccharū inter hæc numerandū. Ex hoc victu seruabis q̄tum de febrili calore minuitur. Etenim si tertio die mane videris minimū esse quod de febre relinquit̄, ac neq; putredinis humorū in pulsu nota sublit, neq; i vrina cruditatis; suspecta vero hora, qua primo die febris occupauit, extra meridiem sit, audacter hoīem q̄ocyslime lauabis, longe ante sextam horā. Abunde tñ sit, si intra tertiam horam lauationē compleueris. Ad eundē modum & si decimam horā suspectam habueris, vsq; ad septimā laues licet: cum tres equinoctiales horas quatuor ue inter balneum, accessionisq; t̄ps interponi, abunde sit satis. Debet aut̄ in balneo corpus prius vnctum, ac moderatissime frictum, mox detergeri extrinsecus, abluīq;. Sanè detergētium materiam expositā habes in cōmērarijs ijs, qui de medicamētis sunt conscripti. Deligēda vero semper sunt, quæ ad rē propositā sint accōmoda. Quippe distincta in his sunt, tum quæ magis, tum quæ minus detergent. Sed & nunc exēpli causa pauca dicemus. Moderatissime detergent tum erui farina, tum hordei, tum fabarū. præterea mulla quæ sit aquosa, magis vero q̄ hæc, iris, & panacis radix, & aristolochia; & mulla quæ mediocri est mistura: veluti etiā hac magis, quæ meracissima est. Fit hæc vbi mista melli exigua est aqua: sic vt liquatū mel exiguos cutis meatus facile ingredi possit. Possunt aut̄ vel hac magis detergere tum spuma nitri, tum nitrum ipsum, tum aphronitrū. Sit aut̄ nitrum oportet, quod ex tenuibus partibus constet, cuiusmodi Berenicium est: Si vero lapidosum sit, vri id læuigariq; diligenter debebit. Mel autem purissimum, acerrimumq; cuiusmodi est Hymmetium. Est autē & sapo ex ijs quæ maxime detergere valeant. Atq; hæc satis multa detergētium materia exempla sunt.

lib. ij. cap. 10. d.

ut oc p. t. ro. uia. q. f.

† Antiqui codices addūt & vor rō. i. vel madores,

\* In A. C. Græ. legif. exp̄p̄r. τούτοι. solūit obstructiōē. \* At. 2. i. vel

† sanguinem



**A** pla sunt. Tempestiuū. n. est iam ad ea quæ post balneum adhibentur, accedamus. Sunt aut̃ ea minime multa. Nam præter aquam, quæ parum apij incoctū in se habuerit, nihil his est offerēdum. Licet quod inter balneum & suspectas horas spatium erit, trium fore horarū conijciamus: si vero circa vesperam, aut duabus horis citius q̃ primo die accessio inuadet: tum lauisse mane liceat, tū cibasse, sed tantū ptisanæ cremore. Deinde si suspectæ horæ nihil prorsus afferant, & lauare rursus si velit licet, & cibare, ad eas quas diximus considerationes intento. Sin aliquid eueniat, & cōferendū id est cum accessione quæ primo die inciderat, & tum vrinæ considerandæ, tum pulsus sunt. Quæ omnia profectō mediocria apparebunt, vbi exigua relinquitur obstructio. Quare ipsum & lauabis quarto die, & cibabis, ad iam dictas considerationes spectans: sperabisq; nihil quanto die superuenturū. At si magna obstructio facta sit, ea febris ex diariarū genere non erit. Quare in proximum differatur librum, cum in hoc de diarijs tantum agere statuerimus.

De Diarijs febribus, quæ superueniunt cruditatibus ciborum.

CAP. 5.

**Q**uoniam igitur diariæ febres in propositis corporum temperamentis sæpenumero est ciborum cruditatibus succedūt, proximum fuerit de ipsis disserere. Ergo pessima quidem in eiusmodi temperamentis cruditas est, citissimēq; febrem accendit, in qua cibi in nidorulentam & fumosam qualitatem corrumpuntur. quando ea quæ in acidam vertit, vt raro talibus naturis contingit, ita minus nocet. Dicemus autem de vtraq; seorsum, incipientes ab ea quæ sæpius his incidit, & magis lædit. Ea est (vt diximus) nidorosa quædam ac fumosa. Quæ vtiq; si alius lubrica est, minus est noxia: sin adstringitur, grauis est. Siquidem ex adstrictione eius, vitiosæ naturæ in febres prompte incidunt, ac potissimum cum neglecto consilio in lectulo domi manendi, ad solita conuertuntur opera. Febricitant autem nonnulli & ex ijs, quos diarrhœa ex cruditate male habet. Quibus vtiq; non minime proritur febris ex desurgendi frequentia. Quod si etiam rosio, aut dolor, aut calor immodicus in ventriculo & intestinis sit, hinc vtiq; vel longe magis affectio febrilis increfcit. Est autem eorum, quibus clausa alius est, et quibus fluēs, non eadem sanatio. Itaq; est seorsum de vtriusq; agetur. Apparebit. n. sic tractantibus non solum quatenus differunt, sed et quantum ambobus sit cōmune. Si igitur ea tantum quæ corrupta fuerit, vacuata esse videntur, tum lauandum, tum nutriendum in remissione febris est: sed ijs quæ circa ventriculum sunt, prius consulto. Sin ita multa inanitio aut prius facta sit, aut nunc etiam in homine duret, vt virtus iam defessa sit, satius est omiſſa lauatiōe cibare: sed consulto prius ijs quæ circa ventrem sunt. Consultetur ita laborantibus, si modo vacuatio amplius non duret, fomēto ex oleo & absinthio. Expedi autem tingi absinthiū, quo minus nidore offendat, feruenti aqua.

\* κακὸν χυμὸν

† συννεφεῖνος μὲν αὐτῶν τῆς πυρῶος δὸς διαβίης σιωρὸν χυμὸν κακτὸν πλῆθος τῶν ἐξαναστάτων. i. quibus vtiq; nō minime increfcit affectio febrilis & exurgendi frequentia.

\* ἰμβροχῆ

**C** Quis morsus, aut doloris sensus in ventriculo adhuc superſit, incingi illi peniculus post fomentū debet, qui vel siccus & calidus sit, vel ex oleo, in quo absinthium incoctum fuit, madēs, ac plurimum expressus. Satius aut̃ fuerit, si nardini vnguenti, quod curiose sit factum, facultas sit, ex eo peniculum eodem modo imbutum ventri incingere. Iam multo etiam satius sit, si purpura marina is sit: atq; etiam longe optimum si optima sit Tyria. Quippe tenuiorem adstringēdi vim habet tum ea purpura, tum optima nardus, ita vt vis earum siccando, calfaciendo, ac robur inferēdo, in corpora quæ circa ventriculum habentur, alte penetrare possit. Quod si os vētriculi (quod stomachum appellare solemus, abutentes nimirum appellatione) imbecillius sit: et tanta portioe chixæ mastiches in nardino tunſa, vnde sordium crassitudo existat, madefactam ex eo purpuram imponemus. Esto autem abunde calens talium quodq; cum primum imponitur. Quippe quæ tepida sunt, omnia ventriculi firmitudinem dissoluunt. Non aut̃ te fugit solere me vnguenta calefacere in vale duplici: vtiq; coniecta prius in vas maius. aqua feruente: quando aliter calefactis vitiat̃ eorum facultas. Caterum fluente adhuc aluo, vtilius est optimo recenteq; melino, simili modo quo nardino vti. Vtile aut̃ ad omnia talia est & mastichinū. Non in postremis accommodata sunt eiusmodi ventriculi affectibus & vnguenta ea quæ ad gratiā delicatarum mulierum fiunt. hæc in quā pretiosa, quæ Romanorū luxus videtur inuenisse, appellationesq; Romanas dedisse. nominant̃. n. tum spicata, tum foliata. Si vero qui affligitur, cinctum non patitur, siue ob cōsuetudinem, siue delicias cingi recuset, licet cerato idē efficias. Est autē in eiusmodi vsum optimum, quod ex cera sit Tyrhenica in vnguento nardino liquata, cui postq̃ refrigeratum est, aloes ac mastiches mollissimus puluis est admistus. Debet autem singulorum hic esse modus: ceræ ac nardi partes pares: aloes pars octaua: sic et̃ & mastiches: vel (si placet) huius paulo aliquid plus.

**D** Quod si cerato aliquid est sumptuosius his vnguētis admisceas, præstantius medicamentū habebis. Si aut̃ ventriculus intus vrit, ita vt affectus quidā phlegmonē similis in eo consistere videat̃, vtilius est ceratū quod ex melino conficit̃. Sunt porro alia medicamēta non pauca. Alia quidē ex cenāthe, alia ex hypocistide, & balauſtijs, & palmularū carne confecta, quæ ventriculo tum refrigerādo, tum vero firmando sint idonea. Horū ergo quod ad rem præsentē sit cōmodissimum, id delige, ijs quas memorauimus considerationibus intentus. Cibādī vero his sunt: fluente quidē et̃ num ventre, polenta, & pane, quæ græce Oxylipe vocat̃: qui vtiq; minimū acetū habeat, nō sicuti in dysenteria & diutina diarrhœa præparare solemus. Inſpergere autem polentam debebis aliās aquæ

† In antiq; ita legit φοχδισῆ και ἰσῆστῆ κρητῆ id est cui postq̃ refrigeratum est ac ceratum, &c.

Ceratū stomachicū vti et̃. s. t. comp. med. lo. cap. p. 5.



## Gal. methodi medendi

aquæ calidæ vbertim: aliàs, vbi, s. venter adhuc plus iusto excernit, vel mali punici, vel pisorū, vel **E**  
 malorum succo, potissimum cotoneorum. Q. si iucundius laboranti erit, etiam decocto ex piris,  
 aut malis, aut myrtis præparato, polentam insperges. Sin venter non amplius excernit, suffece-  
 rit tum alica similiter ptissanæ præparata, hoc est aceti habens paucillum: tum ex ea sine aceto sor-  
 bitio: tum gallinaceorum testiculi: & saxatiles ex albo iure pisces: præterea fructuum aliquis ex ijs  
 qui adstringant, vel solus, vel cum pane. Hos vero vel magis est ventre adhuc fluente dabis. Q. si  
 appetentia careant sic, vt cibos auerferentur: (incidit namq. id non paucis eorum quos diarrhœa ex-  
 cruditate male habet) etiam de medicamento quod ex succo fit cotoneorum, vnum aut duo co-  
 chlearia danda his sunt: aut si huius copia non est, eius quod ex carne eorum componitur. Tradi-  
 ta vero eius generis medicamentorū cōpositio est in libris de tuēda sanitate. Atq. ita quidem in  
 prima remissione, ijs q. ex cruditate febricitant ventre excernente, mederi cōuenit. Si vero om-  
 nino venter adstringitur: pertractatis prius præcordijs, mox toto ventre, considerabis diligenter  
 num cibus in gracile intestinum, aut in colon, descenderit. Deinde agrum interrogabis, qua ma-  
 xime in parte vel morsum, vel grauitatem sentiat, quales uē habeat ructus. Vbi ex his compertū  
 habueris, in quam totius ventris parte nutrimentum consistat: si in superioribus partibus pē-  
 det, aliquid diatrion pepereon dabis, non medicamento si illius. sed eius quod in opere de sanita-  
 te tuenda, ceu & simplicissimum, & ijs qui cruditate laborarent aptissimum, laudauimus. Post de-  
 inde præcordia, omnemq. ventrem perfundes. Hoc vero, est si inferius descenderint quæ vitiosa  
 sunt, facies, pluris minorisq. ratione id varians. Siquidem plus & temporis & perfusionis exigūt  
 ad præparationem eorū quæ deinceps sunt agenda, quibus in superioribus ventris corruptum  
 nutrimentū adhuc manet. Sin motū id notabiliter ad inferiora sit, adiuuandū aut f. glande subdi-  
 ta, } aut leui per inferius infusione est. utiq. si morsus simul adsit, hanc mitigantibus: si flatus, hunc  
 comprimantibus: sin neutrum fuerit, ex melle, aqua, & paululo olei, id quod subter infundetur fa-  
 cientibus. Vbi vero vehementior morsus vrget, Sabinum oleū, in quo aliquid seui anserini sit li-  
 quatum, est vtilius: si vero eius copia non est, gallinacei seui: sin nec huius facultas est, caprini. Q.  
 si huius quoq. penuria est, iniiciendū oleo parum ceræ est, potissimum elotæ. Flatus vero sanan-  
 di sunt oleo in quo ruta, & semina quæ flatus discutunt, fuere incocta: cuiusmodi sunt apij, & cu-  
 mini, & marathri, & sinonis, aliq. id genus. Vacuata uero aluo, nutriendum protinus in cæteris  
 quidem ijs quos memorauimus similiter est, amotis tamen ijs quæ adstringant. At si quidē pri-  
 mo die ad vesperam hæc egeris, aut est noctis qualibet hora: etiā secundo die similem adhibebis  
 providentiam. In quo est si planè desit febris, lauari hominem lines. Ac vbi in sequenti nocte ge-  
 tus citra offensam dormierit, sanum iam hominem prorsus existimabis. Si vero qui cruditati suc-  
 cessit dies, cum sequente nocte febrē attulerit: veluti in secundo die, ita tunc & accurandus & nu-  
 triendus homo est. Si vero & nox tertiæ diei febrile quiddam paululum afferat, ne sic quidē for-  
 midandum: sed hos quoq. postridie lauabis, nutriesq. ac reliqua omnia in illis, vt ante definitum  
 est, ad portionem exequeris. Sanè mutationes crudi alimenti in acidam qualitatem, nec incide-  
 re in eiusmodi naturis cernuntur, nisi admodum raro, idq. ex cibis qui prompte acescunt: nec fe-  
 brem accendere diariā, æque vt nec tarditas concoctionis: quando sicubi propter talem crudita-  
 tem febricitant, quibus amara bilis in temperamento abundat, obstructiōis & humorum putre-  
 dinis suspicio est. De qua postea diligentius definiam, cum de putredine agam. Nunc huic de dia-  
 rijs febribus disputationi hoc adiecto, ad alia transibo. Fumidus vapor ex tarditate concoctiōis,  
 aut cruditate in qua ructus sentiuntur acidi, nunquā excitatur. Quippe frigidi halitus abs talibus  
 succis ascēdunt. hiq. omnino paucissimi. minime autem vapores multi fumidiq. ac fuliginosi.  
 cum nec in ijs quæ extra sunt, aliter aut fumum edi, aut fuliginem videas, q. fumum ex materijs (vt  
 ita dicam) semiustis: fuliginem ex immodice assis vltisq. Est nāq. fuligō vapor terrestris: fumus  
 mistio quædam ex terrestri aqueaq. substantia. Verum non est quod hoc loco audire expectes,  
 aut quemadmodum ijs qui tarde concoquunt, aut ijs qui acidum ructant, sit prospiciendum. Est  
 enim de his tractatio ad opus de tuenda sanitate pertinens. hic tantum earum cruditatum mētio-  
 nem faciemus, quas febris subsequitur. Quoniam igitur diaria febris cruditates, quæ cum acido  
 ructu sunt, non consequitur: quæ uero ex putredine humorum oritur, ea quandoq. sequitur, nō  
 sine ratione in eam tractationē, quæ de illis instituitur, distuli de his cruditatibus præcipere: sed ne  
 tunc quidē eo modo quo in sanitatis tuendæ libris. In illis. n. diximus quæ nā p. sanitatem agenda  
 sint illi qui cruditate laborat: hic vero quæ nā in ijs febribus, quæ cruditati superueniunt.

Quo pacto qui Diaria ex bubone correpti sunt, sibi ipsi consulant, ac Diatriarios uocatos irrideant. C. 6.

**D**icta mihi fermè sunt de diarijs febribus vniuersa: q. qui ex bubone febricitant, medicos,  
 quid sibi sit agendū, ne consulunt quidē, sed vbi tum vlceri, quod bubonis occasio fuit, tum  
 postea buboni ipsi prospexerint, in remissione eius quæ inciderit accessionis, lauantur. Ac siqs  
 tum diatrion vel nomet, omnes irrident, scholasticumq. appellant: natura (puto) ipsa intelligen-  
 tes id transmittendū non esse, quod omnino non erit. Censentq. etiam in omnibus ijs quæ sen-  
 sum fugiunt, tales debere esse medicos, quales ipsi sunt in ijs quæ sensui apparent. Porro in oibus  
 tales esse, nihil est aliud, q. intelligere quando sit in tertio accessio futura, & quando futura non sit.

Quinetiam

l. 6. in fine

l. 7. cap. 5. B.

it in l. contra lycu  
cap. 2. in fine

\* Græce hypo-  
chondria. Lina  
ceratū cū Cel-  
so semp vertit  
præcordia.

F

\* δία πρῶτον  
τῶν.

G

\* ἀποπῆ σούρι.

H



**A** Quis estiam qui refrixerunt, aut vsti sunt, aut fatigati, aut tale quippiam passi, postea vero febricitarunt: hi vbi in remissione talem status quietem, qualis erat per sanitatem, sentiunt: ne tunc quidem eos qui diatriton nominent, ferre possunt. Quod. n. vsurpare saepe soleo, quemlibet priuatū, qui secundum naturam se habeat, quouis sophista veriores opiniones habere: hoc etiam in diuinissima istorum diatrito videre licet: vt quæ ab omnibus qui naturaliter se habent, sit irrita. Nuper. n. ex plebe quidam, qui in splendida cœna prolixius sibi epulis potuq; indulisset, venit domum errabundus, ac manu deductus. Cum aut ea quibus grauabatur, in ventriculo eius fluitarent, omnia ea euomuit: & per noctem quidem febricitauit. Dormiuit autem in magnam partē sequētis diei. Postea surgens, ac paululum inambulans, lauit, risitq; eum qui sibi diatriton manendam suaserat. illo namq; authore etiam postero die in ediam tolerare debuisset. Vt autem (res ipsa monebat, & ipse sua sponte faciebat) lotus & modice cibatus, post somno deditus, eoq; inoffense fruēs, mane surrexisset, ad consuetaq; redisset, etiam in ipsa diatrito in qua eum tolerare in ediam oportuisset, si diatritarijs medicis paruisset, (ita enim eos per iocum elegāter nominauit quidam) & quidem cum cœnatus iam ex consuetudine homo esset: accedens facetus ille risum excitauit, cōmemorās quemadmodum eum qui tertio ante vespere vomuisset, oportuisset etiam bīduo in ediam siccū, ac sordium plenum tolerare, ad horasq; spectantem pro diatritariorum iussu decumbere. Sunt enim (arbitror) vel plebi non obscura, quæ præter rerum euidentiā temere audentur. Atq; inde merito alios medicos, alios græce Logiatros, id est verbis tenus medicos esse dicūt. Quomodo enim non iure hac appellatione censeantur, qui ea nesciant, quæ nemo è vulgo ignorat? Quomodo non meritissime irridendi carpentiq; qui etiam cum talia ignorent, Hippocrati se præponunt? Verum illorum stupiditatem ne Mercurius quidem ipse cum Musis sanauerit.

*De curanda Diaria in calidis & humidis naturis, ac in habitibus qui sunt acquisiti.* CAP. 7.

**A**bsolute vero in ijs naturis quibus amara bilis redundat, (in quibus. s. elementum frigidum vincitur à calido, & elementum humidum à sicco) de diarijs febribus disputatione: ad aliud corporum temperamentum transeamus, quod nihil minus quam supra dictum vitioso est succo, in quo. s. calidum præualet frigido, & humidum sicco. Maxime. n. omnium putredinis morbis hæc intemperies exposita est, propterea q̄ per ipsam sanitatem proxime putredinem accedit: veluti tum ex sudoribus conijcere est, qui grauiter his olent, tum vero ex vrinis, deiectione, atq; et ipsa respiratione. Etenim qualis est hircorum, talis est & talium naturarum temperies. Ideoq; prompta est ex qualibet occasione, tum alijs morbis, tum vero febribus corripī. Nam qui hac intemperie sunt: cum stipata cutis eorum est, effugere febrem non possunt. Sed nec cum valentem cruditatem contraxerunt, aut perusti in Sole fuerunt, aut tale quippiam aliud passi. Ac vitiosis quidem habitibus stipatio cutis plurimum esse incommoda solet. Ideoq; quibus amara redundat bilis, non minus quam qui ad putredinem sunt proni, (Sepedonædes, id est putredinosos Græci vocant) febribus ijs quæ ex stipata oriuntur cute, patent. At ab nidorosis cruditatibus, quæ humida & calidæ naturæ sunt (quas modo putredinosas propterea vocaui, q̄ succi facillime in ijs putrescant) promptius lædentur. Nam de obstructione quid attinet dicere? quam idcirco maxime febres accendere diximus, q̄ putredinem in ijs, quæ non transpirant, corporibus creet. Verum de eiusmodi febribus post agemus. Sanè diariæ omnes promptissime in iam dictis temperamentis accenduntur: idq; ex qualibet earum causarum, quas modo in amara bili vitiatas naturis retuli: curationemq; persimilem illis habent, ac in paucis omnino dissidentem. Nam cum hæc humidiores naturæ sint, magis ferunt quam illæ famem sitimq;. Itaq; minus lædentur hæc, si quando fame per diatritarios crucientur: si modo libera ipsis transpiratio non desit. Atq; idcirco balneum hi, ceu quod cutim eorum laxet, vel magis, vel certe non minus quam qui amara bili abundant, requirunt: ceu quod humectet, non requirunt. Quæcunq; vero de eiusmodi natura sunt dicta, eadem de acquisito habitu dicta esse censendum. Aliqui enim quibus boni sunt natura succi, coeuntibus aliquando eodem tempore pluribus siccantibus corpus calfacientibusq; causis, in amaræ bilis vitiosum habitum mutantur. Da enim venisse hominem ætatis tempore in regionem calidam & siccam: esse præterea eodem tempore statum cœli calidum ac siccum: tum velci eum cibus calidis siccisq; cogitare quoq; ac tristari, & vigilare, & irasci, & quamplurimum laborare: fieri aut pot, vt idem homo per id tēpus venere sit vsus frequenti, & in Sole, maiore ex parte versatus, & medicamenta quæ siccant calfaciantq; biberit, veluti aliqui Theriacen, nonnulli Ambrosiam, alij Athanasiam: scimus enim profectò medicamēta à iunioribus medicis eiusmodi nominibus vocari. Cui ergo omnia iam dicta per æstatem contigerunt, hunc necesse est calidum & siccum reddiderint, ac propterea eo habitu, qui amara bili abundet: quāuis antea optimi succi fuerit. Itaque etiam ex omnibus supra dictis causis facile febricitabit. Ad eundem modum & si quis naturaliter boni sit succi, ac locum temperatum incolat: si illinc se in alterum locum qui calidus sit & humidus veris tempore transferat, idq; statu cœli calido humidoq;, tum omni victus ratione calida humidaq; vtatur: is quoq; similiter illis qui natura sunt putredinosa, tum cæteris tentabitur morbis, quibus illi, tum febricitabit non solum alijs, sicuti illi ex iisdem causis febribus, sed etiam non minime diarijs, de quibus nunc instituiamus.

Que



## Gal. methodi medendi

*Quae inter Diarias febres in acutas, aut multorum dierum, promptius, ac facilius pertranscant.* C. 8.

**C**um vero octo intemperies in vniuersum sint, vt ostēdimus, opportunissima ad febres est calida & sicca. Ac nisi quis hanc, vt dictū est, cibet, ocyllime in ea, mutatur diaria febris in acutam. Propinqua huic est, praesertim quod ad febrem attinet, quāuis ad alia sit deterior, calida intemperies & humida. Tertia ab his intemperies est simplex illa in qua oppositio altera recte se habet, vtique quae ex humido & sicco constat, in altera calidum exuperat. Quippe opportunior est haec, q̄ caeterae quae sequuntur, tum vt omnibus supradictis occasionibus laedat, tum ex diarijs in plurium dierum febres transeat, nihil, n. alienum fuerit eas sic appellare. Huic proxima est, quae in calido & frigido debitum modū seruat, caeterum siccū elementū habet humido praualens. Ab hac deinceps media omnium est, s. quae mediocritatē in vtraq; oppositione seruat. Quatuor quae reliquae sunt intemperies, neq; facile febribus occasione iam dictarum causarum patent: neq; diaria tentatae, si in ediam tolerant, in plurium dierum febres transeunt: immo aliquae saltem earum vbi redundantiam humorum citra corruptelam contraxerunt, (contrahunt autē eiusmodi intemperies assidue) vtilitatem ex inedia sentiunt: ac potissimum quae frigida est & humida. Ab hac quae humida est: Tertio loco quae frigida: Quarto loco quae sicca est & frigida. Siquidem post diarias febres discussas, vbi coactus quispiam nulla necessitate est mirificam diatriton transmittere, alia quidem nulla in frigidis temperamentis ex inedia febris excitabitur: laedetur tamen ipse siccus & frigidus corporis habitus quā maxime: ut nisi longo tempore redire ad naturā, qui ea sunt intemperie, non possint. Ceterum, si quod forte fortuna his adsit acquisititium humorum vitium, fieri potest, vbi in fame & illoti per triduum custodiuntur, vt ex diarijs in plurium dierum febres immigrēt. At q̄ sicca quidē corporis natura est, sed in altera cōtrarietate tēperata: ea in longioribus inedijs gracilescit magis, q̄ quae sicca est & frigida. reficit tñ facilius, cum idoneum nacta est victum.

*Quo pacto curatio, ac victus ratio instituenda sit, cum dissidentes indicationes in Diarijs febribus coierint.*

CAP. 9.

**E** Nimuero eiusmodi omnibus victus ratio alteranda est, multo profectō magis q̄ ijs de qbus primum omnium est dictum: nempe calido & sicco, itē calido & humido. Quippe qui frigidus & humidus natura est: quoniam calido siccoq; in vtraq; intemperie contrarie est affectus, cōtrario nimirum vtetur victu. Melius tamen est non absoluto sermone/contrario/dicere, sed ex solius temperamentis indicatione: quando ex eo q̄ eadem febris febricitat, non diuersam, sed omnino eandem fortientur indicationem. Dictum nāq; saepenumero iam est, id quod secundum naturam est, similia semper postulare: quod praeter naturam est, contraria. Siquidē quod naturaliter se habet, custodire: quod praeter naturā est, tollere oportet. Porro febris omnis praeter naturā est: ideoq; victus rationem humidam frigidamq; exigit. Temperamenta vero ipsa, aliās similia, aliās postulant contraria. Quae enim vitio carent, similia perpetuo: quippe quae seruare expedit. Quae vitium habent (ueluti in opere de sanitate tuenda est dictū) aliās similia, aliās contraria. Idq; merito accidit, cum nec ad vnguem naturaliter se habeant, (quomodo enim essent vitiosi?) nec prorsus praeter naturam: quando qui sic attemperati essent, perpetuo aegrotarent. Ergo similia desiderant, tum in alijs, de quibus mox dicetur, tum vero in vlcibus omnibus: monstratum, n. id saepenumero iam in superioribus est. Contraria vero, in eo victu qui per sanitatem adhibetur: veluti in libris de sanitate tuenda docuimus. Sed neq; haec perpetuo, sed tum cum corrigere intēperiem eorū studemus. Quippe duplex nobis in ijs, qui sani sunt, finis proponit: Nēpe vel corpus sanum in pristina eius temperie tueri: vel etiam hanc meliorem reddere. Sicigit arbitror in ijs qui diaria febris laborant cibandis, vel vni febrili affectui contrarium, vel etiam ipsi laborantis intemperamento desumam. In ea tamen natura, quae haud dubie in medio temperamento est, ab ipsa febris contrariorum indicatione accepta, eatenus humidū frigidumq; victum adhibebimus, quatenus siccius calidiusq; quā ante iam redditum corpus apparet. Verum hoc tū perspicuū, tum indubitatum est. Reuertamur autem rursus ad intemperatas naturas. Nam quoniam eas (sicut in libris de sanitate tuenda est proditum) licet & quales accepimus seruare, licet & ad melius transferre: satius arbitror est, cum planē valent, non cum aegrotant, vel de se queruntur, victus illis rationem mutare. Gaudent, n. naturae consuetis semper: ut & Hippocrates euidentissimis argumentis in libro de acutorum victu adstruxit, & in omnibus qui se secundum naturam habent, manifeste apparet. Quod nanq; qui sibi iam displicent, extra cōtū eorū qui secundū naturam habent, sint ponendi: id nemo qui compos est mentis, dubitet. Ceterum, ij an praeter naturā se, an non naturaliter solum habeant, id vtique quis aestimandū duxerit. Atqui si ex ipsa cōsuetudine indicationem aliquā sumi conueniet: si quidem multo iā tempore intemperatas naturas contrario victu ei quae vicit intēperiei cibauimus, ita ēt & cum parum ex sententia se habent, faciemus. Sin minus, quae similia temperamento suadet indicationē praeremus. Ita vero & Hippocrates mihi sentire videt, vbi ait: Humidus omnis victus febricitantibus est idoneus: potissimū autē pueris, & alijs qui ita cibari sunt sueti. Febricitantibus, n. inquantū febricitant, ex ipsa contrariorum indicatione humidus victus conducit: pueris ex similibus. Eodem autē modo & ea quae à consuetudine praebet, quo eā quae ab aetate dat, accipit. Nā & aetas cū ex ijs sit, quae natura nobis insunt, similem

*ib. p. cap. 9. c. 3. et alim. n. cap. ult. c. 2. quae ibi.*

*q. aph. 16. it p. et san. n. cap. 7. 8.*



**A** similitudo sibi victum postulat. Et quae a consuetudine indicatio sumitur, sic sumpta est sicut ea quae ab aetate. Quippe seruare quoque hanc iubet, perinde ac proprium aetatis temperamentum. Itaque et nos tum ex omnibus quae circa aegrum spectantur, eius quod conducit inuentionem moliri: tum quoniam indicationes omnes secum consentiant, & quoniam inter se dissentiant, inspicere semper conueniet. Omnibus. n. consentientibus, unam prorsus victus speciem constituemus. Dissidentibus vero inter se, quae valentiores, ac plures sint, praefereamus: ita ut victus species, quam haec praescribant, praeferat: sic tamen, ut ne contraria sit neglecta. Porro praeratio haec alias vtriusque in vnius auxilij materia mistis perficitur, alias seorsum sumptis. Ac compositis quidem haec ratio est omnium quae inter se complicatae sunt, contrariarum indicationum. Quomodo autem hanc ad usum conferre oporteat, cum aliquando ipsi morbi coeuntes sint contrarii, aliquando morbus vnus sit, sed qui contrariam indicationem subiiciat, aut naturali laborantis temperamento, aut ei quod nunc acquisierit: praeterea aetati, & consuetudini, & regioni, & anni tempore, in ipsa particulatim tractatione ostendat. Nunc ergo, cum propositum nobis hoc loco sit vnicuique memoratorum intemperiei generum idoneum inuenire victum: compositis quem cepimus methodi modus, veluti sub exemplo, examinetur. Pone, n. correptos febris esse duos homines, in regione natos educatosque temperata, nunc in ea non esse, immo alterum in calida, & sicca: alterum in humida, & frigida:

**B** praeterea, eisdem diuerso esse tum temperamento, tum natura, tum consuetudine, tum aetate: et sub diuerso (si placet) & anni tempore, & statu coeli aegrotare: sic ut alter calidus siccusque natura sit, ac tali victus rationi in totum insueuerit: praeterea iuuenis sit, & hyeme aegrotet, idque in humida & frigida regione, ac statu coeli simili: Alter humidus & frigidus, simili victu assuetus, tum puer aetate, ac aestate, in calida siccaque regione, ac simili coeli statu laboret: Quanam igitur in utroque horum sunt indicationes? Nempe quae a febricitando sumitur, compositis amborum est: ac quae refrigerent, & humectent, desiderans: Reliquorum nulla est praeterea compositis. Siquidem priori & propter naturam, & propter aetatem, quae simili sibi victu fuere assuetae: siccioris calidiorisque temperamentis cibus idoneus est. Idemque propter & anni tempus, & statum coeli, & regionem, conuenit. Non enim quae ab his suppeditatur indicatio similia desiderat, sed contraria. Alteri ex propositis, propter aetatem, & naturam, & consuetudinem, similia ipsis exhibenda indicantur: propter aetatem quidem humida, modiceque calida: propter naturam, & consuetudinem humida, & frigida: propter regionem, & anni tempus, & statum coeli, contraria: quae & ipsa nimirum sunt tanto temperatis frigidiora & humidiora, quanto regiones ipsae sunt calidiores temperatis, & sicciores. A consuetudine. n. semper est indicatio similitudo, quoad. i. aegrotant homines. At ab aetate, natura, regione, anni tempore, et statu coeli, vbi temperata haec sunt, similitudo semper praesidiolorum est indicatio, siue valeant homines, siue aegrotent. Contra, ab intemperatis anni tempore, statu coeli, & regione, contrariorum est indicatio. Caeterum, ab aetate & natura non absolute, sed cum consuetudine. Porro, nihil in contrariis indicationibus tam conuenit expendi, quam magnitudinem februm quae ad indicationem coeurrunt. Quam utique in libris de sanitate tuenda duplicem esse ostendimus: Alteram quae ex ipsorum, quae indicant, dignitatibus censeatur: Alteram quae ex ipsorum (ut sic dicam) propriis substantiis spectetur. Quas ex conferendo cum mediocri, & quod secundum naturam est, accipiendas esse testati sumus. Nisi enim ita quis indicationum potestates examinet, nequeat sane mensuram victus inuenire. Cum enim refrigerandum humectandumque esse febris perpetuo indicet, reliquorum vero quodque prout dictum est, vbi concors eorum indicatio est, nullum exhibetur negotium: vbi discors, pro pluribus ac potioribus formari victus ratio debet. Siquidem in modo propositis, ex eo quod febricitant, communis refrigerantium ac humectantium indicatio praestatur: non tamen ex caeteris. Sed cuius tum aetas, tum temperamentum, unam cum consuetudine, tum regio, tum anni tempus, & coeli status, humectantia refrigerantiaque exhibenda indicant: hunc haud dubium est non solum humectandum refrigerandumque esse, sed etiam nec leuiter haec, nec vtcunque facienda esse, immo plane magnopere ac vehementer, omnibus scilicet indicationibus idem dicantibus. Cuius vero reliqua omnia refrigerantem quidem humectantemque victum, quemadmodum & febris non indicant, sed contrarium ipsi, calfacientem scilicet & siccantem: utique ambiguitas pugnaque indicationum inter se oritur. quo casu magnopere opus est, tum numerum indicationum, tum magnitudinem simul conferas. Quippe quae a febre sumitur: ea reliquis, quoniam omnes contrarium faciendum praescribunt, numero quidem inferior est: magnitudine tamen quae ex dignitate, aut potestate, aut quomodoocunque appellasse libet, spectatur, utique superior est: potissimum si longe a natura recessit. Quippe duplex tum magnitudo illi accedit, & quae ex febris genere provenit, quae omnibus est compositis: & quae propria, suaque ipsius est. Siquidem & quia febris, plus caeteris omnibus sollicitos nos habet: & quia praeterquam quod febris est, etiam magnitudo illi notabilis accessit: idcirco contrarias indicationes inducit, atque obumbrat. Sin parua fuerit, fas est reliquas omnes unam coniunctas cum ea conferri, atque expendi. Ac si quidem pares videantur, neque febris indicatio praefereat sic, ut humectandum & refrigerandum sit: neque etiam reliquorum sic, ut calfaciendum ac siccandum sit: immo media victus ratio, vbi ita se corpus habet, eligenda erit. Sin altera indicatio exuperet, tantum recessisse a temperato & medio victu par est, quantum ea quae pollent, sua contraria superant. Ergo tum exercitatum in his omnibus, tum naturam prudentem esse medicum conueniet: quod cuiusque indicationis

\* Διατηρησις τῶν. i. uictus rationum legunt oēs cod. greci. & ita oio legēdū ē. nō βοηθησις τῶν id est praesidiolorum.  
† Ita legēdum esse ut Linacert uertit tū ex codicibus grecis tū magis ex libro tertio de sanitate tuenda patet. ubi de hoc diffuse tractat. Neque. n. legēdū est τῶν συμφορῶν. i. eorum quae compositis ferunt.

l. 3. cap. 9. 9.

indicationis



## Gal. methodi medendi

indicationis potestate diligenter considerata, omnibusque inter se collatis, vna idonei victus sum- **B**  
mam, que laboranti sit comoda, comparet. Ac diariarum quidem febrium indicationes ex his ge-  
neribus capiuntur: raroque accidit si alicubi a laborantis virium modo: cum febrium que pluribus **\* scopis,**  
diebus affligunt, indicationes, tum virium respectum necessario adhibeant, (non enim leue in his  
consilium est, quod a viribus petitur) tum causarum que ipsas excitant: exceptis tamen hecticis,  
vtpote quas nulla accendit causa: quemadmodum nec corpus id quod iam habitu calorem ignis in  
se suscepit, siue id lapis, siue lignum sit. Illud namque comae cum diariis habent, que videlicet non amplius  
fiant. Differunt autem in eo que diariarum in leui (vt sic dicam) affectu (*κατὰ σκέσιν* Græci vocant) ca-  
lorem habent: hectica in habitu, qui ægre solvatur. Licet etiam dicas eam quoque que a viribus su-  
mitur indicationem, tum in reliquis omnibus morbis, tum in diariis febribus semper adhiberi:  
nobis tamen in presentis disputatione opus ea non esse: propterea que ex prima quidem ratione non  
indiget, ex accidenti vero indiget. De eo vero accidente in sequentibus differemus.

### GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

#### DE MORBIS CURANDIS,

#### LIBER NONVS.

#### ARGVMENTVM LIBRI.

*Curandis febrium continentium, ac ordo, et dignitas indicationum,  
quibus curatio uniuersa continetur.*

*De transitu Diariarum in alias febres, ac de ipsarum perduratione.*

CAP. I.



Diariarum, o Eugeniæ, curationem in libro, qui huc præcedit, exposui, totius po-  
positi operis octauo. Est autem huius febrium generis vnica accessio, vno pluri-  
mum die, ex ipsius saltem natura, circumscripita. Quippe quæcumque, vel per medi-  
corum ignorantiam, vel ægrorum intemperantiam, vel ministrantium errorem  
in eiusmodi febribus commissa, in aliud ipsas genus transferunt, hæc suæ naturæ  
sponte non incidunt. Non enim est profecto mirum, si per ea que delinquant, non  
solum porrigatur, aut in aliud genus transeat morbus quiuis, sed et cum prius non **G**  
esset, nunc excitetur. Nam cum his qui integri sunt, delinquere non sit tutum: haudquaquam id  
ægris sine discrimine contingat. Reliqua vero cum sint genera duo: (veluti in libro de febrium  
differentiis est ostensum) alterum ex humorum putredine nasci docuimus: alterum quod iam so-  
lidas animalis particulas occupauit, hecticum nominant. Transeunt sæpe autem diariarum febres,  
veluti superius ostendimus, in vtrunque genus, nisi quis eas commode tractet. Veluti autem in  
cæteris rebus omnibus, quecumque vno genere comprehensæ societatem in naturis habent, ac p-  
pterea mutuo in se transire valent, tertia quædam formula in transitu ipsarum existit, quæ neu-  
trius extremitatum formam planè exhibet: ita nimirum & in diariarum febrium transitu imagi-  
neris licet, alterum quoddam genus in transitu exoriri, quod neutri extremitatum sit idè. Ac pri-  
mum quidem de hoc differendum esse mihi videtur: quod sicuti reliqua etiam ipsum tum protinus  
noscat cum incidit, tum sic inhibeat in primo ortu, ne aut egre sanabile, aut insanabile, postquam  
auctum est, euadat. Cæterum, medium id cum incidit, nec nosse non possunt, nec sanare, qui extre-  
mitatum, quarum est medium, speciem ignorant. At tibi, qui præsertim non solum diariarum, sed  
etiam reliquorum duum generum notas intelligis: ubi vel diariarum notæ aliquatenus sunt alie-  
nata, vel reliquarum notæ simul apparent, haud difficile fuerit iam transitum suspicari. Ergo ex **H**  
adustione, cruditate, lassitudine, vigilia, animi perturbatione, vel bubone qui ex euidenti aliqua  
sit causa, nunquam ad tertium usque diem progredietur febris accessio, nisi quid delictum circa la-  
borantem sit. At quibus stipatio febris occasio est, his et ultra hos porrigi accessio potest. Nam quo-  
niam stipatio, vel obstructis exilibus meatibus, vel coniuuentibus, vel etiam corpore ipso immo-  
deratus densato accidit: merito (arbitror) diximus ex frigore & balneis que vel contactu refri-  
gerent, vel facultate: præterea pharmacis similis generis: pari modo his que cutim siccant, veluti  
Sole feruente: nec minus et his que densant, veluti dura cum his que frige faciant frictione: & de-  
tineri intra corpus ceu fumida fuliginosa uel excrementa, & ab his febre accendi: verum ex his den-  
sationem quandam corporum ipsorum fieri, ac veluti exiguorum meatuum coniuentiam: obstructio-  
nem uero, vel ppter glutinosos, vel crassos, vel copiosos succos incidere: quin etiam febres qual-  
cunque vel coniuentia meatuum, uel recens corporum densatio excitat, hæc & desistere post pri-  
mam accessionem, si quis recte eas tractet, et vere diarias tum esse, tum appellari: at que ex obstructio-  
ne creatur, si hæc pusilla sit, solui ipsas quoque similiter vt alias diarias, si quis eas legitime sanet. Sin  
valenter impacti humores sint sic, vt valentius aliquid quod eos eximat, desiderent: eas febres por-  
rigi ultra vnum diem necesse est, ac diariarum febrium genus videri egressas. Quomodo, n. dici  
ultra

et ca. 7. cap. 5. in fine, et  
lib. 10. cap. 2. F.

et ca. 7. lib. 11. cap. 6. F.  
lib. 10. cap. 2. A.











**A**pe cum eam secunda noctis hora pari magnitudine cerneremus, tertia diei accessione, futura ne esset, an secus, diligenter observare volebamus: cuius in septimam hora noctis suspicio erat. Itaque cum summo mane superuenissem, inueni quod expectarā. Nam nec tertia inciderat accessio. febrisque remissior paululo quam vesperi fuerat, apparuit. Vt autem rursus hominem meridie vidi, eratque iam certissimum & febre decreuisse, & synochon febrem esse, sed que assidue decresceret: satis visum est tum quoque hominem similiter nutrire. Quarta vero exacta nocte, manifeste minor etiam quarto die erat. Quo rursus quoque ad eundem modum homine cibato, aduertimus tum illo die toto, tum que huc secuta est quinta nocte magnitudinem remittere sic, ut quinto die liquido plane appareret minor esse febris quam ante. Itaque ad portionem minuentis se febris, urine quoque concoctio processerat. Eratque haud obscurum septimo (id quod factum est) finiendam. Hanc igitur plane continentem ex humorum putredine febre, & que assidue decresceret, vidimus. Multas vero alias continentes conspeximus: quarum alie crescentes, alie similem tenorem seruantes erant. Illas Epacma sticas, has Acma sticas, vel Homotonus Graeci vocant: Alia, ceu quam modo memorauimus, decrescentes, quas Paracma sticas dicunt. Alie rursus in primo die putredinis notas habuerunt, alie in tertio, aut certe ad summum quarto: idque alias medicorum ipsorum incitiam, qui sanguinem non miserant: alias laborantium ipsorum timiditate. Siquidem eorum qui ex sola obstructione febricitant, nemo in putredinis febrem incidit, qui prius sanguinem miserat. Quem, ubi valida virtus subest, & aetas permittit, usque ad animi defectum mittere expedit. Vbi horum alterum non satis respondet, tutius est quantum satis visum fuerit, tamen principio detrahere: quod defuit, iteratione supplere. Etenim hoc presidio omisso, qui ita febricitant, in summum discrimen veniunt: nisi si eos vel virium robur, vel largum sanguinis profluuium, vel sudor copiosus ex manifesta pncie eripiat. Et tamen nonnulli ex medicis sunt, qui tamen manifestissime vident naturam sanguinis profluuium non paucos eorum qui sic periclitentur, seruare: tamen sanguinis missionem fugiant, nullam nec experientiam, nec veram rationem secuti. Caeterum hos mittamus, disputato praesertim contra illos abunde vno integro libro, qui est de sanguinis missione contra Erasistratum scriptus. ipsi vero ad propositum reuertantur.

*De ratione curandi continentes febres per uene sectionem, & frigida exhibitionem. CAP. 5.*

**E**rat vero in presenti disputatione propositum de his febris differere, que ex obstru- ctione meatibus oriuntur. Quas, si sine putredine consistant, ex diariarum esse genere dixi. Sin ijs putredo aliqua vel ab initio statim, vel postmodum superueniat: ubi in oibus venis, ac p- cipue magnis ea constitit, continentes excitari febres. ubi in vnica animalis parte, febres que cer-

**C**to ambitu accedant. Verum de his postea. Quod autem & bis arbitror, & ter, & sapius, iterumque di- cendum est: qui ita laborant, si recte curabunt, ijs sanguinis missio est adhibenda: quam quibus cor- pus ex succorum abundantia inhabile ad transpirationem iam redditum, tamen caloris congestit, ut inde iam febricitet: ijs tamen sanguinis est detrahendum, quantum vires tolerant. Pro certo quoque ha- bendum, nisi ijs, qui hoc per naturam sunt habitu, id adhibeatur presidium, fore ut vel suffocent, vel certe syncope prehendi omnino periclitentur: nisi (ut dictum est) eos vel virium robur, vel plurimus sudor, vel largum sanguinis profluuium, a morte vindicet. At illud, vel me tacente, constat, ijs praesertim qui librum de plenitudine studiose perlegerunt, quamquam & nunc quoque a me dicetur: non esse nunc nobis de ea abundantia sermonem, que ad virtutem comparatur, (quippe que nec sic obstruit venarum ora, ut refrigerationem prohibeat, nec tunicas earum distendit, nec ruborem, nec tumorem inuehit, multoque minus vel carnis vel cutis transpirationem moratur) verum de ea que contineri a vasis ultra non valet, quaque ob id ipsum tum perurpere vasa, tum recludere solet, reliquaque modo dicta symptomata inducit, obstructionem, distentionem, tumorem, ruborem: de hac inquam mihi omnis sermo tum habitus est, tum vero nihilominus habendus. Siquidem copia haec, dum bonitatem suam seruat, ut pariter augeri cum robore virium est nata: ita liquando has grauat, nec de caetero augebitur, & bonitatem naturae amittet. At si naturalem semel bonitatem amiserit, fieri nequit, ut non putrescat. quandoquidem nec aliud vllum ex ijs, quae foris sunt, humidum calidumque corpus manere imputrescibile cernimus. Ergo festinare ad sanguinem detrahendum oportet, quo venarum natura ex transpirando ventilandoque naturalē temperiem seruans, humoribus eo quo inter initia modo dominetur: quam si ad intemperiem versa laborabit, metuendum est ne hi putrescant.

**D**Excitatur autem intemperies in ea ex febris calore: quem liquando rudis quispiam medicus auxit, non vacuata stipationis causa, in incerto reliquum omne remedium est. Vbi namque emitti abundan- tia postulat, calor autem refrigerari, pugna discordiaque inter ipsa sanandi oritur remedia: scilicet ijs, que refrigerent, quauis temperiem naturae concilient, saltem abundantiam intra corpus detinentibus: quae vero rarefacienda cute hanc educant, oibus calfacientibus: sic ut si abundantiam emittere velis, febrem augeas: si febrem refrigerare, abundantiam moreris. In hanc consilij inopiam deueniunt, qui statim a principio non vacuarunt, Erasistrati persuasionem induciti: qui nec spontanea sanguinis profluvia potuit imitari. Optimum igitur factum est (id quod nos semper in re quaque facere vidisti) statim non numero dierum, sed vni virium robori, in febris eius generis attentum esse: quippe quod si seruatum est, non solum sexto septimo ue, sed etiam sequentibus diebus san- guis est mittendus. Quod si curare aliquando infirmum cogeris, cui non solum antea secunde venae

Septima Classis. hhhhhh remedium

† τὸν ἐκ τῆς φύσεως κίνησιν ἀπολιόμεν. ἰ. non amplius a natura regat. \* τῶν ἀγγείων ἰ. vasorum.

Vit in l. 4. vna. cum an p sang. miss. cap. 20



## Gal. methodi medendi

remedium prætermiffum est, sed nunc quoq; vel per medicorum ignorantiam, vel ipsius laborantis propinquorum uel eius timiditatem procedente tempore mittere sanguinem prohiberis: ad frigidam exhibendam accedes. sed diligenter ante discernens, quantum ex ea nocumentum contingere possit. Nam si id aut exiguum erit, aut nullum offerenda potui est, quæ prorsus sit gelida, quantum biberet ægro libet: quinimmo magis id audebis, si frigida potioni insueuerit. Sin magnum timetur incommodum, ab hac quidem abstinendum, atq; alijs auxilijs quibus obstructio extimatur, & abundantia vacuetur, & febris feruor deferbeat, utendum. Porro incommoda, quæ frigidam potionem intempestiue immodiceq; exhibitam sequuntur, in his consistunt, quod lentos crassosq; humores, siue hi obstructiones, siue putredinem, siue phlegmonem, siue qualis erysipelas, aut scirrhus, aut œdema est, affectum creauerint, attenuari digeriq; prohibent. Ergo quoties ex his febris accenditur, atq; ad eos vacuandos frigida data non conducit, ad præfens quidem non paruum affert leuamen, propterea quod iam accensam febrē extinguit: verum cum causa eius adhuc persistet, aliam denuo accendi est necesse, atq; ea quæ præcessit, nonnunquam difficiliorem, propterea quod densatum ex frigida corpus est. Atq; hæc una noxæ species est minime contemnenda. Altera talis est. Multæ laborantis imbecillæ particula, siue ita se ex naturali intemperie habeant, siue ex vitio adscititio, à frigida læduntur. Alij nanq; gula adeo vehemēter est affecta, ut vix deglutiret: Alij ventriculus sic, ut vix cōcoqueret: Alij ipsum ventriculi os, aut iecur, aut colon, aut pulmo, aut septum transversum, aut renes, aut vesica, aut tale quippiam aliud à frigida percussum, ad proprium opus infirmum est redditum. Nonnulli autem ex intempestiua immodicaq; eius potione, non multo interposito tempore, nec postmodum, sed illico difficultate spirandi, & conuulsione, & tremore corripuntur: ac toto (ut semel dicam) neruoso genere læduntur. Nec ignoro quod formidolosum te ad frigidam offerendam, ex ijs quæ memorauimus, redderem, nisi ea me vsum subinde vidisses, semperq; cum successu, nec ægrum in vilo manifeste læsisse. Quibuscūq; enim in principe particula tumor aliquis est phlegmones, œdematos, aut scirrhii genere constitit: ijs frigidam offerre non oportet. Sed nec ijs quibus obstructio putridus uel humor non concoctus incommodat. Quod si euidentes percipis absq; iam dictis tumoribus cōcoctionis notas, illud dūtaxat æstimabis, si ne pars aliqua temperamento adeo frigido, ut in hanc noxa procumbat. Porro erysipelas, quod verum erysipelas sit, non aliter sanaueris: At si mistum cum phlegmone sit, in hoc cōcoctionis expectandæ sunt notæ. Atq; hæc latius quam pro re nunc proposita, cum postmodum etiã forte necessum erit de frigida exhibenda mentionem facere. Nunc. n. altera continentium febrium ex sola obstructione est orta: altera vero etiam cum putredine per oēs venas. Cum ergo cōcoctionis humorum in ijs notas videris, de quibus dictum abunde in libris de Crisi est, audacter frigidam dabis. quippe solidarum animalis partium natura roborata, prætenuatos iam humores aggreditur ita, ut qui vtilis sint, atq; ad nutriendum habiles, hos quidem ad se trahat; inutiles vel per ventrem vel per cutim eiciat. Quod si etiam frigida assuetus æger fuit, magna cum fiducia frigidam exhibebis: ipsa scilicet experientia iam doctus oia viscera eius occursum familiariter tolerare. Omnino nanq; si quod frigidum adeo esset, ut ab hac offenderetur, id per sanitatis tempus euidenter offensam suam ostendisset. Nulla vero per sanitatem particula quicquam ab hac læsa, nec etiã inter febricitandum quicquam lædatur. Vbi nanq; nonnulli aquæ frigida potioni non assueti, tamen propter ardentem febrem eam bibere coacti, nullum incommodum senserunt: multo profecto minus eorum qui assueuerunt quisquam lædi debet. cui etiã quasi pro munimento maximo accedit ipsa caloris copia. Hic nanq; cum in vasorum sinibus plurimus contineatur, utpote tum aerea in his substantia, tum etiam succis omnibus inflāmatis, quantum ab frigido patitur refrigeratus, tamen rursus calfaciendo in ipsum agit. Ideoq; minus tuta ijs qui exiguum sanguinem, carnemq; obtinent, frigida potio est. Celeriter nanq; ad solidas animalis peruenit partes, nulli quod eius vim frangat occurrens. Eo etiam fit, ut hec tica febres nec perinde eam quæ prorsus sit gelida, nec multam desiderent: ceterum quæ extenuatis omnino, exiguiq; sanguinis corporibus incidant. Verum de illis post agetur. Maxima vero continentium febrium remedia hæc duo sunt, detractio sanguinis, & potio frigida. Verum illa nullo non tempore, modo vires sustineant: hæc cum & in pulsu, & vrinis, concoctionis euidentes cernuntur notæ, febris autem est maxima. Attendenda vero cum venæ secanda indicationibus sunt, tum quæ eam præcedunt, tum vero quæ omnino excipient. Nam si præcedat ciborum cruditas, tanto tempore differre venæ sectionem iubebis, quantum satisfacere tum ad eorum concoctionem, tum ut excrementa descendant, videbis. Sin sequetur necessario vacuatio quæpiam, tamen illi de eo quod superfluum est relinquendum, quantum est per eam vacuandum. Itaq; si tempore mittendi sanguinis menses moueri contigerit, siue etiam hæmorrhoids sit reclusa, si inspecto fluctus impetu, ipse satis fore videbitur qui solus, quod requiris, vacuet, naturæ re omnem permittes. Sin minus, tamen ipse detrahes, quo ex coniunctis ambobus perficiatur quod postulas. Veluti autem in his ad ipsam naturalem vacuationem, quæ sensu usurpetur, non leuiter attentum esse oportet: ita alibi vel ad naturam ipsam, vel ætatem, vel cœli statum. Sunt. n. nonnulli ad exhalandos digerendosq; corporis succos natura propensi. Pueri certe propter ætatem perpetuo: Cœli vero status, ubi calidus nimium est & siccus, Voco cœli statum ipsam ambientis nos aeris temperiem:

ita p. d. ma. uia. in  
 ma. com. p. 3. f. 119. 9

† Linacerv  
 tit ut impressi  
 legunt, antiqui  
 addit non nota  
 a. d. s. i. & multis

F

G

H



**A**riem: sub qua & anni tempus, & regio comprehenditur: quando horum quoque vtrunque ex ambientis temperie indicatione mutuatur. Propensi autem ad digerendos corporis succos sunt, quicunque natura sunt humidus: magisque si accedat caliditas: Præterea qui raro corporis sunt textu: Ad hæc, quibus os ventris aut amara bili abundat, aut imbecillum est, aut supra modum sensibile. Atque hæc quædam indicationes sunt, quæ sanguinem detrahendum dehortantur. Contra postulant unam cum affectu cuius causa primum requirebat, habitus durus, densusque, & vno verbo, qui haud facile digeritur: tum ambiens humidus frigidusque. Sanè merito quædam sanguinem mittendum adhortantur, quædam dehortantur. Si quidem ea pro vacatione oino suscipiunt. At eorum quæ comprehensa sunt, quædam transpirationes morantur, quædam promouent: & quædam ad vacuandum prompta sunt, quædam secus. Sanè transpirationem corporum prohibent, tum meatuum stipatio, tum circumdantis nos aeris humiditas & frigiditas. Contra promouent ea quæ his sunt contraria. Eorum autem quæ vacuant, quæ calida humidaque ac tenuia sunt, ea celerrime digerunt. Contra, quæ crassa, glutinosa, & frigida sunt, egre transpirant. Atque hæc quidem ad rem propositam de missione sanguinis, ac frigida aqua potione, non ignorasse expedit. Quarum vtrunque metuentes non paucos medicos vidisti, utique imperitos. Quorum alteros Hæmophobus, id est sanguinis mittendi timidos: alteros Psychrophobus, id est frigida exhibenda formidantes, sic græce nominamus: sicut qui à rabido cane sunt morsus, Hydrophobus. Sunt enim, proculdubio horum quoque aliqui præ dogmatis sui studio, non leui in rabie. Ergo relictis his, quod initio institutum nobis fuerat, prosequamur: ad memoriam reuocantes, quemadmodum sermo noster occasione communium quorundam in ipsis accidentium, à diarijs venit ad continentes. Quoniam enim obstructionis affectus, cum & ipsa exilis est, & rite curatur, diariam febrē efficit: cum vero vel propter magnitudinem, vel medici incitiam, consuetum diariarum tempus excessit, aut continentem, aut aliquam earum quæ certo ambitu repetunt: merito nos de ea, quæ diarijs cognata est, continenti febre disputatio exceptit: propter has vero protinus & de hac, quæ cum putredine humorum erat. Visumque satius est, vel claritatis, vel exercendi legentis causa, vnius ægroti in vtroque febrium genere mentionem facere.

† κένωσις μὲν γὰρ αὐτῆς ὁ σκοπός

Vid. ex 5. cap. p. 6. ca. 7. Lib. 10. cap. 2. F.

Indicationes non à traditis in superiori libro scopis, sed à causa morbi, ac ægrotantis viribus petendas esse, & illarum methodum exercitatione in particularibus comprobendam. CAP. 6.

**I**gitur quoniam hæc nobis peracta sunt, ac per ea demonstratum euidenter est (id quod in præcedenti hunc libro ad calcem est dictum) oportere in alijs febribus, quæ amplius diariæ non sint, non modo ab ijs rebus quæ in illo libro præcipiantur, faciendorum indicationes peti, sed etiã ab ea causa quæ febrē excitet, ac laborantis viribus: ad vniuersalem denuo exercitationem reuertamur: pro cõperto habentes non licere vilius artis scientiam nancisci, nisi & methodum quandam habueris per vniuersalia vocata theoremata, & in particularibus te exemplis exercueris, cum neque fieri possit, ut sine multiplici in ægris singulatim exercitatione, quod ex usu sit facias, nec sine vniuersalium cognitione probe exercitatio præcedat, quippe cum in vniuersalibus methodus, in particularibus exercitatio consistat. Tanquam igitur qui iter aliquod ingredi student, vtroque inuicem vtuntur crure: qui altero claudus est, vno duntaxat utitur, & longo spatio, & sæpe errans, viam peragit: ita sanè & qui finem cuiuslibet artis cõsequi parat, duobus his veluti cruribus, vel instrumentis, vel quomodocumque appellasse libet, uti debet: in vniuersalibus theorematis, methodo: in particularibus, exercitatioe.

scopis

Aduersus eos, qui curandi indicationem à laborantis viribus sumi negabant. CAP. 7.

**R**euerli igitur ad methodum, nunc age de ægrotantis agamus viribus, conferant ne ad curationem hæc quippiam, an planè nihil, ceu nonnullis est visum. Videtur tamen eorum qui inutilem virtutem esse ad curationem inueniendam dicunt, non propria operum artis disceptatio esse, sed logica potius, ac sophistarum. Aiunt enim ab eo quem curamus affectu, faciendorum indicationem præstari, haudquam à viribus. Ergo & anni tempus, & regionem, & statum cœli, & ætatem, & consuetudinem, & corporum temperies inutiles esse eadem scilicet ratione dicunt. Postea cum mutare curationem propter hæc coguntur, immemores eorum quæ inter initia dixerant, quædam eorum contraria aliquando indicare aiunt ijs ad quæ curantis consilium dirigitur: quædam ad præstidiorum materias esse vtilia, quemadmodum & animalis partes. Etenim in illis quoque eadem vtuntur strophæ: in principio sermonis inutiles eas esse ad curationis inuentionem asserentes: post vbi redarguuntur, ad curationis quidem indicationem inutiles dicitantes, ad materie tamen mutationem, vel inuentionem, vel differentiam, vel qualitatem (nam nec nominant eodem omnes modo) necessarias esse fatentes. Itaque quod modo dixi, nunc quoque repetam: nempe quod egressi ex eo quod in arte est vtile, in logicam disceptationem veniunt. Est namque artis utilitas, auxilia quibus æger sanetur, inuenire. quo illi relicto, de noibus litigant Endæxas & Antendæxas (quali indicationes, & indicationum contradictiones dicas) item cõmunitates, & scopos, & auxiliorum materias, aliaque similia loquentes: scilicet hac nominum diuersitate purgasse se, pro ijs, quæ falsò affirmauerant, arbitantes. Ego vero minime veto noibus quibus libitum sit uti. Meminisse tamen eos velim eorum quæ ab initio proposituerunt. Ea sunt auxiliorum inuentiones. Ad quas quicquid conducere quomodolibet videbit, id fatendum est ad curationem esse necessarium. Sic igitur & virtus necessaria ne cõsideratu in ægris à medico sit, an non, indagemus. Ego enim sæpe maxime esse necessariam aio sic, ut quæ circa ægrum

Septima Classis. hhhhhhh ij adm-



## Gal. methodi medendi

adminiſtrantur, omnia ferme eius vnus causa ſiant. aliquādo mediocriter neceſſariam ſic, vt ali- **E**  
quid ex hac quoq; ad ea quæ facienda ſunt, conſilij petatur, non tñ præcipua faciendorum ratio  
huc omnis referatur. Poſſum ruruſus oſtendere tibi, virtutē adeo exiguum ad inuenienda reme-  
dia conferre, vt propter exilitatē etiam lateat: Aliās vero prætermitti, ac ſilentio præteriri, quali  
prorſus ex vtiliter conſiderandis non ſit. Verum quod accidit in virtute, id in reliquis oibus quæ  
aliquid faciendum indicant, vſu venit. Nam aliquñ aliud eorum alio minus aut plus valet: Aliquñ  
adeo eſt valens, vt ſolum indicare videatur: aut ita imbecillum, vt omittatur.

*Medendi methodum primum ab Hippocrate inuentam, deinde à Galeno declaratam ac  
abſolutam fuiſſe.*

CAP. 8.

**H**æc igitur dum doceo, ad ſis aīo velim, illud habens in memoria, qd nec in alijs vllis curatio,  
quæ p methodum agit, conſiſtit: nec alius ante nos quiſq; oīa ea ordine definiuit: quanq; etiā  
ab Hippocrate via eſt inuenta. Hæc. n. ipſa quæ ego nunc enarraturus ſum, ille curationē indica-  
re primus oīum ſcripſit: verū, ceu primus inuentor, nec debitū oibus ordinem dedit, nec cuiuſq;  
indicationis dignitatē ad vnguem finiuit, & quaſdam in ipſis diſcretionem omiſit, obſcureq; plu-  
rima pro antiqua dicendi breuitate eſt interpretatus. Præterea de cōplicatis affectibus pauciſſi- **F**  
ma oīno præcepit. Ac, vt breuiter dicam, omnē ad medicationem viam aperuiſſe mihi videt, ſed  
ita tñ, vt ea curam diligētiamq; ad abſolutionē deſideret. veluti nunc quoq; videmus quaſdā ve-  
terum in terris viarum, qbus pars quæpiam eſt vel lutofa, vel lapidibus ſentibus ue impedita, vel  
moleſte ardua, vel periculofe prona, vel feris obſeſſa, vel ppter magnitudinem fluminum inuita,  
vel longa, vel aſpera. Itaq; cum ſic ſe haberent oēs in Italia viæ, eas Traianus ille reſecit. quæ qdē  
earum humidæ ac lutofæ partes erant, lapidibus ſternens, aut editis aggeſtionibus exaltans. quæ  
ſenticoſæ & aſperæ erant, eas expurgans. ac flumina quæ tranſiri non poſſent, pontibus iungēs.  
vbi longior q opus erat via videbat, aliam breuiorē excindēs. ſicubi vero ppter arduum collem  
difficilis erat, p mitiora loca deſlectens. iam ſi obſeſſa feris, vel deſerta erat, ab illa tranſferens, ac  
p habitata ducens, tum aſperas cōplanans. Itaq; mirari nemo debet, ſi cum viam rationemq; me-  
dendi ab Hippocrate inuentam eſſe ſim teſtis, ipſe tñ hoc opus ſcribere ſum aggreſſus. Neq; n.  
ceū ea planē non eſſet inuenta, ſed veluti quæ pxime diximus deſideret, ad hæc conſcribēda ve-  
nimus: nemine priorū, qui eam methodū abſoluerit, ante me inuento: qñ alij oīno eam non no-  
uerant: Alij cum noſſent, nō potuerunt tñ quod deſuit adiſcere: Non deerant qui incognitā eſſe  
vmbraq; inductam, ac prorſus è medio ſublata voluerunt. ij vero qui fuerint, in ſermonis pgreſ-  
ſu dicetur. Nunc quod promiſi, aggrediar: omnesq; deinceps medicandi indicationes exponā. **G**

*In Diarijs febribus ab affectus causa, atq; egri viribus non præberi præcipuam  
indicationem.*

CAP. 9.

**V**tile autē ad claritatem eorū principium ſumē ex reuocatis ad memoriā ijs, quæ in pximo  
libro diſſeruimus, cū de diarijs agereſ. Videbatur. n. in illis prima, ac (vt ſic dicam) maxime  
p̄cipua faciendorū indicatio eſſe, quæ affectū egrotātis amouendū ſuadet: æque vt in ſanis prima  
eſſe quæ ſtatū eorum ſeruandū monet. Verum hic ſicut p ſimilia ſeruāt, ita per contraria perimiſ.  
Conferre p̄terea ad auxiliorū inuentionem diximus, tum ipſam corporis tēperiem vnā cū con-  
ſuetudine, tum regionē, tum anni tps, tum coeli ſtatum. In qbus vero morbis egregius aliquis in  
vna parte aīalis affectus ſubſiſteret, veluti ex aduſtione in capite, à parte quoq; ipſa aliquā facien-  
dorum indicationem ſumi. De viribus tñ, vel causa quæ affectū creet, in eo libro nihil eſt dictum,  
propterea qd nec vires in diarijs febribus egregiam vllā prouidentiam requirant, vtpote quæ oīno  
validæ ſint: nec affectus vllus in vera diaria ſublīt, qui eā vel gignat, vel augeat. Nā vtroq; modo  
loqui licet. Verū nunc prius de viribus p̄cipiam: deinde ad cauſas quæ febrē excitant, accedam.

*Triplices genere in nobis eſſe vires, ac quo pacto illarū ratio ſit habenda, quando quæ ab eis  
eſt indicatio, cum reliquis indicationibus pugnat.*

CAP. 10. **H**

**G**ubernat animal (vt in libris de Hippocratis & Platonis dogmatis eſt monſtratum) tres di-  
uerſi inter ſe generis facultates, toti corpori ex ſuo quodam veluti fonte quæq; diſtributa.  
eas Plato animas vocat, ppriam cuiuſq; ſubſtantiam inueniens. Eſt. n. earum quædam ad nutriē-  
dum animal neceſſaria, ac cum ſtīpibus cōmunis, quæ iecur veluti pro fonte habet: canales vero  
ab hoc in totū corpus ſparſos, ipſas venas. Hanc ſeu appetitricē, ſeu naturalem, ſeu altricem vo- **1.**  
ces, nihil intereſt: veluti nec ſi aīam, aut facultatē. Altera eſt quæ non modo vt ſtīpibus, aut vita  
p̄ceditis, ſed etiam vt aīalibus anima eſt inſita. Hæc ſedem in corde habet, ipſo quoq; inſiti calo- **2.**  
ris quodam ceu fonte. Ab hoc fonte canales arteriæ ſunt. Vocaturq; hæc multis ſanē noibus. Nā  
& facultas ſiue virtus vitalis, & facultas ſiue virtus animoſa, & anima vitalis, & aīa animoſa di- **3.**  
citur. Tertia aīa ratiocinatrix in cerebro domiciliū habet. Ea voluntarijs actionibus vnā cū ſen-  
ſibus p̄ſidet. Vtitur & hæc particulis quibuſdā ceu canalibus, nēpe ipſis nervis: ſenſum motumq;  
p hos in totū animal tranſmittens. Ergo has facultates ſeruare, nihil planē eſt aliud q vitā ſeruare.  
Si quidem monſtratū eſt, qualibet earū amiſſa, neceſſe eſſe reliquas quoq; vnā perire. Ac ppter ea  
in opere de ſanitate tuenda, huc omne conſiliū direximus. In hoc vero quod eſt de methodo me-  
dendi, primum ppoſitū, & ei quod in opere de ſanitate tuenda pponitur, ad portionē reſpondēs,  
morbi

\* φυσικὴν ἐστὶ  
ἰμπερὶς ἰδὲ  
naturalῆς ἀντι  
quῆς φυσικῆς

\* θυμοειδὲς

rit. s. l. 6. cap. 9. H.



**A** morbi est sublatio, quando cuiusmodi in illo sanitatis est tuitio, eiusmodi in hoc est morbi sublatio. Quorum utriusque unum est commune: ipsa scilicet vitæ custodia. Quæ nimirum in illo de sanitate tuenda opere, sanitatis custodiam sequebatur. Quod, n. secundæ valetudinis tuendæ gratia geritur, idem statim & vitam tuetur. At in hoc opere aliter se habet, propterea quod quæ affectiones præter naturam in nobis discutiunt, ea non oïno vitam custodiant. Quippe aliqua eiusmodi prædita sunt facultate, ut si immoderate aut intempestive utantur, vitam adimant. Siquidem in sanguinis missione (quam usque ad animi defectum faciendam esse paulo ante diximus, quod flamma in continentibus ex meatuum clausura febribus extingueretur) non paruum merito subsequetur incommodum, nisi opportuno tempore, aut debita mensura fiat. Duos namque in ipsis medicorum manibus perire vidi, qui postquam animo linquerent, nunquam reuixerunt. Multi vero etiam non protinus, at postea propter virtutis infirmitatem perierunt. Quos si quis citra eius resolutionem vacuasset, minime perissent. Quinetiam aliqui in morbos inciderunt longos, postquam immodica inanitione resoluta naturalis vis fuit. Alijs, cum immodicæ vacationis noxam sarcire non potuissent, in omne reliquum vitæ tempus totius corporis temperamentum redditum est frigidius. Ex qua refrigeratione facile ex quavis occasione læsi, alij decolorati, ac malo corporis habitu vixerunt: alij ex eo ipso in morbos decidunt exitiales, aquam intercutem, & orthopnoeam, & iecinoris ac ventriculi imbecillitatem, & apoplexiam, & deliria. Ergo cum virtus tantopere necessaria sit, eam autem lædant omnia vacantia remedia, si quis scilicet in parum moderate utatur: utriusque adversæ inter se faciendorum indicationes in talibus corporibus sunt, in quibus affectus, quod expugnet, notabilem vacationem desiderat: virtus autem hanc ferre non valet. Verum cum sæpe ex vacatione virtus nihil lædatur, hinc sumitur inconsideratis & temerarijs medicis occasio ut eam prætermittant, ceu nusquam quicquam indicet. Fallitur autem (ut dictum est) propterea quod non intelligunt alterius cuiusdam rei causa virtutem esse spectandam, nec quicquam ad affectum amouendum indicare. Tanquam igitur in ijs qui valent, semper ea comitatur, quæ sanitatis gratia administrantur, nec est quicquam invenire quod sanitatem tueatur, quod idem vires corrumpat: sic in ægrotantibus aliquando injs succedit, quæ veluti in perniciem eius administratur: aliquando ab ipsis soluitur. Si namque abundantia paulo viribus superior fuerit, utriusque ex moderata vacatione adeo nullum accedit viribus incommodum, ut etiam maximum comparatur comodum, quod eas premebat sublato. Sin quod affectus sanetur, multa vacatione est opus, resoluatur autem ex tanta inanitione virtus, non modo rursus homini non perdit: sed etiam maximum illi periculum afferet.

*Vitæ & sang. miss. info.*

**B** Porro in ijs continentibus febribus, quæ ex stipatione meatuum accedunt, quam valida plerumque virtus est, citra periculum vacuatio adhibetur. In alijs vero morbis maxime est periculosa, veluti si ea forte incidit ex corruptela humorum. De qua tempestivum est mentionem facere: quod omnes mittendi sanguinis indicationes in hoc libro decidamus. Ergo quod corruptum est, id alienum à natura est: quod tale est, id se auferendum dicat. Si igitur cum viribus imbecillis corruptela incidit, utriusque quod affectus remedium est, id cum virtutis custodia pugnat. Siquidem affectus vacuandum esse præcipit, idque vel vena incisa, vel purgatione. Harum autem neutram ferret imbecillæ vires. Quoniam igitur in oibus eiusmodi repugnantibus incerta succurrendi ratio est, aliàs insanabilis oïno affectus relinquatur, aliàs spatium, & egre, idque si magnum nactus sit medicum, sanari poterit. Oportet namque ubi indicationes ita sibi adversant, & paulatim quod vitiosum est vacuare, & paulatim inuicem quod salubre est pro eo reponere. Vocant medici eiusmodi vitiosi succi curationem græce Epicrasin.

*Venæ sectionis exemplo ostenditur quando virium indicatio consideranda, aut omittenda videatur.*

CAP. 11.

**M**emineris vero mihi ad ea quæ dicenda sunt, etiam quorum causa venæ sectio petitur. Nam quam hæc sanguinis vacuandi causa adhibetur, sanguis autem inutilis nature est: utriusque probe hanc administrari conveniet sic, ut quod inutile nature sit, emittat. Fit autem sanguis nature inutilis bifariam; vel cum propria qualitate ad vnguem non servat, nec amplius nutrire sicut prius, cum utilis esset, potest: vel ita multitudine crevit, ut aut vires premat, aut tum venas, tum arterias, vel distendat, vel findat, vel obstruat. Ac in his quidem missio sanguinis utilis est, ceu vacuatum præfidiorum una: in alijs, ceu quorum vehementiorem impetum ad diversam partem reuocet, vel per propinqua deriuat. Postulat autem semper valentes vires, quæ modo vacationis eius respondeant. Ad hæc igitur respicientes sanguinem detrahimus, aliàs semel, aliàs bis, vel ter, vel sæpius: veluti in sequentibus patebit. In præsentia vero illud manifestum fecimus, virtutem vacuandi remedia aliquando citra noxam ferre: utpote nec adiutam ab his quicquam quod sit æstimandum, nec vero læsam: sæpe vero magis minusve, tum iuuari, tum lædi. Præterea, quoties notabilis illi ex vacuantibus auxilijs noxa incidet, toties patere ipsam quoque tunc utile aliquid ad considerandum indicare: æque utriusque ut cum manifeste iuuabitur. Vbi vero ex ijs, quæ affectum submouent, nec comodum illi accedit vllum, nec incommodum: ibi velut inutilis prætermittitur.

*Ex ijs que indicant, quedam simplicem indicationem, quedam non simplicem præbere.* CAP. 12.

**P**orro una semper est quæ ab hac præstat conferentis indicatio: veluti etiam reliquorum omnium. Nam quicquid pro natura sua indicat, id unum semper indicabit, ceu quod unam habeat naturam. Atque id unum, si quod indicationem facit, simplex est, ipsum quoque simplex erit.

Septima Classis.

hhhhhh ij Sin

*in quibusdam...*

\* παραπλησιως seu παραπλησιας, quod autem sit paroplexia tum ex plerisque alijs Galeni locis tum præcipue ex eodem metho 27. quartum commentarii de dietâ in morbis acutis, patet.  
\* solutionem tollitur.

\* χρυσός, i. vitilis.

\* ἴσχυρος, i. rûs pat.  
† ἴσχυρά πλάσσειν, i. adlatere.



## Gal. methodi medendi

Si illud est compositum, hoc quoque erit compositum. Sanè quædam sui custodiã indicant, quædam amotionem. Siue autem hanc indicent, siue illam: quod simplex est, simplicem quoque indicationem habet: quod non simplex, etiam non simplicem. Idcirco in superioribus semper simplicem intemperiem simplicem indicationem præbere diximus: {veluti in frigiditate & caliditate.} Non simplicem vero, etiam indicationem suggerere non simplicem: Calidam enim siccamque intemperiem, curationem sui per ea quæ humectent & refrigerent, moliendam indicare.

CAP. 13.

**E**rgo vires quoque vnã rem semper indicabunt: utique sui custodiã. Quibus ergo (rogetur) rationibus seruabitur: Nempe potissima ratione ex eo quod de substantia earum vel inani- tum, vel alteratũ est, corrigendo. Secundo loco ex prohibendis ijs quæ ipsarum substantiam vacuare alterare uel possunt. Comprehensa vero inter ea quæ alterant, breuitatis causa sint, & quæ earum vnitatem distrahunt. Hæc itaque cum vires perpetuo indicent, in valentibus (sicut dictum est) consensus agendorum omnium ad ipsarum perennitatem est: in ægrotantibus autem non semp. Quo tempore aestimari debet, quod vel magnitudine, vel dignitate (ut prius est dictum) præualeat. Maxima igitur dignitas ipsarum est virium: quoniam viuere ipsum nobis ex harũ custodia constat: utpote cum vitam aut ipsas esse vires, aut earũ actiões sit necesse. At vita ipsa nihil esse prius in animantis corpore potest, propterea quod nec sanos esse citra vitam licet. Virtus ergo omnium prima custodienda hoibus est: seruabitur autem, si nec eius substantia inaniatur, nec tanta alteratione alteretur, ut ea corruptioni sit propinqua. Atque huius custodiæ pars est, ubi vel temperiem ipsam præsentem seruamus, vel absentem inducimus. A virium indicatione proxima est, quæ ab affectibus, quos curare proponimus, datur: postea deinceps reliquæ. Quicquid igitur indicationi, quam vires præbent, aduersatur, id secundi est loci, ac posterioris ijs quæ illæ præcipiunt. Quæ vero cum ijs quæ viribus conducunt, in idem cõpetunt: hæc utrunque calculum referunt, & eorũ quæ primæ (ut ita dixerim) sint notæ, & eorum quæ secundæ. Itaque hæc citra controuersiam sunt faciendæ. Quæ vero aduersantur, aliquando administranda prorsus non sunt, aliquando paulatim. Quippe si quem curare studes affectum, is vacationem requirit, vires autem extrema imbecillitate laborant: toto illo tempore quo vires reficimus, eorũ quæ affectum sanent, nihil planè ægrotanti exhibebimus. Vbi vero eò roboris peruenisse eas conijcimus, ut nihil aut parum ex vacuando sint ledendæ, tum est ad affectus quoque curationem accedendum. Prima igitur omnium indicatio est, quæ à virtute sumitur. Verum nõ sic prima, ut quæ curationem doceat: cum ex numero curatricium indicationum non sit: verum (ut ita dixerim) vitalium, {siue quæ ad vitæ custodiã pertinent.} Nam neque ut valeamus, nec ut à morbis liberemur, ab ea quicquid primum desumimus: sed ut viuamus. Additum autem in sermone est illud, primum, quod ex accidente aliquando virtutis roboratio ad affectus curationem conducit. Verum id in sequentibus docebimus.

*Curatiuas omnes indicationes tribus hisce contineri, affectu scilicet naturali, affectu præter naturam, & aere nos ambiente.*

CAP. 14.

**N**unc ad pensum rursus redeamus: in paucas summas, cõpeditiõ causa, rem omnẽ cogentes. Medicatoriæ indicationes à morbo ipso sumuntur, à corporis temperamento, & tertio ambiente nos aere. Quod si aliæ quædam antea sunt positæ, vel postea non hæc modo, verum etiam aliæ dicentur: oēs tñ ex ijs in partes diductis natæ videbuntur. Siquidem corporis temperies, quæ illo tempore fuit, quo ægrotare id cœpit, quæque ad inuenienda remedia est utilis: ex natura, aetate, consuetudine, & ambiente nos aere ortum habet. Ambiens vero ipse eiusmodi est redditus propter tum regionem ipsam, tum anni tempus, tum cœli statũ. Ergo cum vnum sit eorũ utrumque, ex pluribus tñ tale efficitur. Affectus vero haudquaquam in causas diduci est aptus, sed in differẽtiis. Nam aut in similaribus consistit partibus, aut in instrumentarijs. Ac in similaribus quidem, vel simplex est intemperies, vel cõposita. In instrumentarijs, circa simplicium partium vel positurã, vel formam, vel numerum, vel magnitudinem, tum quæ horum singillatim traditæ sunt differẽtiæ, consistit. Hæc itaque tria illa prima sunt, quæ curationem indicant: nempe ambiens ipse cum geminis corporis siue affectionibus, siue cõstitutionibus libitum est appellasse: vna naturali; altera quæ præter naturam sit, quæ sanè morbus est. Non posse autem plura esse genera indicationum, quæ ad medendum pertineant, quæ tria quæ modo diximus, ex ipsa rerum substantia scire licet. Nam morbus & sanitas, corporis sunt affectus: ille se tollendum; hæc se tuendam indicans. Ambiens vero is est, sine quo nec tolli morbus, nec teneri sanitas potest. Hic igitur causæ sine qua non obtinet rationem. At vero cum id quod ægrotat alteramus, nisi constat quousque sit mutandum: utique quando sit ab alterando desistendum, non intelligemus. Generatim igitur in omni curatione agendorum indicationes in his ad summũ tribus consistunt. Membratim vero (ut supra est cõprehensum) aliquæ simplicium particularum sunt propriæ, aliquæ compositarum. Eorum ergo quæ in simplices incidunt partes, vnum est intemperies ea quæ in calido consistit. Hæc cum in totum diffusa corpus est, febris nominat. ideoque omnis febris qua febris est, humectatio refrigeratioque remedia sunt. Ac si sola hæc sit, ad refrigerandũ humectandũque omne medentis cõsiliũ veluti ad finẽ dirigitur ita, ut nihil sit quod præterea ad curationẽ desideretur, nisi ut materiæ inueniantur,

it. 7. fol. 119. F.



- A** inueniantur, quæ huic proposito sunt idoneæ: materia vero inuenta, vt opportunum tempus ex quatuor febris temporibus captes: quãtãtatem vero, ex conferendo cum naturali habitu morbũ. Quippe quantum is à naturali habitu recessit, tñ opus est ægrum refrigeres & humectes. Sanè ambiens si contrariam morbo temperiẽ habet, è præsidiorũ numero vnus est: sin similem, ægritudinalium causarum est vnus. Quoniam aut reliquas materias, tum deligere, tum fugere licet: quam autem ambiens præstat, fugere non licet, immo necesse est præsentis cœli statu vt: idcirco huic quoq; attentis esse cogimur: qui vtique sæpe cum ijs quæ morbus faciẽda suadet, (vt diximus) est concors: sæpe discors, & qui contra molitur. Habebit ergo (vt diximus) ambiens rationem modo materiẽ sanantis, modo causẽ morbũ fouẽtis. Quippe cũ humectari refrigerariq; morbus postulat: si hæc præstat, sanantis materiẽ rationẽ obtinet: Sin calefaciat & siccet, morbificis causis est annumerandus. Vbi igitur cum medẽdi indicationibus consonat, pro gratia est habendum. Sicubi aduersat, inhibenda eius noxa est: scilicet reliquorũ auxiliorũ humiditate, ac frigore intensis aduactisq;. Sedulo igitur agendũ est, vt ambientem, quoad fieri potest, qualem esse expedit, præparet: scilicet humidiores frigidioresq; domos, tum deligens, tum vero preparas: sicut è diuerso si frigida sit humidaq; morbi species, quæ califieri siccariq; postulet: & eligendẽ, & preparandã domus sunt, quæ calfaciant, & exiccet. At deligendas quidẽ dico, quæ ex se ipsis eiusmodi sunt. Preparandas vero, cũ arte nostra molimur pãtãtẽ subterraneas eas, & ad septentriones verfas, ac pauimenta earũ assidue humore aspergẽtes: tum vt ex euripo aliquo aura inspiret, machinantes, flores præterea, ac germina, quæ frigidẽ, humidẽq; facultatis sint, pãreã proijciẽtes. per hyemem vero contraria horum molientes, præsertim vbi morbus (vt prædictum est) suadet: vbi non suadet, excessus tñ vtiusq; temporis remittentes. De quo mihi aliquid necessario postea est dicendum. Nunc auxiliorum materias indicare non decreuimus, sed methodos docere.

Quo passo curatiue indicationes modo in plures diduci, modo in pauciores cogi possint. CAP. 15.

- Q**uare rursus ad has disputationem reuocemus, doceamusq; quemadmodum & paucẽ & multẽ pro diuersa sectione curatorie indicationes sint: quã & tres vniuersa (vt proxime docuimus) facias licet, in pauca capita tota summa reducta: & qualibet earum rursus diuisa, ex ipsis multa efficere. Id quod etiam iam monstratum est. Quin & ipsarum sectionũ quãlibet rursus diducas in membra licet, donec ad insectile venias. Nam primas quoq; illas tres, quas memorauimus, fieri potest vt redigas ad pauciores sic, vt duo eorum scoporũ qui curationem indicẽt, oino capita sint: nempe præsens affectus, quem morbum nominamus: & qui prius fuit, quem sanitatem & naturalem habitum diximus. Neq; n. aliud est ipsa sanatio, q̃ præsentis in corpore vitiosi affectus in naturalem habitum mutatio. Cum aut contrarij hi affectus sint, necesse est per cõtraria fiat eorum alterius in alterũ translatio. Atq; ita rursus vna sola erit curationum maxime generalis indicãtio, nempe contrarietas. Ergo hinc rursus sumpto initio, age particulares indicãtiones disquiramus. Quoniam id quod egrotat, ei quod valet, est contrariũ: vtique per contraria est ab illo in hoc via. At quomodo (inquies) in contrarijs inuenietur modus: Non enim satis est calido affectui ad mouille frigida, nisi id debita fiat mensura: cum alioqui metus sit, si intra modum id fiat, ne morbi reliquum quippiam relinquatur: sin modum excedas, contrariũ genus morbi inducas. Qui, n. supra q̃ par est, calidum morbum refrigerat: is sanitatis mediocritate transmissa, alium excitabit morbum, qui sit frigidus. Quod quò minus accidat, naturam curandi corporis scias oportet: quò quãtũ morbus ab illius symmetria discesserit intelligens, mensuram refrigeranti præsidio imponas. At fieri non potest, vt quantum à se inuicem distent inuenias, nisi cõpertum habeas q̃ esset corpus, aut humidum, aut frigidum, aut calidum, aut siccum cum valeret, quantumq; ex his excesserit postquam egrotauit. Quippe quod plurimum à naturali habitu recessit, id vehementibus eget contrarijs: quod non plurimum, leuibus. Sanè plurimum recessit frigidus morbus à corpore natura calido: ita vt è diuerso calidus à frigido: Minus recessit tum calidum à calido, tum frigidum à frigido. Quare ex vtriusq; indicatio curationis præstatur. Verum cum materiẽ reliquorum præsidiorum oium electio in nostra potestate sit, eius vero quam ambiens præstat, in nostra manu nõ sit, ratio est ex hoc quoq; propriam quandam indicationem sumamus. Cæterum, quã nosci ad vnguem oportet corporũ temperamenta, id vero est planè difficile: vtique tentandum est, tum ex ijs, quæ in libro de temperamentis sunt scripta, ea inuenire: tũ vero vltra hæc, quò magis scientifica notitia sit, ex ætate, & tota antea acta vita, quæ nimirum in vite exercitio, & victus ratione cõsistit: † præterea, in hac regione, & hoc anni tempore, & hoc statu cœli, conuersatione. Si namq; natura gracilis, & tangenti calidus, & biliosus, & ppenfus ad iram, & hirtus sit: calidus hic siccusq; natura est. Non tñ necesse est, nunc quoq; cum ægrotare incipit, eundẽ planè habere affectum. Fieri, n. potest, vt in desidã viuerit, idq; cum frigidis humidisq; potione & cibus, ad hæc etiã cum balneis post cibos, & multo somno: præterea in regione humida & frigida, & hyeme in qua frigidus & humidus exuperabat cœli status. Rursus fieri potest, vt horũ præcesserint contraria, id est calfacientia & siccãtia. idq; p singula dictorũ iam generũ. Ergo si quo ad præsens temperamentum noscendũ deficiamus, id ex præeuntibus ipsis supplebimus. Ex illo vero inuento, administrãdorũ indicatio suppeditabit.

Septima Classis.

hhhhhhh iij vitem

† Præterea in conuersatione quæ in hac regione & hoc anni tempore & hoc statu cœli fiat.

id. lib. xij. cap. 1.

vit. lib. vi. cap. 1.



## Gal. methodi medendi

*utilem esse, ac minime contemnendam indicationem, quæ à consuetudine præbetur.*

CAP. 16 **E**

cap. 5. F.

**A** C dictum quidem prius est, ubi de frigida exhibenda præcepimus, illud quoque ex ijs vnum esse, quæ consideranda tum essent, nunquid particula quæpiam cui frigida natura esset, lædi magnopere ex eius portione posset. An igitur fas est in ægrotante homine cuiusque particule temperamentum inuenisse absque ijs notis, quas in libris de iplis retulimus? Atque illi quidem nec inquirunt, nec norunt, sed iuxta proverbium, vno calapodio omnes calceant. Nos certe (quibus inquirendi cura fuit) illud inuenimus, quod per plures ac cognitu difficiles notas cuiusque membri temperamentum coniectura potius quam scientia inueniatur. Si igitur notis multis & paruis aliqua certior apparuerit, nonne abiectis illis hanc pro omnibus arripiemus? nemo id, arbitror, qui mentis est compositus, negabit. Atqui si omnes temperamentorum notas in vnum colligas, hæc longissime absunt, ut parem ei quam consuetudo præstat, fidem faciant. Si enim antea per sanitatem quispiam frigidam perpetuo biberit, ne utique nec in iecinore, nec vesica, nec ventriculo, nec alio quopiam taliu offensus, planum est & valida illi esse hæc omnia, nec nunc à frigida lædenda. Non est igitur quod paruum quiddam, atque ad spectandum leue ad inuentionem remediorum consuetudinem existimemus: veluti nec ad sanitatem tuendam. Nemo enim adeo est stupidus, ut magnopere ex frigida portione læsus, hanc in diutinum usum duxisse velit. propterea quod læsus interim, atque ab ea euidenter ægrotans, omnino abstinebit. Ergo sicut alia non pauca quidam medici præter communes sensus, ita illud quoque effuderunt, quod nulla nec salubris inueniendi victus, nec ægrotu curationis, ex consuetudine sumatur occasio. Vide enim non sicut alia quedam exiguam leuemque, sed maximam, ac maxime principalem vim habere: ut quæ singulorum corporu naturam ostendat. Sanè ipsi via rationeque ab ea procedentes fatemur nos partium affectu inuenire, dein ex illo rursus ad faciendorum indicationem venire. Empiricus vero præterire se naturæ inquisitionem profitetur, quippe quod per eam consecutus fuisset, id iam se habere: intelligere scilicet se, non lædi à frigide portione ægrotantis corpus: id vero esse quod nobis ab initio proponatur, non ut naturam noscamus. Post (arbitror) nos quidem veluti ambages frustra secutos merito taxet: eos vero qui in totum inutile esse consuetudinem dicunt, veluti à comuni sensu alienos iuste accuset. Quid igitur, inquires, eis respondebimus nos qui methodo artem condimus? Nempe quid aliud, quam quod vera dicunt de ijs consuetudinibus, quæ adeo euidentem vtilitatem offensamue ostendunt: quippe quas nemo vel ante methodum non nouit. At reliquarum quasdam, quæ scilicet paulatim magnum contrahunt incommodum, non eque licet per experientiam inuenire. Dictum autem fufius de eiusmodi consuetudinibus est in libris de sanitate tuenda. Vnde si in frigide quoque exhibitione consuetudo citra methodum fatiscit: nec nos profecto experientiam fugimus: immo omnem quam illi, vtilitatem ab ea capiētes, etiam extrinsecus præter hanc adijcimus, qui saltem id possumus, eam quæ à rerum natura suggeritur indicationem. In hoc vero libro methodi rationem sequentes, fatemur longiore via idem inuenire, quod breuius inuenire citra rationem liceret. Siquidem cum sæpe iam vidimus non paucos ex ijs qui febribus ardentibus premerent, cum iam mediocriter concocti humores essent, statim ex frigide portione febre liberatos, quamuis ei portioni parum assueti fuissent: multo (arbitror) magis in ijs qui assueuerunt, vtilitatem fore citra noxam vllam sperabimus. Habes itaque nunc et de consuetudine rationem, etsi ex incidenti oblatam, tamen satis definitam. Est enim ea quoque vnum quiddam eorum quæ curationis rationem per morbi naturam intercedentem indicent, quemadmodum & ætas, Siquidem ipsa quoque temperamenti interuentu indicationem præstat: veluti puerorum: quæ cum humidam & calidam temperiem habeat, facile digeritur.

\* μηδὲν ἐστὶν ἰν γράμ. i. λόγῳ

**F**

**G**

\* ἀλογισμὸς

\* corporis

*De indicatione ab ætate, ac summa vniuersarum indicationum.*

CAP. 17.

**A** Dis enim animo velim ad ea quæ de corporum diuersitate hoc loco dicam. Lapidum substantia constans stabilisque propter siccitatem & frigus est: Ad eundem modum, æris, & ferri, & auri, & vno verbo, omnium quæ ex terra sunt corporum. At quæ humida calidaque sunt, eorum substantia celerrime in ambientem dissipatur, alias in halitum sensibilem soluta, alias in perspirationes quæ visum fugiant, sed ratione deprehendantur. Atque hæc corporum naturæ veluti ex diametro, (ut Græci loquuntur) id est longissimo interuallo, à se distant. Reliquarum omnium illæ quæ frigida ac sicca proxime accedunt: ægre quidem per halitum digeri possunt, minus tamen ægre quam ferrum, & lapis, & adamas. At quæ calida & humida sunt vicine: hæc promptius quidem digeruntur, atque exhalant: ceterum, minus hæc quoque quam aqua calefacta. Nam citra calorem non potest in halitum digeri corpus vllum, substantia eius coacta densataque manere: sed nec per calorem omne, immo quod habile est in halitum resoluit: tale porro est quod humidum est. Ergo puerorum substantia omnium facillime digerit, ac dissipatur, propterea quod est omnium humidissima: nulla vero frigidior. Quo minus vacantis præsidij eget, cum habeat ex seipsa vnde naturaliter vacuetur. Fit autem profecto & propter calidam siccamque regionem, & tempus æstiuum, & statum coeli impenitens calidum & siccum, notabilis per cutim vacuatio. Itaque etiã huius causa ijs, qui sanguinis detrahendi egent, aut prorsus venam non secabimus, aut parum detrahemus. Sanè erunt in hac quoque detractione multi scopi à medico spectandi: natura ab initio, consuetudo, ætas, locus habitationis, anni tempus, coeli status: ad hæc, ægritudinalis quæ curamus affectus, aliaque ratione ante hunc laboratis vires.

\* Νοσῶν

\* τὸν

Cum



**A** Cum vero affectus numerosi sint, cuiusque eorum sua est curationis indicatio. Quippe à calido indicatio est refrigerandi: à frigido calefaciendi: ac à reliquorum quolibet contrarium applicandi. Quare cum octo intemperamenta sint, octo etiam erunt morborum, quibus simplicia corpora sunt obnoxia, particulares indicationes. Ultraque has una eius affectus, qui etiam instrumentalium est communis: Cuius nullum apud priores nomen fuit: Sed nos qui eum interpretari sumus coacti, continui solutionem appellauimus: ostendimusque communem curationis indicationem hic quoque esse vnitioem. At uero quæ ex hoc rursus in partes diducto particulares consistant, hæc quatuor voluminibus sunt proditæ, nempe tertio, quarto, quinto, & sexto huius operis. Ac nunc quidem institutum de intemperamentis sermonem, est in sequentibus libris persequar. Hoc absoluto, ad instrumentalium partium morbos conuertar: ostendamque secundum eandem methodum in ijs quoque tum primas omnium curationis indicationes, (quas utique generalissimas appelles licet) tum quæ ex harum sectione nascantur, deinde rursus quæ ex illis oriantur, donec ad eas quæ ultra sectionem non admittant, peruenero. Hanc etenim omnis constituendæ artis methodum Plato nos docuit. Verum de instrumentalibus postea (ut promisi) dicetur. Nunc (si prius, in qua parte propositi operis sumus, admonuerimus) præsentiam disputationi finem idoneum imponemus. Est igitur vnus morbi genus, quod similes & simplices animalis vexat partes: quam intemperiem vocant. Huius aliquas differentias ex corporibus nuda qualitate alteratis prouenire docuimus: aliquas cum materia quapiam, quæ in ipsa confluit: Rursusque ambas incidere, vel in vnicam animalis particulam, vel plures, vel et totum corpus. Ergo cum in operis huius libro septimo intemperies eas, quæ alteratis tantum qualitatibus in partibus proueniunt, pertractarim: in duobus deinceps libris ad eas, quæ in totum se animal extendunt, venientes, primum agere de febribus placuit. At quoniam harum ipsarum aliquæ adhuc fiunt, manente scilicet in corpore causa quæ eas excitauit: aliquæ factæ iam sunt, sed quæ eas accendit causa, iam abiit: satius uisum est de ijs primum sermonem facere, utpote simplicem primam curationis indicationem habentibus: deinde illas quoque stilo aggredi, quarum in corpore causa subsistit.

## GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

## DE MORBIS CURANDIS,

## LIBER DECIMVS.

## ARGUMENTVM LIBRI.

*Docet præcauere ne Diariæ febres in hecticas pertranscant;  
ac ipsas hecticas cum inuaserint, curare.*

*De ratione curandi, cum indicationes ab affectu, à causa, & à uiribus in idem  
coierint, uel inuicem pugnant.*

CAP. I.



**E**rgo in diarijs febribus simplex quidam est in corpore præter naturam affectus, utpote causis, quæ primum eas excitarunt, iam ademptis. In quibus uero causa quæ eas accendit, adhuc manet: in ijs nec affectus simplex, nec sanatio est. Siquidem quod febris iam receptum in corpore est, id ex propria ipsius curandi indicatione discutere oportet. quod adhuc est futurum: id propulsare, ac ne fiat vetare. Vetabitur autem, si quæ id excitat causa, prorsus sit submota. Itaque in diarijs faciendorum indicationem ex ipsa febre maxime capiemus: sed cum illa, naturam, & ætatem, & consuetudinem, præterea anni tempus, cœli statum, & regionem, & vires simul expendent. In reliquis, quæ accensionis suæ causam intus habent, prima indicatio ab ipsa sumetur causa. Itaque si febrium quæ multos dies continuant, recte ostendimus putredinem esse causam: hæc nimirum sananda est prima. sed nec interim extinguendæ febris, quæ per eam iam accensa est, ratio non habenda. Ac si quidem in idem consentiant, & quæ febrē extinguunt, & quæ eam oppugnant: quod ab utrisque indicat, cum vnum sit, sine cunctatione agendum est. Sin febris, quæ iam accensa sit, sanatio, causam quæ hanc excitauit, est auctura: aut quæ causam submouent, febrem exasperabunt: diligens habenda consideratio est de remediis specie. Sanè diligenter considerauerit, qui totam deliberationem in tria hæc æstimanda diuiserit: febris ne sola curanda sit, non sollicito de causa: an eam oppugnanda, minime curanti de febre: an plurimum quidem remediis ad alteram earum sit adhibendum, non tamen altera neglecta. At quod primo quidem loco est dictum, probare non debemus: quando si quibus præsidij id febris quod semper gignitur, oppugnamus, ea effectricem eius causam auxerint: planè nec generationem eius aliquando inhibebimus, nec magnitudinem minuemus. quippe & generatio eius, effectricis causæ specie imitabit: & magnitudo cum illa pariter inaugecet. Quod secundo loco diximus, si id distinguemus, poterit esse non incommodum. Nam si intolerabilis ægro magnitudo febris sit, committendum non est, ut per ea, quibus causam adimimus, febrem

in ijs  
antiquis

† Hæc uerba  
impressi codi-  
ces græci hnt  
antiq. nō hnt.



## Gal. methodi medendi

febrem augeamus. Simul. n. arbitror vtrunq; & febrim sustulerimus, & hominē. Sin ita medio- **E**  
 cris sit febris, vt quo tempore contra causam tantum pugnas, obruendae interim vires aegrotatis  
 non sint: vtiq; contēnendus is modus non est. Non contēnendus autem nec tertius est, qui cōtra  
 id cuius maius momentum est, instare iubet: nec tamen alterius omnino negligentem esse. *Sanē*  
 plerunq; causa maior est vis. Fieri tamen aliquando potest, vt ea sit febris magnitudo, quae praesentē  
 perniciē, nisi occurras, afferat. quo casu oportebit hac prius submota, deinde ad cām submo-  
 uendam accedere. Atq; hęc, mi Eugeniāne, decidenda tibi inter initia statim de contrarijs indica-  
 tionibus sunt. *Cum autē in ijs examinandis non parū visa est ad hominis salutē momenti habere*  
*vis ipsa {naturalis:} vtiq; de ea quoq; non leuis ad agendorum inuentionē cōsideratio est habē*  
*da. Ita fit, vt tres primi scopi sint, qui in propositis iam ob putredinē febribus agendorū indicatio*  
*nē nobis praebeant. Vna febris ipsa: Altera effectrix eius causa: Tertia vis ipsa {naturalis.} Cete-*  
*rum, priores duo scopi submouendi sunt: tertius est tuendus.* *Erit igitur rursus hic quoq; eadem*  
 tibi consideratio quae paulo supra, vt cum viribus, tum febrē, tum causam inuicē conferas. Mox  
 si eadē ambo remedia requirerent, ea prōpte exequaris. Sin indicationes pugnant, vnā praeferas,  
 vel quae à viribus sumit, vel quae à causa, vel quae à febre: ac quae ceteris sit valentior, hāc magis  
 sequaris: nec tñ ceteras negligas. Ex hac nāq; discretionē doceberis primā causam, febrēq; **F**  
 profligare: vbi videlicet conijcis harū remedia vires posse ferre, rursus primā roborandā virtutē  
 esse, vbi hęc imbecillior est, q̄ vt causae febrisq; praesidia sustineat. Quinetiam omnia pariter sub  
 coniecturam agi licet, veluti paulo supra de febre, & de causa est monstratum.

*Quae ex diarijs febribus magis aptae sint perdurare, & in alias febres transire,  
 quaq; ratione id periculi declinemus.*

CAP. 2.

**E**rgo cum tria haec sint, ad quae attentum te esse in propositis febribus curandis oporteat, fe-  
 bris ipsa, huius efficiens causa, & aegrotantis vires; inuentiq; praeterea sint generales indica-  
 tionū modi, quos et generales vniuersalesq; dicimus: transeundum, arbitror, nūc est ad praesidio-  
 rum differentias, quae specialia particulariaq; sunt: sed mentione de diarijs repetita: qñ quidem ab  
 ipsis in eas quae plures dies continent, aliqui transeunt. At vero cum in has trāseant, vna quidē  
 ratione maxime cōmuni, ipsa medicorum inscitia; duabus magis priuatis, q̄ ipsarum febrium vel  
 causa effectrix iam abiit, vel etiānum manet: de vtriusq; seorsum est dicendū. Porro abiit effectrix  
 causa, quoties ab ira, dolore, vigilia, cura, aestiuo Sole, fatigatione, & bubone iam inclināto excita-  
 ta citra stipationem febris est. Manet, quoties vel ab externa causa, uel ab ipsa febre stipatio ali-  
 qua facta est. Nam & frigiditas, & adstringētium vsus, per mediā stipationem semper febrē **G**  
 excitant. Vt vitiō praeterea nonnunquam corporis habitum constipat. Iam ipsum febris principiu,  
 vbi cum horrore inualit, stipationem subinde fecit. Quinetiam glutinosi, & crassi, aut etiā copiosi  
 succi, vbi mediocriter obstruxerunt, diariam aliquando febrē accendunt: vtiq; cum idoneum  
 fortiti sunt medicum, vt supra est indicatum. *Sanē dicuntur idcirco id genus febres omnes diarię,*  
 quia solui (quod vtiq; ex ipsis est) vno die sunt aptae, computata cum hoc vnā & nocte: quemad-  
 modum cum dicimus mensem esse triginta dierum, & annum trecentorum sexagintaquinque,  
 & hoc gestum esse ante tres dies, aut gerendum esse post quatuor. *Ceterum, non est idem ipsa-*  
 rum omnium affectus, sed ab aliquibus inseparabilis stipatio est, ab aliquibus minime inseparabi-  
 lis, sed vel ut plerūq; simul adest, uel ambigua sorte, uel raro. Inseparabilis stipatio ē ijs qui ex alu-  
 minosa aqua, vel chalcantode, vel tali quapiam alia, aut ex frigore, aut leui obstructione febricit-  
 tarunt: Plurimū vero ijs adest, qui ex vstione febricitant: Ambigua sorte, ijs qui ex fatigatione.  
 Quicunq; vero ex ira, vel tristitia, vel vigilijs, vel pertinaci studio, vel cruditate, vel bubone febrī-  
 citant: ijs raro adiuncta stipatio est. *Atq; harū omnium febrū nulla (quod vtiq; ex ipsa sit) ad se-*  
 cundam vsq; accessionem perdurat: sed intra quatuor & viginti horas omnino desinit. † *Aut si*  
 quando earum aliqua (quod tamen rarius fit) longius trahunt, duae ijs accedunt causae, quae ipsas  
 solui vetant. *Earum vna frigus est, quod vel ex ambiente aere, vel ex vnctione quapiā extrin-*  
 secus admota proueniat: Altera egregia ista diatrītis est, si qui videlicet hanc transire medicorū  
 inscitia coguntur. *Quod si & ambiens aer calidus sit, & nemo ex medicis qui diatrītōn suspiciūt,*  
 ad aegrotantem accedat: febris quidem post primam accessionem finietur, idq; cum sudore, vel  
 madore, vel transpiratu qui halituosus sit. *Aeger autem vbi se liberatum à febre senserit, ad*  
 consueta munia redibit, lauans, vngensq; se: aut etiam, si agrestis quispiam mōticola sit, his omis-  
 sis comedens. Ac vulgus quidem, sicuti multa alia, vtiq; ab ipsa rerum natura edoctum, melius q̄  
 sophistae agit: ita & in diarijs febribus omnia sibi ipsi praestare sufficit, praesertim vbi citra valentē  
 stipationem constiterit. Vbi vero cum eiusmodi stipatione inuaserūt, qui infortunati sunt, in me-  
 dicum aliquē incidunt eorum qui diatrītōn efferunt: Qui fortunati, in eum qui ipsos & lauabit, et  
 nutriet, ceteraq; omnia praestabit, quibus stipatio soluatur. *Saepe nāq; (ceu dictū est) ex leui ob-*  
 structione cū cutis latēte densitudine, quae uel ex vitiosa lauatione, vel alio quopiā est contracta,  
 diarijs nonnulli febribus sunt correpti. Quo tempore nisi quis celeriter obstructionē submoue-  
 rit, in pluriū dierū febres transeunt. *Est nāq; eiusmodi febris (quantū ex ipsa est) earum q̄ plures*  
 dies infestant, & q̄ diariae sunt, cōis. *Ceterum propter causae paruitatē, vnius diei efficitur: sicut*  
 etiam

id. 5. fol. 58. B. ca. 55. 9.

\* σκωπος

\* πικρομένη

**H**  
 \* τοῦ πικροῦ.  
 † vel saltē raro  
 earū aliquē lo-  
 gius trahunt.  
 Dug vero ijs ac-  
 cedentes causae,  
 ipsas solui ver-  
 tant.



**A** etiam propter magnitudinem, multorum interim dierum. Verum accessio eius ab initio ad exitum usque una est, modo ne ipsam excipiat ea, quae ex putredine humorum nascitur. ergo quoad nec in pulsu, nec in calore, nec lotio, putredinis adhuc aduertitur nota, atque ex sola obstructione ortum habet, utique ipsa obstructionis solutio eius est sanatio. quemadmodumque hanc soluere conueniat, ante est dictum. Multae igitur apparent diariarum esse febrium particulares differentiae: Vna quando iam prorsus abiit esseatrix ipsarum causa, ueluti uisio: Altera, quando haec est adest, sicut stipatio: cuius duae monstratae sunt differentiae, nempe exiguorum meatuum densitas, & de qua nunc agimus obstructio. Sanè densitudo ipsa aliàs ex siccitate prouenit, ueluti post feruores, aut fatigationes, aut iras: aliàs ex frigore, eoque uel simplici, uel cum adstrictoria vi. Quae quemadmodum inter se differant: in libro de medicamentis est preceptum, iam uero obstructionum ipsarum alia est, quae ex abundantia, alia quae ex qualitate succorum, scilicet qui aut lenti, aut crassissimi, incidit. Praeferetur autem inter remedia, in ea quam copia facit, sanguinis missio: In ea quae ex humorum qualitate consistit, attenuantium usus. Quod uero ex viribus consilij petatur, ut in dia-

5. lib. 5. cap. p. 4.  
7. lib. 11. cap. 8. F.

† ἐν τοῖς ποσὶ  
ἀνθρώπων πρὸς  
τὸν τοῖς, legunt  
ἐν ἰμπερὶ, τὴν  
πλερίαν ἐκ μα-  
νυςcriptis ἰσ-  
τορίαις, ut etiā  
Linacur uertit.  
Sunt tū qdam  
cod. q addant  
ἐν τοῖς ὀλίγοις  
καὶ ἐν τοῖς ἰσ-  
τορίαις. i. & ἰς  
quae paucorum  
sunt dierum.

**B** rii sanè est exiguum: ita in ijs quae pluribus diebus uigent, satis magni est momenti: eoque maioris, quo haec sunt longiores. Enim uero ubi naturaliter se vires habent, ne minimum quidem in plurium dierum febribus uacuantium auxiliorum usum morantur. Vbi non naturaliter se habent, (voco autem non naturaliter cum infirmiores quodammodo sunt) pro magnitudine imbecillitatis impeditur uacuantium auxiliorum usus. Sanè rarius accidit, ut protinus in primo secundo ue die vires imbecillae cernantur: Accidit tamen interdum, vel propter agrotantis malum corporis habitum, vel propter senium. Nonnullis etiam fatigatio, ubi uisio, & tristitia, uigiliaeque praecesserunt, & inedia per totum secuta est diem: dein febris priusquam homo cibaretur, circa uesperam occupauit, & nox in somnis est acta, vires magnopere resoluit.

Quo pacto in iuvene febricitante Diatriariorum errorem Galenus indicauerit, ac emendarit. CAP. 3.

**N**ec alienum sit, si tibi talem agrotum describam. In quo primum ausus sum ratione ipsa mihi viam monstrante, & diatriam contemnere, & uirium rationem habere: posteaque alios, quos in simili casu uidi, audacter eodem modo quo illum, curare. Siquidem primum periculum postquam ijs quae ab indicatione sunt inuenta subscripsit, ad secundum usum reddit magis animosus. Ergo iuuenis qui febricitans correptus, annos natus erat quinquaginta & viginti, gracili corpore & musculoso, ueluti canis: tum sicco calidoque omnino temperamento. Iam idem exercitatione quodammodo delectabatur, & alioqui cogitabundus, & industrius erat. Is peregre agens, cum nuncium parum gratum accepisset, & tristatus est, & prope se accingens ad urbem festinauit. Ac priore quidem die & laborauit modice, & lotus coenatusque in quodam diuersorio quieuit: sed maxima ex parte sine somno. Postera die etiam magis festinauit, ac longa uia, & sabulosa, & squalente, tum sub feruente Sole confecta, hora propè septima & semisse peruenit in urbem. Ibi cum ea quorum causa maturasset, meliora audiret: in gymnasium lauaturus proficiscitur. dein uinctus, una cum quodam eorum qui aderant iuvene, perfrictus est. A quo cum ut paululum dimoueret, prouocaret, orta inter eos contentione, (qualia saepe incidunt ijs qui exercitatioibus indulgent) plus iusto est exercitatus: eratque iam immodice siccus. Egressus uero gymnasium, inuenit amicorum quosdam pugnantes: quos dum dirimit, imprudens in aliam exercitationem non leuem incidit, dum alios eorum diuellit, alios impellit, alios complectitur medios, alios ut iniurios increpat, ac pro ijs qui iniurijs affecti essent, irascitur: adeo ut domum se in summa siccitate reciperet, lassitudinem, inaequalitatemque sentiens. Aquam igitur ex consuetudine bibens, ubi nihilo se leuatum, sed inaequalitatem sibi intendi sentit, hanc quidem uomuit. Ratus autem uilius adhuc cibo abstinere, accubuit, ac geti se dedit hora ferme diei uidecia, quod cum fecisset, ac nocte tota febre diuexatus uigilasset, postridie quoque quieuit usque ad meridiem, sperans se somni aliquid consecuturum. Quo tempore cum eum medici quidam diatriam colentes, inuiserent: tum quidem homini satis magnam esse febrem aiebant, uespera autem se illum reuisuros. Itaque & uespera cum redirent, ac febre inclinam cernerent: ne tum quidem nutriendum censuerunt: quauis etiam id alius quidam medicus suaderet. immo strenue restiterunt, adijcentes, si quidem sine febre esset, fortasse cibum duros: febricitante adhuc minime id facturos. Quinetiam cum tertio die mane redirent, etiam tertie diei accessionem transmittendam censuerunt. Erat autem (ut prius dictum est) suspecta hora illius diei undecima. Ergo digressis illis, ipse accessit, ac faciem iuuenis contemplatus, uidi talem esse, qualem in prognosticis Hippocrates his uerbis pingit: Nasus acutus, concaui oculi, ac reliqua quae deinceps ab eo dicta scimus. Itaque cum omnino mihi persuaderem fore, ut tum in hecticam febrem, tum quam marasmum de uocant, homo nisi cibaretur, incideret, sorbitionem ex alica quamprimum paro, atque exhibeo. Et tamen quauis hac sumpta, cum accessio suo tempore circa undecimam inuaderet, sic extremis partibus perfrixit, ut calferi haec uix possent, & pulsus illi paruus rarusque quam maxime fuit. Qua ex causa illi est quarto die tum mane, tum uespera cibum dedi, quo, scilicet & uires repararem, & corpus humectarem. Erat namque cutis eius ceu corium arida. Vbi autem febris tenuis, & similis praesauerat, statui deinde quinto die non simplici sorbitione hominem cibare ut ante, sed alica ex aqua calida,

Huius Adolescentis casus  
reperitur in libro de  
procatar. cap. p. 3. 95. 8

\* ἰσχυρὰ ἰ. ἰ.  
becillus.



## Gal. methodi medendi

calida, citraque condituram, iniectis in eam mali punici granis. Est namque is optimus cibus bilioso stomacho. nam & roborat hunc malum punicum, & alica cum diutissime in ventriculo citra corruptionem maneat, sensim concoquitur, nec acescens, nec innatans. Quæ vitia accedere sorbitio nibus aliquando solent. Incidit vero & in ipso quinto principium accessionis simile. Itemque cum & sexto & septimo eum simili ratione cibassem, in nono rursus simile principium præcedentibus fuit. Vbi nimirum vel amertiam, uel pertinaciam, uel haud scio quid dicam, eorum qui in principio hominem transmittere tertie diei accessionem sine cibo iusserant, prorsus intelligere licebat. Nam cum cunctis euidenter appareret nunquam peruerturum eum ad quartum fuisse, si nutritus ante accessionem tertij non fuisset: illi & tum eum, & secutis etiam diebus non recte nutritum aiebant. Cæterum committendum non erat, ut eorum redarguendi studio, ægrum quis non exhibito in ipso accessionis die cibo proderet. Igitur nono die similiter hominem nutriens, cernensque in accessione pulsus eius redditum quam prius erat firmiorem, cæterum imbecillitatem illam adhuc præferentem cum extremarum partium frigore, non potui sustinere medicorum illorum meras nugas; sed undecimo die præfatus prius ægrotantis amicis fore ut ipso die intelligerent hominem hæcenus nostra opera fuisse seruatum, permisimus illi præterire accessionis horas. Ergo cum & sine pulsu omnino in ipsis esset, & frigus eum uehemens totius corporis premeret sic, ut nec loqueretur amplius, & vix impellentem sentiret, conuocati in unum medici omnes qui ab initio uideramus, ab ægrotantis propinquis propemodum sumus discerpti. Ego quidem quod ob pertinaciam ultro ægri salutem prodidisset: qui uero diatriton colebant, propter ignorantiam & stupiditatem. Ac illi quidem pallidiores frigidioresque quam ipse æger, consilium quoddam fugæ captabant. Quod ego prospiciens, aulae ostium obserari iusseram, & simul amico cui-dam clauem seruare. Post medius eorum stans, iam inquam uobis constare planè arbitror, quis hæcenus hominem seruauit. Seruabitur autem & nunc nostra opera. Neque enim si periturum omnino in hac accessione putassem, à cibatone destituissem. Sed quoniam ex præcedenti iam victu tantum illi roboris superesse noueram, ut tolerare accessionem posset, permisi accessiois horas sine cibo transmittere. Ac fatius quidem fuisset multo ante hominem nutrire. Verum quod & istos redarguam, & quibusdam his auscultantium, qui confici à nobis iuuenem, quod illam occasionem omiserim dicunt, persuadeam, nunc illis ostendam, uel in accessione ipsa ægrotantes quosdam nutriri debere: nedum ante hæc. His dictis, ac diductis hominis maxillis, infundo ex angusti oris ualculo, cremoris ptisanæ tres cyathos: paulo autem post albi et tenuis uini, modiceque calida diluti, duos cyathos. Post quos & sustulit oculos, & tum audire, tum loqui, tum præsentem nosse cepit: cum ante ueluti lignum aridum porrectus sine uoce ac sensu iaceret. Rursus itaque dato ex uino, quo dixi modo diluto, pane ad comedendum exiguo, prorsus hominem reuocaui. Quem ut rursus ad institutam ab initio uictus rationem reduxi, & tertij decimi diei accessionem facile tolerare uidi: in quarto decimo rursus mane cibauit: ac post circiter horam octauam laui: deinde rursus liberalius cibauit: ac mox uinum bibendum exhibui. Idem uero & in duodecimo & tertio decimo feceram. In quinto autem decimo rursus mane cibauit. Cum uero facilius tum quoque accessionem ferret, in sextodecimo denuo laui. Cæteraque circa hominem peregi sicut in præcedentibus diebus. At ubi in decimo septimo minime grauis, paruaque accessio fuit, audacter hominem de cætero sub conualescentium uictus ratione habui. Hic æger non paucos semimalorum, ac non penitus aliorum docuit, etiam ante accessiones ipsas nonnunquam esse cibandum, uel si duarum horarum intercedat spatium: ac multo magis ante accessionem tertij. Ostendi autem tibi & in prima ipsa accessionis inuasionem eiusmodi homines esse nutriendos. Dico autem eiusmodi homines, in quibus corporis intemperies ad siccum & calidum conuersa febres accendit.

*Ratione atque experimento monstratur quam utilis nonnunquam sit ante accessionem uel in ipsa accessione cibatō.*

CAP. 4.

**P**orro hoc quoque plerisque medicorum fortasse sit incredibile. Sed siue rationi ipsi fides est adhibenda, siue operibus, nos fidem ambobus facimus: Operibus quidem, dum homines ipsi monstramus, qui si bido patiantur in ediam, necesse est febricitent: ita scilicet ut nonnulli ubi concitati ad iram sunt, uel moerore uel uigilijs affecti. Euidenter enim tum in conualescentibus ex diutino morbo talia fieri cernuntur, tum ipsi qui calido & sicco sunt temperamento. Quam uero ratio ipsa fidem huic rei facit, alibi iam dicta est. Dicentur tamen & nunc eius rei summa. Mordens halitus & succus ubi per sensibilia corpora fertur, horrores, & inæquales totius corporis concussiones (ἐίγν) græce dicunt) facit. Et in ipsis quibus cute stipata, quæ prius transpirabant, iam sunt retenta. Quoties enim fuliginosa sunt, febres accendunt. Ergo eiusmodi halitus & succos, tum multa & uehemens dimotio, tum uigiliae, & ira, & dolor, & cura, augent: tum proxime ab istis unum illud per se interdum augere eos sufficit, utique si cibum quis non sumpserit. Efficitur enim corporis habitus in ipsis naturis, quæ facile amaram bilem generant, ex longa inedia biliosus. Si igitur tum id incidat, tum æger motu quopiam ualentiore quam pro uiribus usus, mordentium excrementorum impetum confertim foras excitarit: necesse est (ueluti in symptomatum causis ostendimus) uel concussionem quam modo dixi, uel horrorem subsequi. Ac concussio

† In græcis ita legitur. ἡ δὲ διὰ τὴν γυναικῶν τοῦ δέρματος, ἵπτι σχεδόντα τὰ διαπνεόμενα πρόσθεν, ὅταν ἡ λιγνυώδης, πύρετος ἀνάπτει. i. per quos horrores stipata cute, ea quæ prius transpirabant, quæ fuliginosa sunt, febres accendunt.

it. ex p. aph. com. g. ca. 5. 9.



**A** cussio quidem ista succedet propter eorum quæ feruntur excrementorum, tum multitudinem, tum acrimoniam, tum impetus celeritatem, tum laborantis virium infirmitatem. Nam & quæ multa paucis, & quæ qualitate sunt insigni, ijs quæ ita non sunt, mordent magis: pari modo & quæ cum celeritate feruntur, ijs quæ tarde. Iam vires ubi ualentes sunt, omnia contemnunt ac tolerant: ubi infirmæ sunt reddita, vel abs quouis offenduntur. Horror fiet ubi & qualitas eorum, & impetus velocitas est remissa, tum copia minor: ac potissimum cum vires tristanti obsistunt. Si vero iam dicta largius remittantur: ne horror quidem fiet, sed uel ulcerosus quidam sensus, vel tantum inæqualitas. Ergo coeuntibus omnibus iam dictis, quod vehementissimum est oritur: utique supradicta totius corporis concussio: rursus remissis omnibus, nullus ex transitu excrementorum fit sensus. Quod si quædam sint, quædam non sint, & quædam maiora sint, quædam minora: in eiusmodi mixtionibus media latitudo omnis, quæ inter id quod maximum est, quod ῥίγος græce vocari diximus: & minimum, qui est nullus omnino excrementorum sensus, effici. Itaque nihil mirum est, si dictarum causarum quælibet vel per se, vel cum alijs iuncta, alij inæqualitatem, alij vlcis quæpiam sensum, aut horrorem, aut dictam concussionem afferre videatur. Nam pone vires imbecillæ sint, corpus ipsum admodum sensibile, (quippe id quoque ostensum est non parum ad eiusmodi symptomatum generationem conferre) habitus autem corporis gracilis, & temperamentum biliosum, stomachusque similiter bili affectus: tum his omnibus accedant inedia cibi, & uigilie quæpiam, & tristitia, & sollicitudo: ad hæc progressus à domo, qui ex urgente quæpiam causa, sit necessarius: postea his propositis (id quod aliquando fieri uidisti) det sedulo operam, ut plus itinere per urbem, re ita postulante, festinus peragat: nunquid huic ex eo qui excitatus est mordentiū excrementorum motu, primum quidem inæqualitas quædam, mox uero etiam horror prompte incidet: quod si motum quoque continuet, uel cibum sumere non anteuertat, protinus etiā febris: Equidem ita febricitantes aliquos ostendi tibi, maxime ex ijs qui è longo morbo conualuerant. Quorum cum vni forte fortuna occurrissem, qui mox ante horrescere cœpisset: ut rē exposuisset, dato ex uino diluto pane, continuo horrorem inhibui. Verum hunc (uti scis) per viam in officinam quandam perductum, febricitare prohibui. Alios uero qui prius se domum suam recepissent, in ipso principio horroris, uel paulo posterioribus cibauimus. Atque, ut semel dicam, quibus incipientis adhuc accessionis aderant symptomata: ijs omnibus panem ex uino diluto ac calente mature exhibens, & horrorem statim inhibui, & febrem prohibui. Quanto uero hos citius cibaueris, tanto scilicet magis febrem prohibueris. Quod si paululum aliquando morere, utique febris ne

**B** ris per urbem, re ita postulante, festinus peragat: nunquid huic ex eo qui excitatus est mordentiū excrementorum motu, primum quidem inæqualitas quædam, mox uero etiam horror prompte incidet: quod si motum quoque continuet, uel cibum sumere non anteuertat, protinus etiā febris: Equidem ita febricitantes aliquos ostendi tibi, maxime ex ijs qui è longo morbo conualuerant. Quorum cum vni forte fortuna occurrissem, qui mox ante horrescere cœpisset: ut rē exposuisset, dato ex uino diluto pane, continuo horrorem inhibui. Verum hunc (uti scis) per viam in officinam quandam perductum, febricitare prohibui. Alios uero qui prius se domum suam recepissent, in ipso principio horroris, uel paulo posterioribus cibauimus. Atque, ut semel dicam, quibus incipientis adhuc accessionis aderant symptomata: ijs omnibus panem ex uino diluto ac calente mature exhibens, & horrorem statim inhibui, & febrem prohibui. Quanto uero hos citius cibaueris, tanto scilicet magis febrem prohibueris. Quod si paululum aliquando morere, utique febris ne

**C** tum quidem, calor tamen multus ijs aduenit: simillime planè ijs qui per uehemens frigus factò itinere, reuerſi domum, calidis sunt nutriti. Quippe si plusculum morere, maiorem calorem sentient, talemque ac tantum, ut dubites an hunc, febrem appelles. Sin duæ horæ ab initio inæqualitatis interpositæ sint: nutries tunc quoque, modo horror adhuc duret, prædicens tamè quod hi febricitabunt, cæterum innoxia febre, & cui cutis mador succedet. quo factò, tum lauare, tum rursus nutrire debebis. Quod si horror præterierit, ac iam planè febricitent, cibandi id temporis non sunt, sed decreſcente iam accessione, illico sunt nutriti, integritate non expectata. In nullo nanque squalido affectu commode finitur accessio, priusquam illi uel ex lauacro, uel humido uictu, humectatio accesserit. Hæc ego omnia cum operibus indicarem, qui me uel laudabant, uel æmulabantur, scilicet quod supra eorum opinionem erant quæ egeram, παραδοξοποιόν, quod paradoxa facerem, (uti scis) uocabant. Cum uero ratione de iisdem differens, docerem aliquos ante accessionem esse cibandos, aliquos in ipsa, idque uel inclinare iam incipiente, uel etiam in ipso summo vigore: tum παραδοξολόγον me, quod paradoxa dicere uiderer, appellabant. Ergo quid facias his hominibus, quibus nec opere, nec ratione persuaderi potest? At, inquiunt, fieri nequit, ut eiusmodi affectus quis agnoscat. quomodo igitur nos eos agnouimus? Videtur ne cuiquam fieri non posse, ut calida & sicca intemperies agnoscat, uel quæ ab ortu usque fuerit, uel quæ in præſenti tempore talis sit reddita? Mihi sanè tam uidetur facile, quàm has ipsas agnouisse literas. Quid illud uero, si huic non sit adhuc in succis putredo vlla, illi uero sit, non posse uobis uidetur hoc discerni? Mihi posse uidetur. Nam & ex pulſu, & vrina, & ex ipsa nonnunquam, quæ in calore est qualitate, euidenter id discernimus. Quod si propterea quod nec ipsi quicquã discernere uolunt, nec sese exercitare, scientibus parum credunt: quid uetat quò minus tum geometris ipsis, tum arithmeticis, tum reliquis artificibus omnibus nihil credant?

Calidas & siccas naturas in ediam non tolerare, ac de primis capitibus, quibus ratio cibandi continetur.

CAP. 5.

**M**isso igitur hoc genere hominum, rursus seriem sermonis nostri persequamur. Calidis ac siccis naturis aduersissima res inedia est, ac febrium paratissima causa. Voco naturas calidas & siccas, non solū quæ à primo ortu tales ex proprio temperamento sint, sed et quæ posterius ex calido siccoque uictu, & plurima dimotione, & uigilia, & cura, & tristitia, & regione calida siccaque, & tempore æstiuo, & cœli statu calido siccoque sint acquisitæ. Sanè licet & citra temporis anni mentionem, in eiusmodi sermone statum cœli solum nominare. Verum si altius reperam, id quod dico magis credes. Calida & sicca temperamenta, siue ea ex prima origine talia sint, siue ex uictu

&

† τὸ σφοδρὸν τὸν ἐστὶ ῥίγος. id est uehementissimè oritur rigor. † τοῦτε μεγίστου ῥίγους καὶ τῆς παντὸς ἀούστου πύπτωμάτων ἀνασθησίας. ad uerbū. iter maximū rigorē & oimodā excrementorū insensibilitatē.







**A** utiq; saepe. Ita necessario aut vires resoluent, aut phlegmone augebit. Atq; hæc mihi latius fortassis q; p re pposita sunt dicta, qui presertim hoc libro statuerim de febribus q; absq; phlegmone infestant, dissilere. Ceterum tractationis cõuenientia fecit, vt quatenus necessariũ esset, digrederemur.

*Quo pacto præcauendum sit ne febris in squalente habitu in hecticam pertranseat. ac de duplici putredine, quæ febres accendit.*

CAP. 6.

**D**enuo igit redeamus ad febres, quæ iã comprehensilis febribus sunt affines, quas nominare hecticas solemus. Nã qui supra descriptus à me iuuenis est, hectica febris laborasset, si mirifica diatripton transigere fuisset coactus: nisi tñ prius ab ijs qui absq; methodo victus rōnẽ ordina re consueuerũt, fuisset interẽptus. Proponat igit alius quispiã, cui cũ supradicto cætera quidẽ oia sint eadẽ, vires tñ tanto sint valentiores, vt tridui inedia tolerata duret: Neesse est hunc, si modo ita cibẽ quẽadmodũ cibant q; diatripton extollunt, in hecticã incidere. Nã ij primũ in quarto ipsum cibaret, post in sexto, mox in octauo, deinde in decimo. q; talis est (vt saepe vidisti) eorum cibandi formula. Prima quidẽ cibatio post primã diatripton, reliquẽ alternis diebus. Protinus aut (arbitror) & ex artomelite, i. pane ac melle siccassent eius præcordia, nã id quoq; ex legibus eiusmodi medicorũ est, siue phlegmone viscus aliquod laboret, siue secus. At quẽadmodũ quidẽ eos

**B** cibare qui ita laborent, inter initia conueniat, supra est dictũ: sed nihilo tñ secius nunc quoq; summamim repetẽt. Quoties vel ex lassitudine, vel ira, vel pluribus curis, vel vigilijs, vel tristitia, vel lãga inedia, vel vniuersis vnã (sicut in supra descripto iuvene) coeuntibus, siccatur corpus est, ac febris inualit, q; & aridã reddat cutẽ, & igneũ habeat calorẽ, utiq; hunc talẽ timor est febris hectica correptũ iri: potissimũ in estate, ac cœli statu calido siccoq;. Oportet aut q; primũ ptisanã cremore, & sorbitione ex alica nutritũ, paneq; post oblato, aquã frigidã potione hoĩem cures. quippe protinus extinguit ac cessat omnino febris: modo (vt dictũ est) nec phlegmone aliqua ei sit adiũctã, nec putredo humorũ. Nã si horum vteruis sit, attẽdere diligenter oportet ac discernere, quo primũ tempore aquã frigidã dare homini sit audendũ. Ego. n. talium quoq; non paucis de di, tutius esse ratus phlegmonas in præfens augere, q; sinere hominẽ hecticã febrem incurrere. Vbiq; igitur (ut semper dicere soleo) curatio dignotionẽ, prænotionẽq; consequit. Siquidẽ & dignoscatur quod præfens est, & prænoscat quod ex eo futurũ est, oportet, qui volet notabilis efficaciam remedio uti. Si tñ magnum fore incommo dũ vel humorũ putredini, vel phlegmonẽ conijcies, à

**C** frigida quidẽ danda abstinebis, refrigerantibus aut remedijs, quẽ foris applicantur, vteris: modo ea super os ventriculi, aut tota præcordia, modo super pectus imponens: vbi. s. plurimum subesse calorẽ maxime iudicabis. Sanẽ diximus ijs qui ita laborant, balnea quoq; esse non incommoda.

Dico ijs, qui siccato plurimũ corpore sunt, & ex aliqua earũ quæ dictæ sunt causarũ, citra humorũ putredinẽ febricitant. Monstratũ uero nobis est in ijs quæ de febribus scripsimus, phlegmonas quoq; pp putredinẽ humorũ qui in ipsis habent, febres subsequi. Quocirca, siq; dicam febribus quæ ex putredine accendunt, tale quippiã conducere, vel non conducere: et eas quæ à phlegmone excitant, in cõi putredinis genere cõprehensas intelliges. Sicubi vero deinceps vtrũq; noĩare videris: scias eas quæ ex phlegmone, ab ijs quæ ex sola putredine ortum habent, tum discerni.

Cuiusmodi aut sit phlegmones affectus, tum in libro de inæquali intemperie, tum uero in eo qui de tumoribus præter naturam est inscriptus, docuimus. Admonuisse tñ & nũc te non sit inutile.

Cũ sanguis calidus copiosior in aliquã animalis partem procubuit, maiora eius vasa protinus distenduntur, vtpote abundantiaẽ continendaẽ non sufficientia: Ab his deinceps quæ minora sunt: Mox, vbi nec in ijs satis continet, exudat foras in ea ampla spatia, quæ inter vasa sunt, sic vt et oia quæ in cõposita carne habent, loca occupet. Atq; hæc quidem est phlegmones affectio. Possunt vero & sine hac in ipsis vasis humores aliqui putrescere; idq; aut in vna animalis particula, in finibus ipsorum impacti; aut et in totis eorum capacitatibus, quẽ inter bubones & alas sunt, comprehenli.

**D** Cum igit (ceu diximus) citra putredinem squalenti corpori febricitare contigerit, caput totius curationis, in ijs remedijs quæ refrigerent & humectent, statuere oportet.

*Sex esse materiae differentias, quibus frigus et humiditas hecticis febribus conciliantur.*

CAP. 7.

**P**orro duplex genere est harum rerum prima materia. Vna eorum quæ foris admouetur. Altera quæ intrò in corpus sumuntur, quæ sanẽ & prosperomena, id est sumenda, vocant. Extrinsecus corpori incidunt tum aer ipse, qui nos ambit; tum pharmaca quæcunq; humectandi refrigerandiq; vim obtinent: & tertium præter hæc, dulcis aquæ balneũ. Intrò in corpus sumunt quæ eduntur, ac bibuntur; & inspiratus aer. Ab his generibus tentandũ est propositis hoc loco febribus tum humiditatẽ, tum refrigerationẽ comparare. Verum refrigeratio, quoniã per efficacissimã qualitatem inducitur, & parui temporis est, & periculosa. contra, siccitatis per ea quæ humectent curatio, vt longi temporis est opus, ita minus est, q; refrigeratio, periculo exposita. Igitur dictas sex materiae differentias deinceps iam examinemus, ab ambiente exorli.

*De eligendo ac parando aere, qui hecticis febribus conueniat.*

CAP. 8.

**H**ic igitur si tẽperatus est, qualẽ se exhibet, utiq; tali nobis est vtẽdus, nihil amplius de eo sollicitis. Sin admodũ calidus est, vel admodũ frigidus, p calido inducẽdus arte contrarius est, subterraneis inuentis domibus, quæ & frigidissimæ sint, & maxime perflata, & ad septẽtrionem versa,

*q. d. diff. febr. cap. 3. in fin.*

*cap. 7. ca. d. cum. præcau. cap. 2. vit. ca. 7. lib. 12. cap. 7. ca. 14. cap. 2. v. n. ad q. ven. cap. 7. H.*

*vtraq.*

*καρποσίης  
τουσιδιαιδύ.*



# Gal. methodi medendi

verſæ, tum auris quibusdã, quæ iſtis ſint propriæ, opera noſtra paratis: aliàs ex euripis, in quo ſe  
deiciant multi aquarum fontes: aliàs aqua frigida de valis in vaſa tranſuſa. Iã hoc ſtatim eſt ſom-  
niferum eſt. Præterea domo aſſidue aqua quæ prorsus frigida ſit, aſperſa: ac roſis plurimis humi-  
fulis, aut vitiũ capreolis, aut ruborum ſummitatibus, aut lentis ſci ramis, aut deniq; reliquarũ quæ  
refrigerent ſtirpiũ aliquibus. De quibus eſt prius eſt dictum. Turba quoq; hominũ ingredi pro-  
hibita. nam id quoq; domũ calefacit. Atq; ita quidem calidiſſimũ aerẽ refrigerare, qui. ſ. in æſtate  
calida & ſicca accidit, eſt tentandum: quandoquidem in hyeme calidiſſimus eſſe non poteſt; ſicuti  
nec frigidiffimus in æſtate. At ſiquis modice frigidus eſt, hoc eſſe contẽtos oportet, nihil aut ma-  
chinantes, aut de temperie eius alterantes. Qui vero frigidiffimus eſt, utiq; quatenus reſpirãdo at-  
trahitur, admittendus eſt, ut qui calorem, qui eſt in corde, admodum refrigeret: non tamen quate-  
nus extrinſecus ægrum contingit, quippe id denſat cogitq; cutim, ac putredinoſorum humorũ  
effluxum tranſpirare prohibet. Si quidem per pulmonẽ, quod rarum viſcus eſt, difficile non eſt,  
ut tum qualitas ipſius, tum eſt ſubſtantia ad cor facile perueniat. At per cutim fieri nequit, ut eius  
vel qualitas, vel ſubſtantia ad cor perueniat, utpote prius denſatã. Nam quod in libris de ſimpli-  
cium medicamentorum facultate, de ijs quæ vehementer adſtringunt, eſt dictum, id hic quoque  
reuocari ad memoriam debet: ac ſciri, qui nimium frigidus aer eſt, hunc cutim denſando, ſemp-  
ſibi ipſi viam præcludere. Scire tamen licet maius fore ex frigida inſpiratione cõmodũ, q̃ ex cute  
denſanda incommodum: præſertim cum operimentis hanc calfacere licet. Porro vtendum maxi-  
me eiufmodi aere eſt in ijs hecãticis quibus primũ quod afficitur, ipſum eſt cor: Æque ut ſi ventri-  
culus primũ eſſet afflictuſ, ipſi per comelta & bibita eſſet ſuccurrẽdum. Huic. n. illa cum inte-  
gris adhuc viribus occurrunt: ſicut cordi inſpiratus aer. At iecinori ex inſpirato aere nulla certe  
utilitas accedit: à comeltis vero & bibitis, minor planẽ q̃ ventriculo: cæterum aliqua non obſcure  
aduenit. Cõmunis autẽ omnium ſanatio eſt per ea quæ extrinſecus applicata refrigerant & hume-  
ctant. Atq; in his quidẽ viſceribus } magna ex parte hecãticas maraſmodesq; febres accidere cõ-  
templati ſumus. Superueniunt tamen aliquando & pulmonum ſiccis calidiſq; intemperamẽtis:  
Attamẽ oportunitum eiufmodi febribus id viſcus non eſt, utpote humidum laxumq;. Incidũt  
præterea & pectori, & pingui mẽbranæ, } quod Meſarẽon dicit, & ieiuno, & colo: interim uerõ  
& vtero, & renibus. In ſepto vero tranſuerſo } maraſmum non vidi: hecãticam ſanẽ febrem vi-  
di, & hanc ſemel quidem planẽ abſolutam, ſæpe vero citius interimentem q̃ planẽ eſſet cõpleta.  
Eiufmodi nanq; affectũ & ſpirandi difficultas, & delirium excipere ſolet. Ex quibus magna ex  
parte prius moriuntur, q̃ hecãtica prorsus ſit perfectã. Eſt autem eorum agnitio facillima, tum ex  
pulfus duritia, tum ex eo q̃ præcordia plurimum trahuntur ſurſum, tum ex difficultate ſpirandi,  
quæ illis eſt & inæqualis & varia: quippe aliàs quã maxime paruum & frequens ſpirant: rursus  
aliqñ manifeſte ſpiratum tardant: dein ſubito quemadmodũ gementes reſpirarunt, vel duplicem  
ſpiritus intromiſſionem, quaſi ſuperinſpirantes, vel duplicem foras miſſionem faciũt, } veluti re-  
ſpiratio reſpirationem cõprehendat. } Reſpirant vero hi ſæpe & reliquo thorace toto, non ſenſi-  
biliter modo, verũ etiam notabiliter, tum opertas ſcoptulas, quas Homoplatas vocant, attollẽtes:  
aliqñ admodum raram & magnam reſpirationem edunt: utiq; cum delirij malũ præcipue domi-  
natur. Verum præſentis inſtituti non eſt, vel laborantiũ partium notas, vel earum cauſas referre.  
Quare denuo ad curationes reuertamur: æſtimemusq; quas vires propoſitæ iã materiæ aduer-  
ſus hecãticas febres habeant. Sanẽ diximus iam nonnulla de aere, tum calido, tum frigido: qui præ-  
cipue quidẽ eſt utilis, cũ quod primũ afficitur, ipſum eſt cor: quĩs confert & in reliquis febribus  
non parũ, qñ quidẽ in his quoq; necelle eſt cor ſimilẽ intẽperie recipiat: citra quã nec maraſmus,  
nec hecãtica, nec reliquarum vlla febriũ conſiſtere põt. Quo facile apparet eſt pulmones, vbi. ſ. ij  
ſunt qui primũ patiuntur, plus cæteris omnibus refrigerantem aerem requirere.

*De parandis medicamentis, quæ extrinſecus hecãticis admoventur.*

CAP. 9.

H

Sequitur iam ut de ijs medicamentis agam, quæ extrinſecus admota humectent, & refrige-  
rent. Porro horũ quoq; ea deligenda eſſe, quæ citra vehementem adſtrictionem refrigerent,  
neminem latet. Talia. n. præter q̃ non humectant, etiam demittere frigiditatem ſuam alte non  
valent, propterea q̃ cutim cogunt, ac coarctant. Optima vero ſunt, quæ non modo citra adſtri-  
ctionem refrigerant, ſed etiam corporis ſubſtantia ſunt tenui. Ac quæ quidem abſolutiffime te-  
nuium partium ſit, ſubſtantiam exacte frigidam inueniſſe, fortãſſe non eſt. Dixi, exacte, propter  
acerum, quod cum omnium (quæ nouimus) poteſtate refrigerantium planẽ tenuiſſimarum ſit  
partium, admittam ſibi aliquam caliditatem habet. Præterea corpora quæ contingit, ſiccata, quĩs  
ad imaginationem ſit humidum. Quo ſit, ut ad eos affectus, quos humectari & refrigerari expe-  
dit, ſolo eo non vtamur, ſed tanto aquæ frigidæ admifto, ut poſſit bibi. Cæterum quãquã corpus  
quod abſolute tenuium partium ſit, & ſimul frigidum, inuenire non eſt: attamen deligi materias  
oportet, quæ ad eiufmodi medicamenti compoſitionem maxime ſint idoneæ. Ac dictum quidẽ  
latius de his eſt in opere de medicamentis. Dicetur autem in exemplis nonnihil & nunc, quò in  
hoc quoq; genere membratim ſis exercitatus. Incipiam autem ab eo medicamine, quod omnĩũ,  
quæ humectent ac refrigerent, eſt ſimpliciſſimum, quo etiam aduerſus eryſipelata vtor, & phle-  
gmonas

*ita e. p. 2. diff. febr. cap. 9. F. 2.*

*ita p. 4. simpl. med. cap. 19. ca. 1. q. cap. 3. ca. 12.*

*E  
\* i. d. h. a. g. i. l. u. a. s.  
u. c. s.*

*\* σκπεδονος  
δων Αλ. ουγκας  
ομειων. i. corũ  
q̃ cõburãtur.*

*F*

*† ἐπι τούτοις  
τοῖς σπλάγ-  
χοις. i. ob hec  
uiscera.  
† Incidũt p̃terea  
ea ob pectus,  
& pinguẽ mẽs-  
branã &c.  
† ἐπι δὲ τῷ  
διαφράγματι  
i. ob ſeptũ autẽ  
tranſuerſum.*

*G*

*† καθ' ἑπερ-  
ίτην π̃ίοντες  
i. ueluti ſupers-  
expirantes.*







## Gal. methodi medendi

sequentibus dicitur. Quaedam namq; remedia complicatam quodam modo duplicemq; facultate habent, ita ut & prima ratione proficiant, & ex accidente. Quod genus & balneum est. Nam frigida potio per se quidem proficit, utpote actu refrigerans. Succus autem vuae immature potestate refrigerans medicamentum est. Atq; hæc quidem ambo refrigerant primum, id est per se ipsa, nec intercedente alio. At sanguinis missio (veluti prius indicauimus in febribus continentibus, quas synochos vocant) non primum, sed ex accidenti calidam aliquam intemperiem sanat. Ad eundem modum & clyster, & purgatio, & fomentum (ex calido liquore, & cataplasma quod digeratur, aut concoquat.) Vtranq; vero facultatem in se comprehensam habet. propositum nunc in sermone balneum: utpote ex partibus varia facultate præditis compositum. Quippe ingredienti in aere versantur calido. postea in aqua calidam descendunt. mox ab hac egressi, in frigida, postremo sudorem detergent. Potest autem prima eius pars (materias per totum corpus, tum calfacere, tum vero liquare.) præterea que inæqualia sunt, æquare, & cutim rarefacere, & multa quæ sub hac ante detinebantur, vacuare. Secunda eius pars, ubi quis in sicco corporis affectu ea vitæ, potest maiorem vtilem solidis partibus immittere. Tertia balnei pars potest, ubi quis frigida vitur, & totum corpus refrigerare, & cutem densare, & vires firmare. Quarta vero corpus per sudores citra refrigerationis noxam vacuare. Ergo cum hæc oia circa hominis corpus efficere valeat dulcis aquæ temperatum balneum, & præter hæc etiam si quis intempestiue lauatur, tum horrores, tum cutis densitatem, tentandum nobis est oia deinceps distinguere: ac primùm de illis sermonem facere, qui cum in balneo se lauant, horrore tentantur. His. n. vna (ut sic dicam) continens excitationi symptomatis causa est: Alia quæ hanc præcedit, multæ. Sanè horrores causam esse mordentium excrementorum confertim actorum citatiorem motum. Proinde quibus horum est abundantia, caro vero, ac cutis dense, siue balneum sint ingressi, siue steterint in Sole, siue quoquo modo, vel gestati, vel perfricti, vel exercitati, vehementius sint dimoti, utiq; ijs horror incidit. Contra, quibus hæc pauca sunt, & corporis habitus, ut laxetur rarefiatq; à balnei calore, promptus, ij non modo non horrent, sed etiam meliores redduntur, utpote excrementis per id vacuatis. Quo rationabilius nec in febrilis significationis principio, nec in incremento quisq; ægrotantem lauit. Quippe densata est hoc tempore coarctataq; & cutis ipsa, & quæ sub hac habetur carnea substantia. At in febris inclinatione, vel incipiente, vel præcedente, vel amplius progressa, & nos sæpe, & alij medici nonnulli multos sæpenumero ægrotos lauantes non parum his contulimus. Porro quoniam inclinatione incipiente, aut iam progressa, aut etiam in summo incremento (interdum enim id quoque accidit, tamen raro) æger in balneum sit ducendus, in sequentibus definiemus. Nunc cum de generali facultate singularum balnei partium disserere institui, vnum omnium primum exponam. Dicoq; multos eorum qui cruditate laborant, plures vero eorum in quibus mordentium excrementorum abundantia subest; oes præterea qui vel in febrili significatione, vel in ascensu, etiam oes qui in summo sunt incremento, præter admodum paucos, siue hi sint in balneum ingressi, siue steterint in calido Sole, siue exercitationes, frictiones, gestationes uel tentauerint, merito horrescere. Singula namq; horum confertim & impetu agi excrementa subigunt. Cum igitur tam adhuc densa lauantis cutis sit, ut ad primum ambiētis aeris occursum nequeat naturalem suum habitum recipere, sed maiore ad id spatio indigeat, excrementa vero foras versus ruant vniuersa, & retineri illis ea est necesse, & qua sub cute sunt acruata, & qua per carnes ferunt, mordere. Porro in libris de causis symptomatum indicauimus mordentia excrementa, ubi per sensibilia corpora feruntur, tum concussiones, quas *εΐψη* vocant, tum horrores excitare. Ergo quamobrem horreant in balneis oes qui ante sunt comprehensi, iam causas inuenimus. Pari modo, & cur non horreant quibus aut nullum est in corpore excrementum mordens, aut tantillum ut facile vacuet. Ergo de his deinceps loquamur, propter quos etiam de ijs qui horrent, meminimus. Siquis enim balneum ingressus non inhorruit, sed laxata est illi rarefactaq; cutis, huic planè necessario prædicta succedent, excrementorum vacuatio, equalis per totum corpus calor, exiguorum meatuum rarefactio, tensorum relaxatio, densatorum fusio. Ac vacuatio quidem excrementorum, omni febre est utilissima: Pari modo, & rarefactio, & relaxatio: Fusio tamen, & calor non item. Sed calor omni febre est inimicus: quoniam refrigerari, non calferi febrium affectus postulat. At fundi æqualiter, id solidis quidem aialis partibus non est alienum: Succis certe non perpetuo est vtile. Sed quoties in aiali, vel phlegmone quæpiam, vel affectus phlegmonæ similis constitit, vel vtrius abundantia, siue ea quæ ad vires confertur, siue ea quæ ad vasorum capacitatem, oium profectò inimicissimum. Ac phlegmonem quidem, cum calefacti, & liquati succi ad ipsas confluunt, augentur. Tunicæ vero vasorum impares abundantia, quæ iam ex liquatione spiritu est impleta, distenduntur: ac vires hoc ipso male afficiuntur. Ergo calidis his siccisq; affectibus, de quibus agebamus, emissio mordentium est salubris: fusio enim eorum est citra periculum. Calefactio tamen noxa non caret. Atq; hæc quidem ex prima balnei parte ijs qui ita laborant provenire, modo tempestiue balneo vtantur, memoria teneamus. Transseamus modo ad secundam eius partem, quæ erat id quod maxime proprie lauacrum vocant. Ergo in hac sicut ex humectatione iuuantur, sic ex calore nihil illis comodi accedit. Accedamus & ad tertiam, in qua & refrigerantur innoxie quæ fuerant excalfacta, & vires firmant.

B

\* επιβροχη

† In codicibus grecis impressis, ac antiquis pleurisy legitur, θερμινάτι δὲ ὄλου τὸ σῶμα, καὶ χεῖρα τὰς ὕλας. ita totum corpus æqualiter calfacere, tum materias fusdere. Linacer videt legisse ut aliq; etia cod. legat. δὲ ὄλου τοῦ σώματος, vtra tamen sit mesohorlectio, paulo infra indicabunt verba illa, videlicet æquus per totum corpus. &c.

F  
\* Impressi cod. & multi ex antiquis legunt. κατεχομένων, ut Linacer vertit: sunt tamen qui legunt καταχομένων. i. susceperant.

G

H

\* αποχρησθαι

Stravien Vist 9. aph.  
om. 13.

lib. 2. cap. 5.

Vitæ in iasm 9.

Siqua



**A** Siqua vero & rarefacta, & iusto plus sunt laxata: ea in naturalē redeunt mediocritatem, id quod quarta balnei pars indicat. Quippe quibus omnia rite sunt adhibita, ij post frigidaē vsu adhuc sudāt, & omnia ipsis excrementa vacuantur. Itaque ex omnibus quae de balneis retulimus, vna summa colligitur: quod vacuatur quidem quicquid in corpore, vel fuliginosum, vel humidum fuit: consistunt autē in naturali symmetria, tum caro ipsa, tum cutis; solidorum partium ariditas corrigitur: & calor nō modo is qui ex lauacro accessit, verū etiam qui prius fuit, ex frigidaē vsu submouet. Maximo huius rei documento est status, qui ex eiusmodi balneo redditur, postquē in Sole feruente iter fecerimus. Quippe accedimus ad id, ne loqui quidem, praeter linguę, & faucium ariditate, valentes: totumque corpus stipulae ritu aridum habentes. At egressi ē frigida, illico omnia pro naturae habitu recipimus: nec febrili calore vexati, nec siccitate afflicti, prompteq; loquentes, ac plurima sitis parte leuati. An igitur euidentius adhuc balnei vires in sicco & calido corporis affectu cognoscere desideras? Ego sane nō arbitror. Licet autē cui placet, experiatur quod incommodum sequatur, vbi tali peracto itinere non lauerit. Aut, n. statim febricitabit, aut multo plenus taedio, grauato. s. capite, perseverabit: potissimum si frigida calorem nondum extinxerit. Multi tñ iuuenes eiusmodi cōfectis itineribus, vbi illico se in aquam frigidam proiecerint, iuuantur: ac potissimum qui valentibus sunt viribus, & frigidum solio assueti. Ita vero & ruri faciunt, vbi quod balneae non sunt, in stagna, vel flumina se ipsos conijciunt, nullo medici suasu, sed ipsa gubernante corpus natura ad id quod conducat impulsu. Quae eadem, etiam ratione carentibus animalibus instinctum inserit ad eorum quae offendunt contraria. Siquidem ea quoque vbi aestu vexantur, frigida se lauant: sicuti etiam vbi frigore vrgentur, calida cubilia sibi inueniunt. Eodem cōtrarietatis studio, etiam cum esuriunt, comedunt: & cum sitiunt, bibunt: reliquaque omnia naturae impulsu obeunt. Ac si certam febricitantium naturae notitiam haberemus, non (arbitror) dubitaremus eorum aliquos assidue in aquis frigidis citra balneum lauare. Nam quod sint quidam qui eam desiderent, vel ex ijs quos iuuat, constare potest: vt quibus frigida lauatio haudquaquam contulisset, nisi eo tempore recte ad eam dispositi fuissent. Verum quoniam exacta nobis dispositionum notitia non est, ac maxima ex errore impendet noxa: vtique eiusmodi praesidia recusamus: potissimum in febribus hecticis: quando per has, & pauci sanguinis, & nudum carne, & expers adipis, redditum corpus est. Nullum, n. hi solidorum partium munimen habent, quod frigida occursum sine noxa excipiat, sed protinus similaribus ipsis partibus occurrit, a quibus omnes animantium actiones obeuntur. Iuuenis vero quod cui abunde sit carnis, aestatis tempore, atque in febris summo vigore, modo nulla viscerum phlegmone subsit, si in frigidam se coniecerit, sudabit. Quod si frigidaē lauatiōi sit assuetus, securus remedio vteat. Verū de eiusmodi corporibus post agetur. Qui autem ex calida, & sicca intemperie, hectica febricitant, ac potissimum qui iam marasmodes sunt, ijs vbi tale praesidium petunt, tutum non est in totam conijci: aequae vt nec gracilibus & imbecillis, qui aestate calida & sicca, longa via peracta, refrigeratione indigent. Nam neque his tutus est frigidum solij vsus, nisi prius fuerint in balneo aequaliter excelsa. Quippe simile quiddam nobis accidere videtur, cum in frigidum solium post balneum ingredimur, ei quod ferro accidit, cum tingitur. Etenim tum refrigeramur, tum roboramur: quae admodum & illud, vbi candens iam redditum frigida mergitur. Atque huius rei causa ad imbecilla corpora inuenta sunt balneae: quae ea praecalfaciant, atque ad frigidum solium praeparent. Non dissimile quiddam faciunt & qui sine balneo frigida vtuntur, cum scilicet se ab exercitatione in eam saltu demittunt. Siquidem cuiusmodi nobis est balneum, eiusmodi illis est exercitatio: vt quae non tantum calfaciat, sed etiam insiti caloris motum a profundo corpore extrorsum concitet sic, vt & frigida impetui occurrat, & quod minus violenter in profundum ruens viscerum aliquod feriat, aduerteretur, atque prohibeat. Nam neque ipsam frigidaē substantiam, neque eius qualitatem oino integrā usque ad viscera pertingere, est salubre: immo & satius & tutius est solam eius qualitatem, praeter ea quae intercedunt (vt sic dicam) propagatam, praeter substantiam ad profundum permeare. Nam qui hectica febricitantes ad balneum accedunt, nisi in frigidam sint dimissi, nihil iuuantur. Qui enim aliter febricitant, eorum solidaē partes nondum difficile separabilem calorem obtinent. Itaque etiam ex sudoribus, vna cum insensibili transpiratu, abunde his remedij est. Et sane diariarum febrium ipsam propemodum substantiam vacuari per haec contingit. In ijs vero qui ex siccitate & caliditate febribus hecticis vrgentur, solidorum partium affectus candenti ferro est similis. Quo vtique minus eos in balneis calcasse dūtaxat humectasseque contenti esse debemus. quippe cum sic alimentum, incrementumque febrim praebuerimus. Immo melius erit, vt mersis in frigidam extingua mus calorem. At in hoc metus est, ne corpus in diuersa transferas, ac frigidum reddas. Quis hoc negat? Non tñ propterea vitio dandum est, quod prospere ex praesidio succedit. Nec propterea quod mensura eius deprehendi est difficilis, prorsus est deserendum. Siquidem si aliter liceret, tum ceteras heclicas febres, tum marasmodes sanare, cōsultius esset tutiore via insistere. Nunc quoniam totum curationis momentum in refrigerando humectandoque consistit, omnibus vero refrigerantibus auxilijs propter corporis horum gracilitatem noxa imminet, necessarium arbitror Thucydidis esse consiliū, Agētes aliquid vel periclitari. Quibus enim alia salutis ratio non est, & quae vnica videtur, ea dubia est: necessum arbitror his est aduersos periculis ire. Sed nec error ipse, aut

Septima Classis.

iiiiiii ij mortiferus

idem. s. E. estrarium  
in vit. q. aph. cōtra iij

α κ α τ ο ς α ρ ι ς

†. ἰν ο υ ρ ο ς

† τ ῶ τ ῆ ς δ ι ο ς  
δ ῆ ρ ι ο ς λ ο γ ο ς



## Gal. methodi medendi

**M**ortiferus est, aut irremediabilis. Siquidem quos in extinguenda febre aqua frigida in contra-  
 rium affectum transtulit, hos licet in toto quod sequitur tempore calfaciendo sanare. Iam nec peri-  
 culum par est, nec frigidi affectus, nec etiam ipsius remediorum. Indicauimus namque tum prius  
 in huius operis septimo, tum in libro de marasmo, tum ante hos in libris de tuenda sanitate, fieri  
 non posse ut solidarum partium siccitas consummate sanetur. Quod si fieri id posset, utique fieri  
 posset ut non senesceret qui ea victus ratione vteret. Si igitur insanabilis solidarum partium siccitas  
 est, tum expeditissima in eam per heclicas febres via patet, melius est hominem in frigidam  
 intemperiem transferre, ac cui curatione deinde adhibeamus habere. Quippe qui id fecerit, is  
 postea noxam oppugnauerit. Qui vero mortiferam insistere viam sinet, is desperatam agrotanti  
 salutem fecerit. Quanto itaque satius est aliquid nonnulla fiducia, vel cum periculo facere, quam spe adempta  
 certo perire, tanto profectio satius est potestibus praesidijs pugnare, quam nihil agere. Ergo illico eos  
 qui hectica febricitant, omni ratione refrigeremus, antequam progressi in marasimum peruenerint.  
 Quem autem marasmus plane iam occupauit, hunc sanare ne tentaueris. Nam etsi calorem eius  
 extinxeris, attamen siccitas quae relinquitur, senectutis ritu hominem conficiet, tantisper nimirum  
 victurum quoad solidae eius partes reniti aduersus summam siccitatem valebunt. Atqui maluerit  
 fortasse propinquorum agrotantis aliquis, atque etiam agrotans ipse, aliquo spatio in senis habi-  
 tu viuere, quam illico mori. Itaque curare hos quoque cum praefatione expedit, ac in alterum transferre  
 marasimum, quem iam nominare senium ex morbo insueuimus. Licebit enim his non tantum plures  
 dies, verum etiam menses viuere. Ego namque cum iuuenem quendam qui ita laborabat, sanassem,  
 reficiens deinde, ac senilem eius imbecillitatem pro senum ratione tractans, non solum in men-  
 ses, sed etiam annos vitium seruaui. Nec est quod hic eiusmodi marasmi curationem audire desideres:  
 utpote tum in huius operis septimo, dum siccas & frigidas intemperies sanauimus, traditam po-  
 testate: tum operis de sanitate tuenda ea in parte, quae senibus alendis est delegata. Praesens autem  
 liber non marasimorum, sed hecticarum febrium curationem docendam promissit. Ex quo gene-  
 re sunt & quae marasimodes graece dicuntur. de quibus tum alia non pauca diximus, quae non modo  
 rationis, sed etiam usus iudicio probauimus: tum illud scilicet, non oportere balneum (ut Philippus  
 facit) formidare: qui cautius fortassis eo utitur, ad eum modum quo in ceteris solemus febribus,  
 quas vel phlegmone, vel putrescentes succi accenderunt. In his enim nihil offendet, etiam si in  
 frigidam agrum non meriseris, sed eum (ut mos est) perfundas primum tepida, postea quae veluti  
 ex sole tantum aestiuo tepet, mox hoc etiam paulo quam illa frigidiore. In hecticis vero febribus, id quod  
 remedium affert, calidae solum non est, sed frigidae: ad quam balneae agrotantis preparant cor-  
 pus: aequae ut reliquorum omnium qui per sanitatem lauantur. Porro non propter id modo videbitur  
 mihi Philippus ignorare, quam salubris res balneum sit in ijs qui marasimode hectica laborant, quod tam  
 extenuatos in frigidae solio tingere nemo audet, aut saltem vltimam aquam ipsis frigidam infun-  
 dere: sed etiam quod saepe altera coniuncta febris est, quae vel ex humoris putrescentia, vel phlegmone  
 sit excitata: tum vero quod tali hectica laborantium mortiferum est vitium. Ac propterea quidam non  
 recte omnia quae his exhibentur, culpant: cum non sit illis imputanda culpa, sed affectui. Ergo re-  
 censitis denuo quae diximus, huic disputationi finem imponemus. Quicumque hectica febre labo-  
 rant, atque ex his praecipue qui iam marasimode hectica febricitant, modo his alia nulla febris vel ex  
 sola putredine humorum, vel cum phlegmone sit adiuncta, eos omnes aduacter lauabis, sed profusus  
 citra omnem laborem, ne vires resolvas, quod ipsum cum noceat vehementer, occasio fit balnei  
 culpandi. Quod citra laborem dixi, id ita intelligo. Volo aeger in balneum super lectulo depor-  
 tetur. In cuius prima est tribus domo nudetur, ac transferatur in sindonem calentem prompte in  
 id ipsum paratam. Sint autem quatuor qui hanc teneant, a quoque finis unus. Ac si quidem prima  
 domus satis calida sit: aeger in ea nudatus, in secundam portetur. In tibi frigidior videtur: non nu-  
 dus, sed coopertus, vel alia sindone minime frigida, vel tali aliquo inuolucro. Constat autem &  
 sindonem eam, qua portabitur, esse valentiorum oportere: Aut si imbecilla per se sit, duplicari eam  
 erit satius. Esto autem media domus non tantum situ media, sed etiam temperie: tanto scilicet prima ca-  
 lidior, quanto est tertia frigidior. In hac domo oleum tepidum esto, quo aeger super sindone illa-  
 tus protinus perfundatur. Hoc facto tertiam ingrediantur domum, ducantque hominem ubi so-  
 lium est: Sic ut per tres balnei domos duxerit transierint. Per quas nec celeri gradu transibunt, sed  
 quae agrum portant: sed tantisper in prioribus domibus morabuntur, dum in altera transferatur tantum  
 a lectulo: in media vero, dum perfundatur oleo. Esto autem & aer cuiusque domus, nec summo ca-  
 lore, nec etiam frigens: sed admodum temperatus, & modice humidus. Id fiet, si aqua temperata  
 ex labro sit liberaliter proiecta sic, ut perfluat per omnes domos. In ipsa vero solij aqua medio-  
 criter moretur: idque in sindone sustentus: nulla infusione aquae, cuiusmodi in alijs uti solemus, ad-  
 hibita. Immo nec capiti eius infundi quicquam velim: cum sit satis id quoque bis ter uel una cum toto cor-  
 pore in aqua mergi, demissa mediocriter deorsum sindone, ac rursus per quatuor iuuenes qui  
 eum portant, leuata. Mox hinc educatus, in frigidam semel totus tingatur, ne vel breuissimo qui-  
 dem spatio illic moratus. Porro qui eum portant, tum reliqua omnia curiose esse edoctos conue-  
 nient: tum celeritate tingendi, non documenti modo, verum etiam praeepti loco praeter cetera habere.

Protinus

gendum videtur, consum-

ita est p. et diff. feb. cap. 5.

Vult ca. 5. H.

paratamque ad  
manu habeat  
calentem sindo-  
nem, super qua, in  
primam domum  
morum balneum  
nudatus, trans-  
fertur.

H



**A** Protinus vero alter paratam habens sindonem ipsi iniiciat, & ac deinde aliam. Tum in lectulo collocatus, primum spongijs detergeatur, deinde mollibus linteis. Nec committent qui eum detergebunt, ut violentius eum contrectent, sed quoad fieri potest blandissime. Post hæc unctum ac vestibus amictum, rursus super lectulo in domum ubi cibatur, reducent, ac nutrient. Sanè dictum supra est in horum commentariorum septimo, ubi siccam ventriculi intemperiem sanauimus, domum balneo debere coniungi. Ac de balneis quidem satis (quod ad rem propositam spectet) haec tenus.

*De alimentis eorum qui hectica correpti sunt & de curandis hecticis que marasmodos appellantur.*

CAP. II.

**S** Equi prædicta videtur, ut de nutrimenti facultate præcipiam. Sanè frigidum esse, ac humidum quod hecticis febribus sit conducturum, nemo nescit. Eiusmodi vero sunt, tum ptisanæ cremor cum frigidus sumitur, tum alica similiter ptisanæ cremori condita. Id vero est ex aqua, & exiguo porri, & anetho; tum sale, oleo, & aceto. Commodus præterea ijs qui sic laborant est, & exiguus in aqua frigida panis. Cæterum, nullius horum pura frigiditas esse debet, sicuti potionis, quippe hæc mature tum incalescit, tum per corpus digeritur. Illa cum plusculum temporis in ventriculo morentur, ipsum fortassis refrigerant, si fuerint imo dice frigida. Vbi vero febris iam tra-

**B** xerit, dandum quoque alininum lac est: sed diligenter obseruato ne in ventriculo cogatur. Id vero interim ipse nos æger docebit, utpote sue ipsius naturæ peritus: Interim id à nobis inueniendum est, paulatim ad eius usum accedentibus. Ac expedita quidem ratio est ad symptoma declinandum, si mel illi admisceas, aut salis quo vescimur exiguum. Cæterum abstinendum (quoad fieri potest) in hecticis febribus à melle est: atque idcirco etiam à mella. quippe protinus vertitur in bilem, & sicciores acriorisque caloris febres reddit. Dandum itaque principio est alinini lactis non plus cyatho, veluti à me datum vidisti: sed inducta in ipsum cubiculum alina: quod nullum tempus interponatur, sed æger id protinus bibat: contempantibus diligenter nobis, ac conferentibus arteriæ motum, qui à sumpto lacte agitur, cum eo qui ante id sumptum fuit. Si enim corruptum sit, eiusmodi inuenies pulsus, cuiusmodi in oris ventriculi afflictione accidere nosti. Sin autem corruptum non sit, & maiores & valentiores redditos inuenies. Itaque etiam licebit, cum postea exhibebis, mensuram lactis dimidio cyatho adaugeas, ac deinde rursus alium dimidium adicias, sicque sensim usque ad mediocrem mensuram addas. Mensuræ vero non lactis tantum, sed etiam reliquorum ciborum oium mete, quibus attentus eris, in septimo huius operis, ubi ventriculi sanauimus intemperies, sunt tradite. Nam cum primum in eo libro frigidam eius intemperiem haec tenus inueteratam proposituerimus, ut totum iam corpus gracile reddiderit: indicauimus quo pacto quis simul ambo probe sit sanaturus, tum ventriculi intemperiem, tum corporis gracilitatem. Ideoque fortasse sit satis, quod minus multa scribamus, ad illum te librum pro reliquis omnibus cibis remittam. Cum enim similes affectus sint, similia nimirum remedia postulant. Verum quanto hecticarum febrium affectus est calidior, tanto utique frigidiora requirit auxilia: & simul maiorem sollicitudinem ne valentibus auxilijs utentes quicquam lædamus. At qui iam marasmo urgent, eos, sicut dictum est, lauabis. Quos vero hectica premit, nondum tamen marasmo tentantur, eos licet etiam sine sindone subiecta laues, utpote viribus adhuc valentes. Inferri tamen & hos in domum vel super lectulo, vel saltem alio quopiam idoneo conueniet. Mox ipsos seipsis ingredienti ad calidam duci, quod in ea morentur. At qui ex his minus sunt valentes, eos non tutum est permittere in frigidam natationem descendere: sed foris potius ipsos perfundere, primum tepida, secundo frigida. Eito autem tunc preparata in labro aqua frigida (quanta, scilicet ex eo semel hausta perfundere simul totum iam lautum possit) ea frigiditate, ut nullam euidentem qualitatem nec prorsus frigidarum nec tepidarum aquarum præferat: sed qualem ea que fontana vocatur: que & frigoris quod ferit, & teporis qui resoluit, est in medio. Ac si quidem omnia curiose administrabunt, tum que ad balneum, tum que ad nutrimenta spectant: utique sanandi iam eius quem marasmus consumit, spes est. Sin error vel in vno committatur, is reliqua subuertit omnia. Quippe cum exitialis horum affectus sit, ne leuissimum quidem errorem tolerat: ac si quis talius est seruatus, huic carnosam portionem marasmus occupauerat. Ipsi vero solidis siccatis, fieri nequit, ut homo prorsus pferat: sed oino vel statim eum febris ipsa iugulauerit, vel postquam in eum affectum est translata, quem senium ex morbo vocamus. Nam primum eiusmodi febris propriam partium humiditatem, ex qua nutriunt, depascit: Hinc vero ad carnosum genus transit, quod circa, tum fibrosas, tum membranofas partes solidorum corporum hæret: ita deinde ipsas solidas populatur. Siquidem in singulis simplicium ac primarum quas vocant partium (ut in dissectionibus esse contempletus) alia portio substantiæ eorum est veluti fibrosa, alia membranosa, alia carnosam. Sicut, exempli causa, cum vena vnam tunicam habeat, & eam tenuem, licet fibras in ea inuenire multas, que sint araneosis quibusdam intersitis contextæ: quibus utriusque ipsa propria venæ substantia adnascitur. Hæc alia in alijs partibus habetur, nec vllum commune nomen est nata. Cæterum docendi causa nihil vetat eam carnosam substantiam voces: vel certe huius particulæ quandam carnem, que in ventriculo quidem sit alia, in iecinore alia, similiter in arteria & musculo. Vocatur autem caro tantum ea que in musculo est: reliquarum nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci: sed quæ in visceribus, seu iecinore, renibus, liene, & pulmone visuntur, eas Parenchymata (quasi affusiones dixeris) græce vocant. Que in intestinis, ventriculo, sto-

Septima Classis.

iiiiij macho,

\* μετρος νεα  
ανταλα ους est  
i quibusdam  
antiquis. i. par-  
uos & ineqles.  
\* θαλυσ. i. cōs  
pressione

\* siccam

\* φρπλου. i. ve-  
hiculo

ut a. d. temp. cap. 3. 9  
ca. d. d. lo. aff. cap. 2. 4  
ca. d. d. simpl. m. d. i. p. d.



## Gal. methodi medendi

macho, & vtero sunt, sine nomine relinquunt. Tu tñ de nominibus non laborabis. Illud potius intelliges, singularum particularum substantiæ molem ex tali maxime cõpletam esse natura, quæ utiq; (vt in sinuosis vlcibus videre licet) & perire, & regigni potest. At vero nec fibrosa, nec nervosa, mēbranosa ue natura eandem generationē habere cernitur. Nec fas est eiusmodi singularum partiū fibras à malignis febribus liquari, sicuti carnes: qñ animal ipsum priusq; hæc prorsus sint siccata, interemerint. Sanè sunt & quas marasmodes febres vocant, vniuersæ ex earū genere quæ colliquant. Sed in eo differunt, q; quæ portio carnis in his colliquatur, ea semper vaporis vice digeritur: in illis defluit in v̄trem. Cernitur hoc etiā in carnibus, dum in craticulis torrent, euidenter fieri. Siquidem ab aliquibus plurima liquatio defluit, deciditq; in prunas largiter: Ab aliquibus nihil oīno, quod utiq; sentias, defluere videtur, etiam si par sit prunarū subdita copia. Quippe feris suis, aut nihil oīno, aut planè minimū est quod defluat: cicuribus vero plurimū. Quantoq; magis vel adipe, vel carne animal abūdat, tanto profectò quod ab ipsis carnibus dum in craticulis torrent defluit, cernitur copiosius. Ad eūdem itaq; modum in calidissimis febribus, si carnes humidæ ac molles cum adipis copia fuerint, eas sensu liquari deprehēdas: Sin sine adipe & sicca sint, in marasmodes febres transeunt. Clarissimo huius rei argumento sunt infirmi, qui p̄ aluum, quod liquat, excernunt, qui nisi prius vel morbi violētia, vel medicorum incit̄ia moriantur, in marasmodes febres incidunt. Siquidem quoad materiā vberem habent, hanc colliquāt, vbi illis tum adeps, tum caro mollis defecit, duras & egre liquabiles carnes siccāt, à quibus p̄pter siccitatem nihil defluit: veluti nec ab iis quæ sale sunt siccata, si quis has quoq; torrere parās pari cum alijs igni admoueat. Nam & sicciore earum cārnes reddentur, & corij ritu durabuntur: nec defluet ex his vlla sensibilis liquatio. Hæc igitur cum scias: etiam colliquantium febrium iisdem methodis curam ages, tum ad frigidam exhibendā quamprimum properās, tum ijs quæ humectent & refrigerent nutriens. Mulsam vero inimicissimam censebis: qua tñ vt plerōsq; medicorum in eiusmodi febribus vides. Verum de colliquantibus febribus differere in posterū licebit: æque vt de ijs hec̄ticis febribus quæ in pestilentijs contingunt: cuiusmodi ea est quæ nūc publice grassatur. Dicitur namq; & de hac inter pestilentes febres. Reliquarum vero tum hec̄ticarū, tum quas marasmodes vocamus, abunde mihi sanationis methodum tradidisse videor.

ut q. it. prax. v. p. cap. 3.  
is. 3. class. 4.

\* τῶν κρεῶν  
\* αἰσθητικῆς

### GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

DE MORBIS CURANDIS,

LIBER VNDECIMVS.

ARGVMENT. LIBRI.

*Indicationes omnes explicat quæcumq; in curandis putridis febribus æstimantur, ac pertractat de cataplasmatibus, perfusionibus, & balneis quæ pro ratione inflammatarum partium adhibentur.*

*Quid actum superioribus libris, quid hoc agendum, ac de primis, & communibus fontibus curatarum indicationum.*

CAP. I.



Ebrum quas putrescens accendit humor, primæ remediorum indicat̄iones dictæ prius sunt. quo loco eas quemadmodū & duas & tres efficias, docui: etiā si velis vnā. Nunc vero quod in alijs febribus fecimus, vt ex primis generibus ductis, ad vltimas vsq; species diuidēdo pueniremus, idem & in p̄posita differentia facere tentemus: illud prius admonentes, quod etiam in libris de pulsuū differentia ostendimus, siue primas differentias, siue prima genera, siue maxime generales ideas, siue quomodocūq; aliter appellare libeat, modo exactā rei notionem serues, nihil interfuturum. Ac febrium qdem ipsarum, quæadmodum eas, quas diarias vocamus, cures, in horum cõmentariorum octauo exposui. pari modo & quæadmodum continētes, in libro q̄ illum sequit̄, atq; etiam quæadmodum tertias hec̄ticas scilicet, in eo qui illi succedit: qui totius operis est decimus. In qbus non p̄pria modo cuiusq;, sed etiam cõmunium pleraq; explicauit. Nunc quæadmodum quæ ex putrescentibus humoribus excitentur, methodo sint sanandæ, aggredi statui. Quæ curationē indicant: prout in duo diuidunt̄, affectus quæ curamus, & partium ægrotantis tēperies sunt. Licet aut̄ ea (vt dictū est) & vna summa interpretemur, dicentes vnā esse oīum morborum cõmunem curatiōis indicat̄ionem, nēpe cõtrarietatē ipsam, qua rursus diuisa, duas existere, morbo. s. ex ijs quæ sibi contraria sint, adhibēda remedia indicante: laborantis vero tēperie, vnā cū ipso morbo, contrarietatis mensurā definiēte. Porrò dictū in illis est ambientem quoq; nos aerem vnā efficere indicat̄ionem posse: Et cū primā sectionē in duo tñ facimus, ambientē vel ægritudinis causis, vel sanitatis annumerandū esse. At vero cum sanitatis causæ sint omnia

lib. 3. cap. 15

H



**A** omnia quæ sanitatem efficiunt, vna certe earum est quod auxilium remedium ue vocatur, quod pro varijs notionibus & vltima & prima sanitatis causa recte dicitur: Quippe tempore vltima erit, propterea quod tempore natura & ars & fortuna priores eo sanitatis causæ sunt: Prima vero est, quatenus id laborantis corpus tangit, alteratq; eius affectum, ac ppter alterationē quā id facit, cū ægra corpora ad sanitatem perducuntur, ars & artifex sanitatis causæ fiunt, non q̄ hæc morbos primum submoueat, sed q̄ alia materia ad id cōmoda intercedente, quod auxilium appellatur. Siquidem sanguinis missio, quam phlebotomiam vocat, ipsa q̄dem per se hoc quod iam dictum est, nomen possidet. At cum homini malum affert, ex causis fit morbificis: cōtra, cum prodest, ex salubribus. Ac ppter ea cum proficit, vocatur auxilium: sicut profectō oīs materia quæ quomolibet corpus alterat, quo tpe iuuat, auxilium dicitur. Ad eundē modum & ambientis, pprium pro natura sua nomen est aer: relatus tñ ad nos, aliàs auxilium, & sanitatis causarum vna effici: aliàs ijs contrariarū, nēpe morbificarum. At qm̄ aeri tum ex præsentē cœli statu, tum anni tēpore, tum regionis natura, suæ in humido, sicco, calido, & frigido mutationes accedunt: ex illorum rursus vnoquoq; alię particulares indicationes oriunt. Ac fortuna q̄dem, & ars, & artifex, materiæ interuentu agunt, natura vero per se ipsa. Ea ex tribus his partibus cōpletur, ex spiritus, & partium, quæ vere dicuntur solidæ, substantia, (quas alibi ex semine genituali cōditas esse monstrauimus) & tertia ab ijs carnosæ, quæ cuiq; particulæ est sua. Singulæ aut iam dictarum trium ppriam pro natura sua tum qualitatem habent, tum quantitatem. Ac qualitas q̄dem earum ex cōgrua temperie humidi, sicci, calidi, & frigidi consistit: Quātitas vero solidarum partiū par semper manet: sed ijs qui adhuc in augētur, numero dūtaxat: qui vero absoluti iam sunt, etiā magnitudine. Carnosæ vero substantiæ magnitudo variat, etiā si p̄terea non augeat animans. Pari modo & spiritus substantia, tantū non quolibet momēto, tum minor, tum maior conspicit. Ergo etiā supra ea quæ indicationes p̄stare prius diximus, virtus vel sola ijs tribus substantiis, quas modo cōprehēdimus, simul enumeratis addit: vel si tēperamētū seorsum sit discretū, & in ipso. Atq; hæc ipsa rursus bifariam quoq; vt ostensum est, scindit, & in originalē naturā, & in acquisitiū affectū: sic nimirum, vt ex istis, & alijs quæ prius dicta sunt, ppria quædā cuiusq; remediorū sit indicatio. Sepe aut adscititia tēperies ad efficiētes causas reducta, illis indicationē concedit. Ad hunc itaq; modū ex ætate, vitæ instituto, & cōsuetudine, indicationē remediorū suggeri diximus, cōsentireq; iter oēs iam dictas indicationes. Siquidē in ijs quæ magis sunt speciales, cōtineri semper quæ magis sint generales. Agi vero in vsum quæ magis sint particulares, s. ex magis generalium sectione inuētas.

*De indicationibus quæ ab affectu febris præstantur, ac quid differat putridarum curatio, à reliquarum februm curatione.*

CAP. 2.

**P**rima namq; oīum curationis indicationum, quæ ex ipso qui curatur morbo accipit, contrarietatem p̄scripsit. At qm̄ morborum plura sunt genera, cuiq; eorum sua erit contrarietas. Verum cætera in præsens omittant. Proponatur aut nobis ad præsentem disputationē dūtaxat morbi quem curamus genus in intēperie positum. Id igitur p̄ cōtrariam ipsi intēperiem sanabit. At qm̄ vniuersi februm generis intēperies est calor, nimirum per frigiditatem curabit. sic vt oēs indicationes inter se concordēt. Nā siue dixerimus absoluto sermōe febrē p̄ ea q̄ contraria sunt, sanandā esse, siue adiecerimus, p̄ ea quæ cōtraria sunt temperamētō: nulla pugnantia in sermone erit: Similiter nec si per frigida sanandā febrem esse dixerimus. Sed nec si diuidentes id, dicamus aliquā sanare nos febrem p̄ ea quæ actu, aliquando & per ea quæ potestate, aliquando & p̄ ea quæ ex accidenti refrigerant, aut etiā ista coniungentes, nulla pugnantia cum ijs quæ dicta sunt, in sermone erit: Pari modo nec si quis dicat, quæ actu, potestate, vel ex accidenti calfaciant, ea febres deteriores reddere q̄ prius fuerant: Contra quæ actu, potestate, vel ex accidente refrigerent, ea febres sanare. Quippe indicatio quæ ab affectu sumitur, in tot numero particulares indicationes est diducta. Hæc vero rursus ipsæ particulares indicationes materias inueniunt, iuxta eas methodos quæ in opere de medicamentis sunt traditæ: qm̄ illarum principium id est, in quo finita est curandi affectus diuisio. Ac maxime q̄dem propria in soluendo morbo intelligit curatio: sed per abusivam etiam missū genus, tum ex vera curatione, tum prouisione, quā Prophylacen appellat. Ac diariarum q̄dem februm, quemadmodum & hecicarum, vera & ppria curatio est. Earum vero quæ ex putrescētibus excitant humoribus vocata curatio, Prophylacen quoq; sibi adiūxit: cuius officium est causam, quæ morbum creat, adimere. Sanè nominatur hæc ipsa quoq; artis pars, curatrix: quæ utiq; ab ea quæ pure syncereq; prophylactice dicitur, in eo distincta est, q̄ sub hac iam sensibilibiter ex ipsa causa morbus est genitus, in prophylactice vero est futurus. Atq; nominibus quidem quisq; prout volet vtatur: (id enim semper monere oportet) sed remediorum indicationem quæ à rebus singulis præstetur, seruet: quādo si vel vnam aliquā earum prætereat, ad portionem tum magnitudinis illius, tum facultatis, curatio claudicabit.

*De curationum modis, qui ex indicationibus ab egroti viribus sumptis præstantur.*

CAP. 3.

**P**orrò quemadmodum ab affectu ad materias præsidiorum peruenimus, eodem modo ab singulis reliquorum generum primorum descendendum ad eas est: veluti à virtute. Nam ea morbo ceu aduersatrix est opposita. Propositumq; medico est huic omni ratione opitulari ac Septima Classis. iiiiiii iij subuenire.

† nos i. r. v. i. i.  
& fortuna. ad.  
dūt antiq. cod.

si nos i. r. v. i. i.  
& fortuna. ad.  
dūt antiq. cod.

ad. f. v. i.

† nos i. r. v. i. i.  
& fortuna. ad.  
dūt antiq. cod.

Vit. ca. 5. l. 7. cap. 19.

idem. 7. E.



## Gal. methodi medendi

subuenire. Ergo quis primus est à virtute scopus, aut quenam indicatio prima: Nam hic quoque loqui pro arbitrio possis, s. virtutem ipsam vnū scopum ac primū statuens. quod vero ab ea indicatur, alterum & secundū. Itaque cum monstratū sit virtutem sui custodiā prescribere, sicut morbum se tollendum, erit rursus in virtute secundus scopus, ipsius custodia: sicut in morbis, ipsorum sublatio. At vero custodia similibus exhibitionem indicabit, sublatio contrariorū. Quoniam vero virium substantia tum ex spiritu, tum ex carnosa specie, tum solidis ipsis cōpletur: ex ijs quę similia sunt, moliri cuiusque suā Diamonen, i. custodiam cōueniet: Spiritui ex respiratione ac transpiratione, & qui ex sanguine attollitur, vapore: liceat vero hic quoque volenti, vel græce Aerωsin, quasi aerationem dicas, vel sanguinis attenuationem, vel in halitum solutionem, vel vtcunq; libuerit appellare: Solidorum vero generi, ex solido nutrimento. Quemadmodū carnosō generi, per eam naturā, quę in medio humidorū ac solidorum corporum est. Porro cuiusque horum mensuram ex conseruandę substantię quātitate inuenies: qualitatem vero ex ipsius tēperie. Cum vero horū cuiusque vel optima tēperies sit, vel aliquatenus vitiosa: quę qdem optima est, semper seruari debet: quę vero oīno vitio non caret, hæc in sanis qdem vel seruāda est, vel alteranda: in ægris vero seruāda est, ea ipsa, s. ratione, qua prius ostēdimus maximā esse à cōsuetudine indicationē. quippe vel tēperamentum originale ipsam seruire, vel adscititium inducere. Præstari vero (vt prædictū est) mensurę auxiliorum indicationem ex eo temperamento quod iam præsens sit: ita nimirum sicut ex ætate, non quam æger prius habuerit, sed quam nunc habeat. Cum vero diuersitas non parua sit in partium animalis temperamento, propriam cuiusque mēsuram fore eorum quę ipsi sint similia: nempe ei quę terrea magis est, eorum quę magis sint terrea: & ei quę humidior est, eorū quę sint humidiora: Ad eundem modum & ei quę magis aerea est, eorum quę plus huius substantię in se habeant: sicut calidiori, eorum quę magis substantię igneę participant. Hinc vero iam materias particulares oēs in cibis, potionē, aere, & oībus peragi solitis, inueniendas esse. Vbi vero secū pugnauerint indicationes aliqua, superius cōprehensa methodo ad ea quę agenda sint inuenienda, vtendum esse: perpensis scilicet indicantium scoporum, tum magnitudine, tum dignitate. Ostendimus, n. eligēdas eas indicationes esse: quas scopi digniores maioresque præscribent, ac dignitatem eorum, vel vite, vel sanitatis respectu iudicandum. Magnitudinem vero duplicem esse, vel proprię substantię ratione, vel declinationis à naturali habitu. Ergo ab his iam methodis agendum exercitemur in genere febrium, quod ex putredine nascitur.

*Indicationes quę ab affectu ipso, qui putredo est, in continentibus putridis præbentur.* CAP. 4.

**Q**uoniam putredo vel æqualiter in omnibus subsistit vasis; vel in maximis, maximeque principalibus, (ea porro sunt inter alas & inguina) vel vna quapiam particula, quę vel phlegmonem in se habet, vel etiam citra phlegmonē, veluti in foco quodam principium febris in se continet: in singulis his differentijs seorsum exercitari conueniet. Ac primū eam tractandam pponemus, quę vel in maximis vasis, vel simul oībus consistit. Quę igitur ex tali affectu oritur febris, planē necessum est synochon, id est continentē esse. Nec fieri potest vt ea sanetur, nisi inhibita prius putredo sit. Porro ea inhiberi, causa manente, non potest. Quare submouēda ipsius causa est: si modo putredo ipsa prior, mox post ipsam febris sanari debet. Ergo quę causa putredinis est, quę se per omnia vasa equabiliter diffundit: Sanē reuocare in memoriam prius conueniet, quanam aliās putredinis indicata sit causa: ac deinde cur pari modo in omnibus animalis partibus fiat, inquirere. Ergo ostensum est, vbi morborum causas reddidimus, illa tantum putrescere corpora, quę cum calida humidaque natura sint, neque perflata, neque ventilata, in calido humidoque loco maneant. Quod si in motu sint, ventilenturque ac perflentur, posse ea non putria integraque seruari: potissimum quęcunq; corpora sua ipsorum natura reguntur, vt animalium & stirpium. Ea namque (sicut in opere de naturalibus facultatibus est proditum) ab initio congenitos secum motus habent, quibus superflua excernant. Ostensum non minus & in alijs duobus libris est, quāta sit tum respirationis, tum pulsuum vtilitas ad perflatum ventilationemque corporis, atque eius natium calorem tuendum. Itaque, siquid in eo manifeste putrescere debet, dictas transpirationes impeditas esse oportet. At vero qui fieri potest, vt ille per totū animal sistatur, nisi vel finibus vasorū stipatis, vel tota cute: Porro accidere in finibus vasorū stipatio potest vel ex vehemēti extrinsecus refrigeratione, vel ex succorū, qui extrorsum in ipsis cōfertim ruerint, crassitudine, multitudine, vel lentitia. Accidit hoc illis & ex ijs exercitatiōibus, quę in palæstra, vel aliās obeuntur, & itinere laborioso, vel ambiētis statu, cum ex rigore in æstum subito est mutatus. Nonnullis vero seruentes ex ira succi, ac foras simul impetu ruentes, dictas stipationes effecerunt. Quisquis igitur propositam sanaturus est febrem, hic simul causam eius adimat oportet, simul calorem qui in animali excitatus ab ea est, refrigeret. Ac quemadmodum qdem ille sit refrigerandus, prius est dictum. Causam vero adimi oportebit, ppria cuiusque naturę inuenta contrarietate: Vtiq; si ex frigida causa stipatum densumque redditū corpus est, relaxato eo, omni que ratione rarefacto: Sin ex obstructione ita est affectū, hac reclusa: Quod vero recludet, hic quoque ad contrarietatis indicationē attentus inuenies: Vbi nāque abundantia humorū est, hos vacuabis: Vbi crassi sunt & glutinosi, tenues eos ac fluxiles efficies. Si plures causę aliquā coibunt, omnibus per contraria

idem. s. B.

si qd qd qd qd

37 mdy

et c. s. l. g. cap. 3. b. et l. p.  
diff. febr. cap. 3. H. ca in l.  
sang. mist. cap. 5. H.

B

F

G

H

cap. 2.

quæ est san +  
sanus est  
no piam sub

\* xδωσ est in  
antigs. i. fusioe  
nem

† επιτηδονος  
μενεις



**A** contraria occurrer. Siquidem fieri potest, ut & coarctatum corpus sit, & exigui meatus densati, & multi simul ac lenti humores subsint. In eiusmodi autem causarum complexu, si recte quæ prius comprehensa sunt, meminimus; cœpisse à sanguinis missione conueniet: ac abundantia vacuata, tum ad extenuandos humores venire: ab hoc ad remittenda quæ sunt constricta, & rarefaciēda quæ sunt densata. Atq; hæc quidem à morbi affectu indicatiue sunt sumenda.

*Indicationes a uiribus eorum, qui continente febre putrida correpti sunt.*

CAP. 5.

**A** Viribus autem (quoniam has cibi, potiones, & spiritus certa mensura & apta qualitate exhibita, seruabunt, inuentus autem est quantitatis eorum modus ex uirium substantia: qualitatis uero à tēpe ramento) nimirum æstimari debet, quæadmodum uires quæ corpus regunt, in his se habeant. Quippe si ualentes sint, audacter vacuantibus prælidijis uteris: hæc autem ab affectu morbi fuere accepta: Sin infirmiores sint redditæ, vacuantia remedia cautius administrabis. Sed & nutrimenti modus hinc tibi est desumendus. Quippe cum uires legitimū robur suū habent, & morbi summus vigor breui futurus expectat: tenuissimo victu licet uti: Cum sint infirmiores, non licet sine graui noxa: Sed adijcere ad nutrimenta tū oportet, quantum est de robore uirium imminutum. Atq; ex

**B** his scopis accipiendus est nutrimenti modus: qualitas uero, ex morbi affectu, uñ cum solidorum corporum, quod tū est, naturali tēpamento. Ab affectu, si is obstructio est, quæ extenuet. A naturali ipsorum tēperie, uñ cum consuetudine, prout est prius est definitū. Tēps uero nutriendi, quod quidē ad reliquas spectat febres, quæ ex putredine oriuntur, in progressu sermonis dicitur. Quæ uero unicam tēpā à principio ad finē accessionē habent, (de his nāq; præsens est sermo) in his facilis toleratio, & consuetudo spectari debent. quoniam cibus illis eo tempore est offerendus, quo facilius quæ in cæteris morbum tolerant: eoq; potissimum diei tempore, quo prius in sanitate cibari erant sueti. Etenim facillime cibum ferent, si ex his considerationibus assument. Quæ autem frigida quoq; ijs qui ita laborant, sit exhibenda, cum, si iam succi concoquuntur, & crassitudo eorum prætenuata est, id ex ijs, quæ prius sunt comprehensa, manifestum arbitror.

*Quid commune habeant continentes febres cum diarijs, & reliquis, quæ ex putredine oriuntur.*

CAP. 6.

**S**iquidem cum eiusmodi febris cōia quædam cum ambabus habeat, tum ijs quæ ex humorū ortæ putredine circuitibus quibusdam accessiones habet, tum ijs quas diarias uocamus, merito in utroq; genere de ipsa mentionē facimus: cum unicā accessionem habeat ut diariæ, ceterum ex putredine orta multos duret dies. Itaq; unum cum diarijs cōe habebit, duo cum ijs quæ ex putredine ortæ multos durant dies. Reliquum continentium febrium (quas synochos uocant) genus duo habet cum diarijs cōmunia: nempe & quæ sine putredine sit, & quæ absq; circuitu. Tertium uero cōmune non est: cum subinde in quintum porrigatur diem. Atq; harum quidem continentium febrium prodita prius curatio est. Continentium uero, quas putredo excitauit, curatio, cum utriq; generi cōmunis esset, et nos in ambobus de ipsa differere coegit. Ceterum substantia earū totaq; natura ex eo est genere, quod nunc nobis proponitur. In uno autem eorum quæ ipsis accidunt, cum diarijs conueniebāt. Id fuit, quod uñ in totū totius morbi accessio erat. Ergo & curatio earū, uñ hoc duntaxat cōmune cum diarijs habeat oportet. In reliquis autem omnibus bifariam diducatur. Atq; alia quidē curationis indicationes, ex cōmuni genere earum quæ ex putredine sint ortæ, accipiuntur: alia ex propria earum substantia. Ad eundem uero modum & cæteras natarum ex putredine febrium differentias sanari conueniet: nempe (sicut sæpe prius dictum est) indicatione tum à cōmuni ipsarum genere, tum uero à cuiusq; propria differentia desumpta.

*Quot in totum sint primæ febrium putridarum differentia, ex quibus petenda est curandi ratio.*

CAP. 7.

**E**rgo denuo repetentes dicamus primum quot sint febrium, quas humorum putredo accendit, in uniuersum differentia: deinde quænam sit ipsius generis earum cōmunis uiliū auxiliiorum indicatio: mox quæ sit singulatim cuiusq; propria. Par est enim profectò & quod omnium earum commune est, communem habeat indicationem: & quod in singulis est proprium, quantum à reliquis eiusdem generis est diuersum, in tantum & diuersam ab illis sortiatur indicationem. Sunt igitur natarum ex humoris putredine eiusmodi differentia. Vna ex eo, quod causa ipsius putredinis adsunt, uel non adsunt. Secunda ex eo, quod per totum animal, aut eius partem aliquam diffusa putredo sit. Tertia, quatenus cum phlegmone est, aut citra hanc. Igitur considerandum nobis est quidnam commune habeat indicatio, quæ à causa sumitur adhuc manente: quidnam ea, quam putredo ipsa præstat: ab his deinde, quid indicatio putredinis, quæ per totum diffunditur aial, aut certe maxime principalia in eo uasa: quid eius, quæ in uña cōsistit parte: mox deinde earum, quæ in uña quadam parte sunt, æstimabimus differentias. Quippe aliam esse indicationem eius, quæ cum phlegmone coniungitur, ratio est: aliam eius, quæ sine hac cōsistit, rursus in his etiam ipsis, aliam esse præsentem adhuc effectrice causa: aliam uero hac submota: postremo cuiusq; causæ adhuc manentis differentias, per omnia quæ in specierum diuisione sunt inuenta. Siquidem hic iam desinant necessum est indicationes, quæ ex curandis sumuntur affectibus, post has uero eas nimirum, quæ ab ipsis curandis suggeruntur particulis, pro iam dicta methodo sumemus. Quibus si eas quæ à uiribus præbentur, adiecerimus, absoluta nobis methodus de febribus omnibus sanandis erit.

De

† τὸ τανύτορον  
τατοί σφῶν  
αὐτῶν ὁ πάρος  
χρῆσι, ἰ. quæ  
melius ἢ  
ἔσῃ habent.

† ἰσομένων, ἰ.  
sanatorum.

† διάφορον

† In græcis im  
pressis additur  
ἐπι σφῶν, ἰ. a  
putredine in  
cens.



## Gal. methodi medendi

*De putredine & eius causa curanda.*

CAP. 8.

E

**E**rgo ordiamur ab eo quod primum in diuisione indicans fuit, (ea erat humorū putredo.) ac consideremus quibus maxime indicantibus quibusq; indicationibus usi, curationē eius inuenire possimus. Principium vero inuentionis, ipsa erit rei natura, qua de agit. Etenim id quoq; in demonstrandis methodis didicimus. Quenam igitur est putredinis natura? Nempe mutatio totius putrescentis corporis substantiæ ad corruptelā, a calido externo. Non enim profecto a proprio calore corrūpitur quicq; immo contra prorsus quicquid in rebus subsistit, id \*gliscit, roboratur, sanum est, ac uiuit, dū proprio calore regitur: ueluti nimirū ipsa animatiū corpora tametsi plurimam substantiæ suæ portionem humidā & calidā sunt sortita, magnū tñ annorum numerum sine putredine, ac sana uiuaq; exigunt, si seruetur (ut monstratum est) eorū proprius calor. in cordis quidem corpore, per respirationē: in reliquis omnibus partibus, tum per communitatem quam habent cum corde, tum per aliā quandam respirationis speciem, quæ per totam agitur cutem, & transpiratio pspiratio ue dī. His uero laxis, vnā ē naturalis calor lædit. Alter uero quidā alienus, ac præter naturam in corporibus excitatus, primū quidem ipsos succos propter humiditatem & putrefacit & corrumpit, spatio uero tum adipē inuadit, tum ēt carnem. Tanquā igitur in ijs corporibus, quæ non uiuunt, ac putrescunt, primum quantum eorum iam cōputruit, separant; dein ei quod reliquum est, in frigidum aerē sublato, per respirationem refrigerantem molliūt: ita utiq; & putredinem, quæ in uiuis est orta, sanabimus: id scilicet quod iam corruptum est, omni ratione vacuantes: quod reliquū est, moderatis motibus, & refrigerante perspiratu, ad exactam symmetriam reducentes: ac vacationem quidem illius per urinam, deiectiones, vomitum, ac sudores, molliemur. post hanc dimotiones mediocres, vnā cum ambientis bona temperie adhibebimus. Quemadmodū aut horum quodq; recte administrandū sit, paulo post æstimabimus. Nunc ad secundum in diuisione transeamus: nempe quēadmodum quis causæ, quæ putredinem excitauit, adhuc manentis remedium facillime inueniat. Est aut neq; in hoc difficultas vlla: quippe cū per contraria tollatur. Itaq; qm̄ transpirationis prohibitio, putredinis occasio fuit: hanc arbitror submouere oportet. At ea cum varijs generibus est orta, & densatis exiguis meatibus, & constrictis corporibus, & humoribus tum abundantia, tum crassitudine, tum lentitia sua obstruentibus: singulæ harū affectionum curandæ per contraria sunt: Densitas, per ea quæ rarefaciunt: Cōstrictio, per ea quæ fundunt: Abundantia, per ea quæ vacuant: Crassitudo, per ea quæ dissecant: & lentor, ijs quæ detergent. Ac si quidē totū corpus dictorū iam singula occuparint: ēt toti corpori per contraria est succurrendum: Sin vnā partem quāpiam putredo inuaserit, illi adhibenda iā dicta sunt remedia. Sanē non easdem omnes partes vacationes medicamentā ue requirunt: cū & tēperamentis, & posituris, & forma, & omni deniq; constitutione naturaq; inter se dissideant.

*De curandis putridis febribus per medicamenta purgantia, balnea, inunctiones, & potus.* CAP. 9.

**E**rgo quemadmodum singulis sit opitulandum, id postea pro conueniente sermonis ordine dilquiremus, cuius initium a putredine, quæ totum corpus occupet, quæ ipsa continentes quoq; febres, quas synochos vocant, excitet, faciemus. Ergo a corporibus, quæ sic afficiuntur, expellenda quæ putruerunt, per urinas & aluum & sudorem sunt: quod si ad os ventriculi aliquādo sua sponte impetum capiant, etiam per vomitiones: Aliter autem non est quod ea præter naturam irrites. Ac eorum quidem, quæ iam dictas vacationes promoueant, non parua materiæ copia est, sed maior eorum portio, cum calida siccaq; facultate sit, febrem auget. Itaque deligenda medico sunt ea quæ citra calfactionem siccationemq; valentem supradictas vacationes præstent: cuiusmodi sunt cremor ptissanæ, & aqua mulla, & oxymeli, & apomeli, & apij radix in aqua, quæ potui datur, incocta. Hæc autem ipsa ventri quoque sunt idonea: qui si nihil reddat, injicienda per clysterem aqua mulla cum oleo est. Sanē totum corpus, priusquam id vacuatis, rarefacere non expedit. ubi vacuatum est, utique licebit id medicamento aliquo, cui calor tepidus insit, rarefacias: cuiusmodi est quod ex chamæmelo conficitur. In hoc tempore si vinum quoq; aquosum bibatur, id omnes vacationes promouerit. idem faciat & temperatum dulcis aquæ lactacrum: Quod si appositum aliquando in dictione uocabulum dulcis non sit, utique id subaudire debetis, certo sciens de eo nos in febricitantibus lauacro semper loqui, non bituminoso, aut sulfureo, aut aluminoso, aut chalcantode, aut falso, aut ex marina ipsa. Cæterum, ubi magnitudo febris obstat, sicut in continentibus: nec vino est utendum, nec lauacro, nec ijs quæ habitum rarefaciant vnctionibus, sed aqua frigida, sicut prius diximus, pota, in his febribus est aptissima: nisi tamen aliquid eorum quæ prædicta sunt, hanc quoque prohibeat. Quippe ipsius febris frigida pota perpetuo est remedium: non tamen putrescentium humorum per aluum, urinas, vel sudorem vacuandorum. Quo magis exercitatum esse in ijs, quas nunc tradimus, methodis oportet: ac in ægrotantibus considerare, & quæ sint ipsius febris remedia: & quæ ipsius, ubi per se sola subsistit, putredinis: quæ rursus efficientis hanc causæ, atq; huius quoq; cum per seipsam subsistit. Quippe non semper inter se consentiunt hæc omnia, sed plerūq; aduersantur. Quo casu memores eorum quæ didicimus, id quod maximum omnium est aggredi oportebit, atq; ei vel soli, vel magis q̄ cæteris subuenire. Sanē scire licet difficile esse, acriq; iudicio indigens, febrem, putredinem,

*rist. q. meteor. ap. q.*

*dem. 5. lib. 9. cap. 7. H. lib. 10. cap. 2. A.*

\* προείχων  
σπανός

\* ἀναίτηται

F

G

H



**A** nem, & effectricē causam, vbi. s. ipsa quoq; adest, inter se conferre. difficilius tñ est si vires quoq; cum illis vnà conferre velis: qđ vtiq; sicut ante cōprehensum est, pp vitæ ipsius respectū semp est necessariū. aliqñ vero & ex accidenti, sicut ad morborū sanationem. Hoc uero me ostensurum promisi. Siquidem quod putrescit, si vestis esset, aliud'ue inanime corpus, vtiq; ex ijs duntaxat q̄ prædicta sunt, indicationem caperemus. Nunc cū in viuente corpore putredo concipitur, quod tum alterare pōt, tum concoquere, tum vtile reddere quicquid putrescentium, veluti semiputrescens semimalumq; est: vtiq; facultatem eius, qua naturaliter concoquit, excitans firmansq; quæ putrescentia sunt, sanabis. Itaq; et tum maxime eos cum fiducia, vel in balneo lauamus, uel ijs quæ habitum rarefaciant, medicamentis vtimur; uel aquam frigidam, uel vinū bibēdum damus, cum notas humorum concoctionis cernimus. Neq; n. pulsus duntaxat vires ad eiusmodi agenda, firmas requirimus; veluti nec eius facultatis, quæ volūtarium motū præstat: sed sicut est dictum, ipsius potius concoctricis. Ergo si & vires cunctæ ualentes sunt, & febris ardētissima, & concoctio nis notæ planè euidentes, frigidam homini dare audacter debebis. Constat nanq; talem hominē senem non esse, ex quo omnes illi virtutes ualentes esse proposuimus. Quod si et bona corporis habitudine sit, quod *εὐστροφος* Græci vocant, tum status cœli calidus, ac siccus, et si in frigidā nata-

lib. 9. cap. 13. in fine

**B** tionem hunc dimittas, haudquaquā lædetur. Eiusmodi nanq; tēporis opportunitate vsi qui sese in frigidā coniecerunt, & protinus omnes sudarunt, & nōnullis eorum alius biliosa reddidit. At si mediocris est febris, & vires non valide, sed cū notis concoctionis: ijs qui ita se habent, balneū prodest, & vini potio: tum vero ex vnctionibus eā quæ rarefaciunt: idq; multo magis cum ambiens est frigidus. Neq; n. aut frigidam in balneo lotionem, aut frigidam potionem, in eiusmodi cœli statu ferè expetunt, vtpote {respiratu ipso} assidue refrigerati: cū siqñ in frigido ambiente vehementer vri ægrotum contingat, exigua salutis eius habenda spes est. Si uero nec concoctionis habeat signa, nec vires ualidas, seruari is planè non pōt. quo minus aut idem lauandus in balneo est, aut medicamentis ijs quæ rarefaciant vngendus, aut vinū illi dandum, frigidā ue offerēda. In quo. n. desperata omnino salus est, imprudentis consilij fuerit apud vulgum infamare præsidia, quæ multis fuere saluti. Ipse siquidē aliquos noui ex amethodis istis medicis, qui cum ea que nos gessimus, essent imitati, hōdemq; præsidij in ijs qui prorsus morituri erant vsi, adeo nihil pfeecerunt, vt et tempestiuum eorum vsum suspectum formidolosumq; reddiderint. Verum nos tēpora præsidiaq; ijs quos seruari spes est, scribimus: quando ægris qui insanabiles sunt, ijs nec tēpus ullum opportunum, nec præsidij est. Atq; hoc mihi per omnem sermonem teneri memoria

† τὰς νόσους  
μοιᾶς. i. in spiri  
tationibus

vid. et p. aph. com. 2. v. 2. 27.

**C** velim: quò minus præcipua illa primaq; omnium curationis indicatio conuelli aliqñ posse videatur. Quippe cum dicat Hippocrates Cōtraria esse contrariorum remedia, quid uetat omnibus febricitantibus frigidā vno ordine exhibere: Verum nec exhibenda est, nec subuertitur eo tēpore generalis omnis curationis indicatio. Vnum. n. ex ijs quæ actu refrigerant, aqua frigida est. Sed & alia plura sunt, quæ partim potestate (vt dictum est) refrigerent, partim ex accidenti. Quorum alijs propter concursum pugnantium inter se indicationū aliās utimur. Porro tradita iam methodus est, eius quod conducit, ante alia semper deligendi. Ostensum præterea est ipsius febris, put febris est, aquā frigidam semper esse remedium; quod vero ad alia spectat, non semper, veluti cū ex obstructione glutinosorū & crassorū humorum putredo oritur. Ponať uero & cum his redūdantiam in toto esse corpore, tum virtutem non imbecillam. In eiusmodi nanq; complexionibus cum multa præter naturam in corpore sint, quædam eorum præcedentes causæ erunt, ueluti redundātia cū glutinosis & crassis humoribus. Horum. n. vitio obstructio est orta: que morbus instrumentalis est eorum quæ obstructa sunt corporum. Hanc symptoma secutum est ipsa transpirationis retentio: quā rursus putredo humorum excepit, ipsa. s. febris antecedens quædā causa.

Quæ putredinis et causæ ipsius indicationes sint, et quæ remedia præscribant. CAP. 10.

**D** Ergo qui febrem curare uolet, necesse est putredinem inhibeat. Ita duę indicationes se exhibent: altera à febrī, altera à putredine. Atque à febrī rursus duæ: scilicet vt portio febris, quæ iam facta est, percuretur; quæ uero in generatione est, inhibeat. Aliæq; duæ rursus à putredine erunt indicationes: ut & quod putredinis iam factum est, sanes: & quod in generatione adhuc est, sistas. Porro quod in generatione est, id adiapneustia. i. perspiratio impedita, facit. nihil enim deterius fuerit clarioris doctrina gratia, ita eam nominare. Ita ab hac quoque aliæ duæ indicationes nascentur, tum vt quod retentum est, uacuetur: tum quod retinendum est, prohibeatur. Sanè prohibebitur ijs præsidij quæ obstructioni medentur. Cuius rursus ipsius quod iam factum est, sanandum est: quod futurum est, inhiendum. At curabitur quidem quod obstructionis iam factum est, per ea quæ obstructa liberant: inhiēbitur quod futurum est, si affluxum obstruentium succorum compescas. Ergo quod vltimum in ipsa resolutiua methodo est inuentum, id primum omnium in curatione est peragendum. Ostensum enim in prioribus libris est, si ijs auxilijs quæ obstructiones eximant, vti, nō vacuata prius abundantia, velimus, fore vt non modo nihil proficiamus, sed etiam affectum maiorem reddamus, pugnantibus scilicet inter se indicationibus. At si vacuata prius multitudine ad curandam obstructionē accedamus: medicamētis ijs quæ obstructiones expediant, erit opus. Verum quoniā horum plurima calida sunt, metus est ne

5. lib. 8. cap. 10. F.



## Gal. methodi medendi

est ne tum putredinē, tū febrē augeant. Itaq; ijs q̄ citra calorē liberare obstructions valeant, vte mur. vbi aut̄ q̄ obstruunt, deterfa dissectaq; sunt, p̄ aluū, vrinas, & sudorē, ea vacuare tentandum. Cū uero materia q̄ hæc efficiant, et calidæ sint, necesse est interea, tū putredinē augeri, tū febrē. Quare quoad licet, id agendū, vt q̄ minus calfaciat, materia deligat̄. Aut si qua inueniri pōt, quæ non calfaciat, quæ admodū in hoc casu balneū, vtiq; ea est petenda. Hoc vero tpe et vires roborare, quò putredinē superātes, succos concoquāt, studebimus. Quod vero febris ipsius iā factū est, id refrigerabimus. In auxiliōrū. n. inueniēdorū ordine, vltima est q̄ ab hac sumit indicatio: quāuis alia ratioe sit prima, quippe cum a febrī cœperit inueniendorum præsidiorum methodus.

*Ex symptomatis superuenientibus nunc protrahi, nunc perueri febrium curationem.* CAP. 11.

**A**C si nullū quidē interim vehemens incidat symptoma, prohibeatq; quò minus auxilia ab initio morbi ad finē ita procedāt, celerrime finiet febris. Sin tale quippiā incidat, quod totā ad se curationē reuocet, necesse est serius adueniat curationis finis. Sigdē qd̄ ita interuenit, oīno vel contrariū est remedijs, q̄ aūdictū carū, affectuum, & symptomatū ordinē sanent, uel oīno nihil saltē confert. Enimvero si eius qd̄ interuenit sanatio antedicto præsidiorū ordini sit cōtraria, necesse est interim cuncta deteriora reddi. Sin nihil originali affectui interuenientis obiter malī correctio nec officit, nec prodest, totius curationis celeritati in mora erit: Si aut̄ nocet, necesse est aut vniuersam medicationē in longius spatiū trahi, aut aliquod subseq̄ piculū, aut et fore vtrunq;. Finge nāq; exempli gratia, afflicto interim stomacho syncopen incidisse, cui succurrere coacti cū bñ intēpeltiue dederimus, ac vinū cū frigida: Ex horum. n. vsu, tū obstructionē, tū corporis coarctationē, tum putredinē auctas esse necessum est: atq; ex harū auctu, ipsam et febrē: Verum ubi tum virtus satis valens est, nec quicq; interuenit, cuiusmodi quā modo diximus ex vitio stomachi ortā syncopen: sed nec quæ aliqñ accidere possunt, aut sanguinis profluuiū, aut vigilia, aut dolor, aut error aliquis, vel ipsius egrotātis, uel eius familiarū: Vbi inquā nihil tale accidit, totus q̄ proxime dictus est remediōrū ordo, hoīem profectō sanabit. Sed nec ipse tñ quocunq; remedio oīa quæ præter naturā sunt, sanat. Nam aqua mulsa, qd̄ ad crallos succos extenuandos, & glutinosos detergendos, & excretionē promouendā attinet, optimū planē medicamē fuerit in ijs synochis, quos habitus coarctator, & putredo excitarunt: quatenus vero calorē febris adauget, est noxia, vnde si hic immodicus sit, parcendū aquæ mulsæ est, vtendūq; ptissanæ cremore: Quod si difficiles ac contumaces esse obstructions iudicaueris, et oxymeliter. At hoc ipsum rursus si immodice vtare, & intestina radit, & tussim excitat, & nervosa lædit. Adeo. i. difficile est eiusmodi aliqd̄ auxiliū inuenisse, quod citra vllā noxā magnifice prosit. Id accidit (vt dictū est) ex cōplexione ortorū in corpore p̄ter naturā affectuū, vnā cū præcedentibus eos causis, & sequētibus symptomatis.

*Præceptum hoc Contraria contrariorum esse remedia non in affectibus modo, sed et in symptomatis verificari.*

CAP. 12.

**N**Vnquam tñ propterea præceptum illud, quod Contrariorum contraria sint remedia, aliquando verum erit, aliqñ falsum: immo id perpetuo verum est: quando fieri non potest, vt eorum quæ præter naturam sint, quicquam per aliā vllam remediōrum speciem curetur. Non tamen ex vsu est semper omnibus quæ præter naturā sint, mederi, sed cum sola per se subsistūt. Nā si cum alijs vnā incidant, alijs sæpe est ante illa medendū: sicut in cauis vlcibus, vbi ea simul cum phlegmone sunt coniuncta, Quippe verum in his quoq; manet, q̄ per ea quæ carne implent, curantur: Cæterum, his vtī priusquam phlegmonen curaueris, non licet. At interim dum hæc sanatur, vlcus cauum adeo non melius q̄ fuit redditur, vt et fiat magis cauum. Quod si ijs quæ carne implent medicaminibus uti uelis: neq; ipsum impleueris, & phlegmonen auxeris. Quæ nanq; carne implent, ea demum implere possunt quæ phlegmone vacant, non quæ phlegmone adhuc sunt oppressa. Hoc itaque quod in dictione tam est breue, nempe Contraria contrariorum esse remedia: potestate deprehenditur maximum. Quippe omnem medendi methodum cōfundet, quisquis hanc indicationem neglexerit: cum omnia quæ præter naturam sunt, ab ijs quæ ipsis sint contraria, curentur. Cum autem eorum quæ præter naturam sunt, duplex prima differentia sit, alijs per se subsistentibus, alijs in ipso (vt sic dicam) fieri essentiam suā habentibus, ac vmbra ritu affectus comitantibus, sanatio quidem affectuum ipsorum est sublatio: hanc uero symptomatum amotio sequitur. Quibus quāq; ipsis nihil prima ratione adhibetur, attamen in ijs quoq; perpetuum illud præceptum manet, q̄ Contraria contrariorum sunt remedia. Quippe cum affectus, quos symptomata sequuntur, sanamus, symptomata nimirū ipsa in contrarium statum perducimus. Quare quæcunq; symptomata exiguorū meatuum densitas inuexit, ea rarefactioe tollent. Q̄ si ipsi quoq; symptomati quod ex densitate spiramentorū est natū, (nēpe. i. minori q̄ iustū sit excrementi effluxui,) qd̄ sanē paulo supius adiapneustian vocauimus, symptomatū genus aliud contrariū opponere velis, ne sic qd̄ desit qd̄ dixeris. Sunt nāq; plura iusto defluvia, iusto paucioribus cōtraria. Adeo sicui in symptomatis ipsis libet cōtraria cōtrariōrū remedia dicere, in ijs quoq; stat̄ imotus primus oīum q̄ p̄ter naturā sunt, curationis indēx. Verū fatius est (ut prædicimus) eorū quæ vere & primum curantur, id est affectuum in corpore qui vere sunt subsistentes, contraria esse remedia existimes. Quippe actiones eorū, atq; et offensas, vt eas in ipso, vt sic dicam,

cap. 10. b.

τὰ πρῶτα ὁ λόγος  
ἔστιν



**A** cā, fieri eē dixeris, ita absolute subsistere minime dixeris. Nā manū extēdere, aut flectere ex ijs q̄ absolute sunt, dici non possunt, sed ex ijs quæ fiunt: multoq̄ minus ipsius immobilitas: quæ ipsa quoq̄ symptoma est eius qui in musculis neruis ue subest affectus: sed affectū qui ex subsistentiū numero est vnus, contraria postulare remedia dixeris: Hunc uero solutū, contrariū sequi statum, quæ sanitas est: Atq̄ hanc rursus, quandā naturæ actionē, q̄ symptomati iā finito sit cōtraria. Sed nec noībus falli: (quæ sæpe alia forma proferunt, q̄ vt contrarijs conueniat: sæpe uero planē non sunt) sed ex ipsa rerū natura contrariū inuenire debes: habens. s. quò pro illo discernēdo spectes, confessum illud, contraria esse quæ sub vno genere plurimū inter se distent. Ergo si intellexeris in illo genere quod mediocre est, (id uero est, vt sæpe monstrauius, qd̄ inter extrema est medium) infinitā quandā contrariarū rerū multitudinē, quæ maioris minorisq̄ ratione inter se disti deant, ex eo inuenies. Verbi gratia. In affectibus, tenuiū spiramentorū symmetriā intelligens, ex vtraq̄ parte duo immodica, quæ inter se sint contraria, inuenies: In actionibus uero, symmetriam vacuatorū considerans, ipsi quoq̄ ex vtraq̄ parte ametria respondet. Verū in paruis spiramētis nomina excessibus non desunt, nēpe densitas et raritas: in vacuatis posita nō sunt. Eoq̄ fit, vt co-

**B** gamur plures paucioresq̄ effluxus dicere: ita nimirū vt si densitatis raritatisq̄ noīa non essent, spiramētōrū ipsorum † alibi plura iusto esse, alibi pauciora † dicere cogeremur. Ergo (sicut diximus) hoc maxime cauere debemus, simul ēt in eo nos exercitare, quò celerius cuiusq̄ sic dicti cōtrariū inueniamus. Non. n. in corporum modo qualitate, uerū etiam in quantitate eiusmodi contrarietatem inuenias, quam utiq̄ Aristoteles oppositionē uocat, non cōtrarietatem. Neq̄ enim magnum paruo uult esse contrarium, sed in eo quod ad aliquid dicitur oppositum: Neq̄ multum pauco: Sed nec rarum denso: Neq̄ relaxatum contracto: Neq̄ ipsi quod secundum naturam est, id quod præter naturam est. Verum Hippocrati omnia id genus contrariorum habent appellationem, sicuti etiam Platoni: qui generationes ex contrarijs esse dicit. Ostensum quoq̄ à me in alijs est, nec Aristotelem ipsum, suam ipsius legem in nominibus seruasse, quo loco principia eorum quæ natura reguntur, materiam, ip̄ciem, & priuationem statuit. Verum quod diuinū Platonem secuti semper testamur, contēnere nomina oportet, minime autem scientiam rerum. Ea nāq̄ ad salutem hominum pertinet: errorisq̄ in ea finis est perniciēs. Nominibus siue proprie siue improprie utare, ad ægrotos id parum attinet. Intelligas id clarius, si non contrariorum contraria, sed quemadmodum illis placet, opposita sibi inuicem esse remedia dicas. Siquidem copiā sanat uacuatō: defectum nutrimenta: in summa, quod exuperat, ablatio: quod deficiens est, adiectio. Itaq̄ etiam in alio opere recte arbitror à sene dictum: Medicina appositio est & detractio. deficientium quidem appositio, redundantium detractio. Porro deficiunt redundantq̄ quedam in quantitate, quedam in qualitate: In quātitate, cum sanguis immodice est auctus, aut rursus minor redditus: In qualitate, cum uel calidus, uel frigidus, uel crassus, uel tenuis plus iusto minus ue est effectus. Siue igitur contrarietatem, siue oppositionē nominare libet, eius indicatōnis medē di quæ ab omnibus, quæ præter naturā sunt, præbetur, semper meminisse debebis, eiq̄ esse intētus: potissimum quidem, vt dictum prius est, in affectibus: sed tamen & in symptomatis: quāuis horum nec primū curatio sit, nec proprie contrarietas, sed curatio quidē simul cum affectibus, ex accidenti: contrarietas uero, lucidioris. s. breuiorisq̄ doctrinæ causa loquentibus, abusiue.

Indicationes omnes tradit tum rerum præter naturam, tum secundum naturam, quibus uniuersa continentium putridarum curatio continetur.

CAP. 13.

**V**erum ad medēdi indicatōnes propositi nobis febrīū generis reuertamur. Repetamusq̄ singula genera, quæ in nobis præter naturam sunt, non causarum modo, uerū etiam morborū & symptomatum. Et causarū quidem genera, sunt multitudo, & crassitudo, & lentor humoris. Causa simul & symptoma est transpirabilis excrementi retentio. Simili modo causa pariter &

**D** affectus est ipsa putredo. Morbus uero, tum obstructio, tum febris ipsa. Symptoma uero est ipsa transpirabilis excrementi retentio. Ergo indicabit (ut dictum est) præcedentiū causarū quælibet proprium aliquid: multitudo ipsa quæ ex eorum est numero, quæ sunt ad aliquid in prædicamēto quantitatis, uacuationē: lentitia uero & crassitudo, quæ sunt in qualitatis affectu, sanationē que per contraria perficiatur. Cū uero in plerisq̄ oppositionibus consueta nomina non sint, accidit vt, qui in rerum scientia minus sunt exercitati, fallantur. Cum. n. uno nomine nequeunt qd̄ animo concipiunt, nominare: id, ceu prorsus non sit, dimittūt: quemadmodum profectō in glutinosis & crassis succis faciunt. Quippe crassus succus ex aduerso oppositum habet tenuem. Glutinosis uero (sicut ipse primū græce nominaui) rhypticon, quasi deter siuū dicas: sicuti uero aliquis dixerit qui à solidis corporibus nominandi occasionem acciperet, friabile. Siquidem hoc pacto semp videtur Aristoteles oppositionem facere: uerum nō in succis, (ut dixi) sed in solidis ipsis corporibus. Quæ si glutinosi humoris naturā sub ea ratione intelligas, q̄ quicquid tetigerit, huic ægre dissolubilis adhæret: non immerito (arbitror) eum qui nec adhæret, & ea quæ adhærent deterget, contrariū ipsi statues. Et antecedentiū quidē causarū contrarietates abunde sunt dictæ. In instrumētali uero morbo, q̄ est obstructio, cōtrariū ei est græce ephraxis, quā reclusionē (puto) dixeris. Symptomati uero, qd̄ est transpirabiliū retentio, excretio ipsorū contrariū est. At uero in humorum

† alia minor  
ra, alia maiora  
&c.

\* formam

Hippocr. in lib. d. 7. laa

\* Al. r̄p̄d̄ tr. i.  
antea



## Gal. methodi medendi

morum putredine, & excretio, & refrigeratio, & uentilatio, & semiputridorū cōcoctio, ex aduer- **B**  
 so respondent. Iplius vero febris refrigeratio oppositio est. Porro quibus methodis materiam, q̄  
 singula modo memoratorū perficiat, inuenias, iā diximus. Pugnantis igit̄ his (sicut diximus)  
 alias alia tū indicationes uincunt, tū materia. Inde q̄ factū est, ut quidā cū ignorassent vnā semper  
 dari ex re quaq; indicationē, ac si prater naturā sit quod indicet, contrariū id semper indicare: sin  
 fm naturā se habeat, non contrariū, sed simile: nec medendi hi, nec sanitatis tuendae methodū cō-  
 stituere potuerint. Siquidē cū in primis ipsis indicationibus sunt lapsi, multo profectō magis in  
 ijs q̄ secuturae erant, decipi debebant. Debent, n. (arbitror) aedificijs fundamenta iaci firma, & sca-  
 phis poni idonea carina, siqd̄ aedificandorū pangendorūq; in ijs futurū est firmū. **Vbi, n. prima**  
**ipsa basis statim ab initio debilis fuit: q̄ fieri pōt, ut qd̄ supstruxeris, futurū infirmū non sit.** Itaq; **F**  
 qm̄ in continentibus ex pposita stipatione febribus, (neq; n. grauari debemus iterū, atq; iterum  
 sermonē repetere, quō nunc saltē medicorū vulgus verā methodū condiscat) qm̄ in quā septem  
 prater naturā posita sunt, a quibus indicatiōes sumunt, humorū multitudo, crassitudo, lētor, ob-  
 structio, transpirationis retentio, putredo, & febris carens intermissione: atq; hęc contraria oīno  
 esse adhibenda docebant. Prater hęc vero ab ijs q̄ fm naturā se habebāt, politae indicatiōes sunt,  
 ex tēperamento tū ipsius laborantis partis, tū reliquarū oīum q̄ principes sunt, ex substantiē ip- **F**  
 sarū q̄titate, & ex spiritus ipsius substantia, tū q̄titate, tū qualitate: horū vero indicatiōes nō cō-  
 trariorū erant, sed similiū: ad ista uero (sicut diximus) dignoscenda, tū aetas, tū consuetudo, tū oēs  
 quae externa morbo causae fuere, contulerunt: utiq; ortis hinc quoq; indicationibus non paucis:  
 Oēs profectō inspicere simul medicū decet: quō. s. intelligat, quonā primum ac magis, quonā mi-  
 nus & secundo, quonam adhuc & tertio, atq; deinceps quo post quod praesidio sit utendum.

*De sanguinis mittendi ratione in proposita febre.*

CAP. 14.

**Q** Vippe si vires eius, qui ex putredine humorū (ut positū est) febricitat, valentes sint, mit-  
 tendus statim sanguis est: si cruditas ventris non sit, statim morbo incipiente. Sin vires  
 infirmē sint, aut etas disfluadeat, incidenda vena non est. Porro dictū supra est eiusmodi  
 febrē in uirtutē ibecillā nō incidere. Quippe synochos bene habitū corpis, ac calentis aetatis, ppria  
 est. **At si in puerū incidat, q̄ quartūdecimū annū haecenus non attigit, mitti illi sanguis non debe-**  
**bit, p̄p̄ea q̄ tantillis, cū praesertim calidi ac humidi sint, plurimū corporis substantiaē quotidie de-**  
**fluat, ac digerat. Ita quod ex incidenda vena molindū nobis fuerat, id vltro nobis ex curati cor-**  
**poris natura praestat.** **Q** si corpus quartūdecimū annū excefferit, aestimandū est qualis nam eius **G**  
 natura sit, num gracilis, & spissa, & dura, & copiosi sanguinis, an contra. Atq; ita in priori missio- **H**  
 nē sanguinis adhibebis: in secunda nequaquā. **Quinetiā modus vacuandi sanguinis ex iisdē indi-**  
**cantibus sumet. Si, n. cui sanguis mittit, triginta annos natus sit, sed latus, & mollis, & pinguis, &**  
**albus, ac gracilibus uenis, huic aut planē sanguinē non mittes, aut parū detrahes. Et oīno quidem**  
**non mittes in tēpore aestatis, & regione aestuosa, & caeli statu calido ac sicco. Parū detrahes in re-**  
**liquis, tū anni tēporibus, tum regione, tū caeli statu. Etenim si neq; obstructio subesset, nec putre-**  
**do, sed sola succorū redundantia, protinus a missione sanguinis, pro naturae suae ratioe se haberet.**  
**Itaq; tm̄ succorū in omni tū corporis tēperamento, tū regione, tum anni tempore, tum statu caeli,**  
**detrahi par erat, quantū supra naturalē statum fuerat inauctum. Verum qm̄ nec obstructio, nec**  
**putredo curari per sanguinis missionem pōt, ut quae alia remedia (ceu prius est monstratū) desi-**  
**derent, reponi sanguinis aliquid ad curationis spatium debeat: quō minus intēpestiue nutrire ne-**  
**cessitate vlla cogamur. Quantū nanq; ad eiusmodi pertinet febrē, profus nutriendū non est. Si-**  
**quidē ostensum prius est solū uirtutis respectum esse, qui de nutrimento indicationem praebet.**  
**At uero quantū ad id, quod inanitū corpus est, nutrire oportet. Ita necessum est duorū alterum,**  
 aut febrē, si nutris, augere; aut vires, si non nutris, deijcere. Satiū itaq; fuerit (ut dictū est) aliqd̄ **H**  
 sanguinis, quod propriū partibus animalis nutrimentum sit, relinquo: ac ipse paucissimas sor-  
 bitiones potionesq; exhibere sis contentus: quibus utiq; ceu medicamentis potius q̄ nutrimen-  
 tis egemus. Nam id quoq; supra (quō minus multa de iisdem adhuc loquamur) est ostensum.

*Aduersus Methodicos, qui omissa uene sectione, praecordia cataplasmatibus, & perfusionibus relaxabant.*

CAP. 15.

**I**mmo de cataplasmatibus ac praecordiis perfundendis est loquendum. Quippe pleraq; medico-  
 rum turba vnum quiddam hoc quoq; ex methodicorum istorum curandi sanctiōibus statuit.  
 Omnesq; sicuti post tertium diem nutriunt, ita etiam oleo prius perfundunt. Inde uno die inter-  
 posito rursus nutriunt, cataplasma prius imponentes. **Q** sicui alius est adstricta, etiam hęc cly-  
 stere ducentes. Itaq; his saltem authoribus ordinandi uictus artem, vna hora quis didicerit. **Ne-**  
**rum non ita se vera res habet. Sed cum ars ipsa tota sit magna, non leuissima eius pars est scientia**  
**ordinandi uictus. Quae utiq; ex his maxime remedijs constituitur, cibo, potione, perfusione, ca-**  
**taplasmatibus, & clysteribus. Quippe iisdem medici, cum sanguinis missionem in principio etiam**  
**solam adhibuerint, reliquam omnem aegri curationem uictui mandant. Itaq; (ut dixi) vnus horū**  
**est uictus eorū disciplina, q̄ si qui discit, ingenio valeat: ne huius quidē integre, sed minime eius**  
 partis: in qua, s. quae nunc dicam audisse licuerit. **Qui febricitant, si valentes viribus sint, omnibus**  
 sanguinem

*id est in lib. de sang. miss.  
ap. 13. b. ca. qua ibi.*

*At. oxforq. i.  
habitu.*



† μετα τὴν δὲ  
τρίτον,

**A** sanguinem ab initio mittes: perfusosq; oleo † {post tertia accessionem,} vel mulla cum alica nutriens, vel sorbitioe. Deinceps vero alternis cibabis diebus, sed cataplasma ex artomelite prius imponens. Sicubi vero alius adstricta fuerit, clystere hanc duces. Atq; illorum quidem vniuersam ordinandi victus artem, in his verbis iam audisti, non utiq; in sex mēlibus, sed sex versiculis. Veram autē dieteticen, id est victus ordinandi artē, nunc audies. Calfacere præcordia cataplasmatibus, aut perfusionibus, nō est perpetuo tutum: sed in ijs tm̄ egris, qbus in toto corpore nullū errat superflūū: Cæteris omnibus extrema est perniciēs. Nam siue redundantia vtrauis sit, vel quæ ad vires, uel quæ ad vasorū continentiam comparatur; siue ēt in vna parte pluribus ue vitiosa excrementa sint, omnia ad partē excalfactā trahuntur. Quoties. n. vidisti præcordia cū planē phlegmone carerent, intra quatuor dies q̄ ea gregales isti medici perfundere cœpissent, phlegmonen cōtraxisse, cum ego ēt id ipsum tibi prædixissem, iussissemq; diligenter ad phlegmonen futurā attentus esses? In quibus id maxime intellexisti, quantum malum sit usui, qui alienus à ratione sit, insuescere. Quippe hi cum ex ijs quæ ipsimet faciunt, phlegmonas semper excitent, id non animaduertunt, sed iisdem semper erroribus implicantur: veluti Hippocrates ijs accidere dixit, qui hinc & inde ossiū fracturas cū vlcere deligabant. Etenim illi cum phlegmonas in vlcere crearēt, non tamen destiterunt: rati id adeo non ex deligatura, sed alio quopiam errore incidisse. Et quomodo, queso, ad aliam curationis rationem se transtulissent, qui usum sine ratione profitebantur, ex ijs quæ tum ipsi semper facere essent assueti, tum præceptores suos ante se facere contemplati? Siquidem huius generis homines ne tentandū quidem censent, vt ex indicatione quicquam sumant: sed sola experientia sunt contenti. At Hippocrates ab ipsa rei natura idoneum curationis modum inuenit. Quo postea in usum ueniente, cognitum est quantus esset in priori error. Quin si quis in eiusmodi affectibus, cataplasmatibus & perfusione ex oleo relictis, uelit ad curationē, quā ratio docet, accedere: ipse quantopere aberrent, qui plethorica, & quæ parum pura sunt corpora sic curant, haud magno negotio experientia ipsa iudicabit. Sanē accidit, ut in eiusmodi morbis diuites potius quàm pauperes perperam curentur. In his. n. propter ipsorum delitias duplex peccatum non raro cōmittitur, & q̄ sanguis non mittitur, & à medicis impensior scilicet adhibet diligentia, vt quotidie aliquid circa ægrotantis corpus fiat. Ac inter initia quidē sanguinis missionē maior eorum pars propter mollitiem non admittit, tamen si magis quàm pauperes redundantia sanguinis affectibus sunt obiecti, vt qui magis tum cibis se impleant, tum in ocio viuunt. Medici vero qui eos curant: vbi summum remediū est omissum, aliorum vsu sarturos se quod deficit, putant. Huc accedit quod ipsi quoq; ægri, si quis uictu contra morbum minore cum negotio instet, negligentiam rati: si quis rursus quiduis agat, diligentiam: cogūt eos præcordijs aliqd̄ quotidie admouere: sed nec inuitis profectiō ipsiis medicis: ut qui facere semper aliquid videri velint: quod sic se maiorem mercedem accepturos sperāt, itaq; accidit, vt illo ipso tempore phlegmonæ diuitibus incipiant, quo iam pauperibus morbus propemodum perductus est ad finem. Quippe misso in propositis febribus inter initia sanguine, non pauperibus modo, verumetiam diuitū seruis, plurimis quidem quinto, aliquibus septimo crisis contigit, nemini serius. At diuites, qui & sanguinis copiam, & excrementorum plus, quàm pauperes & serui habent, cum sanguinis mittēdi prætermisere remediū, ac quotidie tum calido oleo perfundantur, tum laxatibus cataplasmatibus vtantur: phlegmonen nimirum aliquam vel in iecinore, vel ventriculo, uel reliquorum istius viscerum aliquo contrahunt, alij in quarto, alij in quinto: omnes planē in sexto. Nec oblitus arbitrator es eius qui dum perfunderetur, difficultate spirandi laborauit, omni superuacuo † {ad præcordia} caloris vi tracto. Ergo non hic modo perijt, sed alij quoq; infiniti quotidie pereunt: cataplasmate ipso cucurbitulæ ritu corporis superuacua in viscera trahente. Non defuerunt profectiō & qui cucurbitula quoq; ipsa sunt vsi, eo tantum consilio, ut circa ægrotantem aliquid semper moliri uiderentur. Saluberrimum autē (vt prædiximus) est in febribus venam incidere, non continetibus modo, verumetiam alijs omnibus quas putrescens humor concitat: ubi præsertim nec etas, nec vires prohibent. Leuata nanq; q̄ corpus nostrum regit natura, exonerataq; eo, quo velut sarcina premitur, haud ægre quod reliquū est, vincet. Itaq; proprii muneris haud oblita, & coquet quod concoqui est habile, & excernet quod † pōt excerni. Eorum. n. quæ in medio sunt corpore (vt isti uocant) prouidentia, vbi detractus sanguis non est, maximum planē est malum: vbi detractus est, non maximū. Quanquam sic quoq; noxia esse in synochis febribus pōt. quippe deusta immodico calore viscera etiam amplius deuruntur ac torrentur. Ergo eiusmodi prouidentia illi dūtaxat requirunt, quibus in vna particula putredo constitit: si tamen hi quoq; sanguinem prius miserint. Prouidebitur autem his, non sicut truuales isti medici prouident, qui statim inter initia relaxant: sed in plurimis prorsus contra. Relaxantia nanq; remedia sicuti quod in membris continetur, euocant: ita si in principio sint admota, pro eo plus attrahunt. Cum enim adhuc ad affectum locū fertur fluxio, reprimere remittereq; hanc expedit, nō ad ipsum attrahere. Quæ uero Apocrustica. i. reprimētia dicunt, q̄ adstringēdi certe vim obtinēt, in principijs idonea sunt duplici ratione, & q̄ robur affectis particulis inserunt, (vnde minus propte affluxum excrementorū in se recipiant) & q̄ eorū quæ in ijs iam cōtenta sunt, tenuissimum extrorsum exprimant. Quod

**B** non tamen destiterunt: rati id adeo non ex deligatura, sed alio quopiam errore incidisse. Et quomodo, queso, ad aliam curationis rationem se transtulissent, qui usum sine ratione profitebantur, ex ijs quæ tum ipsi semper facere essent assueti, tum præceptores suos ante se facere contemplati? Siquidem huius generis homines ne tentandū quidem censent, vt ex indicatione quicquam sumant: sed sola experientia sunt contenti. At Hippocrates ab ipsa rei natura idoneum curationis modum inuenit. Quo postea in usum ueniente, cognitum est quantus esset in priori error. Quin si quis in eiusmodi affectibus, cataplasmatibus & perfusione ex oleo relictis, uelit ad curationē, quā ratio docet, accedere: ipse quantopere aberrent, qui plethorica, & quæ parum pura sunt corpora sic curant, haud magno negotio experientia ipsa iudicabit. Sanē accidit, ut in eiusmodi morbis diuites potius quàm pauperes perperam curentur. In his. n. propter ipsorum delitias duplex peccatum non raro cōmittitur, & q̄ sanguis non mittitur, & à medicis impensior scilicet adhibet diligentia, vt quotidie aliquid circa ægrotantis corpus fiat. Ac inter initia quidē sanguinis missionē maior eorum pars propter mollitiem non admittit, tamen si magis quàm pauperes redundantia sanguinis affectibus sunt obiecti, vt qui magis tum cibis se impleant, tum in ocio viuunt. Medici vero qui eos curant: vbi summum remediū est omissum, aliorum vsu sarturos se quod deficit, putant. Huc accedit quod ipsi quoq; ægri, si quis uictu contra morbum minore cum negotio instet, negligentiam rati: si quis rursus quiduis agat, diligentiam: cogūt eos præcordijs aliqd̄ quotidie admouere: sed nec inuitis profectiō ipsiis medicis: ut qui facere semper aliquid videri velint: quod sic se maiorem mercedem accepturos sperāt, itaq; accidit, vt illo ipso tempore phlegmonæ diuitibus incipiant, quo iam pauperibus morbus propemodum perductus est ad finem. Quippe misso in propositis febribus inter initia sanguine, non pauperibus modo, verumetiam diuitū seruis, plurimis quidem quinto, aliquibus septimo crisis contigit, nemini serius. At diuites, qui & sanguinis copiam, & excrementorum plus, quàm pauperes & serui habent, cum sanguinis mittēdi prætermisere remediū, ac quotidie tum calido oleo perfundantur, tum laxatibus cataplasmatibus vtantur: phlegmonen nimirum aliquam vel in iecinore, vel ventriculo, uel reliquorum istius viscerum aliquo contrahunt, alij in quarto, alij in quinto: omnes planē in sexto. Nec oblitus arbitrator es eius qui dum perfunderetur, difficultate spirandi laborauit, omni superuacuo † {ad præcordia} caloris vi tracto. Ergo non hic modo perijt, sed alij quoq; infiniti quotidie pereunt: cataplasmate ipso cucurbitulæ ritu corporis superuacua in viscera trahente. Non defuerunt profectiō & qui cucurbitula quoq; ipsa sunt vsi, eo tantum consilio, ut circa ægrotantem aliquid semper moliri uiderentur. Saluberrimum autē (vt prædiximus) est in febribus venam incidere, non continetibus modo, verumetiam alijs omnibus quas putrescens humor concitat: ubi præsertim nec etas, nec vires prohibent. Leuata nanq; q̄ corpus nostrum regit natura, exonerataq; eo, quo velut sarcina premitur, haud ægre quod reliquū est, vincet. Itaq; proprii muneris haud oblita, & coquet quod concoqui est habile, & excernet quod † pōt excerni. Eorum. n. quæ in medio sunt corpore (vt isti uocant) prouidentia, vbi detractus sanguis non est, maximum planē est malum: vbi detractus est, non maximū. Quanquam sic quoq; noxia esse in synochis febribus pōt. quippe deusta immodico calore viscera etiam amplius deuruntur ac torrentur. Ergo eiusmodi prouidentia illi dūtaxat requirunt, quibus in vna particula putredo constitit: si tamen hi quoq; sanguinem prius miserint. Prouidebitur autem his, non sicut truuales isti medici prouident, qui statim inter initia relaxant: sed in plurimis prorsus contra. Relaxantia nanq; remedia sicuti quod in membris continetur, euocant: ita si in principio sint admota, pro eo plus attrahunt. Cum enim adhuc ad affectum locū fertur fluxio, reprimere remittereq; hanc expedit, nō ad ipsum attrahere. Quæ uero Apocrustica. i. reprimētia dicunt, q̄ adstringēdi certe vim obtinēt, in principijs idonea sunt duplici ratione, & q̄ robur affectis particulis inserunt, (vnde minus propte affluxum excrementorū in se recipiant) & q̄ eorū quæ in ijs iam cōtenta sunt, tenuissimum extrorsum exprimant. Quod

**C** putant. Huc accedit quod ipsi quoq; ægri, si quis uictu contra morbum minore cum negotio instet, negligentiam rati: si quis rursus quiduis agat, diligentiam: cogūt eos præcordijs aliqd̄ quotidie admouere: sed nec inuitis profectiō ipsiis medicis: ut qui facere semper aliquid videri velint: quod sic se maiorem mercedem accepturos sperāt, itaq; accidit, vt illo ipso tempore phlegmonæ diuitibus incipiant, quo iam pauperibus morbus propemodum perductus est ad finem. Quippe misso in propositis febribus inter initia sanguine, non pauperibus modo, verumetiam diuitū seruis, plurimis quidem quinto, aliquibus septimo crisis contigit, nemini serius. At diuites, qui & sanguinis copiam, & excrementorum plus, quàm pauperes & serui habent, cum sanguinis mittēdi prætermisere remediū, ac quotidie tum calido oleo perfundantur, tum laxatibus cataplasmatibus vtantur: phlegmonen nimirum aliquam vel in iecinore, vel ventriculo, uel reliquorum istius viscerum aliquo contrahunt, alij in quarto, alij in quinto: omnes planē in sexto. Nec oblitus arbitrator es eius qui dum perfunderetur, difficultate spirandi laborauit, omni superuacuo † {ad præcordia} caloris vi tracto. Ergo non hic modo perijt, sed alij quoq; infiniti quotidie pereunt: cataplasmate ipso cucurbitulæ ritu corporis superuacua in viscera trahente. Non defuerunt profectiō & qui cucurbitula quoq; ipsa sunt vsi, eo tantum consilio, ut circa ægrotantem aliquid semper moliri uiderentur. Saluberrimum autē (vt prædiximus) est in febribus venam incidere, non continetibus modo, verumetiam alijs omnibus quas putrescens humor concitat: ubi præsertim nec etas, nec vires prohibent. Leuata nanq; q̄ corpus nostrum regit natura, exonerataq; eo, quo velut sarcina premitur, haud ægre quod reliquū est, vincet. Itaq; proprii muneris haud oblita, & coquet quod concoqui est habile, & excernet quod † pōt excerni. Eorum. n. quæ in medio sunt corpore (vt isti uocant) prouidentia, vbi detractus sanguis non est, maximum planē est malum: vbi detractus est, non maximū. Quanquam sic quoq; noxia esse in synochis febribus pōt. quippe deusta immodico calore viscera etiam amplius deuruntur ac torrentur. Ergo eiusmodi prouidentia illi dūtaxat requirunt, quibus in vna particula putredo constitit: si tamen hi quoq; sanguinem prius miserint. Prouidebitur autem his, non sicut truuales isti medici prouident, qui statim inter initia relaxant: sed in plurimis prorsus contra. Relaxantia nanq; remedia sicuti quod in membris continetur, euocant: ita si in principio sint admota, pro eo plus attrahunt. Cum enim adhuc ad affectum locū fertur fluxio, reprimere remittereq; hanc expedit, nō ad ipsum attrahere. Quæ uero Apocrustica. i. reprimētia dicunt, q̄ adstringēdi certe vim obtinēt, in principijs idonea sunt duplici ratione, & q̄ robur affectis particulis inserunt, (vnde minus propte affluxum excrementorū in se recipiant) & q̄ eorū quæ in ijs iam cōtenta sunt, tenuissimum extrorsum exprimant. Quod

† in alijs an  
tigr addit. n. i.  
non

† in alijs an  
tigr addit. n. i.  
non

† in alijs an  
tigr addit. n. i.  
non

si tum



# Gal. methodi medendi

si tum fluxio humorū per ea remedia compescitur, tum densitas quæ ex adstringendo in affecta particula relicta est, crassiora detinet: iam tempestiua relaxatio est: quò ea quæ retenta sunt vacues. Præcipue aut adstringentibus est utendū, ubi in iecur aut ventriculū superuacuū profluit: quoniam & in primoribus admodum hæ partes sunt, & munus suum obeant vel in ipsis morbis, est necessum. Porro est non exiguū eorum munus, qualequæ reliquarū partium, quibus illud modo negociū est, ut id quo nutriantur conficiant, verum quod tantopere animalis interlit, ut si nequæ in ventriculo probe alimentum fuerit concoctum, nec in sanguinē in iecinore mutatu: utique quod in fame nobis accidit, ut cibi penuria degere in abstinentia cogamur, idem tum omnibus animalis partibus accidat. Non enim ex ijs quæ deuorant quis, sed ex ijs quæ in iam dictis visceribus confecerit, alimentū toti corpori suppeditat. Atque ob hæc nimirum impensius quæ cætera membra, uentriculus & iecur adstringentia desiderant. Ergo cum ea quæ iam infixa sunt, euocandi tempus est: tum quoque modo adstringi postulant, quod non adstrictionis in principio largius ijs quæ cæteris partibus adhibet, id seruandū assidue est, nimirum manente, qui id indicet, usu. Vfus uero est (ut paulo ante testati sumus) nutrimenti confectio. Si igitur per imbecillitatē parum recte cōcoxerint, non modo assumpti cibi nulla est utilitas, sed et uentriculo non raro ex eius corruptela lacessito, expellit quoque aliquid prioris. Ita fit, ut duplex iam noxa toti corpori accedat: cum nec ex cibo sumpto nutriatur, & aliquid quod ex eo quod sibi reposuerat, amittat. Huc accedit, & quod ciborum cōcoctio, siue ea in iecinore, siue in uentriculo sit improspere, febres intendit, ac succi vitio exacerbat. Quo magis in omni febre, ciborum cōcoctio prospicere magnopere oportet. Atque eius rei cā roboris quoque instrumentorum quibus perficitur, non leuis habenda est cura. Sanè aliqui sunt (ut Hippocrates ait) qui ex eo quod ignorant, non parum lucrifaciunt. Arbitrantur enim iecinoris se phlegmonem relaxantibus præsidij curare, ex eo scilicet famam sibi comparantes, quod in agnitione fallunt. Sigdem videntur nonnunquam lineamenta musculi, qui à costis thoracis ad præcordia peruenit, per similia iecinori. Mirum aut minime arbitror, eos qui nec aliud quicquam in arte probe didicerunt, nec in agnoscendis affectis partibus se exercuerunt, sic laudem aliquando consequi.

Qua ratione cataplasmata parare oporteat, quæ uentriculo, iecinori, lieni, & reliquis inferioris uentris partibus conducant.

CAP. 16.

**V**erum istos mittamus. Nos uel si minima suspicio sit iecur uentriculū ue laborare, absinthium protinus oleo incoquemus, ac eas particulas perfundemus. Cum aut duplex in omni absinthio facultas & qualitas sit, ueluti in libris de medicamentis est traditum, utique in pontico adstringendi facultas non parua est: In reliquis omnibus amara quidem qualitas est uehementissima; adstrictio uero (quam saltē gustu agnoscas) aut planè obscura, aut prorsus nulla sentit. Proinde ponticum ad iecinoris & uentris & phlegmonas eligi præstat. Porro id est tum folio, tum flore longe quæ cætera absinthia minore. odor quoque huic non modo non insuauis, uerum etiā aromaticum quid præferens. reliquis autem omnibus est scædus. Quare hæc fugere conueniet, uti autem semper pontico. Etiam reliquorū medicamentorū in quibus mista cum amaritudine adstringendū vis est, aliquid in oleum conijcere, atque ad eundem modum uti licet. Ostendimus namque in opere, quod de medicamentis inscribitur, amaram qualitatem præire, ac uiam adstringenti facere. Quo fit, ut medicamentū id genus, omnibus quæ tantum adstringant, sit præstantius. Ac siquidem intendere adstrictionem studes, etiam oleum ipsum adstringendi uim habeat, cuiusmosti est & quod Hispanum uocant, & quæcunquæ cum frōndibus oleæ præparare solent, uel quale est crudum, quod græci omphacanon uocant. Sin leuiore uti adstrictione placet, aliud olei genus præparabis, præcipue quod tenuium sit partium, quod genus Sabinum est. Optimum tamē, ubi adstringere uehementius est opus, Histricum oleum est, ut quod ambas in se uirtutes habeat, & amaram, & que adstringat. In penuria uero absinthij inter initia uel melinum, uel mastichinum, uel lentiscinū satis fecerit: quod si exigua febris sit, etiam unguentum quod ex nardo componitur. Esto autem optimum id quoque, neque enim parum interest inter id, & quod uiciosum est, cum id quod Neapoli in Italia conficiunt, nomine tantum nardinum unguentum sit, si cum eo quod in Asia fit, confertur. Id antea Laodiceæ tantum componebatur: nunc etiam in multis sit oppidis. Quod si inclinatio febris in qua ista moliris, non admodum sit facilis, abstinebis à nardino. uteris autem hoc tempore rectius melino: aut si id non est, lentiscino: ab hoc uero mastichino. Omnibus namque his nardinum unguentum ualentius excalfacit. Quare si reliquorum copia non est, rosaceum illi admiscebis. Sanè myrtini adstrictio idonea non est, cum crassior sit partium, quæ ut alte descendere possit. Atque hæc quidem exempli gratia protulimus, nam magnam eorum copiam deligere ex medicamentorū libris licet. Ad eundem uero modum & cataplasma cōpositam uim habeat ex ea que tenuium sit partium, ac relaxet; tum uero ex amara & adstringente. Superet aut in ijs, ubi scilicet tum reprimere, tum robur addere studemus, quod adstringat: ubi tenuare ac detergere, amarum: ubi euocare, quæ ex relaxantibus tenuium maxime sint partium. Siquidem quæ crassæ substantiæ sunt, ea pus mouentibus monstrauimus esse accommoda. Cum aut definitū in opere de medicamentis sit, & quæ uel solā obtineant adstringendi qualitatem, uel amaritudinē, & quæ ambas possideant qualitates: maxime deligenda sunt quæ ambas habent, ubi ea non adsunt, ipse amara ijs quæ adstringant, miscebis:

Vit. ca. 7. lib. 13. cap. 15.  
ca. 6. 4. comp. med. lo. cap. 15.

vit. ca. 3. lib. 5. cap. 6. H.  
ca. 6. 4. san. unan. cap. 10.

B  
περὶ τῆς διέσεως  
παρασκευῆς

F  
περὶ τῆς διέσεως  
παρασκευῆς

περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως

περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως

G

περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως

H  
περὶ τῆς διέσεως  
περὶ τῆς διέσεως



- A** misceris: ita nimirum ut nos in iecinoris phlegmone, ex copijs presentibus componere cataplasma vidisti. Erat enim is qui aegrotabat, medicus: quem iam lucernis accensis inuisimus. quo tempore ab ijs qui talia venditant, nihil emi potuit. Ergo cum inclinatum notabiliter febrem inuenissem, utendum occasione q̄ primum censui: eo certe magis, q̄ suspectam horam, quę galliciano futura erat, alterius accessionis initium allaturam verebatur. Incoxi in oleo quidē absinthii: in aqua vero malum cotoneum. Dum autē hæc coquebantur, myrobalani p̄sma, & ireos radicem, quę intus inueneram, contudi cribrauiq̄. Dein olei & aquę, quę paraueram, portionem in lebetem immisi, ac vbi modice coxeram, myrobalanum & irim vnā cum exigua cera inieci. Coxi quimus autem cotoneum non in aqua modo, verū etiam p̄sape in austero vino. Ac oibus eiusmodi cataplasmatibus, de ipsa quoq̄ cotonei carne interdum admiscemus. Quippe vbi & quod confluit copiosum est, & particula ipsa infirmior, adstringentem vim (sicut scis) inaugemus. Vbi vero tum corpus totum purum est, nec membrum ipsum imbecillum, nec vltra quid confluit, ibi in ijs quę miscentur materijs, minimum quidem sit quod adstringat: copiosius vero nō solum quod relaxet, sed etiam & quod amarum est, & quod acre. Quod si exigua febris sit, ac phlegmone nō adeo calens, tum æger ipse in ediam tolerare valeat: hoc casu digestoriam quidem curandi speciem intendes, adstringentem autē remittes. Neq̄. n. amplius ipsi saltem phlegmonę conducere possunt, quę adstringūt: vbi nec affluit quicq̄, & crassus humor affecto loco tenaciter est infixus: sed (sicut p̄dictum est) trahendę potius curationis, ac quę adstringant miscendi consilium probamus: quō robur membrorum tueamur. Vnde nec colo laborante, nec reliquorum intestinorum quouis, nec musculis qui in p̄cordijs habent, aut ipso peritonæo, miscenda adstringentia sunt. Sed nec cum vesica male habet, vterus ue: modo (ut dictum est) nihil vltra ad locum fluat: nec sanguinis redundantia, nec excrementorū copia, in toto sint corpore. Porro renes & pectus in media p̄dictorum conditione sunt: quātum scilicet à ventriculi iecinorisq̄ sollicitudine absunt, t̄m reliquorum supergressa. Siquidem in ventriculo ac iecinore exsolui robur est perniciosissimū: in illis minime est periculosum. In his vero est quidem periculosum, non t̄m perinde ut in illis: nisi si pus educere ex pectore, aut pulmone aliquando sit opus. De liene pronunciare absolute nō est, nec nisi prius definita tum corporis totius natura, tum vero affectu, qui curationis tēpore occupauit. Nam si vel æger ex ijs sit, qui atrę bilis excrementum naturaliter congerant, vel etiam eo tēpore succus is in eo abundet: necesse est in liene curando adstringentia reliquis admisceas, quō visceris robur custodias. Ita enim & excrementa ad se trahet: & cum corpus expurgarit, ipse rursus per ventriculum excernet: veluti in naturalibus cōmentarijs de ijs est proditum. Sin nullum oīno sit atrę bilis excrementum, aut omnino adstringendum non est, aut parcissime. Obseruandum vero diligenter est, non in liene modo, verū etiam in oibus partibus, in quibus humor putrefcit, quod symptoma maxime sit vehemens, quod secundo loco, aut tertio, quō videlicet affectu ex ipsis planē inuento, idoneam ei curationem adhibeas. Aliās nanq̄ in membro affecto calor superat: aliās tumor, qui vel propter abundantiam humoris, vel propter crassitudinem sit durus. Si igitur calor præponderat, id agendum, ut sensim per ea quę tepentem calorem obtinent, digeratur: quod genus est tum lini semen, tum chamæmelum, quibus adijci vel hordei vel fabarū farina debet: quippe quorum neutrum exalfacit. Sape autē (ut non ignoras) quod medici artomeli vocant, pro cataplasmate eiusmodi phlegmones præparamus, atq̄ aquę aliquid miscemus: ad lienem vero etiam aceti aliquñ aliquid. Si vero laborātis phlegmone partis calor non multum à natura excesserit, sed magnitudo eius notabilis fuerit, digerere haud timide sine aqua debebis, etiā foenigraci aliquid supradictis immiscens. Si vero veluti scirrhusa phlegmone sit, p̄pter humorū, quos continet, vel crassitudinem vel lentorem, tum aceti aliquid, tum amara medicamēta simul immiscēda curabis: potissimum in liene. Etenim viscus hoc, propterea q̄ ab iecinore crassum humorem trahit, eiusmodi humoris occasione plerunq̄ laborat. Quo magis cataplasmata, quę ex oxymelite, & absinthio, & cappari fiūt, illi sunt idonea. Hęc igitur cum medicorum vulgus ignoret, oēs oleo perfundunt, & cataplasmatibus relaxantibus curant, priusq̄ corpus vacuetur: omniumq̄ maxime diuites: quibus non solum in talibus obsequuntur, sed etiam eos lauare in balneo permittunt. Ego vero nec eorum qui ex putredine humorum febricitent, lauam quenquā: nec relaxantibus cataplasmatibus, priusq̄ superuacua purgarim, vtar. His vacuatis, nō solū audacter lauam: sed etiam cataplasmatibus vtar. in alijs quidem membris ijs, quę relaxent: in iecinore vero ac ventriculo, additis etiam quę mediocriter adstringant.

*Quę cataplasmata cordi, & pulmōni, & omnino pectori conueniant.*

CAP. 17.

**P** Arcius vero ad pectus q̄ ad ea est adstringentibus vtēdum: q̄n talia humores q̄ phlegmonē excitant, in pulmones & cor nonnunq̄ reprimunt. Ac cibis potius horum firmitudini est consulendum. Neq̄. n. sicut in iecinore & ventriculo, ita hic quoq̄ tenuissimo victu est vtēdū. in illis nanq̄ alimentū concoquitur: metusq̄ est ne ipsis phlegmone laborantibus nec nutrimentum rite concoquatur, & phlegmone augeat. In pectus vero t̄m alimenti iam concocti peruenit, quantū vni ipsi particule nutriendę satisfaciat. Ac longe quidem magis in pulmonis phlegmone abstinendum ab adstringentibus est: q̄n in eo ipsis quoq̄ relaxantibus admiscendū aliquid acriū

Septima Classis.

kkkkkk

quodāmodo



## Gal. methodi medendi

quodammodo & euidenter calfacientium est. Quippe foras trahere potius, q̄ reprimere, in eo debemus. Itaq; etiam cucurbitula vtiliter ijs qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Si vero abundantia succorum (quam vocant Plethoram) in his sit, non magis ex pulmone in petus aliquid excrementi transferet, quam ex toto corpore attrahet in vtrunq;.

*Cataplasmata laboranti cerebro & capitis partibus accommodata.*

CAP. 18.

**E** Adem ratione nec in cerebri & eius membranarū phlegmonis, cucurbitulis in morbi initio vtemur: verū vbi nec influit adhuc quicq; & totum corpus prius est vacuatū. At reprimentibus in his quoq; inter initia vtendū. Sed cum ossibus cranij mediū occupantibus, in altum descendere reprimentium vim cupimus: eorum quæ præire ac deducere ea possunt, aliquid reprimentibus admiscebimus. Ea sunt quorū substantia ex tenuibus partibus constat. Sanè acetū nō modo tenuiū partiū est, sed etiā non mediocrē reprimendī vim obtinet. Quo profectō rationalius in principijs affectuum ipso vtuntur, rosaceo admiscentes. Procedente vero tempore etiā spondylii & serpilli (quibus iam non modo partium tenuitas, sed etiā calor inest) aliquid admiscunt: quo scilicet tēpore transire ad ea quæ concoquant ac digerant conuenit, atq; hæc vtraq; valentiora q̄ postulet ipsa pars phlegmone affecta deligere: ceu viribus eorū per ea quæ intersunt ossa remittendis. Sanè ad eum modum & castoreo vtimur: cum tñ eo in alijs phlegmonis minime vtamur, quīs etiā in summa inclinatione sint. est enim calidius id, q̄ vt phlegmonis sit idoneum. At vero locis circa cerebrum, phlegmonis ipsis iam inclinantibus, est vtilissimum: qm̄ nō continuo his, sed ossibus interueniētibus occurrat. Inest autē eiusmodi pharmaco & partium tenuitas, quod ipsum ijs quorum per densum obicem transmitti vim oportet, est accōmodum.

*Quæ partes per quas vias, & per quæ remedia vacuentur.*

CAP. 19.

*id. ca. i. q. mach. cap. 15. H.  
a. 2. ad glan. cap. 2. H. 2.  
ca. 3. t. enis. cap. 3. ce. in  
ib. t. conf. n. cap. 17.*

**I**llud te profectō non fugit, nos singularum particularum meatus, qui ijs ad superuacuorum emissionem sunt proprii, fluxiles reddere: Intestino, ventriculo, & mesenterio, & concavis iecinoris, intestinum rectum: Renibus, vesicæ, iecinoris gibbis, venæ cauæ, & arteriæ magnæ, & oibus quæ in lumbis habent, eum qui vrinis est delegatus: Pulmonibus & pectori, ipsam asperam arteriam, & fauces: Cerebro & eius inuolucris, eum qui per palatum & nares descendit. Paritur fluxibilitas ijs quidem quæ per sedem excerni habent, mulsa, & cibus ijs qui ventrem molliunt, & pharmacis quæ modice proritare possunt. Quæ, n. acriora sunt, vitare oportet: qm̄ phlegmonas exacerbent. Ad ventriculū vero, iecur, & lienem, siquādo phlegmone sint vexata, nec mulsa ipsa est vtilis, qm̄ illico in bilem transeat, ac viscerum phlegmonas augeat. Excremēta vero vt cum vrinis excernantur, ijs medicamētis, quæ vrinas mouent, (Diuretica Græci vocāt) promouebis: Non secus quæ in pectore & pulmone continentur, tussit (per ea scilicet quæ hanc moueant) vacuabis. Porro in opere de medicamētis cuiusq; materiam didicisti, non eorū modo quæ iam cōprehensa sunt, sed etiā quæ cerebri membranarumq; eius superflua per nares emittunt.

*Quo tempore, & qua ratione cataplasmata relaxantia, & balneum egrotos inuent.*

CAP. 20.

**E** Tenim horum quoq; omnium vberem materiæ supellectilem in illis commentarijs habes. Quare abunde sunt ad rem præsentem, quæ hæcenus de phlegmone laborantium partium differentia disputauimus. Dicitur, n. plura de ijs sum in ea methodo, quæ oīum tumorum qui præter naturā sunt, curationem cōprehendet. Neq; n. in præsentia dedita opera & studio hunc sermonem sum ingressus, sed præter pensum in eum, sequela quadam rerum inuitante, diuertit. Siquidem propositum nobis in hoc libro non fuit, vt te partis cuiusq; phlegmone obsessæ optimam curationem docerem; immo vt noxā eorum ostenderem, quibus cataplasmata in febribus non vacuato prius toto corpore imponuntur: potissimum vbi intra corpus aliquid phlegmone infestatur. Quippe si ambiens ita calet, vt materias valenter liquet, maior noxa eiusmodi cataplasmatibus succedit q̄ lotioni in balneo. Quāq; autumant qui quotidie præcordia perfundunt, & cataplasmatibus inducunt: nō modo nullam ex ijs noxam, sed etiā magnam vtilitatē agris cōparari: contra ex lauando non modo nullam vtilitatem, sed etiā maximum incōmodum: scilicet ignorantes sicuti reliquorum oīum quæ circa agrum administrant, ita & balneorum naturam. Ego vero de vniuersa earum vi in superioribus disputauī plenissime. Nunc tñ dixisse est satis, quibusdam prorsus nihil nociturum balneum, quibusdam minus q̄ cataplasmata. Quod enim in præcordijs relaxantia (quæ isti vocant) præsidia faciūt, id balneum in toto efficit corpore. Eoq; cum in remissione febris adhibeēt, corpore iam mediocriter transpirante, non exiguū affert cōmodum, oīa ex eo tum fuliginosa excrementa, tum fumida educēs. Et si quidem nullius visceris imbecillitas sublit, proficiet agrotanti: si tñ horror inter exhibendum non incidit. Tribus, n. his in balneo quod in quacunq; febrī adhibebis, intentus sis oportet: Vni, q̄ citra horrorem sit administratum: Secundo, q̄ nullum primæ notæ viscus sit imbecillum: Tertio, q̄ multitudo crudorum humorum in primis venis non contineat. Horror nanq; (vt prius dictum est) non solū intendere iam præsentem febrem potest: sed etiā cum nō fuit, eam interim excitare. Partes vero imbecillæ liquatos iam humores magis recipiunt q̄ anteq̄ liquarentur. Crudorum vero humorum copia in totum corpus digeritur. Horum si nihil obstat, ex balneis duo hæc agro cōpendia accedant: & q̄ redundantiæ humorum aliquid vacuabit, & q̄ multum febrilis caloris transpirabit.

Quod

† In impressis codicibus additur μi. i. nō



**A** Quod si præter q̄ nulla princeps pars imbecilla sit, etiam inferioris notæ partium aliqua sit inuualida, veluti podagricis pedes, & ijs qui articulari vitio laborant (Arthriticos Græci vocant) vniuersi corporis articuli, maxima salutis pars ægro ex balneo cōparabitur: ipsis infirmis partibus quæ superuacua sunt, excipientibus. Assolent, n. nonnunq̄ & citra balneū superuacanea in partes infirmas confluere. A balneo vero magis: utpote tum succis ipsis per id liquatis, tum vijs per quas meent patefactis. Ambo, n. hæc ex moderato calore proueniant necesse est, tum vt humores liquentur, tum viæ dilatent. Proinde fit vt, cum iecur, ventriculus, pulmones, pectus, vel principum id genus partium aliquod imbecillū sit, maxime lædantur quicunq; se lauerint, si illis superuacua in corpore sint: ijsdemq; ipsi cataplasmate vsi, duplex incōmodum sentiant, nullo cōmodo. Quippe balneum tum corpus totum vacuat, tum quod humidum est ac fuliginosum, digerit: Relaxantia cataplasmata, ac similis facultatis perfusiones, vt nihil horum bonorū afferunt, sic superuacuum omne ad imbecillius, quodcunq; id circa mediū corpus sit, contrahunt, siue iecur id, siue ventriculus, siue septum trāsuersum, siue mesenterion, siue ieiunū, siue colon, renes ue sit. Quod si diligentiam ostentare volentes, etiam pectus vnā excalfaciant: vel in ipsum, vel etiā in cor, vel in pulmonem superflua rapiunt. Voco imbecillā partem, vel quæ natura est intemperior (alij nanq; alia sic se habet) vel quæ ex præcedente aliquo morbo intemperiem contraxit, vel quæ in præsentī tēpore in hanc sit perducta. Non, n. partium oīum, quæ aut phlegmone laborant, aut putrescentes humores, aut obstructions continent, virtus statim infirma est: promptius tñ in ijs quoq; superuacuum, qualecunq; id sit, in ægram partem ppter calorem quem affectus excitat, ferit. Quippe particula quā obstructio, aut putredo, aut phlegmone obsedit, febris ipsius veluti focus est. Ergo cum huic ppter calorem sua sponte trahenti alia quepiam occasio extrinsecus ex ijs quæ potestate excalfaciant, accessit, necesse est affectum intendi. At vero si quis, vtī prædictum est, toto corpore prius vacuato, relaxantibus curet, vbi scilicet maxima febris non adest, vtiq; pdesse aliquando potest. Tum vero, ceu dictum etiam est, lauare citra noxam licet. Cauendum tñ

† Ap. 3. d. omnes  
v. 1. i. minus  
apti ad conco-  
ctionem.

**B** a frigido solio his est: qñ & crudi & putrescentes succi, † minus apti ad exhalandum redduntur, si quis in eo moretur. Sanè officit ijs etiam si aqua admodum sit frigida: qñ sic affectorum tñ corpus, tum vel maxime afflicta particula distillari euaporariq; postulat. Quo fit, vt vel perfundere illos aqua idonea soleamus, vel si moderate, quæ in natatione est, frigeat, ingredi permittos celeriter exire iubere. In pgressu tñ morbi, quo tempore & absumpta iam superuacua sunt, & tum crudatū putrescentia concocta, & cataplasmatibus relaxantibus, & balneis sine periculo vtare.

Quo pacto ratio uictus, estimato initio ac febris uigore, statuenda sit. CAP. 21.

**C** Porro aptissimum in febribus quæ intermittunt, & repetunt, tempus est cum, vtī dictum est, exhalare iam cœperit febrilis calor. Statim enim corpus ad nutrimentum præparat, huius quoq; opportuno tempore ex duplici coniectato respectu: nempe summo præcedētis accessionis vigore, & futuræ principio. Ad hæc nanq; spectantes, operam dabimus vt q̄ longissime ab utroq; nutriamus. Ergo si spatium quod inter summum prioris accessionis vigorem, & sequētis principium interuenit, satis sit amplum, facile est idoneum tēpus inuenire. Sin exiguū id fuerit, alterum facias necesse est, vt aut ægrum admodum adhuc calentem nutrias, aut sequētis accessionis inuasionem iam iam affutura. Quo magis præfagio medici eiusmodi febris indiget, qui primis statim diebus quanto spatio duratura febris sit, conijciet. Quippe si cōtinens fuerit, constat breui finiendam. Si itaq; ultra septimum progressura non videbitur, prorsus continendus à cibo eger est: vtiq; si virtutem nō defecturam conijcimus. Sin ad nonum, aut vndecimum, aut quartumdecimum vsq; progressura videtur; aut etiam in septimo finienda, ceterum æger vires infirmiores habere, q̄ vt in tantum tempus sufficiat: necessum erit nutrire, ac deligere, sicut in re accipiti couenit, quod minus sit noxium: distinguendo id discernendoq; ab eo quod magis sit nociturum, idq; tum ex loco afflicto vnā cū affectu, tum accessiōis & principij & summi etiā vigoris cōsuetudine. Siquidem vbi vel iecur vel ventriculum phlegmoneprehendit, perniciosissimū est ante accessionem cibare: Vbi hæc abest, quibus infirma est virtus, vtilissimum. Assolent enim eos qui ita se habent, iecinore quidem afflicto, alui deiectiones vnā cum accessionibus inuadere: ore autem ventriculi vexato, syncope. In alijs vero animalis instrumentis, quod iam dictis portione respondeat, tum ex situs eorum ratione, tum dignitatis, æstimabis. Ageturq; de ipsis postmodum. At summi vigoris, & accessionis principij morem sic consideres, cenleo. In summo vigore notabis, an citra magnitudinem febrilis caloris siccus sit & squalēs, an citra squalorē vrens. Priorem nanq; humectante victu madefacere q̄ primum oportet: In secundo, dum plurimum caloris se remittat, expectare. In principij vero accessionis more æstimabis, an corporis extrema perfrigeret, & magnam sanguinis reuocationē ad interiora corporis faciat; an omnino corpus nō premat: Quippe secundū hoc, ceu facile mansuetum ue, contēnes. In priore distinguas oportet. Nam si absq; visceris phlegmone, aut succorum redundantia, motus ad interiora in accessionibus pollet, nihil offendet paulo ante cibans: Sin vel phlegmone, vel redundantia subsit, cauenda est ante accessionem cibatio, ceu res maxime noxia.

\* 3. d. i. c. 5.  
tinua est i cod.  
græcis. 3. d. 10.  
709 legit Lina  
cer.

\* 3. d. i. more,  
quæ admodū  
inferius vertit.

**D** Septima Classis, kkkkkk ij Galeni

Septima Classis,

kkkkkk ij Galeni



GALENI METHODI MEDENDI, ID EST  
DE MORBIS CURANDIS,  
LIBER DVODECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Symptomata quaecunq; insigniora sunt ad evertendas vires, ac cum febris inuadunt, curare docet.*

*Quo pacto aduersus symptomata pugnandum pro ratione noxae, quam viribus inferunt.*

CAP. I.



Non sunt, sicut nonnulli autumant, eae quae cum symptomatis consistunt febres, aut februm genus vllum, aut species differentia ue sed veluti tum alius morbus alij morbo, tum symptoma symptomati vno tempore, eodem in corpore copulatur: sic & cum febre incidunt quaedam grauiora symptomata, quibus prospici maiore medentis sollicitudine debet. Nam de leuioribus quae februm generationi necessario succedunt, adeo oino non meminerunt, vt etia ceu prorsus non sint, innominata ea reliquerint. At quae vel rarer febricitantibus incidunt, vel comunem magnitudinem excedunt, seorsum ab alijs tradenda censent. Sunt porro eoru primae differentie tres. Aut. n. in actionu offensa consistunt, aut in retentoru vacuatorum ue immodico excessu, aut corporum ipsorum affectu. Quartum. n. genus numerandum inter symptomata non est, etiam si inter symptomata q̄maxime non pauci id posuere: sicut erysipelata, ophthalmias, vlcera, parotidas, reliqua q; id genus. Ex predictis vero tribus actionum quidem offensa si contristat, sollicitudinem medici ad se conuertunt, affectumq; deferere cogunt. Idem faciunt & eorum quae retinentur vel expelluntur excessus. At genus symptomatum quod in affectibus consistit, alterius quidem, quem curare oportet, affectus est signum: ipsum tm nullam seorsum curationem exigit, vt pote cu affectu, vnde nascitur, vna cessans. Vt. n. in summa dicam, nullu symptoma, quae symptoma est, nec curationis rationem indicat, nec primu immutat. Monstratum. n. est ex morbis ipsis curationis indicatione prestari, veluti ex causis ipsis prouidentia. Dicitu praeterea est & quomodo prouisio ipsa cum medendo simul sit mista. Ex accidenti tm symptomata quoq; curandi rationem aliqn mutant: causa scilicet locum eo tēpore habentia. Eorum oium, cum veluti cause curationem imutant, vnum caput est. Dico id vnum laesionē: siue ea ipsius virtutis sit, siue affectionis: qm si nihil ijs officiant, curationem non interpellant. Laedunt aut vires vigiliae, dolor, & immodica vacuatio. Affectui vero eadem non utiq; semper, caeterum magna ex parte nocent, ac potissimum cum fuerint immodica. Ob haec igitur sola, curandi ratione, quam ab initio institueramus, ad presens mutata, symptoma submouere primum cogimur. Ergo si resoluatur vires, non tm vehementer sunt iam resolutae, sed adhuc resistent: ad symptoma tm sumus attentu, atq; id q̄ primum submouere maturamus. Sin iam resolutae vehementer vires sunt, non modo symptoma sedare, sed etiam illas firmare pperamus. Quod si vno remedio tum symptoma leniri, tum morbus curari queat, id utiq; non fuerit symptoma respicere, aut symptomatis causa remedia sumere: sed ois eiusmodi auxiliorum species plane morbi curatio est. Neq; n. cum lateris dolorem in pleuritide, misso sanguine, vel corpore purgato, sanamus: nec cum abscessum distentum & cum dolore pulsantem diuidimus, ac pus emittimus, eiusmodi curatio symptomatis est: sed cum, exempli gratia, in dysentericorum deflectionibus, vbi vehementer rodunt, vel tragi succum, vel hircinum seuum, vel rosaceum ceratum per inferius indimus, quibus utiq; praesidijs ipsa exulceratio intestinorum non sanatur, maxime si putredinosum aliquid habeant: sed vires interim conquiescunt. Atq; id est contra symptoma instare, morbo ad id tempus neglecto. Quippe vbi virium roboris fiducia est, adeo nunq; contra symptoma pugnamus, vt contra prorsus per ea nonnunq; praesidia quae dolorem afferunt, morbos ipsos curemus: veluti profecto dysenteriae ipsi, mordetibus maxime medicamentis, tum potissimum medemur, cum utiq; est grauissima. Quippe medicus quidam quinquagenarius, cum iam septimam noctem aegrotaret, nec viribus admodum valentibus esset, dolore illi capitis vehementi in dextro potissimum tempore oborto, non expectans dum amicorum quispiam ad se veniret, sibi ipsi nocte venam incidit. Itaq; dolor illi protinus conquieuit. caeterum, longo tempore tum decolor, tum viribus imbecillis, tum exilis mansit, aliq; corpus eius desit (Atrophian Graeci vocant) sic, vt vix pristinum habitum receperit. Est porro hic quoq; duplex medicoru contra dolorem instantiu ratio: Altera, qua delicijs cubatium subscribunt: altera, ex artis ratione. Quippe si licet aegrum doloribus obnitentē valentibus remedijs vno die per sanari, qui tota neglecta curatione dolori tm est intentus: non id ex artis ratione, sed in aegrotantis gratiam facit. At si ex dolore vires resoluunt, atq; ex eo periculum impendet, & mitigari

idem in lib. de const. artis  
ap. 15. c. 2. et symp. diff.  
ap. 2.

vid. ca. 6. Epidum. par. 2.  
com. 9. F. 3. fol. 161.

vid. ca. 3. et rat. uic. in  
uic. com. 33. E. ca. 1. prog.  
com. 34. f. fol. 166. E.

G  
prouidentia.

H



**A** & mitigari dolor, & roborari vires debebunt: quò & morbo resistere, & curationis spatio sufficere valeant. Equidem noui quosdã, tum medicos, tum egros, qui dum animosi videri volebant, ob id ipsum perierunt, q̄ fortiter ac viriliter contra dolorẽ semper sunt renixi, nec quod eum leniret quicq̄ ceperunt, sed in asperis & (vt ipsi interpretabantur) affectum destruentibus auxilijs perseverarunt. Quos sanẽ spatio longiore curatos esse satius fuisset, q̄ breui viriliter mori. Quidã autẽ (vt sibi est visus) generose dysentericos vehementissimo medicamento curans, multos vno sanauit die, quosdam vero iugulauit. Erat nanq; eius medic: adi ratio eiusmodi. Cepas id genus, quod Græci Carton vocant, vno die comedẽdas cum pane dabat, tum potum parcum. postridie mane muriam acerrimam per inferiora infundebat: secundum hanc etiam pharmacũ validum. His igitur tolerandis quicunq; sufficere potuerunt, prorsus sunt sanati. aliqui vero conuulsione, aut aia ex dolore defectu, vna cũ madore cutis oborto interiire. Esto igitur terminus in ægro- tantibus, quem non transibit is qui ex arte generose contra morbum pugnat, vt tutò medicet: Ei vero qui dolorẽ mitigat, vt vires custodiat: Vbi ultra pergitur, crudelis hois officiu facit, qui vna cum morbo vitã quoq; homini aufert. Qui vero cubantis delicijs subscribit, eiusq; voluptatẽ nõ sanitatem pro meta gerendorum habet, adulatoris. Cõmittunt medici eiusmodi excessus cum in alijs quoq; remediorum generibus non paucis, tum vel maxime in ijs vocatis anodynis, quæ ex papaueris succo, vel alterci semine, vel mandragore radice, vel styrace, vel tali quopiam fiũt. Nã & qui egris gratificantur, in eorũ medicamentorũ vsu modum excedũ: & qui intempestiue immodiceq; sunt animosi, dum prorsus horũ vsũ refugiunt, doloribus egros iugulãt. Ergo veluti in omni totius vitæ, tum habitudine, tum actione, ita hic quoq; consiliũ illud sapientis, qui, Neqd nimis, dixit, cõplectemur: habẽtes pro fine, quò tendamus, cubantis vtilitatẽ. Quippe si fas est ijs remedijs, quæ morbum sanent, vtendo, quod optamus efficere: abstinendũ ab sopiẽtibus medicamentis est, quæ vocant Anodyna. Sin ex vigilijs, & viribus resoluendis, ad mortis discrimen æger tendat, tum pfectò tempestiue eiusmodi medicamẽtis vtare, scilicet non ignarus corporis habitum nõ nihil ex his lædendũ: læsionem tñ quã mortem potius eligendã. Nam si hæc admodum magna nõ sit, saltem postea spatio longiore eã sarcire licebit. Sin ita est immodica, vt nec pillo spatio perlanari queat: at certe hanc ipsam eligendã potius remur, q̄ vt homo pereat. Hac nimirum psualione ipse quoq; tametsi oium maxime ab vsu grauer sopientium abhorrens, aliquñ tñ ea & colicis exhibeo, & ijs qui vel oculorũ, vel aurium, vel aliarũ partũ vehementissimo dolore cruciant. Interim vero & cum eger ex tenui destillatione, vigilijs, & vehementi tussĩ vrget, paucillulum eiusmodi medicamenti offero: facile noxã eius, siquis semel est vsus, spatio emendatum iri ratus. Porro dissident inter se ipsa medicamẽta. Quippe quæ plurimum sopientum in se habet, ea ad præsens qdem magis sunt efficacia; cæterum valentem, & remedijs rebellem, in egrotantis corpore frigiditatem relinquunt. Quæ horum in se habent minus, calfacientium vero sibi admistorum plurimum, ea quanto sunt ad præsens minus efficacia, tanto in futurũ minus sunt noxia. Omnia tñ id genus magis sunt salubria, si post annum à compositione sumantur, veluti quod ad Philonem referunt authorem, quod ad dolores sedandos, sensum stupefaciendo nullo minus est celebre. Sunt sanẽ & alia medicamenta non pauca ex seminibus confecta, græce Diaspermaton & Trigona nominata, quæ sicut ad torporem in præsens inducendũ mitiora, ita in futurum sunt tutiora: atq; hæc quoq; oia vtilius annotina sumuntur, Philonis vero medicamen etiam si duorũ, triumue, aut quatuor annorum sit, multo sanẽ est melius: sed nec inutile tñ sequentibus annis ad decimum vsq;. Quod. n. ultra inueterauit, tanto qdem est minus noxium, quanto est vetustius: cæterum languidis est viribus: eoq; parum nauiter, cuius gratia paratum est, perficit. Ergo sicuti cauendus est, quoad fieri potest, eiusmodi medicamẽtorũ vsus: ita si necessitas vrget, nec admodum noua sunt offerenda, q̄ frigida quæ in his sunt, præualentes vires adhuc habent: nec ita antiqua, vt spem nostram frustrentur: sed, vt cõprehensum est, tãdiu dimittẽda sunt, quoad violẽtia refrigerantium, ab eorum quæ calefaciunt vi mitigetur. Et talium quidem medicamentorũ vsus, eorum qui aduersus symptoma pugnant, est pprius, potissimũ vbi ex frigida causa dolor est excitatus, obsunt. n. talia plurimum toti affectui, ac curationi contumacem eum reddunt.

*Inter remedia quedam unã cum affectu cui adhibentur, quedam seorsum symptomata curare.*

CAP. 2.

**A** T sanguinis missio, quæ scilicet vires non deijcit, symptoma spectantis medici opus non est, sed eius qui totum affectum adimere studet. Ad eundem modum & balneum, & purgatio, & fomenta calida, & vini potio. Quorum oium Hippocrates in Aphorismis, vbi de oculis dolentibus loquitur, his verbis meminit: Oculorum dolores meri potio, lauatio, fomentum calidum, venæ sectio, vel purgatio soluit. Hęc nanq; oia dum affectus sanãt, vna etiam cum ipsis dolores sedant. Eodem modo nutrimentum (vt in superioribus est dictum) vbi in sicco & squalente corpore, stomacho laborante exhibetur, dum affectum ipsum sanat, etiam syncope prehendẽ prohibet. At non ea quæ ex redundantia frigidorum humorum incidit, siue exsolutio, siue stomachi syncope est, alimentũ ceu medicamen desiderat. quanq̄ etiam in eiusmodi affectibus non solum nutrimentum, sed etiam vini aliquid non raro ægrotanti dare cogimur: nõ vtq; quò affe-

Septima Classis.

kkkkkkk iij etum

*Vit. ca. 7. cap. 5. G. ca. 3. & comp. med. Lo. cap. 6. ca. 2. ad opt. cap. 6. 7. fol. 104. 2.*

*Vit. ca. 2. ad glauco cap. 6. 7. fol. 104. 8.*

*lib. 6. aph. 31.*

*\* Ap. v. 1. 1. 1. morbo*



## Gal. methodi medendi

Etiam curemus, sed quò periculum in præsens depellamus. Quippe vacuatio potius, quàm adiectio, est hoc genere laborantium curatio. Licetque quotidie videre sic egrotantium plurimos medicorum ignorantia perditos. De quibus agere nunc mihi tempestivum videtur.

*De curandis ijs qui ex summa crudorum succorum copia febricitantes, syncope facillime corripuntur.*

CAP. 3.

**E**rgo febricitare incipiunt nonnulli, ubi maximam crudorum succorum copiam unà cum oris ventriculi (quod sanè storchum vocant,) offensione, vel ex cruditatibus, vel alia quâpiam occasione congesserunt. Hi & præcordia inflata, & totum corpus ampliore mole quàm pro naturæ modo cernitur, tum color alijs quidem ad albidius quàm pro naturali habitu, & intercute aqua laborantium magis simile, est mutatus: nonnullis etiam ad nigrius, aut lividius: quos quidem medici plumbei coloris appellât. Oibus pulsus minores sunt quàm pro caloris ratione: præterea obscuro omninoque inæquales, sæpe ea inæqualitate, quam Systematicen Græci vocant. semper vero ea quæ in uno est ictu. Nulli talium sanguis mitti sine maximo dispendio solet: cum tamen vacuationem desiderent, verum nec sanguinis missionem, nec purgationem sustinēt: utpote quos sine his syncope subito adoritur. Quam igitur est ratio talibus medendi, qui cum vacuari postulent, vacuantia præsidia non ferunt. Sanè nullam aliam his idoneam vacuationem inveni, præter eam quæ ex frictione paratur. Incipere vero in principio statim morbi oportet, ac primùm à cruribus, superne deorsum, idque linteis non admodum mollibus, sed asperdinis mediocri quid habentibus. Debet, nam radi ab his cutis, cum simul & caleferi per eam & digeri ægrotus postulet. Dehinc tota brachia, ab humeris usque, superne deorsum simili modo sunt fricanda. Ubi vero artus omnes abunde calere videbunt, & metus fuerit, nequis ex multitudine frictionis confusa iam carne, lassitudinis sensus ipsis superueniat, oleo relaxante uteris, quod genus est Sabinum, ab adstringente vero abstinere: cuiusmodi Hispanum est, Histricumque, & quod unà cum geminibus, vel ex oliua adhuc immatura conficitur. Hyems vero si fuerit, nihilo deterius sit si ad digerentiū aliquod transferis: cuiusmodi Sicyonium est, aut quod cum chamæmelo componitur, {aut} quod apud Ægyptios est in pretio. Quod si horum copia non sit, oportebit accepto relaxantiū oleorū aliquo, & in quo nulla sit adstrictio, potissimumque quod est antiquius, immittere ipsi anethi quod videbis satis. Mox (ut ipsi solemus) ubi in vase duplici tantisper calefeceris, dum mediocriter qualitatem herbe imbiberis, ungere hoc artus, & fricare tunc quoque quàm plurimum debebis. postea oleum, quàm tædium asserat, detergere; atque ad spinam dorsii transire, hancque totam pariter fricare, primùm sicca frictione, post oleo. Ab hac rursus ad crura te conferes, & ab his ad brachia, exin denuo ad spinam: ita totum agens diem in domo puræ lucis, nec madente. Esto eius domus & calor mediæ temperiæ. Sanè nulla in qua coctum hysopum fuit, his est aptissima. Seruandumque ne vel cibum, vel sorbitionem, vel aquam exhibeas, vel omnino liberaliter bibere sinas, nisi nulla tribus primis diebus dūtaxat uti: ipse quas dixi partes ordine fricans, eoque solum tempore intermittens, quo somnus hominem occupauerit. Ad quem etiam alliciendum, & frictio vberior facit. itaque vel hoc nomine utile præsidium fuerit, nedum quod vacuet. At vero nec vberior somnus his est salutaris: cum nec crudos succos digeri sinat, & viscera grauiora reddat. Sed si quis alius affectus est qui somnum & vigilias modicas desideret, hic profectò in his est. Quippe somnus concoquit: Vigiliæ digerunt. Quorum utroque est opus ijs qui ex multitudine crudorum succorū ægrotant. Ergo inuicem mediocriter adhibiti, iuuare se mutuo utiliter poterunt. Atque si pulsus his paruus admodum infirmusque sit, aut etiam supra hæc vehementer inæqualis, scire licet extremum periculum esse: faciendâ tamen nobis quæ retuli sunt, nec aliud quicquam moliedum. Sin pulsus robore mediocri sit ac magnitudine, præterea minime intercisus, & æqualis, considera quæ ad aluum spectant, ac si sua sponte commode non deiciat, audacter per inferius aliquid infundes. Accidit namque post aquam mulsam, ut quæ in primis venis, quæ scilicet circa iecur & mesenterium sunt, colligi superuacua solent, hac commode deiciantur. Quod si maior iusto superfluum impetus ad aluum citè, principio quidem percoquere mulsam amplius oportebit: Ea namque sicut minus aluum subducit, ita magis nutrit: Contra, cruda ut minus nutrit, sic magis subducit. Post hæc, si superuacua largius descendant, ne sic quidem sistenda, sed exhibendus pro aqua mulsâ ptisanæ cremor est. Si vero fluere pergant, alicæ sorbitione nutries; pulsuum interim ratione obseruata, Aliquādo, nam subito ad imbecillitatem, vel inæqualitatem, vel paruitatem mutantur. Quo tempore panem ex vino diluto exhibere conueniet: utique si nec ventriculus, nec iecur phlegmone labore: quando si hæc infestentur iam corpore crudis succis referto, planè desperata salus egro est, pulsibus sic mutatis. Ergo in eiusmodi ægri casu te ipsum à culpa immunem præstabis, si moriturum prædixeris, ac nullo generosiore medicamēto usus fueris. Quibus vero spes est salutis (est autem oibus, qui ita citra phlegmonem egrotant) maximum medico, qui utique ipsos in principio susceperit, videt mihi dedecus esse si in synopen inciderint, quam per inscitiam medicorum quotidie id fieri cernitur. Verum non est quod hos spectemus, aut cum his nosmet conferamus, sed cum eo qui cum re vera peritus in arte sit, scedum putet egrum, {animo extemplo linqui,} ipso nec symptoma prædicente, nec ad id præparato, aut idem prohibente. Sanè dictum à me etiâ in superioribus est, qui cataplasmatis

*it. ca. 2. t. presag. ex  
aly. cap. 4. ex p. t. disti.  
cap. 17.*

*lum t. const. ant. cap. 16.  
p. progn. 10. q. ex 10. p.*

† ὕδαλιώτης  
ρον. i. aquosius

† ὄλου αἰχῆς  
περ. i. manus to  
tes,  
\* κώλα  
\* libro superior  
re vertit fronte  
des.

† Syncope ex  
tēplo dephēdi  
Inter synopē  
at & lepoply  
chian differen  
tia est, ut iferi  
patebit cap. 5.







## Gal. methodi medendi

etiam Signino multo magis Marsum. Hæc omnia vina stomacho qui amara vexatur bili, salubria sunt. Ideoq; illis vtendum, quoties is vel ex ardenti febris offensus syncopen attulerit, vel alias multa in eum bilis fluxerit, vel multam imbiberit. Quibus tamen ex crudis humoribus syncopes periculum imminet, sanè Falernum tanto iam memoratis præstat, quanto tum melioris est succi, tum etiam calidius: utpote quod & velocius illis per corpus digere, & crudis succis concoquendis auxilio erit. Quæ cum dictorum singula aliud magis aliud minus faciant, omnia tamen Falerna magis stomachum roborant. At quoniam ipsorum Falernorum aliud dulce admodum est; (quod Faustianum vocant) aliud si cum hoc conferas, austerum: si cum Signino & Marso, dulce: deligendum ad talia secundum est. Si vero cubans per sanitatem dulcibus vinis insuevit, huic nihil prohibet dulcius Falernum exhibere. Verum in Asia, & Græcia, & nationibus quæ his sunt vicina, ubi copia iam dictorum vinorum aliquando non est, ex ijs quæ illæ regiones suppeditat, aptissima ad digestionem in corpus sunt Ariusium & Lesbium: Hoc quidem, veluti ex ipso nomine patet, in Lesbo natum: Ariusium locis quibusdam in Chio provenit. Cum vero tria sint in Lesbo oppida, minus certe tum odorum, tum dulce in Mitylene gignitur, magis & odoratum & dulce in Eresso, dein in Methymna. Porro sumenda ex his quæ aparachyta sunt: ita enim nominant ea, quibus marina aqua admixta non est: ratis, maximum futurum incommodum ex ijs quibus est admixta. Alioqui nec assolent in Lesbo nobilibus vinis, de quibus nunc agitur, marinam aquam immittere: veluti nec Ariusium in Chio. Provenit & in Hellesponti Mysia, vinum Surrentino non absimile: Mysium per eminentiam vocant. Hæc omnia vina flava & odora sunt, & consistentia quæ inter aquosa crassaq; sit media. Aquosæ porro consistentiæ sunt Adrianum, & Sabinum, & Albanum, & Gaurianum, & Thuscum, & Neapolitanum Amineum: quod scilicet in locis Neapoli vicinis gignitur: unde etiam ita id nominant. In Asia vero & Tibecinum, & Titacazenu, & tertium ab ijs Arsyinum. Contra vero crassa sunt, veluti Sireon, idest sapa, quod apud nos hepsema nominant, & Scybellites, & Therem, & Albates. In Asia vero Ægeates, & Perperinum. Ergo quibus ex abundantia crudorum humorum syncope incidit, ijs crassa vina ceu noxia, aquosa ceu parum efficacia, sunt fugienda. Deligenda vero eorum sunt media, quæq; ut prædictum est, flava sint & calida. Neq; n. inuenias ex albo vinorum genere calidum vllum: quoniam etiam austera, & mediocriter alba, cum inueterauerint, fuluora quodammodo reddant. Quod si aliter nominare fuluum colorem velis, licet voces igneam pallens. Quotquot autem in ipsis calidissima sunt, omnia certe flava sunt: cuiusmodi in Italia est Cæcubum. Quod etiam vnum quoddam genus eiusmodi vinorum ab initio, sicut aliqui putant, non est, verum ex vetustate eò peruenit, ut igneam colorem contrahat: unde ipsum quoq; nomen est sortitum. Non tamen eò omnia perueniunt: cum prius crassentur, quæ in perlucido flauorem accipiunt. Reliquorum vini generum, austera quæ mediocriter alba crassaq; sunt, certe nullum ad digestionem in corpus est idoneum. Si tamen abunde inueterauerint, nec aliorum copia sit, uti illis licebit. Sunt vero eiusmodi omnia, cum inueterauerint, stomacho utilia. Quò vero habeas horum quoq; exemplum, tum eius quod ex Nicomedia affertur, memineris velim, quod omnibus hominibus est notum: tum Siculi Aminæi, quod in magnis reponitur fictilibus. Quod, n. in paruis seruatur lagunculis, maxime huic est contrarium: cum & malum stomacho sit, & capitis dolorem excitet. Ac semper quidem est id agendum, ut optimum eligas. Si id non est, quod illi pro iam comprehensis notis est quam simillimum. Aptissima namq; ad deductionem in corpus sunt Ariusium, & Lesbium. Sed si ea desint, simusq; in Asia, aut Aphrodisiense peremus, aut austerum Tmoliten, aut aliquod his similius, quod & colore sit fuluum, & illico cum bibitur, manifeste excalfaciat. Considerandum vero ante omnia est, qualis nam ægrotantis natura sit. Nam si imbecillum illi caput est, & quod facile calidis vinis impleatur: quæ minus calida sint, potius sunt offerenda: Sin firmo admodum capite est, & talibus vinis delectatur, aut etiã citra noxam ea ferre est solitus, haud timide his vtetur. Porro vina quæ odora fuluaq; sunt, quantum ex ipsorum est natura, omnia caput grauât. Eoq; tum Falernum, tum Tmolites, tum Lesbium infirmo capiti noxia sunt. Qualis autem in Falernis tradita nobis differentia est, talis profectò & in Tmolitis habetur. Alterum, n. admodum est dulce, alterum austerum, si cum illo conferatur. Calida tamen admodum ambo sunt, eoq; caput grauantia. Austera vina ventriculum roborant, caputq; inter omnia vina minime tentant. Cæterum, digestionem in corpus non promouet. quo magis fugienda tibi in syncope prehensis sunt, non secus quam aqua. Habile vero ad facilem in corpus deductionem, & Hippodamantium cum inueterauit est, ipsum quoq; ex ea specie, cuius tunc dulce Falernum est, tum vero Tmolites. Inest huic & adstrictio manifesta, quæ tamen in neutro illorum est. Itaq; etiam salubrius stomacho est. In penuria vero vini quod accommodum vtriusq; syncope sit, ei inquam quæ ex multitudine crudi succi oritur, & ei quæ ex bili incidit, coactus prorsus vino uti, fugere (ut prædiximus) oportebit omnia tamen austera, tum noua, itemq; crassa: deligere vero aquosa, magisq; si sint antiqua. Talia namq; tametsi non valenter excalfaciunt, tamen facile in omne corpus deducuntur. Proinde cum celeritas digestionis in corpus sit his cum fuluis communis, differentia rursus in his erit, quæ concoctioni quæ vel in ventriculo, vel venis agitur, fulua magis conducunt, propterea quæ magis excalfaciunt. Præterea mistibilia sunt, & nutrientia: eoq; ad succi bonitatem

† Hæc erant in cod. grecis.

F  
\* Ariusium

G

H

\* in mixtura

et ce q. t. r. a. u. c. a. n. e. u. e.  
m. 6. v. 2. s. 2. s. m. m. 5. h.

com t. 60. v. 2. u. a. u. i. a. s. u. c. c. s.  
ap. 11. b. v. 2. s. 2. s. m. m. 5. h.







## Gal. methodi medendi

re sunt nata, disquirere necesse non est: immo quod laedunt, ab ipsa euidenti accipere, ac eo ad vires tuendas in morbis salubriter uti. Pari modo & si spirituum qui nostrum corpus regunt, substantia aliquando plus iusto extenuata fuerit, utroque profectio modo imbecilla fuerit, & tanquam temperie alterata, & tanquam dissipabilis, vel exhalabilis, vel quocumque modo libet appellasse, reddita. Eadem nimirum ratione, & si totum corpus transmutatum in immodicam raritudinem sit, facile spirituum substantia digeretur: quod & ipsa tenuium partium sit, & corpus eam non contineat. Ergo nec rarefaciendum immodice aegrotantis corpus est, si spiritum retineri in ipso studeas: sed nec quod in eo sunt, per comesta & bibita valenter extenuanda. Iam vero quod ipsorum quoque ciborum ac potionum non leuis habenda sit cura ad robur virium tuendum, ut videlicet tum quantitate modici, tum qualitate exacti exquisitique sint, id neminem latere arbitror: sicut illud profectio cuique perspicuum, quod est substantia, quam inspiramus, habenda sit cura, ut scilicet tum optima temperie sit, tum ab omni inquinamento purissima, nec aliquid ex metallis, aut caminis, aut barathris sibi admisceat, aut aliquid ex putredine leguminum, vel olerum, vel animalium, vel cuiuscumque rei contrahat, aut halitus ex stagnis, vel paludibus, vel fluuio recipiat. His itaque omnibus prospiciat oportet, quod vires illaetas tueri vult. Ad haec et ipsorum corporum solidorum, in quibus utique vel maxime consistere virium substantia videtur, non parua habenda providentia est, ut, si sano temperamento sint, atque hoc quidem omnium partium commune commodum est. Ad robur autem virtutis conseruandum, & ad syncopalem accessionem, quod minus de repente incidat, cauenda, singulare praesidium est temperamenti custodia: ante omnia quidem trium principiorum: mox vero reliquarum partium, quaecumque in consortium affectus, principia secum ex facili trahunt: cuiusmodi est ventriculi os, quod propter exquisitum sensum tum alia symptomata non pauca, tum vero syncopas accersit. Porro memoratus iam crudorum humorum affectus, si & copia sua hi vires premat, & propter tum multitudinem, tum crassitudinem exiguos animalis meatus obstruant, iam multis nominibus exitialis est, ac syncope opportunos reddit: nepe & quod animal sub eo non nutriat, & suffocet, & quod mediocritas temperamenti eius non solum alteret, sed et corrumpat. Quippe crudi succi nutrire priusquam sint concocti, nequeunt: iidemque cum multi sunt, grauant. Si vero spiramenta, quibus perspiratio agitur, obstruant, calorem extinguunt. Quod si nec obstruant, nec onerent, syncopen iam certe non inferunt, sed animi deliquia, quas Lepopsychias Graeci vocant. Siquidem resoluunt eiusmodi aegrotantes, nisi frequentius nutriant. Porro exhiberi his oportebit, non copiose semel, nec quae crassa frigida ue potestate nutrimenta sint, sed sicut dictum prius est, quae ex genere extenuantium calfacientiumque sint. Ad eundem modum & medicamenta, quaecumque saltem medicamenta sumere febricitans homo potest, extenuantia calefacientiaque sunt offerenda. His & aquosum vinum idoneum ab initio statim est, si tum vehementer non febricitent: quod haud sane frequenter in hoc affectu fieri affolet. magis est si qui laborant, senes sint, praebendum iis postquam cibationem vinum est, magisque est si interposita quietis spatia mediocritas sint. Sane qui ex eiusmodi succis laborant, hos quotidie accessiones exercet, praecipueque ad vesperam, & nocturnas: non mane, nec usque ad meridiem. Atque de his quidem haec tenus abunde.

De curanda syncope in iis qui tenuissimos succos, & qui facillime exhalant, obtinent. CAP. 6.

**A** Ge modo transeamus ad eos qui contrario quidem huic laborant affectu, sed tamen syncope similiter opprimuntur, nisi quis sedulo sit attentus. Hi sunt qui praetenuis succos habent sic, ut ocysime exhalent. Itaque etiam diuersa a iam dictis ratione sunt curandi. Illos nanque paulatim & assidue vacuauimus, propterea quod multam simul vacuationem ferre non poterant. At qui sic se habent, hos paulatim & assidue nutriemus. Quod si a principio hos viribus adhuc valentibus, curandos susceperimus, nec paulatim eos cibabimus. Possunt namque iam vel quod liberius semel datum est nutrimentum superare. Tanquam autem eos qui ex crudi humoris multitudine syncope periclitantur, prorsus periclitari diximus, si vel iecur his, vel ventriculum phlegmone obsedit: itidem de quibus nunc agere instituiamus, insanabiles sunt existimandi, si viribus iam languentibus aliquod eorum viscus phlegmone infestetur, quando nec assidue hos nutrire fas est, sed tantum in remissionibus, nec seruare eos si non nutriantur licet, in eiusmodi affectibus mortifera illa species in facie celeriter apparet, Nasus acutus, oculi caui, & reliqua quae deinceps sunt adscripta. Nam siue multum excernant, siue vigilent, siue tristentur, siue non cito nutriantur, protinus eiusmodi faciem habent. Porro si alicuius horum, aut etiam plurium occasione, tales esse videbuntur, minus esse malum putabis, quam si absque iis essent emaciati. Sin absque his tales appareant, perniciosum iudicabis, atque hoc amplius, si a principio morbi eam habeant speciem. Neque enim dum concoquatur, sufficient. Atque ob id Hippocrates dixit, siquid eiusmodi consenserit, minus subesse periculi putandum. In morbi namque principio (ut praedixi) etiam si cum aliquo dictorum in eo sint statum, haudquaquam id bonum est, ceterum minus id periculi minatur, quam si cum horum nullo, immo ex spiritu ipso prompte digesto. Non solum autem extenuatis ad eum modum spiritu horum & sanguine, digestio saepe incidere assuevit: sed et expultrice vi per vniuersam corporis molem imoderatius concitata. Id quod incidere maxime ex imbecillitate retericis solet. Sane nutrire quicquid horum incidit, est necesse: sicut et corporis summa densare, non secus quam priorum rarefacere. Cum, n. maxime

*per syncopem et animi deliquit sine lipopsychiam differensiam collige. Vt 2<sup>o</sup> ad glauco. cap. 1<sup>o</sup>.*

*t. 2. t. cris. cap. 5. calu*

*p. p. p. 8.*

*\* διαφορῶν*

**H**

*† ἀλλὰ τὸ διαφορῶν αὐτῶν διαφορῶν χαλιπῶν .i. sed quia prompte digeratur periculosum.*



**A** maxime ij affectus inter se dissideant, et praesidiorum speciem diversissimam requirunt. Ergo frigidum ijs aerem adstringentemq; comparabimus: qui quemadmodum fiat, prius est dictum. Vngendi praeterea sunt adstrictorij vnguētis: Tum cibi ijs dandi, qui non admodum prompte dissolvant, non aqua mulsā, non ptisanā cremor: sed panis, & sorbitio ex alica, & fructus austeri, & q non facile corrumpant, tum ipsi per se, tum vero & cū pane: et alica quē in aqua sit cocta. Dabis vero aliquādo ijs & oua, praecipueq; eorum vitellos. Album enim eorum aegre concoquitur: Praeterea gallinaceorum, qui lacte sint alti, testiculos: itemq; suillum cerebrum: sed vel diligenter assum, (quando si cruentum detur, summopere laedit) vel in albo iure legitime elixum, porro & anetho iniectis. Deniq; omni ratione agendum, vt & succorum materiam crassiorem reddas, & cutim denses, & exhalationem inhibeas. Vinum vero ijs aquosum necessarium inter initia est, sumptum post cibum. Quod si ex sententia nobis oia responderint, et carni ijs aliquid nutriti post alia dabimus: potissimum post quartum diem: succis qui febrem excitauerunt, iam ad concoctionem venientibus. Tali affectu laborantis iuuenis, in decimo libro meminimus, quem (vti dixi) quotidie nutriti, idq; ante accessionem potissimum. tum quemadmodum semel dedita opa non exhibito illi cibo, accessio cum syncope inuaserit, memorauimus. Ergo in omnibus eiusmodi curationibus, si iam deprehensus syncope cubans est, omnis sollicitudo medētis ad symptoma vertitur: Sin nōdum ea premis, vtriusq; curā habebit, & ut symptoma non incidat, & ut morbus paulatim discutiat. Celerius aut hunc discuteremus, si nullus symptomatis subesset metus. Quippe qui multitudine crudi succi grauat, hunc, si modo iustā semel vacationē ferre posset, nec metus aliquis syncopes impēderet, semel arbitror vacuatū a morbo explicaremus. Eum vero cuius spiritus & succi facile exhalant, si ante accessionem cibare non cogemur, longiorem illi morbum certe non redderemus. Ac de ijs quidem haec mihi dixisse sit satis.

De reliquis syncopes causis, ac primum de affectibus quibus dolores succedunt. CAP. 7.

**N**unc reliquas occasiones, quibus syncope succedunt, deinceps referemus. Haec sunt numero quatuor: dolor vehemens, vigilia, immodica ventris inanitio, ac si in ijs qui aliena loquuntur, aliquādo motus, sed & quintam, si non displicet, addas: nempe principiorum intemperiem: de qua in calce libri agemus: idcirco maxime q dupliciter prouenit, uel quia in nudis qualitibus particulae alterant: uel quia uitiosus aliquis succus in has recipitur. Deinceps igitur de oibus q memorauimus, est agendum, initio a doloribus sumpto. Ergo si causam ipsam, unde dolor excita, adimere possis, ita utiq; contra symptoma non pugnaueris, sed egritudine curaueris. Sed si qua occasione prohibitus, affectui submouendo intentū esse non licet, vehementiam doloris mitigabis. Verū qm nec dolorū causas submouere, nec vehementiam eorum remittere fas est, nisi intellexeris cuius vitio is dolor in cubantis corpore excitetur, perpendendae prius tū causae dolorū sunt, tū uero signa quibus haec dignosci queant. Nā cum sensui plerunq; parū pateant, hominē qui in tali speculatione sit exercitatus, nimirū postulant. Itaq; cū nobis in alijs operibus non pauca de dolorū generatione sint praecpta, ipsorumq; oium opportunum tēpus iam uenerit, necessum arbitror totam eorū rationem summam percurre. Quoniam igitur in aialis corpore oibus consentientibus sectis, non omnes partes sensiles sunt, manifestum est, quae prorsus sunt insensiles, eas non dolituras. Igitur cū sensilibus duntaxat dolor accidat, sequens est ut aestimemus eiusmodi ne corpora perpetuo sint dolitura: an vno aliquo tempore, cū videlicet ortus in his crucians affectus sit. At si ipsa euidētia nos docet multum esse temporis, quo nihil omnino dolēamus, non obscurum est certo aliquo tempore, quo scilicet excitatur in singulis quae dolent, crucians affectus, necesse esse ea dolere. Ergo si inuentum nobis fuerit quānam affectio ea sit, quae in sensilibus corporibus orta facit vt animal doleat: utiq; & quod quærimus, iam fuerit inuentū. Hic igitur ab ijs naturalibus notionibus, quae omnibus nobis sunt cōmunes, procedere methodo ad id quod considerandum proponitur, conueniet. Porro naturalis notio nos docet vitium id corporis, ex quo sit doliturum, aut cōtinuitatis diuisionē oportere esse, aut alterationem aliquā.

**D** Ita etiam nō incommode dictum ijs est, qui ex insensilibus, uel insensilibus, uel incompatilibus elementis corpus componunt, affectum unde dolor nascatur, prorsus si inueniri non posse. Quippe quae tantummodo tangunt, eorum nihil videtur dolorificum. At talia corpora tantum se inuicem tangunt. Quod si non contingant modo, sed etiam se inuicem in concursu frangant, ad dolorem creandū nihilo plus conferunt, si q frāgunē, insensilia statuunt: nisi et lapides cū diuiduntur, dolore affici dicemus. Verum de his latius tum alibi, tum in quinto de Asclepiadis placitis disseruimus. Nunc autem confessum hoc principium sumentes, necesse esse ut affectus, qui dolorem excitet, uel diuisio sit, uel alteratio illud etiam memoria repetamus, ne alterationem quidem ipsam sensim irrepentē, dolorem asserre animali posse: sed quae dolore animal afficiet, eam mutationem tum confertim factam, tum uero violentam esse debere. Videtur enim corpora non solum in habitum contra naturam confertim aguntur, tristē mutationem sentire: sed etiā in ipso ad naturalē statum suum reditu (nisi eum paulatim accipiant) cruciari. Scimus, n. qui in uehemēti frigore iter fecerunt, eos cum sese non sensim, sed semel calfacere pperarent, dolore circa unguū radices adeo uehementi affectos, vt ferre non possent. Illud uero inquirere an ipsum quod uehementer

\* συμφορα  
\* Nō ēi antiq;  
\* ερωτων id est  
cruentū est in  
impressis ερωτων  
μωv, qd sub cru  
dū ab aliqbus  
uertitur, est in  
manuscriptis.

\* Nō habet in  
codicibus graec  
cis antiq; haec  
dictio, ueris.  
Τεπι των παρ  
ραπαιδων.

\* συμφορα ενω.

cap. 3.

Vit. 1. p. 4. e. l. m.

Vit. ca. 2. t. lo. aff.  
cap. 5. ca. 3. t. comp.  
med. loc. cap. 5. ca. cap.  
30. artis medica.

\* oppositū huius ut dicitur Gal. p. 4. caus. symp. cap. 6. 3. fol. 16. 6.  
pro huius apparenis contradictionis soterone Vit. Manard. lib. 15. Epis. 2. p. fol. 392.



## Gal. methodi medendi

87  
 menter exalfacit, aut refrigerat, diuisionem aliquam continui efficiat, longiore fortasse disputa- **B**  
 tione eget: Et utique hoc ostensum à nobis est in commentarijs de simplicium medicamentorū  
 facultatibus. Verum quid agendo, quæ vehementer vel exalfaciunt, vel refrigerant, dolorem  
 inferant, quærere, ad rem propositam minime est necesse. Siue enim vt substantiæ sensibilium  
 continuitatem diuidentia, liue vt eam semel & confertim alterantia, id ad eorum inuentionem,  
 quæ dolorem leuabunt, nihil refert, modo sciamus, quod violēter uel exalfacit uel refrigerat, id  
 sentiētia corpora dolore afficere. Ergo si cœpisse ab euidētibus conueniet, euidenter autem vi-  
 dentur eorum quæ corporibus nostris propinquāt, hæc sola esse dolorifica, & quæ vehementer  
 vel exalfaciant uel refrigerent, & quæ substantiæ continuitatem diuidant: (hæc autem sunt quæ  
 vel contundunt, vel incidunt, uel distendunt) utique curationis eorum inuentionem quæremus  
 via aliqua insistentes, quæ à quærendorum natura sit accepta, quæ methodos appellatur. Rursus  
 igitur supra repetentes dicamus. Quoniam id quærimus, quemadmodum in morbis dolore af-  
 fligamur, ubi nihil nobis extrinsecus triste appropinquat: necesse est aliquam talem causam in  
 corpore quæramus, quæ scilicet vehementer exalfaciens, vel refrigerans, vel diuidens substan-  
 tiam sensibilis alicuius corporis, nos exruciet. Ac primum illud speculabimur, cuiusnam esse natu-  
 ræ debeat, quod continuitatem diuidet. Necesse igitur est uel ruptionem, uel contusionem, uel **F**  
 erosionem esse affectum eum qui diuisionem continui faciat. At uero ruptio ex distētionē qua-  
 dam, contusio ex grauante, erosio ex mordente prouenit qualitate. Ergo cum nihil extrinsecus  
 sit, quod vel distendat, uel grauēt, uel erodat, sed ex seipso horum aliquod corpus sentiat: neminē  
 latere potest distentionem ab aliqua intrinsecus substantia, quæ multitudine sua corpus se conti-  
 nens distendat, aut immodica siccitate prouenire: contusionem, ex eo quod aliquod corpus † ab  
 externo } supercecidit, quod uel durum, uel magnum, uel graue, uel simul ambo fuit: erosionē  
 vero, ex succo aliquo, cui mordens natura insit, † ubi uehemens dolor vrget, scrutandum no-  
 bis est, an succus plurimus, an spiritus cui non sit exitus, an grauis moles, an mordens humor, an  
 siccus affectus subsit: Ad hæc, ueluti inter initia est definitum, an aliquid quod valenter exalfaci-  
 at, uel refrigeret. Quorum ipsorum quoq; rursus causæ, uel in spiritu, uel in humoribus, uel in  
 solidis ipsis sunt statuendæ. Quicquid enim eorum uehementē exalfactum refrigeratum ue sit,  
 quando quod vicinum est tangit, dolorificum illi redditur. Igitur quemadmodum singula quæ  
 comprehendimus agnosci possint, tum uero quod tum omnium habeamus manifestas notas,  
 quodq; si aliud quicquam, etiam causarum & affectuum quæ sensum fugiunt agnitio, ex multa  
 exercitatione, & curiosa omnium perpensione nobis tandem pariat, alibi monstratū est. Nūc **G**  
 uero id considerare propositum nobis non est, immo solam ipsam medendi methodum perseq.  
 Ex qua scienter perspecta, quantum auxilium compēdiumq; medicis non ad præsidiorū modo  
 curationumq; facultatem, sed etiam ad affectus aliquando agnitionem comparetur, sæpe uobis  
 in ipsis agrotantibus manifeste ostendit, quorum iam duos tres ue, qui haud pridem sunt sanati,  
 referam. **V**nus. n. ut scis, quadragenarius erat, qui cum colo laborare putaretur, non modo ni-  
 hil est † a fomentis tum humidis tum siccis } leuatus, sed nec cataplasmatibus, nec clysteribus, quibus  
 scilicet publice uti in eiusmodi affectibus solent: uerū etiam à plurimis eorum exacerbatus. Nā à  
 rutaceo oleo per sedem infuso deterius habuit, itemq; à castoreo. quinetiam ubi mel coctum cū  
 pipere assumpsit, extremis doloribus est afflictus. Iam cum cremorem cocti sceni græci vnā cum  
 melle accepisset, uehementer est irritatus. Ipse igitur, ubi mordentes succos in tunicis intestinorū  
 immerfos conieci, qui scilicet secum vnā corrumperent tum ea quæ per inferiora essent infusa, tū  
 ea quæ per os sumebat, exhibui homini nutrimentum, quod non facile corrumperetur. **D**einde  
 cum minus eum cruciatum intellexi, uitiolosos humores purgandos iudicauit. Cum uero aptissimū  
 ad eiusmodi uitiolosos humores esset medicamentum quod ex aloe componitur, quodq; iam vul-  
 go picran appellant, utique semel hominem iuste purgare non sum ausus, q̄ doloribus & inedia  
 duobus mensibus confectus esset. Verum ex quibusdam interuallis moderate id faciens, quindecim **H**  
 circiter diebus hominem (ut scis) prorsus sanauit: idq; nullo præterea adhibito præsidio. Atq;  
 hic quidem illo primum tempore sic est vexatus, nunquam prius intestini dolorem expertus.  
 At alius iuuenis huic quidē ætate propè par, sed qui sæpe ante colicis cruciatibus fuerat affectus,  
 accepto scammonia succo fuit purgatus. Cum autem bene largiter fuisset vacuatus, primo qui-  
 dem die uespero in balneo lotus, mox ptissanae cremorem sumens, post piscem quoq; comedens,  
 nocte ea quæ ceperat, euomuit. Secundo die itidem lauatus, comedit primum lactucam, mox  
 auium carnis aliquid in albo iure elixæ. ab hac alicam ex aqua sumpsit, uino austero iniecto. Ubi  
 uero ab ijs mediocriter se habere est uisus, etiam tertio die nutritus similiter est. Reddidit tamen  
 per aluum plura quàm pro ciborum portione: eaq; cum morfu. Deinde quarto die etiam magis  
 dolere sibi ventrem sensit: & cum se in balneo alicubi frigus accepisset imprudentem putasset, ru-  
 taceum sibi oleū per sedem infundens, non solum uehementissime est vexatus, sed etiam liquidā  
 deiectionem copiosissimā excreuit, quod facile declarauit aliquid à toto corpore ad loca uentris  
 deferri. Post deinde p̄ circuitus similis redibat cruciatus. Audientes autē eius symptomata, intelleximus  
 noxā ex scammonia in illis maxime intestinis procubuisse, quæ prius etiam fuerant imbecil-  
 la sic,

† cap. 1. de lib. aff. cap. 9. 9.

† de lib. 7. cap. 11. fol. 98.

† ἐν ὁθεν. i. ab  
 interno, est in  
 aliquibus cod.  
 grecis, et ita ui-  
 det̄ eē legēdū.

\* ἐπιπράν,

† ὑπὸ κατὰς  
 τὰ ἄσπερα καὶ  
 πύριον. i. a pu-  
 ficationibus &  
 fomentis. & ita  
 ἐτι inferius.



**A** la sic, vt quasi fluxionis quidam exortus esset affectus. Ergo quemadmodum hunc quoque sanauerim, scis. Abijcere enim iussi praesidia colica: alicaque calente, quae cocta in aqua esset, nutriri, immixtis ei mali punici granis. Cum autem tota nocte citra dolorem dormiuisset, miratus profectò est remedij nouitatem: rogauitque quid esset bibendum. Dedimus itaque bibendum dilutum rhois cremorem: quò videlicet, siue aliqua esset in summo intestino facta vlcerosa affectio, eam adstringeret; siue etiam ex consuetudine aliquid ex superioribus locis in partem afflictam conflueret, id reprimeret. prandioque eodem vt iussimus: deinde ad vesperam cenare pane puro madefacto in vino aliquo naturaliter quidem austero, sed veteri. Concessimus praeterea vt austerum quicumque vellet fructum sumeret, siue malum, siue pyrum, siue punicum. Simili ratione etiam tertio die cibatus, in quarto theriacen bibit, sanusque omnino est redditus: ac de caetero ad consueta reuersus, nullum sensit incommodum. Simili genere & alteri cuidam in aestate affecto, cum sitibundus admodum esset, supra alia quae memorauimus, etiam frigida potione vti permisi. Ergo ne requiras in omni affectu eiusmodi notas, quales in pleuritide vel dysenteria apparent. Quippe scientifica est morborum id genus agnitio, certis videlicet definitisque notis comparata: cum eorum qui proxime sunt dicti, coniecturalis agnitio sit: ac solis istis inueniri potis, qui exacte cuiusque morbi propriae curationem norint. Quare quoniam de hac proposita nunc disputatio est, ipsam per se absoluamus. Nec affectuum agnitiones attingamus: maxime quae ex coniecturalibus notis incipientes, cum eorum quae profunt obsuntque, cognitione sunt coniunctae. Methodum enim in istis, atque et exercitationem, in morborum agnitionibus seorsum per se fecimus: quò scilicet arte quis instructus, in omni egrorum locum qui affligitur, tum ipsius affectum, sicuti nos, inueniat.

*Ratio curandi dolores.*

CAP. 8.

**E**rgo reuertamur ad affectus, qui dolores excitant. Si sanguinis abundantia sit, quod distendat, veluti profectò in phlegmone fieri solet, protinus ubi vires aegri valentes sunt, sanguis mittendus est. Sed si is vel sanguinis missionem timeat, vel imbecillis viribus sit, tum reuellendus in diuersum sanguis est, tum per propinqua deriuandus. Dictumque nobis prius est, quemadmodum haec fieri conueniat. Quòd si his peractis dolor etiam persistat, patet profectò in aegrotante particula impactum esse quòd contristat. Patet uero non minus & quae curatio ipsa per digerentia medicamenta sit molienda. Pari ratione & qui ex flatuoso spiritu dolores fiunt, curabimus: sed simul in his potius tum extenuantibus cibis, tum potione, tum per sedem iniectionibus, tum cataplasmatibus, tum humidis siccisque fomentis auxiliantes. Sin moles aliqua grauando contundendo uel dolorem excitet, molli ipsi est medendum. Sin mordens humor est qui affligit, aduersissima huic sunt quae extenuant & calfaciunt. Postulat namque huius generis affectus, si modo curandus est, vt ea quae contristant, vacuentur, si id omnino fieri nequeat, vt per epicrasin sanetur. Sin id quoque fieri non possit, vt quae torpore inferant, medicamenta exhibeantur. Quae quaeque sunt reliquorum communia, minus tamen hos affectus quam alios laedunt. Quippe tenuis consistentiae, & calidarum virium plurimi talium humorum sunt: quae autem ex papaueris succo, & alterco, & eo modo frigidis composita medicamenta sunt, simul omnino & refrigerant & siccant. qua ratione non solum vt sensui torporem inducentia salutaria sunt: sed et vt humorum tenuitatem cogentia atque crassantia, praeterea vehementem calorem refrigerantia. Vbi vero crassi glutinosique humores exuperant, alienissima sunt quae torporem inducunt: cauendusque magnopere in eiusmodi affectibus eorum usus est. Sed nec alioqui comitatur eiusmodi succos, modo soli sint, dolor vehemens. Si vero ex accidenti aliquo coniunctus his halituosus spiritus est, qui ex istis quibus continetur corporibus erumpere prorsus non potest, grauissimis omnino doloribus, qui ita se habent, cruciantur. Porro accidit id illis duplici ex causa, vel obstructione, vel calore. Nam & obstructio spiritum cohibet, nec exire permittit: & crassa glutinosaque cum calefiunt, flatuosum spiritum gignere solent. Eiusmodi sane affectus istis, qui se cibis natura frigidis, & consistentia crassis ac glutinosis referferunt, quoniam in ipsis intestinorum tunicis flatuosus spiritus continetur, potissimum incidit. Nam cum haec duplices sint, ubi medio earum spatio eiusmodi collectus humor est, in flatulentum mutatur spiritum. Sane is & crassus, & frigidus, & tardi motus est. Vbi igitur tum retinetur, tum tunicas distendit, tum succus vnde oritur, intestini partes quas contingit, vehementer refrigerat, duplici occasione affliguntur qui sic laborant. Ac ad tempus quidem, ubi torporem faciens medicamen biberunt, prorsus indolentes reddunt: caeterum affectus his omnino fit maior. Nam & intestinorum tunicarum medicamentorum frigiditate densiores, minusque flatui transmittendo habiles redduntur: & humor ipse tum crassior, tum ad motum ineptior euadit. Itaque & spatio longiore ad egrorum curationem, & medico qui egregie in arte sit exercitatus, est opus. Nisi enim certa ratione postmodum, curationem aggredietur, verendum erit ne succi secundo in flatuosum spiritum versi, eundem dolorem renouent: vnde rursus stupefacientium aliquid medicamentorum exhiberi sit opus: eadem scilicet necessitate urgente. Ac pari modo tertio & quarto & saepe deinceps, quoad homo insanabilis effectus, in malum totius corporis habitum perueniat, & post longa tandem taedia pereat. Quo pacto igitur dolores eos, quos frigidus humor in medio intestinorum interclusus excitauit, sanare conueniet. Sane non perfusionibus, & cataplasmatibus quae valenter excalfaciant, Quippe lecti omnes



## Gal. methodi medendi

omnes crassiq; & frigidi humores, ab ijs quæ calfaciunt, nisi et valenter digerant, liquantur, ac in flatum mutantur. Conuenit igitur eos incidere simul & concoquere. quas res tenuantia medicamenta præstabunt: potissimum tamen si calida vehementer non sint. Quod aut horum quoq; ipsorum ea maxime deligenda sint, quæ magis flatum discutiant, magisq; siccant, nemini potest dubium esse. Sæpeq; ex plebe non paucos audias minus sibi dolere colon affirmantes, cū nec ipsis cataplasma imponitur, nec oleo aliquo perfunduntur, nec per clysterem aliquid infunditur. Et sanè qui generosi animi fortesq; sunt, si mediocri vtuntur victu, tutius longiore in tēpore percitantur, quàm qui violenter (vt dictum est) calfacientibus vtuntur. A nullo enim in eiusmodi succis tam est metuendum, quàm à calore, qui eos liquet, atq; in flatum vertat, sed digerere nō valeat. Vidimus nanq; ex agrestibus operis quempiam, qui vbi coli dolorem sensit, protinus se cinxit: cum cingi ante non soleret. comedit autem cum pane allium, nullum dimittens consuetū opus. nec toto die quicquam bibit, sed vesperī meracius: ab his & tota nocte dormiuit, & mane ab omni dolore planè liber surrexit. Est enim profectò allium ex eorum ciborum genere, qui & flatum discutiant, & minime sitim inferant. Sunt qui parum id experti existiment maiorem quàm cepas sitim excitare: sed planè errore: cum non modo non maiorem quàm cape, sed nec omnino sitim faciat. Idem omnium planè eduliorum maxime flatum discutit. Itaq; ipse certe agrestium theriacè id appello. Ac si quis vel Thracas, vel Gallos, vel deniq; qui frigidam regionem incolunt, vesci alijs vetuerit, non leuiter ijs hominibus nocuerit. Ac quos ex supradicta causa vehemens intestinorum dolor citra febrem exercet, ijs & allium esse licetq; & theriacen bibere: quippe quæ eiusmodi affectibus magnopere subuenit. At si cum febre vnà talis dolor aliquando incidat: principio quidem, si id ferunt, fomentum siccum ex milio est adhibendum. Si ab hoc non quiescant, se men aliquod, quod flatum dissipet, in oleo, quod tenuium sit partium, coquere; mox per linteum, quò purum sit, oleum colare; deinde anseris seuum in oleo liquare, & per sedem infundere oportebit. Si anseris seuum non sit, gallinaceo est vtendum; in primisq; curandum, vt sit expers salis. esto autem nec admodum vetus. licet vero & recentī vti: præsertim anserino. At si neq; ex hoc remittuntur dolores, secundo rursus iniiciendum idem est: adiecta etiamnum castorei, & papaueris succi, vtriusq; fabæ non amplius magnitudine. Olei vero hemina modus esto, excipitur & lanula ex hoc medicamento aliquid, Debebitq; appensa forti filo, quàm penitissime in rectum intestinum dimitti: quò vtiq; & cum libet id facile recipiatur, & euidentem conferat vtilitatem. Ad eundem modum & oculorum & aurium dolores qui ex huiusmodi humore, aut spiritu flatulento in febre excitantur, sedare conueniet: tum fomento ex milio, quoniam id omnium & leuissimum est, & maxime siccans: quodq; ab eo defluit, innoxium expersq; morsus est: tum auribus medicamentum id quod ex castoreo & papaueris succo conficitur, infundentibus: quo scilicet ad talia vti solemus. Liquor quo hæc liquantur, sapa esto: quod apud nos vocant Hepsēma. pleriq; medicorū Siræon græce appellant. Quod si imponi cataplasma aliquando oportebit, papauerum capitibus in aqua coctis, ac fœni græci, vel hordei, vel lini seminis farina aque immissa, cataplasma cōficiēs. Scire autem licet medicamentum, quod castoreum recipit, nō solum aurium sedare dolorem: sed etiam oculorum, & dentium, si auribus instilletur. Nam vero collyria quæ ex opio fiunt, vehemētissimos oculorum dolores remittere, omnes norunt: Vtendumq; (vt prædiximus) his est, cum maxima necessitas vrget: illud minime ignorantibus particulas ipsas nonnihil ledendas, imbecillioresq; in reliquam vitam ex refrigeratione futuras: cæterum salutis hominis in præsens, ipsam futuram postea noxam posthabentibus. Siquidem non paucos eorum qui his sunt vti, eò infirmitatis venisse, vt alij ferè nihil omnino viderent, alij propemodum surdi forent, id omnibus iam notum est. Itaq; nos, si quādo cogimur his vti, postmodum in sanitatis tempore particulas ipsas excalfacimus: nempe auribus oleum id, quod solū castoreum habet, infundentes: oculis vero collyria quæ tantum excalfaciant. Ad quod scilicet munus maxime id probamus, quod ex cinnamomo conficitur. Ac de doloribus quidem, qui ex crassis glutinosis ue, aut frigidis succis, vel et flatuoso spiritu excitantur, hæcenus abunde. Similis nanq; est eorum omnium curatio, vt quæ per comprehensas iam materias perficiatur: nisi q; is, qui spiritum flatuosum comitatur, propriā quandam curationem est fortitus, ex cucurbita cum flamma copiosa subinde admota. Videbitq; tibi præsidium hoc in huiusmodi affectibus, incantamenti cuiusquam simile quid efficere: siue hi in intestinis, siue in quauis corporis particula sunt excitati. Illico enim cucurbita admota, qui spiritu flatuoso cruciantur, tum à dolore liberi, tum omnino sani redduntur. Quos vero non spiritus modo flatuosus, sed etiam humor quispiam, vnde is oritur, male habet, ijs illico ad tempus dolor sedatur, redit tamen vel in sequente nocte, vel postridie, vel etiam tertio die similis dolor: ac potissimū vbi in victu aliquid deliquerint, aut importunius particulas excalfecerint. Tibi vero hoc quoq; maximum indicium affectus erit: ac curationem pro ratione prosequeris, nec impese particulam excalfaciens, & tenuatoria curationis ratione vtens. Quod si in ventre quoq; taliū quispian incidat, mirifice hi ex acrium iniectione leuantur. Sed percuranda in his primum doloris accessio est, admota scilicet cucurbita, quò ventosus digeratur spiritus. Post id vacuandus humor est, infuso per sedem eiusmodi medicamentorū aliquo. Ego vero oleo quopiam tenuis substantie

\*βιβαιδρῶν  
i. firmi est in  
antiquis id qd  
videf et voluit  
se intelligere  
Linacer. ουυρο  
μδρῶν aut in  
impressis id est  
citus.

Et v. s. cap. p. huius. b.  
= q. ibi.

quodam

vti



**A** uti assueui, rutam incoquens. Porro aliqui in tali curandi ratione, ubi oleum acceperunt, maximo dolore cruciantur. postea exiguo interposito spatio excernunt humorem vitreum: atque ex hoc protinus simul & a dolore & ab affectu liberantur. Quippe sublata causa, que spiritum flatuosum gignit, omnia conquiescunt. His humoribus contrariam maxime naturam habent, qui tenues sunt atque acres: sed similem dolorem inferunt: nonnunquam autem & convulsiones crebras accersunt: utique cum in ore ventriculi sunt collecti: veluti dudum illi contigit, qui paulo post aeruginosum humorem euomuit. Satius vero sit non aeruginosum ipsum dicere, sed exactam plane aeruginem. Talis namque erat, qualis pulcherrima est ergo. Verum huic adolescenti cum convulsione & syncope, et guttae quaedam frigida, & pulsus in summo gradu parui erant. Ex quibus cum conicerem in ore ventriculi, quem publice stomachum vocant, mordentem aliquem contineri humorem, dedi illi aquam tepidam bibere. postquam protinus tale quid euomuit, quale si ipse facere velles, floridissimam aeruginem aqua misceres. Cum igitur talis humor in ventriculo consistit, vomitu est expellendus: cum in intestinis, iniicere per sedem conueniet, quod eluere eiusmodi humorem sit aptum. At id deteriuum sit omnino oportebit: Cum autem talium plurima mordeant, commodissime ex his aliquod deligitur cui morsus absit. Eius generis maxime est ptisanæ cremor. Cibi vero exhibendi his sunt, qui & boni sint succi, nec facile corrumpantur. quorum et exempla in priore libro iam tradita habes. Quoniam vero est eorum, qui ex siccitate vehementi tenduntur crucianturque, mentionem feci, satius fuerit de his et aliquid apponere. Scire namque licet eiusmodi affectum, si modo curabitur, humectationem postulare: ceterum, curatu perdifficilem esse, vel potius qui curari omnino non possit, si febris occasione est contractus. Succedit maxime exitiali phrenitidi. Nec sanatum quempiam ita convulsorum aut ipse vidi, aut alium narrantem audiri. Nam temere convulsio, vel ex repletione neruofarum partium incidit: (qua ratione eos quos magna phlegmone premit, adurit) vel ex mordente & tenui humore, qui neruosa corpora rodat, vel ex ingenti frigore, quod tale quiddam quale gelu efficit. Atque he tres convulsiones subinde percurantur. Sed quæ ex neruofarum partium siccitate prouenit, insanabilis est. Quippe etiam in libro de marasmo docuimus solidorum corporum siccitatem omnino esse insanabilem. Quo minus adijciendum quicquam de eiusmodi symptomatis præterea puto: sed nec de ijs quæ vitio immodice vacuationis, vel per aluum, vel per vomitum, uel sanguinis profusionem, incidunt: quod & antea de his mediocriter sit dictum, & posthac dicere sit necessum: potissimum cum mihi de tumoribus, qui præter naturam incidunt, erit agendum. Itaque librum hunc iam claudam: quando de symptomatis ijs, quæ utique tractatu maxime erant necessaria, & præcipue quæ cum febrium affectibus ipsis sunt connexa, abunde differui.

viti ca. i. t. lo. aff. cap. 5. b

viti 5. aphor. com. 4. c

viti ca. i. aph. com. 4. c. huius cap. 5. b

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST  
DE MORBIS CVRANDIS,  
LIBER TERTIVSDECIMVS.  
ARGVMENTVM LIBRI.

Inflammationes, ac reliquos præter naturam tumores curare docet, idque indicationibus diligenter adscriptis, ac ijs maxime quæ sumuntur ex affecta parte.

**D** Quid hætenus hoc opere actum est, quid hoc libro agendum; ac de duplici inflammatione. CAP. I.



Vo iam genera morborum quemadmodum quis methodo sanet, docuimus: alterum in intemperie positum, cui antiqua est appellatio: alterum, cui nos nomen indidimus continuitatis solutionem. De qua prima in tertio, quarto, quinto, ac sexto horum commentariorum præcepimus. Post eam de ijs quæ in intemperie consistunt, usque ad duodecimum egimus. In hoc vero totius operis tertio decimo de tumoribus qui præter naturam incidunt, differere incipiemus. in quibus. scilicet partes a naturali habitu in quantitate recesserunt. Sanè sanitatem, an naturalem habitum dixeris, ad ea quæ nunc paramus, nihil interfit. At cum plures specie affectiones in his sint, primum agemus de phlegmone. Expedi. n. ab hac cepisse, & quod frequentissime incidit, & quod febres, aliaque symptomata periculosissima excitet. Cum autem veteres Phlogosin (quam inflammationem interpretere) subinde phlegmonem appellant, sciri volumus non hoc loco nos de hac phlegmone differere; sed ea quæ supra inflammationem, tensionem quoque in particula facit, quam non modo ipsi tactu deprehendamus, sed et ipse æger proprio sensu aduertat. Quinetiam pro tensionis modo tangenti quoque renitenti pars phlegmone obfusa; auctiorque est quam pro naturali habitu; nec dolor illi deest, maior minor uel. Cum quo nonnunquam & pulsationis est sensus, cum. scilicet malum amplius increuit: ac potissimum cum suppurat.

Rubor

i. t. lo. aff. cap. 3.

\* οὐκ ὀνομαζόμενος ἰσχυροί

\* οὐκ ὀνομαζόμενος ἰσχυροί

\* τὰ πολλὰ ἰσχυροί

† δὲ τῆς ἰσχυροῦς  
ὀνομαζόμενος  
συναφῆσιν  
ἰ. eo sensu qui  
peculiariter  
συναφῆσιν  
(quæ consentium  
dixeris) appel-  
latur.  
\* συναφῆσιν











computruisse portio aliqua suppurantis partis videbitur, excidi eam est necesse. Sanè quidam in ijs quæ in axillis & inguinibus suppurat, in myrtei folij speciem semper excidi cutim iubent: qm̄ in ijs laxa ea naturaliter sit, ideoq; omne quod ipsi aduenit prompte recipiēs: { præterea ipsa ex leui occasione phlegmonē facile contrahant. } At maximas aliqui sectiones facere solent: quarū occasione particula, vbi ad cicatricem est perducta, non solum turpissima reddit, sed etiam fit imbecillior, & quæ sæpe homini ad motus sit in mora. Hæc igitur ipsi vitantes, sapissime certe sola incisione, & medicamentis valenter siccantibus, huiusmodi affectus sanauimus. Quod si aliquādo excidere aliquid propter multitudinem, non puris modo, sed etiam corruptarum partiū, fuit opus, contenti eramus sectione quæ myrti folium imitatur, planè non magna. Cum aut̄ in ea excisione longitudo maior q̄ latitudo sit, esto in inguine longitudo p̄ transversum ducta, nō autem per mēbri rectitudinem. Quippe ita cum mēbrum inflectimus, naturaliter cutis sibi applicatur. post excisam cutim, medicamento, quod Græci Mannam vocant, affectam partem implebimus: Est autem ea purgamentum thuris, leui adstrictione prædita, atq; hoc nomine etiam thure ipso ad nonnulla vtilior. Thus. n. puris tm̄ mouendi facultatem obtinet: vtpote nullam adstringendi vim habens: Magisq; id facit quod pinguius ex eo est, & magis albicans: sicuti etiam quod flauū ex eo magis est, validius siccatur. Māne vero, etiam corticis thuris paululum est admistum: vnde. f. adstringendi vim habet. Ipse vero cortex thuris tum adstringit, tum siccatur insigniter: Itaq; etiam ad moderatiōnes sanguinis perfusiones eo vtimur solo: sicut etiā ad valētiores, solo vsto, sed tūc, & cribrato, & in mollissimum puluerē redactō. Quinetiam mitigare prius incisam partem (sicut dictum est) quantum poscere videbit, oportet: fomentis primum, dein cataplasmate, mox hume-  
 tante aliquo medicamēto, aut non siccante: singulis. f. extrinsecus impositis. Nam in ipso vlcere tum māna (vt dictum est) tum ex præsidijs, quæ linteolis excipiunt, primum ea quæ pus citant, dein ea quæ expurgant, sunt imponenda, post quæ, si cauitas etiānum sit, quæ impleant adhibēda sunt: sin minus, ea quæ cicatricem inducunt (græce Synulotica & Epulotica vocant) veluti quod ex cadmia conficitur. At qm̄ in horum quoq; vsu plurimis medicorum non paruū quiddam peccatur, non ab re fuerit etiam de ijs differere. Tum nanq; ducere vlcus ad cicatricem incipiunt, ac idonea illi rei medicamenta applicant, cum iam penitus sit impletum, nec quicq; illi restat cauum, Hinc illis accidit, vt cicatrices efficiant circūposita cute magis eminentes. Quō igitur illi cuti sint æquales, conueniet id genus medicamentis vti, priusq; vlcus ad æqualitatem prorsus sit impletū: imposito super ipsas vlceris oras ex specilli mucrone medicamento aliquo sicco ex ijs quæ in vlcerum curatione retulimus: super reliquum, linamento dato, quod aliquo medicamento ex ijs quæ cicatricem inducant, & humida sint consistentia, fuerit imbutum. Cedente aut̄ prospere curatione, etiam id amouebis; ac postea sicco tm̄ medicamine vteris, lato specilli mucrone { ex eo } super toto vlcere volutato. Foris autē suffecerit linamentum vel siccum, vel ex vino madens: ac potissimum quod ex mollibus sit elychnijs: cuiusmodi Tarsensia sunt. qm̄ hæc quoq; ad vlcera quæ supcrescant submittēda, vim aliquā obtineant. Atq; hæc ducente nos rerū societate, diximus.

B  
 † Ex antiquitate vertendum, ex leui occasione phlegmonē facile contrahat.

\* ὑπόσθησις

F

\* ἐπιβροχίς

G

De curatione singulorum affectuum, qui ad inflammationem excitandam concurrunt.

CAP. 6.

**N**unc ad sermonem de phlegmone reuersi dicamus cōmunem omnium phlegmonarum curationis indicationem esse vacuationē! Quæ vero adhuc in generatiōe sunt, in ijs prior vacuatione est confluentis ad affectum locū sanguinis inhibitiō. Inhibebitur is cōmode, si ipsam fluxionis causam inuenerimus. Sanè ea duplex est: aliquando. n. ex ipsa parte, quam phlegmone vexat, oritur: aliquando ex alia quapiam alijs'ue. Ex ipsa, quoties aut calidior est facta; aut dolore (sicuti ante diximus) vrgetur: Non ex ipsa, quando vel ab alia quapiam, vel ab alijs superfluum illi transmittitur, vel etiam ex totius corporis affectu. Fit igitur calidior vel propter immodicum motum, vel aliquem ex Sole, aut igni teporem, vel acre medicamētum: Dolore vero angitur & propter intemperiem, & vulnus, & contusionem, & distorsionem, & tensionem, præterea ob-  
 structionem quandam, & spiritum flatuosum. Intemperies modo extrinsecus illi prouenit; modo ex succis qui in ipso habentur corpore: Et extrinsecus, vel ab aliquo venenatorum animalium, vel pharmaco, quod vehementer exalfaciat, aut refrigeret: etiam ex ambiente nonnunquā: Ex ipso vero laborantis corpore, cum id vitiosos succos, qui facultate sint dissimili, cōgessit. His igitur omnibus æstimatis, quæ phlegmonæ adhuc in generatione sunt, earum causas prius abscindes: Quæ vero iam factæ sunt, has utiq; curabis solas. Ergo quidnam medenti agendum sit, si totum corpus male sit affectum, & dicta prius tum in his non pauca sunt, tum in libro de plenitudine: & nunc summas eorum quæ dicta sunt, recensebimus. Vbi. n. æquabiliter inter se succi sunt ad-  
 faucti, id & Plethos & Plethoran Græci vocant: { nos plenitudinem, & succorum redundantiam dixerimus. } Vbi vero vel flaua bili, vel nigra, vel pituita, vel ferolis humoribus refertū corpus iam fuerit, cum habitum Cacochymian (quali succorum vitium dicas) nō plethorā nominant. Ergo plethora tum sanguinis missione curatur, tum frequenti balneo, tum exercitatione, tum frictione: præterea digerentibus medicamētis, & præter hæc omnia inedia. de quibus in ijs quæ de sanitate tuenda sunt prodita, dictum abunde est: Succorum vitium, purgatione, quæ cuiq; su-  
 peranti

H

it. v. s. fol. 20. b. ca. 6.  
 a. 3. t. san. tuca. cap. 9.  
 ca. 2. t. com. med. sph. lo.  
 cap. 1. b.  
 it. ca. in 1. t. com. au. cap.  
 9. E. ca. 2. aph. 5. ca. 17. E.  
 ca. 9. aph. 2. b.



**A** peranti succo sit accommodata, corrigitur. Dicitur porrò & de hac est in ea parte operis de sanitate tuenda, quæ de præcauendis morbis est instituta. Illinc igitur huc ea transferas oportebit, ac consideres, quoniam ex ipsis uti maxime expediat. Siquidem si iam febricitet æger, nec exercitatione vacuare exuperantiam licet, nec vnctione quæ excalet: sed nec multa frictione, nec balneo; immo sanguinis missione, vnà cum inedia, vel purgatione aliqua. At si nondum febricitat, omnibus iam dictis vtare, optimum quodq; ad id quod instat deligens. Illud enim patere vel me tacente arbitror, eum cui crura phlegmone laborant, non esse vel ambulatione, vel cursu exercitandum: sed nec stare illi esse iubendum: immo sedenti plurimum fricari, mox manuum motu exercitari illi est satius. At sicui in supernis partibus coeperit pars aliqua phlegmone tentari, huic motus ex inambulatione aut cursu est salutaris. Similiter & frictio his quidem ea potior est, quæ cruribus adhibetur; illis, quæ in supernis partibus administratur. Quippe præceptum in contrarium reuulsionis, in omnibus talibus cõmune est. Neq; igitur cum vel circa sedem, vel aliquam huic vicinam partem initium phlegmones incidit, aluum deiciat: Neq; cum in vesica, vel cole, vel renibus est coepta, pharmaca quæ vrinas prouocent, bibenda dabis: Nec si mulieri in utero, vel pudendo infedit, menses huic prouocabis: Sed ad partes quæ maxime longinquæ sint, semper reuulsionem facies: æstimata scilicet tum phlegmones magnitudine, tum corporis totius statu. Nã si plurima succorum abundantia sit, nec exercitatione, nec balneo sine periculo vtare: Sin exigua sit, licet & per hæc vacues. Cæterum (quod dixi) hæc tum in ea parte operis de sanitate tuenda, quæ morbos præcauet, sunt scripta: tum in libro qui de plenitudine inscribitur: tum in his quæ de phlebotomia, siue incidenda vena: tum quæ de purgantium medicamentorum facultatibus edidimus. Sed quod ad commonefaciendum tantum de ijs sit satis, nunc etiam abunde est dictum. Itaq; ad propriam de phlegmone disputationem nunc est veniendum. In qua primum merito verba faciemus de phlegmone, prout ab affectu partis cui insidet, orit. Quippe satis constat affectum illum principio tibi esse sanandum: mox quicquid iam phlegmones est factum. Porrò interim iisdem præsidijs ambo tolluntur: veluti cum ex flatulento spiritu, & densitate particulae dolor quispiam est ortus. Hoc enim casu eorum quæ modice calefaciunt (quæ etiã Chalaistica, id est relaxantia, siue remittentia vocamus) vsus est commodus: vt qui pariter & conuenientia corporis laxet, & flatuosum spiritum tenuet, & quod phlegmones iam conflatum est digerat. Ad eundem modum & si ex frigido dominante intemperies sit oborta. Nam tunc quoq; calefaciendo, non solum intemperantia, sed etiam phlegmonæ vnà medeberis. Itidem si calor vehementior intemperiem fecit: refrigerantibus præsidijs ambo sistes. Siquidem intemperantia contraria semper requirit. Vacuatur autem quod impletum est, non modo medicamentis ijs quæ digerunt, sed etiam quæ adstringunt & refrigerant. Magisq; profectò ad incipientes phlegmonas frigidis adstringentibusq; quam ijs quæ digerunt est vtendum: Atq; etiamnum magis vbi crassum, quod confluit, non est: Sed si sanguis in particula, quam phlegmoneprehendit, vehementer est impactus, non est amplius repercutientibus vtendum: sed tum digerere est tempestiuum. Vbi autem ex animalis punctu morsu ue dolor incidit, duplex sedãdi doloris ratio est, vel virus ipsum vacuando, vel quod dolorem excitat, alterãdo. Sanè vacues id eorum medicaminum ope, quæ vehementer attrahunt: Alteres ijs quæ sunt contraria, idq; vel qualitibus, vel tota substantia. Monstratum nanq; est in libris de medicamentis; quædam esse totis substantijs inter se contraria; quædam solis qualitibus. Sed & illud indicatum æque est, quod eorum quæ contraria qualitate sunt, methodus quæpiam sit: eorum quæ tota substantia sunt aduersa, methodus non sit, sed omnia sint per experientiam inuenta. Tu igitur quæcunq; methodo curandi explorent, hinc disces. Quæ experientia tantum deprehendit, ea in his operibus, quibus de medicamentis agitur, sunt collecta. vno, quod de facultate eorum inscribitur: altero, quod de compositione: & tertio, quod de facile parabilibus inscribitur. In quibus operibus ostẽdimus quænam ex sola experientia, quænam ex sola ratione, & quænam ex ambabus inuenta sint pharmaca. Ergo methodus, quam hoc opere tradere institui, in doloribus vniuersis qui vel ex animalium, medicamentorum ue noxa excitantur, duplicem indicãtionem habet: nempe eius quod dolorẽ creat vacationem, atq; alterationem. Vacuant id tum calefacientia omnia: tum quæ citra calefactionem vehementer trahunt: veluti & cucurbitulæ, & caua cornua quædam, quibus nonnulli cucurbitularum vice vtuntur. Sunt autem & qui ore suo virus extrahunt: egrè videlicet particule admoti, ipsamq; labijs complexi. Huc sanè pertinet & cauterium, & medicameta quæ cauterijs similiter escharam efficiunt. Atq; hæc omnia totam eius quod infestat, substantiam exinaniunt. Alterum auxiliorum genus est eorum, quæ qualitatem per contraria alterant: scilicet exhibentibus nobis, si vehementem calorem eger vel in ipso demorso loco, vel in toto corpore sentiat, auxilia refrigerantia: sin frigus sentiat, calefacientia. Docuimus autem vtraq; in ijs operibus, quæ de medicamentis sunt scripta. At tales quidem omnis phlegmones communes medicationes sunt. Variantur autem pro laborantium particularum ratione. Etenim id iam quoq; ostensum est, vbi de vlcerũ curatione egimus. Nec longo sermone est opus ei qui meminerit eorum quæ ibi sunt dicta: sed fat erit paucis ea transcurrisse.

Septima Classis.

IIIIII ij Indicationes

Vide et inf. cap. ii.

Vide et p. 4. & lib. cap. 7.  
ca. 6. & san. tuca. cap. 7.  
ca. lib. p. cap. 7. c. 2.



# Gal. methodi medendi

Indicationes tum ex similaribus partibus, tum ex instrumentarijs in inflammationum curatione præberi.

CAP. 7.

**V**Na itaq; indicatio ex ipsis similaribus accipit partibus: altera ex instrumentarijs. Et ea que ex similaribus sumitur, modum calfaciendi, refrigerandi, siccandi, ac humectandi determinat: Quæ vero ex instrumentarijs, tum locum ipsum per quem vacuare oportet, tum vacuationis rationem, tum vero in similis speciei medicamentorum usu ipsum plurius minorisq; modum. Ac de similarium quidem partium indicatione supra, ubi de vlcera curatione est tractatum, diximus: de instrumentaria vero hic agemus.

In inflammationibus uacuandi indicationem, indicationem refrigerandi superare; contra in Erysipelatis.

CAP. 8.

et cetera. lib. 14. cap. 3. b.

**C**Vm enim phlegmone duplici ratione à natura recessit, & q; pars ipsa multo sanguine sit referta, & q; eadem sit calidior: utiq; vacuationis indicatio refrigerationis indicationem vincit: contra scilicet q; in erysipelate. In illo nanq; refrigerationis indicatio magis vrget, q; vacuationis. Quamq; vtriusq; affectus curandi comune caput est infestatis humoris vacuatio. Ideoq; postq; refrigeratum erysipelas est, ad ea que digerunt medicamenta, conuertimur. In phlegmone igit tantisper est refrigerandum, quatenus & ad incrementum eius sistendum inhibendumq; est commodum. Etenim cum immoderatus calor dolorem excitet, atq; etiam aliquid ad egram partem attrahat, vtroq; nomine auferere phlegmonem accidit. Ergo quantum refrigerationis phlegmone ceu calido morbo congruit, tantum certe & incrementum eius inhibere est aptum. Idem parem gratiam præstat & cum repercutit id quod affluit. Quod vero ex eo quod in laborante membro continetur, quidpiam in proximas partes repellit, hoc phlegmones iam genitæ medela est. Simili modo & que modice excalfaciunt, vtraq; interdum ratione profunt, quonia & dolorem sedent, & quod contentum in laborante particula est, digerant: Quippe dolorem mitigando, augeri phlegmonas vetant: digerendo, quod earum iam conceptum est, sanant.

Quatuor esse in totum uacuationum genera, que ex partium natura oriuntur.

CAP. 9.

**Q**Voniam igitur momentum omne curationis laborantis phlegmone partis, in redundantis in ipsa sanguinis vacuatione consistit, vacuatio autem hoc genus affectorum excogitata est duplex, aut translato ad alias partes qui in ægra continerentur sanguine, aut foris à corpore expulso: satius profecto est vtraq; vti, obseruantibus diligenter nequa ex accidenti læsio sequatur. Ergo cum gemina sit dictarum vacuationum vtraq; quadruplex in vniuersum nascitur vacuantium auxiliorum genus: Translationis, n. sanguinis ad alias partes alterum genus est, ubi ipsa pars que phlegmone laborat, sanguinem abigit: alterum cum ea que integræ sunt, ad se trahunt: Eius autem que extra corpus educit, alterum sensibilibus effluxibus, alterum ratione tantum contemplabilibus perficitur. Atq; id quod sensibilibus effluxibus peragitur, aliàs per ipsam fit partem in qua phlegmone residet, aliàs per ea que vnà cum hac aperiuntur. Proinde etiã dissectionum notitia ad eiusmodi consortium intelligendum est opus. Ergo tum hæ indicationes phlegmonarum curationem imutantes à partium natura præstantur: tum supra has que tum ex positu, tum figuratiōe sumuntur: Quas nimirum laborans locus, qua instrumentalis, nō qua similis est, indicat.

De reliquis indicationibus similarium et instrumentarium partium communibus.

CAP. 10.

**S**Vnt etiam alię que tum instrumentarium, tum similarium communes sunt: sicuti cum actione earum inspicimus: præterea an rara pars sit, an densa: an acuti sensus, an hebetis. Ad quæ omnia intentum esse oportet, qui recte curare studet.

Ratio reuellendi, deriuandi, ac omnino uacuandi inflammatas partes, iecinoris exemplo.

CAP. 11.

lib. 14. cap. 14.

**Q**Voniam vero (vt semper testati sumus) non satis est ipsa tantum vniuersalia nouisse, nisi quis etiã in particularibus se exerceat, ita vtiq; & nos nunc faciamus: non tñ omnia particularia percurrentes, sed ea tantum que nobis satis esse lectori videbuntur. Proponatur itaq; iecur iam phlegmonem contrahere incipere: tum quænam mali eius commodissima sit curatio, quærat. Omnium ergo primum ab ijs que retuli incipiens, an totum corpus inaniatione indigeat, considerabis. Quod si indigere inueneris, mox ægri virtutem æstimabis, possit ne semel iustam vacuationem tolerare. Primum ergo valida esto. Ab hac æstimabis ætatem. Nam si puer sit, que per dissectam venam fit (vt supra est monstratum) vacuationem nō feret. Verum cum pubertatem attigerint, iam pueri missionem sanguinis tolerant. Ergo pariter tum reuellendus, tum educendus qui ad iecur fluit sanguis est, interna in dextro cubito insecta vena: propterea q; & regione, & ampla via cū vena que caua dicitur, societatem habet: Hac non apparet, media secanda est: Quod si nec ea se ostenderit, reliqua ac tertia est incidenda. Modum vero vacuationis tum ex redundantia modo, tum ex reliquis que in superioribus diximus, inuenies, ætate, natura, tempore anni, regione, & consuetudine: tum ante hæc, ipsa laborantis virtute. Hæc enim in omnibus sunt communia. Illud vero, interna ne, an media, an humeralis vena secanda sit, an ea que iuxta malleolum est, an que in poplite: id vero ex laborate particula indicatur. Ac definitum iam est in ijs que de incidenda vena scripsimus, de vacuationibus id genus omnibus: diciturq; nūc, quantum sit ad rem propositam opportunum, primumq; hoc ipsum, Nō esse scilicet solum illud satis,

E

F

In antiquis cod. quibusdam addit φλοσιν i. feruente.

G

διὰ τὸ ὄν σωματικὸν καὶ ἀπομακρυνεῖται αὐτῆς

addendum ἂν ἀνασθῆναι. i. an scilicet carcat.

H

κατὰ τὸν ἰ. i. e. directo.



**A** satis, quod vacuandum sit inuenisse: veluti sentiunt qui a methodo sectam colunt: quibus nulla de laborantium locorum differentia habetur ratio. Non. n. ratio solum, verū etiam vsus ipse indicat aliam alij parti vacuationem cōgruere. Siquidem ex ijs quibus oculi tentari phlegmone cōperant, nonnullos sola purgatione per aluum, vno die sanatos vidisti. Quam rem si quis facere in iecinore cum phlegmone laborare incipit, tentet, maximam excitabit phlegmonē: æque vt si cū renes aut vesica phlegmone tentari cōperint, quæ vrinas cient, medicamenta exhibeat, aut si cū vterus phlegmone laborat, menses deuocet, Siquidem longissime a tentata fluxione parte quod redundat reuellere, nequaquam ad eam trahere cōuenit. Hac itaque ratione, nec si ventriculū aut intestina phlegmone occupare iam cōperit, medicamine, quod aluum deiciat, vt cōueniat. Eandem cum his indicationem & vterus sortitur: sicuti cum vrinæ valis, pudēda. At vomitu vti pudibundis laborantibus, in diuersa reuellens auxiliū est, Græci Antispasticōn vocant. Eadem ratione in omnibus quæ circa caput accidunt, medicamentum, quod aluum deiciat, ad contrarium auertit. Si qua vero circa fauces, & palatum, aut linguam, aut denique in ore, phlegmone laborare incipiant, in his omnibus cauenda sunt, quæ pituitam per os euocāt, Apophlegmatismus vocant, quippe cum id simile sit, ac si deijcere aluum intestinis ægrotantibus velis: aut vrinas mouere, cum renibus aut vesicæ sit ægre: aut vomitum lacerare, cum partes stomachi sint afflictæ.

**B** Satius igitur sit, vbi partes, quæ in ore sunt, phlegmonem accersere incipiant, deriuare ad nares. Pari modo venam quoque, vbi hæ partes sic laborant, incidere humeralem in manu: si ea non cernitur, mediam: Vbi iecur, pectus, pulmo, aut cor sic afficiuntur, internam: In angina, quæ Synanchen græce vocant, primas in manibus: secundas eas, quæ sub lingua habentur: At ijs quæ in oculis sunt, afflictis, etiam eā quæ in cubito est, necnō eam quæ habetur in fronte: Renibus vero, & vesica, & pudendo, & vtero sic habentibus, eas quæ in cruribus sunt sitæ, ac potissimum quæ circa poplitem sunt: sin minus, eas quæ iuxta malleolos: ac perpetuo quidem in omnibus, eā quæ è directo est. Vbi iecur phlegmone inuadit, quæ in dextra sunt manu: vbi lienē, contra. Itaque statim prima vacuationis diuersitas pro particularum diuersitate variatur: constatque cōmunem indicationem non magis esse vtilitatis quā noxæ causam. Siquidem quod vacuandum sit, id cōmunis indicatio est. vnde autem, aut quomodo vacuatio sit facienda, id æger ipse docet locus. Ad eundem namque modum, vbi pectus, aut ventriculus, aut partes circa collum, caput ue phlegmone laborāt, excogitatum est artus vincire. Quippe ipsum quod phlegmone infestatur, vincendum nō est: Sed si in manibus phlegmone est orta, crura: sin in cruribus, manus.

*Ratio refrigerandi ac adstringendi inter initia inflammatarum partes.*

CAP. 12.

**S**ed nec refrigerare inter initia, aut adstringere, citra laborantis particulæ indicationem, vtilitatis magis quā noxæ sunt causæ. Nam in particulis quæ circa artus sunt, sat fuerit etiam spongiam vel ex frigida aqua, cui paululum aceti sit immistū, vel ex aqua sola madentem imponere: sicut etiam ex vino aliquo austero: In iecinore vero, si phlegmone laborare cōperit, nemo cōpositionis his vtatur, imo nec si melino infundas, aut myrteo, aut mastichino, aut nardino, aut lentiscino, aut aliquo oleo quod adstringat, aut etiam alio quopiam, cui absinthium sit incoctum: ne horum quidem vllum conueniet frigidū, sicut nec vllum cataplasma frigidum. Sed si mala præcipue cotonea vino incoquens, cataplasma ex eo præparaueris, si iecur phlegmone laborare adhuc incipiat, ne id quidem admouebis frigidum: veluti nec oleum, vt dictum est, præparatū, vel oculis, vel oris partibus, sicubi hæc tentari phlegmone incipiant, Auri vero etiam si acetum cū rosa ceo infundas, nil offendes. At non est hoc oculis phlegmone laborantibus vtile, veluti nec medicamen quod ex moris conficitur: aut aliud quippiam eorum quæ Stomatica græce dicunt. Sunt enim eiusmodi omnia oculis tristia, quanquam genere sunt ex ijs quæ indicentur. Glandulis vero phlegmone tentari incipientibus, sæpe solum oleum calens sat fuit.

*Quid differat vicius ratio, iecinore, aut ventriculo, & glandulis, ac artuum partibus inflammatis.*

CAP. 13.

**S**ed & reliquus vicius ordinandus ijs, quibus glandulæ aut etiā aliquid circa artus phlegmone tentatur, vnam tantum indicationem habet: quæ tot ac talia exhiberi iubet, quot & qualia facillime concoquentur. Nec quicquam refert, alicam, an ptissanam, an mulsam, an punicum, an malum, an tale quippiam exhibeas. At si iecur phlegmone infestatur, exquisitissimo victu est opus: Æque profecto & si ventriculus sic laborat. quippe munus eorum toti animali est commune. Acceditque omnibus animalis partibus maximum incommodum, siue non probe concoctum alimentum sit, siue non rite in sanguinem conuersum. Artuum vero partes, tamen alimentum capiunt, quanto sunt nutriendæ. Quo fit, vt siue ex malo, quod probe in ventriculo sit concoctū, alimentum ad eas perueniat, siue ex alica, siue ex ptissana, non multum intersit. In iecinore vero quantum refert nutrimentorum differentia, tum quod maximam in vtraque partem vim habeat, hinc discas licet.

*Quæ nutrimenta medicamenta ue assumpta iecinoris inflammationi conueniant.*

CAP. 14.

**N**am expelli è iecinore oportet, quicquid in eo tum amaræ bilis, tum saniei, quæ ex phlegmone prouenit, est collectum. Id vero fieri nequit, nisi & vasa quæ sunt in viscere, detergeantur, & meatus, qui ad ieiunum pertinet, sit apertus. Ergo alica cum & huic inhereat, & vasa quæ in viscere

Septima Classis.

IIIIII in sunt

† a parte quæ fluxione tentari incipiat,

Vit. ex. 3. cap. 6. A.

Vit. ex. 4. d. vna. uice  
num. 30. ea in lib. d. s.  
miss. cap. 19. ea 2. n.  
glan. cap. 2. 7. fol. 10.

Nota



## Gal. methodi medendi

sunt condita obstruat, precipueq; eorum ora: & bilem in intestinum descendere, & alimentum **B**  
 in totum corpus digeri prohibet. Poscit ergo tum iecur ipsum, tum os meatus qui bilem tran-  
 mittit, cibos & pharmaca quæ obstructa recludat. Talia vero omnia sunt, lenta quidem minime,  
 sed tenui consistentia, & qualitate mordente. At vero ab his, utpote mordentibus, phlegmonæ  
 irritant. Quare quæ citra morsum ea detergeant, indigemus: cuiusmodi. s. mulsæ est. At nouimus  
 dulcibus omnibus, tū iecur, tum lienē maxime intumescere. Super sunt igitur quæ culpa vacat, ut  
 in cibis pitissima, quippe quæ sine morsu deterget, ut in pharmacis oxymeli aqua mistum. Nam  
 & punicum, & malū, & cætera quæ adstringunt, dum bilis meatus os arctant, bilem ipsam excer-  
 ni prohibent. Atq; inde iecinoris phlegmonis sunt incōmoda; præsertim ijs quæ in cauo visceris  
 consistunt. Quibus ad angustias quas facit ipsa phlegmone, etiam ea quæ ex adstringentibus &  
 lentis fit cibus, accedit. Ac quæ mordent, ea phlegmonas ipsas, quæ in cauo sunt visceris, magis  
 irritant. Quippe ijs quæ in gibbis eius consistunt, mutata iam veniunt ea quæ assumpta sunt: ita  
 ut nec quæ adstrictoria sunt, similiter adhuc adstringat: nec quod mordens est, similiter mordeat:  
 nec quod propter lentorem in angustis valis hærebat, similiter etiānum maneat lentum. Est autē  
 his occasio mutationis duplex, & q̄ prius sunt cōcocta, & q̄ sanguini, qui in iecinore prius erat,  
 sunt admista. Cauo autē iecinoris phlegmone obfesso, protinus etiā venas, quæ in mesenterio sunt, **F**  
 vna phlegmone laborare est necesse, quādo ex ea quæ ad portam pertinet, omnes sint ortę. pro-  
 tinus etiam quæcunq; osculis earum incidunt, vim suam ostendunt.

*Aduersus Attalum methodicum qui Theagenem Cynicum inflammatione iecinoris laboran-  
 tem relaxantibus cataplasmatibus enecauit.*

CAP. 15.

**A**N tibi ad cōmunem phlegmones curationem parua ex particulis ipsis accedere differētia  
 videtur: Mihi sanē maxima videtur: quāuis ij qui Thesiali stupiditatem emulantur, cōmu-  
 nem indicationem solam satisfacere putent. Placet autem nūc ad memoriam reuocare tibi egre-  
 giam eorum curationem, quā Theageni philosopho Cynico adhibuerunt. Siquidē hanc norunt  
 plurimi, propter viri famam, ut qui publice disputare in Traiani circō quotidie sit solitus. Erat q̄  
 hominem curabat, vnus ex Sorani discipulis, nomine Attalus. Is imposuit quotidie iecinori cata-  
 plasma ex pane & melle: haud intelligens viscus hoc mediocriter adstringi debere, propterea q̄  
 animalibus altricis facultatis principium sit, & venosum ab hoc oriatur genus. Ita igitur viscus cu-  
 rauit, sicut bubonas, meris. s. & solis relaxantibus vtens, cataplasma ex pane & melle imponens,  
 ac prius oleo calente perfundens; tum sorbitione ex alica cibans. Hæc nanq; tria fermē omnibus  
 nunc a methodis istis Thesalijs ad acutorum curationem sufficiunt. Visum autē est mihi seorsum **G**  
 Attalum monere, ut adstringens aliquid admisceret, nec nudis vteretur relaxantibus, ac de visce-  
 ris quidem natura nihil eram homini diciturus (Id enim fuisset planē a sino fabulam narrare) sed  
 quod me persuasurum homini arbitrabar, & cui omnes homines facillime assentire video, id tm̄  
 exposui: nempe longam experientiam medicos docuisse, ut iecur mista medicamentorum ma-  
 teria curarent: eam autem scriptam inuenturum in ijs medicorum libris, qui sint de medendi ra-  
 tione conscripti. Si ergo, inquam, tibi videtur, misce aliquid de absinthij coma diligenter tunsa,  
 cataplasmati: Oleo vero, totius herbæ aliquid, modice id, quemadmodum alios cernis, in illo in-  
 coquentes: Cataplasmati vero Myrobalani piefina, & irim, & iunci florem, aut narditidos herbe  
 radicē, aut cyperi miscebis. non inutile sit & ex vino ea aliquando præparare, ac miscere interim  
 etiam de fæce ipsa. Quinetiam aliquid adstringentium incoquere malorum, cuiusmodi cotonea  
 sunt, & quæ vocantur struthia: præterea quæ Romæ abundant, vocata cestiana. Oleum vero (nā  
 id quoq; video miscere te) non quodlibet esto: sed vel hispanum, vel histricum, vel crudum, vel  
 lentiscinum, vel myrteum, vel melinum, vel nardinum vnguentum. Porro aliam materiam plu-  
 rimam esse dixi eorum quæ incoquere liceret. Nam & lentisci tenera germina, & myrti, & rubi,  
 & vitis præsertim syluestris, a qua cenanthen vocatam decerpimus. Non alienum etiam sit, & at-  
 ticum hyslopum tum cataplasmati, tum etiā ceratis miscere. Nam & cerata quæpiam illi ex eius-  
 modi materia imponere post cataplasma suasi: & apponere illi tentabam vniuersam deinceps cu-  
 rationem: quò scilicet etiam quæ a medicis græce Epithemata vocantur, ex mista materia cōpo-  
 neret. Nā melius (inquā) est sublato cataplasmate aliquid super viscus esse. Attalus vero sermo-  
 nem meum interpellans, Nisi multum (inquit) tibi tribuerem, nihil horum tolerassem. nam in q̄-  
 bus superiores medici passi naufragia sunt, priusq̄ vera medicina inuenta a nostris esset, ea mihi  
 veluti ignaro suades. Ceterum tres (inquit) aut quatuor dies sine me Theageni ex mea sententia  
 prospicere: & sanum eum penitus conspicias. Sed quid, inquam, si cum subito pauci, & hi lenti  
 apparuerint sudores, moriatur: recordaberis ne quæ promiseris, ac de cetero sententiā mutabis?  
 Atq; Attalus post hæc abiit irridens, nec quicq; præterea respondēs, sic, ut neq; de alica quicq; me  
 consulere permitteret, sed nec quod ex ijs quæ vrinas cient, miscere aque paulo post oporteret,  
 q̄ scilicet iecinoris gibba essent afflicta. Nam sicuti iecinoris cauū per aluum purgatur, ceu paulo  
 supra diximus, sic gibba eius per ea quæ modice vrinas mouent: cuius generis est apium. Proce-  
 dente autem tempore, vbi phlegmone iam concoquitur, etiam valentioribus vti licet, assaro, &  
 celtica nardo, & phu quod vocant, & petroselino, & smyrnio, & meo. sicut etiam per ventrem  
 vacuare,

*lib. ii. cap. 15. E.  
 2. 8. Comp. med. loc.  
 p. p. c.*

*lib. ii. cap. 19. ca.  
 in ibi.*

*\* γυναικός*

*H  
 \* celypum, les-  
 gūt antig cod.*







## Gal. methodi medendi

utpote nondum lassata: tum quod in afflictâ continetur parte, nondum violenter impactum. At cum phlegmone in vigore suo iam consistit, tum multus in ea sanguis continetur, isq; crassior subinde, ac vehemēter impactus: tum virtus partis iam est debilior: quam alioqui valentē requirimus, quò scilicet à se superuacua amoliat: quandoquidem haud satis potens est adstringentiū præsidiorum vis, quæ sola totum efficiat. Quippe potest hæc cogendis ac constringendis, & veluti densandis, & exprimendis corporibus, quæ tenuiora consistentia sunt, ad circūpositas partes expellere: cæterum nisi etiā laborâtis particulæ virtus aliquid auxiliet, nihil adeo magnū efficiat. Tunc igitur quæ à phlegmone sumat, vna dūtaxat agendorum est indicatio. Hanc græce Diaphoresin vocat (latine digestionē, euaporationem uel dixeris.) Hæc humorē q̄ in phlegmone obsessa parte continetur, p̄ meatus insensibiles educit. Quæ vero ab ipsa sumit parte, ea in diuersam nos partem trahit: scilicet robur eius seruari iubens. Coeuntibus igitur vnâ contrarijs indicationibus, cōpositum quoq; esse medicamentū oportet. At femur si phlegmone laboreat, aut tibia, aut cubitus, aut brachiū, aut qui in his sunt adenes, causa nō est cur horum robori consulas. Hæc tibi cōmunis indicatio sit in oībus ijs partibus, quarum munus eiusmodi est, vt toti corpori sit ex usu.

*Vnde similia dissimilia uel medicamenta, maioris quoq; ac minoris ratio, & locus uacuationi aptus indicentur.*

CAP. 17.

**E**rgo nec lienem, tantum relaxantibus curare oportet, cum hic quoq; ex iecinore quicquid limosum & melancholicum est expurget, propterea scilicet q̄ ex eo humore nutritur. Idcirco quoties obstructio quædam in eum incidit, aut phlegmone, potissimum cum scirrholâ sit, tum ea quæ obstructiones eximant, tum quæ dissecent, vehemētiora exigit. Nam quale medicamentum iecinori est absinthium, tale est lieni capparidis cortex: Quale rursus iecinori quod vocat eupatorium, tale est lieni scolopēdrium. Siquidem similia genere medicamēta, ambo viscera postulant. Cæterum tanto valentiora lien, quanto crassiore utitur alimēto. Scirrho igitur laborantibus ipsis conuenientia nutrimenta sunt genere quidem eadem, sed maioris minorisq; ratione differentia. Itaq; & si capparidis ex oxymelite edatur, utilis sanè est vtriq; visceri, cæterum nec ipsa pari modo, nec similiter mistū habēs oxymeli: Nam & ipsa copiosior, & ex minus diluto oxymelite lieni erit utilior. Atq; hæc differentia est quæ ex maioris, minorisq; ratione accepta est. At similiū genere, vel specie, aut quomodocunq; dixisse libet, præsidiorum, ex actione & cōpositione indicatio sumpta est. A societate vero cum vicinis partibus, quod idem cum situ est, illa capiuntur, q̄ gibba iecinoris per renes expurgari oporteat: caua vero per inferiorem ventrem. In liene vero alteram dūtaxat esse superflui uacuationem: cum quæ per renes agatur, nulla huic visceri uacuatione via pateat. Proinde ubi phlegmone premitur, deiectionis id medicamentis tum detergemus, tum lacessimus: quò dimittat relaxetq; superuacua. Sanè duplex ratio est eiusmodi medicamentorum usus. Cum partes superius positæ laborant, per ea quæ eduntur ac bibuntur: Cum inferiores, per id quod sit per clysterem infusum. Quandoquidem quæ eduntur ac bibuntur, eorum vis anteq̄ ad inferiores partes perueniat, resoluitur: Quæ infusa sunt, ea oīno ad ieiunum usq; ascendere non possunt: immo etiam si admodū nitaris, fortasse tenuē tm̄ intestinum contingant. Ergo illud quoq; ex partium positura didicimus: nempe inferioribus intestinorum aliquid esse p̄ clysterem infundendum: superioribus vero, atq; etiam ipsi ventriculo, lieni, & stomacho, superne aliquid exhibendum. Voco hoc loco stomachum, gulam, quam pprie Græci stomachum appellant. Nonnunq̄ enim ita etiam vocant os ventriculi: veluti cum stomachice anima linqui alios quos dicunt. Verū in gula, quæ pprie vocat stomachus, cataplasmata super spinam dorsi imponimus; non aut in parte anteriore: quemadmodū cum os ventriculi phlegmone vrgetur. Siquidem spinæ gula superiacet, per collum & pectus deorsum usq; ad ventriculum porrecta.

*Quo pacto differentia remedia indicet laborans locus.*

CAP. 18.

**N**eq; igitur hæc nouere qui Thessalum imitantur, ideoq; oēs vna ratione curant. Neq; vtiq; illud, q̄ omne membrum phlegmone laborans, nisi cutim sibi circumdatā habeat spissam, tenuis sanie foras aliquid dimittit, ac laxat. Eo fit, vt ex ijs quæ in ore, & naso, & faucibus, & stomacho, & intestinis, & ventriculo, & visceribus omnibus sunt, aliquid foras effluat. Ad eundem modum etiam ex interna facie pectoris, cum phlegmone premitur, excernitur aliqua sanies. Quemadmodum igitur lienis ipse, & iecinoris caua per intestina; gibba vero iecinoris & renes per vrinas purgantur: ita pectus ubi interna eius phlegmone tentatur, per membranam qua tegitur (Hypezocota vocant) aliquid in medium sui pulmonumq; spatium transmittit: Id autem expurgari per eandem qua pulmo viam debet. Dabimus igitur ijs qui sic laborant, medicamēta quibus tenuatoria sit vis, quibus & viæ aperiantur, & quæ deferenda per eas sunt dissecentur & dissipentur: Præsertim cum vel crassæ consistentiæ sunt, vel glutinosæ, qualia in ijs sunt quos empyos vocant. Deligenda tamen ex ijs sunt, quādiu adhuc phlegmone inualefcit, quæ mediocria sunt: cum vero planè iam decreuit, aut penitus cessauit, & educi excrementa postulant, quæ valentiora sunt. Ergo mediocri in hoc genere est tum ptisanæ cremor; tum mulla: valentius aut & vrticæ semen, & mulla in quam coniectum fuit paululum aliquid acrium herbarum, quales sunt origanum, & hyssopum, & calaminthæ, & pulegiū, & illyricæ ireos radix: Quòd si vel plus horum

*It. 2. ad glam. cap. 5.  
2 q̄ ibi. f. fol. 109.*

*rosinum vit. 3. & c. n. s.  
mpa. cap. 2. H.*

\*Stam. d. oris  
i. cōformatioe

† συγκοπη  
α. i. syncope  
corripi



**A** horum admisceas, vel irin in mollissimū puluerem tunfam cribratamq; in mullam immittas, maxime incidens medicamen habebis. Ad eundem modum & quod ex marrubio conficitur oxy-  
meli, aliaq; eiusmodi valenter crassiora excrementa quæ in pectore & pulmone continentur, in-  
cidere possunt. omniūq; eorum copiā inuenies in operibus ijs, quæ de medicamentis edidimus.

*Differre curationem inflammationum, quæ in summo, & in profundo sunt corpore, ac de  
reuulsione pro ratione partium laborantium.*

CAP. 19.

**N**on solum aut iam dictam remediorum differentiam ex laborante loco didicimus; sed etiā  
illud, quod quæ in summo corporis phlegmone laborant, ea proprijs phlegmone reme-  
dijs curentur, quæ in alto sunt corpore, si cum his aliquid acrium medicamentorum sit immistū.  
Resoluuntur enim eorum vires, dum alte descendunt. Hac ratione & cucurbitula (strenuum pla-  
nè auxilium) est inuenta, tum vt foras euocentur, quæ sunt in alto: tum vt eximantur atq; eruant,  
quæ iam in scirrhum abeunt. Verum vtendum cucurbita in ipsa parte, quæ phlegmone vrgetur,

\* Χρῆσις

\* γινώσκων

**B**randis autem adhuc vitijs, minime iplis membris quæ laborare incipiunt, sed ijs, quæ continuatæ  
his sunt, cucurbita imponi debet, auellendi in contrarium causa. Sic namq; ad mamillas cucurbi-  
tam imponimus, cum sanguis ex vtero profluit: defixo maxime in iplis cōmunibus pectoris &  
vteri vasis, eius ore. Sic si ex naribus sanguis profunditur, præcordijs maximas cucurbitas affigi-  
mus. Sic & omne aliud sanguinis profluuium, ad contrarium per cōes venas auertimus. Quæ ad  
modum rursus & sanguinem (si ita est opus) attrahimus. Siquidem cum menses euocare in ani-  
mo est, in pube & inguine cucurbitam figimus. Præterea cucurbita in occipite defixa, efficax est  
remedium, ad oculorum fluxiones. Vacuari tamen prius totum corpus expedit. Nam si f& refer-  
tum sanguine corpus sit, in quacunq; parte capitis cucurbitam defixeris, totū ipsum implebis.

*idem d. cucurbita. et sca-  
lar. 6. fol. 2. E. et 3*

*vid. 5. lib. 5. cap. 3. E.  
class. 6. fol. 7. 9. et 18*

*vid. et d. sang. miss. cap.  
et d. cucurbit. et sca. et*

† plethoricum

*Ea medicamenta ad curationem usurpanda, quæ noxiam qualitatem cum ea  
quæ conuenit admixtam non habent.*

CAP. 20.

**E**rgo hæc omnis phlegmone cōmunis indicatio, haudquaquam similiter in qualibet parte  
administratur. Accedit ad omnia quæ prædicta sunt, pro non leui portione, iplius exhiben-  
di medicamenti natura. Neq; enim absolute si adstringere incipientē phlegmonem est opus, qdli  
**C**bet adstringens in ijs, quæ deuoranda sunt, adhibebimus: sed ea quibus nulla corruptrix admista  
vis est. Nam chalcanthus inter præcipua adstringit, sicut etiam misy, & fori, & chalcitis, & diphry-  
ges, & æs vstum, & squama eius & flos: verum hæc medicamenta deuorata, noxia sunt. quocirca  
stomaticis ea miscere tutum non est, de fluit namq; interdum ex his aliquid ad ventriculū, sed nec  
aloen probe miscueris ijs medicamentis, quæ phlegmone alicuius causa, quæ intus constitit,  
deuoranda sunt: quando huic quoq; admista purgandi vis quædam est. Cæterum vbi phlegmo-  
ne prorsus inclinauerit, si quis paululum aloes admisceat causa deiciendi ventris, qui prorsus nō  
deiecerit, nihil lædet. Verum satius est mercuriali, aut vrtica, aut cnico, aut talium aliquo, aluum  
sic laborantium subducere. In summa vero, si quis eam quæ a partibus iplis præstat, indicationē  
adimat, nihil obstat quo minus medicinam non sex mensibus, sed sex diebus totam perdiscas. At  
vero nec si quæ a partibus sumitur, indicationem adicias, iam totū, quod exigitur ad curationē,  
habeas: nisi etiam methodos de medicamentis didiceris. Itaq; eas aggrediatur oportet quisquis  
consummate sanaturus est morbos. Nunc enim si alicuius medicamenti meminimus, id (vt sæpe  
testati sumus) exempli causa fecimus.

*Quid differat phreniticorum & lethargicorum curatio, ac de loco principis animæ  
facultatis, aduersus Thessali sectatores.*

CAP. 21.

**S**ed adiciamus adhuc ea, quæ de indicatione, quæ a partibus sumitur, nondum attigimus,  
Thessaliorum istorum sectam euidentissime præcipitantes. qui cum nec dissectionis ratio-  
nem attigerint, nec partium actiones, vsus ue norint, tamen cum floccos carpentem quenquam  
cernunt, & festucas legentem, audent oxyrhodino caput madefacere, nostro exemplo. Nā cur,  
quæ so, non thoracem potius? Siquidem indicatorie remedia inueniunt. Sanè fieri potest, vt et  
corde affecto, phreniticus quis efficiatur. Empiricus namq; ab experientia se ait eiusmodi medi-  
camentorum nactum inuentionem. Qui autem & hanc vituperat, & inquisitionem de actioni-  
bus refugit: huic vnde, quæso, succurrit, vt pro thorace caput in phreniticis madefacere eligat. Ce-  
**C**terum, hoc ipsum oxyrhodinum, quod capiti phreniticorum applicamus, ceu quidam ex amicis  
dicere solebat, non solum amethodos istos Thessali sectatores, sed etiam reliquos manifeste re-  
darguit vniversos, quicūq; principem animi partem in corde statuunt. Nam cum aliquando vi-  
dissem quendam ex Athenæi discipulis caput aceto & oleo mistis perfundentē, prohibui: iussiq;  
pectori admoere id remedium: Quippe læsam in delirio esse partem principem: Eam autē esse  
authore Athenæo in corde: itaq; non recte relicto pectore, caput eum integrum præsertim mē-  
brum vexare, eiq; negocium facessere, nunc oxyrhodinum infundendo, nūc radendo, tum spō-  
dylum, aut serpillum, aut id genus aliquid admoendo: immo vero si malum traheret, etiam ca-  
storeum,

*vid. et d. et lo. aff. ca-  
ula. 4.*



## Gal. methodi medendi

storeum, aut certe etiam cucurbitam: Quippe id esse persimile ac sicui in femore phlegmone sit, **B** calcaneo remedium applicet. Quinetiam in lethargicis, nemo est qui capiti non applicet auxilia, nam & id vitium contrarium quodammodo secundum speciem phrenitidis est. Gignitur autem cerebro patiente: in quo scilicet princeps animi pars residet. Ergo cum humor qui in cerebro redundat, frigidus est, insensibilitas immobilitasque hominem opprimunt, cum vero calidus est, perpetuus potius motus, vna cum rationis noxa. Accidit enim veluti monstratum in libris de his est, ex frigore segnitia, ex calore immodicus motus, ex humoris vero vitio dementia. Itaque incidenda in talibus affectibus vena est statim ab initio, si modo tam valens virtus sit, ut sine noxa missio nem sanguinis toleret, ac nihil prohibeat eorum quae de secunda vena retulimus, sicuti vel crudi humoris copia, vel puerilis aetas, vel anni tempus, vel regio in qua sit extremus calor, aut frigus. Atque hoc quidem commune utriusque vitio, & ei, quod cum somno, & ei, quod cum vigiliis incidit. Commune praeterea utriusque est, ut oxyrhodinum in principio admoueas. Nam repellendus a capite humor est, quisquis is fuerit. Quae sequuntur, contraria sunt. Nam quae cum vigiliis coniecta sunt, ea lenire expedit: quae cum immobilitate, excitare, lute ergo cum in summo incremento sunt, istis vitij quae per uigilio & delirio infestant, perfusiones ex papauerum capitibus applicabimus: odorem quoque naribus obijciemus: ac narium alas intus, vel frontem ex similibus medicamentis illinemus. Quippe somnare ac stupefacere principem facultatem oportet: cerebrum scilicet quod supra modum incaluit, refrigerando. In contrariis autem vitij excitare: ac noxij humoris qui citra putredinem, & citra febrem altos sopores inuehit, crassitudinem incidere, atque exalface re. Tales nimirum altos sopores, Apoplexias, & Carus, & Catochas graece vocant. Quod si aliquando humor putrescat: utique cum febre incidunt ea genera: vocaturque morbus graece Lethargus. Incoquentes igitur in aceto thymum, & pulegium, & origanum, aliaque id genus, naribus sic affectorum admouebimus: quod vapor ad cerebrum sublatus, crassitudinem humoris dissecet. Mox etiam palatum valentibus & acris medicamentis vngemus. Ab his uero etiam sternutatorijs utemur: tum capiti similes praesidiarum facultates imponemus, adaucta semper eorum est ad ipsum usque sinapi uehementia, si vitium diu trahat. Quinetiam cucurbitis ad utrumque vitium, si diuturnum sit, utemur: itemque castoreo. quippe, quod ipsum probe concoquit, si debito tempore sit adhibitum. Quare hic ad communem rursus curationem redeunt lethargus & phrenitis. Ergo in eiusmodi affectibus manifeste redarguuntur & qui Thessalum sequuntur omnes, & quisquis medicus principem animi facultatem statuit in corde. Non solum enim iam dictorum praesidiarum destituentur copia, sed etiam cui ea parti accommodabunt, non intelligent. Neque enim tanquam in ophthalmia, vel pleuritide, vel angina, tum ab ipso agro affectus locus sentitur, tum nobis partim tactu, partim visu innotescit: sic in lethargo, & phrenitide, & epilepsia, & delirio, & convolutionibus, & tetanis, praeterea eo, quod proprie vocatur catoche, se habet. In quibus omnibus praesidiarum formula ex affectus inuenitur natura: locus uero, cui maxime sunt applicanda, ex praenoscendis tum actionibus, tum uisibus partium.

*Qua ratione extrinsecus medicamenta capiti, aut oculis apponenda sint, ac de communibus praecipis illarum partium curandarum, ac de arteriarum sectione.* CAP. 22.

**I**llud autem quamuis in sermone aliquando omitteretur, saepenumero prius dictum est, meminisse oportere nos eorum quae simul indicent. Caterum in praesenti eam, quae a partibus sumpta est, indicationem, propositum est persequi: ueluti statim in istis, quae ad caput pertinent, etsi non aliud, saltem illud nosse cuius est promptum, obiectam nobis ante cerebrum esse crassam membranam, quae corijs istis externis sit assimilis: post hanc est cranium. Itaque resolui in delis obicibus & duris, praesidiarum, quae imponuntur, vim est necesse: ac nisi suturas, in capitis osse natura ipsa fuisset molita, nihil adeo aestimandum efficeret pharmacum ullum extrinsecus impositum. Sed quoniam etiam suturae, & in his praecipue coronaria, non solum impositi medicamenti qualitates, sed etiam substantiam, si tenuis est, facile intro transmittit: merito multa circa cerebrum vitia ab extrinsecus applicatorum remediorum facultate iuuantur. Ipse enim in meipso expertus memini, cum infunderetur rosaceum frigidum, citissime clarissimeque sensisse me in syncipitis loco eius intro penetrationem. Quinetiam plurima diuersitas suturae huius in hominibus, si inter se conferantur, etiam ante dissectionem manifeste apparet. Vidimus enim in istis, quibus rasum caput fuerat, inter mandendum, commissionis ossium in coronali sutura manifestum motum sic, ut facile appareret hominibus illis laxam esse eiusmodi ossium capitis compositionem. Merito igitur ad hanc maxime partem applicant omnes medici capiti infusiones: uidelicet accepta quasi per manus a primis inuentoribus ratione, ad id opus uenientes: Sed & ipsi quicumque non negligenter istis, quae fieri assolent, attendunt, cernentes & quemadmodum sutura ea liquido moueri appareat, & quemadmodum celerrime homines hac parte, siue ab externo admoto quopiam refrigeretur, siue exalfaceat, id sentiant. Nam praeter reliqua etiam tenuissimum est hoc loco cranium, & rarissimum. Ergo quoties medicamenti cuiusquam vim uehementer descendere uoles, hoc maxime loco impones. Commodius etiam fuerit, si & cum in frictione id facias, aut tonsis capillis, aut etiam plane abrasis. Quod si humidum sit, quod applicandum est: si id ex alto effundas, ac ueluti fontis ritu illidas; quippe penitus intro

\* In impressis  
avrd. i. ipsum  
antiquis avrd. i.  
ipsa, referendo  
ad ambrosia.  
T est praeterea  
in graeco, est  
της παρακ  
μης, i. in decli  
natione.

**G**  
\* παραπλη  
σις seu παρα  
πλησις. vis  
de supius lib.  
9. cap. 20.

**H**



**A** intrò ad ic̄tu magis compellitur. Sicut autem hic vehementior humoris casus cōducit, ita in oculis est contrarius: In capite namq̄ os est, quod feritur: in oculis membranosa quædam imbecillaq̄ corpora. Et in capite quidem aliud est, quod ic̄tum excipit, aliud quod curatur: quodq̄, ut ic̄tum non sentit, ita facultate, quæ ex incussu ad ipsum peruenit, fruitur: at in oculo non est, quod feritur, diuersum ab eo, quod curatur: sed idem ipsum, quod est curandum, valenter icitur. Ad hæc os capitis sensu caret: oculus accerrimi est sensus. Ergo infundere huic medicamenta oportet, primum superiorem genam blandissime attollentes, mox minime, quemadmodum in capite, incutientes, inueniendi præterea humores mitissimæ minimeq̄ mordentis naturæ, qui cum medicamentis sint infundendi. At mihi quidem magna cum consideratione videtur veteres ad oui deuenisse humorem, electo scilicet ex eo, quod & mordens minime esset, & glutinosum. Nā ex eo, quod minime mordet, modo dictam indicationem ijs compleuit: Ex lentore autem, ad indolentiam non nihil confertur. Quippe lenire eiusmodi humores possunt asperitates omnes quascūq̄ acris fluxio excitat. Accedit, quod crassus mediocriter ac lentus humor constantius, quā tenuis & aquosus, in loco permanet. Sanè quod lentum id, quod absq̄ morfu sit, cum modice incaleat, dolorem maxime leniat, id profectò ex mordētibus in aluo deiectionibus didicisti: in quibus iniectum seuum illico dolorem mitigat. Quod autem permanere quoq̄ in laborante particula eius modi humidum expediat, manifestum est. Siquidem in ijs, quæ in ventre accidunt, per clysterem assidue infundere molestum est: In ijs, quæ in oculis, genam attollere. At vero exquisitus mēbrisensus læue esse, quod iniiciendum, nihilq̄ debere in se asperum sabulosum ue habere, omnino indicat. Hinc igitur excogitatum commode est, tum humido oui vtendum: tum quæ terrea corpora ophthalmicis, id est ocularijs, medicamētis miscenda sunt, ea esse cum summa diligentia ad vnguem leuiganda. Quoties tamen dolores his accidunt vehementes: repetitis ijs, quæ de omnium dolorum generatione accepisti, disquires quonam ex his affectu dolere oculos in phlegmone, de qua nunc sermo proponitur, contingat. Nam aut ex vehementi acris confluentis humoris morfu, aut quod eorum tunicæ plenitudine distenduntur, aut propter crassorum humorū flatuosi ue spiritus extensionem, vehementes in his excitantur dolores. At morsum quidem tū purgantibus medicamentis, scilicet & deorsum reuellendo, & vacuando curare conuenit: tū ipsi particulae oui humore infuso, quod per eum acris fluxio sine offensa eluatur. Vbi autem prius coacta iam phlegmone ipsa fuerit, & simul corpus vacuum, tum vtique lauaciones in balneo his sunt aptissimæ. Nam & dolorem statim sedant, & fluxionem, quæ ad oculos fertur, sistunt: maxima quidem eius parte inter lauandum per totum corpus excreta: reliquo vero diluto. At vero distensionem, quæ ex repletionemouit partis, missione sanguinis, & alui deiectione, & infernarum partium frictione, curare conueniet. quod si necessitas aliquando vrgeat, ligandis artubus: mox fomentis ipsi laboranti particulae ex aqua dulci modice calida adhibitis. At humorum vel flatuosi spiritus extensiones curabimus vacuato prius in his quoq̄ toto corpore: sed & humorum momento deorsum auerso. Mox localibus remedijs (Græci Topica vocant) vtendum: non tamen medicamentis ijs, quæ repercutiant ac reprimant, immo ijs, quæ euocent. Fouendi igitur sunt sicut modo diximus, ac fœni græci decoctum ijs infundendum, sed lauato prius curiose fœno græco, nequid illi vel pulueris, vel sabuli adhærens clam lateat. Est nanque medicamen hoc maxime omnium, quæ oculis applicantur, sine offensa digerēs. Meminisse vero in omnibus que

\* βλεφαρον. i. palpebram.

\* ΑΥ. ὀφθαλμ. id est mordicationē.

\* contēperato

\* Διαφορῶσι

\* Διαφορτικῶν  
\* Vacuaueris, uox. n. græca ἐκένωσις id est uacuatio, q̄ tā de quacunq̄ alia uacuatiōe q̄ de ea quæ p purgationē fit intelligi pōt. \* clarius ex græco uerterē. explorato ei⁹ affectu, quē superfluorū ḡratio comitat (& diutinas qdē. &c. p̄ parenthesin vsque ad conuersi) q̄ ex ḡne intēperatiarū fit, idicetq̄ curationē ex sibi &c.

\* Aliq̄ cod. hnt σμικρῶ. i. exiguā: plures tñ σμικρῶ. i. dura

Vit. ca. 6. aph. com. 32.

Vit. ca. 7. et comp. med. cap. p. F.

**B** assidue infundere molestum est: In ijs, quæ in oculis, genam attollere. At vero exquisitus mēbrisensus læue esse, quod iniiciendum, nihilq̄ debere in se asperum sabulosum ue habere, omnino indicat. Hinc igitur excogitatum commode est, tum humido oui vtendum: tum quæ terrea corpora ophthalmicis, id est ocularijs, medicamētis miscenda sunt, ea esse cum summa diligentia ad vnguem leuiganda. Quoties tamen dolores his accidunt vehementes: repetitis ijs, quæ de omnium dolorum generatione accepisti, disquires quonam ex his affectu dolere oculos in phlegmone, de qua nunc sermo proponitur, contingat. Nam aut ex vehementi acris confluentis humoris morfu, aut quod eorum tunicæ plenitudine distenduntur, aut propter crassorum humorū flatuosi ue spiritus extensionem, vehementes in his excitantur dolores. At morsum quidem tū purgantibus medicamentis, scilicet & deorsum reuellendo, & vacuando curare conuenit: tū ipsi particulae oui humore infuso, quod per eum acris fluxio sine offensa eluatur. Vbi autem prius coacta iam phlegmone ipsa fuerit, & simul corpus vacuum, tum vtique lauaciones in balneo his sunt aptissimæ. Nam & dolorem statim sedant, & fluxionem, quæ ad oculos fertur, sistunt: maxima quidem eius parte inter lauandum per totum corpus excreta: reliquo vero diluto. At vero distensionem, quæ ex repletionemouit partis, missione sanguinis, & alui deiectione, & infernarum partium frictione, curare conueniet. quod si necessitas aliquando vrgeat, ligandis artubus: mox fomentis ipsi laboranti particulae ex aqua dulci modice calida adhibitis. At humorum vel flatuosi spiritus extensiones curabimus vacuato prius in his quoq̄ toto corpore: sed & humorum momento deorsum auerso. Mox localibus remedijs (Græci Topica vocant) vtendum: non tamen medicamentis ijs, quæ repercutiant ac reprimant, immo ijs, quæ euocent. Fouendi igitur sunt sicut modo diximus, ac fœni græci decoctum ijs infundendum, sed lauato prius curiose fœno græco, nequid illi vel pulueris, vel sabuli adhærens clam lateat. Est nanque medicamen hoc maxime omnium, quæ oculis applicantur, sine offensa digerēs. Meminisse vero in omnibus que membratim docentur, communium præceptorum oportet. Quorum vnum id est, digerentia medicamenta, vbi redundantiā in toto corpore subest, si particulis quibusdam applicentur, imple re potius quā vacuare. Ergo tum reliquos morbos, tum vero phlegmonas (de quibus agimus) sicubi curas, nullo euaporante auxilio prius fidēter vteris, quā totum corpus purgauēris. Illud quoq̄ attendas in omni vitio, nedum phlegmone, oportet, aliquādo totum corpus mediocri habitu esse in humorum, tum qualitate, tum modo: vnam autem aliquam, aut duas earum, quæ suprapositæ sunt partium, redundantiā suam ad ægram transmittere: veluti non raro, sed planè sæpenumero accidere in oculis videre licet, capite his fluxionem mittente. Manifestum igitur arbor in ijs quoq̄ esse, ipsum prius caput sanandum esse, † explorato eius affectu, quem superfluorum generatio comitatur: Et diutinas quidem oculorum fluxiones curamus oculis ipsis dimissis, atque ad capitis procurationem conuersi. Cuius vitium si ex genere intemperantiarū sit: curationem ex sibi contrarijs, sicut prius monstratum est, adhibendam indicat. Plurimum igitur, vel frigida intemperies caput vitiat, vel humida. nec dubium est, quin etiam ambæ congregiantur. Rariores sunt, quæ propter calorem acrem oculis fluxionem immittūt: in quibus haud expedit ijs, quæ ex Thapsia & sinapi fiūt, medicamentis vt: immo contrarijs omnino, oleo crudo, & hispano, & rosaceo, tum frequenti ex aqua dulci in balneo lauatiōe. Atque aliquando cerebrum ipsum fluxionem transmittit, debetq̄ huius intemperies totius capitis epithematis corrigi. Aliquando vasorum ipsorum vitium est: cum venæ, vel arteriæ, imbecilliores sunt sic, vt aliorū vasorum superuacua recipiāt. Quo casu aliqua earū parte excisa, aut ēt totis bene alte præcisilis, dura cicatrice, quod interest intercipimus. Qua disiunctæ incisæ ualis partes, continuæ præterea non sint: nec ex altera in alteram confluere aliquid possit. Cæterum, cum eorum vasorum, quæ in profundo



profundo sunt recondita, ac è superiore ad oculos vnà cum neruis perueniunt, vitium est, nihil horum agi licet: Proinde agre curabiles omnes eiusmodi fluxiones sunt. Quæ vero extrinsecus posita vasa sunt, ea vel sine chirurgia roborare licet: illitis medicamentis, quæ robur inferant, Græci Tōnica vocant. ¶ Est & quando calidus sanguis, ac vaporum plenus ad caput ascendit, ac maxime in arterijs redundat. Cui vitio excogitatum saluberrimum remediū medicis est, vt ipsa incidatur arteria. Oportet autem derafo capite curiose tangere, tum quæ retro, tum quæ secundū vtranq; aurem sunt arterias, præterea quæ in fronte, & quæ in temporibus sunt. Quarum quæ calidiores alijs apparebunt, ac maiorem exhibentes pulsum, hæ sunt incidendæ. Quæcunq; vero & parua & prope cutē resident, harum vel si partem aliquam excideris, veluti facere in crurum varicibus solemus, aptius erit. Nostroq; tempore quidam ex ocularijs medicis non minimus, ex arterijs, quæ in temporum summis musculis resident, non exiguam excidit partem. Ac ferè quidem cum excisa est arteria, reliquæ eius partes ad sibi continuas retrahuntur. Euenitq; id magis in ijs arterijs, quæ tum minores sunt, tum minorem exhibent pulsum. Quæ si inter nudandum appareat tibi vas magnum, aut magnum exhibere pulsum, tutius fuerit vinculo id prius excipere: mox, quod in medio est præcidere. Sunt autē eiusmodi vincula ex materia aliqua agre putrescibili. Talis autem Romæ est ea, quæ Gaietanorum dicitur, ipsa ex Gallijs aduecta: vendita vero maxime in sacra via, quæ à templo descendit ad fora. Achorum quidem Romæ facilis est copia: vilissime enim venditur. At si in alia vrbe artem exerceas, comparetur filum aliquod ex ijs, quæ serica nuncupantur. Habent enim ea diuites mulieres in multis sub ditione Romanorum locis: potissimum in magnis vrbibus, in quibus multæ sunt mulieres id genus. Sin huius facultas non est, ex ijs, quæ inueniuntur in regione quâ incolis, deligito materiam quæ minus sit putrescibilis: cuiusmodi est gracilium chordarum. Nam quæ facile putrescunt, ex cito à vasis decidunt. Nos vero postquam vndiq; sunt carne impleta, decidere vincula volumus. Quæ nãq; caro in abscissis vasorum partibus coalescit, ea pro operculo est, ac osculum eorum cludit. Postea vero quàm id factum cernitur, decidere iam vincula secure possunt. ¶ At vero cum venarum partem aliquam excideris, non est opus eas tam imputrescibili materia deliges, sed suffecerit alia quapiam. Siquidē in arterijs perpetuus motus insecti vasis ora resoluit. In venis autē, posteaquã semel sunt utrunq; clausæ, siue per deligaturam constrictæ, siue per medicamentum adstrictæ, permittunt circūpositam carnem circa coalescere: potissimum si qui curatur, immotam partem seruet, magisq; et si toto corpore vacuato ipsam attollat. Quippe etiam varices ita curamus. Vocatur autē varix vena dilatata. Porro dilatatur in testiculis, & cruribus omninō. Sed quoniam, cum hos adhuc scriberē commentarios, non pauci amicorum rogarunt, vt in fine totius operis omnia, quæ ad chirurgiam pertinent, deinceps memorem, idcirco tractatio de varicibus nunc differatur. Cū vero non pauci speciatim sint oculorum morbi, qui magis specialem curationem desiderent, ne de his quidem hoc loco pluribus est agendum. Nam qui curiose quæ prædicta sunt, legerit, & naturali prudentia fuerit, huic omnia inuenire, eorum rationem sequenti, nullo negotio licebit. Qui autē tales nō sunt, ijs satius fuerit omnium vitiorum, quæ oculis incidunt, curandi rationem priuatim scribere: maxime cum amicorum non pauci ita postulent.

vit. ca. 6. aph. com. 20.

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST  
DE MORBIS CURANDIS,  
LIBER QVARTVSDECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De reliquis tumoribus & affectibus præter naturam curandis, sumpta ex  
singulorum generibus curandi indicatione.

Quid differat inflammatio, & Erysipelas.

CAP. I.



**D**e tumoribus, qui præter naturā in corpore cōsistūt, quot numero, qualesq; sint, proditum à nobis singulari volumine seorsum prius est. Quæadmodum autē hi methodo curandi sint (quod utiq; docere propria propositi operis professio est) in horū cōmētariorum tertio decimo præcipere cœpimus. Et quoniam in superioribus de omni febrium ratione sermo erat habitus, aptius mihi visum est de phlegmone primum disserere, vt quæ & frequentissime incideret, & febres subinde accenderet. Ac dictum quidē nō nihil fuerat in febrū curatione inter cæteras earum causas, et de phlegmone. Verū absolutus sermo, & qui proprie illi debebatur, in libro qui hunc præcedit, est traditus, in quo methodū curadē eius, qualisnā esse conueniat, tradidimus. nequaquam



**A** nequaquam tamen auxiliorum materia, nisi tamen exempli gratia, sicut in superioribus fecimus. Haud longe vero a phlegmone abest & alius morbus, quem Graeci Erysipelas vocant. Is, ut monstratum est, ex bilioso succo nascitur. Sed praestiterit fortassis eum pluribus verbis a phlegmone distinguere. Ergo communia amborum sunt, tum tumor qui praeter naturam sit, tum vero calor. Dissident inter se primum & maxime colore: quando si is ruber sit, phlegmonem vitium appellant: si pallidus flavusve, vel ex pallido flavoque colore mistus, erysipelas. Praeterea pulsatio magna phlegmones proprium est symptoma, quippe quae alte magis in corpus demittitur: Erysipelas vero in cute potius consistit, quam alte descendit. Tenuis namque substantiae est pallidae bilis humor. Itaque facile ad ipsam cutim transfuit, carnosus rarisque corporibus transmissis. Cutis vero densitas non aequae est huic bili peruvia, nisi si admodum tenuis aquosaque sit, Talis namque maxime est etiam quae quotidie cum sudore exit. Licetque multorum qui in balneis sudorem sibi strigilibus detergunt, hunc eius videre coloris, cuius lotium est, is qui diutius cibo abstinerunt. Neque enim ignoras eorum, qui in ediam diu tolerant, pallidius ex aquoso lotium reddi, mox vero et flavum, nisi quis prius humectante nutrimento potioneque squalorem corporis irroret. Ac corpore quidem pro naturae modo se gubernato, amarae bilis succus invisibiliter exhalat: Praeter naturam vero se habente, tum alijs (de quibus post agetur) vitijs redundat, tum vero eo de quo nunc agitur, quod erysipelas vocant. Cum enim vel longe copiosior, vel crassior quam pro naturae modo redditus, uniuersus ad cutim compulsus fuerit, eam tum perurit, tum in tumorem attollit.

Vit. ca. 2. no. glan. ca.

Quo pacto inflammatio, & Erysipelas oriatur, ac de ipsorum generibus. CAP. 2.

**S**ed fatius est, veluti semper non dicimus modo, sed etiam facimus, ita nunc quoque a rebus non a nominibus initium faciamus: alterumque principium, priore scilicet commodius, eiusmodi, sermoni demus. Cum sanguis copiosus in aliquam particulam procubuit sic, ut ab eius particulae valis nequeat contineri, exilitque aliquid instar roris ex ipsis valis in ea musculorum spatia, quae similibus corporibus, ex quibus componuntur, interueniunt: utique tumor ex plenitudine oritur, cui succedit cutis tensio, & in alta carne cum pulsu dolor, & tangenti renixus quidam, & rubor, & calor: ipsa nimirum cute ea, quae subiecta sibi caro patitur, sentiente. Similis iam dicto & in visceribus affectus oritur. Est enim his quoque sua quaedam caro, quam aliqui Parenchyma graece vocant: in quam videlicet sanguis ex refertis valis halitus specie exudat, iam dicta symptomata efficit. Atque hic vnus affectus est sanguineae fluxionis soboles, in carnosa corpora maxime incidens. Secundus alter biliosae fluxionis germen est, ac circa cutim maxime consistens, tum hanc externam, quae omnium partium commune est tegumentum, tum membranofam & tenuem, quae singulis internarum est circumdata. Ergo sicuti prior affectus etiam cutis aliquid apprehendit, ita hic quoque aliquid subiectae sibi carnis occupat. Quod si crassior humor acriorque sit, summam cuticulam (Graeci Epidermida vocant) excoriat, spatiumque temporis ad profundum aliquando cutis exulceratio peruenit. Atque hic quidem affectus erysipelas nuncupetur, duplicem (ut iam dictum est) habens differentiam: quod vel absque exulceratione, vel vna cum hac incidat. Prior autem affectus vnus rationis est, voceturque phlegmone. Cum ergo nec plane biliosa, nec sanguinea fluxio est, sed ex ambabus mista: utique ab eo, quod in mistura exuperat, nomen ipsi indatur, ac dicatur de eo id quod exuperatur sic, ut vel phlegmonem erysipelatosam id vocemus, vel erysipelas phlegmonolum. Vbi autem neutrum vincit, ibi vitium phlegmones erysipelatosque medium nomine.

Vit. ca. 5. lib. 10. cap. 6. 13. cap. 3. et in q. in cap. 3. et tumor. P. 1. cap. 2. et 2. N. 4. ca.

Ratio curandi simplex, & cum reliquis affectibus iunctum Erysipelas. CAP. 3.

**C**urationis vero methodus sicuti in alijs compositis, ita & nunc tradatur: initio a simplicibus sumpto. Ergo omnibus qui sic praeter naturam consistunt tumoribus, communis indicatio vacuatio est. Adieci vero illud, sic, admonens te multitudinis humorum qui eos excitent. Nam si quis eos vacuet, naturalem habitum membrum recipiet. Nam vacuatio pari modo in omnibus, duplex est: vna repellentium ad alias partes; altera foras digerentium per eum qui sensum fugiat halitum. At quoniam erysipelas non quantitate modo affligit, sed etiam qualitate ipsa ex vehementi scilicet inflammatione cruciat, ampliore refrigerationem, quam phlegmone requirit. Nec tamen non periculosa toti corpori est eiusmodi curatio, propterea quod bilis interim ad aliud quod princeps membrum fertur, quippe cum si vel sanguis ipse abundet, haud tutum sit ex minoris notae membrum fluxionem eius repellere. Tanquam igitur in illa post totius corporis vacuationem Apocrusticis, id est repellentibus, vocatis auxilijs vsi sumus, ita nunc quoque faciemus: sed pro sanguinis missione, medicamento, quod bilem trahat, purgantes: ipsam vero afflictam particulam refrigerantes. Esto autem refrigerationis terminus, ipsa coloris mutatio. Etenim, quod purum erysipelas est, statim cum hoc quiescit, quod non purum est, sed iam quodammodo phlegmonodes, si plusculum refrigeres, liuida cutim praefert. Sin ne sic quidem quis desistat, nigricat: potissimum in senili corpore: sic ut quaedam ita refrigerantium, ne digerentibus quidem medicamentis ad perfectionem sanentur: sed scirrhusus quidam tumor in particula relinquatur. Ergo fatius est, ubi laborantis particulae alteratum colore videris, a refrigerantibus adstringentibusque ad contraria transire priusquam vel liuida, vel nigra prorsus fiat. Porro refrigerantium materia in opere de medicamentis est tradita, Solanum, & semperuiuum, & portulaca, & vmbilicus veneris, & psyllium, & alter cum, &

Vit. ca. 5. lib. 13. cap. 8.

Vit. ca. 2. no. glan. cap. 2. oppositum prunus lib. cap. 21. et Acaius lib. 1. cap. 59.

α περιόμιτος

α ιδρύου

† δὲ ὄντι δ' ἰσ  
τὰ βλάστη, καὶ  
πῖνος μετὰ  
σφυγμοῦ,  
ἀνάλογος



# Gal. methodi medendi

& lactuca, & intybūm, & lenticula palustris; & cerata ex aqua admodum frigida, & alia id genus. Vbi vero inflammatio aegrotantis membri iam desiit, cataplasma illi priusquam liueat, ex hordei farina (ἀμύγδαλον græce voco) est imponendum. Quod si iam liuor occuparit, incisa cute cataplasma superponendum est, † {perfundendusq; locus plurimum quidem ex aqua calida; sed & marina aqua, & muria interim cōducet. Quinetiam ipsi cataplasmati eiusmodi aqua, vel acetum, vel oxalme misceatur.} Hoc tempore etiam coriandrum cum polenta quidam esse salubre erysipelatum medicamentum scripserunt. Alij rursus eodem inter initia vli, magna noxæ occasio laborantibus fuere; Sed & rosaceum ceratum, cui immistum sit calcis aliquid, eodem modo sunt q̄ prodiderunt erysipelati prodesse, aliaq; similis generis nonnulla ex ijs quæ valenter excalfaciāt. Quorum nullum est erysipelatis medela, antequam videlicet mutatu delinat esse id, quod ab initio fuerat, atq; alterum iam, illiq; contrarium euaserit. Quomodo enim, quæso, non sit contrarius calido affectui frigidus; aut ei qui flauo aut pallido colore est, is qui liuidus aut niger est; Sicuti autem subinde phlegmonæ admiscetur erysipelas, ita etiā aliquando œdemati, ac vocetur, quod ex ambobus tum est conflatum, erysipelas œdematosum: non secus q̄ vbi ex refrigerando durum ægreq; resolubile redditur, vocabitur erysipelas scirrhosum. Iā curatio quoq; veluti in omnibus compositis, ita in his administrabitur: ac potissimum quidem contra exuperans pugnabitur, nō prætermissa tamen nec ea quæ ex admisso præstatatur faciendorum indicatione.

De curandis œdematis; & scirrho.

CAP. 4.

id est 2. ad glau. cap. 3.  
ca 4. aph. com. 34.

Sicut enim ex biliosa fluxione erysipelas ita ex pituitosa constat œdema ipsum, rarus quidam atq; indolens tumor. Equidem scio aliter quoq; œdemata prouenire † {licet} in pedibus in intercutis aquæ affectibus, & phthois, alijsq; † {qui vehementes sint,} malis corporis habitibus. Atq; in illis quidem œdema multitudinis eius quæ hominem premit, est symptoma, nullam seorsum propriam curationem requirens. Nam satis erit, (si modo curatione egebit,) ipsa tum crura perfricare, aliàs oxyrhodino, aliàs oleo cum sale, aut etiā oxyrhodino sal habere. † {At si ex pituitoso humore in particulam influente œdema constitit, abunde aliquando satisfacit spōgia, quæ ex aqua, in qua sit aceti aliquid, maduerit. Porro hæc ita attemperabitur, ut uel bibi possit, vel ut non multum supra hoc aceti habeat. Deligare uero spongiam debebis, ab inferiore parte incipiens, ac supra finiens. Esto autem spongia, si modo conductura sit, omnino noua. Huius si copia non est, cuius erit, hæc detergebis expurgabisq; nitro, & aphronitro, & aqua lixina.} Q̄ si sub his œdema non subsidat, ubi rursus deligabis, pusillum aliquid aluminis conijcies, ac nouam spōgiam admouebis. Si nouæ copia non sit, melius est eo, quod vulgus vocat Elychnion, vtare. Id vero ante omnia molle esto, quod genus Tarlicum est. Cuius si facultas est, audacter vtitor, utilius enim experire quàm spongiam. Madeat uero ex pulca, quæ aliquid habeat aluminis: tum (vt præscriptum est) deligetur ab inferiore sursum. Sit autem arctatio mediocris: veluti in ossis fractura, ac primæ quidem fasciæ iniectioes, quæ scilicet inferne incipiunt, magis arctandæ: quæ deinceps sunt, sensim remittendæ, cæterum non adeo, vt laxa sit aliqua deligationis pars. Porro idoneum medicamentum ad hæc & Glaucium est, tum ipsum per se liquatum ex pulca; tum vel magis medicamētum nostrum, quod ex eo compositum est. Cuius compositionem habes in eo opere, quod de medicamentis est inscriptum. Sanè hæcenus à me scripta fuerant opera tria, vnū de simplicibus, alterum post hoc de compositione medicamentorum, & tertium de facile parabilibus. Quartum autem adscribere constitui: quandoquidem multi amicorum ita suadēt. In eo de communibus & proprijs cuiusq; partis & vitij medicamentis agetur. Verum medicamen illud quod Glaucium habet, non œdemata modo, verum multo etiā magis, tū erysipelata, tū phlegmonas incipientes sanat, ac potissimum calidas. Manifestum autem quod erysipelatas phlegmonas, & erysipelata phlegmonosa idem medicamentum sanat. At non eas phlegmonas quæ in scirrhum iam transierunt, aut erysipelata quæ iam refrixerunt, aut denique vllum scirrhosum affectum sanauerit, de quibus vtique in quinto de simplicium medicamentorum facultatibus aliquid est proditum: dicitur uero & nunc. Siquidem humor vnde eiusmodi vitium nascitur, aut glutinosus est, aut crassus, aut vtriusq; rationis particeps. Curandi vero eius communis indicatio est, vt quod præter naturam in particula est, totum vacuetur. Modus tamen vacuationis eius proprius est. Nam detergere id, vbi contumaciter inhæret, oportebit. Quod si quis ijs quæ vehementer trahunt, digeruntq;, medicamentis vacuare tentet; nec ijs, quæ humectent & excalfaciant molliat ac liquet, huic paucis primis diebus egregie processisse curatio videbitur: cæterum, quod de affectu restabit, id insanabile erit. siquidem toto, quod in eo tenuium partium erat, digesto, quod reliquum est, veluti lapidosa concretio linquetur. Quippe etiam qui in articulari morbo visuntur pori, ex humore crasso glutinosoq; proueniunt, quando is non paulatim est digestus, sed violentis medicamentis totus simul siccatus. Ad eundem modum & calculi generantur in renibus, alio scilicet in his crasso glutinosoq; succo. Hac igitur de causa ad scirrhosos affectus nullum vehementer excalfaciens siccans uel medicamentum est aptum: sed ea tantum quæ cum molliendo digerere possunt: cuiusmodi sunt tum ceruina medulla, tum vitulina; tum seuum hircinum, & taurinum, & leoninum: ad hæc, ammoniacum thymiana, & bdellium vtrunq; magisq;

ap. 7. ca 8. vit 2. ad  
glau. cap. 4. fol. 103. 104.

B  
\* σίρις  
† Antiqui cod.  
ita legunt αἰορ  
vñ τε τὰ μὲν  
πλάσμα δὲ ὕδα  
τοσθιμοῦ καὶ  
θαλάσσης καὶ  
ἀλακς. ποτὶ  
δὲ συνάσει καὶ  
ἀντὶ γὰρ τῆς  
καταπλάσμα  
τιμῆνται τὸ  
τροπικὸν ὕδαρ  
ἢ ὄρος ἢ ὄσαλα  
μην. i. perfun-  
dendusq; est lo-  
cus plurimū q̄  
dē ex aqua cali-  
da & marina  
aq̄, & muria.  
nōnunq; uerq;  
cōducet ipsi ca-  
taplasmati eius-  
modi aq̄, uel  
acetū, uel oxal-  
men miscere.

F  
† Hæc nō sunt  
in antiquis co-  
dicibus.  
\* in antiq; lex  
gē πάθους. i.  
affectiois

G

H

\* ἀσπόμεν

gisq;



**A** gisq; Scythicum, quanto videlicet est humentius. Pari modo & styrax, qui humentior est, sicco vtilior est. His igitur indicationibus attentus, etiam complicatos affectus sanare poteris, pro subinde iam dicta in omnibus compositis vitijis methodo.

*Indicationes remediorum, quæ in scirrhis & œdemate ab affectis partibus præbentur. CAP. 5.*

**M**ihi vero iam tempestiuum fuerit de affectarum partium differentia mentionē facere: quā semper in omnibus tum morbis, tum symptomatis, in memoria habendam censui. Diximus autem non pauca de indicatione quæ ab ijs sumitur, in libro qui hunc præcedit. Siquidem omnium qui præter naturam sunt tumorum, in quibus utiq; adhuc non sunt geniti pori, prima curationis indicatio vacuatio est. Earum vero partium quæ iam scirrhum contraxerunt, vacuatio per iam dicta medicamenta perficitur: vocareq; ea malactica, id est mollientia, medici solent.

Quoniam autem membrorum alia rariora naturaliter sunt, alia densiora: etiam vacuationem eorum diuersa specie remedia postulare est necessum. Hac igitur de causa tum in tendonibus, tum in ligamentis, & cum scirrhosa fuerint, visum mihi satius est ei curationi, quam per mollientia medicamenta molimur, aliquid incidentium admiscere. Ex quorum numero vel in primis acetum est. Interim vero et in alijs partibus, quas scirrhosus affectus, eo utimur: ut paulo post dicam. Verum

**B** in tendonibus & ligamentis in hunc modum: In aceto acerrimo candentem igni lapidem extinguo: ac si quidem haberi potest, qui certe in magnis vrbibus rarus non est, pyriten: Sin eius copia non datur, molarem, Græci Myliten vocant, scilicet ex quo molas quibus molimus, faciunt. Deinde ascendente post infusum lapidi acetum vapore calido, in hoc dimoueri scirrhosum ligamentum uel tendonem cogo, atq; exinde rursus medicamen quod molliat, impono. Oleo tamen principio curationis, non aqua quotidie omnino laborantem particulā perfundo. Esto autem id oleum haudquaquam adstringens, sed planè tenuium partium, cuiusmodi Sabinum est. Incoquimus autem oleo interdum althææ radicem, ac syluestris cucumeris, & siqua est eius generis alia. Atque hoc vtor (ut dixi) quotidie. Cæterum curatio quæ per acetum administratur, vtilis est vitio iam adulto, & cum præparata iam sub mollientibus pars fuerit. Excogitavi autem & composita quedam ex aceto medicamenta, quæ inter mollientium usum, ad vnum diem impono. Siquidem acetum vis, modo ea quis modice & debito tempore vtatur, salutaris eiusmodi affectibus est, ceu crassos viscidosq; humores dissicans ac dissoluens: sin uel immoderatus, vel in tempore non idoneo, tenuiores partes violenter absumens, id quod reliquum est, lapidescere solet. Sed & si quis eo diutius vtatur, substantiam ipsam neruorum delibauerit. Ob id igitur nec sæpe, nec inter initia, nec

**C** longo tempore, medicamentis, quæ ex aceto componuntur, ad ligamenta & tendones est vtendū. At in liene, & carnosus musculi partibus scirrho affectis, tutus eius est usus. Quippe raræ sunt naturaliter hæ partes, nec est quod metuas, ne quis neruus eius vi lædatur. Ac ammoniaco quidem thymiamate cum aceto, et alij non pauci lieni imponentes utuntur, ad luti, i. crassitudinem, quod ex vtriusq; mistum est redactio. Idq; solum ei curando sæpe satis fuit. Ad musculos uero alium sanè non vidi: Ego vero et sæpe sum usus, utiq; mollientium usui interponens. Atq; sub illis nulla certè euidens utilitas. Sed postea q̄ mollitus per ea scirrhosus tumor est, maximū certe usum ammoniacū aceto liquatū confert. Sufficit autem eo uno altero uel die usos, rursus ad molliētia reuertī. Ac rursus his pluribus diebus usos, denuo ad medicamen, quod ex aceto fit redire, siue id ammoniacum, siue quid aliud habeat eorum mollientiū, quæ paulo supra sunt comprehensa. Neq; n. aliud quicq; est admouendū: cuiusmodi, si pleraq; sunt eorū medicamentorū q̄ sicca vocant. Siquidem inter initia medicamentū pbabis: sed id insanabiles affectionis reliquias relinquet. Ego nanq; eius rei cā in medio tpe cataplasmate ex althæa sum usus. Vocat autem hanc vulgus Anadendromalachen.

Huius igitur radix seuo soluta, salutare ad talia medicamentū est. Esto autem seuū, si fieri potest, anserinū: Sin id non sit, gallinacū: Sin nec huius facultas sit, suillo vtēdū. Sed & syluestris maluæ, q̄ passim nascit, folia, cū supradictorū aliquo tusa pficient. Meliora tñ crudis sunt, q̄ modice ante sunt decocta. Ac eiusmodi quidē auxilia, & curationis uariatio, qualis iā cōprehensa est, oīum particularū quæ scirrhosis vitijis sunt affectæ, cōia sunt. Ad eundē modū œdematum curatio, quā paulo ante memorauimus, cōprehensis iā differentijs p̄ particulas uariat. Iis, n. q̄ in præcordijs sunt œdematis, nemo frigidā ex pulsa spongiā applicuerit: veluti nec alijs q̄ in his sunt tumoribus. Iā quis absinthiū oleo incoquens, genu vnq; perfudit: Quis oculum, aut aliquid eorum quæ intra os sunt, qualitercunq; affectū: At iecinori ægrotanti, & lieni subinde cum maxima utilitate adhibet. Docet id ipsum & experientia, quæ uim eorum euidenter indicat, non secus q̄ rō. Nos tñ nunc hoc opere solā eam remediorum inuentionem, quæ methodo paritur, qualis nam sit differimus. In operibus de medicamentis ambas miscuimus, omnia medico cognoscenda esse rati: tum quæ solo inuenta sunt vsu, tum q̄ sola rōne: ad hæc tertio loco quæ conferentibus ad inuentionē utriusq;. Omnibus autem his ille solus commode utetur, qui in hac methodo est exercitatus.

*Tumorum in duratorum differentia, & qui proprie scirrhii appellantur. CAP. 6.*

**A** C de phlegmone quidem scirrho & œdemate satis sunt, quæ hæctenus sunt comprehensa: illo non omisso, quod scirrhum nominamus tumorem durum, qui sine dolore est, non tamen omnino sine sensu. talis enim sanabilis non est, reliqui omnes sicut ægrius sensilem ipsam partem

*idem 2. ad glau. cap.*

*videt 2. ad glau. cap. 9. v. q. aph. 3. q. ca. 5. & simpli med. cap. 9. b. v. 1. fo. 13.*

*\* in antiq; codicibus legitur i. quæ acetū recipiūt.*



partem affectam reddunt, ita omnino insensibilem non faciunt, utique si sensilis natura sit. Ligamenta nanque scimus insensilia esse. ¶ Quod si quis eos duntaxat tumores, qui & præter naturam sunt, & omnino insensiles, scirrhus appellandos censeat; reliquos non scirrhus, sed tumores scirrhusos: & se de nominibus litigare sciat, & nos quoties cum eo disputabimus, ita quoque affectum nominabimus. Siquidem is mos noster est, quibus quisque nominibus delectatur, isdem in disputatione cum illo uti.

De inflationibus curandis, ac præsertim de Priapismo.

CAP. 7.

**N**unc tempestivum est, ut de inflationibus differamus: quibus diuersa ab œdematis curatio est. Illa namque, ceu diximus, ex pituitoso succo ortum habent, proinde prementibus nobis cedunt, digitique admodum alte in ipsa descendunt. Inflationes vero ex flatuoso spiritu collecto nascuntur, aliàs sub cute, aliàs sub membranis quæ ossibus circumdantur, aut musculos, viscerum ue aliquid includunt. Porro colligitur aliquando non parum etiam in ventriculo & intestinis, itemque in medio spatio horum & peritonæi. Differunt quoque hæc ab œdematis, quæ & pressa digitis non retinent vestigium, & sonitum veluti tympanum reddunt. Itemque in cavitate sensibili subinde continentur, atque hæc nonnunquam maxima. Indicatio autem curationis omnium communis est: ut quod præter naturam est, vacuetur, in quocumque id contineatur: Propria vero post hanc communem est, ut tenuissimis & calidis potestate medicamentis. Atque in ventriculo quidem, & visceribus oleum, quod tenuium est partium, quodque rutam habet incoctam, aut aliquod calidorum seminum, cuiusmodi sunt cumini, & apij, & petroselini, id præstabit. Aliquando vero & cucurbita magna bis terve sine incisione medio ventri affixa. Tanta vero ac taliter applicata etiam totum umbilicum comprehendet. At in artibus & musculis qui sub cute, aut etiam membranis quæ ossa vestiunt, inflatione orta, si citra dolorem sit, liquor aliquis tenuissimarum partium, cuiusmodi est lixiuium noua spongia exceptum, satisfecerit. Sin dolor quoque urget, vngenda pars est oleo, quod relaxandi remittendique vim habeat. Incidunt porro ex percussioibus eiusmodi affectus, ubi scilicet vel musculus, vel membrana quæ os circuit, est confusa. Ac super membranam quidem quæ os ambit, antedicta imponenda est spongia. Ad musculos vero (namque hi aliquando dolent) medicamentum quod magis mitiget, est adhibendum. Quo fit, ut ad hos solo lixiuium non utamur, sed immissa ei tum sapa, tum pauculo oleo. Satius autem fuerit in principio non addidisse lixiuium, sed sapa cum uino & exiguo aceto uti, ac quod mediocre sit olei adijcere. ubi mista sunt, modice excofacere, ac lanam non lotam, quam œsyperon id est succidam vocant, ipsis imbutam imponere. Quod si eiusmodi lanæ facultas non sit, ipsius œsypus iniiciendus miscellæ supradictæ est. Quod autem atticus œsypus cæteris omnibus præstet, tametsi à me non dicatur, ipse scis. Quinetiam ceratum, quod ex œsypo componitur, medicamentum est omnibus notum. Utuntur plurimi eo ad phlegmonas, quæ in præcordiis sunt. Ergo huius quoque aliquid, ubi œsypus præsto non est, recte inieceris. Debent enim contusi muscoli leniri medicamento, cui mista facultas sit, quæ simul concoquat, digerat, & modice astringat. quando si nihil habet adstrictionis, auget aliquando phlegmonas: ac maxime in ijs corporibus quæ plethorica sunt. Ergo trium iam comprehensarum indicationum in inflatis ex plaga quadam musculis memor, ubi dolor maior urget, mitigatiua magis ratione vteris: ubi abest, ¶ maiori vi instabis. ¶ Maiorem vim intelligo, cum breui via properatur ad finem. Porro breuis via fit per ea medicamenta quæ valentes habent vires: hæc maxime in lixiuium & aceto habentur, post hæc in vino. Quoties igitur de mitigando non laboras, horum plus in misturam conijcies. Rursus ubi repellere studes, vini plus quam horum immittes. Porro id optimum in hunc usum fuerit, si nigrum austerum que sit. At si digerere males, lixiuij plus indes. Acetum vero si his misceris, ad ambo erit utile, propterea quod mistas (ut monstratum est) habet facultates. Vbi vero musculus sine dolore est, licet sanè in lixiuij penuria pro eo aphonitrum immittere. Esto autem id minime lapidosum, sed magis spumosum. Est vero quod lapidosum est, durum & spissum, ac ægre liquabile, cum dictis liquoribus miscetur: Spumosum vero molle est & laxum, itemque candidius quam lapidosum. Hoc itaque tum celerrime ab humore soluitur, tum iuuat maxime, utpote tenuium partium. Quæ vero huius generis inflationes neglectæ inueterarunt, primo quidem loco his ea quæ ex lixiuium componuntur (ut prædictum est) adhibeas: secundo loco emplasticum aliquod. Dicam autem & horum exemplum. Strigmenta gymnasiarum feruefacta percola primum sic, ut pura sint: deinde rursum in cacabum immixtis, calcem viuam in farinae speciem tunsam insperge ad luti usque crassitudinem. Salutare his est & medicamen, quod ex sycomoro componitur, aliisque id genus. Nunc enim (ut dictum est) exemplum tantum eorum medicamentorum scribo, quorum generalis facultas per medendi methodum inuenitur. Tanquam vero medicamentorum hoc loco ponuntur exempla, tum ut tota hæc methodus clarius intelligatur, tum ut magis nobis ad inueniendam materiam facultas suppetat: sic etiam & affectarum corporis particularum proponuntur. ¶ Statim enim affectus quidam est quæ iuniores Priapismum nuncuparunt, propterea quod ijs qui sic sunt affecti, etiam inuitis pudendum arrigitur, quod ubi viderit quispiam, qui in his commentarijs est exercitatus, protinus intelliget ex inflationum esse genere. Qui, n. memoria tenuerit, tum omnia quæ in dissectione eius membra

pp. ut dicitur in 2. ad glan.  
cap. 3. fol. 103. F.

id est: a lo: aff: cap. ultimo  
ca. 9. & comp. med. sym. lo:  
cap. 9. 3. & 4. symph. ca. 9.  
cap. 9. 11.

**B**  
† Quod si quis  
duntaxat tumores  
preter natura-  
m, quæ omnino  
sunt insensiles,

\* περιχουσι  
† μη βοθρουται

**F**

**G**

† ἀφρονιτρον  
περιπρωχρον

**H**

bra







## Gal. methodi medendi

nodem, nigram efficit bilem, quā nullum animal, ne ipsi quidem mures gustauerint: terra quoque **E**  
 raditur ab ea: ac partes quæ raduntur, omnes in altum attollunt, vocaturque is effectus (vt Plato  
 quodam loco inquit) tum feruor, tum fermentatio. Est namque is humor talis, quale esse acetū do-  
 cuimus. Ex quo ipso quoque si in terram effuderis, idem effectus visitur. Quo minus alienum est,  
 si veteres eiusmodi humorem acidum nominarunt, æque vt pallidæ bilis amarum. Sanè nō raro  
 etiam in vomitionibus talis apparet. Verum, sicuti paulo ante dixi, vnum quoddam vitium esse  
 proprium verumque scirrhum, qui præter alia etiam insensilis sit: reliquos tumores, qui videlicet  
 nōdum sunt omnino insensiles, dupliciter esse à medicis vocatos, nempe vel scirrhos, propterea  
 quod generis scirrhorum sunt, vel scirrhosos tumores: sic & in humoribus, quæ quidem haud dubie  
 nigra est bilis, ea talis est, qualem modo pinximus: certe acida, & terrā fermenti ritu eleuans: tum  
 omni animanti iniucunda. Quæ vero fieri talis est idonea, hæc bifariam nuncupatur: vel melan-  
 cholicus humor, vel nigra bilis: scilicet qui sic eam nominant, affirmaturis aliam esse nigram, que  
 dum animal naturaliter se habet, quotidie gignitur: aliam quæ ex vstione ac velut affatione con-  
 flatur. Quod autem semper præcipio, vt nominibus contemptis, ipsam naturæ rerum scientiam  
 exerceas, id nunc est faciendum: ac nominandum quidem prout succurret, cæterum oratione sic  
 interpretandum, quod quidam præter naturam tumores ex eiusmodi naturæ succo proueniunt, cu- **F**  
 iusmodi est fex in vino, & amurca in oleo: & quod hi spatio temporis putrescente humore, propterea  
 quod in vasis sit impactus, exulcerantur. Ergo sicuti reliqua omnia vitia plurimam habent particu-  
 larem in maioris minorisque ratione differentiam: sic etiam hoc vitium habet. Quippe phlegmo-  
 nes alia quædam admodum rubra est, alia paulo magis quam pro naturali habitu rubra. At species, siue  
 genus, siue quomodolibet appelles, ambobus est idem. Nam & rubriores quam pro naturæ modo  
 sunt, & dolor omnino cum ipsis est, qui ipse quoque magnam habet in excessu defectuque differen-  
 tiam. Ad eundem modum nec renixus, nec cutis tensio omnibus est æqualis. Commune tamen  
 eorum est, tum quod pars magis renititur quam ante, cum naturaliter se haberet: tum quod in tumore quen-  
 dam attollitur: extenta scilicet attemptaque eatenus cute, quatenus tumor assurrexit. Simili ratione  
 & vitium, quod modo describimus, alias confusa exiguaque, & quæ vulgum fortasse latere possint,  
 affert symptomata: alias ita vehementia & magna, & cunctis euidencia, vt ne puerum quidem clam-  
 sint. Verum commune illud in oibus particularibus, quod intelligentiam ad se trahit, vnus id mor- **G**  
 bus esse ostenditur: & vnam sibi appellationem imponi cogit. At vbi magna quidem omnia sunt,  
 nemo de appellatione ambigit, sed nominant vno assensu omnes eiusmodi affectum Cancrum. Cum  
 autem adhuc incipit, nihil miri est si vulgus lateat, non secus profecto quam stirpes, quæ è terra iam **H**  
 exeunt: quando hæc quoque peritis tantum agricolis agnoscuntur. Ergo quænam in cancro tum  
 communis, tum propria curationis indicatio sit, opportune nunc dicetur. Communis igitur est, vt  
 humorem, vnde vitium est natum, illico vacues simili vacationis genere ei quæ in alijs tumori-  
 bus supra est comprehensa. Mox prohibere, potissimum si fieri potest, ne de cetero eiusmodi suc-  
 cus in venis colligatur. Sin id fieri nequit, saltem eum omnino ex interuallis vacuare, & simul par-  
 ticulam firmare, nequid humorum redundantia ad eam confluat. Veluti ergo amaræ bilis humo-  
 rem medicamento, quod eum humorem trahere sit aptum, educimus: sic & melancholicum edu-  
 cemus vel simplicium aliquo, cuiusmodi est epithymum pondo drachmarum quatuor in sero la-  
 ctis, mulsa ue exhibitum: vel compositorum aliquo, cuiusmodi nostrum est, quod ex duobus &  
 triginta simplicibus medicamentis est compositum. Sed horum materiam in alijs traditam habes.  
 Hic autem quæ ad propositam methodum proprie pertinent, dicamus. Post namque purgationem  
 illud de omnibus eiusmodi affectibus prius est præceptum, quod vel retro regerere humorem, qui  
 in membro procubuit, oportet, vel ipsum digerere. præterea quod in principio quædam tam in ipso  
 purgationis tempore, quam ante id repellere. vbi iam totum corpus exquisite purgaueris, digerere. **H**  
 Vbi tamen mediocris tantum purgatio præcessit, mistum esse quod applicabitur pharmacum, ex  
 repellente digerenteque facultate conueniet. Sanè ad crassum humorem inutiles sunt tum imbecille,  
 eo quod nullum operæpretium efficiant: tum valentes, quod vehementer tenuiores quæ in venis sunt  
 sanguinis partes vel digerant, vel retrudant: crassas vero & melancholicas, quas feci assimilau-  
 mus, nec euocent, nec repellant. Ergo si his inter initia vtere, utique minutus aperte tumor erit.  
 Cæterum quod reliquum eius est, contumax ad soluendum reddetur. Quare medicorum vi-  
 rium medicamentis est opus: quæ nec propter imbecillitatem vincentur, nec propter effectus  
 vehementiam valenter sanguinem crassabunt. Ad hæc item quæ omnino haud mordeant: quæ-  
 do quidem vitij malignitas ab ijs quæ mordent, irritatur, ac, vt dici solet, efferatur. Propter hæc igitur  
 quæ viribus quidem sunt mediocria, qualitate vero minime mordentia, eiusmodi affectibus  
 sunt idonea. Materiam vero copia, sicuti in libris de medicamentis est traditum, ex vstis elotisque  
 metallicis habebitur. Quippe quæ medicamenta ex his componuntur, vnâ cum purgationibus, ad  
 sanandos incipientes cancrum magnam vim habent. Maiores vero sat fuerit, si his prohibeantur  
 augeri. Prospicere vero vt qui iam sunt sanati, amplius non regenerentur, id artis de tuenda sani-  
 tate est opus: cuius sanè portio est ea quæ de cibis præcipit. Cæterum si quando cancrum per chi-  
 rurgiam curare audebis, coepisse quidem ab vacuando per purgationem melancholico humore  
 oportebit.



**A** oportebit. Vbi vero totum quod vitiatum est, prorsus excideris sic, vt nulla super sit radix: si nes effluere sanguinem, nec propere eum inhibebis: immo premendo potius quæ circum sunt, venas, exprimes ex his crassiorẽ sanguinem: mox alijs vlceribus similiter curabis.

*De carbunculis & reliquis affectibus curandis, qui ulcere crustoso constant.*

CAP. 10.

**E** St tamen & aliud vitium, quod ex humore crasso feruenteq; nascitur. Incipit hoc plerunq; à pustula: aliquando vero & sine hac. Cæterum inter initia quibus hoc instat, scabunt particulam omnino. mox oritur pustula quædam, qua rupta, vlcus cum crusta gignitur. Sæpe vero non vna oritur scabentibus pustula, sed multæ exiles veluti milij semina, crebrę in particula residentes, quibus perruptis, similiter crustosum vlcus prouenit. In carbunculis vero qui per Asiam populatim sunt crassati, etiã citra pustulas nonnullis excoriata statim cutis est. Omnibus tamẽ, vt dixi, crustosum vlcus fit; modo crusta ipsa cineris colorem præferẽte, modo nigrorẽ. Omnibus præterea his circũposita caro in summam peruenit inflammationem, non tamen colore aspicitur erysipelatis, immo qui adhuc phlegmones colore sit nigrior: veluti si plusculo rubro minus misceas nigri. Quod autem necessario febricitent qui ita sunt affecti, idq; non minus, immo magis, q̃ illi quibus erysipelatosã est phlegmone, id vtq; latere neminem potest. Sed & incipiẽdam

*Vit. c. 2. p. 1. diff. feb. cap. 1. 2. cap. 7. ca. 2. ad 7. cap. 7. fo. 101. c. 2. 5. med. gen. gen. cap. 15.*

*Vit. cap. 6. d. hum. 1. 2. 3.*

**B** ab incisa vena curationem esse, id quoq; neminem latere arbitror, qui præsertim meminerit quæ in curatione febrium, de sanguinis missione diximus. Nec illud obscurum, sanguinis vacationẽ quæ ad animi defectum vsq; sit adhibita, magis his etiã collaturam: nisi tamen aliud quippiam obstet ex ijs quæ venam incidi vetent. Imponi vero sibi laborans particula, quod ad humorum inflammationem spectat, refrigerantiã deliderat. Cæterum propter humoris crassitudinem, atq; etiã malignitatẽ, nec fluxionẽ auertere vnq; poteris: & siquãdo id feceris, aliud quippiam quod in alto sit corpore, offendes. Atqui nec affluere is permittendus est: quin potius inquirenda remedia sunt, quæ cum modice reprimẽdo, etiã digerere possint. Tale profectò est tum cataplasma quod ex plantagine conficitur, tum quod ex cocta lente, scilicet miscentibus his nobis micam panis teneram, qui clibano sit coctus. Esto autem panis nec oino à furfure purus, nec nimium eius habens. Siquidem qui oino purus est, eius substantia in cutis meatibus hæere est apta, Emplasticon Græci vocant. Furfuraceus autem crassiorum est partium. Super ipsum vero vlcus, valens aliquod imponendum est medicamentũ: cuiusmodi est Andronis, Passionis, vel Polyidæ. liquariq; id cum vino aliquo dulci ad sordium crassitudinẽ debet. Porro cõmodissima ad hunc vsum vina sunt tum therẽum, tum scybelites. In quorum inopia sapa vtendum, quæ apud nos Hepsẽma dicitur. Quæ aut phar maca reliquis adhiberi vlceribus solent, nẽpe quæ cõcoquant, & pus moueant, ea nunc adhibenda non sunt: qñ ita putredinẽ particule auxeris. Quinetiã scari ficare eiusmodi tumores post sanguinis missionem, alienũ nõ sit. Sunt aut incisiones mediocribus altiores, ppter infestantis humoris crassitudinem. Cessante vero iam inflãmatione, vlcus ad cicatricem similiter reliquis vlceribus pducet. Atq; hætenus de carbunculis dixisse sat arbitror.

*De strumis, quas chœradas dicunt.*

CAP. 11.

**D** Eincept de reliquis agam tumoribus, orsus à strumis, Chœradas Græci vocant. Existunt hæ glandulis in scirrholosum affectum mutatis. Estq; curatio earum, quod ad ipsum attinet vitium, ijs scirrhis qui in alijs partibus nascuntur cõmunis. Cæterum, quod ad ipsius partis naturam spectat, in quibusdam glandulis alias geminas curationis indicãtiones adiiciunt. Præstiterit fortassis hoc loco de nominibus aliquid clarioris doctrinæ gratia distinxisse. Quippe glandulæ, quæ quod in medio vasorum in diuersas partes diductorũ habetur, implẽt, eiusq; diductiois p firmamento sunt, earũ haud magnus vsus animantibus est: sed ex abundantiore prouidentia, sicut alia quædam, sic has quoq; glandulas natura fabricauit. Earum vero, quæ vel saliuam, vellac, vel genitale semen, ad hæc quæ pituitosum quendam humorem in mesenterio, vel faucibus, vel larynge, generant: earum maior est vsus. Atq; aliqui has non glandulas, sed glandulosa vocãt corpora, vt quæ non paulo, q̃ reliquæ glandulæ, & rariore sint & magis spongiosa substãtia: quinetiã in has tum arteriæ, tum venæ sensibiles perueniunt. Atq; hæ quidem, cum in scirrholoso sunt affectu, non aliter q̃ cæterę omnes partes sunt sanandę. At quæ in medio vasorum spatio consistunt, in ijs alia curationis indicãtio præstat: qua simul cum vitio etiã pars ipsa tollitur. Est vero duplex ea quoq; nempe, vel totum quod vitiatum est, scalpello excidentibus nobis, veluti in cancro, vel putrescere id medicamẽto cogentibus. Porro quæ eiusmodi medicamentorum materia sit, id in opere de medicamentis est proditum.

*De abscessibus, quæ apostemata dicuntur.*

CAP. 12.

**M** Ihi vero tẽpestiuum est de alijs tumoribus docere. Quorum se primum abscessus offert, Apostema id græce dicitur. Huius duplex item genus est: Vnum cũ phlegmone in pus versa, pus ipsum tanq̃ in sinu aliquo est collectum: Alterum cũ nulla præcedente phlegmone, humor aliquis statim ab initio, isq; aliã specie aliũ, cæterum omnino acris, in parte aliqua colligitur, porro excoriãt hic circũposita corpora: spatium videlicet sibi molliens, vel inter duas tunicas, vel sub certis membranis. Excoriãt autem omnino ipsa copia distẽdens: interim vero acrimoniam quandã putredinosã tempore contrahens. Sanẽ inueniunt in huiusmodi abscessibus

*Vit. c. 2. ad 7. lan. cap. 7.*

*Vit. d. humor. præc. nã. cap. 5. class. 3. fol. 83. 9.*

Septima Classis.

mmmmmm ij bus

• amoglossa



## Gal. methodi medendi

bus, cum scalpello sunt diuisi, proprietates quaedam non pauca, nec humorum modo, sed etiam **B** solidorum quorundam corporum. Siquidem vnguium, pilorum, ossium, testarum, lapidum, & pori fragmentorum similia inuenta in his corpora quaedam sunt. A humorum ipsorum alius veluti lutum, vel coenum, vel olei quidam limus, vel vini fex: alius adeo grauius olens, vt omnes auer- sentur. Verum haec rarius incidunt. **F**requentissima vero huius morbi sunt tria genera: quorum singula propriam appellationem graece sunt sortita. Ea sunt, Atheroma, Steatoma, & Meliceris, a similitudine contentarum in tumoribus substantiarum dicta. Est. n. aliud eorum veluti seuum, aliud veluti mel, aliud pulicula, quam Atheran vocant, simile. Curationis vero eorum indicationes sunt communes: nempe id quod continetur, vel digerere, vel totum putre reddere, vel excidere. Aliqui igitur eiusmodi tumorum triplicem curationis rationem admittunt, quotquot, s. ex tenuiore humore constant, vt meliceris: Aliqui duplicem tantum, veluti atheroma: quippe quod tum excidere, tum putrefacere licet: Steatoma vero sola manuum opera curat: cum nec putrefieri possit, nec digerere. In his vero abscessibus, qui in alto corporis consistunt, ac potissimum in visceribus: medicamenta quae ex aromatis componuntur, maxime sunt vitia: vt pote quorum vis collectum humorem, tum in halitum resoluat, tum digerat. Sunt profecto & alia eius generis non pauca, quorum laudatissima sunt, tum antidotus quae ex viperis componitur (Theriace vocant) tum quae Athanasia **F** vocatur, tum Ambrosia: atque haec quaedam sumptuosa. viliorum sane optimum est nostrum, quod ex cretica calamintha est compositum. Oia vero id genus in opere de medicamentis colligemus, quod, vt paulo ante diximus, satius arbitror his tribus, quae supra memorauimus, quod nihil delit, subiicere.

*De tumoribus, qui toto genere praeter naturam sunt, ac de optima curandi via. CAP. 13.*

**Q**uoniam vero eorum quae per chirurgiam fiunt, curationis indicationes aliquid commune habent, aliquid proprium, satius nobis visum est ea non distrahere, sed vniuersa in calce huius operis apponere. Nunc porro tantulum etiam de tumoribus, qui praeter naturam consistunt, est adijciendum, quod quicumque ex his toto genere praeter naturam sunt, si sui ablationem indicent: communiore scilicet indicationi, quae per oia quae totis substantiis a naturae habitu recesserunt, extenditur, subiecti: veluti in steatomatis & atheromatis habet. Huius certe generis est & quae Myrmecia graece vocatur, & quae Acrochordon, praeterea in vesica calculus, & hypochyma, **F** & in mulieribus molae in utero gestatio: ita vero appellant informem carnem. Omnia namque talia submouere in totum properamus. Quorum vero etiam locus ipse affectus vna quaequam naturalium partium est, prima indicatio est, vt affectus sanetur. Secunda ab hac, si insanabilis is sit: vt vna cum vitio pars quoque ipsa excidatur: sicut in cancro & oibus vlceribus quae curationem respuunt. **E** contrario vero in suffusione, quod Hypochyma vocant, & vici in prima indicatione, ad alium eam locum, qui minoris sit momenti, transferimus. Non desunt qui haec quoque vacuare sint aggressi: sicut in his quae chirurgiam tractant, dicam. Nunc illud dixisse sufficiet, quod humor qui in hydrocelis visitur, alienus a corporis substantia tota natura sit: sicut etiam quae in ascitis hydropibus continetur aqua. Quarum certe vacuationem, vel medicamentis quae digerant, molimur, vel chirurgiam: in hydrocele quidem imisso siphone; in hydropibus vero adhibita punctione, quam paracentelin vocant. Porro exciditur vna cum affectu ipso, veluti in his quae ante comprehensa sunt, etiam pars affecta: ita & in herniis aliquid peritonaei. Pari modo & columella aliquando vna cum vitio ipso exciditur. Itidemque in cruribus & testiculis, vna cum varicibus ipsae venae. Ad haec, tunica in naso cum polypo, & foratus dens cum foramine, verum ex his nullum est quod ad naturalem habitum possit reduci. In columella vero id omnino est conandum, nec properandum ad eam excidendam: sed quam gracilis est, & ad lori tenuitatem redacta, tum est auferenda. Porro talem eam reddet longius tempus, at qualem Hippocrates in praefatis descripsit, paucorum dierum numerus, aequae vero & cetera quae in magnitudine naturalem habitum exceperunt. in quibus annumeranda sunt omnia quibus supercreuit caro, & encanthides, & qui in sede thymi dicuntur. Sunt ex istiusmodi vlceribus & quae ambigua sint specie, veluti cicatrices quae supra circumpositam cutim multum extant: item, quae in oculis sunt pterygia. Curationis tamen eorum indicatio manifesta est. Siquidem talia oia amouere oportebit: atque id semper agere, vt rationibus quibus id fiat pensitatis, optimam semper earum deligas. **S**ane optimae rationes tripliciter iudicant, tum ex temporis curandi breuitate, tum ex curando citra dolorem, tum ex maxime tuto curando. Rursus vt tuto cures, tria propria sunt, quibus intentus sis oportet: Vnum primumque, vt omnino absolutionem operis consequaris: Alterum, vt sicubi hunc non consequaris, saltem cubantem non laedas: Tertium, vt vitium non facile reuertatur. His considerationibus si optimam curationis viam iudicaueris, inuenietur in oibus quae nunc proposuimus, quam potius chirurgiae, & quam potius medicamentorum ope sit curandum. At chirurgiae quidem studium in his praesertim quae nunc sunt proposita, ad interemptionem eorum festinat: vt quae quod in animalis corpore toto genere praeter naturam habent, id prorsus tollendum sibi proponat. Quod si perficere nequeat, proximum illud consilium habet, vt vitium transferat, veluti in hypochymatis. Quod vero ex medicamentis petitur, primum huc tendit, vt quod praeter naturam est, tum vacuet, tum digerat, quod si per membris naturam, aut etiam vitij rebellionem fieri non licet: vt id tum in pus vertat, tum putrefaciat, hoc vero secundo loco destinat, Quippe ita in columellae vitio facimus: primum scilicet ad naturalem

*em iq. et usu par. cap. 8.*

*rit colu l. 3. cap. 7.*

*στὴν κατάφυ-  
ση. i. carū quae  
sunt naturalis,*

*τὰ πομπύρους  
τες τοῦ πρὸς  
τοῦ σκεπῶς,*

*\* Nō est inanis  
tiquis*

**H**



**A** naturalem habitum eam reuocare tentantes: id si consequi non est, prorsus amputantes: idque vel chirurgiæ opera, vel per caustica medicamenta, verum medicamenta melius est in tractationem de ijs differamus: (quandoquidem tribus iam proditis, aliam quoque quartam adijciendam statui- mus) ac chirurgiam in calce huius operis apponamus.

*Quæ secundum naturam, quæ præter naturam proprie in nobis dicantur.* CAP. 14.

**N**on est igitur quod in his amplius imoremur: sed transeundum ad ea quæ similes ijs quæ comprehen- sa sunt, curationem desiderant. Ea sunt tum quæ in numero & magnitudine convenientem modum excedunt: tum quæ in ambobus ijs deficiunt. Dixi hoc loco convenientem, quod si confe- rentem, vel conducentem, vel secundum naturam, vel vtilem alibi usurpauero, eadem sermonis vis erit. Ac dictum quidem de his est alibi latius. Cæterum, redigere in memoriam summam oia, etiam hoc loco alienum non fuerit. Omnium ergo quæ in corpore habentur, primum cuius ma- xime indigemus, est ipsa particularum minime impedita functio. Hanc vero quia possidemus na- tura, idcirco publice dicimus expetere nos secundum naturam agere. Et quia hoc ipsum, cum eo quod est secundum naturam, & vel naturaliter se habere, est coniunctum: merito profecto nihil interesse arbitramur, secundum naturam habere, an secundum naturam agere, dicamus. Quin & sine additione interim græce dicimus expetere nos τοῦ κατὰ φύσιν, utique subaudito in dictione, vel habere, vel agere, vel ambobus. Latinitas propter articuli fortassis inopiam, ea figura desti- tuitur. Atque hæc quidem causa est cur medicis recte usurpata vox hæc, Secundum naturam, sit de oibus, quæ in corpore ex sententia nostra esse cupimus. Scire autem licet in ijs quibus natura deficit, nec primum, nec propter seipsum, secundum naturam à nobis expeti: sed propter actio- nem, & ex accidente. Siquidem sextus digitus nonnullis ab ipso statim ortu est congenitus, & quintus defecit: & alia quædam similia, aliqua in numero, aliqua in legitima quantitate vitiosa. Ac si quidem hæc plurimum, recta vero rara fierent: contra quæ nunc de naturæ operibus statueremus, utique non tuentes ut nunc, sed auferentes ea. Hæc ratio memoria tua nunquam excidat: cum sit ad no- minum usum utilis, quæ tum fallere inconsideratos possunt, tum discordiæ phantasiam excitare, sicubi alter dicat totum quod præter naturam est, esse tollendum: alter quod noceat, aut inutile est, aut incommodat actioni.

*De ijs quæ in magnitudine, & numero excedunt vel deficiunt; ac primum de curandis ijs qui obestitate & corpulentia onerantur.*

CAP. 15.

**E**rgo denuo repetentes, de rebus loquamur, quando de nominibus est nobis definitum: hinc orsi. Coniuncta comprehensio iam morbis sunt ea quæ vel magnitudine, vel numero, à de- bito naturæ modo sunt aliena. in quibus amputare quidem conueniet quod magnitudine, vel nu- mero redundat; reficere autem & fingere quod desit: ubi videlicet fieri id licet. Quintum namque digitum, aut tale aliud membrum, medico certe gignere non licet, sed vnius naturæ opus sunt oia talia. Verum in totum tollere quod numero redundat, aut præcidere aliquid eius quod magni- tudine modum excessit, hæc nobis quoque licent. Siquidem ex medici officijs vnum est, nec id le- uissimum, ubi in corpulentia eò deuenit corpus, ut nec ingredi sine molestia, nec sedem propter ventris molem contingere, sed nec respirare libere possit: hæc liquare ac tollere: & æque nimirum ut cum corpus ali definit (Atrophian Græci vocant) quod genus quos vomica male habet, pa- tiuntur: huic quoque reficendo prospicere. Sæpe autem euenit, ut non totum corpus, sed vna que- dam pars ex atrophia tabescat: quam scilicet vel neruorum resolutio, vel ipsius partis intempe- ramentum præcessit. Opportune quoque iam de curatione horum considerabimus, orsi ab ijs qui cor- pulentia nimium onerantur. Ostensum vero in libris est, qui de temperamentis sunt inscripti, quod calidior sicciorque temperies exile corpus reddit. Ergo id agendum, ut nimium obesi corporis tem- peramentum tale esse faciamus, si modo ad debitum modum redibit. Sanè docuimus tum in illo opere, tum nihilo secius in opere de tuenda sanitate, quod acuta exercitatio, & tenuans victus, & id genus medicamenta, & animi cogitatio, temperamentum totum non solum calidius, sed etiam siccius, ac propterea corpus exilius reddunt. Igitur in exercitationibus celerrimus cursus est ido- neus. Tenuantis verò victus materia, seorsum singulari libro est prodita. Quod si medicamenta tenuantia quoque requirant, etiã hæc in operibus quæ de medicamentis conscripsimus, sunt edita: quanquam referentur eorum nunc quoque quæ sunt efficacissima: quibus, ubi demere nimiam obesi- tatem studes, vtaris suadeo. Ergo quæ ad articularia vitia quidem exhibere solent, quæ scilicet va- lentem incidendi facultatem habent, ijs tu quoque cum nimiam obesitatem curabis vtitor. Sunt porro talia, rutæ semen, præsertimque syluestris, vnã cum ipsis corymbis, & aristolochia rotunda, & minus centaurium, & gentiana, & polium: præterea ex vrinam cientibus, ea quæ pollentes ha- bent vires, veluti petroselinum. Vnũquodque enim taliũ, tum ipsum per se, tum vero alijs mista, vniuersa, & extenuare potenter succos, & vacuare sunt habilia, partim quidem sensibiliter per vri- nas, partim per insensibilem transpiratum, sed & sal quod ex combustis fit viperis, potenter exte- nuat. Multi quoque cum vel graciliores, vel mediocris habitudinis essent, ex eiusmodi medicamento- rum potione perierunt, sanguine ipsorum excocto. Ruerant autem ad ea, propterea quod liberatos aliquos articularijs vitijs viderant: minime scilicet estimantes, quod temperies eorũ qui sanati fuerant,

Septima Classis,

mmmmmm iij humidior

ἀπορρυχά  
vñ  
† δούρειος, i.  
secundario

† æquanimis  
rum ut cũ cor-  
pus in ea red-  
dat atrophiam  
lẽ iij q phthoe  
detinentur, pa-  
tiuntur,



## Gal. methodi medendi

at ca. 6. d. san. unen. cap. 1. c.

humidior pituitosiorq; erat, qualis nimirum obeforum est. In quibus eiusmodi medicamentorum securus est vsus. Ipse namq; iuuenem quēdam quadraginta circiter annos natum, oppidoq; obefum percuravi, vsus tum antidoto quæ aduersus articularia vitia est composita, tum sale theriaco, ipsaq; theriace, ac reliquo extenuanti victu, & pro exercitatione cursu veloci. Porro præparavi hominem ad eursum, perfricando primum linteis asperis, quoad cutis ruberet; dein statim cum oleo, quod in se digerens aliquod medicamentum habebat, quo etiam post cursum rursus utebar. Talia medicamenta sunt, tum syluestris cucurbitæ radix, tum althæa, tum gentiana, tum aristolochia, tum panacis radix, tum polium, tum centaurium. Per hyemem vero etiam à balneo iam dicto oleo hominem reuixisse profuerit. Verum cibum exhibere non statim à balneo, sed interpolito somno conueniet. Quod si velit etiam rursus ante cibum lauari, permittes. Magis etiā ad rem pertinebit, si aquæ ipsi digerēdi facultas insit. Ac si quidem talem aliquam sponte natam habemus, ipsa utemur: cuiusmodi in Lesbo visitur, à Mitylene stadijs quadraginta. sin minus, ipsi similem aliquam moliemur. Est porro ea quæ in Mitylene conspicitur, & viribus & colore talis, qualis utiq; fiat, si quis florem salis aquæ marinæ misceat. Hæc ipsa aqua etiam hydropicis, & reliquis tumefactis, idonea est: utpote valenter desiccans, ita profectò ut prepinguibus: ac præcipue si quis ipsos cogat in ea celerrime natere, nec post largam lauationē protinus esse, bibere ue, sed somno interpolito, aut omnino saltem quiete. Sanè illud est sciendum, atq; ab eo qui obesitatem curat prædicendum, qd aliquando ex multo simul obito motu, & febris hominem tentari est credibile, & qd febris ad rem propositam non aliena erit: utiq; si medicus recte omnia faciat. Etenim perspicuum est, vbi ex lassitudine febricitarint qui ita curantur, qd sopita eorum febre, rursus ad eandem curationis formulam redibimus. Sanè fugere in ijs curandis cōueniet & vina quæ multum nutriunt, cuius generis crassa sunt: uti vero vel aquosis, id est colore albis, & consistentia tenuibus, vel quibus mare est admistum.

De reficiendis corporibus extenuatis, ac restituendis particulis quæ deficiunt.

CAP. 16.

**A**T vbi eos qui extenuati sunt, reficere in animo est, ijs vinum exhibebimus crassum: cibum vero, qui succum efficiat crassum; exercitatiōes paucas; frictiōem mediocrem: ac ut summa complectar, omnia iam comprehensis cōtraria moliemur. His vero etiam picari cōmodum est: & idq; tertio aut quarto quoq; die. Quippe id ad carnem instaurandam, egregium medicamentum est: adeo si quod singulare membrum hoc vitio laborat, id hoc præsidio restituetur. Ac nobis quidē in oibus ferme hoc vnū satisfecerit, si qd humectat & calefacit, sanguinis multitudinem accita. Ergo nec assidue id egrotanti corpori admouere conueniet, nec cū conueniet, sepe illinere; verū in hyeme bis, in æstate semel id fecisse est satis. Quibus vero à natali die gracilia sunt mēbra quædā, ijs etiam mangones puerorū hoc ipso præsidio succurrunt, vnā cum certa percussione, quam græce Epicrusin vocāt. Est porro & illius mediocritas quædā: ut scilicet nec plus iusto, nec minus fiat. Ea talis est. Ferulas paruas ac leues modice illitas, gracilibus partibus incutiunt, donec modice attollantur, quippe in hoc summa rei est: veluti Hippocrates de perfusione aquæ calidæ dixit. Primum quidem pars intumescit, post gracilescit. Ergo quibuscunq; particulis bonam habitudinem reddere studemus, has & fricare, & perfundere, & picare oportebit, tantisper dum intumescant, hoc vbi factum est, protinus desistere priusq; digerere cœperint. Etenim quæ calefaciunt omnia, sicuti attrahere, ita etiam digerere sunt apta. Si ergo perstes dum quod attractum est, digestum sit, operam luseris. Ad hunc modum mango quidam proximè nates pueri & fame consumptas, breui auxit, percussu mediocri quotidie vsus, aut saltem alternis diebus: item moderata picatione. Caterum, quibus totū corpus est extenuatum, ijs lauari quoq; post cibum est idoneum. Veluti autem metus erat, ne tenuantibus auxilijs febris succederet, corpore scilicet immodice per hæc calefacto: sic ijs qui à cibo lauantur, timendum est ne sibi iecur obstruatur, potissimum propter ciborum speciem: quippe cum aliter quoq; obstruere soleant quæ succum crassum gignunt, si quis his liberalius utatur. Vbi igitur aliās id efficere solent, multo profectò promptius idem post balneum faciēt. Incidit tamē ex tali victu diutius exhibitō, etiā calculi in renibus generatio, quod vitium cur omnibus nō contingat, satis patet. Quippe incredibile non est quibusdam vel densos admodum esse renes, vel perangusta venarum in iecinore ora: quibusdam contra esse habita. Horumq; dignotio nulla planè certa est: sed percontandum assidue ab eo qui iam dicto modo est cibatus, num quis illi grauitatis sensus in dextris præcordijs & circa renes sit. Quod si quid tale aliquando senserit, protinus cappari ex oxymelite in principio cibationis, donec constiterit grauitas, dabitur. Ad membra vero quæ ægre reficiebantur, ac plusculum iam refrigerata erant, vsus aliquando & thapsia sum: aliās ea ex melle membrum illinēs, aliās etiam ex cerato. Siquidē attrahit ea quoq; partibus quibus supposita fuerit, sanguinis copiam. Quibus autem exiguum aliquid pudendi præputio de naturali deest quantitate, ijs non raro citra thapsian sola tēlione debitum modum reddidi, membranulam mollem firmamq; , cuti gummi illitæ circūuoluens. Satis autem constat, qd etiam membranulæ sinem parti subiectæ agglutinari gummi oportebit. Siquidem & siccatur cito, & sine dolore adstringit. Porro cuti præputij ex interna parte rotundum aliquid ac mediocre supponi prius oportebit: quod videlicet posteaq;

† δὲ μέρων ἡ τῶν τριῶν ἢ τεττάρων. i. idq; triū vel quatuor dierū spatio.

G

† In impressis codicibus & in plerisq; manu scriptis græcis legit, ὑπολίπτον. i. gracilioris. in aliquibus autem ut Linacer vertit. ὑπολίπτον. i. fame cōsumpti.

H

\* ψάσ. i. liberos rum carnes

† τῶν ὑποβιβλινίων ἀνομητῶν τῶν γινόμενων. i. illi pti membranulæ, quæ i superiori regione sibi subiecta est,



\* Xēptio

- A** posteaquam agglutinata membranula est, facile eximas. Eorum vero qui thapsia præputium adducunt, quidam rotundum id è plumbo fecerunt, veluti solenarium quoddam: mox illi extrinsecus præputij cutim circūtendunt, ac molli loro deligant. Fueritq; & id nōnunquam vtile, vtiq; quibus multa deficit cutis: Quibus autem exiguum est quod deest, ijs (vt comprehensum est) sola membranula circūdata sufficiat, vbi autē circūdabitur cuti, & agglutinabitur, subtus imponi solenarium prius oportebit. Ego vero cum nihil horum præstō est, modicum chartæ inuoluens, immittere pro fulcimēto præputij soleo: vt postea cum planē coaluit quod foris est circūdatum, exempto quod fulciverat, facile meiat is qui curatur. Constat vero hoc quoq; vitium ex eo morborum esse genere, quod naturalem magnitudinem est egressum, aliās putrescente præputio incidens, aliās ab ipso ortu minore q̄ par erat congenito. Subijcitur autem duplici chirurgiæ rationi: interim in superna pudēdi parte circulo incisa cute, quō videlicet eius vnitate soluta, eatenus deorsum trahatur, quoad glandem cooperiat. Interim vero scalpro ex interna parte, qua glandis initium est, excoriata, mox deorsum tracta, ac deinde (vt supra comprehensum est) molli quopiā deligata. Dicemus autem & de eiusmodi rationibus in sermonis progressu, æque profectō vt de curtis id genus, quæ Colobomata Græci appellant, Quippe ita vocant quæ in labijs, aut narium alis, aut aure deficiunt. Nam methodo quadam curantur hæc quoq;: primum quidem excoriata vtrinq; cute, deinde adductis coniunctisq; inter se cutium oris, ac vtriusq; quod callosum est detractō, mox quæ reliqua sunt adfutis atq; agglutinatis. Eiusdē generis sunt & quas in maiore oculi angulo Rhœadas græce vocant, vtiq; vel impensius minuto, vel prorsus perduto ipso angulo. At prorsus quidem perduto eo, omnino insanabile relinquitur vitium: Minuto vero, ijs quæ modice adstringunt curatur, si tamen totum corpus primum ante purgaueris, dein caput. Sunt mediocriter adstringentia medicamenta & quæ è glaucio componuntur & croco, & quæ nardina vocantur: & in primis quæ ex vino sunt confecta. Vt vero summa complectar, quibus perit aliquid substantiæ, maxime quidem id agendum, vt ei quàm simillimam faciendam curemus, si id fieri nequit, saltem aliquid quod eundem præstet vsum, machinabimur. Erit autem profectō & id eatenus simile. Etenim cum ossis tibiæ sæpe excidere portionem magnam cogimur, ad alterā loco eius substantiam producendam, carnem gignentibus medicamētis naturam ipsam prouocamus. Quæ vtiq; iter initia velut dura est caro: postmodum calli durioris firmitudinem accipit: ac temporis spatio roborata, ad ingressum ossis loco fit habilis. Quinetiam vbi internodia digitorum excidimus, in excisorum loco alteram, qualem prædiximus, naturā prouenire cernimus.
- C** Quod autem venas quoq; sensibiles generatas aliquando vidimus, prius est dictum, verum has non tam similes ijs quæ prius perierant, q̄ easdem renasci dixeris: veluti in cauis vlceribus carnem. Cicatrix vero quæ in hac calli modo durata gignitur, ea cuti quidem est quàm simillima, cutis tamen non est: quando & densior ea visu tactuq; sentit; & ratione, ex eo quod pilos non edit, intelligitur. Hæc igitur si præstō tibi ad manum semper erunt, quæ tibi in curationibus peragenda sint, minime requires.

De reliquis curandis affectibus, qui ad prædicta genera referuntur.

CAP. 17.

- M**hi vero iam tempestiuum est ad alia morborum genera trāsire, sed quibus est cum supra comprehensis societas. Ergo serpens vlcus, qui Herpes græce dicitur, is eiusdem est generis cum exulcerato erysipelate: Ramex vero, quam Sarcocelen vocant, cum scirrhis. At vitia quæ Ophialin, Alopecian, & Ptilosin appellant, ex eo sunt morborum genere, in quibus naturale aliquid est amissum: æque nimirum vt myrmecia eorum est quæ toto genere sunt præter naturam. Porrò triplex omnium horum est differentia. Quædam nanq; ex mutatione consistunt solidarum partium, sicut myrmecia, & leuce, & vitiligo, & ossis caries, quæ sphacelon vocant, & elephas, & scabies, & lepra. Quædam cum prius omnino non fuerint, postmodum sunt orta: veluti meliceris, & atheromata, & steatomata: atq; alio modo helminthes, & ascarides, & ceria: (ita enim vocant longam latamq; helmintha) omniaq; quæ supra diximus in abscessibus quibusdam callosæ substantiæ, aut lapillis, aut pilis, aut alijs quibusdam id genus similia inueniri. Itaq; attentum esse semper oportet in omnibus quæ præter naturam habentur, atq; diligenter aduertere ex quo ea genere sint: si modo illud recte à nobis dictum est, primam faciendorum indicationem, vnde ad omnia quæ deinceps sunt administranda initium capiatur, à genere ipso sumi. Herpetas nāq; biliosus procreat succus, quo fit, vt eatenus eiusdem sit cum erysipelate generis: atq; huius quoq; magis etiam cum eo quod exulceratum est. Differt autem ab erysipelate humoris tenuitate. Est enim admodum tenuis qui herpetem excitat, adeo profectō vt non solū omnes interiores partes, quæ vtiq; carnosæ substantia sunt, transeat, sed etiā cutim ipsam ad summam vsq; cuticulam (Epidermida Græci vocāt) quam solam propterea q̄ ab ea remoratur, tum erodit, tum exedit: quando si hanc quoq; sudoris vice transfiret, haudquā vlcus excitaret. Quippe id vlcerum quæ ex mordente humore oriuntur, quæ nimirum spontanea vocant, cōmune est, q̄ humor qui ea facit, sistitur in exitu ac tardat. Porrò ex eo quod alter humor altero sit tenuior crassior ue, vlcerum differentia, quæ ex profunditate spectantur, proueniunt. Huius certe generis est & quæ Phagedæna Græce dicitur, & exulcerati cancri. Quorum omnium cōmunis curatio

Vid. ca. 2. ad glau. cap. ca. & humor. p. 1. n. cap.

Septima Classis.

mmmmmm iij tio



## Gal. methodi medendi

tio est, vt inhibeatur primum humoris cōfluxio, post sanetur vlcus. Propria vero cuiusq; tum ex **B**  
 membri inuenitur natura, tum ex humorib; non solum specie, sed etiam quantitate. At tenuis-  
 simus quidem in eiusmodi humoribus est is, qui exulceratum herpetem excitat: crassissimus, qui  
 cancrum. Proximum ab his locum occupat, quod ad crassitudinem attinet, qui phagedænas  
 creat. Harum species quædam sunt, quæ Cheronia ac Telephia græce dicuntur. Iam aliæ quæ-  
 dam eiusmodi appellationes sunt, sed inutiles & superuacuae. Siquidem ad curationem perno-  
 sci oportet humoris tum copiam, tum crassitudinis tenuitatisq; eius modum, tum potentiam.  
 veluti statim in herpete: quoniam humor tenuis est (vt qui ex genere flauæ sit bilis) vbi sum-  
 mam cuticulam in transitu perripit, vtiq; cum digestus is est, permittit cicatricem vlceri indu-  
 ci. Itaq; si quis toto prius corpore purgato, mox quæ influentem humorē repriment regerantq;  
 medicamentis vtatur, iam herpetem curauerit. Sin neutrum horum fecerit, sed tantum ea quæ  
 cicatricem inducunt adhibuerit: vtiq; exulceratam cuticulam ita sanauerit: proxime tamen illi,  
 quò minus exulceretur, non cōsuluerit. Postmodum vero illa quoq; cicatrice inclusa, quæ ipsi  
 continua est, exulceratur: idq; longo spatio ceu serpente malo ipso fit, donec humor qui id facit,  
 sit vacuatus. Etenim Romæ mulier quædam illustris, cum herpetem in malleolo haberet, pri-  
 mum quidem medicamento, quod algam recipit, est vsa. Hoc cum protinus cicatrix inducere-  
 tur, proxima illi summa cutis est excoriata, veluti ex desquamatis. Cui cum deinde superpo-  
 situm medicamentum est, rursus illi continua est exulcerata. Idq; ita assidue perrexit, donec ad  
 genu exulceratio perueniret: cum interim quiduis potius pati quàm medicamento quod bi-  
 lem traheret, purgari parata esset. Itaq; etiam, quod fieri in talibus assuevit, quoniam pleriq;  
 culpant non culpanda, damnato ex alga medicamento, aliud admoueri iussit. Deinceps igitur  
 quod ex sandice componitur, vt eamur. Vt vero id quoq; quod exulceratum iam fuerat, iana-  
 uit: quod vero nunc exulcerabatur, non inhibuit, sed iam ad bubones vsq; vitium ascenderat,  
 ipsa necessitate coacta, serum se lactis sumpturam annuit. Immittentes igitur clanculum mini-  
 mum scammonia, inuitam purgauimus, ac sanauimus. Ergo cuius gratia hæc dicta sint, denuo  
 repetamus. Postquam communem omnium quæ sub eodem genere vitiorum sunt, indicatio-  
 nem acceperis: vtiq; non hanc in particularibus exequeris, sed reduces semper ad differen-  
 tiam, quæ tum affectibus, tum ipsorum causis sit accommodata: sicuti de spontaneis ostensum est  
 vlceribus. Vacuabis nanq; eum qui redundat humorem, cæterum aliquando medicamento  
 quod flauam purgat bilem, sæpe eo quod nigram: modo eo quod mistæ est facultatis: quod scili-  
 cet bilem simul & pituitam educat: veluti in altero herpetum genere: quem à similitudine quant  
 G  
 habet cum milio, Cenchrian græce appellant. Quippe is non protinus vlcus facit quemadmo-  
 dum alter; sed admodum exiguas pustulas, ad speciem milij: quæ ipsæ interposito spatio in vlcus  
 abeunt. Adeo non sine ratione quibusdam visum est in eiusmodi vitio bili esse aliquid pituitæ  
 admistum. Incidunt sanè nonnunquam & citra vehemens totius corporis humorum vitium in  
 partibus viscera, quæ haud difficulter medicamentis, quæ repellendi digerendiq; mistas faculta-  
 tes habent, curantur. Ac repellunt quidem non solum ea quæ adstringunt, sed etiam quæ sine ad-  
 strictione refrigerant: digerunt vero quæ calefaciunt. Constatq; q; in generatione vlceris, exu-  
 perare debent quæ repellendi facultatem habent: vbi non amplius confluit in ægotantē par-  
 ticulam vitiosus humor, quæ digerunt. Siquidem exiguum vitiosi humoris etiam si quis ad visce-  
 ra & magnas venas retrudat: nullum profectò, quod sensu percipiatur, malum committet. At  
 si eius non leuis quantitas sit, in princeps aliquod membrum aliquando procumbit, vbi scilicet  
 prius, naturæ viribus totum corpus expurgantis non sit vel per defectionem, vel vrinas, vel  
 cutim, quæ totum corpus includit, vacuatum. Atq; flauæ quidem bilis vacuatio est facilis: pi-  
 tuitæ vero, ac potissimum eius quæ crassior glutinosiorq; est, itemq; nigræ bilis, difficilior:  
 quo magis purgantis medicamenti ope indigent. In herpete vero, quoniam tenuis humor est **H**  
 qui id vitium creat: abunde est etiam aluum leuiter soluisse; vel vrinas, per ea quæ id modicè  
 efficiunt, citasse. Verum quoniam de medicamentorum methodo proditum etiam aliquid in  
 superioribus est, non pauca autem & in operibus quæ proprie his sunt dicata: fatius sit sermo-  
 nem nihil ultra proferre: quando satisfacere etiam ei qui attentus erit, hæc possint. neq; enim  
 nos ea à musis accepimus. Verum homini qui prudens sit, & diligens, & mente exercitatus, ipsa  
 rerum natura quid agendum sit, suggerit. Vbi vero etiam inueniendi viam ab alio quis traditam  
 ceperit: huic facillimum est per eam, ultra progredi. Huius rei amplū testimonium fuerit, quòd  
 eiusmodi viri artem maximis operibus illustrarunt. Qui vero parum sunt prudētes: ij nihil præ-  
 terea inueniant, etiam si tota vita infinitos artis effectus conspexerint. Plurima nanq; inueniun-  
 tur hodieq; quæ apud maiores nostros non fuere inuenta: veluti nunc Romæ quidam excogi-  
 tauit, quemadmodum acrochordonas & myrmecias ore sanet. Verum de prioribus, vt pote à  
 cute extantibus, minus est mirum: de myrmecijs vero, potissimum quæ cum summa cute pror-  
 sus sunt equales, mirum videbatur. Verū tamen has quoq; primum labiorum applicatione, ceu  
 suctu ad se trahebat, atq; à radice euellebat: deinde primoribus apprehensam dentibus totam si-  
 mul eximebat. Sed & scalpro ad myrtacei folij speciem formato, & ferramento eo quod Scolo-  
 pomacherion



**A** pomacharion Græci vocant, quispiam manibus exercitatus, facile eas excidat: cum proprijs lineamentis à circumposita cute circumscripta discernantur. Æque vero & valente aliqua pinna circulo myrmecia imposita, ipsam educimus. Debet porro pinnae fistula esse myrmecia crassitudini par, vt eam vndiq; profus constringat. Quæ postea circumacta, ac simul deorsum impulsâ, celerrime ita myrmeciam etiam cum ipsa radice totam educet. Constat vero & quod finis ipse pinnae, quæ eam circulo secabit, non tenuis modo, sed etiam acutus & firmus esse debet. Itaque tum galli veteris pinna, tum vel magis aquilæ, ad hunc vsus est commoda. Abscindere vero ab his tantum radicem versus oportet, quatenus reliquæ partis fistula complecti myrmeciam possit. Sanè ex ipsa statim abscissione, si modo scite fiat, etiam acumen ipsi comparabis. Atque hoc quidem ratio inuenit, non casus. Iam quod hæc vehementer attrahentibus medicamentis sursum velletur, & putrefacientibus enecabitur: ratione ab aliquo est inuentum: qui iisdem postea vsus, experientia rem comprobauit. Quædam nanque etiam ante experientiam fiduciam de se manifeste præbent: veluti, quæ aculeum ac telum, quod modo infixum sit, eximunt: itemq; arenulas, si quæ oculo inciderunt. Quædam ratione certe excogitantur, confirmantur autem ipso vsu. Quod autem facilius etiam per te eiusmodi vias ad curationum comparandam copiam inuenias: non te debet aliquod huius generis exemplum proponere. Nominamus autem id genus in numero particularum vitium. Quoniam enim quædam deficiunt, sicut dens, vel digitus, vel è naso ala, vel auris quæpiam particula, vel pudendi pellis: quædam redundant, veluti sextus digitus, & quæ græce Exostoses dicuntur, & dentium ij, qui naturalibus adnascuntur: adimere quidem, quod superuacuum est, sanè haud difficile est: aliud vero producere, quod simile ei sit, quod desit, id in quibusdam quidem est facile, in quibusdam difficile: in alijs planè fieri non potest. Si nanque carnosum sit, quod deest: haud magno negotio id reficias, atque eius rei in cauis vlcibus tradita methodus est: Sin os sit, ipsum quidem instaurare non est: ceterum aliud pro eo durum efficere, id licet. Dicitur vero etiam in præcedentibus est de reficiendis venis: nempe quod aliquando nouas alias sensibilibus progenitas vidimus, aliquando omnia tentantibus non prouenerunt.

De refaciendo pilorum defectu.

C. A. P. 18.

**A** T si digitus desit, vel tale quippiam, restituere id profus non licebit. Sanè proditum & de præputio prius est, quemadmodum id quispiam instauret. At quæ in naso, vel aure, vel labio sunt curta: ea quidem vt refecisse non licet, ita decorem aliquem his adijcere licet, si quis diuisam vtrinque cutim mox in vnum conductam queat agglutinare. Alia vero ratione huic morborum generi annumerantur atheromata, & steatomata, & melicerides, & ascarides, & ceria, & helminthes: præterea qui in articulos & pulmones incidunt calli, quos poros vocant: itemq; qui in renibus & vesica inueniuntur calculi. Quippe in omnibus his communis est substantiæ generatio, quæ ante non fuit. Contra fit in alopecia, & ophiasis, & ptilosis, item caluitie: in quibus amissio particulæ est, quæ utilis fuerat. Tanquam igitur in cæteris omnibus in quibus gigni quippiam volumus, id agimus, vt naturæ motus liberos minimeq; impeditos reddamus: eodem certe modo & in pilis amissis. Quippe naturæ opus est, veluti in sinuosis vlcibus, generatio carnis: itidè in capite, & palpebris productio pilorum. Ergo si recordaberis ea, quæ in naturalibus libris nostris de pilorum generatione didicisti: vtique ex ipsis amissionis eorum causas inuenies. Siquidem ostensum in his est, quod ex succis qui per cutim transpirant, quod limosum est, id pilos tum à principio gignit, tum de cætero veluti succrescendo auget. Hoc igitur quoties vel profus perijt, vel redditum est vitiosum: toties pilos corrumpi est necesse. Corruptuntur nanq; & stirpes ipsæ duplici de causa: aliàs nutriente succo destitutæ, aliàs non idoneo vsæ. Ac profus quidem perditio eo qui pilos alat succo, calcuicis oritur. Eodem vitiato tum quas Ophiasis græce vocant, tum alopeciae proueniunt. At primum quidem ex naturali eorum tum ortu tum mutatione, & etiam alienam à natura causam inuestigabis. Ab hinc curationis rationem inuenies. Quæ vtique per indicationes omnibus iam dictis (in quibus vel aliud quoduis vitium, vel etiam vlcus ex humoris vitio incidit) communes peragetur. Siquidem & inhibere, quod influit, & absumere ac digerere, quod iam agrotantem locum occupauit, conueniet. Ergo ceu in vlcibus illis purgationem nocētis succi primum adhibuisti: eodem modo in pilis ipsis ab hac primum curationem inchoabis: scilicet diligenter prius æstimans quis color cutis sit, cuius cernis corruptos pilos. Nam si is albidior quàm pro naturæ habitu sit: pituitosi humoris purgationem exhibebis. Sin pallidior, eiusmodi bilis purgationem: non secus quàm si nigrior conspicitur, quæ nigram detrahant bilem offeres. Sanè ad vitiosi humoris speciem certius agnoscendam, non leue tibi adiumentum præcedens victus conferet: præsertim intelligenti quinam ciborum nigræ bilis succum colligat, quinam pallidæ, vel pituitæ. Ergo cum iam planè purum ex purgatione corpus existimas: eum qui in cute continetur humorem, digerentibus medicamentis discuties: sic tamè vt in his caueas, ne adeo calida acriq; admoueas, vt cutis exulceretur. Quinetiam ea, quæ valenter siccant, caue-re conueniet: ne videlicet cum vitiato humore etiam vtilem qui adfluit, absumas: veluti in caluicie fit. Hæc igitur ipse aduertens, admiscui primum ijs medicamentis, quæ alopecia sanarent, exiguum thaplia. Deinde considerans quotidie quemadmodum agrotantis natura ab hac esset affecta:

\* οὐλόνα

\* Ἰλυώδες est in impressis & in aliquibus anti quis, in alijs λυγυώδες id est fuliginosum, ἴν in græcotm ἐκ τῆς κατὰ φύσιν αὐτῶν διοκίσεως id est ex naturali ipsorum gubernatione, ἴν ἐνδμητικῶς ὑπὸ τῶν κοινῶν ἀγομίνης σποπῶν ἔπασσι τῶς προσηρῶς μίνοισι. ἴ. ἴ. indi catiue per sco: pos oibus iam dictis &c.

z. d. temper. cap. 5.

Vit p. d. comp. med. lo. cap



## Gal. meth. med. lib. xiiii.

Et: ubi vel tumefactam plusculum, vel quodammodo excoriatam vidi: illo quidem die à medicamento abstinui: illeui autem particulam vel galli, vel anseris liquato seuo: propterea, quòd hec magis tenuium sunt partium, & altius descendunt. Deinde postero die, si quidem aliquid iam dictorum remanserat, simili modo illeui: Sin nihil tale apparuerat, rursus medicamēto sum vsus. Atq; vt id alte demitteretur, etiam cutim prius linteo infricui, quoad manifeste rubra fieret. Verum si à balneo vti eiusmodi medicamento voles: id ipsum ex balneo factum cernes, quod prius ex frictione habebas. Iam eos quoq; quibus periere ex cilijs pili (quos græce Ptilus nominant) simili- bus genere medicamentis sanabis.

*De oculorum vitijs qui sunt toto genere præter naturam, ac de alui lumbricis.*

CAP. 19.

**D**eliges autem materiam oculis idoneam: nec per negligentiam committes, vt medicamen- tum intra tunicas eorum confluat, itaq; sicca tutiora sunt: de quibus æque ac de cæteris in nostris de medicamentis operibus est proditum. Nunc enim (quod dixi) abunde est sola genera medicamentorum, prætermissa particulari materia, transcurrere: quò minus de iisdem idētidem dicere cogar. Ergo quæcunq; ab ipsa naturæ moderatione sunt aliena, ea tollere cōueniet. Quæ- cunq; vero sub hac se tenent, cæterum quodammodo corrupta sunt, ea restituere, quatenus licet, oportebit. Sanè dictum à nobis est aliqua ambigüe naturæ esse. Nec illud non dictum, quòd eo- rum, quæ aliena sunt, quædam tota substantia sunt aliena, † logica scilicet inquisitione, nec ad cura- tiones in quibusdam affectibus perinde vtili. Si quidem pterygium à sanitatis habitu alienū esse, patere cuius arbitror: non tamen idem substantiæ ratione, quemadmodum atheroma & melice- ris, est alienum. sanatio vero huius quoq; dum paruum adhuc est & molle, per ea medicamenta, quæ detergent, perficitur: cuius generis sunt, quæ trachomatica vocant: vbi magnum durumq; euasit, chirurgiam postulat: Simili ratione & aquularum (quas Hydatidas vocant) quæ magnæ sunt, chirurgia curabis: quæ paruæ sunt, siccantibus medicamentis iuuant. At Chalazion (est, n. id quoq; ex vitijs, quæ oculos infestant vnum) cum toto genere alienum à natura sit, auferri po- stulat. Ad eundem modum & pus ab oculis, quos Hypopius vocant. Verum id plerunq; medi- camentis digeritur. Hypochyma vero iam incipiens digeritur: vbi diu constitit, nō potest. Æta- te vero nostra ocularius quidam medicus, cui Iusto nomen erat, etiam cōcussione capitis multos hypopius sanauit. Collocans enim eos in sella rectos: ac capita eorum vtrinq; à lateribus appre- hendens, mox quatibat, adeo vt manifeste descendere pus ipsi videremus. Mansit autem horū pus deorsum propter grauitatem substantiæ, tametsi hypochymatis nequaquam manētibus, nisi admodum ea quis diligenter impingi cogeret. Etenim leuius est: ac vt ita quis assimilet, nebulae similis hypochyma quàm pus: quāquam horum quoq; ipsorum quædam (hypochymatū dico) ferosioris humoris sunt. Hæc autem punctione ad præsens discutuntur: Interposito tamen haud longo spatio, † ceu limus quidam } deorsum fertur. At quando pus, quod in oculis est, digerere placet: collyrijs, quæ myrrham habent, maxime vtentur: quæ vtiq; & Diasmyrna Græci proprie vocant; his certe minus, sed reliquis melius faciunt, quæ Dia libanu vocant. Quæ vero impense siccant, ad præsens certe valenter vacuant: sed quod reliquum est, ita cogunt, vt egre resolui pos- sit: veluti de scirrholis tumoribus prius est cōprehensum. Subinde vero multum simul puris va- cuauimus diuisa tunica ea, quæ cornu est specie, paulo supra locum, quo committuntur inter se tu- nicae vniuersæ. Nominant porrò locum græce alij irin, alij stephanon, id est coronam. Quo fit, vt hoc quoq; vitium tribus subijciatur vacuandi modis, & chirurgiæ, quæ simul multum aut totum expellit, & per medicamenta, quæ paulatim, & ei, quæ ad alium ignobiliorem transfert locum, veluti in concussione. Sunt profectò (vt dixi) ex genere eorum, quæ tota substantia præter natu- ram sint, & ascarides, & helminthes, siue eæ teretes sint, siue etiam latae. Quocirca & prorsus eas expelli è corpore conueniet. Expelles autem si prius enecaueris. Necabis autem amaris me- dicamentis. Viuentes nanq; obsistunt intestinis adhærentes: at mortuæ expelluntur vnà cum stercore. Expelluntur cum hoc etiam viuæ, sed stupefacte, & vt ita quis dixerit, semimortuæ facte. At teretes quidem absinthium perimere potest.

Latae vehementiora medicamenta desiderant { cuiusmodi est fi-  
lix. } Pari modo quæ ἀσκαρις græce dicitur. Verum  
de medicamentorum copia dicere nō est  
presentis propositi. Quare hic  
iam huic quoq; libro finē  
imponamus.

Galeni

**E**

**F**

**G**

**H**

† Hoc in loco i-  
ter dictionem  
aliena, & logi-  
ca codex qdā  
antiquissim⁹ græ-  
cus inter capes  
dinē plurimum  
uersuū hēt, in  
q̄ vox ἀσκαρι-  
ς deesse signis-  
ficat, legitur.

† Δρ. καθ' ἑπε-  
ρίου τῆς ἰλῦς  
i. ceu vini fex  
quædam